

4th R

34

As Usum.

P Claudii Perinet Sac: ord Præm Ven: Conv:
Augustani Filii 1750.

R. P. NATALIS
ALEXANDRI
IN SACRA FACULTATE

PARISIENSI Doctoris Theologi & emeriti
Professoris, Ordinis F.F. Prædicatorum

PRÆCEPTA ET REGULÆ
AD PRÆDICATORES
verbi divini informandos:

Cum Ideis Concionum per totum annum; post Tertiam Parisiensem
EDITIO PRIMA VENETA.)

VENETIIS,
(APUD LAURENTIUM BASILIUM.)

ANNO MDCCXXI.
SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

R. P. N. A. T. A. L. I. S.
ALEXANDRI

IN SACRA FACULTATE

PARISIENSIS DOCTORIS THEOLOGICI & CANONICI
PROFESSORIS, ORDINIS S. R. F. P. R. E. D. I. C. A. T. O. R. I. S.

PRÆCEPTA ET REGULÆ
AD PRÆDICATORES

VERBI DIVINI INFORMATOS

Com. Hæc præcepta per totum orbem; post 7. annos. P. R. E. D. I. C. A. T. O. R. I. S.

EDITIO PRIMA VENETÆ.

V E N E T I I S.

APUD LAURENTIUM BASILIUM

ANNO MDCCLXXI

SUBSIGILLUM P. R. E. D. I. C. A. T. O. R. I. S. N. E. E. R. A. N. I. L. I. G. N. I. S.

REVERENDISSIMO PATRI
ANTONINO CLOCHE
DOCTORI THEOLOGO,
ORDINIS FF. PRÆDICATORUM.

Generali Magistro.

INSTITUTIONEM CONCIONATORUM;
Te annuente ac favente, in lucem editurus, REVERENDISSIME PATER, id operis nemini convenientius dicandum existimavi, quàm Tibi totius Ordinis Prædicatorum summo Archimandrita ac Generali Magistro. Id Reverendissimæ Paternitati tuæ debitum observantiæ meæ pignus; id grati animi pro amore in me tuo perenne monumentum. Hæc mihi tamdiu exoptata opportunitas palam significandi quàm impense colam egregias illas virtutes, eximiaque merita, quorum gradibus ad supremam Ordinis Præfecturam ascendisti: doctrinæ ornamenta, veritatis amorem, & invictam in ejus defensione constantiam: Regularis observantiæ studium, quam auctoritate, vigilantia, exemplo, visitationibus conservas & promoves: sacrarum litterarum cultum, quarum studia sustentas & foves: prudentiam incredibilem, qua & Ordinem moderaris, & majoribus negotiis parem esse capacissimæ tuæ mentis intelligentiam, solertiam, industriam, providentiam, cautionem probas. Nobilem, generosumque animum tuum, vel me silente, Fratres non solum nostri, sed & extranei certatim prædicant: humanitatem singularem, morumque suavitatem omnes suspiciunt, laudant, diligunt, qua omnibus paces, licet uni Deo placere studeas. Tantorum splendor meritorum, REVERENDISSIME PATER, urbis & orbis oculos in te convertit, summorum Pontificum, purpuratorum sacri Collegii Patrum, Regum ac Principum magnam existimationem, omnium amorem tibi

E P I S T O L A

conciliavit. Nemo omnium est qui te norunt, qui splendidioribus dignum infulis non predicet, dum religiosa humilitate ac modestia magis emines. Defensionem catholicæ veritatis, purique Dei cultus, in Religionis arce; exercitationi perpetuæ virtutis, ac pietatis in sanctitatis domicilio; studiorum incremento, ac sanioris doctrinæ propagationi, coram doctrinarum omnium summo & universali Iudice, pervigili sollicitudine incumbis, ut maximi Cardinalis HIERONYMI CASANATE, cujus in Ecclesiam meritorum, & in Dominicanum Ordinem beneficiorum memoriam nulla unquam delebit oblivio, piissimum ac munificentissimum Testamentum exequaris. Bibliothecam viginti mille & amplius voluminibus instructam, & novis deinceps libris ex annuo censu ab Eminentissimo Principe relicto semper amplificandam, in publicum usum & commodum, in Minervio magnificè adornas. Scholas aperis, in quibus unus purusque sancti Thomæ textus, secundum supremam ejus voluntatem à duobus Ordinis Professoribus legatur, honorificè Minervali liberaliter donatis. Collationes denique à sex Doëtoribus Dominicanis, variarum gentium & Academiarum orbis Christiani, Romam vocatis, & Mæcenatis Eminentissimi nobili providentia, generosa munificentia in perpetuum tempus sustentandis, haberi curas; ut ad fidei dogmata contra emergentes hæreses & errores propugnanda; ad Moralem Evangelicam & Ecclesiasticam Disciplinam contra novissimorum temporum deplorandas corruptelas vindicandam; ad Theologiæ Mysticæ puritatem ab illusionibus quibuscumque defendendam, Te tuisque Successoribus ducibus, semper parati sint; totique de Scriptura, de Traditione, de Angelica Doëtre armati. His, & aliis negotiis, Ordinis regimen, Ecclesiæ utilitatem spectantibus occupatum Te diutius interpellare nolim, REVERENDISSIME PATER: Satis sit mihi paternas manus humiliter exosculari; summam in te venerationem, observantiam, obedientiamque meam profiteri; orare ut litterarium istud munusculum gratum habeas; Deo supplicare ut Te vegeta senectute multos annos conservet, Ordini & Ecclesiæ magis magisque profuturum; illum semper ornaturum, ab ista (ut speramus & optamus) ornandum. Vale. Lutetia Parisiorum, Kalendis Maiis, anno primo sæculi à Christo nato decimi septimi.

REVERENDISS. PATERNIT. TUÆ,

Humillimus, obsequentissimusque
filius ac servus.

F. NATALIS ALEXANDER.

PROLO

PROLOGUS.

Cum Ordo Sancti Dominici divina providentia ad Evangelii prædicationem sit institutus, & ab Ecclesia approbatus; sacri hujus Instituti Professore verbi divini prædicationi incumbere, aut certe Concionatores studiis suis juvare convenit. Hac ratione impulsus, *Institutionem Concinatorum* tripartitam in lucem edo. Prima pars præcepta & Regulas ad Prædicatores verbi divini informandos proponit, non à me quidem excogitatas, sed à Sanctis Patribus, Augustino præsertim, & à Sancto Carolo Borromæo traditas. Pars altera, quæ Theologiæ Dogmaticæ ac Moralis, à me nuper editæ, accommodatio est ad Conciones, ideas ac rudimenta Sermonum pro singulis Dominicis totius anni, & Feriis Quadragesimalibus, complectitur. Tertia, Concionum argumenta pro Festis præcipuis Deiparæ Virginis & Sanctorum exhibet. Qui jam sub prælo sunt Commentarii in sanctum Evangelium Jesu Christi secundum quatuor Evangelistas, in quibus sensum litteralem & moralem seorsim expono, uberiores sacrarum Concionum materiam Evangelicis Operariis subministrabunt. His in Operibus eloquentiam fortè desiderabunt Orationes Christiani: sed hanc illis Spartam ornandam relinquo. *Exilis ingenii angusta mediocritas tenues admodum fruges parit, nullis ad copiam fecundi cespitis culmis ingravescit: aggrediar tamen facultate, qua valeo; nam & materia dicendi facit mecum. In judiciis, concione pro rostris, opulenta facundia volubili ambitione jactetur: cum verò de Domino Deo vox est; vocis pura sinceritas non eloquentiæ viribus nititur ad fidei argumenta, sed rebus. Denique accipe non diserta, sed fortia; nec ad audientie popularis illecebram culto sermone fucata, sed ad divinam indulgentiam prædicandam rudi veritate simplicia: accipe quod sentitur antequam discitur, nec per moras temporum longa agnitione colligitur, sed compendio gratiæ maturantis hauritur.*

S. Cyprian.
Epist. 1. ad
Donatum,

I N D E X

CAPITUM ET SERMONUM

ARGUMENTA INDICANS.

P A R S P R I M A.

- C**ap. I. Qui verbi Dei Prædicationi destinandi. pag. 1.
 Cap. II. De scientia Concionatoris librisque ab eo legendis. pag. 3.
 Cap. III. De materia sacræ Concionis. pag. 9.
 Cap. IV. De forma concionis, & eloquentia. pag. 11.
 Cap. V. De Concionatoris officio in instituendis Fidelibus ad sanctissimum Sacramentorum usum. pag. 16.
 Cap. VI. De Concionatoris officio in vitiis perpetuè reprehendendis, pravisque consuetudinibus è medio tollendis. pag. 18.
 Cap. VII. De Concionatoris officio in excolendis virtutibus. pag. 20.
 Cap. VIII. De decore in concione servando. pag. 23.
 Cap. IX. De Concionatoris elocutione. pag. 25.
 Cap. X. De pronuntiatione, & corporis motu. pag. 27.
 Cap. XI. De præparatione Concionatoris. pag. 28.
 Cap. XII. De disciplina virtutum, & vitæ innocentia Concionatoris. pag. 31.

P A R S S E C U N D A.

Ideæ Concionum pro Dominicis totius anni, Feriis Quadragesimalibus & Christi Domini Mysteriis.

- D**ominica I. Adventus. De extremo judicio. pag. 38. & seq.
 Domin. II. Adv. De Fide in Christum Dominum necessaria. pag. 41. & seq.
 Eadem Dominica. De adventu Domini. Quis venit? Ad quid venit? Quando venit? pag. 44. & seq.
 Dominica III. Adventus. Inanis gloria, sancti Præcursoris exemplo fugienda: humilitas ejus imitanda est. pag. 47.

Domin. IV. Adventus. De vocatione Ministrorum Ecclesiæ & Prædicatorum verbi Dei. Item, de baptismo. Postremò de Pœnitentia. Triplicis argumentum concionis hæc una subministrat. pag. 49. & seq.

In Nativitate Domini. Stabulum & præsepe cunæ sunt ubi Vita nascitur, ut nos à morte liberet. Præsepe Cathedra est Verbi docentis, ut nos ab errore liberet. Præsepe & stabulum castra sunt ubi Triumphator Israel contra dæmonem pugnat, ut nos ab ejus tyrannide ac servitute liberet. pag. 52.

Dominica infra Octavas Nativitatis Domini. Quomodo Christus sit positus in ruinam & resurrectionem multorum? Quid agendum ut Christus nobis sit in resurrectionem, & non in ruinam? pag. 55. & seq.

In Circumcisione Domini. Sanguinis sui primitias Christus offert Patri in Circumcisione sua. Pater Æternus novum nomen Filio suo imponit, scilicet nomen Jesu. Esse debemus homines novi ut nos ipsos Deo offeramus, novo ineunte anno. Circumcisio spiritalis nos efficiet homines novos. pag. 59. & seq.

In Epiphania Domini. De vocatione gentium. Agendæ sunt Deo gratiæ ob vocationem nostram ad Fidem. Deus in spiritu & veritate adorandus. Offerenda Christo munera. In aliam denique viam nos dare debemus, si verè sumus conversi. pag. 61.

In eadem Solemnitate. De superstitionibus & vanis observantiis vitandis. pag. 65.

Domin. infra Octavas Epiph. De sancta liberorum educatione, & de illorum erga parentes observantia. pag. 68.

Eadem Dom. Tres causæ cur amissus Jesus à quærentibus non invenitur. p. 70.

Domini-

Argumenta Indicans

Dominica I. post Octavas Epiph. Ut nuptiæ sanctæ sint, ad eas vocandus est Jesus. De matrimonio contrahendo non est deliberandum sine Jesu. Ad nuptiarum solemnitatem vocandus est Jesus, ut illis benedicat. In conjugalis vitæ societate præsens semper Christianis conjugibus debet esse Jesus, ut sui status & vocationis officia Christiana impleant. Conjugibus præsens sit Jesus, ut in pace vivant. *p. 73.*
Eadem Dom. De spiritualibus nuptiis Animarum nostrarum cum Christo Jesu. *pag. 75.*
Dominica II. post Octav. Epiph. In lepra, peccati mortalis deformitas. In lepræ curatione, peccati curatio consideranda. *pag. 77.*
Eadem Dom. De officiis dominorum erga servos, & servorum erga dominos. *pag. 79.*
Eadem Dominica. Fides nostra debet esse simplex, humilis, actiosa, ut Fides centurionis. *pag. 80.*
Dominica III. post Octavas Epiphania. De tribulationibus seu rebus adversis. Res adversæ & tribulationes sunt portio discipulorum Christi in hac vita. In iis ad Deum confugiendum, & Christus per fidem excitandus est in cordibus nostris. *pag. 81.*
Dominica IV. post Octavas Epiphania. Parabola boni seminis & zizaniorum explicatur. Zizania in agro Ecclesiæ frumento sunt admixta, boni malis permixti. Cur à Christo tolerantur usque ad consummationem sæculi? Cum Deus zizania, id est malos toleret, debemus & nos tolerare, si boni sumus: Si non toleramus, zizania evadimus. *pag. 86.*
Dominica V. post Octavas Epiphania. Parabolæ grani sinapis, & fermenti, explicantur. Initium & progressum Christianæ Religionis & veræ Ecclesiæ significant. *pag. 89.*
Dominica Septuagesima. Vineæ & operariorum, quos ad illam colendam pater-familias conduxit, parabola explicatur. Nullam excusationem habemus, si vineam nobis à Deo commissam, id est, Animam nostram non colamus. *pag. 91.*
Eadem Dom. Vir sapiens & justus nihil incultum in se relinquit. In vinea spirituali quomodo laborandum? *p. 93.*

Dominica Sexagesima. Parabola feminum explicatur. Verbum Dei, semen bonum est. Corde bono & optimo excipiendum. Varia impedimenta ne semen illud cælesse fructum afferat. *pag. 65.*
Dominica Quinquagesima. De Cæcitate cordis. Quàm grave malum? Ut sanetur, ad Jesum clamare & accedere necesse est. Post receptam verò lucem, illi gratias agere, & illum sequi, ut cæcus Evangelicus ab illo illuminatus. *pag. 97.*
Die Cinerum. De cineribus & Pœnitentia. Cineres sunt insignia & quasi investitura Pœnitentiæ. Cineres sunt typus & figura Pœnitentiæ. Cineres sunt motivum & incitamentum Pœnitentiæ. *pag. 100.*
Feria V. post Cineres. Tria in Evangelio hujus diei admirabilia; Fides centurionis, servi paralytici curatio; perdictio vocationis gentium ad fidem. Fides centurionis, effectus est singularis misericordiæ Dei erga ipsum. Curatio servi paralytici, effectus est omnipotentia Salvatoris, & Fidei centurionis. Vocatio Gentium ad fidem, solius gratiæ Dei opus est. Fides centurionis imitanda. Deo gratias agendæ ob nostram ex Gentibus vocationem. *pag. 105.*
Feria VI. post Cineres. De inimicorum dilectione. Ad eam tria nos movere debent. 1. Auctoritas Dei jubentis. 2. Magnitudo præmii. 3. Efficacia exempli. *pag. 106.*
Dominica I. Quadragesima. De temptationibus. Si spectentur ex parte Dei, nobis utiles sunt. Si ex parte Diaboli, omnes periculosæ sunt. Si ex parte cordis nostri, quandoque utiles, quandoque noxiæ sunt, prout illis resistimus, vel consentimus. *p. 109.*
Eadem Dominica. Christus nobis designat ubi pugnandum sit; quando pugnandum; quibus armis, & quomodo pugnandum adversus dæmonem. Ubi? In solitudine. Quando? toto vitæ tempore. Quibus armis? jejunio & abstinencia. *pag. 110.*
Feria II. post Dominicam I. Quadragesimæ. De judicio universali. Terribile judicii universalis spectaculum. Quæ ratione ad judicium nos præparare debeamus? *pag. 113.*

* 4
Feria

Index Capitulorum & Sermorum

Feria III. post Dom. I. Quadr. De Templo-
rum profanatione. Quinam faciunt do-
mum Dei speluncam latronum? p. 116.

Feria IV. post Dom. I. Quadr. De pœni-
tentia Ninivitarum & Christianorum
comparata. pag. 118.

Feria V. post Dom. I. Quadr. De oratio-
ne, cuius forma in Cananæa mulie-
re exhibetur. Conditiones orationis
exponuntur, quarum aliæ spectant
orantem; aliæ res quæ in oratione
petuntur; aliæ modum orandi. p. 119.

*Feria VI. post Dominicam I. Quadragesi-
ma.* Probatica piscina, figura erat
Sacramenti Pœnitentiæ, quod lava-
crum est multò excellentius piscina
illa veteri. Utriusque discrimina.
Pœnitentes in piscinam illam salu-
tarem opportuno tempore mittendi
sunt à conscientia Moderator, cum
in ipsis debitas dispositiones agnove-
rint ad Sacramenti virtutem, fru-
ctumq; percipiendum, illis similes quas
Christus postulat in paralitico Evan-
gelii. pag. 121.

Dominica II. Quadragesima. Christus in
Transfiguratione sua nobis ostendit.
1. Finem ad quem tendimus, scili-
cet beatitudinem & gloriam æter-
nam. 2. Viam qua ad beatitudinem
& gloriam pervenimus, scilicet
crucem, passiones, tribulationes.
pag. 123.

Eadem Dominica. De Christi Jesu ma-
gnitudine, & nostris erga illum of-
ficiis. Illum audire debemus ut ju-
stitiæ doctorem; illi parere ut Do-
mino & Legislatore; illum imitari
ut exemplar, quod nobis in monte
monstratum est. pag. 125.

*Feria II. post Dominicam II. Quadrage-
sima.* De Pœnitentia ad mortem us-
que non differenda; ne in summum
nos conjiciamus periculum carendi
tempore ad agendam Pœnitentiam
necessario; carendi gratia necessaria;
carendi voluntate viribusque neces-
sariis. pag. 126.

*Feria III. post Dominicam II. Quadrage-
sima.* De reverentia Sacerdotibus
debita. Ministri sunt divinæ auctori-
tatis: illos ergo colere & observare
debetis. Sunt interpretes & præco-
nes divinæ veritatis: audire ergo il-
los docili & obediendi animo debe-
tis, doctrinam salutis tradentes. I-

magines sunt divinæ sanctitatis si di-
gnè ministerio suo vivant. Sanctos
igitur Sacerdotes imitari debetis; si
verò rectè doceant, & malè vivant
(quod absit) secundum opera eorum
nolite facere. pag. 129.

*Feria IV. post Dominicam II. Quadrage-
sima.* De ambitione fugienda, cu-
jus mater ignorantia; comes præ-
sumptio; filia, cæterorum homi-
num contemptus, æmulatio, invi-
dia: ut in filiis Zebedæi, & illorum
matre videre est. Una dignitas Chri-
stiani desiderio digna, dignitas est fi-
liorum Dei: una gloria par ejus vo-
tis, gloria æterna. pag. 131.

*Feria V. post Dominicam II. Quadrage-
sima.* Æternæ saluti admodum pe-
riculosa est conditio divitum. 1. Ob
superbiam, qua ut plurimum effe-
runtur. 2. Ob voluptates & delicias,
quibus indulgent. 3. Ob duritiem
cordis in pauperes immisericordis. Id
in Divite epulone ostenditur. p. 133.

*Feria VI. post Dominicam II. Quadrage-
sima.* De Pœnis damnatorum. Reprobi à
Deo per vim & necessariò separabun-
tur, quia sponte ab illo in hac vita
recesserunt. Alligabuntur creaturæ
crucianti, quia creaturis delectan-
tibus in hac vita adhæserunt. Num-
quam carebunt supplicio, quia num-
quam noluerunt carere peccato. p. 135.

Dominica III. Quadragesima. De bono & ma-
lo usu linguæ. Quidam tacent cum
loquendum est, illi scilicet qui pecca-
ta sua non confitentur, quorum cor-
da possidet dæmonium mutum. Qui-
dam aliter loquuntur quàm loquen-
dum est, ut blasphemii ac maledici,
qui Judæos imitantur de Christo di-
centes, in Beelzebub principe dæ-
moniorum ejicit dæmonia. Quidam
loquuntur ut loquendum est, qui sci-
licet lingua sua utuntur ad laudem
Dei, & ædificationem proximi, ut pia
mulier quæ vocem de medio turba-
rum extollit in Christi Jesu laudem.
pag. 138.

Eadem Dominica. De frequenti in ea-
dem peccata prolapsione. pag. 140.

*Feria II. post Dominicam III. Quadrage-
sima.* De invidia. Morbi illius gra-
vitas maxima; cura difficilis. Re-
media. *ibid. & seq.*

*Feria III. post Dominicam III. Quadrage-
sima.* De cor-

Argumenta Indicans.

De correptione fraterna. Fraternæ correptionis officium imperat caritas: dirigere debet prudentia cum mansuetudine conjuncta: suscipere debet correptionis medicamentum docilis humilitas. pag. 142.

Feria IV. post Dominicam III. Quadragesima. De lege Dei. Nullam excusationem proferre possunt, qui Legem & mandata Dei transgrediuntur: siquidem Mandatorum Dei observantiam suadent: 1. Auctoritas & beneficentia Dei, Christique jubentis. 2. Facilitas illa adimplendi. 3. Felicitatis æternæ, iis qui illa observant, promissio. pag. 146.

Feria VI. post Dominicam III. Quadragesima. De dono Dei mulieri Samaritanæ revelato & collato. Gratia donum Dei merè gratuitum est: assidue ergo petenda est à Deo in oratione. Gratia voluntatem nostram suaviter allicit, movet, ac regit: ipsi ergo fideliter cooperandum est. Gratia efficacissimè & invictissimè in nobis & nobiscum operatur omne bonum: Ad illam ergo humiliter referendum est quicquid boni agimus. pag. 148.

Dominica IV. Quadragesima. De præparatione ac dispositionibus ad sacram Eucharistiæ communionem, miraculo multiplicationis quinque panum à Christo Domino significata. pag. 151.

Eadem Dominica. De honorum fuga. Evangelium & Christi gratia docent: 1. Generosiùs contemni honores & dignitates terrenas, quam desiderari & quæri. 2. Utiliùs recusari plerumque quam acceptari. 3. Gloriosius esse illas promereri quam possidere. pag. 153.

Feria II. post Dominicam IV. Quadragesima. Templis nostris major debetur reverentia, quam Templo Hierosolymitano. Ad templa igitur Dei cultui consecrata adeuntes, auferte immodestiam & scandalum per honestum & modestum habitum ac situm corporis. 2. Auferte evagationes & distractiones per attentionem mentis. 3. Auferte peccatum, aut certè affectum peccati, per virtutem pœnitentiæ & contritionem cordis. Auferte ista hinc. &c. pag. 155.

Feria IV. post Dominicam IV. Quadragesima. De cæco nato. In cæcitate cor-

distria consideranda. 1. Hominis spiritaliter cæci calamitas, ut timeatur. 2. Spiritualis cæcitatæ causæ, ut caveantur. 3. Remedia, ut quærantur & postulentur. pag. 158.

Feria V. post Dominicam IV. Quadragesima. Dolori modus adhibendus est in morte propinquorum & amicorum. Mors enim præ vita diuturna hominibus Christianis in hoc mundo peregrinantibus optanda est. 1. Quia hominibus finis est miseriarum & calamitatum. 2. Quia Christianis finis est peccatorum. 3. Quia peregrinis finis est peregrinationis, & migratio ad cælestem patriam. pag. 160.

Feria VI. post Dominicam IV. Quadragesima. Peccatoris pravis habitibus & diuturna consuetudine peccati implicati inferior status est, quam Lazari mortui quatrduani & fœtentis. Peccatoris hujusmodi mirabilior conversio, quam resurrectio Lazari. pag. 162.

Dominica in Passione. De maledicentia seu detractione. Qui proximi famę detrahunt, verè dæmonium habent, eorum linguæ à diabolo moventur, eique serviunt ad peccati propagationem. Qui calumniam patiuntur, & quorum famę detrahitur, patientiam & mansuetudinem Christi Jesu debent imitari. pag. 165.

Eadem Dominica. Sancti esse debemus corde, per intentionis puritatem: ore, per sermonis veritatem: opere, per vitæ omnimodam integritatem. Ut opere sancti simus, vita nostra conformanda est vitæ Christi. Ut sermone sancti simus, sermones nostri conformandi sunt sermonibus Christi. Ut corde sancti simus, intentio nostra conformanda est intentioni Christi. pag. 167.

Eadem Dominica. Quod eo die legitur Evangelium, docet: 1. Quid de Christo Jesu credere. 2. Quid in Christo Jesu imitari debeamus. pag. 168.

Feria II. post Dominicam V. Quadragesima. De peccatoris desertione. Nihil utiliùs est & efficacius ad gratiam obtinendam, conservandam, recuperandam, quam timere: 1. Ne actualis gratiæ auxiliis fideliter non cooperemur. 2. Ne à gratia sanctificante excidamus. 3. Ne gratiam semel amissam non recuperemus. pag. 171.

Feria IV.

Index Capitulū & Sermōnum

Feria IV. post Dominicam V. Quadrages.
De prædestinatione sanctorum. Præ-
destinatio Sanctorum ad gratiam &
gloriam ex misericordia gratuita est:
nihil igitur nobis tribuere debemus
in negotio salutis nostræ, sed totum
à Deo sperare. Deus vitam æter-
nam sanctis suis dat in tempore pro-
pter bona eorum opera: igitur bo-
nis operibus perseveranter vacare de-
bemus. Certissima est prædestina-
tio, nec deficere potest: & nihilo-
minus timere debemus ne ex ovium
Christi numero non simus. *pag. 173.*

*Feria V. post Dominicam V. Quadragesi-
ma.* De muliere peccatrice. Profan-
us & impudicus amor Deo gravissi-
mam infert injuriam. 2. Mala gra-
vissima infert homini. 3. Contra tam
periculosum hostem fortiter pugnan-
dum; ab ejus insidiis sollicitè caven-
dum est. *pag. 175.*

Eadem Feria. Mulieres peccatrices
sunt, cum vanitati serviunt, ac vo-
luptati: Vanitati, cultus immode-
stia & dissolutione: Voluptati, vita
molli, otiosa, & omnibus oblecta-
mentis, quæ honesta secundum mun-
di genium ac mores vocantur, in-
dulgentes. *pag. 178.*

*Feria VI. post Dominicam V. Quadragesi-
ma.* De mulieris peccatricis pœni-
tentia. Amor pœnitens cor ejus do-
lore contrivit, humiliavit, Deo con-
secravit. 2. Amor pœnitens lacry-
marum fontes ex ejus oculis mana-
re fecit. 3. Amor pœnitens illam
ad officia pietatis Christo exhibenda
impulit. *pag. 180.*

Dominica in Ramis Palmarum. De Re-
gia Christi dignitate. Christus om-
nia erga nos implet optimi Regis of-
ficia. Nullum erga Christum Regem
implemus subditorum officium. *pag. 184.*

Feria II. post Dominicam Palmarum. De
furto. Fures sunt (ut Judas Iscario-
tes) 1. Usurarii, & quicumque ex
mutuo aliquid ultra sortem exigunt
vel percipiunt. 2. Furti rei sunt mer-
catores, qui rem pluris justo pretio
vendunt, aut minoris justo emunt.
3. Furti & rapinæ rei sunt, qui cre-
ditores suos fraudant, qui debita
non solvunt cum possint; qui gra-
via debita contrahunt, cum sciant

se non esse solvendo. Sine restitu-
tione nulla hujusmodi hominibus spes
salutis esse potest. *pag. 186.*

Feria VI. in Parasceve. De passione Je-
su Christi Domini nostri. *pag. 191.*

Dominica Pascha. De Resurrectione
Christi. Tria in hoc Mysterio consi-
deranda. 1. Resurrectionis Christi
necessitas. 2. Resurrectionis Christi
gloria. 3. Resurrectionis Christi fru-
ctus. *pag. 192.*

Dominica in Albis. De pace. Vera pax
fructus est Spiritus Sancti, qua pro-
inde peccatores frui non possunt.
Pacem vulneribus suis, & sanguinis
sui pretio nobis Christus Jesus com-
paravit. *pag. 194.*

Dominica II. post Pascha. Christus bo-
nus Pastor. Omnes Pastoris optimi
dotes & characteres in eo concurrunt.
Nos oves ejus sumus: dare igitur
operam debemus ut nulla nobis o-
vium proprietas desit. *pag. 197.*

Eadem Dominica. Pastorum erga oves;
ovium erga Pastores Ecclesiasticos of-
ficia. *pag. 200.*

Domin. III. post Pascha. In hujus mun-
di peregrinatione, cujus tempus mo-
dicum est, consolari & sustentare
nos debet spes certissima visionis Dei,
ad quam suspirare & tendere totis
viribus debemus. 2. In rebus adver-
sis, ærumnis, calamitatibus, quæ
Christianorum justè viventium pars
sunt in hoc mundo, consolari nos
debet expectatio gaudii purissimi,
immensi, perpetui, quod tristitiæ
nostræ succedet. *ibid.*

Eadem Dominica. Gaudium mundi bre-
ve, inane, æterno luctu excipien-
dum. Gaudium spirituale in Deo &
de Deo verum, sincerum, perpe-
tuum. *pag. 204.*

Dominica IV. post Pascha. Christus Spi-
ritus Sanctum promittit. 1. Ut Con-
solatorem Fidelium. 2. Ut Cen-
sorem & emendatorem vitiorum. 3.
Ut Institutorem rudium, & totius
Ecclesiæ interiorum Magistrum. *pag. 205.*

Dominica V. post Pascha. De Oratione.
Quid petere in oratione debeamus?
Quomodo petere debeamus? *pag. 211.*

Eadem Dominica. De efficacia oratio-
nis, quæ fit in Christi nomine. *p. 212.*

Feria

Argumenta Indicans.

Feris Rogationum. De supplicationibus publicis, seu processionibus. pag. 213.

In Festo Ascensionis Christi. 1. Mysteriorum fides explicatur. 2. Ascensionis Christi causæ exponuntur. 3. Fructus & utilitates Ascensionis Domini. p. 214.

Dominica post Ascensionem. Spiritus Sanctus testimonium Christo perhibuit. Apostoli Spiritu Sancto afflati testimonium Christo perhibuerunt. Christiani omnes Christo testimonium reddere tenentur, non solum in persecutionibus, sed etiam in pace Ecclesiæ; non verbis tantum, sed operibus. pag. 216.

Dominica Pentecostes. Explicatur excellentia Doni quod Christus Ecclesiæ suæ tribuit mittendo Spiritum Sanctum, & admirabiles ejus effectus exponuntur. 2. Dispositiones necessariae ad recipiendum Spiritum Sanctum. pag. 220.

In Festo Sanctissimæ Trinitatis. Sanctissimæ Trinitati gratias immortales agere debemus ob illius in nos beneficia; creationis, quæ Patri Æterno; Redemptionis, quæ Filio Dei; Renovationis & sanctificationis, quæ Spiritui Sancto tribuitur. 2. Imitari debemus, quantum cum Dei gratia nobis possibile est, sanctissimam Trinitatem: Dei perfectiones, summam divinarum Personarum concordiam. pag. 222.

In Festo sacratissimi Corporis Christi. Christus Corpus & sanguinem suum in Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento nobis donat. 1. Ut verum cibum & potum Animarum nostrarum. 2. Ut symbolum & principium nostræ cum ipso conjunctionis, & mutue illius in nobis, ac nostræ in illo mansionis. 3. Ut æternæ vitæ pignus. p. 224.

In Eodem Festo. Sancta Eucharistia sacrificium est. 1. Veteris Legis sacrificiis longè dignius & excellentius. 2. Veteris Legis sacrificiis efficacius. 3. Majores dispositiones ex parte offerentium & adstantium exigens. pag. 227.

Dominica I. post Festum SS. Trinitatis. De Convivio Eucharistico. Magnificum sanctæ Eucharistiæ convivium, quod Dei bonitas ab æterno decrevit; sapientia disposuit; omnipotentia statuto tempore instruxit & executæ est;

liberalitas multiplicat; misericordia & justitia distribuit; æternitas perenne facit. pag. 230.

Eadem Dominica. De solemnibus processionibus in Festo & Octava Corporis Christi institutis. Quas ob rationes institutæ sint? Qua pietate illis adesse debemus. pag. 236.

Eadem Dominica. De frequenti Communione. Frequens Communio magnorum fons & origo bonorum. Quæ dispositiones ad frequentem Communionem necessariae? pag. 237.

Eadem Dominica. Cœna magna ad quam multos Christus invitat, regnum cœlorum est. Omnes homines ad eam invitati, & quodammodo vocatio à Deo. Vanæ excusationes eorum qui non veniunt. pag. 239.

Dominica III. post Festum SS. Trinitatis. Laborandum ut aliquando beati simus; sed ne sit inanis labor noster. 1. Debemus laborare in luce fidei. 2. Laborare debemus in præsentia & verbo Christi. 3. Imitari debemus humilitatem S. Petri: Dei gratiam in nobis agnoscendo, non merita nostra, quæ in nobis nulla sunt nisi Dei dona. pag. 247.

Dominica IV. post Festum SS. Trinitatis. De justitiæ Christianæ & Pharisaicæ discrimine. 1. Phariseorum justitia simulata erat & fucata: justitia Christianorum sincera & simplex esse debet. Justitia Phariseorum externa dumtaxat: justitia Christianorum interior simul & exterior esse debet. 3. Justitia Phariseorum scrupulosa erat minimorum præceptorum observatrix, maximorum verò neglectrix mandatorum: Christiana justitia totam legem accurate implet: magna præcepta observat, nec tamen minora negligit. pag. 250.

Eadem Dominica. Explicatur quintum Decalogi præceptum, Non occides, pag. 252.

Eadem Dominica. De ira. *ibid.*

Eadem Dominica. Reconciliatio sincera, spontanea, & prompta cum fratribus, absolute necessaria est ad remissionem peccatorum obtinendam & ad sacram communionem. pag. 253.

Dominica V. post Festum SS. Trinitatis. De providentia. Quid de providentia Dei credere oporteat? Quæ animi nostri

Index Capitum & Sermonum

nostri dispositio, qui erga Dei providentiam affectus esse debeat. p. 254.

Dominica VI. post Festum SS. Trinitatis.
 Christus Jesus hujus diei Evangelio nos munit contra illusiones quæ à via salutis nos avertere possunt, & in viam perditionis deducere. Ex triplici autem radice oriuntur illusiones. 1. Ex prava directione. 2. Ex erronea presumptione. 3. Ex corrupta voluntate. Contra primam illusionum causam nos munit Christus, docendo voluntatem nostram Dei voluntati conformandam esse. Contra secundam illusionum causam nos munit, docendo erroneam esse præsumptionem de fide bonis operibus destituta, quasi sufficiat ad salutem. Contra tertiam nos munit, docendo, voluntatem nostram Dei voluntati conformandam esse; nec nostram, sed ejus voluntatem faciendam, ut ad æternam beatitudinem perveniamus. pag. 257.

Dominica VII. post Festum SS. Trinitatis.
 De eleemosynæ necessitate, & utilitate. Divitibus obligatio eleemosynæ erogandi divino præcepto imposita est. 2. Magnæ utilitates & fructus ex eleemosynis in eos redundantes, illos ad juvandos pauperes excitare debent. 3. Non solum violatæ caritatis, sed etiam gravissimæ imprudentiæ rei sunt divites, qui eleemosynam pauperibus non erogant pro facultatum suarum ratione, & ipsorum pauperum indigentia. pag. 259.

Dominica VIII. post Festum SS. Trinitatis.
 Lacrymæ Christi super Jerusalem flentis nos docent quas ob causas lugere debeamus, scilicet non esse lugendum ob rerum temporalium damna, ob frustratas cupiditates, ob tristes & malè fortunatos eventus; sed ob Dei offensam cum à nobis, tum ab aliis peccatoribus; ob Ecclesiæ mala; ob imminentiæ animæ nostræ pericula, eò quòd non cognoverit tempus visitationis suæ à Christo Jesu. Longè magis deploranda animæ nostræ desolatio, quam eversio Jerusalem. p. 262.

Dominica IX. post Festum SS. Trinitatis.
 Superbia & ostentatio in Phariseo damnata: Humilitas in Publicano commendata. Utriusque characteres. p. 264.

Dominica X. post Festum SS. Trinitatis.
 De hominis surdi & muti curatione.

1. Spiritualis surditas & linguæ impedimentum, mala sunt in peccatoribus eò magis deploranda, quòd voluntaria. 2. Homines surdos & mutos Ecclesiæ fides adducit ad Jesum, per baptismum primo, deinde per pœnitentiam sanandos. 3. Ut ab interiori surditate, & invisibili impedimento linguæ liberemur ac sanemur, per gratiam Christi, facere debemus quod fecit ipse surdum & mutum sanans. pag. 266.

Dominica XI. post Festum SS. Trinitatis.
 De proximi dilectione. Explicatur. 1. Quis sit noster proximus; & quæ regula secundum quam proximi dilectio mensuranda est. 2. Quæ sint officia dilectionis proximo debitæ secundum Dei legem. 3. Quod sit exemplar cui nos in exhibendis hujus dilectionis officiis conformare debemus. pag. 268.

Dominica XII. post Festum SS. Trinitatis.
 De decem Leprosis. Quàm fœda, quàm horrenda mortalis peccatis lepra? Quid agendum, illis qui ea fœdati & inquinati sunt, ut curentur? Quid agere debeant postquam mundati sunt. pag. 272.

Dominica XIII. post Festum SS. Trinitatis.
 De avaritia. Temporales periturasque divitias contemnendas; spirituales æternasque divitias diligendas & quærendas Christus docet. p. 274.

Dominica XIV. post Festum SS. Trinitatis.
 De filio Viduæ Naim defuncto. Mortuus qui ad sepulcrum efferebatur, statum miserum peccatoris significat. Mortui suscitatio à Christo Domino significat conversionem & justificationem peccatoris. 1. Lugendus peccatoribus status. 2. Laudanda Christi misericordia, qui peccatorem ad viam revocat per gratiam suam. pag. 275.

Dominica XV. post Festum SS. Trinitatis.
 De Hydropico à Christo sanato: & de postremo loco tenendo. Superbia spiritualis hydropisis. Quæ rationes movere nos debeant ut postremum locum amemus, superiorem non quæramus. pag. 277.

Eadem Dominica. De sanctificatione Dominicæ, Festorumque dierum. pag. 279.

Dominica XVI. post Festum SS. Trinitatis.

Argumenta Indicans.

ris. De præcepto amoris Dei. 1. Amor Dei omnibus affectibus nostris dominari debet. 2. Actus divini amoris frequenter exercere debemus. 3. Omnia Dei mandata ex amore implere. *pag. 280.*

Dominica XVII. post Festum SS. Trinitatis. De remissione peccatorum. Triacredenda complectitur hic symboli Apostolici Articulus: in hac vita de remissione peccatorum nostrorum securi esse numquam debemus, sed semper timere. *pag. 282.*

Dominica XVIII. post Festum SS. Trinitatis. De spiritalibus Filii Dei nuptiis cum Ecclesia, & Anima fidei. Ad spirituales illas nuptias omnes vocati estis, confidite: pauci electi, timete. Nihil proderit quod credimus, ut ad æternum Sponsi convivium admittamur, nisi habuerimus vestem nuptialem, scilicet caritatem & opera bona. *pag. 284.*

Dominica XIX. post Festum SS. Trinitatis. De Regulo cujus filius lethaliter ægrotabat Capharnaum: 1. Ad Deum accedendum est per fidem, & quidem firmiorem fide Reguli. 2. Ab ipso petenda sunt majora & excellentiora bona, quam sanitas corporis, aliaque commoda temporalia. 3. Cura omnis adhibenda est à patribus-familias, ut eorum familia Deo serviat, fidemque sanctis operibus comprobet. *pag. 286.*

Dominica XX. post Festum SS. Trinitatis. De Decem millium talentorum debitore. Peccata nostra debita nostra sunt. Quot peccata commisimus, tot talentorum debitores sumus. Solus Deus illa condonare potest. Frustra verò speramus Deum nobis peccata dimissurum, si adversus proximos conservosque nostros duri & immisericordes simus. Tres rationes ad debita conservis nostris dimittenda, injuriasque condonandas movere nos debent, ex hodierno Evangelio petitæ. *pag. 289.*

Dominica XXI. post Festum SS. Trinitatis. Præcipua duo homines officia Christus in hujus diei Evangelio docet. 1. Quid Regi. 2. Quid Deo debeant. Reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari, ut cives Reipublicæ terrestres: & quæ sunt Dei Deo,

ut cives Reipublicæ cælestis. *p. 290.*

Dominica XXII. post Festum SS. Trinitatis. De filia Principis à Christo suscitata, & de resurrectione mortuorum. 1. Resurrectio omnium hominum simpliciter ac firmiter credenda est. 2. Varia erit resurgentium conditio, quam sibi quisque bonis vel malis operibus procurat. 3. Otiosa igitur & sterilis in nobis esse non debet resurrectiones fides. *pag. 292.*

Eadem Dominica. Sancta mors magis est optanda quam vita. *pag. 293.*

Dominica XXIII. post Festum SS. Trinitatis. De abominatione desolationis stante in loco sancto, in anima sanguine Christi redempta, & per baptismum sanctificata, in corpore consecrato ut Dei templum esset. *pag. 296.*

Eadem Dominica. Multiplex tribulatio in die furoris Domini. Una quæ judicium præcedet, altera quæ comitabitur, tertia quæ subsequetur. *pag. 298.*

P A R S T E R T I A.

IN Festo S. Andrea Apostoli. S. Andreas cor succensum habuit amore crucis, linguam consecratam prædicatione crucis, corpus consummatum martyrio crucis. *pag. 300.*

In Festo S. Nicolai Episcopi & Confessoris. A spiritu sancto institutus est ad virtutem Nicolaus, ut sobriè, juste, & piè viveret in hoc sæculo: piè per orationis humilitatem, assiduitatem & fervorem: sobriè per jejunii austeritatem: justè per caritatem, quæ tota est hominis Christiani justitia. *pag. 303.*

In Festo Conceptionis Deiparæ Virginis Maria. Triplex discrimen gratiæ quæ beata Virgo in sua conceptione præventa est, ab ea quæ cæteris sanctis collata fuit: 1. Aliorum sanctorum in pueritia, quidam in adolescentia vel juventute, quidam in senectute, vel in morte sanctificati sunt; B. Virgo Maria in sua Conceptione per Christi gratiam præventa est, ne peccati originalis labem contraheret, cujus contrahendi debitum ut Adami

Index Capitum & Sermonum

Adami filia contraxerat . 2. Alii sancti partem gratiæ: Maria totam gratiæ plenitudinem recepit . 3. Aliis sanctis gratia modo amissibili: Mariæ modo quodam inamissibili collata est . pag. 306.

In Festo S. Thomæ Apostoli. S. Thomas ex vulneribus sacratissimorum pedum Christi hausit humilitatem & firmitatem fidei . Ex vulnere lateris Christi , & ejus corde sacratissimo hausit fervorem fidei . Ex vulneribus manuum hausit operationem fidei . Sit fides nostra , ut fides Apostoli Thomæ , humilis & firma ; fervens & amore succensa , operans & bonorum operum effectrix . pag. 309.

In Festo S. Stephani Protomartyris. Plenitudo gratiæ Stephanum primi Diaconi ministerio dignum effecit . Plenitudo fortitudinis Stephanum protomartyris corona decoravit . Plenitudo Spiritus Sancti Stephanum primum ac nobilissimum post Christum Jesum caritatis exemplar mundi exhibuit . pag. 312.

In Festo S. Joannis Apostoli & Evangelistæ . 1. Quid major Christi dilectio S. Joanni præstiterit . 2. Quid S. Joannes Christi dilectioni rependerit . Christus Jesus Joannem præ cæteris Discipulis conscium fecit arcanorum suorum ; participem bonorum suorum ; confortem dolorum suorum . S. Joannes dilectioni qua ipsum præ cæteris Discipulis honoravit Christus , amore ardentissimo & constantissimo respondit . pag. 315.

In Festo S. Genovefæ Virginis. Vitæ contemplativæ , & vitæ activæ exemplum in Genovefæ Virgine admirabiliter eluxit . Christo summo pastori cor suum consecrat ab adolescentia per amorem castissimum ; corpus per virginitatem ; ipsum desiderat & quærit assidue per ferventem orationem ; illo se dignam præstat per humilitatem ; sanctis exemplis & misericordiæ operibus per Parisiensem populum velut gregem pascit ; Episcoporum præceptis religiosè obtemperat , & consilia sequitur . pag. 321.

In Festo Purificationis Deiparæ Virginis Mariæ. Euntes in Templum , occurramus Christo Jesu & Mariæ cum

Simone justo . Discamus à Christo Jesu quid offerre & sacrificare Deo debeamus . A Deipara Virgine , quomodo nos purificare oporteat . A Sancto Simone , quodnam esse debeat nostrorum desideriorum objectum . pag. 324.

In Festo S. Thomæ Aquinatis. Scientiam Sancti Thomæ castitas parit , humilitas sanctificat , caritas perficit ; qua triplici ratione similis est sapientiæ Angelorum . pag. 328.

In Festo Sancti Joseph. Cæterorum gratia sanctorum facit illos filios Dei & Christi Jesu fratres per adoptionem : gratia S. Joseph fecit illum Filium Dei Patrem . Cæterorum gratia Sanctorum illos facit Deiparæ Virginis Mariæ clientes : gratia S. Joseph illum facit Virginis Matris Dei Sponsum . Gratia reliquorum Sanctorum illos facit Ecclesiæ membra : gratia S. Joseph illum facit capitis Ecclesiæ æconomicum caput . pag. 333.

In Festo Annunciationis B. Virginis Mariæ . 1. Magnum Mysterium Incarnationis , quod hodie annuntiatur , in quo divinæ perfectiones splendidius elucescunt quàm in cæteris Incarnati Verbi Mysteriis , & divinæ personæ nova quodammodo attributa sine sui mutatione , novæque denominationes acquirunt . 2. Magna Virgo , cui Mysterium istud annuntiatur , quia recipit gratiæ plenitudinem ; quia sine dispendio virginitatis obtinet fecunditatem ; quia provebitur ad incomparabilem Matris Dei dignitatem . 3. In homines , propter quos annuntiatur , magnitudinem suam derivat Dei Filius , qui in utero Virginis fit homo , ut homines filios Dei faciat : servi formam assumit , ut faciat liberos : similitudinem carnis peccati induit , ut faciat Sanctos . pag. 335.

In Festo S. Joannis Baptiste. Inter natos mulierum Joannes Baptista maximus est . 1. Nativitatis privilegiis . 2. Amplitudine muneris . 3. Merito fidelitatis . pag. 340.

In Festo Sancti Petri Apostolorum Principis . 1. S. Petrus primatus dignitatem & regimen Ecclesiæ universæ promeritus est excellentia fidei suæ & fervore caritatis . 2. S. Petrus Dei

Argumenta Indicans.

Dei & Filii ejus inimicos debellavit; ejusque imperio subjecit prædicationis suæ & miraculorum virtute. 3. S. Petrus præcipuam gloriam, reverentiam, cultumque in Ecclesia consecutus est ob labores pro Ecclesia toleratos, ob passionem & Martyrium. pag. 337.

In Festo Sanctæ Mariæ Magdalena. Mariæ Magdalena amor omnes vitæ illius status complectitur; statum peccati, statum pœnitentiæ, statum contemplationis. Peccatrix in civitate; pœnitens in domo Simonis Pharisei; Contemplatrix reliquo vitæ tempore, præsertim in solitudine. 1. Maria Magdalena divini quondam amoris inimica. 2. Maria Magdalena ab amore divino debellata. 3. Maria Magdalena divini amoris discipula. 1. Divini amoris inimica in civitate: Ab amore divino debellata in domo Simonis: Divini amoris discipula in contemplatione & solitudine. pag. 355.

In Festo Sancti Dominici. 1. S. Dominicus prædicator à Deo electus, formatus, eruditus. 2. S. Dominicus Prædicator fidelis, Ecclesiæ fructuosus, admirabilis. 3. S. Dominicus in Ordine suo Prædicator universalis ac perpetuus. pag. 360.

In Festo Assumptionis Beata Virginis Mariæ. 1. Homines admirantur obitum sanctissimæ Virginis ceu prodigium in ordine naturæ. 2. Angeli admirantur ejus Assumptionem ceu prodigium in ordine gratiæ. 3. Deus in ejus coronatione sibi complacet ceu in magnificentissimo suorum operum in ordine gloriæ. pag. 363.

In Festo S. Hyacinthi. 1. Cum Christus Iesus sit Mariæ Filius, Hyacinthum fecit amicum Mariæ carissimum. 2. Cum ipse sit Ecclesiæ sponsus & fundator, Hyacinthum Ecclesiæ propagatorem studiosissimum fecit. 3. Cum ipse sit Fidelium omnium caput, Hyacinthum eorum protectorem potentissimum constituit. 1. Hyacinthus Mariæ Virginis Deiparæ in Ordine S. Dominici amicus carissimus. 2. S. Hyacinthus Ecclesiæ in septentrione propagator studiosissimus. S. Hyacinthus miraculorum patrator in gratiam Christianorum il-

lum invexantium per totum orbem potentissimus. pag. 368.

In Festo S. Ludovici Regis & Confessoris. 1. Similis non fuit ante S. Ludovicum Rex, nec post eum surrexit similis in Regni interioris, id est, passionum suarum ordinatione & coercitione. 2. Nemo Regum similis S. Ludovico in Regni inferioris, id est Francorum, justo regimine. 3. Nemo Regum S. Ludovico similis in Regni superioris, id est Ecclesiæ, protectione. pag. 373.

In Festo Nativitatis beata Virginis Mariæ. Beata Virgo Maria Liber ab æterno in Dei mente conceptus, præclaris figuris ornatus & illuminatus, scriptus intus & foris, in quo virtutum omnium characteres sunt expressi... Verus, Deoque maximè gratus Beatæ Virginis cultus, ejus imitatio. pag. 379.

In Eodem Festo. S. Virgo Maria in sua Nativitate progreditur ut Aurora: jam à sua Nativitate pulcra est ut Luna, electa ut sol: principibus tenebrarum terribilis ut castrorum acies ordinata. pag. 381.

In Festo S. Francisci Assisii. S. Franciscus sapientiam quam à Christo didicit, loquitur inter perfectos, sapientiam vero non hujus sæculi, neque principum hujus sæculi, sed sapientiam Dei in Mysterio Incarnationis & crucis absconditam. Sapientes sæculi illos verè divites esse judicant, qui cæteris abundantius bona possident, quæ fortunæ vocantur. Illos magnos esse, gloriosos & illustres judicant, qui ad majores honores & dignitates sunt provecti. Illos felices judicant, qui voluptatibus, quas honestas & legitimas vocant, perfruuntur. Verùm S. Franciscus vanas esse sapientium sæculi cogitationes ostendit: siquidem exemplis suis docet. 1. Veras divitias in paupertate Christi inveniri. 2. Veram gloriam, solidamque celsitudinem inveniri in humiliationibus & opprobriis Christi. 3. Veram voluptatem inveniri in passionibus, cruce, & vulneribus Christi. pag. 382.

In Festo Omnium Sanctorum. Siquidem Sanctorum cives sumus ad sanctam civita-

Index Capit. & Sermon. Argumenta Indicans.

civitatem Sion suspirare, & continuo tendere debemus. 2. Ut ad sanctam illam civitatem & gloriam Sanctorum perveniamus, media eligenda sunt quæ Christus præscripsit, via sequenda quam monstravit. 3. Qui municipes civitatis alicujus esse volunt, colere debent cives nobiliores & gratiores Principi. Igitur si Sanctorum cives esse velimus, debemus illos colere ac venerari ob excellentiam, invocare ob potentiam, imitari ob virtutes. pag. 387.

In Commemoratione Fidelium Defunctorum. Fidelium omnium Defunctorum commemorationem instituit Ecclesia ad fidem nostram de Purgatorio confirmandam. 2. Ad caritatem nostram erga animas Purgatorii poenis cruciatas accendendam. 3. Ad vigilantiam nostram excitandam, ut peccata etiam venialia summo studio vitemus, & divinæ justitiæ in

hac vita satisfaciamus, ut à poenis Purgatorii liberemur, vel ne ita diu in illis detineamur. pag. 390.

In Festo S. Catharinæ Virginis & Martyris. Triplex victoria, & triplex corona S. Catharinæ. 1. Fidei virtute mundum vincit cum suis erroribus. 2. Christiana fortitudine vincit mundum cum suis terroribus. 3. Incorrupta virginitate mundum vincit cum suis amoribus & voluptatibus. pag. 392.

In Festo Dedicationis Ecclesiæ. Solemnis Ecclesiæ dedicatio, ejusque annua Commemoratio triplicis officii nos admonet. 1. Deo gratias agendas esse, qui nos in Ecclesiam suam vocavit. 2. Nos admonet reverentiæ quam Templis debemus. 3. Admonet nos esse templa Dei vivi in baptismo Deo consecrata: ac proinde cavendum ne templum Dei in nobis mortali peccato polluamus. pag. 396.

INSTITUTIONIS CONCIONATORUM

PARS PRIMA.

S E U

PRÆCEPTA ET REGULÆ AD PRÆDICATORES

verbi divini informandos.

CAPUT PRIMUM.

*Qui verbi Dei Prædicationi
destinandi?*

I. Verbi Dei prædicandi munus, quod sanctissimis viris, Prophetis, Apostolisque à Deo commissum, ab ipso etiam Dei Filio Christo Jesu Domino nostro præstitum est, Episcoporum præcipuum esse, Sacra Synodus Tridentina censuit ac declaravit, secundum illud Apostoli ad Timotheum scribentis: *Testificor coram Deo, & Jesu Christo, qui judicaturus est vivos & mortuos, per adventum ipsius & Regnum ejus, prædica ver-*

2. Tim. 4.

Instit. Concion. Pars I.

bum; Et illud quidem munus ipsi per se in Ecclesia sua, nisi legitime impediti fuerint, exequi debent: in aliis autem Ecclesiis per Parochos, sive iis impeditis, per alios in Civitate, aut in quacumque parte Diœcesis deputandos, saltem omnibus Dominicis, & solemnibus diebus Festis, tempore autem jejuniorum Quadragesimæ, & Adventus Domini quotidie, vel saltem tribus in hebdomada diebus. Ad sacrum illud verbi divini Ministerium assumuntur ab Ecclesia in subsidium Regulares, à summo Pontifice & Episcopis missi in vineam Domini, ut eam excolant, fructumque salutis animarum ipsi Domino referant. De quibus Concilium Provinciale Rotomagensis anno Domini millesimo quingentesimo octogesimo

Conc. Trident. Sess. 24. De Reformatione, Cap. 4.

A

gesimo

gesimo primo celebratum, Tit. De Curatorum & aliorum Presbyterorum Officiis, Num. 41. Episcopi, inquit, subsidiarios Regulares tueantur, & charos habeant, atque alant, sicut coadjutores, omnesque illis factas injurias & contumelias suas esse existiment & propulsent: juniores ad studia litterarum foveant, atque conventus pro suis facultatibus, tamquam Concionatorum seminaria sustentent. Primum inter subsidiarios illos Concionatores locum tenent Fratres Prædicatores, quorum Ordo ad verbi divini Ministerium institutus, & ab Ecclesia confirmatus est, quod & consilium nominis ab Honorio III. inditi ostendit. Unde cum Apostolo dicere possunt singuli Ordinis illius Religiosi viri, quibus verbi talentum à Domino creditum est: *Vae mihi, si non evangelizavero, necessitas enim mihi incumbit*. Neque tamen sacrum illud munus sumere sibi debent, nisi ad illud delecti, ac Superiorum judicio destinati, Episcopi facultate, aut certè benedictione muniti sint. Conciones enim habere non possunt, ne in suis quidem Ecclesiis, nisi benedictionem ab Episcopo petierint: Neque autem ullo sanè modo eo contradicente, sive repugnante: in aliis autem Ecclesiis quæ Ordinis sui non sunt, nullo modo nisi scripta facultate ab Episcopo concessa, ut Tridentini Concilii Decreto sancitum est.

II. Maximo autem delectu verbi divini ministerium Religiosis etiam viris delegandum est. Cavere igitur Superiores Regulares debent, ne illud demandent junioribus Fratribus, nisi doctrina & morum integritate atque gravitate conspicuis, Diaconis saltem, qui Theologici studii triennium expleverint, qui disponendæ concionis modum intelligant, dilucidè distinctèque rei enarrandæ rationem percipiant, benè pronuntiandi,

decorèque agendi usum teneant. Sacra itaque Rhetoricæ præceptis exculti sint: quamquam si acutum & fervens adsit ingenium, faciliùs ad hæreat Eloquentia legentibus & audientibus Eloquentes, quàm Eloquentiæ præcepta sectantibus. Nec desunt Ecclesiasticæ Litteræ, etiam præter Canonem in auctoritatis arte salubriter collocatum, quas legendo homo capax, etsi non id agat, sed tantummodo rebus, quæ ibi dicuntur, intentus sit, etiam eloquio quo dicuntur, dum in his versatur, imbuitur, accedente vel maxime exercitatione sive scribendi, sive dictandi; postremò etiam dicendi quæ secundum pietatis ac fidei regulam sentit. Certè cum ex infantibus loquentes non fiant, nisi locutiones discendo loquentium; cur eloquentes fieri non possint nulla eloquendi arte tradita, sed elocutiones Eloquentium legendo & audiendo, & quantum assequi conceditur, imitando? Quid quod ita fieri ipsis quoque experimur exemplis? Nam sine præceptis Rhetoricis novimus plurimos eloquentiores plurimis qui illa didicerunt; sine lectis verò & auditis Eloquentium disputationibus vel dictionibus, neminem. Nam neque ipsa arte Grammatica, qua discitur locutionis integritas, indigerent pueri, si eis inter homines, qui integrè loquerentur, crescere daretur & vivere. Nescientes quippe ulla nomina vitiorum, quicquid vitiosum cujusquam ore loquentis audirent, sana sua consuetudine reprehenderent & caverent; sicut rusticos urbani reprehendunt, etiam qui litteras nesciunt. Quamobrem vera & germana eloquentia disci potest Sacrarum lectione Scripturarum, in quibus promiscat, cum sapientia velut comes inseparabilis conjuncta, ut S. Augustinus ostendit, non solum adductis ex Apo-

S. Augustinus, Lib. 4. De Doctrina Christi, cap. 3.

1. Cor. 16

Ses 9. Cap. 1. De Refor.

Apolo

Roma 9. 2. 2.
Cor. 11. 16.
Amos 7. 14.
& 15. 8. S.
Augustini
lib. 4. D.
Doctrina
Christi.
Cap. 11.

stolo Paulo exemplis, sed etiam ex Prophetis, & ex illius potissimum libro, qui se pastorem vel armentarium fuisse dicit, atque inde divinitus ablatum atque missum, ut Dei populo prophetaret. Eloquentes etiam fieri possunt homines sacri, continua & assidua SS. Patrum lectione, qui eloquentiæ laude floruerunt, quales inter Græcos S. Gregorius Nazianzenus, qui & eloquentiæ usum contra Julianum Apostatam Ecclesiæ vindicavit, & S. Joannes Chrysostomus; inter Latinos verò SS. Cyprianus, Ambrosius, Hieronymus, Augustinus, Leo, Petrus Chrysologus. Legere autem imprimis juvabit librum quartum S. Augustini *De Doctrina Christiana*, ut qualis Ecclesiastici necessaria sit Eloquentia discatur, ejusque præceptis animus imbuatur: nec non librum *De Utilitate credendi*, quod nullum est inter ejus Opera eloquentius.

III. Si tamen ars Rhetoricæ Fratribus nostris junioribus necessaria videatur, quam fortè multi numquam in Scholis didicerunt: (quamquam nullum in Ordinem Prædicatorum suscipi expediret, qui annum integrum in Rhetoricæ studio non potuisset) tradatur illis *Rhetorica Sacra Ludovici Granatensis*. Illis etiam ad imitandum proponantur celebres & eloquentiæ laude florentissimi Concionatores. Sed eo in genere caveat sacri suggesti candidatus, ne (quod plerique faciunt) levia quædam ac sæpe etiam vitiosa in eis imitetur; sed illa tantum quæ Sapientum iudicio præclara atque egregia. Verùm sicut diligentissimè considerare debet, quem è Concionatoribus qui nunc florent, aut certè superioribus temporibus floruerunt, ad imitationem deligat: ita maximè sibi veteres Patres proponat, quorum in dicendo virtutes sectetur; *Joannis Chrysostomi*

& *Gregorii Magni* disciplinæ Moraliscopiam; *Leonis Magni*, & *Basilii* gravitatem; *Nazianzeni* vim; *Nysse- ni* subtilitatem: *Augustini* acumen; *Ambrosii* temperatum dicendi genus; *Bernardi* dulcem devotamque orationem; atque omninò admirabilem & divinam eloquentiam S. Pauli Apostoli, cui uni omnia quæ summi sunt Concionatoris & Oratoris SS. Joannes Chrysostomus & Augustinus tribuunt. Quamquam in eo maxime sit imitanda Prophetarum, S. Pauli, & SS. Patrum, quos laudavi, eloquentia, ut non affectetur: & cum agnoscitur à doctis, sentitur ab indoctis, tales res dicantur, ut verba quibus dicuntur, non à dicente adhibita, sed ipsis rebus velut spontè subjuncta videantur: *Quasi sapientiam de domo sua, id est, pectore sapientis procedere intelligas, & tamquam inseparabilem famulam, etiam non vocatam, sequi eloquentiam.*

S. Augustinus, lib. 4. De Doctrina Christiana.

IV. Caveant denique Superiores, ne turpiter distortos, gibbosos, aut aliqua corporis parte insigniter deformes sacro prædicationis destinent Ministerio. Solent enim in Concionatore quædam corporis deformitates tum offensionem, tum risum movere.

Humbertus De Romanis, lib. 1. De Eruditione, prædic. Cap. 116.

C A P U T II.

De Scientia Concionatoris, Librisque ab eo legendis.

V. **I**N omnis Sacræ Ecclesiasticæque Doctrinæ studiis versetur Concionator necesse est. Habeat omnes Theologiæ notos & tractatos locos, præsertim verò quæ Christianæ Religionis veritatem demonstrant ac tuentur, quæ Fidei dogmata probant ac defendunt, quæ salutis nostræ Mysteria explicant, quæ Moralis Evangelicæ præcepta exponunt.

2. Tim. 3.

VI. Scripturam sacram legat assidue, meditetur, scrutetur: quia *Omni Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in iustitia; ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus*. Lectionem ejus annis singulis repetat à capite ad calcem; quod facile præstabit, si diebus singulis duo Veteris Testamenti capita, & unum Novi perlegere consueverit. Adnotet verò in adversariis, & per locos communes disponat, quæ magis animum suum affecerint, sive dogmata, sive morum disciplinam spectantia, memoriæque commendet quantum potest *Adoranda verba Scripturarum*.

VII. Sensus litteralis, spiritalisque Scripturæ sacræ peritus sit Ecclesiastes, in eumque finem legat selectos Patrum, ac recentiorum Interpretum (si opus sit) commentarios.

In Genesim scilicet, S. Basilii Magni Homilias novem in *Hexaemeron*; S. Gregorii Nysseni libros ejusdem argumenti, & *De hominis opificio*, & librum *De vita Moysis*: S. Joannis Chrysostomi Homilias & Sermones in *Genesim*: Libros sex S. Ambrosii in *Hexaemeron*, unum *De Paradiso*, duos *de Cain & Abel*, unum *De Noe & Arca*, duos *De Abraham*, unum *De Isaac & Anima*, duos *De Jacob & Vita Beata*, unum *De Joseph Patriarcha*, unum *De Benedictionibus Patriarcharum*. S. Augustini libros *De Genesi ad litteram*, Quæstiones ejusdem in *Genesim*, Libros *De Civitate Dei* XIV. XV. & XVI. Librum XXI. *contra Faustum Manichæum*, & quinque priores Sermones Editionis PP. Benedictinorum Congregationis S. Mauri: S. Cyrilli Alexandrini libros septem *Glaphyrorum in Genesim*: B. Theodoretum in eundem librum Quæstiones, quibus sensus litteralis maximè illustratur. E

Recentioribus verò *Pererius*, vel *Bonfrerius* in *Genesim* sufficient. Quamquam & in hunc, & in alios Scripturæ sacræ libros, *Estii*, *Tirini*, *Menochii*, *Joannis Mariana*, Adnotationes, Commentarii, Scholia erudita sint & utilia ob diligentiam in sensu litterali explicando cum brevitate conjunctam.

In Exodum, legat S. Augustini Quæstiones. Librum *Locutionum*, Libri XXII. *contra Faustum* nonnulla capita, Sermones VI. VII. & VIII. Editionis Patrum Benedictinorum Congregationis S. Mauri: S. Cyrilli Alexandrini *Glaphyra*: B. Theodoretum Quæstiones; S. Gaudentii Brixienis Episcopi Tractatus septem. E Recentioribus verò, *Hieronymi ab Oleastro*, aut *Bonfrerii* commentarios.

In Leviticum, eosdem Patres; S. Hieronymi Epistolam CXXVIII. ad Fabiolam, *De vestitu Sacerdotali*; Commentarios *Hesychii* Hierosolymitani Episcopi, Tomo XII. Magnæ Bibliothecæ Patrum Lugdunensis Edit. & *Radulfi Flaviacensis* Monachi Ordin. S. Benedicti, Tom. XVII. editos: E Recentioribus, eosdem Interpretes.

In Numeros, S. Augustinum, S. Cyrillum Alexandrinum, & Theodoretum, Homilias Origines, & Epistolam S. Hieronymi ad Fabiolam *De xlii. Mansionibus*. E Recentioribus, eosdem Interpretes.

In Deuteronomium, eosdem.

In Josue, Homilias Origines, Quæstiones S. Augustini & Theodoretum. E Recentioribus, Commentarium *Andreae Massii*, quamquam & *Serarium* legisse non pœnitebit.

In libros Judicum, & Ruth, eosdem Patres, cum *Bonfrerio*, & *Menochio*.

In Libros Regum, & Paralipomenon, legat Theodoretum; Auctorem Com-

Commentarii in sexdecim priora Libri primi Regum Capita, inter Opera S. Gregorii M. sub ejus nomine editi: S. Ambrosii Librum unum *De Elia & Jejunio*: alterum *De Nabuthe*, & *Apologiam David*: Sermone X. S. Augustini *De Judicio Salomonis*, & XI. *De Elia, & Vidua Sareptana*; Angelomi Luxoviensis Monachi Commentarios in Libros Regum, editos Tom. X. Bibliothecæ Patrum, Lugd. E Recentioribus verò Interpretibus, *Mendozam*, *Menchium*, vel *Cornelium à Lapide*.

In *Tobiam*, Librum S. Ambrosii *De Tobia*, Annotationes *Estii*, vel *Menochii* Commentarios.

In *Judith*, & *Esther*, Celadam.

In *Job*, duplicem librum S. Ambrosii *De Interpellatione Job*: S. Augustini Librum *Adnotationum in Job*: & Libros *Moralium S. Gregorii Magni*. E Recentioribus sufficiet *Codurcus*; Tametsi *Sanctii* & *Pinedæ* Commentaria in *Job* æstimanda sint.

In *Psalms Davidis aliquot*, SS. *Basilium*, *Joannem Chrysostomum*, & *Ambrosium*, cujus Sermones in *Psalms CXVIII.* laudem omnem superant. In *Psalms omnes*, S. *Augustinum*, & *Theodoretum*, quorum alter litteralem, prior moralem præsertim sensum scrutatur & exponit. E Recentioribus verò legat doctissimi & piissimi Cardinalis *Bellarmini*, vel *Genebrardi*, *Simeonis de Muis*, illustrissimi doctissimique *Meldensium* Episcopi *Benigni Bossuet*, vel etiam eruditi *Ferrandi* commentarios.

In *Proverbia Salomonis*, legat S. *Basilii M.* Homiliam XII. in principium *Proverbiorum*, *Salonii Viennensis Galliarum Episcopi* *Mysticam Expositionem*, editam Tom. VIII. Bibliothecæ Patrum Lugd. & Venerabilis *Beda* Commentarium. E Recentioribus verò *Salazarem* vel *Bay-*

num, aut *Cornelium Jansenium*, *Gandavensem Episcopum*.

In *Ecclesiastem*, Homilias octo S. *Gregorii Nysseni*, Commentarium S. *Hieronymi*, & *Mysticam Expositionem Salonii Viennensis Episcopi*.

In *Canticum Canticorum*, Homilias *Origenis*, & S. *Gregorii Nysseni*: Librum S. *Ambrosii De Isaac & Anima*, ubi *Animæ cum Verbo Divino conjugium continuo Mystici illius Epithalamii Commentario edisserit*: Expositionem alteram ex S. *Ambrosii* scriptis à *Guillelmo* quondam Abbate S. *Theodorici*, postea Monacho *Signiacensi* collectam, & ad calcem Tomi I. *Ambrosianorum Operum* editam ab eruditis Monachis *Congregationis S. Mauri*. Item, Commentarios *Theodoretii*, & *Philonis Carpathiorum Episcopi*, Tomo V. Bibliothecæ Patrum Lugd. editos: ac S. *Bernardi* Sermones.

In *Librum Sapientie*, Commentarios S. *Bonaventura*, *Roberti Holkot*, vel *Cornelii Jansenii*.

In *Librum Ecclesiastici*, Commentarios *Rabani Mauri Moguntini Archiepiscopi*. E Recentioribus, *Cornelium Jansenium Gandavensem Episcopum*.

In *quatuor Prophetas Majores*. Commentarios S. *Hieronymi* & *Theodoretii*: S. *Basilii* in sexdecim, & S. *Joannis Chrysostomi* in octo prima *Isaia* Capita, cum ejusdem Homiliis in illa verba, *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum*, Homilias *Origenis*, in *Jeremiam*, Græcè & Latine editas à Doctissimo Viro *Daniele Huetio*, *Abrincensium Episcopo*: *Paschasii Ratberti Corbeiensis Abbatis* Libros V. in *Threnos Jeremie*, Tom. XIV. Bibliothecæ Patrum Lugd. editos: Libros duos S. *Gregorii Magni* in *Ezechielem*. E Recentioribus verò legat *Maldonatum* in *quatuor Prophetas*. In *Isaiam*, legat *Forerium*, *Hieronymum*

mum ab Oleastro, vel Alvarezium. In Ezechielem, habeat Villalpandum: In Daniele denique, Pererium.

In Prophetas Minores, Commentarios S. Hieronymi & Theodoreti. E Recentioribus, Riberam.

In Libros Esdrae & Machabaeorum, Adnotationes Estii, & Commentarios Cornelii a Lapide, qui in Librorum Historicorum Veteris Testamenti expositione praecipua cum laude versatus est.

His addi potest Historia Ecclesiastica Veteris Testamenti, nostris Dissertationibus illustrata.

Quod Novum Testamentum spectat, in Evangelium S. Matthaei, legat Origenis & S. Hieronymi Commentaria: Homilias S. Joannis Chrysostomi: Libros S. Augustini de Sermone Domini in Monte, de Consensu Evangelistarum, & Questionum Evangelicarum, quibus etiam S. Lucae & Marci loca difficilia explicantur. In Evangelium secundum Lucam, Libros X. S. Ambrosii. In Evangelium secundum Marcum, Victorem Antiochenum, & Venerabilem Bedam. In Evangelium secundum Joannem, legat Origenem, S. Joannem Chrysostomum, S. Cyrillum Alexandrinum. Tractatus S. Augustini. Legat & Sermones ejusdem S. Doctoris De Verbis Evangelii. Item, Catenam Auream S. Thomae. Recentiores inter unus est multis eligatur Jansenius Yprensis Episcopus, vel Maldonatus.

In Acta Apostolorum, legat Homilias Joannis Chrysostomi. E Recentioribus, Lorinum, vel Cornelium a Lapide, aut Fromondum.

In Epistolas S. Pauli, legat Homilias S. Joannis Chrysostomi; Commentarios S. Hieronymi in Epistolam ad Galatas, ad Ephesios, ad Titum, & ad Philemonem. Expositionem quarundam Propositionum ex Epistola

ad Romanos, & Epistolae ad Galatas, à S. Augustino adornatae: Commentaria Theodoreti, & S. Thomae in omnes Epistolas. E Recentioribus, unus sufficiet Estius. Addi tamen utiliter poterunt Velasquez in Epistolam ad Philippenses, & Tena in Epistolam ad Hebraeos.

In Epistolam primam S. Joannis, legat S. Augustini Tractatus. In omnes Epistolas Catholicas sufficiet Estius, vel Justinianus.

In Apocalypsim S. Joannis, Commentarios Andreae Archiepiscopi Caesareae in Cappadocia, editos Tom. V. Bibliothecae Patrum Lugd. S. Brunonis Astensis, Signini Episcopi, editos Tomo XX. ejusdem Bibliothecae. Commentarios Ruperti Tuiriensis Abbatis, Expositionem Berengaudi ad calcem Ambrosianorum Operum editam: & Ambrosii Autperti Monachi Benedictini Libros X. Tom. XIII. Bibliothecae Patrum ejusdem Editionis. E Recentioribus, Alcazarem habeat, & Gallicam Explicationem Illustrissimi Doctissimique Praesulis Benigni Bossuet Meldensium Episcopi.

Ex Heterodoxis & alienis à Romanae Ecclesiae Communionem Commentatoribus indicavi neminem, quod Expositores Catholici Concionatoribus sufficiant. Quis servus cibaria ab extraneo, ne dicam ab inimico Domini sui sperat? Quis miles ab infederatis, ne dicam ab hostibus Regibus, donativum & stipendium capiat, nisi plane desertor, & transfuga, & rebellis? Etiam anus illa intra tectum suum drachmam requirebat. Etiam pulsator ille vicini januam tundebat. Etiam vidua illa non inimicum, licet durum, judicem interpellabat. Nemo inde instrui potest, unde destruitur. Nemo ab eo illuminatur, à quo contenebratur. Queramus ergo in nostro, & à nostris, & de nostro.

Tertullianus, Lib. De Praescript. Haeret. Cap. 11.

VIII. Traditionum Apostolicarum & Ecclesiasticarum notitiam habeat Concionator, in eumque finem legat *S. Ignatii Martyris* Epistolas septem; utramque *S. Justini Martyris* Apologiam; *Tertulliani* Apologeticum, Libros *De Baptismo*, *De Corona Militis*, *De Præscriptione Hæreticorum*, ad *Uxorem*, &c. Libros *Origenis contra Celsum*, &c. Epistolas *S. Cypriani* Episcopi & Martyris, Tractatum *De Lapsis*, Librum *De Unitate Ecclesie Catholicae*, &c. Libros *S. Optati Milevitani* contra *Parmenianum*. Catecheses *S. Cyrilli Hierosolymitani*: Epistolas *S. Basilii*, ejusdemque Librum *De Spiritu sancto*: Epistolas *S. Joannis Chrysostomi*, Libros *De Sacerdotio*, &c. Epistolas *S. Ambrosii*, Librum *De Mysteriis* seu *De Initiandis*, *De Virginibus*, *De Viduis*, Orationes *De Obitu Valentiniani* & *Theodosii Imp.* Librum *De Excessu Satyri* fratris, &c. Epistolas *S. Hieronymi*, Dialogum ejusdem adversus *Luciferianos*: Libros contra *Vigilantium*, contra *Jovinianum*, & *Helvidium*, &c. Epistolas *S. Augustini*, Libros ejusdem *De Civitate Dei*, &c. *S. Leonis Magni*, *S. Gregorii M.* aliorumque Pontificum Romanorum à *Siricio* Epistolas; aliorumque Patrum, qui primis nominis Christiani sæculi floruerunt, Opera & Tractatus.

IX. Maximè verò versatus sit Concionator in Tractatibus Paræneticis & Moralibus, Homiliisque & Sermonibus Patrum, quales sunt *Tertulliani* Libri *De Pœnitentia*; *De Oratione*; *De Patientia*; *Ad Martyres*; *De Cultu Feminarum*; *De Jejunis*; *De Spectaculis*; *De Virginibus velandis*; &c. Libri seu Tractatus *S. Cypriani* Episcopi & Martyris *De Oratione Dominica*; *De Bono Patientia*; *De Zelo & Livore*; *De Disciplina & Habitu Virginum*; *De Mortalitate*; *De Opere & Eleemo-*

synis: *Clementis Alexandrini* *Pedagogus* tribus Libris comprehensus: *S. Basilii* Libri *De Baptismo*, *De vera Virginitate*, & Homiliæ diversæ: *S. Gregorii Nysseni* Libri *De Professione & Perfectione Christiana*, & variæ Orationes. *S. Gregorii Nazianzeni* Orationes omnes. *S. Joannis Chrysostomi* Homiliæ ad Populum Antiochenum, in *Matthæum*, in *Joannem*, in Epistolas *S. Pauli*, &c. Libri *S. Ambrosii* *De Officiis Ministrorum*; *De Virginibus*, *De Virginitate*, *De Institutione Virginis*, *De Pœnitentia*, &c. Enarrationes *S. Augustini*, in Psalmos, Tractatus in *Joannem*; Sermones; Libri *De Moribus Ecclesie Catholicae*; *Enchiridion* *De Fide*, *Spe*, & *Caritate*; *De Continentia*; *De sancta Virginitate*; *De Bono Viduitatis*; *De Patientia*; *De Agone Christiano*; *De Disciplina Christiana*; *De Utilitate Jejunii*; *De Cantico Novo*: Sermones *S. Leonis Magni*, & *S. Petri Chrysologi*; Homiliæ *S. Asterii Amaseni* Episcopi; *S. Casarii Arelatensis*; *S. Fulgentii Ruspensis* Episcopi, *S. Eligii Noviomensis*; *S. Maximi Taurinensis*; *S. Laurentii Novariensis* Homiliæ duæ *De Pœnitentia & Eleemosyna*: Tractatus *Arnoldi* Abbatis *Bonævallis* *De Septem verbis Domini in Cruce prolatis*, &c. Orationes *S. Germani* Patriarchæ Constantinopolitani, & *S. Joannis Damasceni*, nec non *S. Ildefonsi* Archiepiscopi Toletani Sermones *De Beata Virgine*. Opera omnia, præsertim verò Sermones *S. Bernardi*.

X. Ne verò ignoret Concionator Sacros Ecclesie Ritus, qui in Sacramentis, in Divinorum Officiorum cultu, in tota denique Ecclesiastica Ratione instituti sunt; eorumque significationes & mysteria, quorum explicatione mentes Fidelium ad pietatis studium accendantur. Eum in

finem legat *Amalarii* Metensis Ecclesiae Diaconi Libros IV. De Divinis Officiis; Epistolam *Alcuini* De Baptismi Ceremoniis, ad *Oduvinum* Presbyterum; *Bernonis* Abbatis Augiensis Librum *De Rebus ad Misfam spectantibus*; Librum *Vvalafridi Strabonis* De Rebus Ecclesiasticis; *Drogonis* Ostiensis Episcopi Librum De Divinis Officiis, & Horis Canonicis; *Honorii* Augustodunensis Presbyteri *Gemmarum Animarum*, sive *De Divinis Officiis* Libros quatuor; *Odonis* Cameracensis Episcopi, & *Remigii* Antisiodorensis Monachi Expositiones in Canonem Missae. E Recentioribus verò *Rationale Divinorum Officiorum* editum à *Durando* Mimatenfi Episcopo: Cardinalis *Bona* *De Rebus Liturgicis*, & *De Divina Psalmodia* Libros.

XI. Noverit item Concionator rerum in Ecclesia Sancta gestarum, ac memoriae veteris & Antiquitatis Ecclesiasticae ordinem, Summorum Pontificum & Conciliorum Decreta. Antiquos Historiae Ecclesiasticae Scriptores legat, *Eusebium*, *Socratem*, *Sozomenum*, *Theodoretum*, *Evagrium*. E Recentioribus, Annales Cardinalis *Baronii*, vel eorum Opera qui post ipsum Historiam Ecclesiasticam illustrarunt.

XII. Casuum Conscientiae doctrina plenè sit instructus Ecclesiastes. Morum & virtutum Christianarum locos & rectè notos, & ordine collectos habeat. Locos item omnes sibi comparet, quibus auditorum animi commoveri atque excitari possunt ad Dei amorem, ad caelestis patriae desiderium, ad poenitentiam, ad virtutum studium, ad fugam vitiorum, ad metum divini Iudicii, ad spem divinae misericordiae, ad misericordiam caritatemque erga proximum, & ad ceteras affectiones, quae ad caelum excitatae, Christianas virtutes

pariunt. Locos etiam illos teneat, qui sapissimè usuveniunt, de divitiarum & honorum despicientia, de condonandis injuriis, de rebus adversis constanti Christianoque animo ferendis, de luxu, & immoderatis sumptibus, aliisque morum erroribus tollendis. Copiosa quasi supellectile instructus sit doctrinarum, quibus aliquando utatur cum opus erit, tum ad coarguendum impiorum hominum audaciam, qui de Fide Catholica male sentientes, Ecclesiae veritatem oppugnant; tum ad Ecclesiae Dogmata rectè pieque monstranda. *S. Augustini* Libros *De Utilitate Credendi*, & *De vera Religione*, memoria, quantum fieri potest, complectatur. Praecepta etiam rectè intelligat officiorum, quae Magistratum, quae civium, quae seniorum, quae adolescentum, quae viri, quae uxoris, quae parentum, quae liberorum, quae dominorum, quae servorum, quae denique praecipua singulorum: ut si quando usu venerit, de illis ex praescripto Divinarum Litterarum, sanctorumque Patrum quam optimè concionetur. E Recentioribus, legat R. P. *Tomassini* Sacerdotis Oratorii Libros *De Festis*, *De Jeuniis*, *De Mendacio & Perjurio*. Theologiam quoque nostram Dogmaticam & Moralem legere poterit. De variis hominum statibus, omniumque statuum periculis, legat *Speculum vitae humanae*, editum à *Roderico* Episcopo Zamorensi, & *Paulo II.* dicatum. Sed Morum doctrinam imprimis hauriat ex Scriptura Sacra, SS. Patrum scriptis, summorum Pontificum Decretis, & Sacris Canonibus, & ex Secunda Secundae Angelici Doctoris *S. Thomae Aquinatis*.

XIII. Vim & copiam habeat similitudinum, quae ab agricultura, vinea, semente, sole, luna, aliisque rebus ducuntur, quae sub sensum cadant atque intelligentiam, praesertim eorum,

S. Carolus Borromeus, in Instruct. Praedic. Verbi Dei.

eorum, etiam rudium, ad quos Con-
cio habetur. Agricolis porro & ru-
sticis hominibus si concionabitur,
plurimum ad rem proderunt simili-
tudines ab agro, frumento, vinea,
arboribus, animalibus, avibus ductæ:
utiles etiam erunt, si alterius condi-
tionis hominibus aptè accommoden-
tur. Plurimam huiusmodi similitudi-
num segetem reperiet in divinis
Prophetarum scriptis, in Proverbiis
Salomonis, in Parabolis Evangeli-
cis, in Orationibus *S. Gregorii Na-
zianzeni*, in Homiliis *S. Joannis
Chrysostomi*, in Libris Hexaemeron
S. Ambrosii, & in Catechismo *Ve-
nerabilis P. Ludovici Granatensis*.

XIV. Locos autem communes col-
ligat & disponat, vel secundum or-
dinem Tractatum & Quæstionum
Theologicarum *S. Thomæ*, vel se-
cundum ordinem Alphabeti, aut alio
convenienti ordine.

C A P U T III.

De Materia Sacrae Concionis.

XV. **E**X Evangelio suæ Concio-
nis argumentum sumat Ec-
clesiastes, non aliunde, nisi vel tem-
poris, vel Solemnitatis, vel Officii,
quod peragitur, ratio, aliud aliquan-
do exigat. Optimum autem & fru-
ctuosissimum erit, si non unam Evan-
gelii sententiam, sed totius Evan-
gelii, quod ea die ab Ecclesia propo-
nitur ac legitur, seriem enarret in
Homiliæ modum: ita tamen ut omnia
uno argumento secundum artis re-
gulas distributo complectatur. Ad
Concionem autem contexendam alias
etiam Scripturæ Sacrae sententias, San-
ctorum Patrum principia, expositio-
nes, testimonia, & totius Antiqui-
tatis Ecclesiasticæ notitiam, locosque
communes à se collectos accommodet,
quibus populum ad Dei amorem,

ad vitiorum fugam & horrorem, ad
proximi dilectionem, ad virtutum
officia, ad vitæ Christianæ instituta
informet, horretur, accendat. Epi-
stolæ, quæ in Missa ex instituto Ec-
clesiæ recitata est, explicationem
cum Evangelii expositione conjunge-
re poterit, si id ferat argumentum,
& absque vi, absque confusione,
absque evagatione extra propositio-
nem, aut propositiones, quas pro-
bandas sibi sumpsit, servatis demum
artis regulis fieri possit. Breviter
etiam ac pie Fidelibus exponet quid
eo die precetur Ecclesia solemnibus
Orationibus sive Collectis.

Anniversariarum solemnitatum ac
temporum Mysteria Auditoribus di-
ligenter explanet: ut rectè ritèque
instructi ab Ecclesia Matre, in tanta
Mysteriorum celebritate non modò
operibus non discordent, sed ad
omnem religiosum eorum, quæ san-
ctè aguntur, cultum, ardentius in-
flammentur, uberioresque spiritalem
fructum ex rebus divinis capiant.

In Sanctorum solemnitatibus, Pa-
negyricum Sancti, cuius festus dies
agitur, pronuntiet Concionator, vi-
tam illius enarrans ex Actis genui-
nis, sinceris, probatis, aliquo præ-
cipuarum virtutum & exemplorum
delectu, quibus animos conformet in
omnes benè sanctèque agendi partes.

XVI. In omni porro materia &
genere Concionis, hæc verbi Dei
Prædicatori cavenda monet. *S. Ca-
rolus Borromæus.*

*S. Carolus,
in Instruct.
Præd. verbi
Dei.*

Ne à veteri Vulgataque Scripturæ
Sacrae Versione Latina, Sanctæ Eccle-
siæ auctoritate & usu comprobata &
authentica discedat, cum illius sen-
tentias & verba profert. Ad ejus ta-
men explicationem planiorem & ube-
riorem, Hebraici vel Græci Textus
fontes, aut Versiones alias adhibere
licet absque affectatione & ostenta-
tione.

*Concil.
Tridentin.
Sessio 4.*

Vincen-
tius Liri-
nensis in
Commo-
nitorio,

Ne Scripturam Sacram ad suos sensus contorqueat, contra eum sensum quem tenuit & tenet Sancta Mater Ecclesia, aut contra unanimem Patrum consensum. *Deposita* custodiat, *quod sibi creditum est*, non *quod à se inventum*, proferens; non *privatæ usurpationis*, sed *publicæ Traditionis*: ut cum dicat novè, non dicat nova.

Ne novas & contortas allegorias comminiscatur, & in medium proferat, sed eas seligat ex Scripturis sacris, & operibus SS. Patrum; caveatque Origenianas plerasque, in sensu litterali minimè fundatas, immò illi planè repugnantes.

Ne Patrum, quibus summus semper honos habendus est ut Ecclesiæ columnis, ut Fidelium Magistris, ut Religionis defensoribus, sententiam temerè umquam refellat, aut eorum dissentientes opiniones referat è suggestu, si quæ sint improbabilis ac meritò refellendæ.

Ne denique ex illis sit de quibus S. Hieronymus: *Dedignantur scire* (inquit) *quid Propheta, quid Apostoli senserint, sed ad sensum suum incongrua aptant testimonia, & ad voluntatem suam trahunt Scripturam repugnantem*.

Subtiliores quæstiones apud imperitam multitudinem ne attingat, aut Theologicis ratiocinationibus è Schola petitis, quas pauci intelligunt, Concionem impleat. Profundiores quæstiones ad salutem & ædificationem Fidelium minimè necessarias premat silentio, & Scholarum disceptationi relinquat. *Stultas & sine disciplina quæstiones devitet; sciens quia generant lites. Servum autem Domini non oportet litigare*.

Ne verbis contendat: *Ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium*. Ne de immaculata conceptione Deiparæ Virginis disputet,

Pontificia Decreta vereatur, Censuras metuat, Ecclesiæ ingenio, Fideliumque pietati se accommodet.

Ne res ineptas, supervacaneas, vel parum fructuosas proferat; sed eas tantum quæ dignæ Dei Templo, dignæ Christianis moribus, auribusque judicentur, & quæ possint auditores instruere ad salutem, quæ est in Christo Jesu. Ne quidquam ab Ecclesiæ, ejusque Institutis, Ritibus, consuetudine, perpetuòque usu alienum dicat, quodque cum probatis Ecclesiæ Doctoribus consentiens non sit. Ne historias ex Apocryphis Scripturibus narret. Indignum enim est verbum veritatis anilibus fabulis, aut incertis historiis immisceri, & adulterari. Si quæ igitur fabulosa videbitur Sanctorum historia, ne attingatur quidem.

Ne miracula commemoret, quæ certi Auctoris testimonio non commenduntur, & summa cum Historiæ fide tradantur. Ne prædicet nova, quæ ab Episcopo approbata non fuerint. Ne futurorum prædictionem sibiumat. Ne indulgentias populo promulget, nisi Episcopi mandato.

Ethnicorum doctrinam, Poetarum versus, Philosophorum disciplinas, etiam si Religioni Christianæ accommodatæ videantur, frequenter non proferat, sed rarò & obiter, & ubi prius Sacrarum Litterarum testimonia attulerit; & adhibita cautione quadam ac præmonitione, quod Ethnici ipsi solo rationis & legis naturæ in cordibus scriptæ lumine, veritatem & officia cognoverint, quæ Christiani Legis Evangelicæ & Fidei radiis illustrati non attendunt, negligunt vel contemnunt; ac ideo surrecturi sint in iudicio contra Christianos ipsos, & illos accusaturi. Potest etiam, si quando dictum aut exemplum alicujus Ethnici ac profani Autoris proferatur, cautio hæc adhi-

Concil.
Colonien-
se, p. 6.
Cap. 10. Sc.
24.

Conc. Tri-
dent. Sess.
21. De Re-
form. cap.
9. & Sess.
25.

S. Carolus
Borrom.

2. Tim. 2.
Concil.
Trid. Sess.
24. Consti-
tut. Sixti
IV. Pii V.
Gregorii
XV. & Ale-
xandri VII.

beris

beri: Si Poetam, vel Philosophum, Oratorem vel Historicum profanum in sacro suggestu citare liceret: aut quid simile.

Ne singulares quasdam opiniones, quamvis in Scholis propugnentur, ad Concionem adhibeat.

Ne Doctores & Auctores recentiores in medium afferat. Ea est enim suggesti auctoritas, ut Scripturam sacram imprimis, & sanctorum Patrum doctrinam requirat.

Ne sanctorum Doctorum & Patrum prolixas sententias, sed breves Latino sermone recitet. Immo præter Thema Concionis nihil proferat nisi lingua vernacula, si Eloquentiores imitari velit.

Ne profanum quidquam, ne Edicta laicalia, aut alia hujus generis enuntiet. Ne pauperem quidem eleemosynæ nomine commendet, nisi Episcopi, ejusve Ministrorum auctoritate.

Conc. Col.
lon. p. 6.
Cap. 43. 44.
& 46.

Ne quemquam nominatim insectetur, vel ita verbis depingat, ut de quo loquatur, facile possit auditor animadvertere. Inter concionandum à scommatis, maledictis ac convitiis omnino absteat; nec in ordinem ullum, aut statum, aut vitæ genus ab Ecclesia receptum invehat. Vitet pariter manifestam reprehensionem utriusque potestatis, tam Ecclesiasticæ, quam Civilis, *Omnis enim potestas à Deo est*, & propterea eatenus honoranda, non incessenda. Sequenda Præcursoris Dominici doctrina & exemplum, qui ne milites quidem aut Publicanos à se repulit, aut ulla contumelia affecit, sed magis viam rectè vivendi ostendit. Per ejusmodi enim incautam reprehensionem plebs ad seditionem magis ac rebellionem incitatur. Hanc murmur, odium, impatience, contumacia, & protervia, & detractionis libido comitantur: quin potius docendus populus est obedire

Magistratibus, parere Præpositis suis, etiam dyscolis: Ac interim admonendus est, si sint Magistratus interdum vitiosi, id evenire quòd Dominus regnare facit malos & hypocritas propter peccata populi. *Omnem animam potestatibus sublimioribus subditam esse: quodque omnis potestas a Deo sit: quòd denique qui potestati resistit, Dei ordinationi resistit: Nisi tamen potestas expresse præcipiat, quòd est contramandatum Dei: tum enim oportet plus obedire Deo quam hominibus.*

1. Petri. 2.

Job. 34.

Prover. 28.

Isa. 4. Romo

13.

Ne vitiis exagitandis quasi furenter iratus, excandescat nimis: sed in eo genere, in omni que admonitionis atque exhortationis officio, eam benevolentiam & caritatem Auditoribus suis ostendat atque adeo præstet, quæ parens liberos amplectitur, assidueque secum reputet quòd Apostolus scripsit: *Filioli, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.*

Gal. 4. 19.

C A P U T IV.

De Forma Concionis, & Eloquentia.

XVII. **M**ateria Concionis cum sibi paraverit Concionator, ita illam disponat, ut Oratoriæ illius partes, quatenus vel Evangelii, vel rei alterius de qua dicturus est, ratio patitur, nullæ desiderentur, præsertim quæ illustriores sunt, quæque ad commovendum pertinent. Concionem ita partiatur, ut auditores omnia & facile percipiant, & memoria teneant, quò majorem inde fructum capere ac referre possint. Quamvis Evangelium integrum in modum homiliæ tractet, quòd (ut dixi) maxime optandum, & in quo maximè enitendum est, omnia tamen quæ dicturus est, revocet ad duo vel tria capita seu propositiones, non disparatas, sed connexas, & ex eodem principio seu argumento generali ductas, cujus unitas partes omnes

Con-

Concionis complectatur. Subdivisiones raræ sint, & si quando fiant, intelligantur potius ab auditore, quam à Concionatore exprimantur, & affectentur: Naturales sint, non contortæ; probationes ejusdem propositionis, potius quam propositiones novæ videantur.

XVIII. Duplex Exordium artis regulæ non patiuntur. In primo itaque & unico Exordio, quod ante Salutationis Angelicæ recitationem pronuntiatur, Concionis argumentum proponatur, & partitio fiat. Ita ut impetrato Virginis Deiparæ patrocinio, primam Concionis partem aggrediatur Ecclesiastes.

XIX. Doceat primum, deinde moveat. Cum enim duæ sint hominis facultates principes, intelligentia & voluntas, primam illuminare doctrina, alteram debet Eloquentia flexanima, adhibitis locis moralibus ad pias affectiones excitandas aptis commovere. Verborum ac sententiarum figuris Concionem exornet, adhibito quidem, sed minimè affectato artificio. Suspicio enim artificii imminuit Oratoris auctoritatem, & orationis fidem. Det porro operam, ut quemadmodum per singula corporis membra sanguis diffunditur; ita in omnibus Concionis suæ partibus quædam insint quæ ad commovendum valeant. Ita dicere debet Orator ut doceat, ut delectet, ut flectat. Docere, necessitatis est, delectare suavitatis, flectere victoriæ. Docendi necessitas in rebus est constituta, quas dicimus; reliqua duo in modo quo dicimus. Qui ergo dicit, „ cum docere vult, quamdiu non intelligitur, nondum se existimet dixisse quod vult ei quem vult docere. Quia etsi dixit quod ipse intelligit, nondum illi dixisse putandus est, à quo intellectus non est: si verò intellectus est, quocumque modo dixerit, dixit. Quod si etiam

„ delectare vult eum, cui dicit, aut „ flectere, non quocumque modo dixerit faciet, sed interest quomodo dicat, ut faciat. *Sicut est autem, ut teneatur ad audiendum, delectandus auditor, ita flectendus ut moveatur ad agendum. Et sicut delectatur si suaviter loquaris, ita flectitur si amet quod polliceris; timeat quod minaris; oderit quod arguis; quod commendas, amplectatur, quod dolendum exaggeras, doleat; cum quid latandum prædicas, gaudeat; misereatur eorum, quos miserandos ante oculos dicendo constituis; & quicquid aliud grandi eloquentia fieri potest ad commovendos animos auditorum, non quid agendum sit ut sciant, sed ut agant quod agendum esse jam „ sciunt.* Proterus hæc est in docendo eloquentia, qua fit dicendo, non ut libeat quod horrebat, aut ut fiat quod pigebat, sed ut appareat quod latebat. Quod tamen si fiat insuaviter, ad paucos quidem studiosissimos suus pervenit fructus, qui ea quæ discenda sunt, quamvis abjectè inculteque dicantur, scire desiderant. Quod cum adepti fuerint, ipsa delectabiliter veritate pascuntur: *Benorumque ingeniorum insignis est indoles, in verbis verum amare, non verba. Quid enim prodest clavis aurea, si aperire quod volumus non potest? Aut quid obest lignea, si hoc potest, quando nihil queramus, nisi patere quod clausum est? Sed quoniam inter se habent nonnullam similitudinem vescentes atque discentes, propter fastidia plurimorum, etiam ipsa, sine quibus vivi non potest, alimenta condienda sunt.*

Propter eos igitur, quibus fastidientibus non placet veritas, si alio quocumque modo nisi eo modo dicatur, ut placeat & sermo dicentis, datus est in eloquentia non parvus etiam delectationi locus. Quæ tamen addita non sufficit duris, quos nec intellexisse, nec do-

S. Augusti-
nus lib. 4.
De Doctri-
na Christi.
Cap. 11.

S. Augusti-
nus, ibi-
dem, Cap.
13.

centis elocutione delectatos esse profuerit. Quid enim hæc duo conferunt homini, qui & confitetur verum, & collaudat eloquium, nec inclinat assensum, propter quem solum cum aliquid suaderetur, rebus quæ dicuntur invigilat dicentis intentio? Si enim talia docentur, quæ credere vel nosse sufficiat, nihil est aliud eis consentire, nisi confiteri vera esse. Cum vero id docetur quod agendum est, & ideo docetur ut agatur, frustra persuadetur verum esse quod dicitur, frustra placet modus ipse quo dicitur, si non ita discitur ut agatur. Oportet igitur eloquentem Ecclesiasticum, quando suadet aliquid quod agendum est, non solum docere ut instruat, & delectare ut teneat, verum etiam flectere ut vincat. Ipse quippe jam remanet ad consensionem flectendus eloquentie granditate, in quo id non egit usque ad ejus confessionem demonstrata veritas, adjuncta etiam suavitate dictionis.

Cicero,
lib. De O-
ratore.

XX. „ Ad hæc tria, id est, ut doceat, ut delectet, ut flectat, etiam tria illa videtur pertinere voluisse Romani Auctor Eloquii, cum dixit: *Is igitur erit eloquens, qui poterit parva summissè, modica temperatè, magna granditer dicere*: Tamquam si adderet illa etiam tria, & sic explicaret unam eandemque sententiam, dicens; *Is erit igitur eloquens, qui ut doceat, poterit parva summissè; ut delectet, modica temperatè; ut flectat, magna granditer dicere*. Hæc autem tria ille, sicut ab eo dicta sunt, in causis forensibus posset ostendere: non autem in Ecclesiasticis quæstionibus, in quibus hujusmodi quem volumus informare sermo versatur. In illis enim ea parva dicuntur, ubi de rebus pecuniariis judicandum est; ea magna, ubi de salute ac de capite hominum; ea verò ubi nihil horum judican-

S. August.
lib. 4. De
Doctrina
Christian.
Cap. 17.

dum est, nihilque agitur ut agatur, sive decernat, sed tantummodo ut delectetur auditor, inter utrumque quasi media, & ob hoc modica, id est moderata. In istis autem nostris, quandoquidem omnia, maxime quæ de superiore loco populis dicimus, ad hominum salutem, nec temporariam, sed æternam referre debemus, ubi etiam cavendus est æternus interitus, omnia magna sunt quæ dicimus; usque adeo ut nec de ipsis pecuniariis rebus vel acquirendis vel amittendis parva videri debeant quæ Doctor Ecclesiasticus dicit, sive sit illa magna, sive parva pecunia. Neque enim parva est justitia, quam profecto & in parva pecunia custodire debemus, dicente Domino: *Qui in minimo fidelis est, & in magno fidelis est*. Quod ergo minimum est, minimum est: sed *In minimo fidelem esse, magnum est*. De judiciis certè secularibus granditer dicit Apostolus, quæ tamen res minimæ sunt: Corripit, increpat, exprobrat, minatur, animique sui affectum crebra & aspera vocis mutatione testatur, propter justitiam, caritatem, pietatem, quæ nulla sobria mente dubitante, etiam in rebus quam libet parvulis magna sunt. Calix aquæ frigida res minima atque vilissima est: Non ideo tamen minimum aliquid atque vilissimum Dominus ait, quod eum qui dederit Discipulo ejus, non perdit mercedem suam. Nec verò quando Concionator ea de re sermonem habet, parvum aliquid debet existimare se dicere; & ideo non temperatè, non granditer, sed submissè sibi esse dicendum: Nonne si congruè dicat, tamquam de illa aqua frigida quædam flamma debet erumpere, quæ etiam frigida hominum pectora, ad misericordiæ opera facienda, speculæ celestis mercedis accendat?

Luc. 16. 26.

1. Cor. 6. 3.

Matt. 26.
42.

Et

S. Augusti-
nus, lib. 4.
De Doctr.
Christian.
Cap. 19.

„ Et tamen cum Concionator de-
„ beat rerum dictor esse magnarum,
„ non semper eas debet granditer di-
„ cere, sed submissè cum aliquid do-
„ cetur; temperatè, cum aliquid vi-
„ ruperatur sive laudatur: cum verò
„ aliquid agendum est, & ad eos lo-
„ quimur qui hoc agere debent, nec
„ tamen volunt, tunc ea quæ ma-
„ gna sunt, dicenda sunt granditer &
„ ad flectendos animos congruenter.
„ Et aliquando de una eademque re
„ magna, & submissè dicitur, si do-
„ cetur; & temperatè, si prædica-
„ tur; & granditer, si aversus inde
„ animus ut convertatur, impellitur.
„ Quid enim Deo ipso majus est?
„ Numquid ideo non discitur? Aut
„ qui docet unitatem Trinitatis, de-
„ bet nisi submissa disputatione age-
„ re, ut res ad dignoscendum dif-
„ ficilis, quantum datur, possit in-
„ telligi? Numquid hic ornamenta,
„ & non documenta quærentur? Por-
„ rò cum laudatur Deus sive de se
„ ipso sive de operibus suis, quanta
„ facies pulcræ ac splendidæ dictio-
„ nis oboritur ei, qui potest quan-
„ tum potest laudare; *Quem nemo
„ convenienter laudat, nemo quomo-
„ documque non laudat?* At si non co-
„ latur, aut cum illo, vel etiam præ
„ illo quæcumque creatura colatur &
„ diligatur, quantum hoc malum sit,
„ atque ut ab hoc malo avertantur
„ homines, debet granditer dici.
„ Summissæ, temperatæ, grandisque di-
„ ctionis exempla S. Augustinus affert
„ ex Apostolo Paulo, ex SS. Cypriano
„ & Ambrosio desumpta: sed grande
„ dicendi genus hoc maximè distare à
„ temperato observat, quòd *non tam
„ verborum ornatibus comptum est,
„ quam violentum animi affectibus.* Nam
„ capit etiam eloquentiæ ornamenta pe-
„ ne omnia; sed si ea non habuerit,
„ non requirit. *Fertur quippe impetu
„ suo, & elocutionis pulcritudinem, si*

*occurrerit, vi rerum rapit, non curæ
„ decoris assumit. Satis enim est ei
„ propter quod agitur, ut verba con-
„ gruentia, non oris elegantur industria,
„ sed pectoris sequantur ardorem. Nam
„ si aurato gemmatoque ferro vir for-
„ tis armetur, intentissimus pugna,
„ agit quidem illis armis quod agit,
„ non quia pretiosa, sed quia arma
„ sunt: idem ipse est tamen & valet
„ plurimum, etiam cum rimanti telum
„ ira facit.*

XXI. „ Cum autem eloquentiæ uni-
„ versale sit officium, in quocumque
„ genere dicere aptè ad persuasionem;
„ finis autem id quod intenderis per-
„ suadere dicendo; in quocumque
„ trium generum dicit quidem Elo-
„ quens Concionator aptè ad persua-
„ sionem; sed nisi persuadeat, ad
„ finem non pervenit eloquentiæ.
„ Persuadet autem in submisso genere
„ vera esse quæ dicit: persuadet in
„ grandi, ut agantur quæ agenda
„ esse jam sciuntur, nec aguntur:
„ persuadet in genere temperato, pul-
„ crè ornatèque se dicere: quo fine
„ nobis quid opus est? Appetant eum
„ qui lingua gloriantur, & se in pa-
„ negyricis talibusque dictionibus ja-
„ ctant, ubi nec docendus, nec ad
„ aliquid agendum movendus, sed
„ tantummodo est delectandus audi-
„ tor. Nos verò istum finem refera-
„ mus ad alterum finem, ut scilicet
„ quod efficere volumus, cum gran-
„ diter dicimus, hoc etiam isto veli-
„ mus, id est, ut bona morum dili-
„ gantur, vel devitentur mala; si ab
„ hac actione non sic alieni sunt ho-
„ mines, ut ad eam grandi genere
„ dictionis urgendi videantur: aut si
„ jam id agunt, ut agant studiosius,
„ atque in eo firmiter perseverent.
„ Ita fit etiam ut temperati generis
„ ornatu, non jactanter, sed pruden-
„ ter utamur: Non ejus fine contenti
„ quo tantummodo delectetur audi-

S. Augusti-
nus, lib. 4.
de Do-
ctrina Chr.
Cap. 25.

„ tor , sed hoc potiùs agentes , ut
„ etiam ipso ad bonum , quod per-
„ suadere volumus , adjuvetur.

XXII. Ab his S. Augustini regulis
ac praeceptis longè recedunt Con-
cionatores illi , qui delectandis dun-
taxat auditoribus dant operam , adul-
teris similes , qui voluptatem quæ-
runt , non prolem ; *adulterantes ver-
bum Dei* ; vel qui præclaris virtutum
ac vitiorum picturis & imaginibus
inanis eloquentiæ fucò adumbratis ,
descriptionibus luxuriante eloquentia
elaboratis , antithesibus studiosè quæ-
sitis & ordinatis , mentem delectant ,
& phantasia commovent unam ,
non cor atque voluntatem . Quod
quidem vitium inde oriri existimo ,
quòd facultates Concionatoris cum
cognatis auditoris facultatibus col-
loquantur ; phantasia cum phantasia ,
mens cum mente ; cor seu voluntas
cum corde seu voluntate . Unde Con-
cionator , cujus mens illuminata qui-
dem est , & phantasia commota , cor
verò durum , & piis affectionibus de-
stitutum , phantasia auditorum ex-
citat , mentem erudit , cor verò ac
voluntatem minimè commover .

S. Augusti-
nus , lib. 4.
De Doctr.
Christian.
Cap. 14.

XXIII. Falluntur sanè oppidò , qui
Concionatorem ideo granditer dicere
putant , & ad animos commovendos
congruenter , si dicenti crebriùs & ve-
hementiùs acclameretur : hoc enim &
acumina submissi generis , & ornamen-
ta faciunt temperati . *Grande autem
genus plerumque pondere suo voces pre-
mit , sed lacrymas exprimit* . Id sibi
experimento probatum , S. Augustinus
commemorat . Cùm scilicet Cæsareæ
Mauritaniæ populo e suggestu dissua-
deret pugnam civilem , vel potiùs plus
quàm civilem , quam *Catervam* vo-
cabant ; neque enim cives tantum mo-
do , verùm etiam propinqui , fratres ,
postremò parentes ac filii , lapidibus
inter se in duas partes divisi , per ali-
quot dies continuos , certo tempore

anni solemniter dimicabant , & quis-
que ut quemque poterat occidebat :
Egit quidem S. Augustinus granditer ,
quantum valuit , ut tam crudele atque
inveteratum malum de cordibus &
moribus eorum avelleret , pelleretque
dicendo : Non tamen egisse aliquid
se putavit , cùm eos audiret accla-
mantes , sed cùm flentes videret . *Ac-
clamationibus quippe se doceri & de-
lectari , flecti autem lacrymis indi-
cabant* . Quas ubi aspexit , immanem
illam consuetudinem à patribus &
avis , longèque à majoribus traditam ,
quæ pectora eorum hostiliter obsidebat ,
vel potiùs possidebat , devictam , an-
tequam re ipsa id ostenderent , credi-
dit . Moxque sermone finito , ad
agendas Deo gratias corda atque ora
convertit .

XXIV. Concionem instruat atque
exornet Ecclesiastes , non verborum
vel lectissimorum inani sonitu , &
sermone nimis elaborato , & pene ca-
lamistrato ac fucato , quo nihil infru-
ctuosius esse potest , sed gravi , pleno-
que succi sanctæ doctrinæ , ac referto
disciplina , quæ verè Christiana præ-
stansque sit ad salutem . Scripturæ Sa-
cræ locutionibus & verbis utatur , quan-
tum potest , quibus vim convertendi
animas Deus indidit ; non verbis ho-
minum , sed verbo Dei , verbo crucis ,
verbo quod instar gladii ex utraq; parte
acuti pertingit usque ad divisionem spi-
ritus & animæ . *Non Doctor verbis ser-
viat , sed verba Doctori* . Hoc est enim
quod Apostolus ait : *Non in sapientia
verbi , ut non evacuetur crux Christi* .
Et , *Non in persuasibilibus humana sa-
pientia verbis , sed in ostensione spiri-
tus & virtutis* . Et , *Noli verbis con-
tendere : ad nihil enim utile est nisi
ad subversionem audientium* . . . Ver-
bis enim contendere , est non curare
quomodo error veritate vincatur , sed
quomodo tua dictio dictioni præfera-
tur alterius . Adsit orationi quoddam
decus

S. Augusti-
nus , lib. 4.
De Doctr.
Christian.
Cap. 18. 1.
Cor. 1. 17.
& cap. 2. 4.

1. Tim. 2.

S. Augusti-
nus, ibid.
Cap. 20.

decus non appetitum, sed quodammodo naturale: periodorum numerositas nec omnino prætermittatur, nec affectetur. Nam *cavendum est ne divinis gravibusque sententiis, dum additur numerus, pondus detrahatur*. Ut enim formæ naturalis decor neglectus, minimèque fucatus, ac penè inornatus, sæpe movet vehementiùs sensus & animos: sic magis valet ad sanctas affectiones in animis auditorum excitandas naturalis & minimè fucata eloquentiæ pulchritudo.

XXV. Memoriam cuncta ita mandare studeat Concionator, ut fugiat tamen memoriæ ostentationem: Nec verbis ita illam adstringat, ut nisi occurrerint, alia sufficere non possit ad res ipsas congruè proprièque exprimendas, quas excogitavit, digessit, exornavit.

XXVI. Caveat Concionator ne rerum multitudine dicendarum gravet auditores, aut sermonis prolixitate sit ipsis fastidio. *Cum & grandis animi fervor prædicanti adest, & multiplex tractandorum materia memoriæ non deest, facundia quoque possibilitas & ornatus necessitati superest, penset eorum qui tacite audiunt imbecillas vires, meliusque fore ut pauca & gratè suscipiantur, quàm innumera ex quibus nulla retineantur; finemque facere non differat, ut rursus cum sermonem facturum est, alacres eos, non fastidiosos inveniat*. Monitum est venerabilis Guiberti Novigentini Abbatis, in Tract. *Quo ordine sermo fieri debeat?*

XXVII. In fine concionis, utatur Epilogo, quo partes ejus & præcipua capita breviter repetat, præsertim quæ morum ædificationem, & actionem spectant. Concionem denique concludat brevi precatone, & gratiarum actione, qua absoluta, populoque cum benedictione dimisso, nisi Diocesanus adsit Episcopus, aut alter

cum ejus licentia Pontifex ritu solemnè celebrans, à quo benedictionem sibi ac auditoribus impartiri supplicabit; paululum de suggestu ad Altare conversus, genibus flexis tacitus orabit; auditoresque aliquando monebit ut pariter orent, gratiamque à Deo postulent necessariam ad morum emendationem, ad fugam vitiorum, ad victoriam tentationum, ad virtutum amorem & exercitationem.

C A P U T V.

De Concionatoris officio in instituendis Fidelibus ad sanctissimum sacramentorum usum.

XXVII. **C**um nihil Christiano populo utilius esse possit, quàm scientia & rectus usus sacramentorum, quæ sunt fontes salvatoris, instrumenta salutis, gratiæ vasa, morborum spiritualium pharmaca, pignora immortalitatis: accuratè doceat Concionator, quàm religiosè, quàm piè, quàm humiliter ad illa sit accedendum.

XXVIII. De Baptismo cum loquitur, cætera cum exposuerit quæ ex Concilii Tridentini Catechismo sapienter præscripta sunt, tum in eo præcipuè versabitur, ut depravatos Fidelium mores exagitet, qui sensiones in baptismo Deo factas violare non dubitent; & carni, mundo, pompisque ejus, & Satanæ, illiusque operibus vivant, Deo autem mortui sint, cui uni debent vivere.

XXIX. De Confirmationis sacramento cum sermonem instituet, divina illa dona commendabit, quæ Deus hoc Sacramentum ritè sanctèque suscipientibus impartitur. Tum ostendet quàm sollicitè, quantaque religiosi animi præparatione Fideles ad illud suscipiendum convenire, filiosque suos disponere ac offerre debeant. Ex-

ponet

S. Carolus
Borrom.
in Instru-
Prædicat.
verbi Dei.

ponet præterea cui sint usui septem illa Spiritus-Sancti dona: & ad illorum officia rectè obeunda auditores hortabitur. Arguet denique negligentiam Christianorum in iis obtinendis & accipiendis; cum in querendis terrenis opibus tam diligentes sint & solliciti.

Gennad. XXX. Pœnitentiæ & sanctissimæ Eucharistiæ frequentationem fructuosissimam esse, & maximè commendandam, Scripturæ sacræ testimoniis, omnique argumentorum genere comprobabit; & ad frequentem eorum usum Fideles vehementer hortabitur, illudque identidem inculcabit: *Qui longè est a Sacramentis quibus est redemptus, longè sit à salute quam fuerat consecutus.* Sanctissimam illam consuetudinem concionando instaurare studeat, ut populus Christianus, sin minus omni die Dominica, saltem semel singulis mensibus peccata confiteatur, & ad sacram Eucharistiæ communionem accedat: In Quadragesima verò & in Adventu Domini, singulis Dominicis id faciat, quod antiquæ Fidelium pietatis est.

XXXI. De Sacramento Extremæ Unctionis dicat accuratè, præsertim cum de Christiana præparatione ad mortem concionem habebit. Qua in tractatione Fideles doceat, ut quando in gravem ac periculosum morbum incidunt, ipsi statim tum Pœnitentiæ & sanctissimæ Eucharistiæ Sacramenta, tum hoc Extremæ Unctionis, quod pœnitentiæ supplementum & consummatio est, opportuno tempore petant, & præsertim cum integra mente sunt. Doceat vim Sacramenti, ex quo solarium ingens illis afferet, cum viderint nullum sibi spiritale remedium deesse in sanguine Christi, quod Mater Ecclesia adhibet ad filiorum salutem: Nihilque omnino prætermittat, quod in eo argumenti genere conducere va-

Institut. Concion. Pars I.

leat ad spem in Deum excitandam:

XXXII. De Ordinis Sacramento, cum tempus postulat, diligenter agat Concionator. Quo in genere, cum cætera commemoret, quæ in Concilii Tridentini Catechismo habentur: tum Clericorum vitæ instituta, munerisque partes ac functiones. Quàm ab omni labe puros eos esse oporteat: quàm à perturbationibus alienos: quàm continentes, temperantes, sobrios: quàm spiritualis vitæ studiosos: quàm omni virtutum exemplo præstantes: quàm imprimis caritatis, quæ omnium virtutum mater est, & *vinculum perfectionis*, amantes: quàm expertes cupiditatis & avaritiæ, quæ radix est omnium vitiorum, & caritatis venenum: quàm divini cultus zelo accensos: quàm salutis Animarum studio flagrant: quàm doctos, omnisque disciplinæ sanctæ peritos: quàm liberales in eleemosynis erogandis, qui præsertim uberes fructus ex beneficiis Ecclesiasticis percipiunt: quàm hospitales: quàm benignos salutaribus consiliis dandis: quàm munificos ac promptos in omni spiritali dono, opereque misericordiæ, quam diligentes & sollicitos in omni Ordinum suorum functione. Hac omnia piè, doctè, sapienter ita explicet Concionator, ut populus ad honorem & observantiam debitam iis, qui in Ecclesiasticis Ordinibus constituti sunt, exhibendam accendatur.

Id argumenti genus nactus, Fideles doceat officia erga Clerum. Quanta reverentia & obedientia debeatur Romano Pontifici, Christi Domini in terris Vicario, omnium Christianorum Patri & Doctori, quàm ferventer pro eo orandum, cui sollicitudo omnium Ecclesiarum incumbit. Quàm magnus honor tribuendus sit Episcopo, ut Apostolorum successor, ut patri, ut pastori, ut animarum totius Diœcesis Rectori. Quanta sit

B

sacer.

S. Carolus
Borrom.

sacerdotii dignitas, demonstret: qua reverentia, quo honore populus Sacerdotes prosequi debeat, praesertim Parochos, qui curatores sunt Animarum, pastores, parentes spirituales, quique paterna sollicitudine populi salutis, spiritualibusque commodis invigilant. Ostendat quàm grato propterea animo, quàm pia liberalitate, quàm fideliter decimas, primitias, aliasve jure aut pia consuetudine debitas subventiones illis solvere debeant: quàm propensa voluntate eorum cohortationibus, monitis, praeceptisque obtemperare. Quàm frequenter, cum necesse fuerit, eos adire, ut ab ipsis salutaria consilia petant. Quàm saepe, praesertim diebus Dominicis Festisque ad Parochialem Ecclesiam convenire, Missae Parochiali interesse, divinarum literarum commemorationi, ut sanctis moribus fides pascatur, spes erigatur, caritas accendatur, & ad omnem benè rectèque agendi disciplinam caelestium praeceptorum inculcatione salutariter erudiatur: *ubi exhortationes, castigationes, & censura divina: ubi egenis alendis spontaneae sunt oblationes, quasi deposita pietatis.* Populum denique hortetur Ecclesiastes, ut statis illis quatuor anni temporibus, & privatim in suis quisque aedibus, & publicè in Ecclesia oret pro iis qui Sacramento Ordinis initiantur, ut Deus dignos Ecclesiae suae Ministros efficiat.

XXXIII. De Sacramento Matrimonii tractans Concionator, vim illius doceat ac sanctitatem. Moneat quàm religiosa praeparatione sit ineundum. Contrahentes ad orationem hortetur Tobiae exemplo, nec non ad jejunium; tum ad Confessionem & Communionem, antequam matrimonium contrahant. Instruat imprimis Fideles quo animo nubendum: quo in genere multa differet de Christiana filiorum educatione. Admoneat ut videant cui nubant in Domino: Deum precentur ut

rectè nubant, ut eos in eligenda uxore dirigat, quæ sit secundum cor ejus: nam proprium donum Dei est uxor bona & prudens: munus similiter Dei vir probus & timens Deum. Ut in re tanti momenti parentum consilium adhibeant: quod lex naturalis humanaque suadet, & sacrarum literarum exempla docent. Ut rationem habeant ætatis, conditionis, ac morum: ut dotis magnæ loco virtutem censeant, Virginitatis supra matrimonium excellentiam ac meritum commendet: qui tamen continere non possunt, melius esse doceat ut nubant, non ad laxandam, sed ad restringendam frændamque concupiscentiam: qua data opportunitate, de conjugali castitate differat. In id verò præcipuè incumbat, ut si quæ morum corruptelæ nuptiis celebrandis ex depravato usu adhibentur, radicitus extirpentur; ut saltationes, choreæ, cyathorum contractiones, vocum à profano Gentilium more non abhorrentium strepitus in viis plateisque; ac præterea fascinationes & beneficia in iis impediendis.

C A P U T VI.

De Concionatoris officio in vitiis perpetuò reprehendendis, pravisque consuetudinibus è medio tollendis.

XXXIV. **Q**UOD Jeremie Propheta à Domino dictum est, sibi dictum reputet Concionator: *Ecce dedi verba mea in ore tuo: ecce constitui te hodie super Gentes & super Regna, ut evellas & destruas, & disperdas & dissipes, & aedifices & plantes.* Cooperator sit Christi ad destruendum corpus peccati, ad cupiditates, pravasque consuetudines evellendas & abolendas. Vitia porro ac peccata quæ perpetuò reprehendet, ac destruere studiis omnibus & zelo ferventiorè cona-

Proverbia
19. 14.

Tertullianus, in Apolog.

S. Carolus Borrom.

Jerem. 129.
10.

S. Carolus
Borromæ-
us, in In-
struct. Pre-
dic. Verbi
Dei.

conabitur, hæc frequentiora sunt: Detestabile blasphemiae scelus, ac nefaria maledicta, quæ in Deum, Sanctosque evomuntur: superstitiones, auguria, divinationes, veneficia, cantiones, & cætera istius generis, quibus castissimus Dei cultus violatur: Dierum festorum violatio: Immodestus ac irreligiosus quorundam accessus ad Tempia Deo dicata; impura in illis, aut in eorum atriis & cœmeteriis conversatio, ac nequaquam cum pietatis Christianæ rationibus conveniens, præsertim cum Divina celebrantur. Nefarium rei familiaris cum alterius injuria parandæ atque augendæ studium, pecuniæ congerendæ sitis, & omnis avaritia: Tot contractuum genera, in fraudem legis usuram omnem prohibentis excogitata: Litium & controversiarum immoderatum studium, ex una cupiditate profectum: Improbilas illorum, qui causas iniquas defendunt: Avaritia & negligentia illorum, qui lites protrahunt: Nequitia illorum, qui litibus jurgiisque odia & inimicitias alunt: Malitia præterea quorundam, qui velut hirudo, litigantium, omni litigandi arte immoderatos sumptus exhauriunt: Calumnia, quæ passim in foro versantur; adulteria, stupra, incesta, fornicationes, comestiones, ebrietates, cæteraque opera carnis: Impia licentia falsi testimonii dicendi, aut falsò jurandi, etiam in re aut vita cujuscumque tuenda. Nec verò satis putet universè generatimque peccatum & vitium reprehendere; sed ad species, præcipuasque actiones descendat: quo rectius auditores peccata cognoscant, multoque cautiùs fugiant.

S. Carolus
Borromæus.

XXXV. Et quoniam plerique sunt, qui certis argumentationibus, Disciplinæ Christianæ repugnantibus utuntur ad peccatorum excusationem; de industria aliquando, prout

usu venerit, Concionator piè doctèque ostendat, quàm graviter & infelicitè isti vanæ argumentationis atque opinionis humanæ errore decepti, à via salutis aberrant. Atque ii quidem alii sunt qui honorum studiis & ambitioni serviunt, propterea quòd & Mundo, & propinquis satisfaciendum putent. Alii angustam illam vivendi viam ad Evangelii præscriptum minimè tenent, quia communem vitæ consuetudinem sæcularium hominum amplectendam arbitrantur. Alii pietatis opera multa aspernantur, quoniam anicularum exercitationes illas potius esse existimant, quàm virorum. Sunt qui à perfectiori vitæ ratione, atque à frequenti Sacramentorum usu se subtrahunt, aliosque abducunt, quòd sine eo diligentiori pietatis studio Christianus homo salutem consequi possit. Sunt qui peccata excusent adolescentiæ ac juventutis nomine, vel aliam causam prætexant, ut temperamentum, paupertatem, societatem, statum & conditionem. Atque ita quidem multi agere pergunt, falsis vulgi opinionibus, ineptisque argumentationibus delusi, quæ à Concionatore acerrimè coarguendæ, & studiosissimè refellendæ sunt.

XXXVI. Publicorum peccatorum illecebras, quas homines pravæ consuetudinis errore decepti pro nihilo ducunt, Concionator perpetuò reprehendat, atque in summum odium adducere conetur, ostendatque quàm graviter Deum offendant, quàm multa mala, quin etiam publicæ calamitates inde oriantur, Deo ultionum justo judice & in hoc & in futuro sæculo penas exigente.

S. Carolus
Borromæus.

Spectacula, ludos, ludicrasque res istius generis, comœdiarum compositionem, exhibitionem, frequentationem, scenicas omnes & histrionicas actiones, quæ ab Ethnicorum

moribus originem ducunt, Christianæque disciplinæ adversantur, perpetuò detestetur, execretur, ductis argumentis ex scriptis Tertulliani, S. Cypriani Martyris, S. Joannis Chrysostomi, Salviani Massiliensis Presbyteri, aliorumque Patrum.

Choræas, saltationes, ac tripudia, quibus mortiferæ cupiditates excitantur, è suggestu graviter reprehendat insecteturque. Omnem in muliebri vestitu luxum, caudatas vestes, superbum ornatum, deformem illam capitis ornandi speciem, & compositionem ostentatitiam, imò potius nundinatitiam, muliebres fucos ac pigmenta, pectoris, colli, brachiorum nuditatem, cæteraque ad mollitiem, atque adeo ad libidinis incitamentum fœdè excogitata, omni persuasionum vi, & argumentorum quasi telis oppugnet: quæ plurima subministrabunt SS. Cyprianus, Chrysostomus, Ambrosius, Augustinus.

S. Carolus
Borrom.

Effusam etiam virorum impensam, & omnem intemperantiam, quæ ad barbararum Gentium, à fide alienarum mores tam prope accedit, omni studio & ardore sancto coarquat. Servorum, quorum opera nulla est, neque domi, neque foris, multitudinem inutilem ac desidem dissuadeat. Epulas illas sumptuosas, & comestiones immoderatas, omnis intemperantiæ, libidinis, aliorumque vitiorum illecebras reprehendat, increpet. Omnem aleam, omnemque ejus generis ludum, unde jurgiis, furto, maledictis, ac aliis malis, maleficiisque quasi fores aperiantur, graviter objurget atque exagitet. Eorum etiam peccatum insectetur, qui ædes suas ad ludum aleatorium exponunt. Multorum denique otiosam vitam ac voluptariam, ita facilè peccatis expositam, imò perpetuam peccati occasionem, sæpius reprehendat.

S. Carolus
Borrom.

XXXVII. Cum ad conciones ha-

bendas aliquò Prædicator Evangelicus venerit, ab Episcopo, vel à Pastoro, aliove Ecclesiæ Rectore, accuratè illius loci morum corruptelas & pravas consuetudines conquirat: quas ut occasio feret, verborum vi & sententiarum pondere, & imprimis Sacræ Scripturæ testimoniis & exemplis ita insectetur, & funditus extirpet Deo juvante: eas etiam consuetudines, quæ etsi per se malæ non videantur, occasionem tamen præbent peccandi.

C A P U T VII.

De Concionatoris officio in excolendis virtutibus.

XXXVIII. **N**on modò vitia destruere, sed & Dei Templum spiritale in auditoribus ædificare; non solum evellere cupiditatem, sed & inserere & rigare virtutem, Concionatoris Evangelici munus est: quamvis *neque qui plantat, neque qui rigat sit aliquid, sed qui incrementum dat Deus.* Quemadmodum autem in vitiis dissuadendis non universè duntaxat, sed speciatim singulas partes vitiosasque actiones persequi debet Concionator: ita Christianas virtutes earumque præcipua officia exponere, non modò in universum, sed sigillatim ac diligenter. Spiritalis itaque vitæ partes ac præcepta, ex intima sanctissimorum virorum disciplina deprompta exponere studeat. Ad Evangelica consilia, ad perfectioris vitæ rationem, ad Mundi contemptum audientium animos sæpe impellat, quò studiosius cælestis spiritualisque vitæ instituta amplectantur. Ad misericordiæ eleemosynæque opera illos perpetuò excitet. De hospitalitatis officiis, de hospitalibus, de Societatibus caritatis, de captivorum liberatione.

S. Carolus
Borrom.

tione, ac de omni pauperum cura, præsertim infirmorum, orphanorum, & quos ingenuus pudor mendicare prohibet, opportunitate data concionetur. De eleemosyna etiam spiritali dicere non prætermittat. Correctionis igitur fraternæ, quæ spiritalis eleemosynæ genus est, necessitatem, modum, utilitatem opportunè & prudenter explicet.

Ad pœnitentiæ exercitationes, corporis macerationem, castigationemque sæpe accendat. Ad jejunium, prout Vigiliæ, Quadragesimalis tempestas, & quatuor Tempora occurrunt, sæpe concionem trasferat, quæ & jejunii necessitatem, & salutares fructus inde provenientes exponat. Et, quod plurimi interest, sancti jejunii certas leges doceat eò diligentius, quò gravius in hoc genere ab omnibus ferre peccatur.

Piorum librorum lectionem suadeat, ostendatque spirituales utilitates quæ inde oriuntur. Nihil non agat, ut librorum inutilium, fabulorum, turpium, periculorum, quales Romanii (ut vulgo nuncupantur) & Comædiæ, aliaque hujus generis carmina, quibus morum disciplina corrumpitur, & profani amores excitantur; nec non obscœnarum atque alia ratione improbarum imaginum usus omnis tollatur.

XXXIX. Uniuscujusque status homines doceat, & ad officia sua erudiat Concionator. Moneat sæpissimè parentes, liberos, virum, uxorem, dominum, servum, clericum, laicum, privatum, magistratum, ejus officii quod cujusque proprium erit. Qua ratione fieri possit ut bonis animi, corporis, & externis, quæ fortunæ vocantur, ad consequendam æternam beatitudinem utantur: qua moderatione prospera, qua patientia adversa ferre debeant.

De filiorum educatione, & totius familiæ cura crebrò & diligenter a-

Institut. Concion. Pars I.

gat. Quo in officio, matrum ad vanitatem filias instruendum, & dominarum in pudicitia ancillarum tuenda negligentium culpas coarguat. Doctrinæ Christianæ institutionem, quæ pueris prima fidei ac legis divinæ rudimenta traduntur, quam sæpissimè atque maximè suadeat & commendet: & patres familias graves pœnas in Dei judicio daturos ostendat, si eorum incuria filii ac famuli Christianas Catecheses, quæ in Parochiis habentur, non frequentaverint, & quæ necessaria sunt ad salutem ignoraverint.

Commendet observantiam & obedientiam, quæ Pastoribus, & Sacerdotibus, Principibus, Magistratibus, ac denique Majoribus exhibenda est. Moneat quàm crebrò pro illis Deum præcari, quàm moderatione & reverentia de illis loqui debeant subditi & inferiores: Cum in hoc sæpissimè peccetur, & oris gladio temerè feriantur.

Magistratus etiam, cum opus est, & alios qui præsunt, commonefaciat, populi commoda, non sua spectare debere; prodesse magis & consulere, quàm præesse ac dominari: exemplo non minùs quàm auctoritate illum ad veras virtutes, optimamque disciplinam dirigere; paterno amore eundem complecti: Religionem imprimis, justitiam, clementiam, fortitudinem & temperantiam in omni vita colere.

Nobiles accuratè doceat humilitatis officia, modestiæ partes, cæterasque virtutes, quibus magis splendet ornatque nobilitas. Nullam nobilitatem esse ostendat cum Christiana conferendam, qua *Dei genus, quæ filii Dei nominamur & sumus*: quod in nostra situm est potestate cum Dei gratia. *Dedit enim nobis potestatem filios Dei fieri.* Admoneat quàm benignè cum rusticis, cum pauperibus, cum cæteris inferioris ordinis agant. Doceat quàm indecorum ac tur-

Act. 17. 29.
1. Joann. 3.
1. Joann. 12.

pe sit, & Christiana nobilitate indignum, imbecilliores injuriosius tractare, opibus oppugnare, auctoritate opprimere, oneribus gravare, debita mercede fraudare, æs alienum minimè dissolvere; & (quod flagitiosissimum est, & ad infamiam notam insigne) puellarum pudicitiam attentare.

Ignobiles ad veram nobilitatem, quæ in Religionis pietatisque cultu, & in præclaris caritatis, humilitatis, patientiæ, Christianarumque aliarum virtutum officiis elucet, vehementer accendat. Scripturam sacram Noe generationes enarrantem, ejus nobilitatis titulos omnes his verbis completi doceat, *Ha sunt generationes Noe: Noe vir justus atque perfectus, cum Deo ambulavit.* Ut enim hominum genus homines, sic animarum genus virtutes. Non multos nobiles secundum carnem, sed ignobiles & *pauperes in hoc Mundo Deum elegisse, divites in fide, & heredes Regni, quod repromisit diligentibus se.* Secundum Deum nobiles esse qui volunt.

Divites doceat quo modo ad salutem dirigant divitiarum usum: moneat *non superbe sapere, non sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundè ad fruendum; bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendat veram vitam.*

Pauperes frequenter ad patientiam cohortetur, consolatione leniat, ad virtutum thesauros comparandos excitet, secundum Deum beatos esse ostendat; veras non esse divitias, quibus crescentibus crescit inopia, quæ amatoribus suis, quantò fuerint ampliores, non afferunt satietatem, sed inflammant cupiditatem. Fideli totum Mundum divitiarum esse: *Pauperem non esse, qui Deo dives est.*

Pro hominum denique conditio-

ne varia salutis præcepta illis tradat divini verbi Prædicator: ita ut & rusticanis hominibus, & colonis, cæterisque cujusvis ordinis ac status non desit neque cohortatione, neque officio ad uniuscujusque institutionem Christianam accommodato. Ad id autem plurimum conducet lectio libri II. Venerabilis *Humberti De Romanis* Magistri Generalis Ordinis S. Dominici, *De Eruditione Religiosorum Prædicatorum*, qui *De modo promptè cudendi sermones ad omne hominum genus, & pro negotiorum occurrentium varietate*, inscribitur. Extat Tom. xxv. Bibliothecæ Maxima Patrum Edit. Lugdun.

In omni loco ubi concionatur, aliquod pietatis opus ejus loci incolis ad piè agendi studium, Episcopi judicio, aptius convenientiusque institui curet; aut institutum vehementius excitari, præsertim usum vespertinæ & matutinæ orationis, vel publicè in Ecclesia, ubi fieri potest; vel in privatis ædibus, congregata familia, cum signum campana datur: Confraternitatem Sanctissimi Sacramenti, aut Rosarii beatæ Virginis Mariæ, ad Christianam pietatem nutriendam aptissimas, & S. *Carolo Borromeo* maximè probatas: quin etiam usum orationis mentalis, & spiritualium exercitiorum, in urbibus præsertim, ubi cultiora sunt ingenia: quamquam omnis homo bonæ voluntatis, rectus corde, & Deum diligens, hujus sanctæ disciplinæ capax sit. Sanctissimam illam orationis mentalis disciplinam tradat & explicet ex Scriptura Sacra, SS. Patrum principiis, & Auctoribus Ecclesiasticis, quorum opera universim ab Ecclesia probata sunt; & illusiones erroresque novorum Euchitarum seu Quietistarum non modò caveat, sed pro sua virili parte impugnet, excretur, eradicet.

Gen. 6. 9. S.
Ambrosius,

Jacobi 2. 5.

1. Tim. 6.
17. 18. 19

S. Augustinus.
S. Ambrosius.
Minutius
Felix.

Tract. quo
ordine ter-
mo fieri
debeat?

Ad praxim denique revocet illud
Guiberti Novigentini Abbatis præcep-
tum: Nulla prædicatio salubrior mihi
videtur, quam illa quæ hominem sibi-
met ostendat, & foras extra se spar-
sum, in interiori suo, hoc est in men-
te restituat, atq; eum coarguens quodam-
modo depictum ante faciem suam sta-
tuat.

C A P U T VIII.

De Decoro in Concione servando.

XL. **C** Oncionem totam accommo-
det Prædicator Evangelicus
ad ingenium, conditionem, mores,
captumque hominum, apud quos di-
cturus est. Nihil enim ineptius & ab-
surdus fingi potest, quam si in paupe-
re pago aut oppido, apud rusticos, aut
plebeios ita concionetur, ut in opipa-
ras epulas, luxumque declamet: si res
doctorum auribus dignas, coram ru-
dibus & imperitis pronuntiet: si om-
nibus eloquentiæ numeris absolutam &
elaboratam orationem ad catechizan-
dos rudes, rusticanos & plebeios ho-
mines afferat. Sacro igitur Oratori
hæc attendenda sunt omnia, non so-
lum scilicet auditorum status, sed et-
iam locus, tempus, res de qua dictu-
rus est, & personæ suæ auctoritas, &
vitæ genus, ut aptè, decore, conve-
nienter, & cum dignitate concione-
tur. Sicut enim est quædam eloquen-
tia quæ magis ætatem juvenilem decet,
est quæ senilem; nec iam dicenda est
eloquentia, si persona non congruat elo-
quentis: ita alia est eloquentia fori,
alia sacri suggesti, alia Academiae,
alia Ecclesiæ.

S. Augusti.
opus, lib. 4.
De Doctr.
Christian.
Cap. 6.

S. Gregor.
lib. 3. Cu-
ra pasto-
ralis.

XLI. Non una eademque ex-
hortatio cunctis congruit, quia nec
cunctos par morum qualitas adstrin-
git. Sæpe namque aliis officiunt, quæ
aliis prosunt..... Pro qualitate igi-
tur audientium formari debet sermo

Doctorum, ut & ad sua singulis con-
gruat, & tamen à communis edifica-
tionis arte numquam recedat. Quid
enim sunt intentæ mentes auditorum,
nisi, ut ita dixerim, quædam in cy-
thara tensiones strata chordarum?
quas tangendi artifex, ut non sibi me-
tissi dissimile canticum faciant, dis-
similiter pulsat. Et idcirco chordæ
consonam modulationem faciunt, quia
uno quidem plectro, sed non uno im-
pulsu feriuntur. Unde & Doctor quis-
que, ut in una cunctos virtute cari-
tatis edificet, ex una doctrina, non
una eademque exhortatione tangere
corda audientium debet. Aliter nam-
que admonendi sunt viri, aliter
feminae. Aliter juvenes, aliter se-
nes. Aliter inopes, aliter locuple-
tes. Aliter læti, aliter tristes. Ali-
ter subditi, aliter Prælati. Aliter
servi, aliter Domini. Aliter hujus-
mundi sapientes, aliter hebetes. A-
liter impudentes, aliter verecundi.
Aliter protervi, aliter pusillanimes.
Aliter impatientes, aliter patientes,
Aliter benevoli, aliter invidi. Ali-
ter simplices, aliter impuri. Aliter
incolumes, aliter ægri. Aliter qui
flagella metuunt, & propterea in-
nocenter vivunt; aliter qui sic in
iniquitate duruerunt, ut neque per
flagella corrigantur. Aliter nimis
taciti, aliter multiloquio vacantes.
Aliter pigri, aliter præcipientes. Ali-
ter mansueti, aliter iracundi. Ali-
ter humiles, aliter elati. Aliter
pertinaces, aliter inconstantes. A-
liter gulæ dediti, aliter abstinèn-
tes. Aliter qui sua misericorditer
tribuunt, aliter qui aliena rapere
contendunt. Aliter qui nec aliena
appetunt, nec sua largiuntur: ali-
ter qui & ea quæ habent tri-
buunt, & tamen aliena rapere non
desistunt. Aliter discordes, aliter
pacati. Aliter seminantes jurgia,
aliter pacifici. Aliter qui sacræ legis

„ verba non intelligunt rectè; aliter
 „ qui rectè quidem intelligunt, sed
 „ hæc humiliter non loquuntur. Ali-
 „ ter qui cùm rectè prædicare va-
 „ leant, præ nimia humilitate for-
 „ midant; aliter quos à prædicatio-
 „ ne imperfectio vel ætas prohibet,
 „ & tamen præcipitatio impellit.
 „ Aliter qui in hoc quod tempora-
 „ liter appetunt, prosperantur; aliter
 „ qui ea quidem quæ mundi sunt,
 „ concupiscunt, sed tamen adversita-
 „ tis labore fatigantur. Aliter con-
 „ jugiis obligati, aliter à conjugii
 „ nexibus liberi. Aliter peccatorum
 „ carnis conscii, aliter ignari. Ali-
 „ ter qui peccata deplorant operum,
 „ aliter qui cogitationum. Aliter qui
 „ admissa plangunt, nec tamen de-
 „ serunt; aliter qui deserunt, nec ta-
 „ men plangunt. Aliter qui illicita
 „ quæ faciunt, etiam laudant; aliter
 „ qui accusant prava, nec tamen de-
 „ viant. Aliter qui repentina concupi-
 „ scentia superantur, atq; aliter qui in
 „ culpa ex consilio ligantur. Aliter qui
 „ licet minima, crebrò tamen illicita
 „ faciunt; aliter qui se à parvis cu-
 „ stodiunt, sed aliquando in gravio-
 „ ribus demerguntur. Aliter qui bo-
 „ na nec inchoant; aliter qui in-
 „ choata minimè consummant. Ali-
 „ ter qui mala occultè agunt, &
 „ bona publicè; aliter qui bona quæ
 „ faciunt abscondunt, & tamen qui-
 „ busdam factis publicè mala de se
 „ opinari permittunt. *Hæc S. Gre-*
gorius Magnus 3. p. Curæ Pastoralis,
ubi illos omnes admonitionis modos
sigillatim explicat. Sunt autem Admo-
nitiones triginta-sex, quæ velut Re-
gulæ à Predicatoribus verbi Dei legen-
dæ sunt, & accuratè observandæ. Le-
gantur & quæ de hoc argumento scrip-
sit Venerabilis Humbertus De Ro-
manis, Lib. De Eruditione Predi-
catorum, Cap. xvii.

XLII. Infirmis denique, simplici-

bus, imperitis altiora prædicari non
 debent, quàm eorum captus & vi-
 res ingenii ferant. *Alta enim quæque*
debent multis audientibus contegi, &
vix paucis aperiri. Hinc veritas ait:
Quis putas est fidelis dispensator &
prudens, quem constituit Dominus su-
per familiam suam, ut det illis in
tempore tritici mensuram? per men-
 suram quippe tritici, exprimitur
 „ modus verbi; nec cùm angusto cor-
 „ di incapabile aliquid tribuitur,
 „ extra fundatur. Hinc S. Paulus
 „ ait: *Non potui vobis loqui quasi*
spiritualibus, sed quasi carnalibus: Tam-
quam parvulis in Christo hac vobis po-
tum dedi, non escam. Hinc Moyses
 „ à secreto Dei exiens, coruscantem
 „ coram populo faciem velat: quia
 „ nimirum turbis claritatis intimæ
 „ arcana non indicat. Hinc per eum
 „ divina voce præcipitur, ut is qui
 „ cisternam foderit, si operire ne-
 „ glexerit, corruente in ea bove vel
 „ asino pretium reddat: quia ad al-
 „ ta scientiæ fluenta perveniens, cùm
 „ hæc apud bruta audientium corda
 „ non contegit, poenæ reus addici-
 „ tur, si per ejus verba in scanda-
 „ lum sive munda sive immunda mens
 „ capiatur. Hinc ad beatum Job di-
 „ citur: *Quis dedit gallo intelligen-*
 „ *tiam?* Predicator etenim sanctus
 „ dum caliginoso hoc clamat tem-
 „ pore, quasi gallus clamat in no-
 „ ctè, cùm dicit: *Hora est jam nos*
 „ *de somno surgere.* Et rursum: *Evi-*
 „ *gilate iusti, & nolite peccare.* Gal-
 „ lus autem profundioribus horis no-
 „ ctis altos edere cantus solet: cùm
 „ verò matutinum tempus in pro-
 „ ximo est, minutas ac tenues voces
 „ format: quia nimirum rectè præ-
 „ dicat, obscuris adhuc cordibus
 „ aperta clamat, nil de occultis my-
 „ steriis indicat, ut tunc subtilio-
 „ ra quæque de cælestibus audiant,
 „ cùm luci veritatis appropinquant.

XLIII. Non

S. Gregor.
M. p. 8 Cu-
ræ pastora-
lis, Cap. 59

LUC. 12,

1. Cor. 3,

Exodi 34,

Job. 38,

Rom. 3.
1. Cor. 17.

XLIII. Non solum Prædicator Gentium, sed & Christus Jesus Prædicatorum Magister & norma exemplo suo docuit, Concionatorem auditorum captui attemperare se debere, cum in parabolis locutus est, & Discipulis

Joan 16. 12.

ait: *Adhuc multa vobis habeo dicere, sed non potestis portare modo. Quamobrem in eo omnem collocet operam concionator, ut intelligenter, ut libenter, ut obedienter audiat. Et si præstantiorum Prædicatorum eloquentiam assequi non valeat, sapientiam certè imitetur. Sapienter autem dicit homo tantò magis vel minùs, quantò in Scripturis sanctis magis minùsve profecit. Huic ergo qui sapienter debet dicere, etiam quod non potest eloquenter, verba Scripturarum tenere maximè necessarium est. Quantò enim se pauperiorem cernit in suis, tanto eum oportet in istis esse ditio-rem; ut quod dixerit suis verbis, probet ex illis, & qui propriis verbis minor erat, magnorum testimonio quodammodo crescat. Probando enim delectat, qui minùs potest delectare dicendo.*

S. Augusti-
nus, lib. 4.
De Doctr.
Christian.
Cap. 19.

XLIV. Illa Concionis attemperatio ad ingenia, conditionem, mores, cap- tumque auditorum, à caritate impera- ri debet ac dirigi, ad cuius finem Con- cionator omnia referre debet quæ dicit, & modum ipsum dicendi, sicut Scri- ptura Sacra ad geminum illum finem caritatis tota refertur, Dei & proximi. Porro, cum eadem omnibus debeatur ca- ritas, non eadem est omnibus adhiben- da medicina: ipsa item caritas alios parcurit, cum aliis infirmatur; alios curat ædificare, alios contremiscit offen- dere; ad alios se inclinat, ad alios se erigit, aliis blanda, aliis severa, nul- li inimica, omnibus mater.

S. Augusti-
nus, lib. 4.
De Doctr.
Christian.
Cap. 10.

C A P U T IX.

De Concionatoris Elocutione.

XLV. **C**oncionator elocutionis ge- nus exquisitum nec af- fectet, nec devitet. Fucum omnem fugiat. Pura sit, propria, perspicua ejus elocutio. Imperitæ multitudinis consuetudinem loquendi, ne seque- tur, cum in ea sint multa absurda, multaque indigna Concionantis gra- vitate. Verba antiqua, peregrina, obsoleta fugiat. Anicularum proverbialium ne adhibeat.

S. Carolus
Borromæ-
us, in In-
struct. Præ-
dic. verbis
Dei.

Dicendi forma utatur, cui per artem atque exercitationem par esse possit.

Fati, fortunæ, infortunii nomina, aliaque istius generis ab Ecclesiæ usu jampridem explosa omnino caveat. Verba Ecclesiæ usu consecrata, etsi minùs elegantia habeant, dicere non recuset; profana & nova omnino re- pudiet.

Epithetorum nimium usum, & poe- ticum dicendi genus ne confectetur. Vocabulorum frequentem synonymiam omnino caveat; nisi cum unum al- tero significantius aut magis proprium fuerit.

Metaphoras, similitudines & exem- pla à rebus maximè notis & insigni- bus sumat. Orationis enim majesta- tem dejicit, qui à rebus humilibus similitudines frequenter trahit.

Inflata oratione non utatur, sed gravi; non incisa ut fert stylus Epi- stolaris, sed periodica; non ambigua, sed perspicua, præsertim cum audi- torem docet, non enim adeo cura- re debet quanta eloquentia doceat, sed quanta evidentia. Cujus eviden- tiæ diligens appetitus aliquando negli- git verba cultiora, nec curat quid be- ne sonet, sed quid bene indicet atque intimet quod ostendere intendit. Un- de ait

S. Augusti-
nus, lib. 4.
De Doctr.
Christian.
Cap. 10.

de ait quidam, cum de tali genere locutionis ageret, esse in ea quamdam diligentem negligentiam. Hæc tamen sic detrahit ornatum, ut sordes non contrahant. Quamvis in bonis Doctoribus tanta docendi cura sit, vel esse debeat, ut verbum quod nisi obscurum sit vel ambiguum, proprium aut elegans esse non potest, vulgi autem more sic dicitur, ut ambiguitas obscuritasque vitetur, non sic dicatur ut à doctis, sed potius ut ab indoctis dici solet. Si enim non piguit interpretes nostros, *Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus*, quoniam senserunt ad rem pertinere, ut eo loco pluraliter enuntiaretur hoc nomen, quod in Latina lingua singulariter tantummodo dicitur: & si ossum potius quam os dicere debere pietatis Doctorem imperitis loquentem S. Augustinus censuit, ne ista syllaba non ab eo quod sunt ossa, sed ab eo quod sunt ora intelligeretur: Concionator apud rusticos & imperitos loquens, aut apud homines ab Aulæ & magnarum urbium consuetudine & politiori locutione remotos, usurpare potius debet verba minus propria minusque elegantia, quam intelligentiæ fructu mentes auditorum frustrare. Quid enim prodest locutionis integritas, quam non sequitur intellectus audientis, cum loquendi omnino nulla sit causa, si quod loquimur, non intelligunt, propter quos ut intelligant loquimur? *Qui ergo docet, vitabit omnia verba quæ non docent; & si pro eis alia integra, quæ intelligantur, potest dicere, id magis eliget; si autem non potest, siue quia non sunt, siue quia in præsentia non occurrunt, utetur etiam verbis minus integris, dum tamen res ipsa doceatur atque discatur integrè.*

Exordiaturo moderato & temperato

dicendi genere. In Exordio vitentur similitudines, præsertim poetico more explicatæ, Historiæ profanæ, Oratorum & Philosophorum Gentilium sententiæ.

Vim illam dicendi vehementem & concitatam in progressu concionis ne affectet Ecclesiastes; sed piis dispositionibus ad eam Spiritus-Sancti ope atque auxilio feratur, ut auditoribus proficiat.

Eiusdem rei repetitionem vitet, quoniam molesta est, & affectum restinguit. Cum tamen docet, ac repetitione opus est ut intelligatur, alio atque alio dicendi modo idem repetat, donec ab auditoribus capiatur. *Solet autem motu suo significare utrum intellexerit cognoscendi avida multitudo: quod donec significet, versandum est quod agitur, multimoda varietate docendi; quod in potestate non habent, qui preparata, & ad verbum memoriter retenta pronuntiant.*

S. Augustinus.

Cum de peccatis luxuriæ agit, cautionem adhibeat, ne imprudens in obscena verba incidat, vel turpes cogitationes loquendo injiciat, sed horrorem incutiat criminis.

Exclamationes raro adhibeat, & opportuno quidem loco.

Adulationis verba omnino fugiat, cum de Ecclesiæ vel sæculi Principibus & Magistratibus, aut apud eos verba facit.

Ambitiosum dicendi genus caveat. Splendidos titulos, & nomina adjuncta illustria, ut, *Serenissimus David*, planè rejiciat. Honorifica tamen brevique præfatione eos viros excipiet, quorum exempla proponit ad imitationem. Apostolos, Martyres, Confessores, Virgines, Sancti nomine semper appellet.

Dictionem vitet quæ indignationem & fastidium parit, præsertim cum de incommodis suis loquitur.

Artem

Attentionem cum petit, ne arroganter faciat: neque se magna dicturum & admirabilia polliceatur. Alios Concionatores ne spernat, aut in eos invehatur, ut suum concionandi modum extollat, sibi auctoritatem & approbationem conciliet.

Eloquentium suæ linguæ hominum dictionem, & elocutionem imitetur, qualis est apud Gallos Concionatores elocutio illustrium virorum DD. *Mascaron*, Aginnensium Episcopi, & *Spiritus Fleschier* Nemausensis Antistitis; cujus conciones, orationes funebres, Vitam Theodosii Magni, & Cardinalis Ximenii legant & relegant, qui eloquenter concionari volunt: sin minus verò tantorum Oratorum aut aliorum etiam qui ex Religiosis Societatibus, sive Ordinibus, vel Ecclesiasticis Congregationibus aut sæculari Clero, eloquentia præcellunt, stylum & elocutionem assequi possint, legant libros dictionis puritate insignes, præsertim illorum Auctorum, qui de rebus divinis, de moralibus argumentis, de spirituali vita eleganter scripserunt, aut scribunt etiamnum, & ex eorum frequenti lectione pure loqui discant & assuescant.

C A P U T X.

De Pronuntiatione, & Corporis Motu.

S. Carolus, Borromæus, in l. 1. str. Præd. verbi Dei.

XLVI. **V**ocem & actionem ita temperare conetur Concionator, ut non ex arte petere, sed ex natura dicere videatur. Pro rerum quas dicit varietate, voce & gestu vario uti studeat: ne res mediocres, aut etiam fortè leves magna contentione tractet, quasi sola voce & gestu persuadere velit; aut verò quæ magna sunt imminuat; aut recitanti potius quàm ex animo dicenti similis videatur.

Illud quoque vitium caveat, ne uno vocis sono tota proferatur oratio; quod fastidium parit. Vocis mollitiem vel suavitatem quamdam, magnitudinem item ne affectet; nec in quovis genere nimiam contentionem. Ut nimiam tarditatem, quasi verba difficilè inveniens, ita nimiam celeritatem fugiat. Non enim proficit oratio ita effusa, sed auditorum animos quasi prætervolat. Itaque pro rerum opportunitate, nunc tardè, nunc celeriter eloquatur.

Canoram vocem in Exordio & magnam fugiat; hæc enim & modestum Exordium esse vetat, & reliquæ orationi pronuntiandæ nocet: sed vocem sedatam habeat, & quotidiano sermoni proximam. In Narratione, vocis varietate utatur, ut quo quidque pacto gestum sit, ita narrare videatur. Res enim strenuè gestæ, vocis celeritate; quæ verò dignitatem habent, plenis faucibus, & sedatissima voce narrandæ sunt. In Cohortatione, quæ fit in Epilogo Concionis, primò voce utatur attenuatissima, quæ fit faucibus contractis; deinde clamore leni, non obstrepero, mox sono æquabili, ac postremò voce celeri.

XLVII. In gestu & corporis motu tantum faciat, quantum rerum natura patitur. Quod vel ex eorum observatione, qui rectè natura tantum pronuntiant, in communi consuetudine discere potest. Ita neque eodem gestu semper utetur; neque manu eodem modo composita, neque uno brachio tantum, neque eodem motu corporis, & eadem vultus moderatione. Oculis non minus exprimat affectus animi varios, pro rerum quas dicit varietate, quam voce. Non importunè suggestum palmis feriat; sed cum rei magnitudo poscit. Non per suggestum quasi volitet, nunc ex hoc, nunc ex illo angulo proficiens. Non quasi ex suggesto

gesto medium corpus demittat, aut aliis multis motibus utatur, qui aut deformes sunt, aut digladiantis potius esse videntur, quam dicentis. Ne in suggesto unquam corpore innitatur, sed rectus stet aut sedeat. Ne dejecto, ne supino, ne in latus inclinato capite sit, sed planè recto. Ne mentum pectori affigat. Ne oculos in Templi fornice aut parietibus defixos habeat, ne torvos, ne petulantes. Ne in auditorum aliquo ejus hæreat intuitus, præsertim cum in certa vitia invehitur, sed in totum auditorium feratur, vocisque sono & gestui accommodetur, & utriusque comes sit. Ne supercilia contrahat, ne diducat, ne remittat. Ne nares corruget, ne moveat, ne inflet, ne digito diducat, ne plena manu resupinet. Ne labra lambat, ne mordeat. Ne humeros attollat, ne rursus contrahat. Ne tussiat, ne expuat crebrò, nisi necessitate coactus. Ne in eloquendo per nares majorem spiritus partem effundat. Ne crebro anhelitu jumenta onere laborantia imitari videatur.

Ne brachium quasi gladiator immoderatè jactet; ne lævam manum, nisi rarò, & in magno concionis æstu. Ne manum supra oculos attollat, nec demittat infra pectus. Ne digitorum gestum indecorum adhibeat, sed decentem; nempe in principiis lenem, & in utramque partem modicè prolatum; in narrando paulò productiorem; in reprehendendo acrem & stantem. Ne argutiis digitorum utatur. Ne femur feriat, nisi rarò, cum indignationem movere studet. Ne pedibus supplodat, nisi opportunè in summa contentione.

In aliis imitandis prudentiam adhibeat; ne vel levia quædam vel etiam vitiosa imitetur; aut ea, quæ cum alteri conveniant, à se tamen

aliena sunt. Non denique fractos, molles, effeminatos comædorum gestus, Oratore Christiano prorsus indignos.

C A P U T XI.

De Preparatione Concionatoris.

XLVIII. **Q**uo studiosius atque religiosius concionandi munere perfungatur Concionator, cogitet primùm ad Dei omnipotentis gloriam, animarumque salutem omnem concionandi vim ac rationem referri. Deinde se Dei Ministrum esse, per quem verbum Dei ab ipso Spiritu Sancti fonte ducitur ad Fidelium animos divinitus irrigandos. Tertio, res sanctas ac divinas à se tractari oportere. Quarto, prædicationis munus quod suscipit, non modò sanctissimis viris, Prophetis, Apostolisque à Deo commissum; sed ab ipso etiam Christo Jesu Dei Filio, Magistro, Domino, ac Salvatore nostro præstitum.

XLIX. Viribus suis non fidat, sed imbecillitatem suam agnoscens, sese coram Deo abjiciat, cujus cælesti benignitate ac misericordia ipse, quamvis Evangelico munere indignus, adjuvetur. Utque ad omnia sancta studia, quibus juvari possit, vehementius accendatur, sæpe secum reputet quàm magnum præmium promissum à Deo sit illi, qui ab errore viæ suæ peccatorem abduxerit. *Qui enim converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam suam à morte, & operiet multitudinem peccatorum.* Deum igitur supplex oret, ut divina gratiæ ejus ope, rei cujus tractandæ munus suscepit, sanctitati, & personæ quam sustinet dignitati atque officio respondere possit. Ut propriæ laudis aut gloriolæ non modò studio, sed opinione quidem

S. Carolus, Borromæus, in Institut. Prædic. verbi Dei.

Jacob. 5. 20.

effera.

efferatur, sed divinæ gloriæ cupiditate, & caritate erga proximos singulari incensus, tota mente totoque animo & in cælesti Christi Domini Regno propagando, & animarum salute promovenda ita defixus sit, ut suorum commodorum & utilitatum penitus obliviscatur.

S. Bernardus, Epist. 201.

L. Det operam ut sacris doctrinis, vitæ innocentia, morum sanctitate, & cælestium rerum contemplatione excultus, idoneum se præbeat, ut ad prædicandum missus, populo valde proſit *verbo, exemplo, & sanctarum fructu orationum*. Manent enim tria hæc: *Verbum, Exemplum, Oratio*: major autem his est oratio. Nam etsi vocis virtus sit opus: & operi tamen & voci gratiam efficaciamque promeretur oratio.

LI. Ambitionem omnem tamquam pestem fugiat, omnemque illius suspicionem. Ne loca insigniora, ubi prædicationis suæ semen spargat, ambiat, affecterve; memor Christi Domini, quem à Patre è cælis missum ad erudiendum humanum genus, pagos, & vicos, & castella obisse legimus. Numquam in opinionem inducat, majori atque nobiliori suggestio se dignum esse. Fuit hæc quondam Ethnicorum Oratorum ambitio, à qua penitus alienus esse debet Christianus Concionator, qui ad *prædicandum Christum crucifixum*, non ad sui ingenii, doctrinæ, aut eloquentiæ ostentationem vocatus est.

LII. Cum prædicandi munus non humanæ scientiæ aut facundiæ, sed divinæ virtuti ac Spiritus-Sancti gratiæ inniti Concionator intelligat; diligentissimè sibi cavebit, ne mortali peccato inquinatus, *Spiritum-Sanctum contristet*, ac Apostolicum opus, ipsiusque Domini nostri Jesu Christi munus attingat. Conscientiam igitur ab omni peccatorum labe poenitentiae Sacramento ante expurget,

quàm ad verbi Dei tractationem accedat, gravissimam illam Prophetæ objurgationem vehementer pertimescens: *Peccatori autem dixit Deus, Quare tu enarras justitias meas, & assumis testamentum meum per os tuum?* illam etiam ejusdem Vatis orationem usurpans, *Et ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque*. Non enim metum hunc Prophetæ fuisse existimandum est, ut sibi veritatis verbum ex corde vereretur auferri: ait enim, *Quia in judiciis tuis supersperavi*. Sperans ergo in judiciis Dei, verbum veritatis de corde sibi non metuit auferri. Scit autem quædam esse peccata, quæ ex ore verbum auferant veritatis. *Peccatori enim dixit Deus, Quare tu enarras justitias meas?* Non enim ait, *Quare immemor es justitiarum mearum?* Sed peccatorem monuit eum qui in peccato mansisset, a prædicationis officio abstinere. Vult enim liberum à crimine esse doctrinæ cælestis Prædicatorem, vult Eloquentia sua à casti corporis casto ore tractari. Cavendum igitur est, ne quando ex ore nostro verbi veritatis auferatur eloquium. Hinc illud est quod Apostolus monet. Noli negligere quod in te est charisma: ne per negligentiam ac desidiâ indigni prædicatione verbi Dei simus.

Psal. 49. 16.

Psal. 1. 8. 43.
S. Hilarius,
Tractatu
in Psal. 113.
Littera 6.
Num. 3.

1. Tim. 4. 14.

LIII. Nocte quæ Concionis diem præcedit, Deum ferventer oret omnis sapientiæ omniumque sanctarum virtutum auctorem, ut & sibi & auditoribus largiatur, unde divinus cultus, & animarum salus adjuvetur.

Antequàm suggestum ascendat, sibi proponat concionem ejusmodi, quæ vel multitudo sit hominum esurientium, cibumque spirituales expectantium; vel coetus claudorum, paralyticorum, hydropisi laborantium, mutorum, cæcorum, surdorum, malo dæ-

S. Carolus Borrom.

lo dæmone æstuantium, leproforum, valetudinis beneficium quærentium. Quamobrem ita in omni Concionis parte se comparet, ut eorum saluti prospiciat. Consideret præterea se piscatorem hominum esse: Ideo nervos omnes intendere debere, ut sagenam Evangelicam impleat, animasque pereuntium Christo Domino lucrifaciat. Ne igitur in prædicationis officio languescat. Sed ut sanctas commotiones in aliis excitet, tales ipso animo suo primum concipiat; ut auditores ad Dei & virtutis amorem accendat, ipse prior inardescat: & quales in alios transfundi cupit sanctos affectus, ipse illos animi sui sensibus rectè conceptos, quasi cæteris spectandos proponat. Id assequi studebit primum ardenti precatone; deinde argumenti de quo dicturus est, explorata cognitione; tum vehementi cogitatione & quasi ob oculos posita specie ipsius rei quam meditatione concepit; ac præterea attenta lectione locorum Sacrae Scripturae, qui cum re convenient, quam animo excogitatam habet. Intus audiat, antequam prædicet. *Verbi enim Dei inanis est forinsecus Prædicator, qui non est intus auditor.*

S. Augustinus, Serm. 179. Alias De Divers. 27. Cap. 1.

LIV. Et quoniam ad commovendos animos parum valet concio alieno labore conscripta; numquam ad piarum affectionum excitationem alienæ concionis industria utetur, sed ingenio suo concipiet ac pariet, quò vehementius primum se, deinde auditores afficiat. Sacrae enim disciplinae cibus qui populo proponitur, mente propria quasi stomacho concoctus, vires majores habet ad omnem piam commotionem. Ne igitur Prædicator se totum in alienas conciones temere ingurgitet, satius est eas ex sanctissimorum Ecclesiae Doctorum, Chrysostomi, Ambrosii, Augustini, Gregorii Magni, aliorumque Patrum Homiliis, Sermonibus,

& Tractatibus confici & quasi conflari.

LV. Illi tamen minimè contemnendi sunt, qui cum bene pronuntiare possint, & quid pronuntient, excogitare non valeant; ab aliis sumunt eloquenter sapienterque conscripta, memoriaeque commendant, & ad populum proferunt; modò piis meditationibus sanctas affectiones in se ipsis excitent, & prout Dominus dederit, in animos auditorum transfundant. *Sic enim, quod profectò utile est, multi Prædicatores veritatis sunt, nec multi magistri, si unus veri Magistri id ipsum dicant omnes, & non sint in eis schismata. Nec deterrendi sunt isti voce Jeremie Prophetae, per quem Deus arguit eos, qui Furantur verba ejus unusquisque à proximo suo. Qui enim furantur, alienum auferunt; verbum autem Dei non est ab iis alienus qui obtemperant ei: potiusque ille dicit aliena, qui cum dicat bene, vivit male. Quaecumque enim bona dicit, ejus excogitari videntur ingenio, sed ab ejus moribus aliena sunt. Eos itaque dixit Deus furari verba sua, qui boni volunt videri, loquendo quæ Dei sunt, cum mali sint, faciendo quæ sua sint. Cum verò boni Fideles bonis Fidelibus hanc operam commodant, utrique sua dicunt: quia & Deus ipsorum est, cujus sunt illa quæ dicunt; & ea sua faciunt, quæ non ipsi componere potuerunt, qui secundum illa composite vivunt.*

S. Augustinus Lib. 4. De Doctrina Christi Cap. 29. & 30.

Jerem. 23.

Sive autem ad populum, vel apud quoslibet jam jamque dicturus, sive quod apud populum dicendum, vel eis qui voluerint vel potuerint, legendum est dictaturus, oret ut Deus sermonem bonum det in os ejus. Si enim Regina oravit Esther, pro sua gentis temporaria salute locutura apud Regem, ut in os ejus Deus congruum sermonem daret; quanto magis orare debet

S. Augusti-
nus, lib. 4.
De Doctr.
Christian.
Cap. 15.

debet ut tale munus accipiat, qui pro
eterna hominum salute in verbo & do-
ctrina laborat? ... Cum enim ut in-
telligenter, ut libenter, ut obedienter
audiatur, pietate magis orationum
quàm Oratorum facultate assequi se
posse non dubitet; Orando pro se ac pro
iis quos est allocuturus, sit orator ante-
quam dictor. Ipsa hora jam ut dicat acce-
dens, prius quàm exferat proferentem
linguam, ad Deum levet animam sitien-
tem, ut eructet quod biberit, vel quod
impleverit fundat. Cum enim de una-
quaque re, quæ secundum fidem dile-
ctionemque tractanda sunt, multa sunt
quæ dicantur, & multi modi quibus
dicantur ab eis qui hæc sciunt; quis
novit quid ad præsens tempus, vel no-
bis dicere, vel per nos expediat au-
diri, nisi qui corda omnium videt?
Et quis facit ut quod oportet, & que-
madmodum oportet, dicatur, nisi in
cujus manu sunt & nos & sermones no-
stri? Ac per hoc, discat quidem om-
nia quæ docenda sunt, qui & nosse
vult & docere, facultatemque dicen-
di, ut decet virum Ecclesiasticum, com-
paret: Ad horam verò ipsius dictionis,
illud potius bonæ menti cogitet con-
venire, quod Dominus ait, Nolite
cogitare quomodo aut quid loqua-
mini; dabitur enim vobis in illa ho-
ra quid loquamini: non enim vos
estis qui loquimini, sed Spiritus Pa-
tris vestri qui loquitur in vobis: Si
ergo loquitur in eis Spiritus Sanctus,
qui persequentibus traduntur pro Chri-
sto, cur non & in eis qui tradunt dis-
centibus Christum?

Matt. 10.

S. Augusti-
nus, lib. 4.
De Doctr.
Christian.
Cap. 30.

Illi verò qui ea dicturi sunt, quæ
ab aliis acceperunt, & antequam ac-
cipiant, orent pro eis à quibus acci-
piant; ut eis detur quod per eos ac-
cipere volunt; & cum acceperint, o-
rent ut bene & ipsi proferant, & il-
li ad quos proferunt sumant, & de
prospero exitu dictionis eidem gra-
tias agant, à quo id se accepisse non

dubitant: Ut qui gloriatur, in illo glo-
rietur, in cujus manu sunt & nos &
sermones nostri.

C A P U T XII.

De Disciplina virtutum & vita in-
nocentia Concionatoris.

LVI. **Q**uemadmodum in Arca Te-
stamenti duo illi Cherubini
ita collocati erant, ut semper mu-
tuo se respicerent; ita vita Concio-
natoris doctrinæ ex altera parte respon-
dere debet, ut & vitam doctrina col-
lustret, & doctrinam vita corrobo-
ret. Oportet prius mundari, quam
mundare. Exemplum Christi imitan-
dum est, qui cœpit facere & docere:
& magnum in Regno cœlorum il-
lum fore dixit, qui fecerit, & do-
cuerit. Sit igitur Concionator singu-
lari vitæ innocentia, moribus sanctis-
simis, & divinis virtutibus instru-
ctus, Dei timore, terrenarum rerum
despicientia, zelo salutis animarum,
humilitate, mansuetudine, patien-
tia, caritate, cæterisque Christianæ
Disciplinæ bene munitus. Debet e-
nim pauper spiritu esse, ut avaritiæ
studium, atque omnem quæstus cupi-
ditatem liberè reprehendat. Debet
perpetuò & sua & aliena peccata
lugere, ut eos exagitet, qui ante-
quam peccent, peccare non verentur;
& ubi peccaverint, dolorem non con-
cipiunt scelerum quæ admiserint. De-
bet esurire & sitire iustitiam; ut
operum bonorum studio languentes ex-
citet verbo Dei, & exemplo suo ac-
cendat. Debet esse mansuetus, ut
amet potius quam timeatur. Debet
esse misericors erga alios, & severi-
tatem sibi adhibere. Debet esse mundo
corde, ut ne cogitationes quidem ina-
nes & inutiles huius sæculi suspiciat,
necdum secularibus negotiis se impli-
cet. Debet esse pacificus, ut po-
pulus

S. Gregor.
M. Aët. 1.
Matt. 5. 19.

S. Joannes
Chrylost.

pulus quem docet, sollicitus sit servare unitatem spiritus in vinculo pacis. Debet esse paratus ad res omnes difficilimas, pro gloria Dei, proque Ecclesia ferendas, non inani quodam animi impetu, sed solida veraque constantia, digna Martyribus.

S. Gregor. Nazian. Orat. 1. De Theolog. S. Basilii, Epist. De Vita solitudine, ad S. Gregor. Nazianz. S. August. lib. 4. De Doctrina Christiana, Cap. 27.

Neque solum his S. Joannis Chrysostomi monitis se conformet Evangelicus Predicator; sed & disciplinam imitetur à S. Gregorio Nazianzeno ea de re traditam, & à S. Basilio confirmatam. Sed & S. Augustinum audiat, cujus præclara est de eodem argumento sententia. Habet autem (inquit) ut obedienter audiatur, quantacumque granditate dictionis majus pondus vita dicentis. Nam qui sapienter & eloquenter dicit, vivit autem nequiter, erudit quidem multos discendi studiosos, quamvis animæ suæ sit inutilis... Multis itaque profunt dicendo quæ non faciunt, sed longè pluribus prodesse faciendo quæ dicunt. Abundant enim qui malæ vitæ suæ defensionem ex ipsis suis Præpositis & Doctoribus querunt, respondentes corde suo, aut etiam si ad hoc erumpant, ore suo, atque dicentes, Quod mihi præcipis, cur ipse non facis? Ita fit ut cum non obedienter audiant, qui se ipse non audiat, & Dei verbum quod eis prædicatur, simul cum ipso Predicatore contemnant. Denique Apostolus scribens ad Timotheum, cum dixisset, Nemo adolescentiam tuam contemnat; subjecit unde non contemneretur, atque ait: Sed forma esto Fidelium in sermone, in conversatione, in dilectione, in fide, in castitate. Talis Doctor ut obedienter audiatur, non solum submisit ac temperatè, verum etiam granditer dicit, qui non contemptibiliter vivit. Sic namque eligit bonam vitam, ut etiam bonam non negligat famam, sed provideat bona coram Deo & hominibus, quantum potest,

illum timendo, his consulendo.

Audiat & S. Gregorium Magnum, dicentem: Predicator quisque plus actibus quam vocibus insonet, & bene vivendo vestigia sequacibus imprimat, quam loquendo quo gradientur ostendat. Quia & gallus iste, quem pro exprimenda boni Predicatoris specie in locutione sua Dominus assumit, cum jam edere cantus parat, prius alas excutit, & semetipsum feriens vigilantior reddat; quia nimirum necesse est ut hi qui verba sanctæ prædicationis monent, prius studio bonæ actionis evigilent, ne in semetipsis torpentes opere, alios excitent voce: prius se per sublimia facta excutiant, & tunc ad bene vivendum alios sollicitos reddant: prius cogitationum alis semetipsos feriant; quicquid in se inutiliter torpet, sollicita investigatione deprehendant, districta animadversione corrigant, & tunc demum aliorum vitam loquendo componant: prius punire propria fletibus curent, & tunc quæ aliorum puniendæ sunt denuntient; & antequam verba exhortationis insonent, omne quod locuturi sunt, operibus clament.

Prædicatorum typum Gedeon exhibuit in selectis militibus, quos contra Madian pugnatos duxit. Ad fluvium ducti sunt ut aquas biberent; & quicumque aquas flexis genibus hauserunt, ab Exercitu repulsi sunt. Aquis namque doctrina sapientiæ; stante autem genu recta operatio designatur. Qui ergo dum aquas bibunt, genu flexisse perhibentur, à bellorum certamine prohibiti recesserunt: quia cum illis Christus contra hostes fidei pergit ad prælium, qui cum doctrinæ fluentia hauriunt, rectitudinem operum non inflectunt. Omnes quippe tunc bibisse aquam, sed non omnes recto genu stetisse narrati sunt. Reprobati sunt, qui genua, dum aquas biberent, inflexerunt;

quia

S. Gregorius p. 3. Curæ Pa. storalis. Cap. 6.

1. Tim. 4.

Rom. 1.

„ quia attestante Apostolo, Non au-
ditores legis iusti sunt apud Deum,
sed factores legis iustificabuntur.

Hebr. 12.

Quia enim dissolutio operum in ipsa ge-
nuum incurvatione signatur, rectè rur-
sum per Paulum dicitur: Remissas
manus & dissoluta genua erigite,
& gressus rectos facite pedibus ve-
stris. Hi ergo Christo duce ad bellum
procedunt, qui hoc quod ore annun-
tiant, opere ostendunt, qui fluente
doctrina spiritualiter hauriunt, nec ta-
men in pravis operibus inflectuntur
carnaliter, quia, sicut scriptum est,
Non est speciosa laus in ore peccatoris.

Eccli. 15. S.
Bernardus.
Serm. 18 in
Cantica.

Concha sit Prædicator, non canalis;
hic siquidem pene simul & recipit &
refundit: illa verò donec impleatur,
expectat, & sic quod superabundat,
sine suo damno communicat. Verum
Canales hodie in Ecclesia habemus mul-
tos, conchas vero perpauca. Tanta
caritatis sunt, per quos nobis fluente
caelestia manant, ut ante effundere
quam infundi velint; loqui quàm au-
dire paratiores; & prompti docere quod
non didicerunt; & aliis præesse ge-
stientes, qui se ipsos regere nesciunt.
Ego nullum ad salutem pietatis gra-
dum illi anteponendum existimo, quem
Sapiens proposuit, dicens: Misere-
re animæ tuæ placens Deo. Quod si non
habeo nisi parumper olei quo ungar,
putas debeo tibi dare, & remanere ina-
nis? Servo illud mihi, & omnino ni-
si ad Prophetæ iussionem non profero
... Ceterum tu, frater, cui firma sa-
tis propria salus nondum est, cui ca-
ritas adhuc aut nulla est, aut adeo te-
nera atque arundinea, quatenus omni
flatui cedat, omni credat spiritui, om-
ni circumferatur vento doctrinæ; imò
cui caritas tanta est, ut ultra manda-
tum quidem diligas proximum tuum
plus quàm te ipsum; & rursus tan-
tilla, ut contra mandatum favore li-
quescat, pavore deficiat, perturbetur
tristitia, avaritia contrahatur, pro-

Institut. Concion. Pars I.

trahatur ambitione; suspicionibus in-
quietetur, convitiis exagitetur, curis
evisceretur, honoribus tumeat, livore
tabescat: tu (inquam) ita in propriis
te ipsum sentiens, quanam dementia
quæso aliena curare aut ambis, aut as-
quiescis? ... Disce nonnisi de pleno ef-
fundere, nec Deo largior esse velis.
Concha imitetur fontem: non manat
ille in rivum, nec in lacum extendi-
tur, donec suis satiatur aquis. Ipse
fons vitæ plenus in se ipso, & plenus
se ipso, nonne primum quidem ebul-
liens & saliens in proxima secreta ca-
lorum, omnia implevit bonitate, &
tunc demum impletis superioribus se-
cretioribusque partibus erupit ad ter-
ras, ac de superfluo homines & jumen-
ta salvavit, quemadmodum multipli-
cavit misericordiam suam? Ergo &
tu fac similiter. Implere prius, & sic
curato effundere... Quanta vero prius
infundenda sunt, ut effundere audea-
mus, de plenitudine, non de penuria
largientes? Primo quidem compunctio,
deinde devotio, tertio pœnitentiæ la-
bor, quarto pietatis opus, quinto ora-
tionis studium, sexto contemplationis
otium, septimo plenitudo dilectionis.
Unde Apostolus ait: Pleni estis dile-
ctione, repleti omni scientia, ita ut
possitis alterutrum monere. Plenitudo
legis, & cordis, est caritas: Non est
quò se immisceat vanitas, ubi totum
occupat caritas.

Rom. 15.
14.

S. Bernard.

LVII. Evangelica Doctrina, verbi-
que divini prædicatio (inquit S. Caro-
lus Borromeus) ignis ille est semper
in Altari exardescens, cui Conciona-
tor perpetua sollicitudine subministra-
re debet alimenta, nempe optima præ-
claraque vitæ suæ sanctissimæ exem-
pla, officia atque opera virtutum,
quibus corda Fidelium ad sanctè agen-
di studium accendat. De Sancto Joan-
ne Baptista scriptum est in Evangelio,
Erat lucerna ardens & lucens: quip-
pè cum caelestem illam doctrinam,
quam

C

quam docuit, virtutum splendore col-
lustravit. Nam *Lucere tantum, va-*
num; ardere tantum, parum; lucere
& ardere, perfectum. Hoc exemplar
imitari studeat Prædicator Evangeli-
cus, ac perpetuam sanctissimæ vitæ
consuetudinem servare.

In incessu, statu, accubatione, de-
jectione vultus, oculorum demissione,
capitis inclinatione, genuum inflexio-
ne, omni denique motu corporis, te-
neat gravitatem & decorum, à per-
sona quam sustinet non alienum. Sit
in omni colloquio gravis, mansuetus,
salutaris. In habitu vestituque Sacer-
dotali vel Religioso modestus. In vi-
ctu temperans & parcus, ciborum va-
rietatem fugiens, frugalitatis abstin-
entiæque studiosissimus, statum jeju-
niorum accuratus & severus observa-
tor, ut cæteros exemplo suo ad leges
abstinentiæ ac jejunii rectè ac religio-
sè servandas accendat.

Si quo autem in loco, ubi concio-
natur, moris est cibum à Fidelibus
Concionatori opiparè apparari, &
verbis, & ipsa frugalitate qua perpe-
tuò utetur, omnique alia ratione, ab
eo appatatu eos revocare studeat. In
aliis domibus non ita lautè se excep-
tum non conqueratur, sed cum gra-
tiarum actione manducet quæ sibi ap-
ponuntur; nec ditiorum mensam asse-
ctetur, ubi exquisitiora fercula mini-
strantur, aut vinum generosius; spre-
tis pauperum mensis, apud quos olera
cum pane cibario apponuntur, si quan-
do ab ipsis invitetur, memor Domi-
nici mandati: *Manducate quæ appo-*
nuntur vobis. Pacem adprecetur iis
qui ipsum excipiunt, & si quæ sint
ipsis domesticæ vel externæ dissensio-
nes, illas sedare conetur, omnesque
in Christo conciliare, ut in illo im-
pleatur propheticum oraculum: *Quam*
speciosi pedes evangelizantium pacem,
evangelizantium bona.

Vita Concionatoris nulli sit obno-

xia reprehensioni, ut cum fiducia lo-
qui possit verbum Dei. Nam *subtra-*
hit quis doctrinæ fiduciam, cum con-
scientia præpedit linguam. Sint Prædi-
catores *sinereprehensione in medio na-*
tionis prava & perversa: inter quos
lucent sicut luminaria in mundo, ver-
bum vitæ continentes. Prædicatorum

vita sit austera, ut præcones pœnitentiæ
decet. *Castigo corpus meum* (inquit
magnus Prædicator S. Paulus) *& in*

servitutem redigo, ne fortè cum aliis
prædicaverim, ipse reprobus efficiar.
Vita Prædicatorum sit præcellens, non
vulgaris. Montem Evangelicæ perfe-
ctionis ascendant, ut viam salutis &
perfectionis doceant. *Super montem*

excelsum ascende tu qui evangelizas
Sion. Conversatio illorum sancta sit,
non solum coram Deo, sed etiam co-
ram hominibus: non solum in aliqui-
bus occasionibus & circumstantiis,
sed in omnibus. *In omni conversatio-*
ne sancti sitis. Non solum in aliqui-

bus locis, sed ubique; non aliquando
tantum, sed semper. Numquam sit
otiosa, sed fructuosa semper, exemplo
Apostoli, qui majoribus natu Ephesi-
næ Ecclesiæ ait: *Per triennium nocte*
& die non cessavi, cum lacrymis mo-
nens unumquemque vestrum. Prædica-

toris Evangelici vita & conversatio sa-
crum ejus ministerium honoret, com-
mendet. *Nemini dantes ullam offen-*
sionem, ut non vituperetur ministerium
nostrum. In familiaribus locutionibus

verba scurrilia, ludicra, levitatem,
vanitatem, sæcularitatem spirantia de-
vitet; ne ipsi conveniat illud Davidis:
Et si ingrediebatur ut videret, vana
loquebatur; cor ejus congregavit ini-
quitatem sibi. *Egrediebatur foras, &*
loquebatur in idipsum. Sermo ejus

prius ad limam veniat, quàm ad lin-
guam. Idiomatis cælestis, idiomatis
spiritualis ne obliviscatur, nec sæcu-
larium hominum assuescat idiomati,
cùm inter illos conversatur, exemplo
Judæo-

S. Gregori

Philipp. 1.
15. & 16.

1. Cor. 9. 27.

Isai. 40.

Rom. 12.

1. Petri 3.

Act. 10. 31.

2. Cor. 6.

Psalm. 49. 7.

Luc. 10. 8.

1. Petri 4.

Isai. 52.

Rom. 10.

11.

Judæorum, de quibus Nehemiæ ultimo scriptum est: *Et filii eorum ex media parte loquebantur Azoticè, & nesciebant loqui Judaicè, & loquebantur juxta linguam populi & populi.* Os

Jerem. 15. 19. Prædicatoris, os Dei est. Si separaveris (inquit) pretiosum à vili, quasi os meum eris. Ex ore Dei nonnisi divina & cælestia verba profundi debent. Qui de terra est, de terra lo-

Joan. 3. 34. quitur... Quem misit Deus, verba Dei loquitur.... Labia Sacerdotis custodient scientiam, & legem ex ore ejus

Malac. 2. 7. requirent; non nugas & fabulas. Os Prædicatoris Deo consecratum, ad seculares usus redigere nefas. Os tuum consecrasti Evangelio (inquit S. Bernardus) talibus aperire, illicitum; asfuescere, sacrilegum est. Si de rebus sæcularibus interdum loqui necesse sit, ne loquatur sæculariter Prædicator, sed colloquio aliquid admisceat spiritualis ædificationis & utilitatis, cum prudentia, gratia, & mansuetudine, ne sit oneri & fastidio.

Ne sæcularibus auditorum negotiis ultro se Prædicator immisceat, nisi caritas & pietas urgeant. Alioqui lamentationi Propheticae locus erit:

Thren. 4. Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarii in capite omnium

S. Gregor. M. P. 11. Pastoralis, Cap. 7. platearum? Quid namque auro, quod metallis ceteris præeminet, nisi excellentia sanctitatis? Quid colore optimo, nisi cunctis amabilis reverentia religionis exprimitur? Quid per sanctuarii lapides, nisi sacrorum Ordinum personæ figurantur? Quid platearum nomine, nisi præsentis vitæ latitudo signatur? Aurum igitur obscuratur, cum terrenis actibus sanctitatis vita polluitur. Color optimus commutatur, cum quorundam, qui degere religiosè credebantur, aestimatio ante acta minuitur. Nam cum quilibet post sanctitatis habitum terrenis se actibus inserit, quasi colore permu-

tato antè humanos oculos ejus reverentia despecta pallescit. Sanctuarii quoque lapides in plateis disperguntur, cum causarum sæcularium foras lata itinera expetunt hi, qui ad ornamentum Ecclesiæ internis mysteriis, quasi in secretis sanctuarii vacare debuerunt.... Sæcularia itaque negotia aliquando ex compassione toleranda sunt, numquam verò ex amore requirenda: ne cum mentem diligentis aggravant, hanc suo victam pondere ad ima de cælestibus mergant.

„ Loquamur quicumque sacrae pat-
„ ginæ notitiam adepti sumus, sicut
„ ex Deo, hoc est, Deum totius no-
„ stri tractatus habentes originem, &
„ coram Deo, nulli præter Deo soli ex
„ nostri sermonis contextione place-
„ re, quærentes. Si enim quicquid ad
„ exhortationem pertinet animarum, non
„ aliud debet sonare quàm Deum, vel
„ aliunde quàm ex ipso quasi ex proprio
„ suo fonte prodire; quid sacrilegii fa-
„ cit, qui de divinis rebus, in quibus
„ Dei sola quærenda laus est, suam præ-
„ sumit querere? si furtum inter huma-
„ na negotia probrosissimum est, quid
„ criminis esse putamus sua subtrahere
„ Deo, & sibi arrogare?

LVIII. In proprio Monasterio, qui Regularis est, habitet, aut in ædibus Parochialis Collegiatæve Ecclesiæ, ubi concionatur, aut certè in aliis Ecclesiasticis domiciliis, si ullo modo potest, ac distinctis omnino à Laicorum habitatione. Eò feminas ad colloquium secum ineundum ne introducat vel admittat. Familiaritates & consuetudines Laicorum vitet, quantum fieri poterit, illasque secundum caritatis & urbanitatis Regulas moderetur.

LIX. Ne ostendet quæ ad propriam laudem referri posse videantur, memor verbi & exempli Christi, dicentis: *Ego non quero gloriam meam...* Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est. Et rursus: *Quomodo vos po-*

Guibertus Novigenti Abbas, in Tract. quo ordine Sermonis fieri debeat.

S. Carolus Borrom. in Instr. Prædic. Verbi Dei.

Joan. 8. 54. & 54 Joans 8. 44.

testis credere, qui gloriam ab invicem accipitis: & gloriam qua à solo Deo est, non queritis? Non alteri in eadem urbe concionanti frequentiore auditorum concursum invidet; neque aut verbo, aut facto, aut alio modo ei detrahat. Auditores ab illo ne studeat avocare; sed honore illum praeveniens, diligat, colat, observet ut fratrem & Communistram Christi. Nec propterea despondeat animum, si per paucos auditores ad se convenire viderit: siquidem summus vitae Magister Christus Jesus, cum Dei sapientiam, vitamque aeternam hominibus monstraret, paucitate Discipulorum contentus fuit: Imò aliquando solam mulierem Samaritanam habuit, quae illum & de divino cultu, & caelesti gratia loquentem audiret.

LX. In rebus adversis omnem animi abjectionem vitet. Pro gloria Christi, pro salute animarum, in omni oppugnatione nihil non fortiter constanterque agat. Amore Dei inflammatus, non modò probra, convicia, contumelias patienter ferat, sed mortem ipsam, si opus fuerit, forti invictoque animo subeat, memor praeclaræ S. Cypriani sententiæ. *Christiani ultra aut durare, aut esse jam non possumus, si ad hoc ventum est ut perditorum minas atque insidias pertimescamus. Nam & Gentiles & Judei minantur, & Hæretici, atque omnes quorum pectora & mentes diabolus obsedit, venenatam rabiem suam quotidie furiosa voce testantur. Non tamen idcirco cedendum est, quia minantur: Aut ideo adversarius & inimicus major est Christo, quia tantum sibi vindicat & assumit in sacula. Manere debet apud nos fidei robur immobile, & stabilis atque inconcussa virtus contra omnes incursus atque impetus oblatantium fluctuum, velut petra obiacentis fortitudine, & mole debet obistere. Non idcirco relinquenda est*

Ecclesiastica Disciplina, aut Sacerdotalis solvenda censura, quoniam convitiis infestamur, aut terroribus quati-mur... Sacerdos Dei Evangelium tenens, & praecepta Christi custodiens, occidi potest, non potest vinci.

LXI. Recitato Officio, aliquid temporis in divinarum rerum contemplatione, pioque tacitæ Meditationis studio ponat. Ita enim fiet ut divini amoris ardore inflammatus, qui orando meditandoque maximè exardescit, auditores suos ad caritatis, quæ virtutum omnium seminarium est, studium incendat ardentius.

LXII. Missæ sacrificium quotidie offerre non prætermittat, nisi legitima causa impediatur. Hoc sanctissimi sacrificii usu frequenti, cum sibi in omnes sanctè agendi partes plurimum proderit, tum Fideles etiam excitabit, ut ejusdem sacrificii cultores sint & diligentiores & religiosiores.

LXIII. Prædicationis nomine vel occasione, nullam eleemosynam pa-ciscatur Concionator. Si qua sponte datur, Monasterio suo eam in comune conferat Regularis, aut Superiori pro Instituti cujusque ratione & Regula tradat, memor voti paupertatis. Nihil sibi petet aut extorquebit. Non vestem, non indusia, non sudariola, aut cætera id generis quaritabit: nec ullum munus, etiam cibarium capiet; nisi valetudinis imbecillitas aliquod esculentæ aut poculentæ rei donum requirat. Caveat ut non solum crimine, sed etiam omni vel levissima suspitione avaritiæ careat: quæ ubi in animum irreperit, illumque occupaverit, omnem sanctè agendi cursum, atque adeo progressum impedit. Ne animo quidem appetat, nedum petat quidquam, etiam pro Monasterio suo, quod sibi aliquam cupiditatis notam inurat. Ne eleemosynas pro Missarum celebratione aucupetur. Nec circumeat domos, velut prædi-

S. Carolus
Borrom. in
Instr. Præ-
dic. verbis
Dei.

S. Cyprian.
Epist. 55.

prædicationis stipendium, instar mercenarii, quæsiturus. Si quid sponte offerri moris sit, piam consuetudinem in memoriam revocet Parochus, vel alter Ecclesiæ Rector; ipseque vel Sacerdos alius ab eo deputatus, aut Matricularius recipiat, & abeunti Concionatori tradat. In urbibus, in quibus Conciones habet, mulieres elegantioris formæ ne roget ac invitet Concionator, quæ omni mundo muliebri ornata, in Templo vel ædibus pro ipso quæstum uberiores faciant, seu amplius honorarium non tam colligant, quam extorqueant: immò hanc, sicubi invaluerit, corru-

ptelam, aboleri curet; nec mulieribus hoc officium committi ullatenus patiatur. Concionator denique sollicitè curet se ipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, rectè tractantem verbum veritatis. Non quærat quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi. Non requirat datum, sed fructum. Ex animo dicat cum Apostolo, *Non quero quæ vestra sunt, sed vos. Ego autem libentissime impendam, & superimpendar ipse pro animabus vestris.* In omnibus exhibeat se sicut Dei Ministrum, qui verè dicere possit: *Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.*

2. Tim. 2.
15.
Philipp. 2.
20.
2. Cor. 12.
14. 15.
Galat. 6. 14.

FINIS PARTIS PRIMÆ.

INSTITUTIONIS CONCIONATORUM

PARS SECUNDA.

S I V E

Theologiæ Dogmaticæ & Moralis ad Conciones pro
singulis Dominicis, necnon Quadragesimalibus Fe-
riis, & præcipuis Festis totius anni accommodatio.

DOMINICA I. ADVENTUS.

*Erunt signa in sole, & luna, & stel-
lis.... Et tunc videbunt Filium
hominis venientem in nube, cum
potestate magna, & maiestate.*
Luc. 21.

Ultiplex Dei Judicium.
Novissimi judicii tem-
pus ignotum. Signa il-
lud præcedentia. (*Lib.*
1. q. 2. Art. 8. quo sep-
timus Symboli Articulus explicatur.)
*Inde venturus est judicare vivos &
mortuos.* Cur præter privatum de sin-
gulis, alterum etiam de universis ho-
minibus judicium fieri necesse sit?
Lege quinque rationes *ibidem* §. 2.
expositas. Christus Dominus ut ho-
mo judicabit. Judicis dotes. Ultima
sententia. (*Ibid.* §. 3.) Nunc timen-
dum, ne tunc timeamus, & aresca-
mus præ timore. *Timete Dominum,*
& date illi honorem. Appropinquat
enim *hora judicii ejus.* Æterna sepa-
ratio à facie Dei timenda est. Mute-
mur, & non timebimus. *Confige ti-
more tuo carnes meas, à judiciis e-
nim tuis timui* (inquit Propheta.)
Timore casto, non timore servili ti-
mendum judicium. Iniqui diem ju-

dicii timent ut servi improbi ti-
ment adventum & præsentiam Do-
mini: Justi verò & pii diem judi-
cii timent timore casto, & con-
juncto cum amore, & desiderio,
sicut filii desiderant præsentiam Pa-
tris, quem reverentur, colunt & di-
ligunt. *His autem fieri incipientibus*
(inquit Christus) *respicite & levate*
capita vestra, quoniam appropinquat
redemptio vestra. Tunc complebi-
tur redemptio electorum, cum pec-
candi potestas auferetur. Nam *pri-*
ma libertas posse non peccare: no-
vissima erit multò major, Non posse
peccare (inquit S. Augustinus.) Su-
premi judicii signa nobis indicat
Christus Dominus, non ut illud fu-
giamus; id enim impossibile. *Omnes*
nos manifestari oportet ante Tribu-
nal Christi, ut referat unusquisque
propria corporis, prout gessit, sive bo-
num, sive malum. Et quò à facie
Dei fugeremus? Una tantum superest
fugiendi ratio: ab ipso ad ipsum, à
Deo irato, ad Deum placatum. Qui
litem difficilem & magni momenti
habent, in qua de summa rerum
suarum agitur, de fortunis, de ho-
nore, de vita, quid non faciunt,
quem lapidem non movent, ut ju-
dicem sibi concilient, ac propitium
red-

Luc. 21

S. Augusti-
nus, lib. de
Corrupt &
Grat. C.
XI.

1. Cor. 5. 30.

Apocal. 14.

Psal. 118.
120.

reddant? De salute nostra æterna agitur, de beatitudine vel damnatione æterna. Judicem habemus quem flectere possimus, promereri, placare pœnitentia nostra, lacrymis, precibus, jejuniis, eleemosynis; & minimè curamus. Pronus est ad misericordiam. Justitiam suam in peccatores non exercet, nisi propemodum compulsus per ipsorum peccata. Justitia. (inquit Tertullianus) opus à Deo peregrinum: Deus de suo optimus, de nostro justus. Nisi enim homo deliquisset, optimum solummodo Deum nosset ex naturæ proprietate: & nunc etiam justum cum patitur ex causa necessitate. Ideo de justitia & indignatione sua ait: Ecce furor meus & indignatio mea conflatur super locum istum. Conflari dicuntur instrumenta ab agente separata, gladii, lanceæ, sagittæ, non quæ à natura insunt, ut cor generosum, manus fortes, pedes veloces, corpus agile. Quamobrem conflandi verbo utitur Deus, ubi de justitia exercenda sermo est, ut iracundiam quasi sibi extraneam & à natura sua alienam esse significet, vimque sibi fieri quodam modo, cum punire cogitur homines, peccatis illorum ad iracundiam provocatus. Aliter verti posse S. Hieronymus observat: Ecce furor meus & indignatio mea stillavit super locum istum. Et est sensus: Ego quidem naturaliter non irascor, sed illi ita agunt ut me ad iracundiam provocent; & meam videar mutare naturam. Sentient igitur iratum, quod quantum in se est, facere conantur. Pulchrèque non ait, Effusus est furor meus super locum istum, sed stillavit, ut moderatam pœnam significet. Si autem in stilla furoris tanta durtia est, quid fiet si omnis imber fuerit effusus, ut certè in die Judicii effundetur? Sed & conflata indignatio sic intelligi potest, ut quod diu facere noluit, peccatorum multitudine facere compellatur. Cum autem Deus iratus fuerit, & homines, & ea quæ hominum sunt, parem interitum sustinebunt. Et succendetur, furor scilicet Domini, & non exstinguetur: quia non agit populus, per quæ possit exstingui. Lacrymis pœnitentiæ, bonis operibus, eleemosynis ita Dei impræsentiarum exstingui potest.

Præcedentibus signis peccatores Deus admonet, ut ejus iram & justitiam vindicem pœnitendo effugiant. Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant à facie arcus; ut liberentur dilecti tui. Diem igitur judicii frequenter cogitemus, & vitemus peccatum, & jam commissa pœnitendo deleamus: Et observabo me ab iniquitate mea, quoniam omnia judicia ejus in conspectu meo.

Erunt signa in sole, & luna & stellis. De sole materiali, de luna & sideribus, quæ corporis oculis affulgent, & diei noctique præsent, hæc ad litteram intelliguntur: si verò hæc ad sensum mysticum inflectamus, erunt signa in sole Justitiæ, Christo scilicet Judice: in luna, id est, in conscientia peccatoris, qui ut luna mutatur; & in stellis, id est, in Sanctis, qui fulgebunt quasi stellæ in perpetuas æternitates. In Christo Judice videbunt reprobi signa iræ, quam nunquam poterunt placare. In propria conscientia videbunt signa confusionis, quam non poterunt vitare. In Sanctis videbunt signa beatitudinis & gloriæ, quam non poterunt sperare.

Nunc per alternas vices misericordiam & justitiam suam Deus erga peccatores exercet, immò justitiam exercendo miseretur, irascitur ut Pater, filios puniens ut revocet ad officium. Non in perpetuum irascetur, neque in æternum comminabitur. Misericors Dominus & justus, & Deus noster miseretur. Numquid obliviscetur

Psal. 59. 6.

Psal. 17. 24.

Eccli. 27.

Dan. 12. 3.

Psal. 102. 9.
Psal. 114. 5.

Psal. 76. 10.

Lib. de Resurr. Car-nis, G. 14.

Jeremi. 20.

S. Hieron. in Cap. 11 Jerem.

Habacuc.
3. 2.Lib de Pcc-
nit, Cap 2.

*scetur misereri Deus, aut continebit in ira sua misericordias suas? Cum iratus fueris, misericordiae recordaberis. Hinc Tertullianus: & post tot & tanta delicta humana temeritatis à Principe generis Adam auspicata, post condemnatum hominem cum seculi dote, post ejectum paradiso, mortique subjectum, cum rursus ad suam misericordiam maturavisset, jam inde in semetipso poenitentiam dedicavit, rescissa sententia irarum pristinorum, ignoscere pactus operi & imagini suae. In supremo autem iudicio nullus erit erga reprobos misericordiae locus. Non addam ultra miseri-
ri, sed oblivione obliviscar eorum.*

Ose. 1. 6.

Jacobi 2.

Sap. 5. 18.

1. Reg. 15.
29.

Exod. 8. 19.

Jerem. 15.
21.

Job. 30. 21.

Ezech. 7.
3. 4.

*Nunc superexaltat misericordia iudicium. In novissimo verò die iudicium erit absque misericordia his qui non fecerint misericordiam; qui nec proximi, nec animae suae miserti fuerint. Tunc accipiet armaturam zelus illius. Tunc Triumphator Israel non parcat, non flectetur. Nunc velut digitum adhibet duntaxat ad punitionem peccatorum: *Digitus Dei est hic.* In supremo verò iudicio manum suam super peccatores aggravabit. Ostendam eis per vicem hanc, ostendam eis manum meam & virtutem meam; & scient nomen mihi Dominus. Tunc peccator desperatus, & blasphemans Deo dicet: *Mutatus es mihi in crudelem, & in duritia manus tuae adversaris mihi.**

Tunc peccator omnia scelera sua in conscientia sua videbit, nec ipse solus, sed homines universi, ad opprobrium ejus sempiternum. Immit- tam furorem meum in te, ait Domi- nus; & iudicabo te juxta vias tuas: & ponam contra te omnes abomina- tiones tuas. Et non parcat oculus meus super te, & non miserebor; sed vias tuas ponam super te, & abominatio- nes tuae in medio tui erunt.

Tunc denique peccatores videbunt

in Sanctis, qui in corporibus glorifi- catis redivivi obviam ibunt Christo in aera, semper cum Domino futu- ri, & ad dexteram ejus positi ad Re- gni aeterni possessionem vocabuntur, in illis (inquam) videbunt reprobi si- gna gloriae; quam illis sperare non li- cebit, ad ignem aeternum damnatis, ad tenebras sine lumine, ad suppli- cia sine fine. Magnum chaos & in-

Luc. 25.

superabile inter sanctos & reprobos fir- mabitur, ita ut ad illos transire num- quam possint.

Præparemus nos ad iudicium divi- num: sic vivamus, ut rationem om- nium operum, verborum, consilio- rum & intentionum, cogitatio- num denique nostrarum Deo redditu- ri. Vigilemus, & oremus, Christo fideles simus, mandata ejus accuratè servantes. Dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet. Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. Illud autem scitote, quo- niam si sciret pater-familias qua hora fur venturus esset; vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam. Ideo & vos estote parati, quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est... Beatus ille servus, quem, cum venerit Dominus ejus invenerit sic fa- cientem. Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua constituet eum. Si autem dixerit malus servus in cor- de suo: Moram facit Dominus meus venire, & coeperit percutere conser- vos suos, manducet autem & bibat cum ebriosis; veniet Dominus servi illius, in die qua non sperat, & ho- ra qua ignorat: & dividet eum, partemque ejus ponet cum hypocritis. Illic erit fletus, & stridor dentium.

1. Thessal.
5. 2.Matt. 4. 42
& seqq.

DOMINICA II. ADVENTUS.

Joannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de Discipulis suis, ait illi: Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Et respondens Jesus ait illis: Euntes renunciate Joanni quæ audistis, & vidistis: cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur, & beatus est qui non fuerit scandalizatus in me.

Matth. XI.
2. 3. 4. & seq.
1. Tim. 2.

1. Tim. 2.

S. August.
Enar. 2. in
Psalm. 29.
Inter Deū
Trinita-
tem, & ho-
minum in-
firmi-
tatem & ini-
quitatem,
Mediator
factus est
homo, non
iniquus,
sed tamen
infirmus;
ut ex eo
quod non
iniquus,
jungeretur
Deo; ex eo
quod infir-
mus, pro-
pinquaret
tibi: atque
ita, ut inter
hominem
& Deum
Mediator
existeret,
Verbum
caro fa-
ctum esset.

QUAM necessaria sit fides in Christum Filium Dei unicum, Dominum nostrum (*Lib. 1. c. 2. Art. 3. §. 1.*) Hoc fundamentum fidei nostræ ac salutis: *Unus Deus: Unus & mediator Dei & hominum homo Christus Jesus* (*ibid.*) Fides explicita Incarnationis Domini nostri Jesu Christi sub Lege gratiæ necessaria est ad salutem omnibus & singulis hominibus, tam necessitate medii, quam necessitate præcepti. (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 8. Regula 5.*) Fides Christiana in duorum hominum causa proprie consistit. (*Lib. 1. Cap. 2. Art. 3. §. 1.*) Justi antiqui Christi Mediatoris fide justificati sunt (*ibid.*) Gratia Christi Jesu erat tempore Legis veteris, sed occulta. Spes futuræ per Christum redemptionis in Mundi initio præmonstrata. Abraham fide Incarnationis Filii Dei imbutus. Insignes Christi venturi figuræ & Prophetiæ . . . Quomodo & per quid Christus Mediator est? §. 2. Ad Christum adeundum cum Discipulis Joannis ut ab ipso doceamur. Christus scilicet summus Propheta & Magister a Moyse & Prophetis prænunciatus. Quæ Christus docuit? Gentes docuit verum Dei cultum. Item quæ sit vera felicitas, & quomodo ad illam

perveniat. Summa doctrinæ Christi. Ipsum esse verum Messiam, verum Dei Filium, Dei hominumque Mediatorem, omnium hominum Salvatorem, viam, veritatem & vitam ab ipso discemus. Vitam, quam Justi omnes ante ejus adventum desiderant, ut à morte peccati, in quam per Adamum incurrerat, genus humanum liberaretur. Veritatem, qua figuræ omnes ipsum, ejusque mysteria adumbrantes, promissa Patriarchis facta, Prophetarum denique vaticinia implerentur. Christus enim signaculum omnium Prophetarum (*ait Tertullianus*) *adimplens omnia quæ retro de eo Propheta nuntiaverant. Post enim adventum Christi & passionem ipsius, jam non visio, neque Prophetes est, qui Christum nuntiet venturum.* Ideo Evangelista ait: *Lex & Propheta usque ad Joannem.* Idque Daniel prædixerat celebri oraculo: *Septuaginta Hebdomades abbreviata sunt super populum tuum, & super urbem sanctam tuam, ut consummetur prævaricatio, & finem accipiat peccatum, & deleatur iniquitas, & adducatur justitia sempiterna, & impleatur visio & prophetia, & ungatur Sanctus sanctorum.* Discemus Christum esse viam, quam sequi homines debent universi, ut ad Deum perveniant. *Ego sum via, veritas, & vita. Nemo venit ad Patrem, nisi per me.*

Tertull.
Lib. Adver.
Julios.

Luc. 16.

Daniel. 9.
24.

Joan. 14. 6.

Isai. 16. 1.

Isai. 45. 8.

Isai. 64. 1.

I. Justi veteris Legis Christum ardentius desiderarunt. Illorum desideria Ecclesia exprimit sacro hoc Adventus Dominici tempore. *Emitte Agnum Domine dominatorem terræ, de petra deserti ad montem Filie Sion . . . Rorate Cæli desuper, & nubes pluant Justum, aperiatur terra, & germinet Salvatorem . . . Utinam dirumpes calos & descenderes! Ferventia illa veterum justorum desideria exprimunt solemnes Antiphonæ quæ septem*

septem diebus ante Nativitatem Domini in Ecclesia ad *Magnificat* canuntur, *O Sapiaentia! O Oriens, O Clavis David! O Emmanuel, &c.* De Christo scilicet vaticinatus est Aggæus Propheta: *Veniet desideratus cunctis Gentibus.* De ipso longè ante prædixerat Jacob; *Non auferetur sceptrum de Juda & Dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est: & ipse erit expectatio Gentium.* De illo Jeremias: *Spiritus oris nostri Christus Dominus captus est in peccatis nostris: cui diximus: In umbra tua vivemus in Gentibus.*

Hic est in quo Pater Æternus nos vivificavit, & benedixit omni benedictione spiritali in celestibus. Hic est qui nos reconciliavit Deo per crucem, per quem habemus accessum in uno Spiritu ad Patrem. Hic est, sine cujus gratia nulla opera nostra Deo grata esse possunt, nec meritoria salutis æternæ: Sicut enim, inquit, *palme non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere, &c.* Hic est, sine quo orationes nostræ non sunt acceptæ Deo, nec exaudiri possunt, nisi per ipsum factæ. Quod nos docet Ecclesia, orationes suas ita concludens: *Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum: Certò sciens quòd Oratio quæ non fit per Christum non solum non potest delere peccatum, sed etiam ipsa sit peccatum;* (ut loquitur S. Augustinus.) Hic est Pontifex magnus, qui non per sanguinem victimarum legalium, quæ peccata per se expiare non poterant, sed per proprium sanguinem, semel introivit in sancta, æterna redemptione inventa. Hic Novi Testamenti Mediator, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit im-

maculatum Deo, per sanguinem suum emundans conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi. Hic est, qui una oblatione corporis sui consummavit in sempiternum sanctificatos; & semper vivit, atque ad dextram Dei sedet Pontifex magnus, interpellans pro nobis. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ: ut misericordiam per ipsum consequamur, & gratiam inveniamus in auxilio opportuno. Hæc summa eorum, quæ de Christo scire & credere debemus. Verum credere non sufficit Jesum Christum Dei Filium, propter nos hominem factum, redemptorem nostrum esse ac mediatorem, pro nobis mortuum, Deo pro peccatis nostris copiosam satisfactionem exhibuisse, propter nostram justificationem resurrexisse, ascendisse in celos ut pararet nobis locum, & Advocatus noster esset apud Patrem: hæc, inquam, scire & credere non sufficit, nisi Christo Jesu, ut membra capiti, ut servi Domino nostro adhæreamus, nisi ipsum diligamus, & mandata ejus servemus. Et in hoc scimus, quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus. Qui dicit se nosse eum, & mandata ejus non custodit, mendax est, & in hoc veritas non est. Qui autem servat verbum ejus, verè in hoc charitas Dei perfecta est: & in hoc scimus quoniam in ipso sumus. Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, & ipse ambulare. Christianus veraciter non dicitur, qui Christum minimè imitatur. Si in Christum creditis, operibus fidem comprobate. Morum vestrorum sanctitas demonstret, vos alium non expectare. Tu es qui venturus es, an alium expectamus? Si creditis Christum esse verum Messiam ac Salvatorem mundi, ut credebatur Joannes Baptista, fidei vestræ sinceritatem ostendite, ut Joannes. Mittite dome-

Aggæi. 2. 8.

Genes. 49. 10.

Lamentat. 4. 20.

Ephes. 1. 2. Ephes. 1. 3.

Joan. 15.

S. August. Enarrat in Psalm. 108.

Hebr. 9. & 10.

Hebr. 4. 14. 16.

1. Joan. 2.

S. August.
Serm. 297.

v. Joan. 16.

Tertull.
de Habitu
muliebri.

1. Timot. 2.

domesticos vestros ad Jesum. Sustinete lubenter persecutiones & tribulationes, ut Joannes vincula sua & carcerem Herodis, & in iis semper memores estote Christi Jesu, scientes quod *Christianorum est pati mala temporalia, & bona sperare sempiterna*. Propter hanc spem Christiani facti sumus. Secessum in desertum cum Joanne vobis non imperamus, sed secessum ab occasionibus peccati, à societate & familiaritate hominum improborum, à consilio impiorum, à viis peccatorum, à cathedra pestilentiae, à popinis, ludis, spectaculis, à mulierum frequentatione quibuscum periclitatur innocentia. Christi nomine jubemus ne mundum diligatis, & ea quæ in mundo sunt: quia *Si quis diligit mundum, charitas Patris non est in eo*. Mundus iste vobis desertum sit, ad æternam patriam suspirantibus, *Quid existis in desertum videre?* Non imperamus ut vestimentum vestrum sit ex pilis camelorum, sicut Joannis, ut victus vester sint locustæ & mel silvestre: sed ut frugalitatem in victu, modestiam in vestitu servetis, ut Christianos decet: *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. Dominus enim prope est*. Christianis mulieribus præcipimus Christi nomine ut luxui renuncient, ne cultum affectent quo *luxuria negotiatur aut gloria insolescit*: Hortamur ut cum *verecundia & sobrietate ornent se, & non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona*. Præcipimus ut induamini Dominum Jesum Christum; ut mortificationem ejus in corporibus vestris circumferatis; ut attendatis ad exitum infelicem & sortem divitis illius reprobis, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide, & sepultus est in infernum. *Quid existis*

in desertum videre? Hominum mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt. Hortamur ut Joannis constantiam in Christianarum virtutum praxi, & divinarum observantia mandatorum imitemini: ut in bono proposito, quo peccatum fugere statuistis, & pœnitentiam agere, firmi constantesque sitis: ne prosperitas vos extollat, ne deiciat adversitas, ne tentationis ventus in peccatum impellat minimè radicos in charitate Christi; ne per alternas pœnitentiæ & peccatorum vires levitas vestra, instar fragilium arundinum, innotescat. *Quid existis videre? Arundinem vento agitatam?* Hortamur ut secundum Evangelium vivatis, ut Christum audiatis. Sed heu! quot ex iis qui Christianam Religionem profitentur, Evangelii præcepta fastidiunt, crucem refugiunt? Inimici crucis Christi, qui terrena sapiunt, quorum Deus venter est, quorum gloria in confusione ipsorum: qui Christianismum vellent cum sæculi voluptatibus, cum divitiarum cupiditate, cum superbia vitæ & gloria mundi conjunctum: cum Christus prædicet: *Dives difficile intrabit in Regnum celorum... Vae vobis divitibus... Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me... Discite à me, quia mitis sum, & humilis corde...* Cum Apostolus Christi nomine jubet: *Nolite conformari huic sæculo... Si secundum carnem vixeritis, moriemini: si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis*. Qui sæculo se conformant, non Evangelio hicerent in Christo scandalizantur, nec ad eos pertinet illa Salvatoris nostri sententia: *Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me*.

II. Ite, renunciate Johanni quæ audistis & vidistis: Cæci vident, &c. Christi miracula, sunt divinitatis ejus, & mis-

Matth. 19.
23.
Luc. 6. 14.

Matth. 16.
24.

Matth. 11.
19.

Rom. 12. 2.

Rom. 8. 13.

& missionis à Patre argumenta firmissima, maximè si cum Prophetarum vaticiniis comparentur, Isaïæ 35. 4. *Deus ipse veniet, & salvabit vos. Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut cervus claudus, & aperta erit lingua mutorum,* Isaïæ 16. 1. *Spiritus Domini super me, eò quòd unxit Dominus me: ad annuntiandum mansuetis misit me.* Quod à Prophetâ non suo, sed Christi nomine dictum, & in se adimpletum Christus in Nazarena Synagoga ostendit. Quamobrem missionem suam & divinitatem non semel probat Judæis ex operibus & miraculis à se editis. Ego autem, inquit, habeo testimonium majus Joanne. Opera enim quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea, ipsa opera quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me.... Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi. Si autem facio, & si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis & credatis quia Pater in me est, & ego in Patre. Expendamus, quæso, an opera & miracula quæ Christus in Christianis operatur, probent ipsorum fidem in Christum Salvatorem ac Dominum nostrum. Heu! quàm infrequentia sunt, hominum infidelitate obicem ponente gratiæ Salvatoris. An cæci vident? Immo cæcis plenus est mundus, qui nolunt à Christo illuminari, qui tenebras suas diligunt magis quàm lucem; qui quærunt & amant Doctores Moralis laxioris, faciles & benignos conscientiarum Moderatores, prurientes auribus, qui eorum cupiditatibus blandiantur, cæcos & duces cæcorum. An surdi audiunt? Immo surdorum propemodum infinitus numerus est. Pœnitentiam prædicamus peccatoribus, restitutionem usurariis, & aliis qui fraudibus & malis artibus divitias

congregarunt, injuriarum condonationem, & dilectionem inimicorum his qui inimicos habent aut habere se putant: præcipimus cum Apostolo *Divitibus hujus sæculi non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, &c.* Sed aures habent, & non audiunt. Facti sunt sicut aspides surdæ & obturantes aures suas, quæ non exaudiunt vocem incantantium. Num leprosi mundantur, & mortui resurgunt? Immo Christiani innumeri peccatorum lepra maculati, vita gratiæ privati, in sepulcro praviæ consuetudinis, in habitu peccati, in occasionibus proximis cum scandalo fœtentes, ostendere nolunt lepram suam, aperire nolunt conscientiam Sacerdoti per confessionem Sacramentalem, ut mundentur; nec audire volunt interiorem gratiæ vocem dicentis: *Surge qui dormis, & exsurge à mortuis, & illuminabit te Christus.*

IN EADEM DOMINICA.

Tu es qui venturus es, an alium expectamus?

L Audabilis & salubris curiositas est in salutis negotio, non quæ scrutatur mysteria, quia *Scrutator majestatis opprimetur à gloria: & Quis novit sensum Domini, aut quis consiliarius ejus fuit?* Sed quæ de mysteriis & rebus divinis ad salutem suam pertinentibus studet doceri. Age jam qui voles curiositatem melius exercere in negotio salutis; (inquit Tertullianus.) Ut igitur Christianos ad celebrandum qua par est devotione Adventum Domini disponamus, quærendum ac explicandum est, Quis veniat? Ad quid veniat? Quando veniat?

L. Quis

Luc. 4. 18.
19. 20. 21.

Joan. 5. 36.

Joan. 10. 37.

1. Tim. 17.

Ephes. 5. 14.

Proverb.
25. 17.

Isai. 40. 13.

Lib. de
Præscript.
C. 35.

S. Bernard.
Serm. 1. in
Adventu
Dom.

S. Thomas
3. p. 2. 3. 281

Serm. 12.
de passione
Domini.

I. *Quis venit?* Dei Filius unicus, Filius consubstantialis Patri, coequalis, coaeternus. Filium incarnari magis decuit quam Patrem aut Spiritum Sanctum. Primò, quia artifex opus quod per artem suam fecit, pereandem, si collapsum aut depravatum fuerit, reficit & emendat. Cum igitur supremus artifex Deus, per Filium suum, per Verbum suum, per Sapientiam suam, quæ est ars ejus, condiderit hominem; per Filium eundem reformare & reparare decuit. *In hac ineffabili unitate Trinitatis* (inquit S. Leo) *cujus in omnibus communia sunt opera atque judicia, reparationem humani generis propriè Filii persona suscepit, ut quoniam ipse est per quem omnia facta sunt & sine quo factum est nihil, quique plasmatum de limo terra hominem flatu vite rationalis animavit, idem naturam nostram ab eternitatis arce dejectam amissa restitueret dignitati, & cujus erat conditor, esset etiam reformator.*

Secundò, Filius Dei est æterna Sapientia, à qua omnis sapientia hominum derivatur; & ideo per hoc homo in sapientia perficitur, quod verbi Dei sit particeps, sicut Discipulus instruitur recipiendo verbum Magistri. Unde Ecclesiast. 3. dicitur: *Fons sapientiæ verbum Dei in excelsis.* Et ideo ad consummatam hominis perfectionem conveniens fuit ut Verbum Dei humanæ naturæ personaliter uniretur. *Non enim aliter nos discere poteramus quæ sunt Dei, nisi Magister noster Verbum existens, homo factus fuisset. Neque enim aliud poterat enarrare nobis quæ sunt Patris, nisi proprium ipsius Verbum. Quis enim aliud cognovit sensum Domini, aut quis aliud Consiliarius ejus factus est? Neque rursus nos aliter discere poteramus, nisi Magistrum nostrum videntes* (inquit S. Irenæus Lib. 5. Cap.

1.) *Ideo Filius Dei caro factus est, nec tamen mutatus in carnem; sicut verbum cum sit vox, ut ab auditoribus capiatur, non mutatur in vocem* (Lib. 1. *Quæst.* 2. *Art.* 4.)

Tertiò, persona Filii humanam naturam assumpsit, ut impleretur prædestinatio eorum qui præordinati sunt ad hereditatem cælestem, quæ non debetur nisi filiis ejus. *Si filii, & heredes.* Decuit igitur ut Filius Dei incarnaretur, ut adoptandos in hereditatem vocaret, & consensum suum in gratia adoptionis comprobaret. Neque enim sine consensu filii naturalis ducendi erant in hereditatem qui à Patre alieni erant. Misit ergo Pater pro filiis, venit Filius pro fratribus, ut filii nomen adoptandi perciperent, & per illum cujus erat, & ab illo à quo erat. Adoptionis igitur gratia per Christum Jesum Filium Dei unicum donati sumus. Nos hereditas Christi, & hereditas nostra Christus. (Lib. 1. *Quæst.* 2. §. 6.) Licet porro tres personæ Sanctissimæ Trinitatis Incarnationem operatæ sint, solus tamen Dei Filius incarnatus est. (Eodem lib. & *Quæst.* *Art.* 4. §. 4.)

II. *Ad quid venit Dei Filius?* Ad humani generis redemptionem. *Propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de Cælis... & homo factus est.* Propter nos homines, vilissimas creaturas, propter nos peccatores: non propter Angelos. *Non Angelos, sed semen Abrahamæ apprehendit.* Peccaverant Angeli, peccaverat homo, Deus autem peccantibus Angelis non pepercit, sed rudentibus inferni detractos, in tartarum tradidit cruciandos, & in judicium magni diei vinculis æternis sub caligine reservavit. Hominum verò misertus est, & sic eos dilexit, æquè immeros, ut Filium suum unigenitum daret. Descendit Filius à summo cælo, e sinu Patris ut homines perditos.

Rom. 8.
Hugo à. S.
Victore
Lib. 2. De
Sacram. P.
1. Cap. 2.

Hebr. 2.

2. Petri 2. 4.
Juda, 6.

ditos repararet, captivos à diaboli tyrannide liberaret, pro nostris peccatis satisfaceret Deo, nec pro nostris tantum, sed totius Mundi. Ita venit propter nos peccatores, ut si homo in statu innocentiae perseverasset, Filius Dei incarnatus non fuisset. (*Lib. 1. Quest. 2. Art. 4. §. 8.*) Factus est nobis via per quam redeamus ad Deum. *Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla est causa medicina. Si venit de celo magnus Medicus, magnus per totum orbem terrae jacebat egrotus. Ipse egrotus genus humanum est;* (inquit S. Augustinus.) *Si enim homo ad imaginem & similitudinem Dei factus, in suae naturae honore, mansisset, nec diaboli fraude deceptus, à lege sibi posita per concupiscentiam deviasset, Creator mundi creatura non fieret;* (inquit S. Leo.) Magnum aliquid in causa fuisse credendum est, ut Majestas tanta de tam longinquo in locum tam indignum descendere dignaretur. *Ecce nomen Domini venit de longinquo.* Planè magnum aliquid (inquit S. Bernardus) quia misericordia magna, quia miseratione multa, quia caritas copiosa. Adventus ejus causam & verba & opera clamant. Ad quarendam quippe ovem centesimam quæ erraverat, de montibus properavit: & ut confiteantur manifestius Domino misericordiae ejus, & mirabilia ejus filiis hominum, propter nos venit. Mira quærentis Dei dignatio, magna dignitas hominis sic quæsit. In qua si gloriari voluerit, non erit insipiens: non quod aliquid esse videatur tanquam à se ipso, sed quod tanti eum fecerit ipse qui fecit. Domine quid est homo quia magnificas eum, aut quid

„ apponis erga eum cor tuum? Sed
 „ cur non potius homo ad Deum,
 „ quàm Deus ad hominem venit?
 „ Nos quidem magis ad eum venire dignum fuit, sed duplex erat impedimentum. Nam & caligabant oculi nostri, ille verò lucem habitat inaccessiblelem; & jacentes paralytici in grabato, divinam illam non poteramus attingere celsitudinem: propterea benignissimus Salvator & Medicus animarum, & descendit altitudine sua, & claritatem suam infirmis oculis temperavit.

III. Quando venit? Nec initio mundi, statimque post lapsum hominis venire decuit; cum enim homo ex superbia peccasset, eo modo liberandus erat, ut humiliatus agnosceret se Redemptore indigere. Neque ad finem Mundi Filii Dei Incarnationem differri conveniens fuit, quia Dei notitia & reverentia, & morum honestas penitus abolita fuisset in terris: *Sed ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum, factum ex muliere, factum sub lege, ut eos qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.* Prius Lex Moyse data est, quæ homini demonstrat suam infirmitatem, ut quærat demonstrata infirmitas Salvatorem, à quo sanata voluntas possit quod infirma non posset. Venit Dei Filius ad liberandum hominem, in medio annorum, sexta mundi ætate, cum jam esset miserendi tempus quod ab æterno prædefiniverat ac præordinaverat. Cum magis necessarium erat auxilium, cum jam refriguisset caritas, & abundaret iniquitas; cum jam non appareret Angelus, non loqueretur Propheta: tunc dixit Filius Dei, *Ecce venio.* In plenitudine temporis. Nimirum plenitudo & abundantia temporalium, oblivionem & inopiam fecerat æternorum. Opportunè ergo advenit Æternitas, quando magis

I. Tim. 1.
S. August.
Serm. 171.
aliàs 9. de
verbis Apost.
post.

S. Leo Serm.
75.

Isai. 30.
Serm. 1. de
Adventu
Dom.

Iob. 7.

S. Thomas
3. p. q. 1. a.
1. & 6.

Galat. 4. 5.

S. August.
Epist. 145.
aliàs 144.

S. Bernardus

gis

gis temporalitas praevalerat.

IV. Christo ob ejus adventum, & collata nobis in eo beneficia, gratias immortales agamus. Ipsum precemur ut Incarnationis suae fructum nobis per gratiam suam applicare dignetur; Demus operam ne peccatis nostris fiat nobis inutilis ejus Adven-

S. Bernardus
Serm. 3. de
Adventu, *tus. Triplex Domini adventus, Ad*

homines, in homines, contra homines.

Ad homines per Incarnationem, in homines per gratiam sanctificantem, contra homines in die judicii. Ob primum adventum gratias agamus Domino Deo nostro, & amorem illi rependamus, qui sic prior dilexit nos.

Psal. 88

Ad secundum nos praeparemus per poenitentiam, & per justitiam. *Justitia & judicium preparatio sedis tuae* (ait Propheta.)

Justitia virtus est quod suum est unicuique tribuens. Tribue ergo

„tribus quae sua sunt. *Redde super-*

„*riori, redde inferiori, redde equa-*

„*li, cuique quod debes, & digne*

„celebras adventum Christi, parans

„ei in justitia sedem suam. Redde

„superioribus reverentiam & obe-

„dientiam: Aequalibus, auxilium,

„exemplum, orationem: Inferiori-

„bus, custodiam & disciplinam.

„Praesta imprimis duplex istud of-

„ficiū corpori tuo. Custodiam, ut

„non regnet in eo peccatum, nec

„membra tua arma fiant iniquitati:

„Disciplinam, ut dignos faciat poe-

„nitentiae fructus, castigatum & sub-

„ditum servituti. Si nos ita gera-

„mus, primi Adventus fructum perci-

„piemus, in quo venit ad homines in

„carne & infirmitate: ad medium Ad-

„ventum nos disponemus, quo venit

„in spiritu & virtute: in postremo de-

„nique Adventu securi erimus, quo

„veniet in gloria & maiestate. In pri-

„mo Christus fuit redemptio nostra:

„in secundo fit justitia nostra: in ul-

„timo apparebit vita nostra, & si

„ipsius mandata servaverimus, ap-

parebimus cum ipso in gloria.

DOMINICA III. ADVENTUS.

Miserunt Judaei ab Jerosolymis Sacerdotes & Levitas ad Joannem ut interrogarent eum, Tu quis es? Joan. 2. 19.

DUO Christianae humilitatis cardines, cognitio Dei, & cognitio sui. Humilitas hominem Deo subicit. Humilitas Christiana facit ut homo ceteris omnibus hominibus se postponat, non cognitione solum, sed affectu. (*Lib. 3. Cap. 5. Art. 9.*)

Cum superbia & inani gloria pugnat. Quantum inanis gloria periculum? (*Art. 12. Regula 5.*) Remedia contra vanam gloriam.

1. Operum nostrorum defectus considerandi.

2. Considerandum, quicquid boni in operibus nostris est, Dei munus esse.

3. Vanam gloriam nos aeternae gloriae premio frustrari.

4. Oculi nostri à bonis operibus nostris aver-

tendi, & in peccata nostra reflectendi.

5. Divinum judicium considerandum.

6. Considerandum quid nobis desit. (*Lib. 3. c. 5. Art. 13.*)

S. Joannis exemplo omnia ad Deum referenda, nihil nobis tribuendum

est, *De nostro nihil habemus, nisi mendacium & peccatum.*

Joannes Baptista quanto praeclarius erat

in natis mulierum, & quanto humili-

or ad cognoscendum Dominum, tan-

to meruit esse amicus Sponsi; Spon-

so zelans, non sibi, non suum hono-

rem querens, sed judicis sui, quem

tanquam praeo praibat. Mittunt ad

eum Judaei, non viles homines, non

Herodianos, sicut miserunt ad Chri-

stum, sed insignem legationem, Sa-

cerdotes & Levitas, ut interrogarent

eum, *Tu quis es?* ipsum scilicet adu-

lationibus suis adducere volebant ad

fatendum se esse Christum, & ad ge-

ren-

Concil. A.
rausic. 2.

S. Joannes
Chrysost.
Hom. 14. in
Joan.

rendum se pro Christo, ipsum potius Magistrum habere & populo proponere volentes quam Jesum; cum ob generis claritatem, & ob austeritatem vitæ pluris faciendus ipsis videretur, quam Jesus, quem vulgò ut fabri filium, ut nihil singulare in sua conversatione, victu & vestitu habentem, despiciebant. Sed Joannes, quo nemo homo major, adulationem respuit, nobisque fugiendam esse docet ut pestem animæ, & cor nostrum contra noxias adulatorum laudes muniendum, quia *Plus persequitur lingua adulatoris, quam manus intersectoris.* (Lib. 4. Cap. 10. Art. 3. Regula 17.) Confessus est igitur Joannes, & non negavit, & confessus est, quia non sum ego Christus. Tanta erat excellentia in Joanne, ut posset credi Christus, & in eo probata est humilitas ejus, quia dixit se non esse, cum posset credi esse. Instant Judæorum Legati. *Elias es tu? Propheta es tu?* Respondet Joannes: Non sum. Humilitas ipsum immemorem reddit excellentiæ suæ. Poterat enim sine mendacio & ostentatione confiteri se esse Eliam, siquidem Christus de illo ait: *Elias jam venit, & non cognoverunt eum...* Tunc intellexerunt Discipuli, quia de Joanne Baptista dixisset eis. Poterat se Prophetam confiteri; de illo siquidem Christus dixerat: *Quid existis in desertum videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam Prophetam.* Non tamen mentitur Præcursor Veritatis, cum negat se Eliam esse. Elias enim non erat secundum proprietatem personæ, Elias erat similitudine, spiritu, & virtute. Luc. 1. 17. *Et ipse præcedet ante illum in spiritu & virtute Elie.* Christus affirmat de spiritu, quod Joannes verè negat de persona. Nec etiam mentitur cum se negat esse Prophetam: Non enim unus erat ex Prophetis illis antiquis, qui venturum

Christum prædicebant, sed præsentem digito demonstrabat. *Lex & Propheta usque ad Joannem.* Ipse limes constitutus inter vetera & nova, ad quem desineret Judaismus, & a quo inciperet Christianismus. Vel interrogatus, an Propheta esset, non quilibet, sed ille à Deo promissus Moyse Deuteron. 18. *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus: ipsum audies.* Interrogatus, inquam, an esset ille Propheta à Judæis expectatus, quem ipsi à Christo distinctum esse arbitrabantur, quamvis non alius à Christo esset, ad eorum mentem respondit: *Non.* Imitemur sancti Præcursoris humilitatem, ne honores, titulos, laudes nobis indebitas, cum nobis offeruntur vel tribuuntur, accipiamus, etiam justas modeste recusemus, nobisque displicere significemus, quamvis placeat benevolentia laudantium. Extenuemus illas, quantum possumus. Cæterum ne mentiamur unquam humilitatis specie, ut in parte veritatis, non in parte falsitatis, humilitas collocetur: & ne humilitas constituta in parte falsitatis, perdat premium veritatis. (Lib. 4. Cap. 10. Art. 3. Regula 15. p.) Joannem urgent Legati Judæorum, *Quis es, ut responsum demus his qui miserunt nos? Quid dicis de te ipso?* Ministerium suum quam humillimè fieri potest vir ideo maximus, quia humillimus, declarat, *Ego, inquit, vox clamantis in deserto, Dirigite viam Domini.* Non se Doctorem, Prædicatorem, Præcursorem Christi dicit, sed meram vocem. Quid voce fragilius? Sonus est, aeris percussio; cum auditur, evanescit; vox est, prætereaque nihil. Quamquam verò magna sit ista Joannis dignitas, quòd eo quasi voce Verbum divinum uti dignatum sit, ejus tamen humilitatem & modestiam commendat hæc responsio, nosque docet,

S. August.
Enarrat in
Psal. 69.

S. August.
Tract. 4. in
Joan.

Matth. 17.
12.

Matth. XI.

S. August.
S. Greg. M.

Tertullianus
lib. 4. contra
Marcionem
cap. 33.

Origenes
S. Joann.
Chrysostomus
S. Cyrillus
&c.

S. August.
De Natura
& Gratia,
c. 54.

cer, humiliter de nobis sentire, non exaltare cor nostrum, neque efferre oculos, neque ambulare in magnis & mirabilibus super nos; sed nos *vos inutiles* agnoscere & profiteri coram Deo & hominibus; *peccatores omnium notarum, nulli rei nisi pœnitentie natos.* O utinam vel voces essemus, factis Deum prædicantes! sed heu! ex illis sumus, de quibus Apostolus ait (ad Titum 1. 16.) *Confitentur se nosse Deum, factis autem negant.* Christianus qui secundum fidem suam, Deique legem vivit, auditur dum videtur; nam & *elinguis Philosophia vita contenta est.* Et si eloquium conticescat, ipse habitus sonat. De occursum meo vitia suffundo, inquit verus Christi discipulus. (Apud Tertullianum. Lib. de Pallio, C. ultimo.)

II. Instant Judæorum Legati, qui erant ex Pharisæis, & Joannem, quem laudibus adulatoriis ab humilitatis proposito dimovere non potuerant, exprobrando tentant, eoque adducere conantur, ut se vel Messiam vel certè Prophetam fateatur. *Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?* Tum humillimus Præcursor Christum prædicat, extollit; se ipsum verò magis ac magis deprimat. *Ego baptizo in aqua. Medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti.*

Ego in aqua sola baptizo: Christus in spiritu. Baptisma quo plebem initio, pœnitentiæ professio est, ad baptismum Redemptoris disponens. Jam ille inter vos agit, & ipsum ignoratis. Post me venit prædicans, & baptismum divinius atq; efficacius instituens, longè me dignior & excellentior est, utpote Filius Dei Unigenitus, & Mundi Salvator, cui vel abjectissima exhibere ministeria non sum dignus. Jo-

Institut, Concion, Pars I.

annem Christianus imitetur, cum de inani gloria tentatur, ad Christum referat omnia, ad ejus cognitionem adducere modis omnibus studeat eos quibus convivit. Deploranda enim hominum sæculo servientium cæcitas est, qui Christum non cognoscunt, neque cognoscere satagunt. *Medius vestrum stetit, quem vos nescitis.* Attendant ad terribilem Apostoli sententiam: *Si quis ignorat, ignorabitur.*

DOMINICA IV. ADVENTUS.

Factum est verbum Domini super Joannem Zacharia filium in deserto. Et venit in omnem regionem Jordanis, prædicans Baptismum pœnitentie in remissionem peccatorum. Luc. 3.

Joannes Ministrorum Ecclesiasticorum & Prædicatorum norma, electus à Deo, atque in deserto per multos annos in omni virtutis genere exercitatus, vitæ austeritate cum innocentia spectatissimus, & Precursoris Christi jam maturus officio, illud tamen obire non aggreditur, nisi vocatus & missus à Deo. *Factum est verbum Domini super Joannem Zacharia filium in deserto.* Hinc colligitur, neminem absque vocatione in Clerum adlegendum esse, & sacris Ordinibus initiandum, neminem absque probatione; neminem nisi qui vel innocenter vixerit, vel occultas prioris vitæ maculas diuturna pœnitentia eluerit. (Lib. 2. Cap. 3. Art. 5. Regulis 16. 18. & 19.) De necessitate vocationis ad beneficia Ecclesiastica, curam præsertim Animarum habentia, vide (Cap. 6. ejusdem Libri, Regulis 3. 4. & 5.) Non minùs necessaria est vocatio, missio, morumque probata integritas, ad ministerium prædicationis Evangelicæ obeundum. *Quomodo enim predicabunt, nisi mittantur?* Hinc S.

D

Pau-

1. Cor. 14. 18.

Tract. De Sacramēt. Ordinis.

Rom. 10.

1. Tim. 1.
2. Tim. 1.

Isai. 8, 6, 7.
8.

Paulus Apostolum se dicit per imperium Dei, per voluntatem Dei. Isaias Propheta se non offert Deo ad prædicandum, nisi mundatis labiis ab Angelo. *Et volavit ad me unus de Seraphim, & in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat de Altari. Et tetigit os meum, & dixit: Ecce tetigit hoc labia tua, & auferetur iniquitas tua, & peccatum tuum mundabitur. Et audiivi vocem Domini dicentis, Quem mittam? & quis ibit nobis? Et dixi: Ecce ego, mitte me.* Vitæ austerioris esse debent verbi Dei Prædicatores, ut pœnitentiam populis fructuosè prædicent, solitudinis & sacri secessus amantes, à sæculo & moribus sæculi segregati, quin etiam à sæcularium hominum, & mulierum præsertim nimia frequentatione & familiaritate; qui audiantur magis in publico, quam videantur, *Vox clamantis in deserto*; nec prodeant nisi necessitate vel caritate compulsi, ut ministerio suo fungantur, & parent Domino plebem perfectam. Discant parentes filios suos Ecclesiastico statui non temerè devovere. Discant Beneficiati Ecclesiastica beneficia nepotibus, quorum non est probata vocatio, carnali affectu non resignare, ut hereditate possideant sanctuarium Dei. Audiant S. Bernardi verba Epist. 2. ad Fulconem, de ejus avunculo sic loquentem: *O senem infelicem! ò avunculum crudelem, qui statim moriturus, nepotis animam prius interfecit: quem ut peccatorum suorum haberet heredem, Christi sorte privavit: maluit in suis facultatibus habere successorem, quam pro iniquitatibus intercessorem.* Timeant qui in Clerum, & in dignitates & beneficia Ecclesiastica, verbique ministerium, sine vocatione insiluerunt. Ille, ille debet ad Clerum, ad Sacerdotium, ad Animarum curam, ad verbi divini prædicationem pertrahi,

Qui cunctis carnis passionibus moriens, jam spiritualiter vivit, qui prospera mundi postposuit, qui nulla adversa pertimescit, qui sola interna desiderat. Qui denique in mundo est à mundo alienus, & solitarius, levans se suprà se, velut alter Baptista Dei vocationem fideliter & obedienter sequens, non temerè præveniens. *Factum est verbum Domini super Joannem Zacharia filium in deserto.* Vitæ sanctimonia Concionatori necessaria. (*Lib. 2. Cap. 7. Art. 2. Regula XI.*)

Et venit in omnem regionem Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Ministerium suum à prædicatione pœnitentiæ exorsus est Joannes. Suum etiam inde auspicatus est Christus. Matth. 4. 17. *Exinde cœpit Jesus prædicare & dicere: Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum celorum.* Inde etiam Apostolorum prædicatione cœpit. *Pœnitentiam agite.* Hoc vitæ, pietatisque Christianæ fundamentum. Act. 2. 38.

Magna felicitas est hominis sanctum Christi Jesu baptismum recepisse, qui baptismo Joannis longè excellentior est. (*Lib. 2. Cap. 3. propositione unica*) quod & ejus admirabiles effectus demonstrant, scilicet, Primò, plena & perfecta remissio cujuscunque peccati. (*Cap. 8. proposit. 1.*) Secundò, pœnarum omnium peccatis debitarum à Deo benigna condonatio. (*Proposit. 2.*) Et quamvis post baptismum pœnæ hujus mortalis vitæ remaneant; baptismi tamen virtute ab his justis liberabuntur in resurrectione. (*Proposit. 3.*) Tertiò, Regeneratio seu renovatio per gratiam sanctificantem, virtutum insularum ac donorum comitatu instructam. (*Proposit. 4.*) Adeo ut baptismo sequens omnis renovatio quodam modo tribuatur. (*Proposit. 5.*) Quartò illuminatio, & bonorum operum Tract. de Baptismo.

rum fecunditas (*Proposit. 6.*) Quintò, Christi character, (*Proposit. 7.*) Sextò, Regni caelestis, quod baptismo interclusum erat, apertio. (*Proposit. 8.*) Deo gratiae agenda, ejusque misericordia laudanda ob baptis-
mi beneficium. Considerandum quàm aliena debet esse ab omni crimine Baptizatorum vita. (*Lib. 2. Cap. 7. in Documento ad Morum informationem post octavam proposit.*)

II. Venit in omnem regionem Jordanis, predicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum. Magna Dei misericordia, qui homini in mortale peccatum lapsò post baptismum, remedium aliud providit, aliud quodammodo lavacrum, baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum, secundam post naufragium tabulam.... Poenitentia, laboriosus baptismus à Patribus dicitur. Poenitentiae virtutis natura & characteres explicantur. Non est simplex resipiscencia, seu vitae mutatio. Tres verae poenitentiae actiones. (*Lib. 2. Tract. de Poenit. Cap. 1. Art. 2. N. 3. 4. 5.*) Sacramentum est à baptismo diversum. (*ibid. Art. 5. Proposit. 6.*) Poenitentiae baptismus saepius iterari potest. (*Proposit. 7.*) Peccatores timore judiciorum Dei primò concutiendi, ut ad poenitentiam adducantur. Sic Joannes dicebat ad turbas quæ exhibant ut baptizarentur ab ipso: *Genimina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Jam securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur.* Timor poenarum utilis, disponit enim ad justificationem, sed non sufficit: Necessesse est enim ut peccatores à divina Justitiae timore quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem erigantur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore: Illumque

tamquam omnis justitiae fontem diligere incipiant. (*Lib. 2. Cap. 4. Art. 3. Proposit. 5. & 7.*) Sine amore Dei, cor non mutabitur; non suscitabuntur de lapidibus istis filii Abrahæ: Non parabitur via, qua nos ad Deum revertamur, & Deus ad nos revertatur. In cor nostrum venire debet. Cor igitur parandum, & rectum faciendum. *Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.* Rectum porro esse non potest, nisi Dei amore innovetur. Unus Dei amor rectum facere potest, quod amor sæculi incurvavit, obliquum fecit, corrumpit. Solus ille ex superbis humiles facit, & Christo gratiarum fonti recipiendo idoneos reddit. *Omnis vallis implebitur, & omnis mons & collis humiliabitur.* Solus amor Dei intentionem rectam efficit, sine qua nullum opus sanctum est & utile ad salutem: *Et erunt prava in directa.* Solus amor Dei vias asperas complanat, & facilem, jucundam, suavemque reddit divinæ legis ac mandatorum observantiam: *Et aspera in vias planas.* Solus amor Dei facit ut digni sint Deo poenitentiae nostræ fructus. *Non enim fructus est bonus, qui de caritatis radice non surgit* (ait S. Augustinus) *Facite ergo fructus dignos poenitentiae.* Si quærat, quos fructus? cum Joanne respondebo: *Qui habet duas tunicas, det non habenti: & qui habet escas similiter faciat.* Hæc faciendo, corda vestra & animos ad Christum nascentem recipiendum, ut par est, disponetis, illumque vobismetipsis probabitis potentissimum & beneficentissimum Salvatorem. *Et videbit omnis caro salutare Dei.*

S. August.
Lib. de
Spir. & Lit.
C. 14.

IN NATIVITATE DOMINI.

Parvulus natus est nobis, &

Filius datus est nobis.

Isaia 9. 6.

Nobis natus, nobis datus est Filius Dei, & parvulus propter nos factus.

Qui fructus ex Christi nativitate colligendi. Sapientia Dei, quæ cibus est Angelorum in sinu patris æterni, facta est lac hominum in sinu Virginis matris, & in præsepi Bethleemitico ... Filius Dei homo factus est, ut nos faceret filios Dei ... Agnoscamus igitur dignitatem nostram, & in novitate vitæ ambulemus. Primus hic fructus ex Nativitate Christi colligendus ... Fructus alter, fervens amor Dei ... Imitandæ virtutes, quarum nobis exemplum in Nativitate sua Christus dedit, humilitas, paupertas, mortificatio carnis. *Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum celorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est major in regno celorum.* (Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4. §. VIII.)

Matt. 18. 3.
& 4.

Aggæi. 2.

I. Desiderium omnium gentium in Christi Jesu nativitate impletum est. *Ecce venit Desideratus cunctis gentibus.* Gentes ante nativitatem Christi constitutæ in regione umbræ mortis Salvatorem desiderabant, qui vitam ipsis redderet. In tenebris ignorantiae & erroris ambulantes, præceptorem & magistrum desiderabant, qui ipsos ab errore liberaret. Sub gravi jugo peccati & tyrannide dæmonis gementes, desiderabant victorem, qui jugum oneris ejus, & virgam exactoris confringeret. Stabulum & præsepe cunæ sunt ubi Vita nascitur, ut nos à morte liberet, Præsepe cathedra est Verbi docentis, ut nos ab errore liberet. Præsepe & stabulum ca-

stra sunt ubi Triumphator Israel contra dæmonem pugnat, ut nos ab ejus servitute ac tyrannide liberet.

Christus venit ut vitam habeamus, & abundantius habeamus. *Generatio Christi, origo est populi Christiani; & natalis capitis, natalis est corporis,* (inquit S. Leo) *Habeant licet singuli quique vocatorum ordinem suum, & omnes Ecclesie filii temporum sint successione distincti, universa tamen summa fidelium, fonte orta baptismatis, sicut cum Christo in Passione crucifixi, in Resurrectione resuscitati, in Ascensione ad dexteram Patris collocati, ita cum ipso sumus in hac novitate congeniti. Quisquis enim hominum, in quacumque Mundi parte credentium regeneratur in Christo, interciso originalis tramite vetustatis, transit in novum hominem renascendo; nec jam in propagine habetur carnalis patris, sed in germine Salvatoris, qui ideo filius hominis est factus, ut nos filii Dei esse possimus.* Id in resurrectione filii Sunamitidis adumbratum. Filium à Deo impetraverat pia illa mulier precibus Elisæi Prophetæ. Hunc ipsi mors immatura præripuit. Venit ad Virum Dei in Montem Carmeli, ut filii vitam obtineret. Misit illi Giezi servum cum baculo suo, jubens ut illud poneret super faciem pueri defuncti. Mater afflicta ab Elisæo obtinuit ut cum ipsa venirent in domum in qua puer jacebat. Giezi præcesserat eos, & baculum Prophetæ super faciem pueri frustra posuerat; non erat vox, neque sensus. Reversusque est in occursum Viri Dei, & nuntiavit ei, puerum non surrexisse. Ingressus domum Elisæus, clausoque ostio, & fufis ad Deum precibus, incubuit super puerum, posuitque os suum super os ejus, & oculos suos super oculos ejus, & manus suas super manus ejus, & in-

S. Leo Sen.
2.

4. Reg. 4.

curvæ.

curvavit se super eum, & calefacta est caro pueri. At ille reversus, deambulavit in domo, semel huc atque illuc: & ascendit, & incubuit super eum, & oscitavit puer septies, aperuitque oculos. Humanum genus in Adamo mortuum. Misit Deus Legem, veluti baculum, per Moysen servum suum. Posuit ille baculum supra mortuum; non surrexit. Si enim data esset Lex quæ posset vivificare, omnino ex Lege esset justitia. Non ergo potuit Lex vivificare. Venit ipse Dei Filius, grandis ad parvulum, Salvator ad salvandum, vivus ad mortuum... Juvenilia membra contraxit, tanquam seipsum exinaniens, ut formam servi acciperet. Parvum se parvo coaptavit, ut efficeret corpus humilitatis nostra configuratum corpori gloriæ suæ. Itaque in typo Christi Prophetice expresso suscitatus est mortuus, tanquam justificatus impius. Christi infantis lacrymis humanum genus revocatum ad vitam est. Monicæ Augustini matri sanctissimæ ubertim flenti perditionem filii à Manichæis seducti, respondit olim sanctus quidam Episcopus: Vade à me, ita vivas, fieri non potest ut filius istarum lacrymarum pereat. Et ego impossibile esse dixero ut genus humanum in morte peccati maneat, si quidem Jesus infans lacrymas fundit ut ipsum ad vitam revocet. Me illius infantie vagientis abluunt fletus. mea lacrymæ ille delicta laverunt... Ille parvulus, ille infantulus fuit; ut tu vir possis esse perfectus; Ille involutus in pannis, ut tu mortis laqueis sis absolutus: Ille in præsepibus, ut tu in altaribus; Ille in terris, ut tu in celis: Ille alium locum in eo diversorio non habebat ut tu plures haberes in celestibus sedibus mansiones.

II. Non solum ut nos à morte liberet, Vita nascitur in præsepi Bethleemítico; sed ut nos liberet ab errore. Institut. Concion. Pars I.

re, Verbum in stabulo docet, ac tenebras nostras dispellit. Et vita erat lux hominum. Et lux in tenebris lucet. Venit enim ad dandam scientiam salutis plebi ejus. Veteris quidem Legis tempore Deus Verbum homines docebat, sed mediatè tantum, quia in subjectis creaturis; obscurè, quia sub variis figuris; de longè, quia cum dilatione promissionis. At hodie Verbum infans in præsepi homines docet, non Angelorum, aut aliorum hominum ministerio, sed immediatè & per se ipsum. Ego ipse, inquit, qui loquebar, Ecce adsum. De sinu patris, de umbris legis, de utero Matris Virginis exivi, ut vobis cælestia Mysteria revelem, & rectè vivendi Præcepta tradam. Unigenitus qui est in sinu Patris ipse enarravit. Perfectissimè novit omnia quæ docere debet Deus scientiarum Dominus. In principio erat Verbum, & Verbum, erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. Artem habet docendi, modoque admirabili se attemperat captui hominum, carnem induens. Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Deus optimus maximus, qui legem suam è cælo dictare poterat, ad Montem Sinai descendit, ut eam populo suo traderet. Amoris fuit iste condescensus: Qui poterat ex ipso cælo legem dictare, norat utile esse hominibus si è Sinai eam promulgaret; idque ideo fecit ut & Moyses ascendere posset, & illi de proximo sermonem audientes, melius crederent. Verbum divinum, non in Montem Sinai, sed in præsepe Bethleemiticum suum demittit Majestatem, ut nos doceat, & ut de proximo vocem ejus audientes, melius credamus. Transeamus igitur usque Bethleem & videamus hoc verbum quod factum est. Jesum præceptorem nostrum audiamus, & inde revertemur sapientiores atque sanctiores; si qui-

Joan. 1.
Luc. 1.

Isaias 2. 6.
Joan. 1.

S. Athanas.
Or 3. Cont.
Arianos.

quidem vim habet efficacissimam persuadendi quæ scit & docet, non tantum præceptis, sed lacrymis & exemplis. *Nec dum loquitur lingua, & quæcumque de eo sunt, clamant, prædicant, evangelizant: ipsa quoque infantilia membra non silent. In omnibus mundi iudicium arguitur, subvertitur, confutatur.* Verbum factum est caro, & sic habitavit in nobis. Dum esset in principio ad Deum, lucem habitabat inaccessibilem, & non erat qui caperet illud. *Quis enim investigavit sensum Domini, aut quis Consiliarius ejus fuit? Animalis homo non percipit ea quæ sunt spiritus Dei: sed jam capiat & carnalis, quia Verbum factum est caro.* Si nihil præter carnem novit audire, ecce Verbum caro factum est, audiat illud vel in carne. O homo, in carne tibi exhibetur Sapientia illa quondam occulta: ecce jam trahitur de occultis, & ipsis se ingerit sensibus carnis tuæ. Carnaliter (ut ita dixerim) prædicatur tibi: Fuge voluptatem, quia posita est mors secus introitum delectationis: Age poenitentiam, quia per hanc appropinquat regnum. Hoc tibi prædicat stabulum istud, hoc præsepe clamat, hoc membra illa infantilia manifestè loquuntur, hoc lacrymæ & vagitus evangelizant.

Verum si panni tibi vilescunt, Angelos collaudantes admirare. *Facta est cum Angelo multitudo Militiæ cælestis laudantium Deum & dicentium: Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Militia cælestis Duci suo adstat, in præsepi, velut in castris, hostes nostros jam debellanti. Scilicet, *Vagitu suo ad arma convocaturus infans, de nutricis & gerulæ suæ collo hostem destinaturus, atque ita Damascus & Samariam pro mammis subacturus.*

III. *Rex Israel mutavit habitum suum, & ingressus est bellum.* Filius Dei hostes nostros debellaturus, *Habitu inventus est ut homo.* Cum Moyses infans Regium diadema à filia Pharaonis sibi impositum abiecit, conculcavit, augurati sunt Ægyptii hunc infantem aliquando Ægypto exilio fore, magnasque clades genti illaturum, teste Josepho. Dæmon videns Christum natum contemnere divitias, honores, delicias, & quicquid mundus magnificat & amat, hoc eventu conturbatur, & divinum illum Infantem natum esse ad evertendum ejus imperium, hominesque ab ejus tyrannide liberandos auguratur. *Jugum oneris ejus, & virgam humeri ejus, & sceptrum exactoris ejus superasti, sicut in die Madian.* Jugum vocat Propheta diaboli dominationem, & virgam ejus servitutem. Ab his autem credentes in ipsum liberavit Dominus Jesus Christus. Exactores vocat non solum dæmones, eorumque principem, sed ex hominibus etiam eos qui prædicationi contradicunt. Horum autem dominatum evertit per paucos quosdam, & hosce nudos; sicut olim per Gedeonem, & trecentos lampades gestantes multa Madianitarum millia interemit. Quemadmodum enim illos sine armis pessumdedit, sic orbem universum per duodecim Præcones subegit, & hos quidem non armatos, sed una tunica indutos, pedibus nudis, nec virgam ferre permisos. *Tradidit Dominus in manus ejus Madian, & omnia castra ejus.* Victoriæ Gedeon, & Israelis per eum liberationem à Madianitarum tyrannide, præcessit signum roris in solum vellus descendens, cum reliqua terra sicca permaneret. Victoriæ Emmanuelis significavit ejusdem in Virginis uterum, velut roris in vellus descensus: *Sicut pluvia in vellus descendisti.*

1. Reg. 17.
21. 30. Phil.
lipp. 7.

Isai. 94.

Theodor.
in comm.
Judic. 7.

Eccles. 1.
10.

S. Bernard.
Serm. 3. de
Nat. Dom.

1. Tim. 6.

Isai. 4.

1. Cor. 4.

Luc. 2.

Tertull. ad
vers. Jud.

Isai. 45. 8.

S. Bernard.
Serm. 2. su-
per Misus
est.

2. Reg. 17.
12.

2. Reg. 24.

*disti, ut saluum faceres genus huma-
num... Korate celi desuper, & nubes
pluant Justum. Hinc S. Bernardus: Plu-
via voluntaria, (inquit) quam segre-
gavit Deus hereditati suae, prius se
virginem demisit in uterum: postmo-
dum vero ubique terrarum diffusa est
per ora Prædicatorum. Deniq; victri-
ces copias rori cæli Chusai belli Dux in
Absalomi consilio comparat: Operiemus
eum, sicut cadere solet ros super terram.*
Cum Saul Rex Davidem perseque-
retur super abruptissimas petras deser-
ti Engaddi, venit ad caulas ovium,
quæ se offerebant iter agenti, eratque
ibi spelunca, quam ingressus, incidit
in manus Davidis ibi latentis: cujus
clementia & mansuetudine admirabi-
li victus, repente in virum alterum
mutari visus est, & exclamavit: Num-
quid vox hac tua est, fili mi David?
Et levavit Saul vocem, & flevit...
Tribuisti mihi bona, ego autem red-
didi tibi mala... Nunc scio quia cer-
tissime regnaturus sis..... Ne auferas
nomen meum de domo Patris mei.
Filius Dei è montibus æternis de-
scendens, in spelunca, in stabulo, in
præsepi se abscondit, cælestis mili-
tiæ multitudine stipatus. Nos perde-
re potest, qui ipsum iteratis offensis
crudeliter persecuti sumus. Verum so-
lam clementiam & mansuetudinem
adhibet ut nos vincat, beneficiis &
favoribus pro armis utitur in illo a-
moris prælio. Nostras saltem lacry-
mas cum illius lacrymis misceamus:
deponamus arma peccati: dicamus-
que amabili Regi Regum: Tribuisti
mihi bona, ego autem reddidi tibi ma-
la. Næ me ingratum, Infans ado-
rante, Divinam tuam Majestatem
multiplicibus, atrocissimisque injuriis
laccessivi, cum me beneficiis cumu-
les, à morte peccati, ab errore, à
dæmonis tyrannide me liberans. De-
inceps in corde meo regnabis, nec
mundus, aut cupiditates meae tuam

umquam in me dominationem tur-
babunt. Nunc scio quod certissime re-
gnaturus sis. Unum rogo, ne me de-
leas de libro vitæ, quod peccata mea
merentur. Ne auferas nomen meum
de domo Patris mei. Domine Jesu,
vita mea, præceptor meus, liberator
meus, hanc gratiam precor ne mihi
neges, qui describi voluisti in censua-
li terreni Imperatoris codice, ut te
nasci ostenderes ad adscribendum ele-
ctos tuos in æternitate.

DOMINICA INFRA OCTAVAS NATIVIT. DOMINI.

*Erat Pater ejus & Mater mirantes
super his quæ dicebantur de illo.
Et benedixit illis Simeon, & di-
xit ad Mariam matrem ejus: Ec-
ce positus est hic in ruinam, &
in resurrectionem multorum in Is-
rael, & in signum cui contradice-
tur... Luc. 2.*

EXtrema gaudii luctus occupat:
Angelus gaudium magnum nuper
nuntiavit pastoribus, & omni popu-
lo, quia natus, inquit, vobis Salva-
tor, qui est Christus Domini. Nunc
Simeon sanctus senex, Dei Spiritu
afflatus tristes eventus Mariæ & Jose-
pho prædicit, Christum scilicet po-
situm esse in ruinam & in resurre-
ctionem multorum in Israel, & in
signum cui contradiceretur. Qua ratio-
ne positus sit in multorum resurreccio-
nem, concipere facillimum est, si
quidem natus est ut genus humanum
à morte peccati, à morte & damna-
tione eterna liberaret. Deus qui dives
est in misericordia, propter nimiam
charitatem suam, qua dilexit nos,
& cum essemus mortui peccatis, con-
vivificavit nos in Christo. Verum non
ita facile est intelligere quâ ratione
Christus sit positus in ruinam mul-
torum. Id tamen verissimum. Nam

Luc. 19. & ruinam excidiumque Jerusalem maturatum est Christi adventu in mundum, quem non solum Judæi non receperunt in propria venientem, sed insuper Salvatorem ac Redemptorem suum contumeliis & morte turpissima affecerunt. Hinc Christus fleus super Jerusalem ait: *Circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te & coangustabunt te undique: & ad terram prosternebant te, & filios tuos qui in te sunt, non relinquent in te lapidem super lapidem, eo quod non cognoveris tempus visitationis tue.*

Verum & in spiritualem æternamque ruinam plurimorum, qui ejus adventu, misericordia, & gratiis abutuntur, positus est Christus modo longè terribiliori. Id ab Isaia prædictum: *Et erit vobis in sanctificationem. In lapidem autem offensionis, & in petram scandali duabus domibus Israel.* Quod de Christo Jesu interpretati sunt Apostoli. *Offenderunt in lapidem offensionis* (ait S. Paulus) *sicut scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & petram scandali, & omnis qui credit in eum, non confundetur.* Et S. Petrus: *Propter quod continet scriptura: Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum: & qui crediderit in eum, non confundetur. Vobis honor credentibus: Non credentibus autem lapis quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli, & lapis offensionis, & petra scandali.*

Longè tamen dispari modo Christus in resurrectionem & ruinam multorum positus est. Resurrectio enim & salus multorum tota est ex Salvatoris beneficio & gratia: Ruina & perditio multorum, tota est ex hominum vitio. Christus pro omnibus & singulis hominibus mortuus... Non minores gratias Christo quisque debet homo, quàm si pro eo solo mor-

tuus esset... Nemo nisi culpa sua excidit à salute... Ad omnes Testamentum suum scripsit Jesus... Quid sperare non licet homini pro quo Christus mortuus est?... Cælestis Medicus, quantum in ipso est, sanare venit ægrotum... Sanguis Christi habet in se ut omnibus profit, sed si non bibitur, non medetur. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. Quinto, §. 9.*) Perditio igitur reproborum ex ipsis est, non ex Deo, qui vult omnes homines salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. *Unus enim Deus, unus & mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus.* (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 17. n. 7.*)

Christus Jesus illis est in ruinam & perditionem, qui ejus Evangelio contradicunt. Positus est hic in ruinam multorum, & in signum cui contradicetur. Quot & quantas contradictiones à Judæis passus est? Quantas à Gentilibus, ab impiis, ab hæreticis, à Christianis secundum ejus Evangelium non viventibus, & præcepta non servantibus, quotidie patitur? *Recogitate enim qui talem sustinuit à peccatoribus adversus semetipsum contradictionem.* Contradicitur ejus doctrinæ, ejus mysteriis, præceptis, exemplis. Quisquis mundi legibus, moribusque, non Christi Evangelio vitam suam conformat; quisquis cupiditatibus suis indulget, Christo aperte contradicit. Christus beatos pauperes prædicat, divites prædamnat; & pauper pro nobis factus est cum dives esset, ut nos illius inopia divites essemus: Vos divitias velut felicitatem vestram desideratis & amatis, paupertatem horretis, pauperesque miseros censetis. Christus honores fugit, gloriam suam non quæsit, sed gloriam Patris sui: vos ambitione incredibili honores & gloriam quæritis. Christus in mundum venit ut pro nobis

bis pateretur, & passus est, nobis relinquens exemplum ut vestigia illius sequamur; & voluptates, deliciasque carnis, in quibus mors est animæ, sectamur; passiones & tribulationes, ac poenitentiam horremus. Viam arctam, duram, laboriosam nobis Christus ostendit, qua sola pervenitur ad vitam: & nos per viam latam incedere & ad regnum pervenire vellemus; corregnare Christo volumus, non compati, non commori. Nonne hoc est Christo Jesu contradicere? *Positus est in signum cui contradicetur.* Quid verò eveniet iis qui Christo Salvatori nostro contradicunt? Ipsos gratiarum suarum subtractione puniet, quibus destituti, mensuram peccatorum suorum complebunt, & à Domino in die furoris ejus, in judicio privato & generali confringentur, conterentur, perdentur irreparabiliter. *Malos malè perdet...*

Numquam legistis in scripturis: Lapidem, quem reprobaverunt edificantes, hic factus est in caput anguli? A Dominum factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. Ideo dico vobis, Quia auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructus ejus. Et qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: super quem verò ceciderit, conteret eum.

Marth. 21.
41. 42. 43. 44.

Christus non solum in se, sed in suis, contradictionem à mundo patitur. *Ecce ego & pueri mei, quos dedit mihi Dominus in signum & in portentum Israel.* In signum utique & portentum contradictionis. *Si mundus vos odit* (inquit Christus discipulos suos alloquens) *scitote quia me priorem vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego vos elegi de mundo, propterea odit vos mundus...* *Si me persecuti sunt, & vos persequuntur...* *Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent:*

Isai. 8. 18.

Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Sic hominum mundum amantium & mundo servientium vitio, Christus fit illis in ruinam & perditionem. Positos esse ficut signum ad sagittam; positos esse in subsannationem & derisum his qui sunt in circuitu, commotionem capitis in populis, fors electorum est, & pie viventium. *Omnes qui volunt pie vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.*

2. Tim. 3. 12.

Ut nobis Christus Jesus sit in resurrectionem, & non in ruinam, demus operam & attendamus ne quis nostrum desit gratiæ Dei. Timeamus; quia nihil ita efficax est ad gratiam obtinendam, conservandam, & recuperandam, quam si omni tempore inveniamur coram Deo non altum sapere, sed timere. (*Lib. 1. Quest. 2. Art. 5. §. 23.*) Mysteriorum ejus contemplationi & admirationi mentem nostram applicare debemus cum Maria & Josepho. Inveniemus semper in iis quod admiremur. Novum enim fecit Dominus super terram. Sed admiratio nostra pietatis sit, non curiositatis; fidei, non ignorantia; *Erant Pater & Mater Jesu mirantes super his quæ dicebantur de illo.* Christo compatiatur ut Maria, quæ stans juxta crucem Jesu, quem tenerrimè diligebat, ut Mater Filium infinitè perfectum, infinitè bonum, infinitè amabilem, corde sensit dolores omnes quos Christus corpore pertulit: ita ut corporeæ sensum passionis excefferit compassionis ipsius affectus. *Et tuam ipsius animam pertransibit gladius.* Crudelis lanceæ ferrum, quo perfossus est Christi latus, sanctam ejus animam, jam à corpore separatam, non attigit. Mariæ animam, quæ Crucifixo conglutinata erat, ab eo que non poterat avelli, penetravit. *Corda nostra penetret Sermo Dei vi-*

H:br. 4.

vus & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti: & pertingens usque ad divisionem spiritus & anime. Separaret nos à peccato, à mundo, à vanitate, à pravis cupiditatibus. Destruat in nobis omnes affectus Christo contradicentes. Annam denique Prophetissam imitemur, sanctam illam viduam, continentiae & castitatis merito conspicuam, in oratione & jejuniis perseverantem, Deo gratias agentem ob incarnationem & natiuitatem Filii ejus Jesu Christi, & de illo loquentem omnibus qui redemptionem Israel expectabant. Vixerat cum viro suo annis septem à virginitate sua. Et hac vidua usque ad annos octoginta quatuor. Castitatem mentis & corporis amate, conservate, quia corpora vestra membra sunt Christi, templa Spiritus Sancti. Impudici tollunt membra Christi, & faciunt membra meretricis, polluant templum Spiritus Sancti. Si quis autem templum Dei violaverit, disperdet illum Deus, sicut diluvio dispersit ac perdidit omnem carnem, quæ corruerat viam suam: sicut dispersit & consumpsit Sodomam, aliasque abominandas civitates, pluens super illas ignem & sulphur; sicut percussit Onan semen fundentem in terram ne liberi nascerentur, eo quod rem detestabilem faceret: Sicut viginti quatuor millia Israelitarum, qui fornicati erant cum filiabus Moab, occidit & perdidit. Christus, qui castitatem ita diligit, ut ex Matre semper Virgine nasci voluerit, cultoribus castitatis & continentiae seu virginalis, seu vidualis, se conjugalis, erit in resurrectionem, impudicis erit in ruinam & perditionem. Anna non discedebat de Templo, jejuniis & obsecrationibus serviens novae ac die. Et nos oportet jejunare & orare; mortificare membra nostra, sensusque nostros, castigare car-

nem ac domare, ut spiritui subdita sit, Christi mortificationem in corpore nostro circumferre; sine intermissione orare, & non deficere: Christi mandatum est. Sine intermissione orate (inquit Apostolus) in omnibus gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei in Christo Jesu, in omnibus vobis. Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus, sicut Anna confitebatur Domino. De Christo loquamur frequenter, sicut sancta illa Vidua loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem Israel... Frequentius de Deo loqueremur, si ipsum diligeremus. Jucundum nobis esset de rebus divinis habere sermonem. Contrarium verò accidit; si quis de Deo, de Christo, rebusque divinis, in sæcularium hominum conventu & societate loquitur, oneri, tædio, ac fastidio est. Quam longè sumus à primorum Christianorum conversatione, qui Deo pleni, semper ipsum in ore ut in corde habebant. Christianis hujus temporis dici potest, quod Tertullianus Carthaginensibus suis olim dicebat: Ipso etiam sermone proavis renunciastis. Infantem denique Jesum imitemur. Crescebat ille, & confortabatur, plenus sapientia, & gratia Dei erat in illo. Crescamus & nos, qui corpus Christi sumus, confortemur, Non in sapientia carnali, sed in sapientia quæ de sursum est... Crescamus in gratia & caritate; Crescamus in eo in salutem, quia non crescere, minui; non progredi in via salutis, reverti est. Eamus in virtute in virtutem donec videatur Deus in Sion. In omni virtute confortemur, Donec occurramus omnes in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi.

Anna Vidua erat. De Viduitatis bono, & Viduarum Christianarum officiis vide Lib. 2. Tract. de Sacramento

1. Cor. 6.

1. Cor. 3. 17.
Genes 7. 10.
Genes 19.
20.Genes 38.
9. 10.

Num. 25. 1.

Luc. 18. 1.

1. Thes. 5.
17. 18.2. Cor. 1. 12.
2. Petri 3.
18.

Jacob. 3. 18.

1. Petri 2. 2.
Psalm. 83. 8.

Ephes. 4. 13.

mento Matrimonii, Cap. 8. Regulis
1. 2. & 3. Anna Prophetissa, Vi-
duarum exemplar.

IN CIRCUMCISIONE DOMINI.

*Postquam consummati sunt dies octo
ut circumcideretur puer, vocatum
est nomen ejus Jesus. Luc. 2.
21.*

Philipp. 2.
8.

S. Thomas
3. p. 9. 17.
art. 1.

S. Epiphan.
Hæresi 30.
quæ est E-
bionita-
rum.

Rom. 4. 11.

Christus in circumcisione seme-
t ipsum humilians, & factus sub
lege, ut eos qui sub lege erant, re-
dimeret, in præmium humilitatis &
obedientiæ suæ gloriosum nomen
JESU accipit. *Humiliavit semeti-
psum, factus obediens . . . propter
quod & Deus exaltavit illum, & dedit
illi nomen, quod est super omne no-
men, ut in nomine Jesu omne genu fle-
tatur.* Pluribus de causis decuit Chri-
stum circumcidi. Primò, ut se carnis
humanæ veritatem suscepisse osten-
deret, contra Manichæum, qui di-
xit, eum habuisse corpus phantasti-
cum: & contra Apollinarium, qui
dixit, corpus Christi esse divinitati con-
substantiale: & contra Valentinum,
qui dixit, Christum de cælo corpus
attulisse. (*Lib. 1. q. 2. Art. 4. §.*
1.) Secundò, ut approbaret circum-
cisionem, olim a Deo institutam.
(*Genes. 17. 14.*) Tertiò, ut se esse
comprobaret ex genere Abraham, qui
circumcisionis mandatum acceperat,
in signum fidei, quam de ipso Chri-
sto venturo habuerat. *Et signum ac-
cepit circumcisionis, signaculum justi-
tiæ fidei.* Quartò, ut Judæis excu-
sationem adimeret, ne ipsum recipe-
rent, si esset incircumcisus. Quintò,
ut obedientiam suo nos exemplo do-
ceret. Unde & octava die circum-
cisus est, sicut in lege erat præce-
ptum. Sextò, ut, quia in similitudi-
ne carnis peccati advenerat, reme-

dium, quo caro peccati mundari con-
sueverat, non respiceret. Septimò, ut
legis onus in se sustinens, alios à le-
gis onere liberaret. *Misit Deus Fi-
lium suum, factum ex muliere, fa-
ctum sub lege, ut eos qui sub lege erant,
redimeret.* Galat. 4. 4

Sanguinis sui pretiosi primitias in
circumcisione Christus offert Patri,
in salutis nostræ pretium, jam tunc
officium Redemptoris hominum exer-
cere incipiens, quod JESU nomine
exprimitur. *Vocabit nomen ejus Jesum.*

Matth. i. 23.

*Ipse enim salvum faciet populum suum
à peccatis eorum.* Sanguis Christi in
circumcisione effusus, pignus est &
archa sanguinis in cruce copiosius &
ad extremam usque guttam effunden-
di. Ex rore illo divino sanguinis do-
minici in circumcisione stillantis,
quasi nubes parva in cælo formatur,
in protectionem nostram expansa,
sed signum est pluviae abundantis in
Cruce effundendæ ad plenam pec-
catorum nostrorum lotionem & ab-
sterisionem. *Ecce nubecula parva quasi
vestigium hominis ascendebat de ma-
ri . . . & facta est pluvia grandis.*
Sanguinis illius pretiosi prima effusio
sufficiens est ad lavacrum, sufficiens
ad pretium redemptionis nostræ: Sed
superabundantem satisfactionem Deo
vult offerre Salvator noster, redem-
ptionem copiosam. Primum istud sa-
crificium quodam modo gratius Deo
est sacrificio sanguinis in Cruce ef-
fusi, non quidem ex parte victimæ,
aut Sacerdotis æterni, scilicet Chri-
sti, sed ex parte effundentium homi-
num. In Passione enim Christi san-
guinem effundit sacrilega Judæorum
& Gentilium crudelitas, quam Deus
non potest non odisse: In circum-
cisione sola effundit pietas & reli-
gio. In passione, sacrificii ministri
impii sunt, nempe carnifices: in cir-
cumcisione, Sacramenti minister,
scilicet Joseph, justus est & sanctus.

3. Reg. 18.
44. 45.

Novus

Novus ille Abraham puerum immolare incipit; gladio sanguinem effundit novæ victimæ, cuius mors non sequitur, sed spondetur; non prohibetur ab Angelo, sed differtur. Pati pro hominibus incipit Christus, vulnus acerbissimum excipit, sanguinem fundit, offertque Deo, & sicut olim proposito sibi gaudio sustinebit crucem confusione contempta, sic hodie circumcisionis dolorem & confusionem sustinet cum gaudio, propter immensam caritatem qua dilexit nos. *Infans tibi necessarius adhuc tener, qui sub cultro tuo rideat* (inquit ironice Tertullianus, Ethnicis respondens, qui immania infantium recens natorum sacrificia Christianis per calumniam horrendam affingebant) Infans Jesus sub cultro circumcisionis, cui sponte se subicit ut nostram redemptionem auspicetur, gaudet, amoris sui tam insignis nobis testimonium exhibens. Non erat illi necessaria circumcisio, qui verus Deus est de Deo Patre, homo verus sine omni peccato de Virgine Matre. An super eum cadere poterat illa sententia: *Masculus cuius preputii caro circumcisa non fuerit, peribit anima ipsius de populo suo?* Potestne oblivisci Pater filii uteri sui? Aut non cognosceret eum, nisi signum circumcisionis haberet? Imò verò si quo modo posset non agnoscere Filium, in quo ei bene complacuit, ex hoc maximè signo poterat ignorare eum, inventa in eo circumcisione, quam peccatoribus ipse providerat ob purgationem delictorum. Sed quid mirum si caput pro membris accepit curationem, quam tamen in se ipso non habuit necessariam? Nonne & in membris nostris sæpe pro unius infirmitate alteri adhibetur curatio? Sic hodie pro totius corporis putredine cauterium quoddam infixum est in capite. Denique quid mi-

rum si pro nobis dignatus est circumcidi, pro quibus dignatus est mori? *Totus siquidem mihi datus, & totus* Idem Ser. 1.
 „ in meos usus expensus est. Agnus
 „ sine macula, etsi non eguit, ta-
 „ men voluit circumcidi. Nec ve-
 „ stigium quidem ullum vulneris ha-
 „ bens, alligaturam non refugit vul-
 „ neris. Non sic impii, non sic;
 „ non sic agit perversitas elationis
 „ humanæ. Erubescimus vulnerum
 „ ligaturam, qui de vulneribus in-
 „ terdum etiam gloriamur. Quem
 „ nemo potest arguere de peccato,
 „ ipse peccati remedium & verecun-
 „ dum pariter & austerum sine ulla
 „ necessitate suscepit. Nos è contra
 „ inverecondi ad obscœnitatem cul-
 „ pæ, erubescimus agere pœniten-
 „ tiam: quod extremæ dementiæ est,
 „ malè proni in vulnera, pejus in
 „ remedia verecundi. Qui peccatum
 „ non fecit, non dedignatus est se
 „ peccatorem reputari: Nos & esse
 „ volumus, & nolumus æstimari.
 „ Itane sano opus est medicina, &
 „ non malè habentibus? Imò verò
 „ itane eget medicamine non ager,
 „ sed Medicus? Circumcidi nobis
 „ necesse est, non legali & Judaica
 „ circumcisione à qua Christus nos
 „ liberavit, sed *Circumcisione cor-* Rom. 2. 29.
 „ *dis, in spiritu, non littera*, quæ fit
 „ scilicet gratia Spiritus Sancti, non
 „ carnis abscissione. *In Christo Jesu ne-* Galat. 5. 6.
 „ *que circumcisio aliquid valet, neque*
 „ *preputium* (sive incircumcisio) *sed*
 „ *fides, quæ per caritatem operatur.*

Spiritualis circumcisio, quam à nobis Christus exigit, quadruplex est. 1. Circumcisio cordis, (Act. 7. 51.) *Incircumcisis cordibus*. Amoris Rom. 2.
 „ proprii desideria resecanda, amor Act. 7. 51.
 „ propriæ excellentiæ, in quo super-
 „ bia posita est. 2. Circumcisio spiri-
 „ tus, quæ noxiæ, vanæ, superflue cogitationes cohibentur, ut non noster
 „ sensus in nobis, sed Dei prævaleat
 „ & de-

Apolog. 8.

Genes. 17.

S. Bernard.
Serm. 3. de
Circumci-
sione.

Act. 7. 31. & dominetur spiritus. 3. Aurium circumcisio (*incircumcisis auribus*) qua aures ab auditu colloquiorum malorum, quæ bonos mores corrumpunt, verborum impudicorum, detractio-
 1. Tim. 4. 3. num, adulationum, avertuntur; qua fit ne ex eorum numero simus, qui *Sanam doctrinam non sustinentes, ad sua desideria coacervant sibi magistros prurientes auribus, & à veritate quidem auditum avertunt, ad fabulas autem convertuntur.* 4. Circumcisio labiorum, quam sibi deesse, in eo scilicet gradu, quem optabat, humiliter Moyses coram Deo confite-
 Exod. 6. 80. tur: *En, inquit, incircumcissus labiis ego sum, & quomodo audiet me Pharaon?* Hac circumcissione omnis sermo malus, omne verbum quod Deo displicere posse, rescinditur. *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.*

II. *Vocatum est nomen ejus Jesus.* Nomen Jesu proprium Mediatoris Dei & hominum nomen est. Quomodo & per quid Christus Mediator? Nomen Jesu Dei consilio & præcepto Christo impositum... Non instar aliorum Jesus vocatur... Jesus filius Nave, Jesus filius Josedech, & Jesus filius Sirach, figuræ insignes Jesu Christi, in quo non sola magni nominis umbra fuit, sed veritas... Virtus nominis Jesu... Omnia filii Dei nomina ad unum nomen Jesu referuntur... Veneratio & invocatio nominis Jesu. (*Lib. I. Quest. 2. Art. 3. toto c. 2. ad illa verba Symboli, Et in Jesum.*)

III. Hodie Christus offert Patri sanguinem novum. Pater Aternus dat Filio nomen novum. Homines offerre debent Patri, Filio & Spiritui Sancto cor novum. Sanguis hominis Dei, novus sanguis est, nusquam antehac visus in mundo, *Sanguis novi Testamenti*, Sanguis delens peccata, *Sanguis melius clamans quam*

sanguis Abel. Nomen Jesu est Nomen salutis, *Nomen novum quod os Domini nominavit.* Cor Christi sanguine & nominis ejus virtute mundatum, ejusque amore succensum, cor novum est. *Et dabo vobis cor novum, & spiritum novum.* Hæc (ut ita loquar) xenia gratiæ. Cor novum principium erit vitæ novæ. Itaque cogitantes coram Deo annos nostros præteritos in amaritudine animæ nostræ, *In novitate vitæ ambulemus...* *Si mus nova in Christo creatura: Vetera transierunt, ecce facta sunt omnia nova.* Recedant vetera, novo anno incipiente, nova sint omnia, corda, voces, & opera.

IN EPIPHANIA DOMINI.

Ecce magi ab Oriente venerunt Jerusalem dicentes: Ubi est qui natus est Rex Judæorum? Vidimus enim stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum. Matth. 2.

Epiphaniasacer est Christi apparitioni sive manifestationi dies. S. Thomas 3. p. q. quæst. 30. art. 36.
 Dei in carne absconditi nativitatem novam omnis conditionis & sexus hominibus manifestari decebat, cum salus per Christum futura, omne hominum genus, sexum omnem, conditionemque spectaret. In Christo Jesu *Non est Judæus, neque Græcus; Non est servus, neque liber: Non est masculus, neque femina.* Ideo Christus natus & Pastoribus qui Judæi, & Magis qui Gentiles erant; Pastoribus, qui pauperes, viles, & simplices; Magis, qui sapientes, divites & potentes, manifestatus est. Justis, scilicet Simeoni & Annæ; peccatoribus, scilicet Magis; viris denique & mulieribus manifestum se facere dignatus est; ut per hoc ostenderetur, nullum genus, nullam conditionem hominum excludi à salute. *Magnum pietatis*

1. Timot. 2. 6.

tatis Sacramentum, quod manifestatum est in carne. Quo natus est Christus die, Angeli pacem in terra hominibus bonæ voluntatis nuntiaverunt.

Ephes. 2. 14.
S. August.
Serm. 199. 1.
In Epiph.
& Serm.
200. 2. in
Epiph. 1.
Cor. 1. 27.

Ipsa enim est pax nostra, qui fecit utraque unum. Duos ex diverso parietes, velut lapis angularis, in se copulare jam cœpit, Pastores a Judæa, Magos ab Oriente perducens: ut duos conderet in se in unum novum hominem, faciens pacem his qui longè, & his qui propè. Manifestatus est, nec illis doctis, nec istis justis. Prævalet namque imperitia in rusticitate Pastorum, & impietas in sacrilegiis Magorum. Utrosque sibi lapis ille angularis applicuit, quippe qui venit stulta mundi eligere, ut confunderet sapientes; & non vocare justos, sed peccatores; ut nullus magnus superbiret, nullus infimus desperaret.

S. Thomas
Art. 5.

Manifestatus autem Christus est signis convenientibus, & illis, quibus fiebat manifestatio, familiaribus. Viris enim justis familiare & consuetum est interiori Spiritus Sancti instinctu edoceri, absque signorum sensibilibus demonstratione, scilicet per Spiritum Prophetiæ. Alii corporeis rebus addicti, per sensibilia ad intelligibilia adducuntur. Judæi porro consueverant divina responsa per Angelos accipere, per quos etiam legem acceperant. Gentiles, & maxime Astrologi, sidera contemplari, & eorum cursus observare solent. Quamobrem justis, scilicet Simeoni & Annæ, Christi nativitas manifestata est per interiorum instinctum Spiritus Sancti. *Responsum accepit Simeon à Spiritu Sancto, non visurum se mortem, nisi videret Christum Domini.* Pastoribus autem & Magis, tanquam rebus corporalibus deditis, manifestata est Christi nativitas per visibiles apparitiones: & quia non erat merè terrena, sed quodammodo

Luc. 2.

cælestis, per signa cælestia utrisque revelatur: Judæis per Angelos, Magis per stellam. Cælos Angeli habitant, & sidera exornant: Utrisque ergo cælienarraverunt gloriam Dei. Accedit, quod Abrahæ innumerabilis fuerat promissa successio, non carnis semine, sed fidei fecunditate generanda: & ideo stellarum multitudini est comparata, ut cælestis progenies speraretur. *Suspice cælum, & numera stellas, si potes . . . Sic erit sementium.* Quamobrem Gentiles in sideribus designati, ortu novi sideris excitantur ut ad Christum perveniant, per quem efficiuntur semen Abrahæ.

S. August.
Serm. 204.
6. de Epiph.

Genes. 15. 5.

Agnoscamus in Magis adoratoribus Christi vocationis nostræ fideique primitias. Jam præsignatum agnoscamus, quod postea Dominus dixit: *Multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham & Isaac & Jacob in Regno cælorum: filii autem regni ibunt in tenebras exteriores.* Gratias immortales Deo agamus ob vocationis nostræ beneficium ad veram Religionem, ad Fidem, ad veram Ecclesiam. Ex Gentibus olim eramus, *Sine Christo, alienati a conversatione Israel, & hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, & sine Deo in hoc mundo.* Nunc autem in Christo, nos qui aliquando eramus longè, facti sumus prope in sanguine Christi. Jam non sumus hospites & advena, sed cives sanctorum & domestici Dei. *Nos genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuntiemus ejus, qui de tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum.* Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem misericordiam consecuti. Fidei, bonique operis initium non ex nobis, sed ex Dei gratia & misericordia est: quæ gratia non omnibus

Matth. 8.
11.

Ephes. 2. 12.

& 19.

1. Petri 2.
9. 10.

bus datur. *Non fecit enim taliter omni nationi, & iudicia sua non manifestavit eis* (Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 24. & 30.) In negotio igitur salutis, totum Deo tribuendum, nec in nobis, sed in Domino gloriandum est. (§. 36.) sed nec adversus alios gloriari debemus. Ne Christianus ex Gentibus vocatus extollatur adversus Judæos. *Quod si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum oleaster esses, insertus es in illis, & socius radicis & pinguedinis olivæ factus es, noli gloriari adversus ramos. Quod si gloriaris, non tu radicem portas, sed radix te. Dices ergo; Fracti sunt rami ut ego inserar. Bene: propter incredulitatem fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sed time. Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne forte nec tibi parcat. Vide ergo bonitatem & severitatem Dei: in eos quidem qui ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, si permanseris in bonitate, alioquin & tu excideris. Sed & illi, si non permanserint in incredulitate, inserentur: potens est enim Deus iterum inserere illos.*

Gratiæ vocanti, misericordiæ & benignitati Dei ad poenitentiam invitanti, fideliter respondendum & cooperandum est. Gratia libertati non officit, sed libertas gratiæ cooperatur. (Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 33. & 35.) Statim obediendum, ut Magi. *Ecce Magi ab Oriente venerunt. Vidimus stellam ejus in Oriente, & venimus adorare eum.* Sequendus stellæ, id est gratiæ præcedentis ductus. *Ne tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te.* Noli ergo dicere, Cras me convertam, cras Deo placebo; & omnia hodierna & hesternadimittuntur mihi. Verum quidem dicis, quia *Deus conversioni tuæ*

indulgentiam promisit: sed dilationi tuæ diem crastinum non promisit. Omnia impedimenta vincamus, sive interiora, sive exteriora, quæ intercedunt ac moras afferunt conversioni nostræ, *Legem quæ est in membris nostris, repugnantem legi mentis nostræ, & captivantem nos in lege peccati: tumultuantes cupiditates: Mundum ipsis blandientem: carnales homines à via Dei nos abducere tentantes, aut insidias nobis struentes. Turbatus est Herodes, & omnis Jerosolyma cum illo.* Si quæ difficultates, si quæ dubia, si quæ perplexitates in animis nostris oriantur, nec stellam videamus quæ viam demonstrat ad Christum, Pastores & Doctores interrogemus, non quoscunque, sed qui scrutantur Scripturas, qui secundum illas respondent, & dirigunt Animas, & qui secundum illas vivunt; non doctos solum, sed pios: non similes Scribis Judæorum, qui viam ad Christum monstrant, & comitari eos nolunt qui Christum quærunt, illum adoraturi. Propter nos, quibus de Scripturis suis sanctis innotescere Christus voluit, ipsos etiam Magos, quibus tam clarum signum in cœlo dederat, & quorum cordibus se in Judæa natum esse revelaverat, Prophetis tamen suis de se credere voluit. Quærendo enim civitatem in qua natus erat, quem videre & adorare cupiebant, necesse habuerunt percontari principes Judæorum; ut illi de sancta Scriptura, quam in ore, non in corde gestabant, infideles fidelibus de gratia fidei responderent, mendaces à se, veraces contra se. Quantum enim erat, ut illis quærentibus Christum comites fierent, cum ab eis audissent, quod visa stella ejus venirent eum adorare cupientes; ipsi eos ad Bethleem Judæ, quam de libris divinis indicaverant,

Rom. 7. 21.

S. August.
Serm. 199.
in Epiph.

verant, ducerent, pariter viderent, pariter intelligerent, pariter adorarent? *Nunc verò aliis demonstrato vitæ fonte, ipsi mortui sunt siccitate. Facti sunt eis tanquam lapides admilliaria: viatoribus ambulanti- bus aliquid ostenderunt, sed ipsi stolidi atque immobiles remanserunt.* Non licet varios adire Doctores seu casuum arbitros, ea intentione ut ex eorum opinionibus ea eligatur, non quæ probabilior & tutior, sed quæ commodior visa fuerit. (*Lib. 3. Cap. 4. Art. unico, Regula 31.*) Morum Regulæ ex Scriptura & Traditione, non ex solis hominum opinionibus depromendæ sunt, quæ cometæ sunt infauti, & ignes fatui, ducentes in præcipitia & foveas, non stellæ cælestes ducentes ad Christum, & in viam salutis dirigentes. (*Regula 15.*)

Et procidentes adoraverunt eum. Statim atque ad Deum credendo accedimus, illum adorare debemus in spiritu & veritate... Quid sit adoratio? & quot cultus religiosi species? Latria est cultus ac servitus uni Deo conveniens... Adoratio duplex, interior, & exterior... Adoratio exterior ab interiori procedit, & ad illam vehementius excitat... Adoratio corporalis à spirituali indivulsa esse debet.

Joan. 4.

Psal. 94.

S. August.
Serm. 203.
in Epiph.

Lib. 4. Cap. 3. Art. 1. §. 5. & §. 6.) Venite igitur, adoremus cum Magis & procidamus ante Deum, ploremus coram Domino qui fecit nos. In Pastoribus gratia prior, in Magis humilitas amplior. Illi Deum, ex eo quod Christum viderant, laudaverunt: isti autem visum Christum etiam adoraverunt. Fortasse ergo illi Pastores minùs rei, de salute alacrius exsultabant: isti autem Magi multis onerati peccatis, submissius indulgentiam requirebant. Hæc est illa humilitas, quam plus in eis qui ex Gentibus erant, quàm in Judæis divina Scriptura commendat.

„ Ex Gentibus enim erat ille Centurio, qui cum Dominum in toto petere suscepisset, se tamen dixit indignum ut in domum ejus intraret, nec ab eo ægrum suum voluit videri, sed salvum juberi. Sic interius præsentem corde retinebat, cujus à suo tecto præsentiam honorificè revocabat. Denique Dominus: *Non inveni, inquit, tantam fidem in Israel.* Illa etiam Chananaea ex Gentibus erat, quæ cum se à Domino audisset canem, & cui panis filiorum mitteretur, indignam, micastamquam canis exigit: & ideo non esse meruit, quia id quod fuerat, non negavit. Nam & ipsa audivit à Domino, *O mulier, magna est fides tua.* Humilitas in ea fecerat fidem magnam, quia se ipsam fecerat parvam. Quia igitur ex Gentibus in Ecclesiam Dei vivi vocati sumus, eoque nomine gratiæ ejus magis sumus debitores, nos humiliemus coram Domino cum Magis, & Christum Jesum procidentes adoremus, non jam inhiantem uberibus matris, sed sedentem ad dexteram Dei Patris.

Match 15.
28.

Offeramus & nos munera. *Et aper- tis thesauris suis, obtulerunt ei munera, aurem, thus, & myrrham.* Caritatem, quæ auro; Orationis fervorem, qui thure; corporis mortificationem, quæ myrrha, corruptionem impediens, significatur. Aurum offert cælorum terræque totius Regi, divites; illi in pauperibus offerte, immo solvite, reddite quod ipsius est: *Meum est aurum, inquit, & meum est argentum:* non vestrum, ò divites terræ. *Quid ergo dubitatis pauperi dare de meo, aut quid extollimini cum datis de meo?* Thus ferventissimæ orationis Deo adolete, igne caritatis incensum. *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.* Myrrham denique mortificationis of-

Agg. 2. 9.

S. August.
Serm. 50.
Edit. po-
stremæ.

Coloss. 3. 17.

ferte.

Ferte. Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram... Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini. Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.... Obsecro vos per misericordiam Dei, hodie nobis manifestatam, ut exhibeatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. Et nolite conformari huic seculo. Hæc digna Christo Deo & homine vero, Regeque magno munera. Ad ipsum sine muneribus accedere indecens est & ingratum, quamvis bonorum nostrorum non egeat Dominus. Nec apparebis (inquit) in conspectu meo vacuus.

In aliam denique viam dare nos debemus, si ad Deum verè sumus conversi; Deo magis obediendum quam mundo & hominibus qui de mundo sunt. Et responso accepto in somnis, ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

Obsecro vos & adhortor in Domino, Ut jam non ambuletis, sicut & gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei, per ignorantiam quæ est in illis, propter cecitatem cordis ipsorum, qui desperantes, semetipsos tradiderunt impudicitie in operationem immunditiæ omnis, in avaritiam. Vos autem non ita didicistis Christum... Deponere vos secundum pristinam conversationem veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Viæ mutatio, est vitæ emendatio. Nos quoque per alias incedimus vias, quando veterem abnegamus hominem, quando superbiam, suscepta humilitate deponimus; quando ad patientiam ab iracundia mentem deflectimus; quando veteres voluptates, & consuetudines pristinas ac desideria antiqua damnamus. Ad viam utique aliam de errore transi-

Aniquus Gallicanæ Ecclesiæ Episcopus, cujus Sermones sub Eusebii Emisen nomine sunt editi, Ser. 1. de Epiph.

mus, quando universas concupiscentias, honestatis ac paupertatis amore calcamus, quando castitate luxuriam subjugamus, sinistras semitas relinquentes, dextro tramite iter spiritale conficimus.

Deo gratias agendum ob vocationis nostræ inæstimabile beneficium. Laudandus Fidelis Deus, per quem vocatis estis in societatem Filii ejus Christi Domini nostri. Vocationi nostræ, Magorum sanctorum exemplo fideliter respondendum est. *Obsecro vos ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis, per gratiam Dei, in libertatem filiorum ejus, in Regnum ejus & gloriam.*

1. Cor. 1. 24

Ephes. 4. 11

IN EODEM FESTO.

Vidimus stellam ejus in Oriente...

Matth. 2.

SUb stellarum fato natum esse Christum impiè quis assereret, quia eo nato stellam ejus Magi in Oriente viderunt. Hinc enim potius Christus non sub dominatu ejus, sed Dominus ejus apparuit, quia illa non in cælo sideratas vias tenuit, sed hominibus quærentibus Christum viam usque ad locum, in quo natus fuerat, demonstravit. Unde non ipsa Christum fecit mirabiliter vivere, sed ipsam fecit Christus mirabiliter apparere: nec ipsa Christi mirabilia decrevit, sed ipsam Christus inter mirabilia sua demonstravit. Ipse enim natus ex Matre, de cælo terræ novum sidus ostendit, qui natus ex Patre cælum terramque formavit. Eo nascente lux nova est in stella revelata, quo moriente lux antiqua est in cælo velata. Eo nascente superi novo honore claruerunt, quo moriente inferi novo timore tremuerunt, quo resurgente Discipuli novo amore exarserunt, quo ascendente cæli novo obsequio paruerunt.

S. August. Serm. 199. in Epiph. 1.

E

Stella

Institut. Concion. Pars II.

Stella hæc novum lumen significat
 Luc. 1. 79. *Oriens ex alto his qui in tenebris & in umbra mortis sedent. Quo de lumine Propheta ait: Surge, illumina- re Jerusalem, quia venit lumen tuum, & gloria Domini super te orta est.*
 Isai. 60. 1. *Et ambulabunt gentes in lumine tuo, & Reges in splendore ortus tui. Fi- dei stellam, cujus lumen sequi debe- mus, quod illuxit in cordibus nostris, hæc stella designat. Sed, heu! pleri- que Christiani dilexerunt magis tene- bras quam lucem. Non veniunt ad lu- cem, ut non arguantur opera eorum. Omnis enim qui malè agit, odit lu- cem. Tenebras ignorantia, falsitatis, & erroris amant, à quibus per Chri- stum sunt liberati: non fide, sed su- perstitione ducuntur. Quid supersti- tio? & quotuplex superstitionis genus? (Lib. 4. Cap. 3. Art. 13.) Omne su- perstitionis genus homini Christiano fugiendum. (Ibidem) Peccati gravis- simi rei sunt, non solum qui divina- tionem, magiam, aut sortilegia exer- cent, sed & qui ariolos, magos, sor- tilegos sive maleficos consulunt, eo- rumve opera utuntur. Hi Christo re- nunciant, diabolum colunt, violant baptismi Sacramentum. Eorum pœne. (Ibid. Regula 8. & 9.) Societatem ineunt cum dæmone, adversus quem utpote Dei & humanæ salutis hostem, bellum continuum, Christo duce, ho- mini Christiano gerendum est. Dixi- stis, Percussimus fœdus cum morte, & cum inferno fecimus pactum. Credunt Patri mendacii. Christi promissis dif- fidunt, eum dæmone infirmioreni censent, qui dixit: Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes & scorpiones, & super omnem virtutem inimici, & nihil vobis nocebit: Me- mineritis pacti cum Christo initi in baptismo, abrenunciationis diabolo factæ. Ne fidatis dæmoni qui Ho- micida fuit ab initio: Sacrorum Ora- culorum memineritis: Nolo vos fieri*

socios demoniorum. . . . *Que conven- tio lucis ad tenebras? Christi ad Be- lial?* 2. Cor. 6. 14.

Lethalis peccati rei sunt, non so- lum qui Astrologiam judiciariam pro- fitentur, & fortuitos eventus, aut fu- tura hominum opera, prosperamque vel adversam fortunam prænuntiant: verum etiam qui Astrologos seu Ge- nethliacos consulunt. (Ibid. Regula 10.) *Filii hominum, usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Beatus qui non respexit in vanitates & insanias falsas. Divinatores illos, Astrologia Judiciaria, Geomantia, Chiroman- tia professores, circulatores & cir- culatrices Bohemos & Bohemas fu- gite, genus hominum potentibus in- fidum, sperantibus fallax (ut loqui- tur C. Tacitus) quibus olim Senatus Romanus, etsi adhuc idolis serviens, Urbe & Italia tota interdixit. Ne adeatis aut interrogetis de futuris e- ventibus falsidicos illos Vates, qui Vendunt hominibus imperitis misera- bilem servitutem. Nam quisque liber ad hujusmodi Mathematicum cum in- gressus fuerit, dat pecuniam ut servus inde exeat aut Martis aut Veneris, (ait S. Augustinus.) Hæ artes, hæ superstitiones, plenæ sunt pestifera cu- riositatis, cruciantis sollicitudinis, mortifera servitutis. Desertores An- geli, Proditores hujus curiositatis, (inquit Tertullianus.) Servus in con- silia regentis Domini irrumpere non debet. Servi Dei sumus: Quid pro- videntia ejus consilia penetrare volu- mus? Sicut oculi servorum in mani- bus dominorum suorum, ita oculi no- stri ad Dominum Deum nostrum. Jus Dei est, futura nosse. Usurpatores sumus, si futuros eventus nosse vo- lumus. Annuntiate que ventura sunt in futurum, & sciemus quia Dii estis vos.*

Divinatio per auguria, omina, oc-

Psal. 4. 4.
Psal. 39. 6.

Tacit. lib. 1. Histor. Tertull. lib. de Idol. C. 9.

Lib. 2. de Doctrina Chr. C. 21. & 24.

Psal. 121.

Isai 47. 21.

occurfus, & alias hujusmodi rerum exteriorum observationes, perniciofa fuperfinitio. (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 13. Regula 11.*) Divinatio per fomnia, vana & fuperfinitiofa eft, tacitumque pactum cum dæmone involvit. (*Regula 13.*) Divinatio per fortes, lethale ex genere fuo peccatum eft, (*Regula 14.*) Observatio dierum, menfium, & annorum, ad fortuitos eventus, vel ad directionem humanorum negotiorum, & actionum quæ nullatenus pendent à fiderum influxu, ita ut dies aliqui faufti vel infaufti habeantur, & propterea fufpendantur aut retardentur, vel penitus omittantur humana negotia vel actiones, quæ aliàs fierent; aut quædam fiant, quæ aliàs omitterentur, fuperfinitio eft. (*Regula 17.*) Observantia fanitatum, quæ media inania, inutilia, inefficacia & fuperfinitiofa ad fanandos morbos hominum vel animalium adhibentur, vel ad eos avertendos ufurpantur, lethale peccatum eft. (*Regula 18. & 19.*) Ochozias Rex ægrotus, quia vero Deo contempto confultuit Accaron, morte punitus eft, quam ipfi Dei nomine Elias Prophetæ denuntiavit. *Quia mififti nuntios ad confulendum Deum Accaron, quafi non effet Deus in Ifrael, à quo non poffes interrogare sermonem, ideo de lectulo, fuper quem afcendiſti, non descendes, fed morte morieris....* Observantia facrorum, fuperfinitiofa & illicita. (*Regula 21. & 22.*) Malefictum altero malefictio tollere, aut maleficos adire, ac eorum uti opera ut hoc modo tollant; vel fic tollere volentibus confenfum præbere, nuſquam licet, fed lethale femper peccatum eft. (*Regula 25.*) In omnibus anguftiis, rebus adverfis, & damnis rerum temporalium, morbis pecorum vel hominum, ad Deum confugiendum eft, & cum pio Rege Joſaphat dicendum: *Cum ignoremus*

quid agere debeamus, hoc ſolam habemus refidui, ut oculos noſtros dirigamus ad te.

Omne igitur fuperfinitionis & vanæ obſervantiæ genus cum execratione reſpuentes, Chriſtum Salvatorem noſtrum ac Regem, quæramus cum ſanctis Magis; illum noſſe, adorare, ac muneribus honorare, una nobis curioſitas & cura fit. Quæramus quæ ad ſalutem noſtram pertinent & neceſſaria ſunt, tam media, quàm præcepta; Angeli Cuſtodis noſtri directionem & inſpirationes, in omnibus viis noſtris poſtulemus, & ſequi parati ſimus, ſicut Magi ductum Angeli ſtellam moventis ſecuti ſunt. Non conſulamur planetarios, augures, magos, ſortilegos, qui *Parati ſunt ſuſcitare Leviathan*; ſed Paſtores, & conſcientiæ Moderatores, pios & doctos. Non futura ſcrutemur, ſed quis ſit conſcientiæ noſtræ ſtatus; quænam in ea lateant peccata, & habitus mali; quæ nobis cupiditates dominantur; ut illa per confeſſionem & pœnitentiam eluere, illos per virtutum contrariarum actus eradicare: has domare pugnando ſatagamus. Non ſufficiamus præſentibus, ut quid futura contingentia inquiremus? Prævideamus futura, quantum prudentia & cautio Chriſtiana jubent, ut pericula vitemus. Animarum noſtrarum, ut peccati occaſiones, & iniquorum conſortium ac familiaritatem fugiamus, quæ nobis cauſa ruinæ ſpiritualis eſſe poſſunt: Cogitemus quam deinceps viam ſimus inituri, ne redeamus ad Herodem, ſed per aliam viam revertamur in patriam noſtram, quæ cælum eſt.

4. Reg. 1.
16.

2. Paralip.
20. 1.

DOMINICA INFRA OCTAVAS

EPIPHANIE.

Dixit Mater ejus ad illum : Fili, quid fecisti nobis sic ? Ecce Pater tuus, & ego dolentes querebamus te. Et ait ad illos : Quid est quod me querebatis ? Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse ? Et descendit cum eis, & venit Nazareth : & erat subditus illis... Luc. 2.

CUm duo ex præcipuis Christianæ vitæ erga homines officiis sint liberorum sancta educatio, illorumque erga parentes observantia, primi hujus officii exemplum Maria Jesu Christi Mater & Josephus Pater ejus nutritius exhibent; secundi, puer ipse Jesus. Joseph & Maria per annos singulos ibant in Jerusalem, ad diem solemnem Paschatis : illucque puerum Jesum ducebant, ad immolationem agni Agnum ipsum sine macula, ad celebrationem Paschæ typici, verum Pascha pro nobis post annos aliquot immolandum, sacerdotem pariter & victimam, qui legales figuras morte ac resurrectione sua aliquando erat impleturus. Annum ætatis duodecimum agebat adorandus Puer, cum ascendit illis Jerusalem secundum consuetudinem diei Festi, consummatisque diebus, cum redirent, remansit in Urbe, & non cognoverunt parentes ejus, donec peracto diei itinere, inter cognatos & notos quæsitum non invenerunt. Quapropter Jerusalem reversi, illumque cum anxietate & dolore quærentes, post triduum, invenerunt in Templo sedentem in medio Doctorum, audientem, & interrogantem illos; ita ut prudentia sua & responsis omnibus admirationi esset. Cui Mater:

Fili, inquit, quid fecisti nobis sic ? Ecce Pater tuus & ego dolentes querebamus te. Amabilem ac suavem Matris querimoniam humiliter audit Puer adorandus, ac modestè respondet : Quid est quod me querebatis ? Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse ? Quod responsum etsi tunc non intellexerint, nescientes quanam essent illa negotia Patris, & qua ratione disputatio cum Doctoribus ad illa pertineret, siluerunt nihilominus præ admiratione & reverentia ejus, quem Deum esse firmissimè credebant. Et Jesus cum eis descendit, & venit Nazareth, & erat subditus illis, non necessitate, sed pietate, & dignatione. Parentes Christiani, officia vestra erga filios à Maria & Joseph; filii, officia vestra erga parentes à puero Jesu discite, & tanquam in exemplari intuemini.

Parentum erga filios officia. Debent imprimis filios alere, & curam illorum gerere. 2. Instructionem & disciplinam filiis debent, ipsosque instituere tenentur tum in fide, tum in Christianæ vitæ officiis... Nulla re magis quàm optima & sancta educatione suum erga filios amorem parentes testari possunt... Quia verò exempla longe movent efficacius quàm verba, filiis suis omnium virtutum exemplo præluere debent parentes Christiani... Ipsis denique correptionem debent statim à pueritia, quæ prona ad malum est. Qua in re prudentia & moderatione opus est, ut videlicet nec austeriores, nec indulgentiores parentes sint. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 2. §. 1.*)

Lethalis peccati rei sunt parentes, qui filios suos in eodem secum lecto collocatos ex somnolentia opprimunt; vel tam negligenter educant, ut in ignem vel aquam cadant, aliove simili casu extinguantur; vel quorum incuria sine Baptismo moriuntur. (*Art. 3. Regula x.*) Graviter peccant.

cant parentes, qui ob secundarum nuptiarum societatem, filiorum ex primo thoro susceptorum educationem negligunt. (*Regula xi.*) Gravis peccati rei sunt parentes, qui paternam providentia filiis suis non consulunt, sed eorum neglecta collocacione & fortuna, bona sua dilapidant; aut tam multa extraneis conferunt, ut filios suos necessariis vitæ hujus subsidiis eorum statui & conditioni convenientibus fraudent, aut sine causa exheredent. (*Regula xii.*) In singulos filios dividere debent hereditatem, secundum quod lege aut consuetudine præscriptum est. Parentum in filios inæqualis amor, & alios præ aliis augendi ac locupletandi studium, odia filiorum in parentes, fratrumque inter se dissidia implacabilia sæpe parit. (*Regula 13.*) Quam grave sit peccatum parentum, qui suos liberos in Monasteria detrudunt, seu ad Religiosam professionem cogunt, vel inducunt. (*Lib. 3. Cap. 6. Art. 3. Regula 12. & Art. 8. Regula 17.*)

Pueri in Ecclesiam ut in Jerusalem ducendi à parentibus, docendique ut Angelorum instar cum reverentia, modestia, & pietate stent coram Deo, ipsius Majestatem adorent, ipsumque orent pro modulo suo; ut Catecheses audiant; ut cum ætate & sapientia profecerint, Sacramenta frequentent, conscientiam Moderatorem eligant, Dei voluntatem exquirant de statu vitæ eligendo, ne sine vocatione statum aut conditionem eligant: qua ex electione sors æterna sæpe pendet filiorum & filiarum. Caveant parentes ne sint ex eorum numero, de quibus scriptum est: *Immolaverunt filios suos, & filias suas demoniis.* Filios enim suos & filias suas demoniis immolant, cum vanitati & mundo addicunt, cum eorum cupiditatibus nascentibus blandiuntur: demoniis immolant, cum cupiditatis vel

Institut. Concion. Pars II.

ambitionis instinctu, aut rationibus merè humanis, ipsos Clero, aut Monasterio devovent, aut repugnantes, aut filiali tantum reverentia consentientes, nec à Deo vocatos... Timeant ne filii & filiae meritò dicant aliquando: *Parentes sensimus parricidas.* Videant utrum filiis veritates fidei ac legis Christianæ inculcaverint pro officii sui ratione, ut pius Rex Ezechias ait: *Pater filiis notam faciet veritatem tuam.* An filios suos errantes à via salutis sollicitè quærunt, & ad vias rectas revocant? Immò pravis exemplis illos in viam perditionis ducunt, ut *fiant sicut patres eorum, generatio prava & exasperans; generatio quæ non direxit cor suum, & non est creditus cum Deo spiritus ejus.*

Filiorum erga parentes officia. 1. Reverentia & observantia. 2. Preces pro ipsis ad Deum fundenda. 3. Obedientia. 4. Virtutum ac rectè factorum imitatio. 5. Ipsorum prudentibus consiliis deferendum, maxime cum status vitæ deligendus est, cum uxor ducenda. 6. Parentibus subveniendum, tum in spiritualibus necessitatibus, tum in temporalibus, (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 1. §. 2.*) Christus Jesus observantiæ & obedientiæ filiorum erga parentes exemplar. *Et descendit cum eis, & venit Nazareth, & erat subditus illis...* QUID enim Magister virtutis, nisi officium pietatis impleret? Numquid & humano egebat auxilio, ut materno serviret imperio? *Deferebat homini, deferebat ancillæ, deferebat simulato Patri: Et miraris si Deo detulit?*... *Exempla pietatis agnosce. Disce quid parentibus tuis debeas.* Christi parentes omnia illi debebant: Nos parentibus, post Deum, omnia debemus. *Et erat subditus illis, in omnibus, Deus creaturis suis, per annos triginta.*

Lethalis peccati rei sunt, qui pa-

E 3 ren-

Isai. 48. 19.

Psal. 77. 8.

S. Ambros. Lib. 2. in Evangel. S. Lucæ, Nr 65.

Luc. 1. Ecce ancilla Domini.

rentibus maledicunt, qui ipsos verberant, spernunt, vel irrident, aut de ipsis erubescunt. Graviter etiam peccant, qui parentibus incerorem creant, aut senectutis illorum infirmitates impatienter ferunt. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 3. Regula 1.*) Parricidii rei sunt filii, qui mortem parentum oprant, assequendæ hereditatis cupiditate: Nec illos excusat, quod eam non optent ut parentibus malam, sed ut sibi utilem. (*Regula 4.*) Filii qui parentibus aliquid surripiunt, lethalis peccati rei sunt, nisi materiæ levitas veniale faciat. (*Regula 5.*) Filii parentibus non obediens in iis quæ justa sunt, & quæ pertinent ad disciplinam vitæ, & curam domesticam, rei sunt lethalis peccati, si præcepta sint gravis momenti; vel si ex contemptu non obediunt in iis etiam quæ levioris momenti videntur. (*Regula 6.*) Verùm filii, parentibus obedire non tenentur, cum aliquid præcipiunt contra Dei præcepta, vel consilia Evangelica (*Regula 7.*) Si ad peccatum provocent præcepto, vel consilio; aut à meliore bono & sancto proposito revocent, usurpanda sunt illa pueri Jesu verba: *Nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt oportet me esse...*

Mercēs à Deo promissa his qui parentes, secundum ejus mandatum, honorant... Parentum benedictio, divinæ benedictionis pignus... Parentum maledictio timenda... Cur interdum piis erga parentes filiis brevior sit vita? ... Impiorum, ingratorumque filiorum pœnæ. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 1. §. 6.*)

IN EADEM DOMINICA.

Requirebant eum inter cognatos & notos. Et non invenientes, regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum. Et factum est, post triduum invenerunt illum in Templo... Et dixit mater ejus ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? Ecce Pater tuus, & ego dolentes quærebamus te.... Luc. 2.

I. **C**hristum absque culpa sua amiserant parentes ejus. Illum gerebant in corde, qui paulisper ab ipsis se subduxerat corpore: Sed Deum non amittimus sine culpa. *Hominem enim justificatum non deserit, nisi prius ab eo deseratur, ut docet sacra Synodus Tridentina. Verumtamen & cum ipsum amisit homo per peccatum, illum inveniet, si rectè, studiosè & impigrè quærat. Tres enim sunt causæ cur à quærentibus non invenitur, quia videlicet* *Aut non in tempore quærunt, aut non sicut oportet, aut non ubi oportet. QUÆRITE Dominum dum inveniri potest: invocate eum dum prope est.* Erit enim cum inveniri non poterit, quia prope non erit. Non invenietur ab impiis, quos ultores Angeli arcebunt, & tollent, ne videant gloriam Dei. Frustra inclaimabunt & fatuæ Virgines; *Domine, Domine, aperi nobis.* Ad eas non exhibit, *clausa janua*, sed respondebit: *Nescio vos.* Sibi proinde dictum putent: *Quæretis me, & non invenietis.* Caterum *Nunc tempus acceptabile, nunc dies salutis sunt. Ergo dum tempus habemus, operemur bonum.* Tunc aliud ad quærendum Deum, ad operandum quod bonum est, reperturus es tibi tempus in sæculis venturis, præter hoc quod constituit tibi Deus, in quo recorde-tur tui? Et ideo *dies salutis*, quia in his

S. Bernard.
Serm. 75. in
Cantica.

Itai. 51.

Matth. 25.

Joan. 7. 34.

his ipse *Deus Rex noster ante sæcula operatus est salutem in medio terræ.*

II. Ergo tu, & in medio gehennæ expectato salutem, quæ jam facta est in medio terræ. Quam tibi somnias proventuram inter ardores sempiternos facultatem veniam promerendi, cum jam transiit tempus miserendi? Non relinquitur tibi hostia pro peccatis, mortuo in peccatis. Quærendus est Deus, statim atque animadverterimus nos illum amisisse per peccatum lethale, statim quærendus est per poenitentiam & contritionem ad illum nos convertendo. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Poenitentiae, Cap. 4. Art. 7. Regula viii.*) Jesum quæsierunt Joseph & Maria, statim atque animadverterunt illum abesse à comitatu. *Requirebant eum inter cognatos & notos, & non invenientes, regressi sunt in Jerusalem.* Si mulier drachmam amiserit, statim everrit domum ut eam inveniat. Si pastor ovem amiserit statim quærit ut eam reducat. Si sanitatem amiserimus, statim vocamus Medicum, ut eam recuperemus: & Deo nostro amisso, in quo uno omnia habemus, non statim ipsum quærimus, sed differimus de die in diem.

III. Non solum opportuno tempore, sed opportuno loco Deus quærendus est. Aurum, gemmæ, aliaque hujusmodi corporalia & temporalia bona in iis quærenda sunt locis, in quibus amissa fuere: Deus verò non invenitur ubi amissus fuit, nec proinde ibi quærendus est, in mundo amissus est, quærendus est in secessu: in spectaculis, in choræis, in ludis, in conviviis, in hac vel illa societate amissus est; his renunciandum, & æternum vale dicendum. Sæpe non invenitur in comitatu, nec inter proximos & cognatos, qui potius nobis impedimento sunt ne Deo serviamus. Non invenitur in occasionibus peccati;

deferendæ sunt imprimis, si Deus sincerè quærat. Quamobrem illis omnibus qui in proxima peccandi occasione versantur, Absolutio Sacramentalis neganda est. Si enim Deum sincerè quærent, occasiones proximas illum amittendi fugerent ac desererent. (*Lib. 2. Tractatu de Sacramento Poenitentiae, Cap. 7. Art. 3. Regula x.*) *Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 8. Art. 3. Regula 6. & Regula 31.*) Deus in Jerusalem quærendus, in Ecclesia Catholica, in Templo ubi expiantur peccata, ubi sacrificium propitiatorium pro ipsis offertur, ubi verbum salutis prædicatur, ubi Deus colitur, laudatur, & oratur, ubi speciatim exaudit preces peccatorum poenitentium, & misericordiam ejus implorantium, ubi Christus Redemptor noster corporaliter adest nobis, misericordiae suæ sinum nobis expandens. Sed heu! sæpe in Templo Deus amittitur, ubi quæri deberet ac inveniri. Quot Christiani Domum Dei non solum faciunt domum negotiationis, sed scortationis? Ibi *luxuria negotiatur* (ut Tertulliani verbis utar.) Huc *propter mutuum videre & videri*, mulieres *circumornatae ut similitudo templi*, & viri effeminati, calamistrati concurrunt, & aspectu mutuo corda sibi nuntiant impudica: Templorum sanctitas violatur, Dei Majestas contemnitur. *Quid est quod dilectus meus in domo mea fecit scelera multa?* Ecce in ipso introitu *Idolum zeli*. Zelum, pietatemque simulant hypocritæ, Deum se colere fingunt, sed speciem pietatis habentes, ejus abnegant veritatem. *Idolum zeli* appellatur, quia ad æmulationem & zelum Deum provocat. *Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus, & irritaverunt in vanitatibus suis: & ego provocabo eos in eo qui non est populus.* Fode parietem, & vide abomina-

Ezecho 8.

tiones pessimas. Ibi omnis similitudo reptilium & animalium, & seniores domus Israel thus adolent ante picturas. Quàm multi in exemplum Ophni & Phinees, sacrificiorum primitiva decerpunt, & bonis Ecclesiasticis, quæ sunt Oblationes fidelium, pretia peccatorum, patrimonia pauperum, (ut sacri Canones loquuntur) abutuntur ad luxum, ad ludum, ad convivia, ad ædificia superflua, ad canes alendos, ad consanguineos ditandos? Quot sacris ministeriis funguntur, lucri, & commodorum temporalium causa? Quando viderimus plebem pessimam congregatam, de qua scriptum est, Odivi Ecclesiam malignantium: & peiores plebe Præpositos, nequioresque Principem, qui præfectus est plebi atque Presbyteris: dicamus Jezoniam stantem ante picturas, & singulos habere thuribula in manibus suis: non Dei majestatem, sed proprias sententias adorantes. Adhuc conversus, videbis abominationes majores, Mulieres plangentes Adonidem. Mulieres non peccata plangunt, non dolent quòd Deum sponsum animarum suarum, sed quòd profanos amatores amiserint; lugent ob damna rerum temporalium, non æternarum. Eos qui ad sæculi mala & bona vel contristantur, vel exultant, mulieres appellemus, molli & effeminato animo: dicamusque plangere eos Adonidem, ea videlicet quæ in rebus mundi putantur esse pulcherrima. Plures denique dorsa habent contra templum Domini, & facies ad Orientem, & adorant ad ortum solis. Aulici, Deo derelicto, ad favorem Principis, fortunamque, velut ad numen convertuntur, omnesque cogitationes suas & studia eò dirigunt. Hi omnes Deum non inveniunt, nec in Templo, quia illum non quærunt ut Joseph & Maria.

IV. Quærendus est scilicet cum do-

lore vehementi de peccatis quibus ipsum amisimus, cum Tristitia quæ *1. Cor. 7. 10.* *pœnitentiam in salutem stabilem operatur: cum tristitia quæ parit sollicitudinem salutis, indignationem adversus peccatum, timorem judiciorum Dei, vindictam adversus nos ipsos injuriæ Deo illatæ per severam & laboriosam satisfactionem, fervens desiderium Deo serviendi & in omnibus placendi, zelum & æmulationem meliorum charismatum & virtutum, bonorumque exemplorum. Ecce enim hoc ipsum secundum Deum contristari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem? sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam. Joseph & Maria Jesum cum dolore & anxietate quærebant. Ecce Pater tuus & ego, dolentes quærebat te. Amor quo Jesum prosequabantur, doloris mensura fuit. Omnis enim dolor in amore fundatur.... De contritionis vehementia.... Summus & maximus dolor de peccatis contritio esse debet, ita ut nullus major excogitari possit. (Lib. 2. Cap. 3. Art. 5.) Veræ contritionis, & sinceræ conversionis indicia. (Art. 7. Regula 6.) QUÆRITE DOMINUM, & CONFIRMAMINI, QUÆRITE FACIEM EJUS SEMPER.... Quærite Deum, & vivet anima vestra. Animæ justæ, quærite sponsum; Animæ infirmæ, quærite Medicum. Anima illi vivet, quæ mundo mortua est. Quæ enim mundo vivit, illi non vivit. Sic eum quæramus, ut inveniamus, & dicamus cum Propheta sancto: *Mihi adherere Deo bonum est. Non funibus solum, quæ faciliè putrescunt, aut citò abrumpuntur, id est, honestatis intuitu, aut memoria promissionum, Deo alligemur. Non clavis solum configamur Domino Majestatis, timore scilicet pœnarum æternarum, quo qui confixus est, non peccare metuit.**

S. Hieronymus lib. 1. in Ezecho. in Cap. 8.

S. Hieron.

Psalm. 21.

Psalm. 71.
S. Bernardus.
Serm. 4. de
Diversis.

Cant. 3. 4.
Rom. 8. 35.

metuit, sed ardere: sed glutine fortissimo, id est caritate, Deo ita jungamur, ut unus spiritus simus cum eo, & dicamus: *Tenui eum, nec dimittam.... Quis nos separabit à caritate Christi?*

DOMINICA I. POST OCTAVAS

EPIPHANIÆ.

Nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, & erat Mater Jesu ibi: vocatus est autem & Jesus, & Discipuli ejus ad Nuptias. Joan. 2.

Cum ad vitæ statum eligendum divinæ gratiæ lumen auxiliumque maximè necessarium sit, de matrimonio contrahendo minimè deliberandum est sine Jesu. Ut nuptiæ sanctæ sint, ad eas vocandus est Jesus, Spiritus ejus per orationem attrahendus, & recta intentione ineundum matrimonium est; non avaritiæ, non ambitionis, non voluptatis affectu. Quod præcipuè spectari debet in petitione & electione uxoris, virtus est, non divitiæ, non nobilitas, non forma. Matrimonium contrahendo graviter peccant, qui ad contrahendum aliis rationibus finibusque moventur, præter eas ob quas à Deo institutum est. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 1. Art. 3. Regula 5.*) Uxor bona Dei munus est. *Domus & divitiæ dantur à parentibus; à Domino autem propriè uxor prudens.* Idem esto de viro judicium. A Domino igitur postulare debet puella Matrimonio collocanda sponsum secundum cor ejus, sapientem, castum, justum, sobrium, pium. Castam pariter, prudentem, omnique virtutum genere ornatam conjugem humili ac fervente oratione postulare debet à Deo vir Matrimonii candidatus. Sanctum Isaac imitetur, qui sponsam expectans ad se mox adducendam, exi-

Prov. 19. 14.

vit ad meditando in agrum (*Gen. 24.*) id est, *Ad orandum*, ut Chaldaica Paraphrasis habet, ut Matrimonium suum Deo commendaret. Vocanda est & Mater Jesu ad nuptias, Deiparæ Virginis intercessio imploranda in negotio quod tanti momenti ad salutem est. Respicenda est velut exemplar, invocanda ut Patrona à puellis nubilibus; utpote quæ Virginum prudentissima & modestissima, sponсарum & uxorum sanctissima & castissima, matrumque Christianarum prima, nobilissima, & admiratione dignissima fuerit. Vocandi sunt & discipuli Jesu ad nuptias; seu potius vir & uxor ejus discipuli esse debent, secundum ejus doctrinam ac Evangelium, Ecclesiæque leges contrahendo. Spirituum Virorum, Pastorum, conscientiarum Moderatorum consilium rogandum, Sacerdotum & piorum precibus commendandum tam grave negotium est. Parentum consensus expectandus. *Nec enim in terris filii sine consensu patrum rectè & jure nubunt.* Lethaliter ergo peccant filii familias, qui parentibus inconsultis, vel justa ex causa repugnantibus & invitis, Matrimonium contrahunt. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Matrimonii, Cap. 2. Art. 3. Propositione 3.*) Ab hereditate temporali repelli possunt à parentibus, secundum leges principum. Præsentem Jesum intueri semper debent sponsus & sponsa ante Matrimonium, ne libidinis blanditiis, osculis, actibus, aliove commercio impudico, gratiæ Sacramenti impedimentum apponant, & Dei benedictionem à futuro suo Matrimonio avertant.

Tertull. lib. 1. ad Uxorem.

Ad Matrimonii nuptiarumque solemnitatem vocandus est Jesus, ut illis benedicat, qui Matrimonium ab initio mundi institutum in paradiso terrestri, ut officium naturæ, ad Sa-

crat

Ephes. 5.

cramenti dignitatem in nova lege pro-
vexit. *Sacramentum hoc magnum est,*
ego autem dico in Christo & in Ecclesia.

Math. 19.

Vim porro gratiæ operatricem Chri-
stus Matrimonio contulit, illudque
ad Sacramenti dignitatem evexit,
cū ait: *Non legistis quia qui fecit*
hominem ab initio, masculum & femi-
nam fecit eos, & dixit: Propter hoc
dimittet homo patrem & matrem, &
adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in
carne una. Itaque jam non sunt duo,
sed una caro. Quod ergo Deus con-
junxit, homo non separet. Ad hujus
rei significationem nuptiis benedixit,
quas primo suorum miraculorum il-
lustravit. Quid præstet christianis con-
jugibus gratia specialis quæ per Ma-
trimonii Sacramentum confertur? (*Lib.*
2. Tract. de Sacramento Matrimo-
nii, Cap. 1. Art. 4. Proposit. 1. &
2.) In statu igitur gratiæ esse debent
sponsus & sponsa, cū Matrimonio
solenni ritu conjunguntur in Eccle-
sia; alioqui sacrilegii rei sunt, &
Dei maledictionem pro benedictione
super se inducunt. . . . Vocandus est
Jesus ad nuptias ut in nuptiali con-
vivio temperantia & sobrietas regnet,
in choræis modestia, in omnibus pu-
dicitia; ut vanitas, dissolutio, luxus
eliminenter.

Tria Matrimonii bona, proles,
fides, Sacramentum, in nuptiis di-
ligenda. (*Ibidem*) In prole triplex bo-
num habent conjuges. 1. Pariunt Deo
servos fideles; 2. Cives patriæ, non
tantum terrenæ, sed cælesti. 3. Sibi
heredes. Fidei conjugalis bonum tri-
plex, Animæ, corporis, & honesta-
tis. Animæ bonum est fornicationis
fuga. Corporis, mutuū officium &
adjumentum quod sibi præstant con-
juges in vitæ societate & rei familiaris
administratione. Bonum honestatis,
quia nuptiis fit honestum quod aliàs
turpe esset. Bonum ergo sunt nuptiæ,
in quibus tantò meliores sunt conju-

gati, quantò castiores & fideliores
Deum timent, maxime si filios quos
carnaliter desiderant, etiam spiri-
tualiter nutriant; (inquit S. Augu-
stinus lib. de bono conjugali, Cap. 19.)
Sacramenti bonum in tribus pariter po-
situm. 1. Conjunctio animorum si-
gnificat conjunctionem animæ cum
Deo. 2. Conjunctio corporum signi-
ficat conjunctionem carnis cum Ver-
bo Deo. 3. Unus vir & una uxor signifi-
cant unicum sponsum Christum unius
sponsæ Ecclesiæ. (*Libro & Capite ci-*
tatis, Art. 8.) Adulterium fidei
conjugali oppositum. Ejus deformitas
& enormitas, ex triplici capite . . .
Adulteri pœnæ. (*Lib. 3. Tractatu*
de Peccatis, Cap. 8. Art. 3. Regula
16. (Viri adulterium gravius pec-
catum est adulterio mulieris (*Ibid.*
Regula 18.) Qui hoc morbo labo-
rant, ad hæc Apostoli verba atten-
dant, Hebr. 13. *Fornicatores & adul-*
teros judicabit Deus.

In Conjugalis vitæ societate præsens
semper Christianis conjugibus debet
esse Jesus, ut sui status & vocatio-
nis officia Christiana impleant. De
conjugum Christianorum officiis (*Lib.*
2. Tract. de Sacramento Matrimo-
nii, Cap. 5. §. 1.) *Caro una* (inquit
Tertullianus libro 2. ad Uxorem)
unus & spiritus. Simul orant, simul
jejunia transigunt, alterutro docen-
tes, alterutro exhortantes, alterutro
sustinentes. In Ecclesia Dei pariter
utrique, pariter in convivio Dei, pa-
riter in angustiis, in persecutionibus,
in refrigeriis. Neuter alteri gravis
est. Libere ager visitatur, indigens
sustentatur. Eleemosyna sine tormento,
sacrificia sine scrupulo, quotidiana
diligentia sine impedimento. Talia
Christus videns & audiens gaudet. His
pacem suam mittit. Ubi duo, ibi &
ipse: ubi & ipse, ibi & Malus non
est. In Matrimonii tribulationibus,
deficiente vino cælestium consolatio-
num,

num, invocanda Dei Mater; sed ut utiliter invocetur, Filio ejus parendum, & secundum ejus Evangelium vivendum est. *Dicit Mater ejus Ministris: Quodcumque dixerit vobis, facite.* Primum miraculorum suorum concedit Jesus precibus Matris suæ. Ipsi intercessionem potentissimam apud Christum Jesum adhibeamus, non ut conversionem aquæ in vinum, sed conversionem cordis nostri; non ut bona temporalia, fluxa, insipida, quæ ut aqua dilabuntur; sed ut bona gratiæ obtineamus, fructus vitis veræ, sanguinis & meritorum Jesu Christi applicationem, vinum animas inebrians, vinum nuptiarum Agni; ut rerum omnium terrenarum obliviscantur, & in uno Domino gaudeamus.

Conjugibus præsens sit Jesus, ut in pace vivant. Mulier ex latere Adam dormientis formata à Deo; non ex capite, quia mulier dominari viro non debet: non ex pedibus, quia non debet contemni & quasi ancilla tractari; ex latere (inquam) *Ut firmam & insolubilem debere esse ostenderet Deus unici conjugii caritatem.* Uxor viro in omnibus quæ Dei legi non repugnant, facile consentiat, vir uxori consulat, indulgeat, compatia-
Rupertus lib. 2. in Genes. Cap. 34.
Genes. 16.
Psal. 75.
3.

lidunt. Discipulis suis jussit Christus, ut pacem adprecarentur familiis, quæ ipsos hospitio susciperent, dicentes: *Pax huic domui.* Incomparabile bonum pax est, omnisque fons prosperitatis & felicitatis, sed quo illi solum digni sunt, qui manent in caritate. *Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam, &c.*

Matth. 10.

IN EADEM DOMINICA.

Vocatus est Jesus ad Nuptias.

AD spirituales nuptias omnes vocati sumus, in quibus Jesus Christus sponsus. *Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.* Sponsa verò nos ipsi sumus: omnes simul una sponsa, & animæ singulorum quasi singulæ sponsæ. Multum hæc sponsa sponso suo inferior genere, specie, dignitate. Attamen de cælo descendit Filius Dei, homo factus est ut illam sibi desponsaret; pro ea mortuus, lavit eam à peccatis in sanguine suo, & mundavit eam lavacro aquæ in verbo vitæ, ut sibi gloriosam exhiberet, non habentem maculam neque rugam. O inestimabilem animæ gloriam, ut sponsum habeat nobilem cælo, potentem imperio, divitem mundo! Unde tibi hoc, Anima, ut ipse sit sponsus tuus, cujus pulchritudinem sol & luna mirantur, ad cujus nutum universa mutantur? Quid retribues Domino, pro omnibus quæ retribuit tibi, ut sis *socia mense, socia regni, socia thalami*, ut introducat te Rex in cubiculum suum? Totum ipsi cor tuum & amorem, fidem inviolatam, corpus immaculatum & castum. *Audi, filia, & vide & inclina aurem tuam, & obliviscere populum tuum, & domum patris tui.* Desere carnales affectus, seculares mores dedisce, à prioribus vi-
Psal. 44. 11.

Psal. 18.

S. Bernardus Serm. 2. in Dom. 1. post Oct. Epiph.

S. August.
Enarrat. in
Psalm. 44.

S. August.
in Psalm. 66.

Psalm. 45.

tiis abstinere, consuetudines noxias ob-
liviscere. *Quoniam concupivit Rex
speciem tuam; quia ipse est Dominus
Deus tuus. Deus tuus est, Rex tuus
est. Rex tuus, & ipse est sponsus
tuus. Regi nabis Deo, ab illo dotata,
ab illo decorata, ab illo redempta, ab
illo sanata. Quicquid habes unde illi
placeas, ab illo habes.* Illum ergo pu-
re & castè ama. In istis humanis
conjugiis considerate cor castum
quale sit ad Deum. Castè non di-
ligit uxorem suam, qui propter do-
tem illam diligit: non maritum ca-
stè diligit, quæ propterea diligit,
quia aliquid donavit, aut quia mul-
tùm donavit. Et dives maritus, &
pauper factus maritus est. Quàm
multi proscripti a castis uxoribus
amplius dilecti sunt? Probata sunt
multa casta conjugia calamitatibus
maritorum: ne aliud amare quàm
maritum putarentur, non solùm non
deseruerunt, sed amplius obsecutæ
sunt. Si ergo maritus carnalis gra-
tis diligitur, si castè diligitur; &
uxor carnalis gratis diligitur, si castè
diligitur: Deus quomodo diligendus
est, verus & verax animæ mari-
tus ad prolem sempiternæ vitæ fecun-
dans, & steriles nos non esse per-
mittens? Illum ergo sic diligamus,
ut aliud præter ipsum non diligatur.
Non minùs ipsum diligamus in ad-
versitate, quàm in prosperitate.
Cæleste convivium præparatur, in
quo nunquam vinum deficiet. Ine-
briabimur enim ab ubertate domus
Dei, & torrente voluptatis ejus po-
tabimur. Hic autem quamvis mensam
in conspectu nostro Deus paraverit
adversus omnes qui tribulant nos,
nonnunquam vinum deficit, gratia
scilicet devotionis, & fervor carita-
tis. Quamobrem ad matrem Jesu con-
fugiendum est, piè invocanda est Ma-
ter Misericordiæ, ut nostra Mediatrix
sit apud Filium. Interim verò nobis

purificatione opus est. Nunc ab-
luitur sponsa, nunc purificatur: ut
in cælestibus nuptiis sponso suo sine
omni macula præsentetur. Quæra-
mus ergo hydrias sex, in quibus
hæc ablutio seu purificatio fiat. Nam
si dixerimus quia peccatum non ha-
bemus, nos ipsos seducimus, & ve-
ritas in nobis non est, quæ sola libe-
rat, sola salvat, sola lavat. Quòd si
confiteamur peccata nostra, non dee-
runt veris Israelitis purificationis hy-
driæ: quoniam fidelis est Deus, qui
dimittat nobis peccata, & emundet nos
ab omni iniquitate. *Erant autem ibi
hydriæ sex posite secundum purifica-
tionem Judæorum.* Prima hydria &
prima purgatio, cordis compunctio
est. *In quacumque hora ingemuerit
peccator, (ait Dominus) omnium ini-
quitatum ejus non recordabor.* Secun-
da, Confessio: omnia siquidem in
confessione lavantur. Tertia, eleemo-
synarum largitio. *Date eleemosy-
nam, & ecce omnia mundi sunt vobis.*
Quarta, remissio injuriarum, secun-
dum quòd orantes dicimus: *Dimit-
te nobis debita nostra, sicut & nos
dimittimus debitoribus nostris.* Quin-
ta, est afflictio corporis: unde ora-
mus ut *Mundi per abstinentiam, Deo
canamus gloriam.* Sexta, est obedien-
tia præceptorum: *Vos mundi estis
propter sermonem quem locutus sum
vobis.* Hæ sunt sex hydriæ posite
in purificationem, non carnalium
Judæorum, sed spiritualium Israelita-
rum: quæ vacuæ sunt & plenæ ven-
to, si mandata Dei pro inani gloria
observentur. Aqua replentur, si timo-
re Dei custodiantur: quoniam timor
Domini fons vitæ; aqua est, etsi mi-
nus sapida, sed optimè refrigerans ani-
mam noxiis desideriis æstuantem. Aqua
est quæ jacula inimici nequissimi ignita
possit extinguere. Sed divina virtute a-
qua mutatur in vinum, quando perfecta
caritas foras mittit timorem.

S. Bernar-
dus Serm.
1. in Dom.
1. post Oct.
Epipli.

Ezech. 48.
Luc. 11. 41.

Joan. 15.

DOMINICA II. POST OCTAVAS
EPIPHANIÆ.

*Ecce leprosus veniens adorabat eum
dicens: Domine, si vis, potes me
mundare: & extendens Jesus ma-
num, tetigit eum, dicens: Volo,
mundare. Et confestim mundata
est lepra ejus. Et ait illi Jesus
... Vade, ostende te Sacerdoti,
& offer munus quod præcepit Moy-
ses. Matth. 8.*

Peccatum mortale est Animæ le-
pra. De peccati macula & fœ-
ditate. (*Lib. 3. de Peccatis, Cap. 3.*)
Immo Animæ mors est: per pecca-
tum anima separatur à Deo, & à
Sanctorum societate; pœnæ quippe
æternæ fit rea; cùm damni, pereje-
ctionem leprosi è civitate, significa-
tæ, tum sensus. (*Ibidem*) Tristitia &
verecundia, lepræ fœditatem, & le-
prosi separationem à concivium cœ-
tu concomitans; malæ conscientiæ
pœnam & stimulum significat. (*Ibi-
dem.*)

Solus Deus à peccati lepra mun-
dare potest. Leprosos sanat aspersione
sanguinis sui Jesus Christus. Duos
passeres vivos pro se offerebat lepro-
sus, & lignum cedrinum, vermicu-
lumque, & hyssopum. Passerum alter
immolabatur in vase fictili super a-
quas viventes: alter vivus cum ligno
cedrino, & cocco, & hyssopo, tin-
gebatur in sanguine passeris immola-
ti, quo leprosum septies aspergebat
Sacerdos, & passerem vivum dimit-
tebat ut in agrum avolaret. Mox ho-
mo à lepra mundandus, lotis vesti-
mentis, pilis omnibus abrasis, abluto
corpore, in castra vel civitatem re-
cipiebatur; ea tamen lege ut septem
adhuc diebus extra tentorium suum
vel domum remaneret. Die septimo
rursus purificabatur abrasione capil-

lorum, barbæ, superciliorum, & ve-
stium, totiusque corporis ablutione.
Die octavo offerebat duos agnos, &
ovem anniculam absque macula, &
tres decimas similæ oleo conspersæ,
in sacrificium, & seorsim olei sex-
tarium. Agnorum alter offerebatur pro
delicto, alter pro peccato, & ovicula
in holocaustum. Peccatum, est culpa
quam quis sciens volens committit.
Delictum, est culpa, in quam aliquis
per imprudentiam, oblivionem, vel
ignorantiam incidit. Sacerdos sangui-
ne victimæ pro delicto immolatæ linie-
bat extremum auriculæ dextræ, &
pollices manus dextræ, & pedes ejus
qui à lepra mundabatur. Mox de olei
sextario in manum suam sinistram ef-
fundebat, intinctoque digito in eo,
aspergebat coram Domino septies:
quod autem reliquum erat olei in
læva manu, fundebat super extre-
mum auriculæ dextræ, & super pol-
lices manus ac pedis dextri ejus qui
mundabatur, & super sanguinem pro
delicto effusum, & super caput illius.
Sequebatur oblatio sacrificii pro pec-
cato. Totus demum purificationis ri-
tus oblatione holocausti absolvebatur.
Theodoretus Ritus hujus mysteria ex-
plicat. Duo passeres qui in purificatio-
ne leprosi offerebantur, passionis Chri-
sti figuram exhibebant. Nam quemad-
modum ex passeribus illis alter macta-
batur, alter sanguine mactati tinctus
dimittebatur: ita Dominus noster Je-
sus Christus pro humanitate lepra in-
quinata crucifixus est, carne quidem
perferente mortem, Divinitate verò
passionem humanitatis sibi accommo-
dante, sed tamen à passione libera.
Jam verò sicut leprosus reddebatur pu-
rus, ubi aspersus fuisset sanguine pas-
seris immolati, mixto aqua pura,
cum ligno cedrino, hyssopo, &
cocco retorto: ita qui credit Christo
Salvatori, sacrosancti Baptismatis a-
qua lustratus, vel pœnitentiæ lacry-
mis

Theodor.
quest. 89.
in Leviti-
cum.

Leviti-
cum.

14.

mis ablutus, à peccatorum maculis abstergitur. Porro lignum cedrinum, quod corruptioni minimè est obnoxium, repræsentat divinitatem passionis expertem; coccinum verò retortum, humanitatem ex anima & corpore constantem. Hyssopus verò calorem & suavem odorem Sancti Spiritus. Per hæc enim qui baptizantur, & poenitentiam agunt, ab animæ lepra liberantur. Oleum verò quo inungitur auris dextera, & dextera manus, & pes dexter, innuit auditum quidem dedicandum esse dextris sermonibus, manum autem & pedem dextris operationibus. Immissum verò capiti, consecrationem mentis indicat. Porro qui leprosus perdurabat, extra castra degebat, quemadmodum is qui sine poenitentia delinquit, expellitur extra Ecclesiam.

Peccatorem accedere ad Deum oportet, ut mundetur; illum cum fide, humilitate, & fiducia adorare, & orare; credere quòd mundare potest, si velit, nec dubitandum quin velit, si lepram nostram oderimus. Lepram autem peccati odio non habet, nisi qui Deum ut omnis justitiæ fontem diligere incipit. Vis efficacissima divinæ gratiæ ex Dei omnipotentissima voluntate derivatur: Domine, si vis, potes me mundare. (*Lib. 1. Quest. 2. Art. 2. §. 11.*) Et extendens Jesus manum, tetigit eum, dicens: *Volo, mundare*. Intus corda tangit peccatorum, inspiratione gratiæ suæ, eosque trahit bonis voluntatibus, quas in ipsis fecit. *Si vis, potes me mundare*. De omnipotentia Dei. (*Ibidem*, §. 20.) *Volo, mundare*. Dei voluntas efficacissima est. (*Ibidem*, §. 21.)

Et confestim mundata est lepra ejus. Dei gratia moras nescit. Nescit tarda molimina Spiritus Sancti gratia. Medicus homo non statim restituit ægroto sanitatem corporis: Deus

confestim restituit sanitatem animæ, confestim mundat eam à lepra. Nam Medicus homo curat applicando virtutes rerum naturalium, plantarum, mineralium, quæ operantur dependenter à tempore, & cum successione quadam: *Non est in Medico semper relevetur ut ager*. Etsi velit sanare, non tamen semper potest, quia voluntas ejus infirma est, nec ars ejus principium est intrinsecum curationis morborum, sed natura. Sed Deus per voluntatem suam sanat omnes infirmitates nostras, & Animas nostras mundat à lepra peccati. Nullum est in natura curationis hujus & purificationis principium. Non mundamur, non sanamur nisi velimus, sed Deus efficit ut velimus. *Preparatur voluntas à Domino*. Quamobrem peccator cum Rege poenitente Deum orare debet, ut cor mundum in ipso creet, ut ipsum hyssopo aspergat & dealbet.

Cor mundum crea in me Deus... Asperges me hyssopo, & mundabor, lavabis me, & super nivem dealbabor.

Hyssopus herba humilis, sed medicinalis: Saxo hæere radicibus dicitur. Inde in mysterio mundandi cordis similitudo assumpta est. Apprehende & tu radicem dilectionis petram tuam: *Esto humilis in humili Deo tuo, ut sis excelsus in glorificato Deo tuo*. Aspergeris hyssopo, humilitas Christi te mundabit. Noli herbam contemnere, vim medicinali attende. De leproso Lex ita sancit. *Habebit vestimenta dissuta, caput nudum, os veste contectum, contaminatum ac sordidum se clamabit*. Quantò major esse debet humiliatio hominis lepra peccati mortalis infecti?

Et ait illi Jesus... *Vade, ostende te Sacerdoti*. Quamvis contingat contritionem aliquando charitate perfectam esse, hominemque Deo reconciliare, priusquam Sacramentum Poenitentiae

Psal. 50

S. Augustinus in Psal. 50

Levit. 13

45

Concil.
Trient.
Sess. 6.
Cap. 6.

nitentiæ actu suscipiatur, justificatio tamen ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non est adscribenda. Adeundus igitur semper est Sacerdos ab eo qui lethalis peccati lepra infectus est, ut ei per Confessionem Sacramentalem lepra ostendatur. *Vade, ostende te Sacerdoti.* Longè autem major potestas est Sacerdotum novæ legis circa lepram animarum, quàm Sacerdotum veteris legis circa lepram corporum: Illi enim auctoritatem quidem habebant discernendi inter lepram & non lepram, & judicandi an leprosus mundatus & sanatus esset à lepra, illumque excludendi vel admittendi in civitatem & societatem hominum, & ad participationem sacrorum; Sacerdotes verò novæ legis non solum potestatem habent discernendi peccata, & declarandi homines à peccatis esse purgatos, sed ipsos penitus purgandi à lepra peccatorum, per Absolutionem Sacramentalem. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Ordinis, Cap. 1. Art. VII. §. 3. de Sacerdotalis Ordinis dignitate & excellentia.*) Pœnitentes ceu à lepra peccati mundatos & sanatos absolvere, & ad sacram Mensam admittere non debet Sacerdos pœnitentiæ Minister, nisi id certis indiciis & argumentis probatum habuerit & perspectum... Obviis quibusque non est concedenda Absolutio, sed iis omnibus neganda, quorum nulla vel ficta conversio: iis differenda, quorum dubia & incerta Pœnitentia est: (*Lib. 2. Tract. De Sacramento Pœnitentiæ, Cap. 7. Art. 3. Regula 1.*) Leporam etiam vestimentorum & domorum consideret Sacerdos, neget Absolutionem iis qui nimio vestium ornatu debita contrahunt, quibus solvendis pares non sunt, earumve luxu & immodestia lædunt pudicitiam (*Ibidem, Regula 7. & Lib. 4. Cap. 7. Art. 5. Regula 7.*) Illis et-

iam Absolutionem neget, qui in occasione proxima peccati versantur; qui domos suas ulurariis, vel meretricibus, vel publicis concubinariis locant, aut ad ludos aleatorios; aut publicas vel privatas hujusmodi ludorum Academias aperiunt. (*Ibidem, Regula 10. & Lib. 4. Cap. 7. Art. 5. Regula 16. & 17.*) Spiritualiter leprosas esse mulieres judicet ratione capillorum, quæ alienos capillos ad ornandum caput adhibent, aut nativos capillos tingunt: Item illas, quæ fucis vultum adulterant. Hujusmodi namque maculæ, & coloris immutatio, lepræ spiritualis sunt indicia. (*Ibid. Regula 9. & 10.*)

In lepra, peccati deformitas, in lepræ curatione, peccati curatio consideranda.

Leprosus mundatus jubetur offerre munus lege præscriptum: *Vade ostende te Sacerdoti, & offer munus quod præcepit Moyses.* Quo significatur, Hominem quondam peccatorem, verbo Dei mox emaculatum, offerre debere munus Deo apud templum, orationem scilicet & gratiarum actionem apud Ecclesiam per Christum Jesum Catholicum Patris Sacerdotem. (inquit Tertullianus.)

Tertull.
lib. 4. Cont.
Marcion.
Cap. 9.

IN EADEM DOMINICA.

Cum introisset Capharnaum, accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens: Domine, Puer meus jacet in domo paralyticus, & male torquetur. Matth. 8.

DE officiis dominorum erga servos, & servorum erga Dominos differendi materiam hodiernum Evangelium subministrat. Centurio curam servi sui gerens, & ad Jesum accedens, ut illius sanitatem ab illo obtineat, exemplum præbet, Dominis

nis Christianis. Servus obediens mandatis Domini sui, præbet exemplum Christianis servis. *Dico servo meo, Fac hoc, & facit.* Dominorum erga servos officia, sunt 1. sincera benevolentia & caritas. 2. Cura illorum in necessitatibus tam animæ quam corporis. 3. Disciplina & correctio mansuetudine temperata. Quod spectat spiritualia & æterna bona, pari dilectione servis consulere debent Domini, ac filiis... Domini conservi sunt servorum... Servi qui pravis sunt moribus, nec ad meliorem frugem redire volunt, ex familia ejiciendi. (*Lib. 4. Cap. 6. Art. 2. §. 4.*)

Reverentiæ & honoris servorum erga Dominos officia. 1. Illis obsequi debent lubenti animo, absque murmuratione & contradictione, cum bona voluntate, sicut Christo, in omnibus, cum humilitate. 2. Cum summa fidelitate. 3. Cum patientia, conditionem suam amando... Exempla servis imitanda (*Ibidem, Art. 1. §. 5.*) Famuli & famulæ, quibus servitium occasio proxima peccati lethalis est, quod exigant Domini ut eorum peccatis cooperentur, tenentur ab illis discedere; nec ipsorum peccatis servire possunt absque lethali peccati reatu. (*Ibid. Art. 3. Regula 14.*) Furti rei sunt servi & ancillæ, qui res dominorum suorum surripiunt compensationis nomine, quod scilicet suo labori & obsequiis stipendium, de quo cum illis convenire, non respondeat. (*Lib. 4. Cap. 9. Art. 3. Regula 4.*)

IN EADEM DOMINICA.

Amen dico vobis: Non inveni tantam fidem in Israel. Matth. 8.

Miratur Christus, seu nobis admirandam proponit, quam inspiravit Centurioni fidem. Tractus

est enim ab eo Centurio ut veniret, illuminatus est ut crederet. *Trahitur miris modis ut velit, ab illo qui novit intus in ipsis hominum cordibus operari, non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant.* Centurionis fides simplex est, humilis, activa & cum caritate conjuncta... simplex, credit Jesum sola voluntate, solo verbo, conferre posse sanitatem servo suo, quamvis corpore absentem: *Tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.* Humilis; se enim indignum agnoscit Christi gratia & descensu in domum suam. *Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum.* Activa, & cum caritate conjuncta: Ad Jesum enim accedit ut ab eo servi sui sanitatem postulet ac impetret. *Accessit ad eum Centurio, rogans eum, & dicens. Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, & male torquetur.* Centurionis fidem non modò admirari, sed imitari debemus. Fides nostra simplex & humilis esse debet. Fides humilis curiositatem excludit. Dei auctoritate, non humana ratione in rebus salutis duci debemus. Pœnæ curiositatis in rebus Religionis. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 1.*) Fides nostra activa esse debet, per caritatem operari... Quamvis fides sine caritate esse possit; tamen sine caritate & bonis operibus non prodest ad salutem. (*Ibidem Art. 5.*) Quid est credere in Deum? *Credendo amare, credendo in eum ire, & membris ejus incorporari.* Quid sit discriminis inter, credere Deum, credere Deo, & credere in Deum? (*Ibidem §. 3.*) Plures moribus & factis athei (*Ibidem §. 2.*) *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos,* (ait Christus.) *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intra-*
bit

S. August.
Lib. 1. ad
Bonifac.
C. 19.

S. August.
Tract. 19.
in Joan.

Matth. 7.

bit in regnum calorum: Sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in celis est, ipse intrabit in regnum calorum. A nobis auferetur regnum Dei, si fidem solam sine caritate & bonis operibus habeamus. Dico autem vobis quod multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham & Isaac, & Jacob in regno calorum: Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: Ibi erit fletus & stridor dentium.

DOMINICA III. POST OCTAVAS
EPIPHANIÆ.

Ascendente Jesu in naviculam, secuti sunt eum Discipuli ejus: & ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus; ipse verò dormiebat. Matth. 8.

Mare, sæculum est. Vita nostra, quasi via navis in medio mari. Tempestates, sunt res adversæ & tribulationes quibus jactamur. Tranquillitas Christi imperio facta, solatium est per Christi gratiam datum Christianis, qui in rebus adversis ipsi fideliter adhærent. Res adversæ & tribulationes, sunt portio Discipulorum Christi in hac vita. Et ecce motus magnus factus est in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus. Ad Christum Jesum confugiendum est, cum rebus adversis jactamur, per fidem excitandus est in cordibus nostris, & dicendum: Domine, salva nos, perimus. Fide & oratione nostra solatium cæleste impetrabimus, ne deficiamus in tribulatione. Tunc surgens imperavit ventis & mari, & facta est tranquillitas magna.
Divinæ providentiæ non repugnant prosperitates impiorum, & res adversæ justorum. Justorum adversitas & tribulatio, Dei beneficium est. Prosperitas, impiorum supplicium.
Institut. Concion. Pars II.

Calamitates ut Dei favores excipere debemus. (Lib. 1. Quest. 2. Art. 2. §. 53.)

Prope divinum est, tribulationes pro Christo pati. Christus enim se adjungit in societatem justorum qui adversa patiuntur. Cum Nabuchodonosor tres Dei servos in fornacem ignis ardentis mitti jussisset, admiratus quod illæsi manerent, Deumque in medio ignis laudarent, ait: *Ecce ego video quatuor viros solutos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis est, & species quarti similis Filio Dei.* Patitur se Deus cum pueris in camino ignis numerari.

Daniel. 3.
92.

Scitè comparat S. Gregorius Nyssenus sponsam Canticorum vulneratam & afflictam, dum sponsum querebat, cum petra illa spirituali & mystica, de qua Apostolus ait: *Petra autem erat Christus: Quasi ad hanc sublimitatem per tribulationes fuerit evecta. Virgam verberantem, inquit, sponte sua recipit. Imitatur saxum illud de quo Vates ait: Percussit petram, & fluxerunt aquæ. Eam enim ob causam percussa, velut à Mose rupes illa feriebatur: Ut ad similitudinem illius & ipsa Verbum Dei de vulnere imbris instar effusum, pro sitientibus quasi quamdam scaturiginem emittat.* Pondera illa verba: Quasi quamdam scaturiginem. Quemadmodum enim scaturigo continuò effundit aquam: ita anima justi in tribulatione positi continuò parturit Verbum Dei, eo modo parit spiritualiter Christum, quo modo ipse in cruce peperit Ecclesiam, obstetricante lancea.

Homil. 12.
in Canticum Canticorum

Psal. 77.

Jaculabatur arcana significatione sagittas in gratiam Davidis intimus ejus amicus Jonathas. Et hic quidem sagittarum scopus erat: *Si dixerò puero: Ecce sagittæ intra te sunt, tolle eas, tu veni ad me, quia pax tibi est, & nihil est mali, vivit Dominus.* Si

1 Reg. 10.
12.

nus. Si autem sic locutus fuero puero: Ecce sagittæ ultra te sunt: vade in pace, quia dimisit te Dominus. Si Dei sagittæ ultra peccatorem sunt, de illo actum est; dimisit eum Dominus secundum desideria cordis ejus. At vero si intra illum sunt, si percussus & tribulationibus vexatus est, pax illi erit, & nihil est mali, vivit Dominus.

Job. 6. 4.

Sagittæ Domini in me sunt, (ait Sanctus Job) quarum indignatio ebibit spiritum meum. Id est, quod in me humanum, terrenum, & animale erat, exhauriunt & interimunt. Quid est spiritus hominis (inquit S. Gregorius M.) nisi spiritus elationis? Sagittæ autem Domini spiritum hominis ebibunt, quia intentum exterioribus introrsus trahunt. Epotatus namque David spiritus fuerat, cum dicebat:

Psalm. 141.

„ In deficiendo in me spiritum meum, & tu cognovisti semitas meas. „ Et rursus: Renuit consolari anima mea, memor fui Dei, & delectatus sum, & exercitatus sum, & defecit spiritus meus. Sagittarum ergo indignatio iusti spiritum ebibit, quia supernæ sententiæ electos, quos in peccatis inveniunt, dum vulnerant, immutant, ut duritiam suam transfixa mens deferat, atque ex salutifero vulnere sanguis confessionis currat.

Psalm. 76.

Ecclesia multis tempestatibus jactata est, & etiamnum jactatur, persecutionibus Paganorum, erroribus Hæreticorum, scissuris Schismaticorum, scandalis iniquorum Christianorum. Sancti omnes, & imprimis Apostoli, multas calamitates & tribulationes passi sunt, quas tempestas naviculam jactans & cooperiens fluctibus in medio mari fluctuantem præsignificabat. Hoc illis postea clariùs prædixit Christus: Tradent enim vos in Conciliis, & in Synagogis suis flagellabunt vos, & ad Præsides & Reges ducemini propter me, in testimonium illis & gentibus Tradet au-

Matth. 10. 17. 21. 38. 19

tem frater fratrem in mortem, & pater filium, & insurgent filii in parentes: & morte eos afficient, & eritis odio omnibus propter nomen meum Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus. Qui invenit animam suam, perdet illam: & qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam... Venit hora, & nunc est, ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se præstare Deo. Christus per labores, & dolores, quos in vita & morte sua passus est, introivit in gloriam suam. Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Sic etiam electos per multas tribulationes introire oportet in Regnum Dei. Christus prædicit labores super labores usque in finem venturos ipsi sæculo, & tu vis ab istis laboribus exceptum esse Christianum? Qui quia Christianus est, aliquid plus passurus est in hoc sæculo. Etenim ait Apostolus. Omnes qui volunt in Christo pie vivere, persecutionem patientur..... Attende ad passiones Christi, attende ad illum sine ullo peccato, quæ non rapuit exsolventem. Attende ad Scripturam dicentem: Flagellat autem omnem filium quem recipit. Et para te flagellari aut certe non quæras recipi. Si exceptus à passione flagellorum, exceptus à numero filiorum. Itane, inquires, flagellat omnem filium? Prorsus ita flagellat omnem filium, ut & unicum. Unicus ille de Patris substantia natus, equalis Patri in forma Dei, Verbum per quem facta sunt omnia, non habebat unde flagellaretur: Ad hoc carne indutus est, ut sine flagello non esset. Quotquot Deo placuerunt, tribulationibus probati sunt, Abraham, Isaac, Jacob, Moyses, Job, Prophetæ, tres Pueri, Tobias, Apostoli, Martyres, sancti Confessores, Virgines sacre.

Ioan. 6. 7.

Luc. 24. 16.

S. August. Serm. 46. de Pastorib.

Hebr. 12. 6.

„ Justis salutaris tribulatio est. Nisi si con-

Psalm. 141.

si tentatio, nec corona: Nisi certamina, nec præmia: Nisi stadia, nec honores: Nisi tribulatio, nec remissio: Nisi hyems, nec æstas.

S. Joannes
Chryso-
stomus
Homil. 4.
ad Pop. Antioch.

Jerem. 43.

Isa. 2.

Qui seminant in lacrymis, in exultatione metent. Non sic semina demissus imber germinare & crescere facit, ut pietatis semen excitat, & vernare facit ex lacrymis ruens imber: hic animam detergit, irrigat mentem, doctrinæ germen brevi progredi facit. Propterea & profundum sulcum proscindere necessarium. Hoc & Propheta admonuit: *Novate*, inquit, *vobis novale*, & *nolite serere super spinas.* Quemadmodum igitur qui aratrum immittit, infernè terram proruit, tutam seminibus custodiam parans, ne jacta in superficie remaneant, sed in ipsos terræ sinus condantur, & intuto radices figant: sic & nos facere necessarium, & tanquam aratro tribulationis utentes, cordis profundum scindere. Hoc enim & alius Propheta admonet, dicens: *Scindite corda vestra, & non vestimenta vestra.* Corda igitur scindamus, ut si qua mala herba, & dolosa cogitatio nobis inest, radicitus eam velamus, & puras pietatis seminibus terras exhibeamus. Nisi enim nunc renovemus, nisi nunc seminemus, nisi nunc fundamus lacrymas, cum adest tribulatio, quando unquam in compunctionem veniemus? Num quando remissio & deliciæ fuerint? Sed hoc fieri non potest: remissio enim & deliciæ in segnitiam inducere consueverunt: Sicut tribulatio ad industriam revocare, & mentem exterius circa multa vagantem & occupatam ad sese convertere.

Nam & cum agricola semina cum multo labore collecta seminaverit, ut adveniat imber exoptat: & ignarus quidem omnia quæ sunt cer-

nens, admirabitur, fortèque apud seipsum dicet: Quid hic homo tandem facit? Collecta dissipat, nec dissipat tantum, sed & terræ cum multa cura commiscet, ne facile colligi possint: Nec commiscet tantum, sed & optat vehementem fieri pluviam, ut projecta omnia marcescant, & lutum fiant: & turbatur cernens erumpere fulmina, & fulgura coruscare: agricola verò non ita, sed gaudet tempestatem cernens: Non enim præsentia respicit, sed futura spectat: Non respicit ad fulmina, sed manipulos computat: Non marcescentia semina, sed vernantes spicas: Non gravem imbrem, sed jucundissimam aræ ventilationem: Itidem & nos non præsentem spectemus tribulationem, aut dolorem, sed orientem ex ipsa utilitatem, ex ipsa nascentem fructum.

Sicut aurum etsi aquis immoretur, propriam præfert speciem, si ve in conflatorium ceciderit, splendidius rursus apparet: Lutum verò & fœnum, si ve aquis immisce-ri accidat, hoc quidem marcescit, illud verò dissolvitur: si ve in ignem ceciderit hoc quidem frigitur, illud autem comburitur: Sic certè & justus & peccator: Ille quidem, si ve remissione fruatur, manet splendidus, sicut aurum aquæ immersum; si ve in tentationem ceciderit, splendidior fit, sicut aurum igne examinatum. Peccator verò si ve remissionem nanciscatur, dissolvitur & marcescit, sicut fœnum & lutum aquæ immorans: si ve tentationem sustineat, comburitur & perditur, sicut fœnum & lutum ab igne. Non igitur conficiamur præsentibus malis; Si enim peccata habeas, destruuntur & comburuntur facile per tribulationem: Si verò virtutem habeas, illustraris &

Rom. 5.

splendescis per ipsam; Si continuè
vigiles, & sobrius sis, eris omni da-
mno superior. Non enim tentatio-
num natura, sed tentatorum segni-
ties, ruinas efficere solet... Fortem
virum tribulatio fortiolem reddit.
Quis hoc ait? B. Paulus in tribula-
tione nutritus: *Tribulatio patienti-
am operatur; patientia verò pro-
bationem, probatio verò spem.* Et
sicut firmas arbores ventorum impe-
tus irruens & undique jactans non
evellit, sed & firmiores reddit: Sic
& animam sanctam, & piè viven-
tem, tentationum & tribulationum
incurfus non supplantant, atq; etiam
ad majorem patientiam præparant:
Sicut & beatum Job splendidiorē
& venerabiliorem reddiderunt. Ita-
que *Omne gaudium existimate, fra-
tres mei, cum in tentationes varias
incideritis: Scientes quòd probatio fi-
dei vestre patientiam operatur. Pa-
tientia autem opus perfectum habet:
Ut sitis perfecti & integri in nulla
deficientes.*

Job. 9. 12.

Res adversas & tribulationes à Deo
vobis immitti ne dubitetis. Cum B.
Job dicite: *Manus Domini tetigit
me.* Sub visibili manu hominis per-
sequentis, invisibilem Dei manum,
cujus instrumentum est, adorete.
*Letamini in Domino & exultate ju-
sti, & gloriamini omnes recti corde.*
Quid est, recti corde? *Non resisten-
tes Deo. Inter rectum cor, & pra-
vum cor hoc interest: Quisquis homo
quicquid patitur præter voluntatem,
afflictiones, mœrores, labores, humi-
liationes, non tribuit nisi volunta-
ti Dei justæ, non illi dans insipien-
tiam, quòd quasi nesciat quid agat,
quia talem flagellat & talibus par-
cit; ipse est rectus corde: Perversi
autem corde sunt, & pravi, & di-
storti, qui omnia quæ patiuntur mala,
iniquè se pati dicunt, dantes illi ini-
quitatem, per cujus voluntatem pa-*

Psal. 13.
S. August.
Enarate in
hunc Psal.

tiuntur; aut quia non ei audent da-
re iniquitatem, auferunt gubernatio-
nem.... *Rectus est Deus, & ideo di-
stortum cor illi non acquiescit....*
Gloriamini omnes recti corde. Quo-
modo gloriantur? Non solùm autem,
dicit Apostolus, Sed & gloriamur in
tribulationibus. *Sic est rectum cor.*
Cuiusque aliquid accidit, dicat, Do-
minus dedit, Dominus abstulit; si-
cut Domino placuit, ita factum est:
sit nomen Domini benedictum. *Quis
abstulit? Quid abstulit? Cui abstu-
lit? Quando abstulit.....* Prorsus ad
Deum tuum refer flagellum tuum,
quia nec diabolus tibi aliquid facit,
nisi, ille permittat qui desuper ha-
bet potestatem, aut ad pœnam, aut
ad disciplinam: ad pœnam impii, ad
disciplinam filii.

Rom. 5. 3.

Christum dormire ne putetis, cùm
vobis calamitatem aliquam immittit.
Ecce non dormitabit, neque dor-
miet, qui custodit Israel. Fidem ve-
stram excitate. *Quid timidi estis,
modica fidei?* Ad Jesum accedite per
fidem vivam, illius auxilium implora-
te, clamantes cum Apostolis, *Domine,
salva nos, perimus.* Ille solus ven-
tis & mari imperare, solus ille tem-
pestatem sedare potest, qui est *Refu-
gium nostrum & virtus, adjutor in
tribulationibus quæ invenerunt nos ni-
mis.* Ad Deum, non ad homines
confugiendum, in Deo non in homini-
bus spes nostra ponenda est in rebus
adversis. *Da nobis auxilium de tribu-
latione, quia vana salus hominis.* Il-
li soli in tribulatione non pereunt,
& tentationi non succumbunt, in
quorum cordibus per fidem Chri-
stus habitat. *Nisi quia Dominus erat
in nobis, cùm exurgerent homines in
nos, fortè vivos deglutissent nos: Cùm
irasceretur furor eorum in nos, forsi-
tan aqua absorbuisset nos.... Torren-
tem pertransiit anima nostra.....*
Benedictus Dominus, qui non dedit nos

Psal. 130. 4.

Psal. 41. 2.

Psal. 52. 1.

Psal. 121.

in ca.

in captionem dentibus eorum. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium: Laqueus contritus est, & nos liberati sumus. Adjutorium nostrum in nomine Domini. Ne
 „ putes hoc viribus tuis te posse, at-
 „ tende cujus est opus ut eruaris (nam
 „ si superbieris, in muscipulam ca-
 „ dis:) muscipula est dulcedo vitæ
 „ hujus. Vita ista transitura est, &
 „ qui dulcedine ejus capti fuerint,
 „ & per hanc dulcedinem offende-
 „ rint Deum, cum ista vita transi-
 „ bunt. Illi soli non peribunt in tri-
 „ bulatione, qui in muscipula non
 „ hæserint. Illos solos non absorbe-
 „ bunt fluctus operientes naviculam. Il-
 „ li soli non patientur naufragium, qui
 „ adjutorium suum posuerint in nomi-
 „ ne Domini. Multi naufragaverunt
 „ cum Paulo: amatores hujus sæcu-
 „ li. Passi sunt naufragium, & nu-
 „ di omnes exierunt; illi & quod
 „ foris habebant, amiserunt, & do-
 „ mum cordis sui invenerunt inane-
 „ nem: *Paulus autem in corde ferebat*
patrimonium fidei suæ, nullis fluctibus,
nullis tempestatibus potuit auferri; nu-
dus exiit, & dives exiit; quia adjuto-
rium ejus in nomine Domini. Non
enim, inquit, volumus ignorare vos,
fratres, de tribulatione nostra, quæ
facta est in Asia, quoniam supra mo-
dum gravati sumus supra virtutem, ita
ut taderet nos etiam vivere. Sed ipsi
in nobismetipsis responsum mortis ha-
buimus, ut non simus fidentes in nobis,
sed in Deo, qui suscitavit mortuos: Qui
de tantis periculis nos eripuit & eruit:
In quem speramus quoniam adhuc &
eripiet. Rerum adversarum tempesta-
te jactatis vela contrahenda sunt, li-
berioris ac solutioris vitæ licentia
comprimenda. Onera projicienda in
mare; Deponentes omne pondus, &
circumstans nos peccatum. Anchora
jacenda, ut firmetur navis. Confu-
giendum est ad tenendam propositam
Institut. Concion. Pars II.

spem, quam sicut anchoram habemus anime tutam ac firmam. Tunc Chri-
 stus imperabit ventis & mari, &
 fiet tranquillitas magna. Cum ipso
 sum in tribulatione, inquit, eripiam
 eum, & glorificabo eum. . . . Quoniam
 in me speravit, liberabo eum. Cla-
 mabit ad me, & ego exaudiam eum.
 Spes ista nos consolatur & roborat in
 rebus adversis, cogitantes quod *Beati*
qui persecutionem patiuntur propter
justitiam, quoniam ipsorum est re-
gnum celorum: Beati qui lugent, quo-
niam ipsi consolabuntur: scientes
quod sicut socii passionum estis, sic
eritis & consolationis; & si commor-
tui sumus, & convivemus: Si susti-
neamus, & conregnabimus. . . . Id
enim quod in presenti est momenta-
neum & leve tribulationis nostræ, su-
pra modum in sublimitate æternum glo-
ria pondus operatur in nobis, non
contemplantibus nobis quæ videntur,
sed quæ non videntur. Quæ enim vi-
dentur, temporalia sunt: quæ autem
non videntur, æterna. Ita fiet ut
gaudeamus in tribulationibus, eas-
que ut Dei favores amplectamur, &
in eis Deo gratias agamus. Spe gau-
dentes, in tribulatione patientes. In
gravibus tentationibus actus fidei est
eliciendus. (Lib. 4. Quæst. 2. Art. 8.
Regula 13.) Contra præceptum spei
lethaliter peccant, qui in carne &
homine magis quam in Dei auxilio
confidunt. (Ibidem Art. 9. Regula
5.) Fortè turbatur cor tuum, quia
excidit tibi in quem credideris: in-
tolerabiliter pateris, quia non venit
tibi in mentem quid pro te pertule-
rit Christus. Si in mentem non tibi
venit Christus, dormit: excita Chri-
stum, recolle fidem. Tunc enim in te
dormit Christus, si oblitus es passio-
nes Christi: tunc in te vigilat Christus,
si meministi passionum Christi. Cum
autem pleno corde intuitus fueris quid
ille fuerit passus, nonne aquo ani-

Psalms 90.

Matth. 5.

2. Cor. 1. 7.

2. Tim. 2.

11. 12.

2. Cor. 4.

17. 18.

Rom. 12.

12.

August.

in Psal. 54.

S. August.
in hunc
Psalum.

2. Cor. 1. 8.
9. 10.

Hebr. 12. 1.

Hebr. 9. 18.

mo & tu tolerabis, & fortasse gaudens, quia inventus es in aliqua similitudine passionum Regis tui. Cum ergo ista cogitans consolari & gaudere coeperis, ille surrexit, ille ventis imperavit: ideo facta est tranquillitas. *Expectabam eum qui saluum me fecit à pusillanimitate spiritus, & tempestate. Nullum majus, nullum melius negotium est in tribulatione,* (inquit S. Augustinus) *quàm recedere ab eo strepitu qui foris est, & ire in interiora mentis secretaria; ibi Deum invocare, ubi nemo videt gementem & subvenientem; illius cubiculi adversus omnem extrinsecus illatam molestiam ostium claudere, humiliare se ipsum in confessione peccati, magnificare Deum & corripientem, & consolantem: & cum Propheta dicere: Virga tua & baculus tuus, ipsa me consolata sunt.*

S. August.
in Psal. 34.

DOMINICA IV. POST OCTAVAS EPIPHANIAE.

Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet Zizania? & ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Visimus & colligimus ea? Et ait, Non, ne forte colligentes Zizania, eradicemus simul & triticum. Matth. 13.

HAnc parabolam Discipulis suis Christus explicare dignatus est. Qui seminat bonum semen, Filius hominis, id est, ipse Christus est. Ager, est mundus. Bonum semen, sunt filii regni, id est, electi. Zizania, sunt peccatores, filii nequam, reprobi. Inimicus qui seminavit ea, est diabolus. Messis, consummatio saeculi. Messores Angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania, & igni comburuntur, sic erit in consummatione saeculi. Mittet Filius hominis An-

gelos suos, & colligent de regno ejus omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem: & mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus & stridor dentium. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.

Bonum semen à Christo seminatur. Illius opus est justificatio peccatoris, non minus quàm creatio hominis. Non solum homines, sed etiam iustos (si tamen sumus) ipse fecit nos, & non ipsi nos. Ipsius enim sumus figmentum (inquit Apostolus) creati in Christo Jesu in operibus bonis, quae preparavit Deus ut in illis ambulemus. Resurrexit Christus propter justificationem nostram. Erit opus Dei, non solum quia homo es, sed etiam quia iustus es. Melius est enim iustum esse, quàm te hominem esse. Si hominem te fecit Deus, & iustum tu te facis, melius aliquid facies, quàm fecit Deus. Sed sine te fecit te Deus. Non enim adhibuisti aliquem consensum ut te faceret Deus.

Quomodo consentiebas, qui non eras? Qui ergo fecit te sine te, non te justificat sine te. Fecit nescientem, justificat volentem. Tamen ipse justificat, ne sit iustitia tua. Primus homo in gratia & iustitia originali creatus. Sic bonum semen à Deo seminatur. (Lib. 1. Quaest. 2. Art. 2. §. 47.) Zizania à diabolo, cujus invidia peccatum intravit in mundum. Deum non esse auctorem peccati, dogma fidei est. (Libr. 3. Capit. 1. Art. 3.) Improbi membra sunt & filii diaboli, cujus praecipua operatio, hominis est everio. Variæ ejus artes. Vigilat dum homines dormiunt, & zizania bono semini superseminat. Verumtamen zizania non fiunt homines nisi velint. Diaboli opus unum est, tentare quod in te est, an velis: at ubi voluisti, sequitur ut & sibi subjungat, non operatus in te voluntatem, sed

S. August.
in Psal. 118.

Ephes. 1. 3.

Rom. 4. 15.

Sap. 1. 24.

Tertull.
lib. de Exhortat. Ca-
sitat. C. 2.

sed nactus occasionem voluntatis.

S. August.
Enarrat. in
Psalm. 61.

Zizania in agro hujus mundi, immò in agro Ecclesiæ, bono semini sunt admixta. Ecclesia bonos & malos complectitur. (*Lib. I. Art. 10. §. 3.*) Omnes qui terrena sapiunt, omnes qui felicitatem terrenam Deo præferunt; omnes qui sua querunt, non quæ Jesu Christi, ad unam illam civitatem pertinent, quæ dicitur Baby-lonia mysticè, & habet regem diabolum. Omnes autem qui ea quæ sursum sunt sapiunt, qui caelestia meditantur, qui cum sollicitudine in saeculo vivunt ne Deum offendant, qui cavent peccare, quos peccantes non pudet confiteri, humiles, mites, sancti, justi, pii, boni, omnes ad unam civitatem pertinent, quæ Regem habet Christum. . . . Hæc duo corpora sub duobus Regibus agentia, ad singulas civitates pertinentia, adversantur sibi usque in finem saeculi, donec fiat ex commixtione separatio. . . . Hebræi in Ægypto mactabant & immolabant boves & oves, quas Ægyptii colebant velut numina: hinc mutuum inter eos odium. Abominations Ægyptiorum immolabimus Domino Deo nostro. Quod si mactaverimus ea quæ colunt Ægyptii coram eis, lapidibus nos obruent; (inquit Moyses.) Ita justi mactant & contemnunt, quæ mundi sectatores amant & penè colunt ut numina, divitias, honores, voluptates. Quæ isti abominantur, ut jejunia, & reliquas mortificationes carnis, humiliations, persecutiones, paupertatem, contemptum, pii amant & sectantur. Hinc Cain contra Abel, Ismael contra Isaac, Esau contra Jacob, Agar contra Saram, fratres contra Josephum, Saul contra Davidem, filii hominum contra filios Dei. Hinc Christus Discipulis suis ait: Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret; quia vero de mundo non

estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.

Tolerat autem Christus zizania bono semini permixta usque ad tempus messis, idest, usque ad consummationem saeculi, ob multas rationes. I. Ut zizania, quod per ejus gratiam fieri potest, in triticum convertantur, ut peccatores poenitentiam agant. Convertimini ad me, & convertar ad vos; ait Dominus exercituum.

Ne sitis sicut patres vestri, ad quos *Zachar. I. 4.* clamabant Prophetae priores, dicentes:

Hæc dicit Dominus exercituum, Convertimini de viis vestris malis, & de cogitationibus vestris pessimis: & non audierunt, neque attenderunt ad me.

Si zizania Dei bonitas non toleraret, nec Matthæum de publicano Evangelistam, nec Paulum de persecutore Apostolum Ecclesia possideret. Sed nisi convertantur peccatores, nisi zizania triticum fiant, tempore messis in fasciculos colligentur, & in ignem æternum mittentur. Existimas, (*ò Rom. 2. 4.*

peccator) quia tu effugies iudicium Dei? An divitias bonitatis ejus, & patientie, & longanimitatis contemnitis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam, & impenitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ & revelationis justi iudicii.

Dei. O Christiani mali, o qui im-
plendo premitis Ecclesiam malè vi-
vendo: corrigite vos antequam mes-
sis adveniat. Non dicatis, Pecca-
vi, & quid accidit mihi? Non per-
didit Deus potentiam, sed à te exi-
git poenitentiam. Hoc dico malis,
& tamen Christianis, hoc dico zi-
zaniis. In agro enim sunt: & fieri
potest, ut qui hodie sunt zizania,
cras sint frumentum. Secundò Chri-
stus tolerat zizania bono semini per-
mixta ad bonorum exercitationem.

Omnis malus (inquit S. Augustinus) aut ideo vivit ut corrigatur, aut ideo
vivit.

S. August.
in Psalm. 14.
2. Reg. 10.

vivit ut per illum bonus exerceatur. Hoc animo David considerabat Se-
mei illi maledicentem, & lapidibus ip-
sum impetentem: *Dimittite*, inquit,
eum ut maledicat: Dominus enim præ-
cepit ei ut malediceret David, & quis
est qui audeat dicere, quare sic fece-
rit? Dimittite eum ut maledicat juxta
præceptum Domini: si forte respiciat
Dominus afflictionem meam, & red-
dat mihi Dominus bonum pro maledi-
ctione hac hodierna.

Quàm utiles sint mali bonis exer-
cendis ostendit S. Gregorius, lib. 26.
Moralium, cap. 9. Reproborum ne-
„ quitia (*inquit*) triturae more electo-
„ rum vitam quasi grana à paleis sepa-
„ rans, premit ut purget. Mali enim
„ bonos magis ab hujus mundi desi-
„ deriis expediunt, dum affligunt:
„ quia dum multa eis hinc violenta in-
„ gerunt, festinare illos ad superna
„ compellunt... Quod bene de Israe-
„ litico populo vocante Moyse, &
„ Pharaone Rege sciviente signatum
„ est. Tunc namque Moyses ad vo-
„ candum missus est, cum jam Pharaon
„ duris operibus ad opprimendum fu-
„ erat excitatus: ut Israelitarum men-
„ tes Ægypto deformiter inhærentes,
„ alius dum vocaret quasi traheret,
„ alius quasi impelleret, dum sciviret:
„ & plebs in servitio turpiter fixa,
„ vel provocata bonis, vel malis im-
„ pulsa moveretur. Hoc quotidie a-
„ gitur, dum prædicatis cælestibus
„ præmiis, scivire in electos repro-
„ bi permittuntur: ut si ad repromis-
„ sionis terram vocati exire negligi-
„ mus, pressuris saltem scivientibus
„ impellamur: atque hæc Ægyptus,
„ videlicet vita præsens, quæ nos op-
„ pressit blandiens, adjuvet premens:
„ & que dum fovit, servitutis iugo
„ contrivit, libertatis viam, dum cru-
„ ciat, ostendat.

Cum Deus zizania, id est, malos
toleret; debemus & nos tolerare,

si boni sumus. Si non toleramus, ip-
si zizania evadimus per impatientiam
& murmurationem. De Christiana in
malis tolerandis patientia, lege *Lib.*
3. Tract. de Virtutibus, Cap. 2. Art.
4. §. 3. N. 6.) Ore suo benedicebant. Psalm. 64.
S. August.
in hunc
Psalmum.
(*inquit Propheta*) & *corde suo male-*
dicebant. Verumtamen Deo subjecta
esto anima mea, quoniam ab ipso pa-
„ *tientia mea.* Quæ patientia inter
„ tanta scandala, nisi quia si id quod
„ non videmus, speramus, per pa-
„ tientiam exspectamus? Venit dolor
„ meus, veniet & requies mea: veniet
„ tribulatio mea, veniet & purgatio
„ mea. Numquid lucet aurum in for-
„ nace aurificis? In monili lucebit,
„ in ornamento lucebit: patiaturs ta-
„ men fornacem, ut purgatum à for-
„ dibus veniat ad lucem. Fornax i-
„ sta, ibi palea, ibi aurum, ad hanc
„ fiat aurifex: in fornace ardet pa-
„ lea & purgatur aurum: illa in ci-
„ nerem vertitur, à sordibus illud e-
„ xuitur. *Fornax mundus, palea ini-*
qui, aurum justis, ignis tribulatio,
aurifex Deus: quod vult ergo auri-
fex facio; ubi me ponit aurifex, tole-
ro; jubeor ego tolerare, novit ille
purgare. Malos ergo tolerate, ziza-
nia toleret Ecclesiæ seges, etsi cum
illis interim communem habens plu-
viam, sed tamen horreum non ha-
bitura commune. Illos tamen ita to-
lerate ut pravis eorum operibus non
communicetis, sed bonis operibus
vestris & sancta conversatione ea po-
tius arguatis. *Et nolite communica-*
re operibus infructuosis tenebrarum,
magis autem redarguite. Malos dili-
gite, orate ut zizania triticum fiant.
Contristatus sum in exercitatione
mea, inquit Propheta, & contur- Ephes. 1.
10.
batus sum à voce inimici, & à tri-
bulatione peccatoris, quoniam de-
clinaverunt in me iniquitates, & in-
ira molesti erant mihi. Timor &
tremor venerunt super me, & conte-
xerunt. Psalm. 54.

S. August.
in Psal. 54.

xerunt me tenebra. Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columba, & volabo, & requiescam? Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine. Co-
 „ natur homo plerumque corrigere ho-
 „ mines distortos, pravos, pertinen-
 „ tes quidem ad curam suam, sed in
 „ quibus deficiat omnis humana indu-
 „ stria & vigilantia: corrigere non po-
 „ test, pati necesse est. Et qui corrigi
 „ non potest, tuus est, aut consortio
 „ generis humani, aut plerumque Ec-
 „ clesiastica communione, intus est,
 „ quid facies? quò ibis? quò te se-
 „ parabis, ut ista non patiaris? Sed
 „ adesto, loquere, exhortare, blan-
 „ dire, minare, corripe. Feci omnia,
 „ quicquid virium habui, impendi &
 „ expressi, nihil me video profecisse;
 „ omnis opera insumpta est, dolor re-
 „ mansit. Quomodo ergo requiescet
 „ cor meum à talibus, nisi ut dicam.
 Quis dabit mihi pennas? sicut colum-
 ba tamen, non sicut corvo. Columba
 à molestiis quærit avolationem, sed
 non amittit dilectionem. Columba e-
 nim pro signo gemitus ponitur, &
 in ea gemitus amatur. Cum malis
 igitur necessariò vivens, gemit & ora.
 Multi iusti pennas optant, sed plerum-
 que ita ligantur ut volare non possint.
 Fortè enim non ligantur visco, sed li-
 gantur officio. Et si in desertum illis
 fugere liceret, ibique illos cum multis
 congregaret caritas, & in ipsis mul-
 tis malos ad exercitationem suam in-
 venirent. Quia in omni congregatione
 multitudinis necesse est ut inveniantur
 mali. Deus enim qui novit exercen-
 dos nos, miscet nobis & non perseve-
 raturos; aut certè ita simulatos, ut
 non inchoaverint in quo perseverare
 deberent. Novit enim necessarium esse
 nobis ut feramus malos, & proficiat
 quod boni sumus. Noverat Christus
 Traditorem suum. Illius malo magnum
 bonum operatus est: & tamen inter
 duodecim delectus est, ne ipse duode-

narius tam exiguus numerus esset sine
 malo. Hoc ad exemplum nostræ pa-
 tientia, quoniam necesse erat ut inter
 malos viveremus, necesse erat ut malos
 sive scientes, sive nescientes tolerare-
 mus: exemplum patientia præbuit ne
 deficias, cum cæperis inter malos vivere.

S. August.
Enarrat. in
Psal. 34.
Serm. 1 Le-
ge eundem
Enarrat. in
Psal. 92. n.
89. 10. &
seqq.

DOMINICA V. POST OCTAVAS EPIPHANIÆ.

*Simile est regnum calorum grano si-
 napis, quod accipiens homo semi-
 navit in agro suo. . . . Simile est
 regnum calorum fermento, quod
 acceptum mulier abscondit in fari-
 nae satis tribus, donec fermentatum
 est totum. Matth. 13.*

GRani sinapis, & fermenti para-
 bolæ à Christo propositæ, ini-
 tium & progressum Christianæ Re-
 ligionis & veræ Ecclesiæ significant.
 In ortu suo minimum est granum
 sinapis, sed cum creverit, fit arbor;
 ita ut volucres cæli in eam advolent,
 & in ramis ejus habitent. Modicum
 fermentum, sed in tribus farinae sa-
 tis absconditum, totam massam ex-
 tollit & dilatat. Ita Religio Christia-
 na Evangelii prædicatione, Christi
 veri Dei humilitate, verbo crucis fun-
 data, in ortu suo minima erat; cum
 Paganorum superstitione, & Philo-
 sophorum sectis longè latèque diffusis
 comparata: sed in sui progressu &
 propagatione tantum & tam admirabi-
 le incrementum habuit, ut terram im-
 pleat, ad eamque confluant omnes
 Gentes Christo in hereditatem à Patre
 datæ. Postula a me, & dabo tibi
 gentes hereditatem tuam, & posses-
 sionem tuam terminos terræ. . . . Remi-
 niscentur & convertentur ad Domi-
 num universi fines terræ, & adora-
 bunt in conspectu ejus universa fami-
 lia gentium: quoniam Domini est re-
 gnum, & ipse dominabitur gentium. . . .
 Es

[Psal. 21. 8.
Psal. 12. 28.
& seqq.]

Psal. 71. 8.
& seqq.

Et dominabitur à mari usque ad mare, & à flumine usque ad terminos orbis terrarum... Et adorabunt eum omnes reges terræ, omnes gentes ser-

Isai. 2. 2. 3.

vient ei. Et erit in novissimis diebus preparatus mons domus Domini in vertice montium, & elevabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes: & ibunt populi multi, & dicent: Venite, & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Jacob; & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis ejus: quia de Sion exhibet Lex, & verbum Domini de Jerusalem; & judicabit gentes, & arguet populos multos. Hac ratione Ecclesia Christi verè Catholica est, id est universalis. (Lib. 1. Quæst. 2. Art. 10. §. 5.) Sed & divinæ caritatis fermento, sub confessione trium in una essentia Sanctissimæ Trinitatis personarum dilatata, conservavit unitatem suam. Unum corpus, & unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptisma. Ecclesia Christi una est. Unde ab ejus communione Hæretici & Schismatici excluduntur. (Ibid. §. 6.) A Christo per Apostolos granum sinapis, id est, Evangelium in agro suo seminante, fundata est. Hinc Apostolica dicitur. (Ibid. §. 8.)

Ephes. 5.

Evidens est evidentia morali, Religionem Christianam Catholicam solam esse in terris veram Religionem. (Lib. 1. Quæst. 1.) Christianæ Religionis veritas demonstratur. 1. Ex Prophetarum vaticiniis. 2. Ex miraculis. 3. Ex Evangelii prædicatione, & Ecclesiæ propagatione à viris pauperibus, ignobilibus & rudibus facta. 4. Ex constantia Martyrum. 5. Ex ipsius Religionis Christianæ sanctitate. (Lib. 1. Quæst. 1. Art. 5.) Ecclesiam sanctam, sicut unam, Catholicam, & Apostolicam credimus ac profitemur. (Quæst. 2. Art. 10. §.

4.) Ecclesia maximè diligenda & observanda est... Reverentia & obedientia Ecclesiæ pastoribus debita... In Ecclesiæ judicio acquiescendum...

Ecclesiæ malis & calamitatibus compatendum... Ad mortem pro Ecclesia subeundam parati esse debemus... Ecclesiam offendit, qui Christum offendit, & è contrario... Eos qui ab Ecclesia separati sunt, urgere debemus ut ad ejus unitatem redeant: eos qui nobiscum intus sunt, ad Dei & Ecclesiæ amorem accendere. (Ibid. §. 9.) Membra sumus Ecclesiæ Catholice, Christianam & Catholicam Religionem profitemur, ne vivamus ut Pagani, immò pejus quàm plerique ipsorum, pejus quàm Hæretici.

Cantamus in Ecclesia: *Salvos nos fac, Domine Deus noster, & congrega nos de nationibus, ut confiteamur*

nomini sancto tuo. Qui miscentur gentibus, salvi non sunt; salvantur autem qui congregantur de gentibus, salute fidei, salute spei, salute sincerissimæ caritatis, salute spiritali, salute promissorum Dei. Qui ergo credit, sperat, & amat, non continuo saluus dicendus est. Interest enim quid credat, quid speret, & quid amet. Nemo quippe vivit in quacumque vita sine tribus istis animæ affectionibus, credendi, sperandi, amandi. Si non credis quod credunt gentes, non speras quod sperant gentes, non amas quod amant gentes; congregaris de gentibus, segregaris, hoc est separaris de gentibus. Nec te terreat commixtio corporalis in tanta separatione mentis. Quid enim tam separatum, quàm ut credant illi dæmones Deos, credas tu qui unus & verus est Deus? Sperent illi inania sæculi, speres tu æternam vitam cum Christo? Ament illi mundum, ames tu artificem mundi? Qui ergo aliud credit, aliud sperat, aliud amat,

vita.

S. August.
Ser. 197. De
Calendis
Januariis
13.

Psal. 10. 47.

„ vita probet, factis ostendat. Christus Jesus pretium dedit sanguinem suum, vitam suam, labores suos, passionem suam, mortem suam, ut nos redimeret, ut congregaret de gentibus. Si autem misceris gentibus, non vis sequi eum qui te redemit. Misceris autem gentibus vita, factis, corde, talia credendo, talia sperando, talia diligendo: Ingratus es Redemptori tuo, nec agnoscis pretium tuum, sanguinem Agni immaculati. Ut ergo sequaris Redemptorem tuum, noli te miscere gentibus similitudine morum atque factorum. Dant illi sumptus pro cultu, pro festis in honorem Deorum suorum: date vos eleemosynas in honorem Christi, qui sibi datum reputat quod pauperibus erogatur. Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Avocantur Pagani cantionibus luxuriarum, avocate vos sermonibus Scripturarum. Currant illi ad theatrum, vos ad Ecclesiam. Inebriantur illi, vos jejunate. Hæc si faciatis, benè cantatis: Salvos nos fac Domine Deus noster, & congrega nos de nationibus, ut confiteamur nomini sancto tuo, & gloriemur in laude tua.

DOMINICA SEPTUAGESIMÆ.

Quid hic statis rota die otiosi?

Matth. 20. 6.

„ Cum omnium creaturarum vobis homines otiosos, qui tempore ad salutem sibi concessa abutuntur, Deus increpasset; cum eorum torporem & segnitiam arguisset Adami exemplo, qui positus est in paradiso voluptatis, ut operaretur & custodiret illum: Samsonis, qui in sinu Dalilæ dormiens, à Philistæis captus est, excæcatus & illusus: Da-

vidis, qui domi in otio voluptario manens, quo tempore solent Reges ad bella procedere, in adulterium & homicidium lapsus est: Salomonis, quem otium & abusus summæ pacis, quam illi Deus concesserat, corripit, ut in libidinem effusus, mulierum alienigenarum Deos adoraret: Mulieris fortis, quæ panem otiosa non comedit: Cum docuisset quod Homo nascitur ad laborem & avis ad volatum: Cum pigrum ad formicam misisset, ejus exemplo erudiendum: Cum otium multorum malorum fontem esse docuisset: Cum (inquam) his omnibus exemplis hominum otiosorum ignaviam Deus arguisset, novissimè locutus est illis in Filio suo Christo Jesu, quem constituit heredem universorum, per quem fecit & sæcula, & qui salutem operatus est in medio terræ, qui usque modo operatur; Quid hic statis (inquit) rota die otiosi? Ite & vos in vineam meam, & quod justum fuerit, dabo vobis. Nullam excusationem habemus, si vineam nobis commissam, id est animam nostram non colamus; si pro Dei gloria, & pro salute nostra non laboremus. Non possumus dicere; Nemo nos conduxit: Dominum enim habemus, qui nos non solum conduxit, sed emit, cujus servituti nos addiximus in Baptismo, cui omnia opera nostra debemus. Non estis vestri, empti enim estis pretio magno. Dicere non possumus, justam nobis laborum mercedem non offerri: immò superabundantem, & infinitam, nobis promisit, regnum cælorum, vitam æternam, se ipsum. Conqueri non possumus de operarum ac laborum difficultate: mandata ejus gravia non sunt; Jugum ejus suave est, & onus leve. Igitur quid hic stamus rota die otiosi? Hic in Ecclesia, in qua nullas arbores infructuosas patitur Christus. Unde ficum in qua fructus non invenit,

2. Reg. 11.

3. Reg. 11.

Prover. 11.

Job. 5. 7.

Prover. 6. 6.

Eccli. 31. 29.

1. Cor. 6. 19. 10.

Matth. 25. 40.

Genes. 1.

Judicum 16.

nit, maledicto arefecit: & servo ignavo qui talentum abscondit, & defodit pecuniam Domini sui, adimendum significat, illique dandum qui quinque talentis à Domino suo acceptis diligentissime operatus, alia quinque lucratus est. Quid hic *stamus*, qui semper ambulare, immò currere debemus in via mandatorum Dei? Quid hic *stamus tota die*, vita brevi, quæ *dies est salutis*, postquam *Venit nox*, quando *nemo potest operari*. Tota die, cujus nulla pars est qua cælum mereri non possimus, actione minimè difficili, minimè laboriosa, scilicet Dei amore: cujus propterea diei nullum momentum nobis perire debet, dicente Spiritu sancto per os Sapientis: *Non defrauderis à die bono, & particula boni doni non te prætereant*. Ite ergo, & in vinea Domini laborate, si mercedem, si denarium diurnum, si beatitudinem cælestem accipere vultis. Ite *primo mane*, adolescentes, cælestis Patris-familias vocationi prompto & fideli animo obtemperate. *Bonum est viro cum portaverit jugum ab adolescentia sua*. Manna primo mane in castra Hebræorum plueret, & colligi ab omnibus voluit. *Statim enim ab exiguo radio solis calefactum tabescebat: ut notum omnibus esset*, (inquit Sapiens) *quoniam oportet prævenire solem ad benedictionem tuam, & ad ortum lucis te adorare*. Ite in vineam Patris-familias, juvenes, qui adolescentiæ tempus inaniter contrivistis in nugis, in otio, in voluptate, nec ad Deum conversi estis, & ad *horam tertiam* vocanti obtemperate. Ne dixeritis: *Fruamur bonis quæ sunt, & utamur creatura tanquam in juventute celeriter*. *Vino pretioso, & unguento nos impleamus; & non prætereant nos flos temporis*. *Coronemus nos rosis antequam marcescant: nullum pratum sit quod non pertranseat luxuria nostra*. Ite in vineam Domini, viri, qui ju-

ventutem vestram mundo & voluptati devovistis, & *circa horam sextam & nonam* vocantem sequimini. Cogitate, quia dies vestri tanquam umbra prætereunt. *Dies mei* (inquit S. Job) *velociores fuerunt cursore: fugerunt, & non viderunt bonum: pertransierunt quasi naues poma portantes, sicut aquila volans ad escam*. Tandem & vos senes, ite, & laborate in vinea Domini, Vocantem & *circa undecimam horam* sequimini, ne tardetis ultra converti ad Dominum: post hæc *Tempus non erit amplius*. Ne despondeatis animos. Pares eritis eis qui portaverunt pondus diei & æstus, denarium sicut ipsi accipietis à misericordissima Patris-familias bonitate, mercedem æternam, Dei qui *omnia erit in omnibus*, fruitionem, si fideliter & impigrè ea, quæ reliqua est, hora laboreris. Vos verò qui Christianè semper vixistis, qui Deo ab adolescentia serviistis, ne propterea extollamini, sed dicite, *Servi inutiles sumus*. Vobis enim fortè pares erunt, fortè etiam in gloriæ gradu superiores, qui tardiùs ad Deum sunt conversi, quia fervore & humilitate majori post conversionem suam in vinea Domini laborarunt. Imò verò timete ne ignavia vestra, tepore, & infidelitatibus occultis amittatis coronam. *Qui se existimat stare, videat ne cadat* *Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam*. Caritate ferventes, spiritu humiles estote, omnibus Dei servis vos postponite, de aliis præclarè, de vobis humiliter sentientes, quia sola humilitas Dei misericordiam & gratiam uberiores advocat, qua fiant *novissimi primi*; cum humilitatis & fervoris remissio faciat ut *primi sint novissimi*: Humilitatis tandem & caritatis defectus excludat ab æterna mercede plurimos, qui in vineam Domini sunt vocati, vel in ea er-

Matth. 25.

Joan. 9. 4.

Ecccl. 1. 14.

Thren. 3. 27.

Sap. 16.

Sap. 2.

Apocal. 18. 6.

1. Cor. 10. 12.

Apocal. 3. 11.

ea etiam aliquandiu laboraverunt, sed in labore usque ad finem diei non perseverarunt. *Multi enim sunt vocati, pauci verò electi.*

De acedia, quàm grave sit peccatum? Adversatur primo & maximo divinæ dilectionis mandato. 2. Adversatur præcepto quo in Deo delectari jubemur. 3. Adversatur desiderio justitiæ. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Art. 1.*) Acediæ rei sunt, qui salutem suam, mediaque ad illam à Deo & Domino nostro Jesu Christo præscripta, mandatorum ejus observantiam & proprii status atque vocationis officia negligunt. (*Ibid. Art. 3. Regula 4.*) Acediæ rei sunt, qui jugiter non vigilant ne vitiorum sentes & mala gramina in corde suo pullulent, & qui orta evellere studiis ferventibus non conantur. (*Regula 5.*) Spiritualis vineæ putationi & purgationi semper incumbendum, ut palmes non infrugifer fructum plus afferat. Acediæ rei sunt, quicumque in Christiana & sui status perfectione proficere pro virili non conantur. (*Ibid. Regula 6.*)

Acediæ rei sunt, quicumque conversionem suam differunt ac procrastinant. (*Regula 7.*) Acediæ rei sunt, quicumque tempus ad salutis suæ negotium peragendum à Deo sibi concessum, in otio, ludis, inanibus colloquiis, ambulationibus & visitationibus minimè necessariis, ac sæculi voluptatibus conterunt. (*Ibid. Regula 10.*) Rectus usus temporis constat optima dispositione præsentium, expiatione præteritorum, prævisione futurorum. (*Ibid.*) Videte itaque, fratres, quomodo cautè ambuletis; non quasi insipientes, sed ut sapientes: redimetes tempus, quoniam dies mali sunt. Nemo vestrum parvi æstimet tempus quod in confabulationibus otiosis aut in otio consumitur: siquidem tempus acceptabile est, & dies salutis.

Libet confabulari, aiunt, donec hora prætereat. O donec hora prætereat, o donec pertranseat tempus! Donec hora prætereat, quam tibi ad agendam poenitentiam, ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad gloriam promerendam, miseratio Conditoris indulget; Donec transeat tempus, quo divinam tibi repropitiare debueras pietatem; properare ad angelicam societatem, suspirare ad amissam hereditatem, aspirare ad promissam felicitatem; excitare remissam voluntatem, flere commissam iniquitatem. Sic nimirum, sic agricolæ, cum diu desiderata affuerit opportunitas seminandi; sic vinitores, cum expectatum tempus putationis advenerit, invenisse occupationes, & quasi irreprehensibiliter sine opere diem transegisse lætantur. Sic instantibus nundinis institores nectere moras, occasiones querere solent, ne quem fortè sibi ex eis quæstum provenire contingat. Sic denique pauperes mendicantes, cum multis clamoribus evocatus tandem affuerit eleemosynarum distributor, diverticula captant, & concurrentibus sociis vacuos ambiunt occupare recessus, & fovere latebras in angulo platearum.

IN EADEM DOMINICA.

Ecce & vos in vineam meam.

Viro sapienti & justo sua vita vinea est, sua mens, sua conscientia. Nihil incultum desertumve sapiens in se relinquet. Stultus non ita. Cuncta apud eum neglecta invenies, cuncta jacentia, cuncta inculta & sordida. Non est vinea stulto & peccatori. Quomodo vinea, ubi nihil plantatum, nihil elaboratum uspiam apparet? Tota spinis silvescit & tribul-

S. Bernardi
Ser. 63. &
64. in Cantica.

lis pec-

lis peccatoris vita; & vinea est? Et si fuit, jam non est, redacta nimirum in solitudinem. Ubi vitis virtutis? ubi botrus boni operis? ubi vinum lætitiæ spiritualis? *Per agrum hominis pigri transivi, & per vineam viri stulti, & ecce totum repleverant urtica, & operuerant superficiem ejus spina, & maceria lapidum destructa erat.* Non potest vinea esse, ubi vita non est. Quomodo vita cum sterilitate? Arbor arida & in sterilitatem versa, nonne mortua judicatur? Et sarmenta mortua sunt. *Et occidit in grandine vineas eorum* (ait Propheta) vita privatas ostendens, quæ sterilitate damnatæ sunt. Sic stultus, eo ipso quod inutiliter vivit, vivens mortuus est. Solus vir sapiens & justus vineam habet, seu vinea est. Lignum est fructiferum in domo Dei, fructum suum dans in tempore suo, ex fide vivens, quæ per caritatem operatur. Bona vinea justus, imò bona vinea justus, cui virtus vitis, cui actio palmes, cui vinum testimonium conscientiæ, cui lingua torcular expressionis. *Gloria nostra hæc est*, inquit, *testimonium conscientiæ nostræ.* Apud sapientem & justum nihil vacat. Sermo, cogitatio, conversatio, & si quid aliud ex eo est, totum Dei agricultura, Dei ædificatio est, & vinea Domini Sabaoth. In vinea spiritali semper laborandum. Fodienda per humilitatem; stercoranda per eleemosynas: Divitiæ instar fimi congregatæ coram Deo fœtent; in manus pauperum velut in agros dispersæ, vineam spiritalem animæ nostræ fovant, & uberrimæ vindemiæ præparant. Putanda est vinea per mortificationem. *Tempus putationis advenit*; ut bonum Christi odorem longè latèque diffundat. *Vineæ florentes dederunt odorem suum.* Alligandi sunt palmites ad palum, ad Christi crucem, quia *Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso,*

nisi manserit in vite, sic nec vos (inquit Christus) *nisi in me manseritis.* Vulpes denique capiendæ, quæ vineam demoliuntur. *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas.* Pessima vulpes occultus detractor, sed non minùs nequam adulator blandus. Ab his cavendum. Capiendi sunt beneficiis atque obsequiis, monitis salutaribus, & orationibus pro iis ad Deum. Carbo- nes ignis congerendi super caput maledici & adulatoris, quousque (si fieri potest) & ille invidiam, & iste simulationem de corde tollat. Capiendi sunt, ut Christo vel restituantur, vel acquirantur. Vulpes parvulæ sunt, vitia quædam subtilissima, specie palliata virtutum, cogitationes hominum vanæ, immissiones factæ per Angelos malos, qui se transfigurant in Angelos lucis. Vulpes illas capi jubet Sponsus, id est, deprehendi, convinci, prodi: quibus apparere, perire est. Non sic cætera vitia, quæ velut sævientes bestię, manifestè veniunt, manifestè nocent, scientes captivant, superant reluctantes, utpote vi, non dolo agentia. Bestię illæ exterminandæ, impugnandæ, interficiendæ sunt, ne vineas evertant & dissipent. Vulpes verò illæ parvulæ, dissimulatrices maximæ, capiendæ in calliditate sua, prodendæ, quia proditæ non nocent. Vulpes etiam parvulæ nascentia vitia intelligi possunt, quæ in ipso ortu observanda sunt & capiendæ, ne crescentia plus noceant, & difficilius capiantur.

DOMINICA SEXAGESIMÆ.

Exiit qui seminat, seminare semen suum... Semen est verbum Dei...
Luc. 8.

Verbum Dei semen cæleste est, in mente divina ab æterno conceptum, à Prophetis, & ab ipso Dei Filio Christo Jesu in mundo seminatum, ab Apostolis prædicatum, Judæis primùm, deinde Gentibus, Scripturis commendatum à sanctis hominibus, qui Spiritu Sancto inspirante locuti sunt. Hujus verbi potentia totius terræ facies immutata & renovata est, everfa idololatria, falforum numinum Oraculis impositum silentium, Philosophi & Oratores Gentium à Deo vero alienarum convicti, & Christi jugo subditi, princeps mundi diabolus debellatus & ejectus foras. Hoc fidei verbo Sacramenta novæ Legis & Ecclesiæ consecrantur, peccatores ad meliorem frugem convertuntur, Animæ nutriuntur. Hoc verbum *fons est omnis & salutaris veritatis, & morum disciplina*. Hoc verbum oculos mentium nostrarum illuminat, vias nostras dirigit, Dei voluntatem explicat. Scriptura enim sacra, quæ nobis prædicatur, velut *Epistola Dei est ad creaturam suam, ut discamus cor Dei in verbis Dei*. Hoc verbum panis est vitæ, panis quotidianus in hac peregrinatione nobis necessarius, panis supersubstantialis, quem à Deo postulamus in Oratione quam Christus docuit: *Panem nostrum quotidianum, panem supersubstantialem, da nobis hodie*. (Lib. 5. de Oratione, Cap. 2. Art. 8.) Dei verbum quanta reverentia audiendum. (Ibid.) Adoranda Scripturarum verba. Sacri Codices olim asservati in sacrario, sicut Eucharistia, teste S. Paulino. Verbum Dei audiendum & faciendum.

(Ibid.) Semen bonum corde bono & optimo excipiendum est, ut faciat fructum centuplum. Varia impedimenta ne semen illud cæleste fructum afferat, à Christo Jesu Domino nostro in Evangelio explicata. Interdum enim cadit secus viam, & conculcatur, & volucres cæli comedunt illud. Conculcatur ab hominibus voluptariis, ab iis qui sæculi deliciis saturati sunt. *Anima saturata calcabit favum: & anima esuriens etiam amarum pro dulci sumet*. Eloquia Domini *dulciora super mel & favum*, calcantur ab hominibus quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. Calcantur à porcis de Epicuri grege margaritæ Evangelicæ, de quibus ait Christus: *Neque mittatis margaritas ante porcos; ne forte conculcent eas pedibus suis*. Semen illud cæleste conculcant mundi sapientes, quales erant Pharisei & Legisperiti, qui in Christum non crediderunt. Hi enim Dei verbum libenter non audiunt: verbum crucis illis scandalum aut stultitia est. Ingenii sui scientiæque lumen sibi sufficere arbitrantur. Unde cùm Ministri Pontificibus & Phariseis de Jesu Christo dicerent, *Numquam sic locutus est homo, sicut hic homo: Pharisei responderunt: Numquid ex Principibus aliquis credidit in eum, aut ex Phariseis? Sed turba hæc*. Secus viam cadit Dei verbum, cùm auditur ab hominibus sæculi amore implicitis, quorum animus varietate negotiorum merè temporalium sibi invicem succedentium occupatus, desideriorum & consiliorum inutilium vanitate distractus, voluptatum corruptoria suavitate inescatus, non suscipit verbum quod auribus insonuit. *Venit diabolus, & tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant*. Jeroboani vitulos aureos erexit, ne decem Tribus Israel quæ ad ipsum defecerant, aditent

Prov. 27. 7.

Matth. 7.

Joan. 7. 47.

3. Reg. 12.

Concil.
Trident.
Sess. 4.

S. Greg. M.

Lib. 4. E.
pist. 40.

adirent ad Templum Jerosolymitanum, & ea occasione ad obedientiam Regis Juda redirent. Dæmon capitalis Christi hostis, & Rex impiorum, varia impedimenta objicit, ne homines mundo dediti, quos à Christo abalienavit, & principatui suo subjecit, verbum audiant, aut corde suscipiant ac retineant, & sic ad Christum Regem suum ac legitimum Dominum redeant. Secus viam cadit verbum Dei, cum auditur solius delectationis gratia, sicut musica, suavis-
 Ezech. 33: 32. *simusque concentus. Et es eis quasi carmen musicum* (ait Dominus Prophetæ suo) *quod suavi dulcique sonocanitur: & audiunt verbatua, & non faciunt ea.* Verbum de corde Christianorum hominum tollunt dæmones, cum variis rerum mundanarum phantasmatibus & cupiditatibus, ejus oblivionem inducunt. *Cor fatui quasi vas confractum, & omnem sapientiam non tenebit.*

Semen verbi Dei cadit supra petram, cum ab iis auditur & suscipitur cum gaudio, qui momentaneos aliquos & temporales pietatis affectus & motus habent, sed radices non habent, ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedent. Cordis eorum superficies sensibilis ipsis videtur ad divina, sed revera cor ipsis faxeum est, cor durum. Quid est cor durum? si non expavescis, tuum est. *Ipsum est, quod nec compunctione scinditur, nec pietate molitur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur. Ingratum ad beneficia est, ad consilia infidum, ad judicia fævum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad divina, præteritorum obliviscens, præsentia negligens, futura non providens. Ipsum est, cui præteritorum, præter solas injurias, nihil omnino non præterit, præsentium nihil non perit; futurorum nulla nisi*

fortè ad ulciscendum prospectio seu preparatio est. Et ut brevi cuncta horribilis mali mala complectar, ipsum est quod nec Deum timet, nec hominem reveretur. Eò sæpe ducunt sensim sine sensu sæculi occupationes maledictæ, curæ negotiorum temporalium, quibus homines seipsos totos dedunt & immergunt, & in quibus stulto labore consumuntur, cum tamen non sint nisi afflictio spiritus, evisceratio mentis, evacuatio gratiæ. Nec verò se cor durum non habere existiment, quia fallaces aliquando fundunt lachrymulas, cum sacras audiunt conciones: Nisi enim illæ ex Dei amore oriantur, duritiam cordis non auferunt. Viduæ sunt aquæ, sine fructu; ut de hujusmodi hominibus dicere liceat. *Viduis aquis sibi mentiuntur.*

Denique semen verbi Dei sæpe cadit inter spinas, & simul natæ crescentesque spinæ illud suffocant. Spinæ sunt divitiarum amor, avaritia malorum omnium radix, sollicitudines superflue, & voluptates sæculi. Hæ suffocant divini verbi semen in cordibus eorum qui audierunt, ne fructum referat. Spinæ igitur eradicandæ sunt, & comburendæ igna caritatis, quia *Regnat carnalis cupiditas, ubi non est Dei caritas: & caritatis venenum est spes adipiscendorum aut retinendorum temporalium. Caritatis denique nutrimentum est imminutio cupiditatis; perfectio, nulla cupiditas.* Quisquis igitur vult nutrire caritatem, instet minuendis cupiditatibus. Est autem cupiditas amor adipiscendi aut obtinendi temporalia. Hujus minuende initium, est Deum timere, qui solus timeri sine amore non potest. Igitur, fratres dilectissimi, *Abjicientes omnem immunditiam, & abundantiam malitiæ, in mansuetudine suscipite insitum verbum, quod potest salvare animas vestras. Estote autem factores verbi, & non auditores tantum, fallen-*

Tertul-
lian. Lib. de
Baptismo.

S. August.
Enchirid.
C. 17. Idem
Lib. de di-
vers. quest.
octoginta
tribus, qu.
36.

Jacobi 1
& 1eqq.

Ezech. 33: 32.

Ezech. 33: 32.

S. Bernard.
Lib. 1. de
Consider.
Cap. 2.

fallentes vosmetipsos. Quia si quis auditor est verbi, & non factor: Hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo: consideravit se, & abiit, & statim oblitus est qualis fuerit. Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis, & permanferit in ea, non auditor obliviosus factus, sed factor operis; hic beatus in facto suo erit.

D O M I N I C A
QUINQUAGESIMÆ.

Cum appropinquaret Jericho, cæcus quidam sedebat secus viam mendicans... Et clamavit dicens, JESU fili David, miserere mei. Luc. 18.

Cæcus ille, generis humani typus ac figura est; homines enim primi parentis peccato, & ignorantie tenebris excæcati, nullum ex se ipsis lumen habent, quo rerum divinarum intueri possint veritatem. Nesciunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant. Pauperes sunt & mendici, bonis omnibus gratia destituti, nisi succurrat illis Deus, qui dives est in misericordia. Ego verò egenus & pauper sum: Deus, adiuva me.... Inclina, Domine aurem tuam, & exaudi me, quoniam inops & pauper sum ego. Summa verò illorum miseria est, quod cæcitatem egestatemque suam spiritualem non agnoscant. Quia dicitis: Quod dives sum, & locupletatus, & nullius egeo, & nescis quia tu es miser, & miserabilis, & pauper, & cæcus, & nudus.

Cæcitas cordis longè gravius malum, quàm corporis. Id qui non capit, corde cæcus est. Quale gaudium mihi erit, qui in tenebris sedeo, & lumen celi non video? respondit Tobias senior Angelo ipsi gaudium adprecanti & nuncianti. Spiritualis cæcitatismalum præclaro exemplo S. Augusti-
Institut. Concion. Pars II.

nus explicat. Si cæcus oculis carnis (inquit) ad mensam suam quamlibet opimam discumberet, miserum eum diceret: Cæcus interior panem Christum non videt, & beatus est? Hoc non dicit nisi pariter cæcus. Cæci corpore Solem non vident, cujus visio bonum est nobis cum pecoribus & muscis, cum bonis & malis commune. Cæci corde Solem justitiæ non vident, quo cælestium bonorum æternitas, temporalium vanitas ipsis manifestetur. Unde miseriam suam tardius cognoscentes, aiunt: Erravimus à via veritatis, & justitiæ lumen non luxit nobis & sol intelligentiæ non est ortus nobis. Cæcitas corporis miseros, non reos facit: Cæcitas cordis peccatores facit aut plectit. Cæcitas cordis, quam solus removet illuminator Deus, & peccatum est, quo in Deum non creditur; & pœna peccati, qua cor superbum digna animadversione punitur; & causa peccati, cum mali aliquid cæci cordis errore committitur. Plurima sunt ignorantie peccata. (Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 10.) Attentio animi ad actionis pravitatem non est necessaria ut peccatum imputetur, satis est ut sciens volens quis opus exerceat, vel exercere velit, quod secundum se legi Dei contrarium est. Unde falsum est nunquam peccari, nisi prævia peccati cognitione animus illustretur, ejusque vitandi desiderio excituletur. (Lib. 3. Cap. 4. Regula 75.) Et quamvis ignorantia prorsus invincibilis à peccato excuset, quod ex ea procedit: tamen ignorantia quæ aliquo modo, vel indirectè solum voluta est, peccatores coram Deo non excusat. Aliud est nescisse (inquit S. Augustinus) aliud facere noluisse. Voluntas quippe in eo arguitur, de quo dicitur, Noluit intelligere ut bene ageret. Sed & illa ignorantia, quæ non est eorum qui scire nolunt, sed eorum qui

S. August.
in Psal. 57.

Sap. 5. 6.

S. August.
Lib. 5 cont.
Jul. C. 4.

S. August.
Lib. de
Grat & Li-
ber, Arbit,

simpliciter nesciunt, neminem sic excusat, ut sempiterno igne non ardeat. (Regula 65. & 74.) Cæcitas nostra voluntaria est, si cæci simus.

in Psal. 25. *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo?* Non tale lumen est quod ab aliquo possit obtenebrari. Dominus illuminans, nos illuminati, Dominus salvans, nos salvati: *Ergo præter ipsum nos tenebra & infirmitas.* Est quædam regio incommutabilis veritatis: ab hac recedens anima tenebratur, accedens illuminatur. *Accedite ad eum* (inquit Propheta) *& illuminamini.* Per peccatum mortale à Deo vera lucerecedimus, pondere cupiditatis nos ad creaturarum fruitionem trahente. Cæcitas igitur nostra ex culpa nostra est. Mali nostri auctores sumus. Quemadmodum Dalila Samsoni in sinu suo dormienti rasi sunt septem crines, abstulitque fortitudinem in illis residentem, & tradidit Philistæis, qui statim eruerunt oculos ejus, & duxerunt Gazam vincitum catenis, & clausum in carcere molere fecerunt, eique illuserunt: Ita concupiscentia nos abstrahens & illiciens ad peccatum, septem Spiritus Sancti dona nobis aufert, nosque demonibus tradit, qui interioris hominis oculos nobis eruant, vinculis nos onerant, ad brutorum animantium conditionem per insipientiam & stuporem nos redigunt. *Comparatus est insentis insipientibus, & similis factus est illis; nobisque insolentissime illudunt. Factus sum opprobrium illis.* Cum Naas Rex Ammonitarum Urbem Jabes Galaad obsideret, cives deditionem illi obtulerunt æquis conditionibus: *Habeto nos fœderatos, inquit, & serviemus tibi.* Respondit Naas: *In hoc feriam vobiscum fœdus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos in opprobrium in universo Israel.* Ita se gerit erga nos Diabolus, si cum ipso fœdus

ineamus per peccatum. Rex noster esse vult, sed ne illius tyrannidem excutiamus, eruit nobis oculum dextrum, oculum prudentiæ Christianæ, oculum sapientiæ cælestis, quo res æternas & ad salutem nostram pertinentes consideramus: uno prudentiæ secularis, & carnalis oculo nobis relicto, quo terrena & temporalia intuemur; *Acuti ad vana, hebetes ad æterna* (ut loquitur S. Ambrosius) Sive, ut Tertullianus ait: *Secularibus satis agentes sumus.* Carnalis illa prudentia propria est filiorum hujus sæculi, qui tamen cæci sunt & in tenebris ambulant, eum eos Christus opponat filiis lucis. *Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.* Hi *Filii Agar*, qui exquirunt prudentiam quæ de terra est, negotiatores *Merrha & Themam*, & exquisitores prudentiæ & intelligentiæ: viam autem sapientiæ nescierunt, neque commemorati sunt semitas ejus. De illis scriptum est: *Gens absque consilio est, & sine prudentia: utinam saperent & intelligerent, & novissima providerent.* Quàm deploranda cæcitas hominum hac Bacchanalium tempestate, qui scilicet Gentilium moribus se conformantes, non minus gravem Christo Jesu inferunt injuriam, quàm Judæi, qui ipsum Gentibus illudendum & crucifigendum tradiderunt. Non ascendunt Jerosolymam cum Jesu & Apostolis ejus; sed ad theatra, choræas, ludos alearum, convivia, cœtusque in quibus genus quoddam idololatriæ committitur, concurrunt; Baccho & Veneri quodam modo sacrificantes; & Christum in cordibus suis iterum crucifigentes. *Et consummabuntur omnia quæ scripta sunt de Filio hominis.* Tradetur enim Gentibus, & illudetur, & flagellabitur, & conspuetur: & postquam flagellaverint, occident eum. Syris illis latronibus similes sunt, qui

Tertull.
lib. 1. ad u.
xor. c. 6.

Luc. 16. 8.

Baruch. 1.
23.

Deuter. 32.
28.

Psal. 48. 13.

Psal. 108.
25.

1. Reg. x1.
25.

qui ad preces Elisæi divinitus cæcitate percussi, in medium terræ hostilis & forum Samariæ deducti sunt, nescientes in præsentis vitæ discrimine se versari, à quo illos eripuit Elisæus, cum Deum orasset ut eorum oculos aperiret. Domine, aperi oculos istorum, ut videant. Aperuitque Dominus oculos eorum, & viderunt se esse in medio Samariæ. Utinam aperiantur oculi cæcorum his Bacchanalium diebus discurrentium, ut Dei gloriam deprædentur, diaboloque ejus hosti tribuant. Domine aperi oculos istorum, ut videant se esse in medio hostium Dei sui, salutisque suæ, & dicant: Pericula inferni invenerunt me: Quæ nisi aberrantem abs te non invenirent me. Nunc autem illa me invenerunt: Ego verò ea non inveniebam, qui gaudebam, prosperis sæculi, in quibus plus fallunt pericula inferni.

Sed cur cæcorum tantus numerus est, cum Deus illuminet omnem hominem venientem in hunc mundum? Inde id oritur, quod stulta corda adhuc capere istam lucem non possunt, quia peccatis suis aggravantur, ut eam videre non possint. Non ideo cogitent quasi absentem esse lucem, quia eam videre non possunt: Ipsi enim propter peccata tenebræ sunt. Et lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt. Ergo, Fratres, quomodo homo positus in sole cæcus, præsens est illi soli, sed ipse soli absens est: Sic omnis stultus, omnis iniquus, omnis impius cæcus est corde. Præsens est sapientia, sed cum cæco præsens est, oculis ejus absens est: Non quia ipsa illi absens est, sed quia ipse ab illa absens est. Quid ergo faciat iste? Mundet unde possit videri Deus. Quomodo si propterea videre non posset, quia sordidos & saucios oculos haberet, irrudente pulvere, vel pituita, vel fumo, diceret illi Medicus, Purga de aculo tuo quicquid mali est, ut possis

videre lucem oculorum tuorum. Pulvis pituita, fumus, peccata & iniquitates sunt: Tolle inde ista omnia, & videbis sapientiam quæ præsens est: Quia Deus est ipsa sapientia, & dictum est: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. Cor igitur purgandum est ab amore creaturarum quo fordescit, ut divinam veritatem sapientiamque cognoscat. Sunt sordes animi (inquit S. Augustinus) amor quarumlibet rerum, præter animum & Deum; à quibus sordibus quanto est quis purgator, tanto verum facilius intuetur. Quid miramur si tot sunt in sæculo cæci corde, siquidem creaturis adhærent, diligunt vanitatem, bona temporalia & peritura confectantur? Et non proposuerunt Deum ante conspectum suum... Quando enim ponet ante conspectum suum Deum, ante cuius conspectum non est nisi sæculum?

Cæcum Evangelicum imitemur; clamemus ad Jesum, ut lumen nobis restituat: Jesu fili David, miserere mei. Clamor cordis, fervor est caritatis. Clamemus cum fiducia, miserere mei. Totum à Dei misericordia expectemus, agnoscentes quod nihil ex nobis possumus. Clamemus cum perseverantia, nec sæculi amatoribus, aut cupiditatibus nostris, silentium nobis imponentibus obsequamur. Et qui præibant, increpabant eum ut taceret. Ipse verò multo magis clamabat, Fili David, miserere mei. Turba quæ Jesum venientem præcedit, desideriorum carnalium turbas, tumultusque vitiorum designat, qui, prius quam Jesus ad cor nostrum veniat, tentationibus suis cogitationem nostram dissipant, & voces cordis in oratione perturbant. Sæpe namque dum converti ad Deum post perpetrata vitia volumus, dum contra hæc exorare vitia, quæ perpetravimus conamur; occurrunt cordi phantasmata peccatorum, quæ fecimus, aciem mentis no-

Matth. 5.8.

Lib. de Utilit. credendi Cap. 16.

Psal. 13. 5.

S. August. in hunc Psalmum.

Venerab. Bedæ lib. 4. in Luc. 6. 78.

stræ reverberant, confundunt animum, & vocem nostræ deprecationis premunt: sed quem turba increpat ut taceat, magis ac magis clamat, quia quanto graviore tumultu cogitationum carnalium premimur, tanto orationi insistere ardentius debemus. Appropinquemus ad Jesum, qui nos ad se jubet adduci, qui stat misericorditer nos expectans, qui nos interrogat quid velimus, ut ad petendum nos excitet: *Quid tibi vis faciam*. Respondeamus: *Domine, ut videam*? Cæcus à Domino non aurum, sed lucem quaerit. Illum imitemur, non falsas divitias, non terrena bona, non fugitivos honores, sed lucem à Domino Jesu postulemus, lucem illam, quam videre cum solis Angelis possumus: ad quam lucem via fides est. *Et Jesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit*. Gratias denique Deo agentes, & laudantes illum, qui de tenebris nos vocavit in admirabile lumen suum, Jesum sequamur, illique indivulsè adhæreamus. *Et confestim sequebatur illum, magnificans Deum*. Videt, & sequitur, qui bonum quod intelligit, operatur. Videt autem, sed non sequitur, qui bonum quidem intelligit, sed bona operari contemnit. Jesum enim sequitur, qui imitatur. *Si quis, inquit, mihi ministrat, me sequatur*. Consideremus ergo qua graditur, ut sequi mereamur. Sic fiet ut non solum vita nostra in Deum proficiat, sed hæc ipsa nostra conversio ad Dei laudem & alios accendar. *Et omnis plebs, ut vidit, dedit laudem Deo*. Quod si tenebras sæculi magis amamus quam lucem veram quæ Deus est, timeamus, quia omnes in cæcitate cordis perseverantes, à tenebris peccatorum transibunt ad tenebras tormentorum æternorum, quod Deus à nobis avertat.

IN DIE CINERUM.

*Memento homo quia pulvis es,
& in pulverem reverteris.*

QUAMVIS *Tota vita Christiani perpetua pœnitentia* esse debeat, ut docet Concilium Tridentinum, & nulli rei nisi pœnitentiæ natus sit, ut loquitur Tertullianus: Quadragesimale tamen tempus tam sancto tamque necessario dedicavit officio mater Ecclesia: ut sicut quotidie publicas ad Deum preces fundit privatis orationibus ad ejus gratiam impetrandam longè efficaciores; sic publicam sacro isto tempore in omnibus membris suis pœnitentiam agat, & divinæ justitiæ satisfactionem pro eorum peccatis offerat gratiorem. Hanc hodierna die inchoat & prædicat omnibus suis ritibus: lugubri altarium & Ministrorum ornatu, Psalmorum pœnitentialium cantu, Pœnitentium in Cathedralibus Ecclesiis comparitione & supplicatione, quod veteris Disciplinæ præclarum vestigium est, Epistolæ ac Evangelii ad suadendam pœnitentiam consensione, & sacrorum Cinerum aspersione. Pœnitentiam igitur agere in commune incipiamus, cum toto Ecclesiæ corpore, cujus nos esse membra dedit Deus, ad Pascha usque continuandam, ut ritè purificati, digni simus sanctorum communione mysteriorum.

Maxima cinerum cum pœnitentia conjunctio. 1. Cineres sunt insignia & quasi investitura pœnitentiæ. 2. Cineres sunt typus & figura pœnitentiæ. 3. Cineres sunt motivum & incitamentum pœnitentiæ.

Cinerum usus ad summum mœrorem, ac dolorem exprimendum in privatis publicisque calamitatibus adhibitus semper fuit. Thamar Davidis filia.

Reg. 13. filia ab Ammon fratre suo nefario incestu oppressa, *Aspergens cinerem capiti suo, scissa talari tunica, impositisque manibus super caput suum, ibat egrediens & clamans. Cum Mardocheus accepisset Aman Edictum ab Assuero contra Judæos per subreptionem impetrasse, ut in omnibus ejus ditionibus internecione delerentur, Scindit vestimenta sua, & indutus est sacco, spargens cinerem capiti: & in platea media civitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui. Jeremias Propheta populum ad luctum excitans ob imminentem cladem & Hierosolymorum vastitatem, ait: Filia populi mei, accingere cilicio, & conspergere cinere: luctum unigeniti fac tibi, planctum amarum, quia repente veniet vastator super nos. Cum igitur pœnitentia debeat esse dolorum maximus, siquidem peccatum mortale malorum omnium gravissimum est, sive spectetur ut offensa Dei, sive ut malum hominis, cinerum conspersio pœnitentium habitui convenit. Job. 42. 6. *Ago pœnitentiam in favilla & cinere.* Rex Ninive prædicatione Jonæ Prophetæ compunctus, Surrexit de solio suo, & abiecit vestimentum suum a se, & indutus est sacco, & sedit in cinere. Christus Corozaitis & Bethsaitis duritiem cordis exprobrans: *Vae tibi Corozain, inquit, & Bethsaida: Quia, si in Tyro & Sidone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cinere & cilicio pœnitentiam egissent.* Cilicium & cinis habitus est conveniens pœnitentiæ. Cilicium enim gravissimas peccatorum punitiones & conscientiae peccatricis stimulos significat; Cinis verò in memoriam revocat statum, in quem per peccatum redacti iusto Dei judicio sumus. In cilicio (inquit S. Gregorius) *asperitas & compunctio peccatorum, in cinere autem pulvis ostenditur mortuorum.* Et*

Institut. Concion. Pars II.

*idcirco utrumque hoc adhiberi ad pœnitentiam solet, ut in punitione cilicii cognoscamus quid per culpam fecimus, & in favilla cineris perpendamus quid per judicium facti sumus. Considerentur ergo in cilicio pungentia vitia, consideretur in cinere per mortis sententiam subsequens iusta pœna vitiorum. Quia enim, post peccatum, carnis contumelia surrexerunt, videat homo in asperitate cilicii superbiendo quid fecit, videat in cinere usquequo peccando pervenit. Hinc Ecclesia publicè pœnitentibus mutationem habitus suis olim Canonibus indixit, nec aliter ad pœnitentiam admittebantur graviorum criminum rei, nisi illam publicè ab Episcopo peterent, & cilicium, cineremque super caput, cum impositione manuum reciperent. Hinc Tertullianus lib. de Pœnitentia, Cap. 9. *Exomologesis*, inquit, *prosternendi & humiliificandi hominis disciplina est, conversationem injungens misericordie illicem, de ipso quoque habitu atque victu mandat, sacco & cineri incubare, corpus sordibus obscurare, animum mœroribus deicere, illa quæ peccavit tristi tractatione mutare, jejuniis preces alere, ingemiscere, lacrymari. Quàm præclarum erat Pœnitentes olim videre in Ecclesia longo ordine variis in stationibus dispositos, cilicio indutos, & cinere conspersos. 1. Statio Flentium. 2. Audientium. 3. Substratorum. 4. Confitentium. (Lib. 2. Tract. de Sacramento Pœnitentiæ, Cap. 1. Art. 2.)* A pœnitentiæ statu, heu! quàm longè remoti sumus! Nec sensum interiorem pœnitentiæ, nec exteriores illius notas habemus. Vanitas & dissolutio in exteriori Christianorum habitu potius apparent, quàm pœnitentia & modestia. In corporibus suis pompas mundi & insignia diaboli potius ferunt, quàm mortificationem Christi. Habitu & cultu exte-*

G 3 riore

Concil. Agath. C. 25. Tolet. 3. Can. 14. &c.

SS. Optatus. Ambros. August.

S. Gregor. M. Lib. 35. Moral. C. 5.

riore peccatum inspirant, quod confundere deberent. Indumentis, quæ pudorem illis suffundere deberent, ad superbiam & luxum abutuntur. Vestimenta homini necessaria non fuerunt, nisi postquam pretioso innocentiae vestimento spoliatus fuit. Tunicas pelliceas fecit illis Deus: induit eos pellibus animalium mortuorum, qui similes jumentis insipientibus facti erant peccando. Christianæ mulieres cogitent indumenta sua esse *Damnata & mortue mulieris impedimenta, quasi ad pompam funeris constituta* (ut loquitur Tertullianus). Non præcipimus ut habitu sordido, squallidæ & cinere conspersæ in publicum prodeant, & in Ecclesiam veniant; sed habitu modesto, qualis Christianas mulieres decet, promittentes pietatem per opera bona, ne scandala usque ad cælum jaculentur. Magnam esse luxui cum luxuria affinitatem meminerint: & quamvis sola vanitas in earum cultu fortè dominetur, hæc tamen humilitati pœnitentiæ capitaliter adversatur.

2. Cineres sunt typus & figura pœnitentiæ, quia destructionem omnimodam & totalem peccati significant, ita ut non amplius reviviscat, sicut ea quæ in cineres redacta sunt, eadem non reparantur. Proprium pœnitentiæ, inquit S. Thomas, est *operari ad destructionem peccati præteriti, in quantum est Dei offensa*. Id probant nomina omnia quibus in sacris Literis insignitur. Vocatur conversio: *Convertimini ad me in toto corde vestro*. Conversio est destructio ejus quod erat, per ejus mutationem in id quod non erat. Sic in Altaris Mysterio destruitur panis cum in Christi corpus mutatur. In conversione peccatoris mysteria seu moralis transubstantiatio fieri debet, non humanæ substantiæ in divinam, sed spiritus & affectionum hominis in Spiritum Dei, cui casto amore adherere debet. *Qui*

adheret Domino, unus spiritus est. Peccatum igitur & vitiole omnes affectiones penitus destrui debent, ut jam non sit moraliter idem homo, sed novus homo. *Se ipsum sibi homo abneget*, (inquit S. Ambrosius) & *totus mutetur: sicut quemdam adolescentem fabula ferunt propter amores meretricios peregrine profectum, & abolito amore regressum, postea veteri occurrisse dilectæ, quæ ubi se non interpellavit, mirata putaverit non recognitam, rursus occurrens dixerit: Ego sum; responderit ille: Sed ego non sum ego*. Pœnitentia sacrificium est. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus*. Consummatio sacrificii est destructio victimæ. Holocaustum est. *Sacrificium justitiæ, oblationes & holocausta*. Holocaustum dicitur, quasi totum igne consumptum. Cor itaque criminolum divini amoris igne totum consumendum est, ut nullus omnino in eo remaneat affectus peccati, nulla ad peccati occasiones funestas vel minima adhæsiō, sed penitus destruaturs peccatum ceu corpus redactum in cineres. *Ut destruaturs corpus peccati*, Pœnitentia deniq; mors mystica est. Deus non vult mortem peccatoris, sed peccati. Monstrum illud in aquis Baptismi præfocatum est. *Contribulasti capita draconum in aquis*. Christo conscripti sumus in Baptismo: Sed infeliciter revixit, non illud quidem quod deletum erat, sed novum propriæ voluntatis & actionis, cordis nostri à Deo aversione, & ad creaturas conversione atque adhæsiōne. Arripiendus pœnitentiæ gladius, ita interficiendum peccatum est, nunquam ut reviviscat. *Vade, & interfice peccatores Amalech, & pugnabis contra eos usque ad internecionem*. Nihil penitus reservandum. Agag ille Rex pinguis, vitium illud coronatum, in frustra coram Domino concidendum est. Terribilis quidem & ama-

Lib. de
cultu Fe-
min. C. 1.

Lib. 3 de
pœnit. C.
10.

Psalm. 50.

Rom 6 6.

3. P. 7. 8.
A. 2.

1. Reg. 15.

1. Cor. 6. 17.

& amara peccatori mors illa mystica videbitur, quæ cor avari a divitiis; superbi à mundi gloria, fastu, vanitate; voluptatum amatoris, à conviviis, spectaculis, choræis, ludis, mundanis conversationibus separare debet.

Siccine, inquiet, separat amara mors? Sed Dei, quæ fortis est ut mors, super omnia dilectio, tollet omnem amaritudinem, facietque ut mori peccato, & Deo vivere suave sit homini poenitenti. Omnium mundi vanitatum, deliciarum, societatum periculorum obliviscetur, nec earum recordabitur amplius, nisi ut lugeat peccata præterita, siquidem perire eorum memoria quæ in cineres redacta sunt. Memoria vestra comparabitur cineri.

3. Cineres sunt incitamenta ad poenitentiam. Mortis enim cinerumque memoria omnium peccatorum scaturigines exsiccat. *Omne quod est in mundo est concupiscentia carnis, & concupiscentia oculorum, & superbia vite.* Carnis porro voluptates, perituras divitias, mundi gloriam & vanitatem nemo sectabitur, qui serio de morte cogitabit. Idololatrarum stuporem & stultitiam Propheta describit & deplorat, qui cedrum aut quercum ab hominibus plantatam in sylva cædentes, partem ejus in ignem conjiciunt ut coquant pulmentum & calefiant, de reliqua idolum faciunt, & curvantur ante illud, & adorant.

Nescierunt, neque intellexerunt; oblitifunt ne videant oculieorum, & ne intelligant in corde suo. Non cogitant in mente sua, neque cognoscunt, neque sentiunt ut dicant: Medieta-tem ejus combussi igni, & de reliquo ejus idolum faciam? Pars ejus cinis est, cor insipiens adoravit illud. Homo libidinose, profane amator, qui formosam mulierem, ut idolum colis; mulier mollis, mundana, delicata; quæ pulcritudinis tuæ, corporis tui, relicto Deo, salute tua neglecta,

tantam geris curam: tu quisquis carnem tuam & voluptates amas & sectaris, recogita corpus illud portio- nem esse exiguum substantiæ paren- tum, trunci jam in cineres redacti ramos, qui pariter succidentur, non post multum tempus, sed brevi, ci- tius quam putes; & in cineres etiam redigentur. Cogita hujus corporis ali- quid singulis diebus perire. *Pars ejus cinis est, cor insipiens adoravit illud.* In cineribus remedium reperies con- tra concupiscentiam carnis & volup- tatem. Sed & remedium præsentissi- mum contra avaritiam cineres submi- nistrabunt. *Facile contemnit omnia, qui semper cogitat se moriturum* (in- quit Seneca, cujus verba S. Hierony- mus consecravit.) Hinc Ecclesia post cærimoniam Cinerum Evangelium fi- liis suis legit, quo illis Christus pro- hibet ne thesauros sibi in terra con- gregent, sed in cælo, quod fur non appropriat, neque tinea corrumpit, quia ubi thesaurus noster est, ibi & cor nostrum erit: ut verbo Dei, & mortis memoria, nos à rerum tem- poralium & periturarum amore sepa- ret. Sed heu! filii hominum, cor- de gravi, nullum desideriis suis modum ponunt. Omnium, quæ ut mala ap- prehendant, timore, se mortales esse ostendunt; & nihilominus cupiditati- bus suis nullum modum statuunt, quasi immortales essent. *Omnia tan- quam mortales timetis: omnia tan- quam immortales concupiscitis.* Cum Achab Rex impius & avarus cæso Nabuthe vineam ejus invasisset, eam- que possessurus adiret, eunti occurrit Elias, mortisque sententiam Dei no- mine denunciavit: *Occidisti, insuper & possedisti.... In loco hoc, in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lambent quoque sanguinem tuum.* Terribili sententia audita, de vineæ possessione, de hortis ampliandis, non amplius cogitavit Achab, sed

Job. 13. 11.

1. Joan. 2. 16.

Mai 44.

1. Reg. 21.

Isai. 5.

Scidit vestimenta sua, & operuit ciclicio carnem suam, jejunavitque, & dormivit in sacco, & ambulavit demisso capite. Mortem cogitate, divites avari, qui bonis malè partis ex oppensione pauperum, viduarum & pupillorum gaudetis, qui opulenti estis in Sion, qui conjungitis domum ad domum, & agrum agro copulatis usque ad terminum loci. Vobis hodie sententia mortis ab Ecclesia denunciatur: *Pulvis es, & in pulverem reverteris.* Carnem vestram, sin minus canes, vermes. certè devorabunt. Numquid hanc sententiam audientes, bona malè parta non restituetis? Numquid thesauros in terra congregare pergetis? Numquid larga eleemosynarum erogatione thesauros in cælum non præmittetis? Non facietis vobis amicos de mammona iniquitatis, qui vos recipiant in æterna tabernacula? Non cogitabitis, quia fortè hac nocte à vobis anima vestra repetetur? Quia nihil intulistis in mundum, nec aliquid inde vobiscum auferetis, præter bona vel mala opera? Quam efficax sit ad comprimendam & extinguendam avaritiam mortis memoria, intellexit Sanctus Imperator Constantinus Magnus, cùm avarum quemdam ex familiaribus suis manu apprehensum his aliquando verbis compellavit: *Quousque tandem, heus tu, cupiditatem extendimus? Deinde cùm hasta, quam præ manibus habebat, humani corporis staturam humi delineasset: Etiam si, inquit, cunctas sæculi divitias, totumque adeò orbem terrarum tibi comparasses, tamen nihilo plus quàm hoc à me descriptum terre spatium ablaturus es, si modo hoc etiam tibi concessum fuerit.* Superbiæ denique elationem frangunt cineres, mortisque memoria. Statua quam in somnis vidit Rex Nabuchodonosor, ax auro, argento, ære, ferroque conflata, cùm luteos pedes ha-

Eusebius
lib. 4. de
Vita Con-
stant, C. 30.

Danielis 2.

beret, unius lapidis ictu destructa & dissoluta est. Sic omnia, quibus homo superbus intumescit & propter quæ extollitur, opes, robur corporis, formæ elegantia, potentia, honores, clientelæ, favor, fama, quantumvis radiare aut solida esse videantur, nihilominus dissolventur ictu mortis, quasi lapidis, quia luto superextrusta sunt, ex quo homo conflatus est. *Quid igitur superbis, terra & cinis?* Homo natus de muliere, & ob hoc cum reatu: brevi vivens tempore, ideoque cum metu: repletus multis miseriis, & propterea cum fletu. Et verè multis, quia corporis & animæ simul. Quid enim calamitate vacat nascenti in peccato, fragili corpore, & mente sterili? Verè ergo repletus, cui infirmitas corporis, & fatuitas cordis, cumulatür traduce sordis, mortis additione? Memoriae proditum est Philippum Macedonum Regem, cùm cecidisset, corporisque sui magnitudinem in pulvere impressam reliquisset, ex alia parte umbram sui corporis majorem videret, dixisse: *En vanitas; sed in pulvere veritas.* Ethnicus ille Princeps vobis sapientior erat, qui de splendore generis, de opum abundantia, de potentia, de scientia, de forma corporis, de honoribus & dignitate superbitis. Magnitudinem vestram ex umbra mensuratis. Ad cineres oculos convertite, hinc cognoscetis, & quid brevi futuri estis; quàm vana sit mundi gloria & temporalis celsitudo. In umbra vanitas, in pulvere veritas. *Vanitas vanitatum, & omnia vanitas.*

Eccli. 10. 9.
Job. 5. 5.
Bernardus
lib. 2. de
Consider.
Cap. 9.

Sap. 9.

Ecclesi. 1. 2.

FERIA V. POST CINERES.

Audiens autem Jesus miratus est, & sequentibus se dixit: Amen dico vobis, Non inveni tantam fidem in Israel. Matth. 8. 10.

3^a p. 15^a
Art. 8.

Theologi quærent an admiratio in Christo Jesu fuerit. Quæstioni hunc in modum respondet Doctor Angelicus. Admiratio propriè est de aliquo novo & insolito. Christo autem non poterat esse aliquid novum & insolitum, quantum ad scientiam divinam, qua cognoscebat res in Verbo, seu in essentia divina: neque etiam quantum ad scientiam humanam, qua cognoscebat res per species inditas. Potuit tamen aliquid illi novum esse & insolitum secundum scientiam experimentalem, secundum quam illi poterant quotidie aliqua nova occurrere. Et ideo si loquamur de ipso quantum ad scientiam divinam & scientiam beatam, vel etiam infusam, non fuit in Christo admiratio. Si autem loquamur de eo quantum ad scientiam experimentalem, sic admiratio in eo esse potuit. Et assumpsit hunc affectum ad nostram instructionem, ut scilicet doceret esse mirandum, quod etiam ipse mirabatur. Unde S. Augustinus ait: *Quod miratur Dominus noster, nobis mirandum esse significat, quibus adhuc est opus sic moveri. Omnes ergo tales motus ejus non perturbant animi sunt signa, sed docentis Magistri.*

In Miraculo, quod Evangelica lectio nobis hodie ponit ob oculos, tria sunt quæ nostram jure merentur admirationem. 1. Fides eximia Centurionis: *Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israel.* 2. Servi paralytici curatio: *Et sanatus est puer in illa hora.* 3. Prædictio vocationis Gentium ad fidem: *Dico autem*

vobis quod multi ab Oriente & Occidente venient, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Jacob in Regno caelorum. Fides Centurionis effectus est singularis erga ipsum misericordiae Dei. Fides enim Dei donum est, & hoc non ex nobis, ne quis gloriatur. Fidem Christus mirabatur, quam donaverat. Hunc traxerat ut ad se accederet; *Accessit ad eum Centurio.* Huic gratiam orandi dederat, ut oraret, quod per nos ipsos non possumus. *Rogans eum.* Curatio servi paralytici effectus fuit omnipotentiae Salvatoris, qui absens corpore, solo verbo, subito, curavit morbum naturæ viribus insanabilem: effectus etiam fuit fidei Centurionis, quæ miraculum illud promerita est: *Vade, & sicut credidisti, fiat tibi.* ... Vocatio Gentium ad fidem solius gratiae Dei opus est, occasione accepta ex Judæorum cæcitate, qua fidem & gratiam Jesu Christi rejecerunt. *Filiis autem regni ejicientur in tenebras exteriores.* Hinc Apostolus de Judæis scribit: *Illorum delicto salus est Gentibus.* &c.

I. Centurionis fidem parum est ut admiremur, etiam imitari debemus. Fides nos adducat ad Jesum, fide oremus & pro nobis, & pro familiaribus ac domesticis nostris, ut à spiritali paralyti curemur, in qua jacemus. Oremus Dominum ut ad nos veniat, frustra enim ad illum ire conaremur, nisi prior ad nos veniret, ipsumque fidei initium, & pios conatus nobis daret per sancti Spiritus sui subministrationem. *Ego veniam, & curabo eum.* Sit fides nostra humilis, simplex, firma, activa, ut fides Centurionis: hinc supremam Dei majestatem, hinc indignitatem nostram: hinc illius omnipotentiam, hinc nostram infirmitatem: hinc supremum illius dominium; hinc nostram respectu ipsius servitutem, illiusque servitutis officia confide-

Rom. 11.
11.

Lib. 1. de
Sen. Contr.
Manich.
Cap. 8.

consideremus. *Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.* Fides nostra per dilectionem

S. August.

operetur: quia *cum dilectione fides Christiani, sine dilectione fides damonis.* Nam & *Damones credunt, & contremiscunt.* Fides nostra per

Jacobi 2.

opera bona probetur, sine quibus *mortua est.* Nam sicut ex pulsu vitam hominis cognoscimus, sic vitam fidei ex bonis operibus comprobamus. Omnia in nobis fides ordinet; mentem nostram Deo subjiciat patri spirituum, soli Domino, sub cuius potestate cuncta sunt posita, aeternae Sapientiae, primae Veritatis, quae nec falli potest, nec fallere. *Nam & ego homo sum sub potestate constitutus.* Fides cunctos animae nostrae affectus subjiciat rationi, nec rationi solum, sed religioni, ut ejus imperio dirigantur & coerceantur. *Habens sub me milites, & dico huic: Vade, & vadit; & alii, Veni, & venit.* Fides corpus nostrum contineat in officio, ut animae serviat; immo justitiae in sanctificationem. *Et servo meo, Fac hoc, & facit.* De fide, vide Theologiam nostram Dogmaticam & Moralem Lib. 1. Cap. 1. Sine caritate & bonis operibus non prodest ad salutem. (*Ibidem, Art. 5.*) Item, *Quest. 2. Art. 2. §. 1.* quo vis istius verbi *Credo*, prolixè, & appositè ad mores informandos explicatur.

Fidem nostram frequentibus actibus exercere debemus, & Deo donante augere, ut in eo crescamus in salutem. Nam secundum mensuram fidei nostrae, & pia quae illam comitatur, fiducia in Deum, misericordiae suae beneficia nobis impertitur, & animae salutem, immò & corporis sanitatem, quatenus aeternae salutis nostrae expedit. *Vade, & sicut credidisti, fiat tibi.* De actibus

Fidei frequenter eliciendis vide Lib. 4. Theologia nostra Dogm. & Moral. Cap. 2. Art. 8. Regulis 9. 10. 11. 12. 13. 14.

II. Deo gratias agamus ob nostram ex Gentibus vocationem, quae à prophetis primum, deinde à Christo Jesu praedicta, per meritum passionis ejus, & per gratiae ejus virtutem impleta est, & quotidie in Gentibus impletur. Veri sumus Israelitae secundum spiritum, ut Evangelicus ille Centurio; Fide obediamus Deo, in hoc mundo vivamus tanquam in terra aliena, expectantes repromissiones aeternae hereditatis; ut cum sanctis illis Patriarchis in Regno caelorum recumbamus. Timeamus, ne si dignè non vivamus Christiana fide, gratia nostra justo Dei judicio ad alias Gentes transferatur, illisque in sortem nostram à Deo substitutis, eijciamur à Regno Dei. *Filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores.* Dices, *Fracti sunt rami ut ego inserar.* Bene: propter incredulitatem fracti sunt. *Tu autem fide stas. Noli altum sapere, sed time.* Si enim Deus naturalibus ramis non pepercit: ne fortè nec tibi parcat.

Hebr. 12. 9.

Rom. 21. 26.

FERIA VI POST CINERES.

Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos: & orate pro persecutibus & calumniantibus vos: ut sitis filii Patris vestri, qui in calis est. Matth. 5. 44. 45.

Christiana Disciplina jubemur diligere inimicos quoque, & orare pro eis qui nos persequuntur, *Ut haec sit perfecta & propria bonitas nostra, non communis.* Amicos enim diligere, omnium est; inimicos autem, solorum Christianorum. Hoc mandatum novum, quod nos innovat

Tertull. lib. Ad Scapulam.

S. August. Tract. 87. in Ioan.

ut sit

Rom 5.

ut simus homines novi, heredes testamenti novi, cantatores cantici novi. Ad inimicorum dilectionem tria movere nos debent. 1. Auctoritas Dei jubentis: *Ego autem dico vobis*. 2. Magnitudo pramii: *Ut sitis filii Patris vestri, qui in celis est*. 3. Efficacia exempli. Exemplum scilicet dilectionis inimicorum dat nobis Pater æternus, *Qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super justos & injustos*. Exemplum dedit nobis Christus, qui pro nobis mortuus est, & per mortem suam nos reconciliavit Deo *cum inimici essemus*: & pro crucifixoribus suis rogavit, dicens: *Pater, dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt*. Vide lib. 4. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 3. Art. xi. Regula 9.

1. Deus cujus mandata gravia non sunt, Christus cujus jugum suave est & onus leve, jubet ut inimicos diligamus. Deus per Jeremiam Prophetam exemplo obedientiæ Rechabitarum præcepta patris sui, licet dura, studiosè servantium, expostulat de pertinaci Judæorum inobedientia adversus divina sua præcepta. *Et posui coram filiis domus Rechabitarum scyphos plenos vino, & calices: & dixi ad eos: Bibite vinum. Qui responderunt: Non bibemus vinum, quia Jonadab filius Rechab pater noster, præcepit nobis: Non bibetis vinum vos & filii vestri usque in sempiternum, & domum non edificabitis, & sementem non feretis, & vineas non plantabitis, nec habebitis: sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ in qua vos peregrinamini. Obedivimus ergo voci Jonadab patris nostri in omnibus quæ præcepit nobis &c.* Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens: *Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israel: Vade, & dic viris Juda &*

habitoribus Jerusalem: Numquid non recipietis disciplinam ut obediatis verbis meis, dicit Dominus? Prævaluerunt sermones Jonadab filii Rechab, quos præcepit filiis suis, ut non biberent vinum: & non biberunt usque ad diem hanc, quia obedierunt præcepto patris sui: Ego autem locutus sum ad vos, de mane consurgens & loquens, & non obedistis mihi &c. Præcipit nobis Deus pater noster (*Numquid enim non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit & creavit te?*) præcipit nobis Christus Jesus Dominus noster dilectionem inimicorum; *Ego autem dico vobis, Diligite inimicos vestros*. Numquid præcepto Patris nostri, Dei nostri, Salvatoris nostri non obediemus? Maxime cum tantum tamque gloriosum præmium nobis proponat, scilicet dignitatem filiorum Dei, & quæ consequens, cælestem hereditatem, vitam æternam & beatam. *Ut sitis filii Patris vestri, qui in celis est*. In potestate nostra est ut filii Dei nominemur & simus, per gratiam & misericordiam Christi, qui dedit nobis potestatem filios Dei fieri. Non possumus esse filii Dei nisi per gratiam & caritatem. *In hoc manifesti sunt filii Dei, & filii diaboli. Omnis qui non est justus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum.* Sola dilectio discernit inter filios Dei, & filios diaboli: porro cum inimicos diligimus, fratres diligimus. Vide Theolog. Dogmat. & Moral. loco superius indicato. Filii Dei esse non possumus, nisi nobis peccata dimittantur à Deo: peccatorum autem remissionem obtinere non possumus, nisi inimicos diligamus, illisque condonemus injurias: injuriarum condonatio, conditio est adjuncta postulationi veniæ. *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Vide Theolog. Dogmat. & Moral. Lib.

1. Joan. 2.
10. 11.

S. August.

Matth. 6.
14. Luc. 16.
37. Matth.
18. 85.

Lib. 5. Cap. 2. Art. 8. N. 16. & seqq. Dimittite, & dimittimini... Si dimiseritis peccata hominibus, dimittet vobis Pater peccata vestra... Sic faciet Pater vester celestis, si non dimiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris. Nullum sacrificium acceptum sine injuriarum remissione. Si offers munus tuum ad Altare, inquit Christus, & ibi recordatus fueris quod frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante Altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum. Ad sacrificium cum dissensione venientem revocat ab Altari: quia nec ad Cain & ejus munera respexit Deus: neque enim pacatum habere Deum poterat, qui cum fratre pacem non habebat. Quam igitur sibi pacem promittunt inimici fratrum? Eorum oratio fit in peccatum, sententiam damnationis in se ipsos pronuntiant. Sine inimicorum dilectione nec Martyrium prodesse potest inexplicabilis & gravis culpa discordie, nec passionem purgatur. Exhibere se non potest Martyrem, qui fraternam non tenuit caritatem. Docet hoc & contestatur Apostolus Paulus: Et si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Caritas patiens est, benigna est, non irritatur, non cogitat malum, omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Terribile exemplum in Historia Ecclesie legimus. Sapricius Antiochenus Presbyter Nicephori ex amico factus est inimicus infensissimus. Nicephorus interpositis communibus amicis, veniam frustra deprecatus est, frustra se ad pedes Sapricii abiecit, veniam enixè rogans. Valeriano & Gallieno Imp: persecutionem adversus Ecclesiam moventibus, Sapricius à Præfide ob fidem captus, Christi nomen

constanter confessus, acerbèque & crudeliter in cochlea tortus, tandemque capite damnatus est. Properantem ad supplicium sequitur Nicephorus; ad pedes ejus supplex provolvitur, dicens: Martyr Christi, ignosce mihi, si quid peccavi ut homo. Rogantem sprevit Sapricius; ideo justo Dei judicio gratia perfectiæ privatus est, & fraterno odio excæcatus, parato jam Lictore ut illi caput amputaret, Christum ejuravit, idolis sacrificavit, Martyrii coronam amisit. Id cum vidisset Nicephorus, frustra Sapricius ad Christi confessionem & ad caritatem hortatus esset, magna voce clamavit: Ego sum Christianus, & credo in nomen Domini nostri Jesu Christi, quem iste negavit. Quamobrem jussu Præsidis capite truncatus, Martyrii coronam promeritus est, à qua Sapricius in odio fraterno pertinax exciderat. In Menæis Græcorum hoc sancti Martyris encomium habetur. Manifestè omnibus ostendisti, o invicte Nicephore, eum qui proximum non amat, neque Dominum posse diligere. Quapropter quia sincero amore complexus es Sapricius conservum tuum, ad divinum alacris assumptus es amorem, animamque tuam ob fidem confessionemque Christi dedisti. Infelix verò Sapricius, quia irreconciliable adversus te odium detinuit, etiam Christum Deum negavit.

II. Ad inimicorum dilectionem Dei & Christi Jesu filii ejus Domini & Salvatoris nostri exempla nos invitant. Estote ergo perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est. Sic perfectos dixit fieri Dei filios, sic consummari ostendit & docuit celesti civitate reparatos, si patientia Dei Patris maneat in nobis, si similitudo divina, quam peccato Adam perdiderrat, manifestetur & luceat in actibus nostris. Quæ gloria est similem Deo fieri?

Matth. 5.
23.

S. Cyprian.

Agagemi-
na, Marty-
rii S. Nice-
phori An-
tiocheni,
apud Bol-
landum, ad
diem 9. Fe-
bruarii.

S. Cyprian.
De bono
patientiz.

feri: quanta & qualis felicitas habere in virtutibus, quod divinis laudibus possit equari? Nec hoc Jesus Christus Deus & Dominus noster tantum verbis docuit, sed implevit & factis. Et quia ad hoc descendisse se dixerat, ut voluntatem Patris faceret; inter cetera admirabilia virtutum suarum, quibus indicia divina Majestatis expressit, paternam quoque patientiam tolerantia tenore servavit: Omnes denique actus ejus ab ipso statim adventu patientia comite signantur.

III. De Remediis adversus iram, legè *Lib. 3. Theolog. Dog. & Moral. Cap. 10. Art. 5.* Vindicta aut vindictæ libido semper malæ sunt: proindeque inimicos ulcisci numquam licet: injurias illatas condonare, semper & ubique necesse est (*Ibid. Art. 2. Regula 7.*) Qui proximos odierunt, & ab illis dissident, Sacramentaliter absolvi non possunt, & ad Eucharistiæ participationem admitti, nisi depositis inimicitiiis, cum ipsis reconciliati fuerunt. *Cap. 9. ejusdem Libri, Art. 5. Regula 2.* Duo inimici, unus apertus, alter occultus; unus diligendus, alter cavendus. Homo inimicus apertè sævit, diabolus occultè: sæviat homo quantum potest, auferat quicquid potest: *Si diligitur apertè sæviens, victus est occultè sæviens.* (Vide *Lib. 4. Cap. 3. Art. xi. Regula 14.*)

DOMINICA I. QUADRAGESIMÆ.

Ductus est Jesus in desertum à Spiritu, ut tentaretur à diabolo; & cum jejunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esuriit. Matth. 4. 1. 2.

Multiplex acceptio vocis istius *Tentatio* . . . Gratia quotidianum adjutorium ad tentationes

vincendas necessarium . . . (*Lib. 5. Cap. 2. Art. 9. N. 1. & 2.*) Quo sensu Deo supplicamus ne nos inducat in tentationem? (*Ibidem, n. 3.*) Nullus hostis metuendus extrinsecus, si nos ipsos intus vincamus. (*Ibid.*) Deum oramus ne gratiam suam nobis subtrahat; ne tentatione vinci nos permittat. (*Ibid. n. 4.*) Ad hanc precationem frequentandam humana fragilitas nos invitat. (*Ibid. n. 5.*) Diabolus cupiditatibus nostris utitur ut cor expugnet. (*Ibid.*) Triplex tentatio, quam Christus in deserto sustinuit, ut nobis vincendi vires, vincendi formam tribueret. (*Ibid. n. 6.*) Duo sunt quæ homines in peccata illiciunt, voluptas & dolor. (*Ibid.*) Hostis nostri, seu diaboli tentatoris nequitia. (*Ibid. n. 7.*) Cur diabolus non ita tentet impios? (*Ibid.*) Periculosiores tentationes, quibus occultè & per cuniculos corda piorum pulsant (*n. 8.*) Diabolus minus perfectos de levioribus peccatis tentat, ut sensim ad graviora pertrahat. (*Ibid.*) Toleranda, non amanda tentatio . . . Tentationes utiles excitandæ vigilantia, demandæ superbia. (*Ibid. n. 9.*) Tentationibus resistendum . . . Christus diabolum nobis vicit . . . Diabolus cor nostrum non expugnat, nisi voluerimus. (*Ibid.*) Tentationes spectari possunt triplici respectu, vel ex parte Dei qui nos tentari permittit: vel ex parte diaboli qui tentationes immittit: vel ex parte cordis nostri, quod tentationes patitur. Ex parte Dei si spectentur, utiles nobis sunt. Ex parte diaboli si considerentur, omnes periculosæ sunt. Ex parte cordis nostri, quandoque utiles, quandoque noxiæ sunt, prout illis resistimus, vel consentimus. Satan & propter crudelitatem leo dicitur, & propter multiformis astutia varietatem non incongruè tygris vocatur. Modò enim se, sicut est perditus, humanis sensibus

S. August.
in Psal. 54.

S. Gregor.
M. lib. 9.
Moral. C.
17.

„ sibus objicit, modò quasi angelum
 „ lucis ostendit. Modò stultorum men-
 „ tibus blandiendo persuadet, mo-
 „ dò ad culpam terrendo pertrahit.
 „ Modò suadere vitia aperte nititur,
 „ modò suis in suggestionibus sub vir-
 „ tutis specie palliatur. Hæc itaque
 „ bellua quæ tanta varietate respergi-
 „ tur, jure tygris vocatur. Quæ apud
 „ LXX. Interpretes myrmicoleon di-
 „ citur: quod videlicet animal abscon-
 „ sum pulvere, formicas frumenta ge-
 „ stantes interficit; quia nimirum apo-
 „ stata angelus in terram de cælis pro-
 „ jectus, justorum mentes, quæ bo-
 „ norum sibi operum refectionem præ-
 „ parant, in ipso actionis itinere ob-
 „ sidat: *Cumque eas per insidias supe-*
 „ *rat, quasi formicas frumenta gestan-*
 „ *tes improvisus necat.* Rectè autem
 „ myrmicoleon, id est, leo & formi-
 „ ca dicitur: formicis enim leo est,
 „ volatilibus formica: quia nimirum
 „ *Antiquus hostis sicut contra consentien-*
 „ *tes fortis est, ita contra resistentes de-*
 „ *bilis.* Si enim ejus suggestionibus assen-
 „ sus præbetur, quasi leo tolerari nequa-
 „ quam potest: si autem resistitur, quasi
 „ formica atteritur. Aliis ergo leo est,
 „ aliis formica: quia crudelitatem illius
 „ *carnales mentes vix tolerant, spiri-*
 „ *tales verò infirmitatem illius pede vir-*
 „ *tutis calcant.*

De diaboli artibus, & de modo
 ipsum vincendi, præclare S. Cypria-
 nus libro *De Unitate Ecclesiæ Catho-*
licæ scribit: *Plus metuendus est &*
cavendus inimicus, cum latenter ob-
brepit, cum per pacis imaginem fal-
lens, occultis accessibus serpit, unde
& nomen serpentis accepit. Ea est
 ejus semper astutia, ea est circumve-
 niendi hominis ceca & latebrosa fal-
 lacia: sic ab initio statim mundi fefel-
 lit, & verbis fallentibus blandiens,
 rudes animas incauta credulitate de-
 cepit: sic Dominum ipsum tentare co-
 natus, quasi obreperet rursus & fal-

leret, latenter accessit, intellectus ta-
 men est & retusus, & ideo prostratus,
 quia agnitus atque detectus. Unde no-
 bis exemplum datum est veteris homi-
 nis viam fugere, vestigiis Christi vin-
 centis insistere; ne denuo incauti in
 mortis laqueum revolvamur, sed ad
 periculum providi accepta immorta-
 litate potiamur. Immortalitate autem
 potiri quomodo possumus, nisi ea qui-
 bus mors expugnatur & vincitur, Chri-
 sti mandata servemus?

Cum Romani ab Annibale victi
 essent, Marcellus belli Dux concio-
 nem adeo vehementem apud Milites
 habuit, ut prælio per diem totam in-
 feliciter tolerato, tristioris irati Du-
 cis oratio esset. Clamor inde ortus,
 ut veniam ejus diei daret; ubi vellet
 deinde experiretur Militem suorum
 animos. Ego verò experiar, (inquit)
 Milites: & vos crastina die in aciem
 educam, ut victores potius quàm vi-
 cti veniam impetretis, quam petitis.
 Multoties à diabolo victi, Christum
 Ducem nostrum ad iram provocavi-
 mus. Veniam postulamus ignaviæ ac
 infidelitatis nostræ. Annuit misericors
 Redemptor, sed ea conditione ut ho-
 stem vincamus, ut victoribus ignoscat
 & gratiam faciat. Ideo nos denuo
 tentari permittit, ut contra diabo-
 lum fortius pugnemus, illumque vin-
 cendo, veniam præteriti temporis
 obtineamus.

IN EADEM DOMINICA.

Ductus est Jesus in desertum à Spi-
ritu, ut tentaretur à diabolo; &
cum jejunasset, &c.

Hodie Præcones pacis Christo ju-
 bente bellum denuntiant, om-
 nesque Christianos, sine ullo sexus,
 ætatis, aut conditionis discrimine sub
 ejus vexillo congregant, contra dia-
 bolum communem hostem pugnatu-
 ros.

T. Livius
 lib. 27. Hi-
 stor.

Joel. 2. 15. *ros. Canite tuba in Sion, sanctificate jejunium, vocate cæcum, congregate populum. Christus locum certaminis adversus dæmonem à se committendi eligit Palæstinæ desertum. Arma ad pugnandum eligit validissima, jejunium & verbum Dei: Victoriæ de hoste reportat plenam omnique ex parte absolutam. Verum & nos exemplo suo ad pugnandum & vincendum provocat & accendit Dominus noster. Hodie Christus Rex noster commilitones suos de Evangelico allocutus est Tribunali, indixit hostibus bella, promisit præmia pugnatoris, inimicorum dolos prodidit & conatus, ubi, & quando, & quomodo confligendum sit, nobis triumphali constitutione signavit. Ex loco, ex tempore, ex modo certaminis, seu armorum delectu & usu, pendet plurimum victoria. Christus nobis designat ubi pugnandum sit; quando pugnandum; quibus armis, & quomodo pugnandum adversus dæmonem. Ubi? In solitudine. Quando? Toto vitæ tempore, quæ militia est super terram. Quibus armis? Jejunio & abstinencia. Et quia sacrum Quadragesimæ tempus spiritualibus præliis maximè destinatum est, sanctificanda est Quadragesima solitudinis Christianæ amore, accurata jejunii observantia, cautiore vigilantia, fortiorique resistentia tentationibus dæmonis.*

I. Mundi societates periculose semper innocentie & salutis. Abrahami virtus apud Chaldaeos tuta non erat; ideo jussit illi Deus ut hinc quantocyus egrederetur. Periclitata est simplicitas Isaac in societate Ælmaelis. Loth Sodomis periisset, nisi ipsum inde abstraxisset ac eduxisset Angelus. Dinæ filiae Jacob exitiale fuit in publicum prodisse. Parum abfuit ne periret Rex Josaphat inito foedere cum impio Joram Rege Israel.

Zorobabel, alique Judaici populi proceres, Templum Dei cum idololatriis ædificare prudenter recusarunt. Tobias in captivitate constitutus fugiebat consortia impiorum, ne perverteretur, & contaminaretur. David solitudinem optat, sæculique fugam meditatur. *Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine.* Spiritus Sanctus jubet ut fugiamus de medio Babylonis, si quæ nobis de salute animarum nostrarum cura est. *Fugite de medio Babylonis, & salvet unusquisque animam suam.* Qui tangit picem, inquinabitur ab ea. Qui frequentat iniquorum hominum societates, vix ab ipsis non pervertetur. Quot in civitatibus peccati illecebræ, & concupiscentiæ irritamenta? *Vidi iniquitatem & contradictionem in civitate. Die ac nocte circumdabit eam super muros ejus iniquitas, & labor in medio ejus & justitia: & non defecit de plateis ejus usura & dolus...* Totus mundus in maligno positus est. Et, *Omne quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ: quæ non est ex Patre, sed ex mundo est.* Ibi Malitiæ plurimum, sapientiæ modicum, ibi viscosa omnia, omnia lubrica, operta renebris, & obsessa laqueis peccatorum: ubi periclitantur anima, ubi tantum vanitas, & afflictio spiritus est. Solitudo igitur locus valde opportunus est ad pugnandum contra diabolum. Christi sepulcro similis est solitudo, quod mortuum suscepit & vivum peperit (inquit S. Basilus.) Dominica sepultura prope modum æmula, quæ peccato mortuos suscipis, & per afflatum Sancti Spiritus Deo reviviscere facis. Solitudo terribile malignis spiritibus habitaculum. Ibi Christianus homo se ipso superior fit, & Deo conjugitur. *Se debet solitarius, & tacebit: quia levavit se super se.* Ibi Deus loquens ad cor,

S. Petrus
Chrysostomus.

Job 7. 1.

Psal. 54. 8.

Jerem. 51. 6.

Psal. 54. 10.

Joan. 6. 16.

1. Joan. 2.
S. Bernardus
Ser. 5.
de Ascens.

S. Basilus
de Laudibus
Eremit.

Thren. 3. 18.

ad cor, munit illud & roborat adversus diaboli suggestiones. *Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus.* Si gravissimas in via salutis difficultates experiuntur, magnaue impedimenta inveniunt etiam viri sancti, qui in solitudine & secessu vivunt; si ex mundi commercio fordes contrahunt & vulnera recipiunt, etiamsi illum non frequentent nisi necessitate compellente, aut caritate invitante; quàm periculosi sunt lapsus, quàm gravia vulnera hominum carnalium & mundanorum, qui tentationibus sponte se exponunt, & societates voluptarias omni tempore, etiam quadragesimali sectantur? *Super humum populi mei spine & vepres ascendent: quanto magis super omnes domos gaudii civitatis exultantis?*

II. Jejunii & abstinentiæ armis, exemplo Christi, adversus diabolum pugnandum est. Si adversus hostes corpore & carne constantes, nobis pugnandum esset, roboranda essent corpora nostra, non debilitanda, ut ipsos vinceremus: verùm cum adversus spiritus nequam militare debeamus, debilitandum est corpus, roborandus verò spiritus ad prælium fortiter sustinendum: In hac enim militia, *Cum infirmor, tunc potens sum.* Saul Rex contra Philistæos pugnaturus Exercitum suum jejunio præparavit ad pugnam. Jonathas violato jejunio in extremum periculum incurrit. Philistæi cæsi sunt ab Israelitis jejunis. Idem in bellis spiritualibus evenit. *Ceciderunt pastos impasti, armatos inermes. He erunt vires jejunantium Deo. Cælum pro ejusmodi militat. Habes formam præsidii etiam spiritualibus bellis necessariam...* De jejunii utilitate, vide *Lib. 4. Cap. 5. Art. 5. §. 1. n. 3.* Jejunii quadragesimalis rationes. (*Ibid. §. 2. n. 6. versus finem.*) Quæ ex SS. Patribus explicantur. (§. 3.) Jejunii meri-

tum perdunt, qui ciborum ac liquorum delicias, & varia gulæ irritamenta jejunii diebus exquirunt, copiosiusque prandent ac lautius, ut jejunii laborem minuant. (*Art. 7. Regula 15.*) Christianum jejunium abstinentia ab omni voluptate etiam licita, à venationibus, ludis, jocis, conviviiis commendare debet; (*Regula 16.*) Christianum verè Deoque gratum jejunium non est, quod abstinentia ab omni peccato mortali, & exercitatio in omni virtutum genere non commendat. (*Ibid. Regula 17.*) Eleemosyna Christiani jejunii comes esse debet, ut pauperibus erogetur, quod in sumptus secundæ refectionis impenderetur. (*Ibid. Regula 18.*) Nullius est meriti jejunium, si Christianus jejunans injurias non dimittit. (*Ibid. Regula 19.*) Jejunium lorica est, qua anima protegatur. *Operui in jejunio animam meam.* Bonum operimentum (ait S. Ambrosius) quod animam tegit ne à tentatore deprehendatur, ne à tentatore nudetur. Gula nudos facit, jejunia operiunt etiam exutos.

III. Tota vita pugnandum est, quia hostem habemus qui nunquam quiescit, victus certamen repetit: suspectæ piis esse debent illius induciæ: pax cum illo nusquam habenda est: donec à tentatione Deus non eripuerit, & glorificaverit, in æterna pace constituens, bellum nobis sustinendum est. *Sic curro* (inquirebat S. Paulus) *non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aerem verberans: sed castigo corpus meum... Omnis autem qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet: & illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant; nos autem incorruptam.* Athletæ sumus, legimus, timè certandum est. Multa luctamina sunt: & qui hodie victus est, cras se reparat. Ante ad bravium contenditur, postea ad coronam. Numquid athleta otio vacat, cum semel

Psalm. 68. 14.
Lib. de Elia
& Jejunio.
Cap. 4.

3. Cor. 9.

S. Ambrosius.
Lib. de Elia
& Jejunio.
Cap. 21.

2. Cor. 11
10.

Tertul-
lian. lib. de
jejuniiis,
Cap. 7.

FER. II. POST DOMINICAM I.
QUADRAGESIMÆ.

„ semel dederit certamini nomen
„ suum? Exercetur quotidie, ungitur
„ quotidie. Ipse cibus ei agonisticus
„ datur, disciplina exigitur, castimo-
„ nia custoditur. Et tu dedisti nomen
„ tuum ad agonem Christi, subscrip-
„ sisti ad competitionem coronæ:
„ meditare, exercere, ungere oleo
„ lætitiæ. Cibus tuus, cibus sobrie-
„ tatis sit, nihil habeat intemperan-
„ tiæ, nihil luxuriæ. Potus tuus par-
„ cior, ne quid ebrietatis obrepat:
„ custodi corporis castimoniam, ut
„ possis esse habilis ad coronam, ne
„ existimatio tua offendant spectatoris
„ affectum, ne te fautores tui negli-
„ gentem videant, & deserant. Spe-
„ ctant te Archangeli, & Potestates,
„ & Dominationes, & illa Angelo-
„ rum decem millia decem millium.
„ Sub tantis spectatoribus erubescere,
„ considera quam dedecorum sit.

Ephes. 6. *Confortamini in Domino, & in po-
tentia virtutis ejus. Induite vos ar-
maturam Dei, ut possitis stare ad-
versus insidias diaboli. Quoniam non
est nobis colluctatio adversus carnem
& sanguinem, sed adversus principes
& potestates, adversus mundi rectores
tenebrarum harum, contra spiritualia
nequitie in caelestibus. Propterea ac-
cipite armaturam Dei, ut possitis re-
sistere in die malo, & in omnibus
perfecti stare.... State ergo succincti
lumbos vestros in veritate, & induti
loricam justitiæ, & calceati pedes in
preparatione Evangelii pacis: in om-
nibus sumentes scutum fidei, in quo
possitis omnia tela Nequissimi ignea
extinguere: & galeam salutis assumi-
te, & gladium spiritus (quod est
verbum Dei) per omnem orationem &
obsecrationem, orantes omni tempore
in spiritu, & in ipso vigilantes. Sic
enim præcepit Christus: Vigilate, &
orate, ut non intretis in tentationem.*

Matth. 26.
41.

*Tunc dicet Rex his qui à dextris
erunt: Venite, benedicti Patris
mei, possidete paratum vobis re-
gnum à constitutione mundi. Esuri-
vi enim, & dedistis mihi mandu-
care... Tunc dicet & his qui à si-
nistris erunt: Discedite à me ma-
ledicti in ignem aeternum, qui pa-
ratus est diabolo & angelis ejus.
Esurivi enim, & non dedistis mi-
hi manducare. Matt. 25.*

Qui spectacula amatis, ad uni-
versale spectaculum concurrite,
quod nobis hodiernum Evange-
lium repræsentat. Quale spectaculum
jam in proximo est adventus Domi-
ni jam indubitati, jam superbi, jam
triumphantis? Quæ illa exultatio
Angelorum, quæ gloria resurgen-
tium sanctorum? quale Regnum
exinde justorum? qualis civitas no-
va Jerusalem? At enim supersunt
alia spectacula, ille ultimus &
perpetuus judicii dies, ille nationi-
bus insperatus, ille derisus, cum
tanta sæculi vetustas, & tot ejus
nativitates uno igne haurientur.
Quæ tunc spectaculi latitudo.
Quid admirer, quid rideam, ubi
gaudeam? Ubi exultem, tot spe-
ctans Reges, qui in cælum recepti
nuntiabantur, cum ipso Jove, &
ipsis suis testibus in imis tenebris
congemiscentes? Item Præsides per-
secutores Dominici nominis, sævio-
ribus quàm ipsi contra Christianos
sævierunt flammis insultantibus li-
quescentes: præterea sapientes il-
los Philosophos coram Discipulis
suis unà conflagrantibus erubescen-
tes, quibus nihil ad Deum per-
tinere suadebant, quibus Animas

Tertull.
Lib de Spe-
acul. Ca
ult.

„ aut nullas, aut non in pristina cor-
 „ pora redituras affirmabant; etiam
 „ Poetas non ad Rhadamanti, nec
 „ ad Minois, sed ad inopinati Chri-
 „ sti tribunal palpitantes. Tunc ma-
 „ gis Tragœdi audiendi, magis scili-
 „ cet vocales in sua propria calamita-
 „ te. Ad eos conspectum insatiabilem
 „ conferre malim, qui in Dominum
 „ desævierunt. Hic est ille (dicam)
 „ fabri filius, Sabbati destructor, Sa-
 „ marites, & dæmonium habens.
 „ Hic est quem à Juda redemistis; hic
 „ est ille arundine & colaphis diverbe-
 „ ratus, sputamenti dedecoratus, fel-
 „ le & aceto potatus. Hic est quem
 „ Discipuli clam subriperunt, ut re-
 „ surrexisse dicatur.... Veniet Filius
 „ hominis, ut non prius in infirmitate
 „ sed in *Majestate sua*: Veniet An-
 „ gelorum suorum satellitio stipatus ut
 „ Rex gloriæ, Dominus Deus exerci-
 „ tum, Rex universæ creaturæ; veniet
 „ judicaturus qui venit olim judicandus:
 „ *Et tunc sedebit super sedem Majesta-*
 „ *tis suæ*. Veniet Deus ultionum, om-
 „ nes homines qui olim fuerunt, sunt,
 „ & futuri sunt, ad tribunal suum voca-
 „ bit, nemine excepto. *Et congrega-*
 „ *buntur ante eum omnes gentes*. Nunc
 „ permixti sunt boni cum malis, iusti
 „ cum impiis, prædestinati cum repro-
 „ bis, oves cum hœdis, tametsi noverit
 „ Dominus qui sunt ejus: *Tunc separa-*
 „ *bit eos ab invicem, sicut Pastor se-*
 „ *gregat oves ab hœdis*. In hoc sæculo
 „ sæpe iusti despiciuntur, irridentur,
 „ opprobriis afficiuntur, vexantur: con-
 „ tra verò mali sæpe honoribus & di-
 „ gnitatibus fulgent, divitiis affluunt,
 „ rebus prosperis fruuntur. Tunc vice
 „ versa iusti velut oves innocentes à dex-
 „ tris Christi Jesu cum honore colloca-
 „ buntur; improbi velut hirci fœtidi à
 „ sinistris ejus cum opprobrio statuen-
 „ tur. *Et statuet oves quidem à dex-*
 „ *tris suis, hœdos autem à sinistris*.
 „ Quis cogitabit diem adventus ejus,

aut quis stabit ad videndum eum?

Deus manifestè veniet, Deus noster, Psal. 79
S. Augult.
in hunc
Psalum.
 „ *& non filebit*. Qui venit occultus,
 „ veniet manifestus: venit occultus
 „ ut ante judicem staret, veniet ma-
 „ nifestus ut etiam de iudicibus judi-
 „ cet. *Veniet Deus noster, & non si-*
 „ *lebit*. An modò silet? Unde ergo
 „ præcepta, monita, tuba terroris?
 „ Non silet, & silet: *Non silet à mo-*
 „ *nendo, silet à vindicando: non si-*
 „ *let à præcepto, silet à iudicio*. Pa-
 „ titur enim peccatores quotidie ma-
 „ la facientes, Deum non curantes,
 „ non in conscientia sua, non in cæ-
 „ lo, non in terra: non eum latent
 „ hæc omnia, & universaliter om-
 „ nes admonet, & quando aliquos
 „ flagellat in terra, admonitio est,
 „ nondum damnatio. Silet ergo à ju-
 „ dicio, occultus in cælo est, adhuc
 „ interpellans pro nobis: patiens est
 „ super peccatores, non exercens i-
 „ ram, sed exspectans Pœnitentiam.
 „ *Tacui, inquit, numquid semper ta-* Isai. 42. 14.
 „ *cebo?* Non tacebit cum manifestè
 „ veniet. *Ignis ante ipsum præcedet,*
 „ *& in circuitu ejus tempestas vali-*
 „ *da*. Timemus? Mutemur, & non
 „ timebimus. Ignem palea timeat:
 „ auro quid facit? Nec malè viven-
 „ dum erat, fratres carissimi, si fa-
 „ cere possemus ut dies iudicii non
 „ veniret. Si vel sola peccatoribus
 „ immineret separatio à facie Dei,
 „ in qualibet essent affluentia deli-
 „ ciarum, non videntes à quo crea-
 „ ti sunt, & separati ab illa dulce-
 „ dine ineffabili vultus ejus, in qua
 „ libet æternitate & impunitate pec-
 „ cati, plangere se deberent. Sed quid
 „ loquar, aut quibus loquar? *Hæc*
 „ *amantibus pœna est, non contem-*
 „ *nentibus*. Qui dulcedinem sapien-
 „ tiæ & veritatis utcumque sentire
 „ cœperunt, noverunt quod dico,
 „ quanta pœna sit tantummodo à fa-
 „ cie Dei separari. *Discedite à me,*
 „ *male-*

maledicti. Qui autem illam dulce-
 dinem non gustaverunt, si nondum
 desiderant Dei faciem, timeant vel
 ignem, supplicia terreant, quem
 præmia non invitant. *In ignem æ-*
ternum. Vile tibi est quod Deus
 pollicetur, contremisce quod mi-
 natur. *Ignis in conspectu ejus exar-*
descet. Non erit iste ignis foci
 tui, in quem tamen si manum mit-
 tere cogaris, facis quicquid volue-
 rit, qui hoc minatur. Minatur ini-
 micus tam leve malum, & facis
 malum: Minatur Deus æternum
 malum, & non facis bonum? Ad
 malum faciendum nec minæ te com-
 pellere deberent: à bono faciendo
 nec minæ te detertere deberent.
 Minis autem Dei, minis æterni i-
 gnis, prohiberis à malo, invitaris
 ad bonum. Unde piget, nisi quia
 non credis? *Ignis ante ipsum præ-*
cedet: & in circuitu ejus tempestas
valida. Planè valida tempestas,
 ventilatura tam magnam aream.
 Hac tempestate erit illa ventilatio,
 qua separabitur à sanctis omne im-
 mundum, à fidelibus omnis simu-
 latio, à piis & tremantibus verbum
 Dei omnis contemptor & superbus.
Advocabit celum desursum, & ter-
ram discernere populum suum. Cæ-
 lum vocat perfectos, qui reliquerunt
 omnia, & Christum secuti sunt: ip-
 sos vocabit sursum, ut cum ipso se-
 deant judicaturi duodecim tribus Is-
 rael. Discernet terram, alios ad dex-
 teram statuens, alios ad sinistram.
 Nihil tunc discernet judicandos, nisi
 opera, sive bona sive mala. Non di-
 vitiae, non honores, non dignitates,
 non potestas, non nobilitas; sed sola
 opera. Tunc reprobis, qui potentes
 & divites in hoc sæculo fuere, ma-
 nus invisibilis in conscientia exarabit
 verba illa terribilia, quæ impius Bal-
 tassar exarata vidit in aula convivii;
 & quæ Daniel Propheta illi interpre-

Daniel. 5.

tatus est; *Mane, Thecel, Phares.*
Mane: Numeravit Deus regnum tuum, & complevit illud. Prospera
 omnia habuisti, dum in mundo vive-
 res: sed completum est ac numera-
 tum prosperitatis tuæ tempus: te ma-
 net æterna miseria, cruciatus sine fi-
 ne. *Thecel. Appensus es in statera,*
& inventus minus habens. Opera
 tua injusta, infructuosa, damnatione
 digna: cogitationes, desideria, cæte-
 rique affectus, verba, facta, appen-
 sa sunt & discussa in statera justitiæ,
 & inventa sunt damnatione digna.
Phares. Divisum est regnum tuum.
 Jam vera nobilitas, veræ divitiæ, ve-
 ra potestas, vera & æterna felicitas
 datur justis a te divisis & separatis,
 populo benedicto, & per electionem
 gratiæ discreto. *Et terram discerne-*
re populum suum.... Congregate illi
sanctos ejus, & qui ordinant testa-
mentum ejus super sacrificia. Con-
 gregate, ut in æterna tabernacula re-
 cipiantur. Congregate illi justos, qui
 misericordiæ opera fecerunt, qui
 compassi sunt inopi, qui intellexe-
 runt super egenum & pauperem: qui
 cogitant de promissis ejus, super il-
 la quæ operantur. Ipsa enim sunt sa-
 crificia, Deo dicente: *Misericordiam*
volui, & non sacrificium. Olee 6. 6.

II. Ad iudicium nos præparemus:
 Christianè vivendo, misericordiæ ope-
 ra faciendo, eleemosynas uberes ero-
 gando, ut misericordiam inveniamus
 in tempore opportuno. *Judicium e-*
nim sine misericordia illi qui non
fecit misericordiam. Christus in judi-
 cio illis quos damnaturus est solas e-
 leemosynas negatas; illis quos coro-
 naturus est, solas eleemosynas datas
 imputabit. Vide *S. Augustin. Serm.*
60. aliàs De Tempore 50. Cap. 10.
& Theolog. nostram Dogmat. & Mo-
ral. Lib. 3. Cap. 6. Art. 9. Regu-
lis 5. 6. & 7. Tunc dicet Rex his
qui à sinistris erunt; Venite benedi-
cti. S. August. in Psal. 49.

H. 2.

Et. Ea.

Eti Patris mei, percipite Regnum. Pro qua re? Esurivi enim, & dedistis mihi manducare. Quid tam vile, quid tam terrenum, quam frangere panem esurienti? Tanti valet regnum calorum. Sed non habes facultatem frangendi panem esurienti, non habes domum quò inducas, non habes vestem qua cooperias: da calicem aquæ frigidæ, mitte duo minuta in gazophylacium. Tantum emit vidua duobus minutis, quantum emit Petrus relinquens retia, quantum emit Zachæus dando dimidium patrimonium. Tanti valet, quantum habueris.

De iudicio generali, vide Ideam Concionis Dominicæ. 1. Adventus, & Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 1. Quæst. 2. Art. 7. ad illa verba Symboli Apostolici: *Judicaturus est vivos & mortuos.* Qui tunc Iudex venturus est, modò Advocatus est. Ad thronum misericordiæ & gratiæ ejus per pœnitentiam confugiamus. Iudicii dies iis tantummodo terribilis, qui securi esse bene vivendo nolunt, & malè vivere diu volunt.

FER. III. POST DOMINICAM I QUADRAGESIMÆ.

Cum intrasset Jerosolymam, commota est universa civitas dicens: Quis est hic? Et intravit Jesus in Templum Dei, & ejiciebat omnes vendentes & ementes in Templo... & dicit eis: Scriptum est, Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum. Matth. 2. 1.

Duo Dei Judicia Scriptura sacra commemorat, Judicium occultum, & Judicium manifestum. Judicium manifestum est, quo Dominus judicaturus est vivos & mortuos, omnibus fatentibus eum esse à quo

& bonis præmia, & malis supplicia tribuentur. *Occultum judicium est* ^{S. August. in Psal. 9.} *pœna qua nunc unusquisque hominum aut exercetur ad purgationem, aut admonetur ad conversionem; aut si contempserit vocationem & disciplinam Dei, excacatur ad damnationem.* De primo hesternæ diei Evangelica lectio ut tractaremus argumentum dedit: de secundo hodierna. Judæi enim qui vocationem & disciplinam Christi contempserunt, excacantur ad damnationem: Christum præsentem non agnoscunt; ejus ingressu commoventur, quem desiderant Patriarchæ & Prophetæ mundi Salvatorem. Interrogant quis sit, idque discunt à turbis Jesum comitantibus. *Commota est universa civitas dicens, Quis est hic? Populi autem dicebant: Hic est Jesus Propheta à Nazareth.* Hic est Jesus, cujus typi fuere qui hoc nomine ante ipsum insigniti sunt: Propheta ille, quem Deus Moyse promisit se de medio populi sui suscitaturum; à *Nazareth*, unde aliquid boni oriri non posse Pharisei existimabant. Sic *cacitas ex parte in Israel facta est, ut plenitudo gentium intraret.* ^{Roma. 11. 25.} Admonentur verò ad conversionem, qui è Templo ejiciuntur, omnes vendentes & ementes; quibus ait Jesus: *Scriptum est, Domus mea, domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illam speluncam latronum.* Sunt autem illi. 1. Omnes qui in Clerum & ad Beneficia Ecclesiastica sine legitima vocatione irrepunt. Illi enim cum non intrent per ostium, sed ascendant aliunde, *Fures sunt & latrones*, ut Christus docet. Vide Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 2. Tract. de Sacram. Ordinis. Cap. 3. Art. 5. Reg. 18. & Capit. 6. Regul. 4. & 5. 2. Qui beneficia Ecclesiastica & sacrum Ministerium vendunt vel emunt, pecunia, obsequiis, adulationibus, ^{petiti-}

petitionibus pro se ipsis, cum nulla
Tertull. *res Dei, pretio constet; & Christi*
Match. 10. Domini sententia sit, quæ nullis So-
 phistarum distinctionibus eludi potest:
Gratis accepistis, gratis date. (Lib.
 11. Theol. Dogmat. & Moral. Cap.
 7. Art. 2.) 3. Domum Dei speluncam
 latronum faciunt omnes Clerici bene-
 ficiati, qui redditibus Ecclesiasticis,
 quorum dispensatores sunt, non domi-
 ni, abutuntur ad luxum, ad ludos,
 ad voluptates, ad ditandos consanguineos;
 aut ad avaritiam suam fovendam
 pecunias ex beneficiis & mini-
 steriis Ecclesiasticis provenientes con-
 gerunt & recondunt in arcis & fac-
 culis, aut ex illis augent patrimonium;
 cum ad pauperum sublevandas neces-
 sitates, aliæque pia opera erogare de-
 beant, quod præter frugalem victum
 & honestum vestitum, habita ratione
 sui ordinis & dignitatis, illis superest
Synodus ... Bona enim Ecclesiæ sunt vota fide-
Parif. 6. lium, pretia peccatorum, stipendia
 pauperum. Denique Quicquid præ-
 ter necessarium victum & simplicem
 vestitum de Altari retines, (inquit
 S. Bernardus ad Clericum scribens)
 tuum non est, rapina est, sacrile-
 gium est. Vide Lib. 2. Theol. Dogm.
 & Moral. Tract. de Sacramento Or-
 dinis, Cap. 5. Reg. 9.

II. Admonentur rursus ad conver-
 sionem Christi Domini voce, qui ad
 Templa Deo dicata alia intentione
 adeunt, quam orationis, aut in iis
 irreligiosè & immodestè se gerunt,
 mulieres & viri qui ad sacra illa lo-
Tertull. ca concurrunt Propter mutuum vide-
 re & videri: quæ pompam omnem
 mundi muliebris illic circumferunt
 ut Deo corda surripiant, ejusque lo-
Psal. 143. co, si dicere fas est, adorentur. Fi-
12. liae eorum compositæ, circumornatæ ut
 similitudo Templi. Quid facis, ho-
 mo? Mulierum speciem curiosius in
 Ecclesia perscrutaris, nec horrescis
 tanta Dei Templum afficiens con-

Institut. Concion. Pars II.

tumelia? prostibulum ne tibi videtur
 Ecclesia, & foro ignobilior? Nam in
 foro erubescis; etiam times ne quis te
 videat: in Ecclesia verò nec horrescis,
 nec pavescis, nec stupes? Scriptum
 est, Domus mea domus orationis vo-
 cabitur: Vos autem fecistis illam spe-
 luncam latronum. De reverentia Tem-
 plis debita, vide Lib. 5. Theolog. Dog-
 mat. & Moral. Cap. 1. Art. 9. nu. 6.
 Cum pavore & humilitate ad Templa
 adeundum est. Pavete ad sanctuarium
 meum. Ego Dominus. . . . Decet Do-
 mum Domini sanctitudo, decet ut cu-
 jus in pace factus est locus ejus, sit
 cultus cum debita veneratione pacifi-
 cus. Sit itaque ad Ecclesias humilis
 & devotus ingressus, sit in eis quieta
 conversatio, Deo grata, insipienti-
 bus placida, quæ considerantes non
 solum instruat, sed reficiat. . . cessent
 in illis vana, & multò fortius fœda
 & profana colloquia. Cessent confa-
 bulationes quælibet. Sint postremò
 quæcumque alia divinum turbare possunt
 officium, aut oculos divinæ Majestatis
 offendere, ab ipsis prorsus extraneæ:
 ne ubi peccatorum est venia postulan-
 da, ibi peccandi detur occasio, aut de-
 prehendantur peccata committi, &c.
 . . . Sed & tempore quo Missarum so-
 lemnia celebrantur, Non solum ab o-
 tiosis, & inutilibus verbis, verum et-
 iam & à perniciosis cogitationibus fun-
 ditus abstinendum est. Lugenda Chri-
 stianorum in Templis irreverentia,
 quæ vix ab impietate sejuncta esse po-
 test. Oculi Dei singulari quadam ra-
 tione ad Templa ejus nomini dicata
 sunt attenti, ut piorum orationes ex-
 audiat, ut irreverentias profanatorum
 puniat. Sint oculi tui aperti super do-
 mum hanc nocte ac die: super domum
 de qua dixisti: Erit nomen meum ibi,
 ut exaudias deprecationem servi tui
 & populi tui Israel quodcumque ora-
 verint in loco isto.

Levit. 16. 2.
 Conc. Lug.
 2. Can. 25.

Conc. Tu-
 ion. ann.
 817. C. 38.
 Conc. Trid.
 sess. 22.

3. Reg. 8.

FER. IV. POST DOMINICAM I.
QUADRAGESIMÆ.

Viri Ninivite surgent in iudicio cum generatione ista, & condemnabunt eam; quia pœnitentiam egerunt in prædicatione Jonæ: & ecce plus quàm Jonas hic. Matth. 12. 41.

Jonæ 3. 8.
10.

Cum Ninivitarum comparatione judicandi sint Christiani, qui pœnitentiam non agunt, examinandum est utrum pœnitentia nostra similis sit illorum pœnitentiæ. Ninivite pœnitentiam egerunt sinceram, promptam, severam. Sinceram, quia non verbis solùm, sed operibus pœnitentiam egerunt. *Et convertatur vir à via sua mala, & ab iniquitate quæ est in manibus eorum Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt de via sua mala.* Promptam pœnitentiam egerunt, quia statim atque Jonas clamavit, *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*, crediderunt in Deum, & statim pœnitentiam agere cæperunt. Severam, quia *Prædicaverunt jejunium, & vestiti sunt saccis à majore usque ad minorem. Et pervenit verbum ad Regem Ninive, & surrexit de solio suo, & abiecit vestimentum suum a se, & indutus est sacco, & sedit in cinere. Et clamavit, & dixit in Ninive ex ore Regis & Principum ejus, dicens: Homines & jumenta, & boves & pecora, nec gustent quidquam, & aquam non bibant. Et operiantur saccis homines & jumenta, & clament ad Dominum in fortitudine.*

I. Jonàs homo Ninivitis incognitus & despectus comminatur temporalem calamitatem, eversionem urbis eorum, & sinceram pœnitentiam agunt: Nobis pœnitentiam prædicat Christus Jesus, & sincerè non agi-

mus, verbis dumtaxat pœnitere nos profiteamur, non operibus: folia dumtaxat, id est, mera verba, non fructus pœnitentiæ facimus: non mutamus opera, nec in novitate vitæ ambulamus, quia cor mutatum non est & sincerè conversum. *Muta cor, & mutabitur opus:* (inquit S. Augustinus) pravi affectus, pravi habitus evertantur, virtutes ædificentur. *Evertuntur enim peccatores duobus modis, aut sicut Sodomitæ, ut pro peccatis suis ipsi homines puniantur; aut sicut Ninivite, ut ipsa hominum peccata pœnitendo destruantur.* Sic juxta divinam prædictionem, eversa est Ninive quæ mala erat, & bona ædificata est, quæ non erat. *Stantibus enim mœnibus atque domibus, eversa est civitas in perditis moribus.* Christus nobis temporales dumtaxat pœnas non comminatur, sed æternas. *Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis.*

S. August.
Lib. 21. de
Civit. Dei,
C. 24. n. 4.

Luc 13.

II. Jonas ultionis divinæ tempus certum indicavit Ninivitis, *Adhuc quadraginta dies:* & tamen non procrastinarunt, non distulerunt conversionem; & nos de die in diem pœnitentiam differimus, cum incertum sit tempus quo nos Deus expectaturus est. *Nescitis diem, neque horam.* Maturanda conversio, ne mors nos intercipiat impœnitentes. *Nescit homo finem suum: sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aves laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo cum eis extemplo supervenerit.* Ninivite statim pœnitentiam egerunt, quamvis nullam haberent veniæ securitatem. *Quis scit si convertatur & ignoscat Deus, & revertatur à furore iræ suæ, & non peribimus?* Nos verò pœnitentiam statim agere dubitamus, quamvis Deus veniam promittat pœnitentibus. *Vivo ego, dicit Dominus Deus, nolo mortem impii, sed ut convertatur impius à via sua,*

Ec 1. 12.
Rif. 9. 12.

Jonæ 3. 9.

sua, & vivat. Convertimini, conver-
timini à viis vestris pessimis, & quare
moriemini, domus Israel? ... Si dixe-
ro impio, Morte morieris: & egerit
pœnitentiam à peccato suo, feceritque
judicium & justitiam, & pignus resti-
tuerit ille impius, rapinamque reddi-
derit, in mandatis vitæ ambulaverit,
nec fecerit quidquam injustum, vita
vivet, & non morietur. Hen, (ex-
clamat Augustinus pœnitens), diffe-
rebam de die in diem vivere in te,
Deus meus! & non differebam quoti-
de in memetipso mori.

In Confess.

III. Ninivitæ severam pœnitentiam egerunt. Christiani pœnitentiæ severitatem detrectant; quamvis graviora sint illorum quàm Ninivitarum peccata. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 4. Art. unico, Regula 54.* De pœnitentiæ severitate, seu satisfactionis proportionem cum gravitate peccatorum, vide *Lib. 2. Tract. De Pœnitentia, Cap. 6. Art. 6. Regulis 5. 6. & 17.*

Duplex impœnitentiæ causa in ple-risque peccatoribus, prima, quòd divinam Legem ut regulam vitæ suæ sequi nolint, sed propriam in omni-bus voluntatem, *Volumus.* Secunda, quòd sensus suos, cæcamque rationem, non Dei revelantis auctoritatem, sum-mam veritatem, verbum, fidem, ut regulam credendorum sequi velint. *Volumus à te signum videre.* Utrum-que pravum omnino est. In quocum-que voluntatis suæ arbitrio stare, pe-riculosum est, ait S. Basilius: cum Dominus dixerit: *Non veni ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me.* Hinc David pœni-tens ait: *Juravi & statui custodire judicia justitiæ tuæ, non meam volun-tatem.* Non est æquum ut voluntas Dei ad nostram, quæ prava est, de-torqueatur, sed ut nostra ad divinam, quæ Regula est, corrigatur. In cir-cuitu impii ambulant: Propria enim

S. Basil. In. 110, 137.

ipsorum voluntas omnium quæ ope-rantur & principium & finis est. *Væ* ^{Psalm. 11.} homini qui sequitur hunc circuitum, qui numquam à propria voluntate re-cedit. Væ iterum carnali homini, qui sensibus, & rationi ita addictus est, ^{S. Bernard. Serm. 12 in sal. 90.} ut credere nolit quæ non capit, & Dei testimonia nimis credibilia res-puens, toto mundo credente signum adhuc quærit. *Volumus à te signum videre.* Magna hæc pœnitentiæ im-pedimenta sunt, quæ cum fide, & propriæ voluntatis perfecta subjectione divinæ voluntatis & legis imperio, conjuncta sit necesse est.

FER. V. POST DOMINICAM I. QUADRAGESIMÆ.

Egressus Jesus secessit in partes Tyri & Sidonis; & ecce mulier Chana-na à finibus illis egressa clamavit, dicens ei: Miserere mei Domine, fili David, filia mea malè à demonio vexatur. Matth. 15.

Necessitas orationis ad gratiam impetrandam, necessitas gratiæ ad orationem fundendam, Catholi-cæ Fidei dogmata sunt. *Effundam* ^{Zachar. 12. 10.} (inquit Deus) *super domum David, Spiritum gratiæ & precum.... Spi-ritus adjuvat infirmitatem nostram* (inquit Apostolus) *nam quid oremus sicut oportet, nescimus: sed ipse Spi-ritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.* Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret Spiritus, quoniam secundum Deum postulat pro Sanctis. Oratio clarissima est gra-tiæ testificatio. Quid enim stultius quàm orare ut accipias quod in potestate habeas? Desiderare auxilium gratiæ, initium gratiæ est: de quo Propheta: *Et dixi, Nunc cœpi, hæc mutatio dextera Excelsi.* Et, *A Domino gressus hominis diri-gentur, & viam ejus volet.* Quid est autem.

Zachar. 12. 10.

Rom. 8.

S. August. variis in locis.

autem oratio, nisi pium desiderium? Primam quidem gratiam Deus dat etiam non orantibus, sed aliarum feriem gratiarum, ut victoriam tentationum, devitationem peccati, operationem boni, perseverantiam, non

S. August.
Lib. de Do-
no Perse-
Cap. 16.

tribuit nisi orantibus. Sunt qui propterea vel non orant, vel frigide orant, quoniam Domino dicente didicerunt, scire Deum quid nobis necessarium sit, prius quam petamus ab eo. Num propter tales huius sententiæ veritas deferenda, aut ex Evangelio delenda putabitur? Immo cum constet alia Deum, danda etiam non orantibus, sicut initium fidei, alia nonnisi orantibus preparasse, sicut usque in finem perseverantiam: profecto qui ex se ipso hanc se habere putat, non orat ut habeat. Ut quid igitur oramus ut fiat voluntas Dei sicut in cælo & in terra; ne inducamur in tentationem, ut liberemur à malo; Ut quid (inquam) ista orando tanto gemitu petimus, si volentis hominis & currentis, non miserentis est Dei? Non quia hoc sine voluntate nostra agitur, sed quia voluntas non implet quod agit, nisi divinitus adjuvetur. Hæc est fidei sanitas, quæ nos facit querere ut inveniamus, petere ut accipiamus, pulsare ut aperiatur nobis. Contra ipsam qui disputat, contra se ipsum claudit ostium misericordiae Dei. De necessitate orationis non agam impræsentiarum: sed de conditionibus orationis, quarum aliæ orantem spectant, aliæ res quæ in oratione petuntur; aliæ modum orandi. Ideo enim sæpe non exaudiuntur orantes, vel quia mali petunt; vel quia mala petunt; vel quia bona malè petunt.

S. August.
Lib. de Per-
fect. Justi-
tia, C. 19.

I. Quod primum spectat, peccatorum in suis peccatis perseverantium non exauditur oratio. Immo oratio ipsa fit in peccatum, nisi ante orationem peccati deponatur affectus.

Vide Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 5. numer. 2. & 4. Hoc & Cananæ docet exemplum, quæ iam idolorum suorum cultum reliquerat, jam in Deum & Christum Jesum credebat, cum oravit. *Ecce mulier Cananæ à finibus illis egressa, clamavit dicens ei: Misere-
re mei Domine, fili David.* Nisi ex finibus illis exivisset, ad Jesum clamare ex magna fide non potuisset. Pro fidei portione egreditur quis ex finibus Gentium. Accensendum quidem est unumquemque nostrum, dum peccat, versari in finibus Tyri, vel Sidonis, vel Ægypti, vel alicujus ex iis qui sunt extra hereditatis Dei distributionem; migrantem verò à vitio ad virtutem, exire è vitiorum finibus, ad fines verò partis Dei pervenire. *Charissimi, (inquit dilectus Christi Discipulus) si cor nostrum non reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum, & quicquid petierimus, accipiemus ab eo, quoniam mandata ejus custodimus, & ea quæ sunt placita coram eo facimus.*

Origenes
in Matth.
Edit. Huet.

1. Ioan. 34.

II. Secundum quod attinet, à Deo petenda non sunt in oratione, nisi quæ Deo sunt digna, ejus gloria, conversio, salusque nostra, gratia & virtutes, fidei, spei, & caritatis augmentum, victoria tentationum, perseverantia, gloria æterna, quæ Deus ipse est: bona verò temporalia non primario ac præcipuè, seu propter se, sed sub conditione petenda, si Deus ad salutem nobis expedire judicet. Castus & purus amor nihil à Deo petit præter ipsum, & quæ nos cum ipso conjungunt. Vide Lib. 5. Theol. Dogm. & Moral. Cap. 2. Art. 6. Mulier Cananæ nobis exemplum dat petendi quæ Deo digna sunt, orat enim ut filia ejus à dæmonis vexatione liberetur; misericordiam orat: *Miserere mei, Domine, fili David, filia mea malè.*

*malè à dæmonio vexatur. Malè usu-
rus eo quod vult accipere, Deo po-
tius miserante non accipit. Proinde
Si hoc ab illo petimus, unde homo læ-
datur exauditus, magis metuendum
est, ut quod posset non dare propitius,
det iratus.*

III. Non solum autem bona pe-
tenda sunt, sed bene & dignè Deo;
scilicet. 1. Cum fide & sancta fidu-
cia impetrandi, ut Cananæa. *O mu-
lier, magna est fides tua, fiat tibi
sicut vis &c. Fides fundit orationem,
fusa oratio etiam ipsi fidei impetrat fir-
mitatem.... Fides fons orationis, nec
potest ire rivus, ubi caput aquæ sic-
catur. Qui igitur vult à Deo exaudi-
ri, Postulet in fide nihil hæsitans.
Patrem credentium imitetur, qui in
repromissione Dei non hæsitavit dif-
fidentia, sed confortatus est fide.*

2. Orandum cum humilitate, ut
Cananæa, quæ à Christo durius ex-
cepta, & canis appellata, se humilia-
vit in conspectu ejus, & humilitate
exaudiri meruit. *At illa dixit: Et-
iam Domine, nam & catelli edunt
de micis quæ cadunt de mensa Domi-
norum suorum. Suscepit convivium,
& meruit beneficium. Mulier Cana-
næa, id est, ut Origenes interpreta-
tur, Ad humilitatem parata. Vide
Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 5.
Cap. 2. Art. 9. n. 2.*

3. Perseveranter orandum, exem-
plo Cananææ, quæ à Christo repu-
diata propius accedit, clamat for-
tius, instat ardentius. Vide *Ibidem
n. 4.* Differt sæpe Deus dare quod
petimus, ut desiderium nostrum &
amorem magis accendat, ut spem
probet, ut acceptum denique majori
diligentia custodiamus. Dei silen-
tium in iustorum oratione, sæpe dif-
simulatio est amantis, si ita loqui fas
est, non indignatio fugientis. *Rever-
tere, dilectè mi, (inquit Sponsa) Sub-
traxit se, quo avidius revocaretur,*

*teneretur fortius. Nam & aliquando
simulabat se longius ire, non quia
hoc volebat, sed volebat audire: Ma-
ne nobiscum Domine, quoniam adves-
perascit. Et rursus alia vice super
mare ambulans, cum Apostoli navi-
garent & laborarent in remigando,
Quasi volens præterire eos, ne tunc
quidem istud volebat, sed magis pro-
bare fidem, & elicere precem... Præte-
riens tenori vult, abiens revocari.*

FER. VI. POST DOMINICAM I QUADRAGESIMÆ.

*Est autem Jerosolymis probatica pi-
scina, quinque porticus habens. In
his jacebat multitudo magna lan-
guentium, cecorum, claudorum,
aridorum, expectantium aquæ mo-
tum. &c. Ioan. 5.*

Probatica piscina Sacramenti Pœ-
nitentiæ figura est, quod Chri-
stus in Ecclesia instituit. Lavacrum est
multò excellentius piscina illa veteri;
siquidem non ex aquis fontis alicui-
us vulgaris & terreni, sed ex Christi
sanguine pro peccatoribus in Cruce
effuso, & cælestibus aquis Gratiæ ip-
sius constat, ad peccatorum nostro-
rum emundationem destinatis. *San-*
guis Christi, qui per Spiritum sanctum
semetipsum obtulit immaculatum Deo,
emundabit conscientiam nostram ab
operibus mortuis ad serviendum Deo
viventi. De Pœnitentiæ Sacramen-
to, lege Lib. 2. Theolog. Dogm. &
Moral. Tract. de Sacramento Pœ-
nitentiæ Cap. 1. Art. 5. Sanguis
Christi tam potens est ad lavacrum,
tam dives ad pretium, ut non solum
in Baptismo, sed & in Pœnitentiæ
Sacramento virtus ejus superabundans
fit ad multorum abluenda & exhau-
rienda peccata, nec unquam exhau-
riatur. Piscina probatica erat tan-
tum Jerosolymis: Piscina Pœnitentiæ
in Ec-

S. August.
Tract. 73.
in Joannē

S. August.
Serm. 115.
alias 36. de
Verbis
Dom.

Jacobi.

Rom 4.

Hebr. 9: 14

Cantic. 25.
Bernard. Serm.
24. in Cant.

in Ecclesia Catholica toto orbe diffusa. Quia singuli cœtus Hereticorum se potissimum Christianos, & suam esse Ecclesiam Catholicam putant, sciendum est illam esse veram, in qua est Confessio & Pœnitentia, quæ peccata & vulnera, quibus subiecta est fragilitas carnis, salubriter curat.

In hac salutaris Piscina sanantur omnis generis ægroti, Multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum; Peccata infirmitatis, ignorantia, malitia remittuntur. Hac in piscina lavantur oves Christi, ut in Festo die offerri Deo possint, cum Agno illo immaculato, & Sacrificii ejus participes esse. Lavamini mundi estote, auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: quiescite agere perversè, discite benefacere. . . . Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabitur. . . . In die illa erit fons patens domui David, & habitantibus Jerusalem, in ablutionem peccatoris.

Piscina Probatica certo dumtaxat tempore languidos sanabat, cum scilicet Angelus Domini descendens movebat aquam. Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in Piscinam, & movebatur aqua. Piscina Pœnitentiæ omni tempore sanctificat & sanat peccatores, quia omni tempore aquas ejus movet. Magni consilii Angelus, perennemque tribuit illis virtutem ex vulneribus suis derivatam. Impietas impii non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua.

Piscina probatica unum dumtaxat ægrotum sanabat, Qui prior descendisset in eam post motionem aquæ. Piscina Pœnitentiæ omnes generatim qui ad Sacramentum cum debitis dispositionibus accedunt. Non solum invitat, sed præcipit Deus ut in piscinam descendamus, veniam peccato-

rum verè Pœnitentibus pollicetur. Non præcipit tantum, sed etiam hortatur. Invitat premio, salute; jurans etiam; Vivo, dicens, cupit credi sibi. Obeatos nos, quorum causa Deus jurat! O miserrimos, si nec juranti Domino credimus.

*Secundum Animam Paralytici sumus, cæci, aridi, languidi: propriis viribus descendere non possumus in piscinam pœnitentiæ, sed tamen inexcusabiles sumus si non descendamus, nec à peccatis sanemur, quantumcumque inveterata sit & gravis infirmitas. Non possumus quippe dicere ut paralyticus ille triginta & octo annos habens in infirmitate: *Hominem non habeo*. Præsto enim semper nobis est Christus Deus homo, qui & homines Sacerdotii sui Ministros constituit, qui nos in piscinam mittant. Dedit nobis ministerium reconciliationis. Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. Seligite hominem conscientia moderatorum, qui vos mittat in piscinam opportuno tempore, cum debitas dispositiones ad Sacramenti virtutem fructumque recipiendum in vobis agnoverit.*

*1. Prima dispositio est sincera voluntas deserendi peccatum; voluntas non infirma, sed magna & efficax; non imperfecta, sed absoluta & valida, quæ sit *Idonea expugnare priorem vetustate roboratam*. Non voluntas *Similis conatibus expergisci volentium, qui tamen soporis altitudine remerguntur*, qualem in se ipso experiebatur ante conversionem suam Augustinus. Ego eram qui volebam, inquit; ego qui nolebam; nec plenè volebam, nec plenè nolebam, ideo mecum contendebam, & dissipabar à me ipso. Hanc dispositionem in paralytico nostro, quatenus figura erat peccatoris, Christus postulat. *Vis sanus fieri?**

2. Secun-

Lactantius
Lib. 3. de
fals. Relig.
C. 30.

Isai. 1.

Zachar. 13.

Ezech. 33.
32.

Tertull.
lib. de Pœ.
nit. Cap. 4.

2. Cor. 5.

S. August.

2. Secunda dispositio est inchoatio novæ vitæ, quæ agnoscitur in pœnitente, si dignos fructus pœnitentiæ faciat, si peccandi occasiones procul à se removeat, si in bonis operibus se exerceat, si ambulet in via mandatorum Dei. *Surge, tolle grabatum tuum, & ambula. Et statim sanus factus est homo ille: & sustulit grabatum suum, & ambulabat.*

3. Tertia conditio est, ut firma sit, stabilis & constans, non desultoria conversio. Subitus namque & frequens in gravia peccata relapsus, seu alternæ pœnitentiarum & relapsuum in eadem peccata vices, dubiam & suspectam meritò reddunt conversionem, ut qui in eo sunt statu, non statim absolui debeant à Confessariis, sed postquam sinceritatem conversionis ex fructibus agnoverint. *Postea invenit eum Jesus in Templo, & dixit illi: Ecce sanus factus es, jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. Vide Lib. 2. Theol. Dogm. & Moral. Tract. de Sacram. Pœnit. Cap. 7. Art. 3. Regulis I. & XI.*

DOMINICA II. QUADRAGESIMÆ.

Assumpsit Jesus Petrum & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, & duxit illos in montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. Matth. 17. 1.

CUm Christus passionem suam Discipulis prænuñciasset, illisque significasset quanta & quàm gravia pro ejus nomine passuri essent; & qua via deberent illum sequi, dicens: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me: Atque mox subjecisset: Amen dico vobis, Sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium*

*hominis venientem in regno suo; id est, in gloriæ suæ claritate: post sex dies tres Apostolos selectos duxit in Montem excelsum seorsum, & transfiguratus est ante eos. In qua Transfiguratione illud quidem principaliter agebatur, ut de cordibus Discipulorum crucis scandalum tolleretur, nec conturbaret eorum fidem voluntariæ humilitas passionis, quibus revelata esset absconditæ excellentiæ dignitatis. Sed non minore providentia spes sanctæ Ecclesiæ fundabatur, ut totum corpus Christi agnosceret quali esset commutatione donandum; ut ejus sibi honoris consortium membra promitterent, qui in Capite præfulsisset. De quo idem Dominus dixerat, cum de adventus sui majestate loqueretur: *Tunc justi fulgebunt sicut sol in Regno Patris eorum: protestante hoc ipsum beato Paulo Apostolo & dicente: Existimo quod non sunt condigna passionibus hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis. Et iterum: Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Cum enim Christus apparuerit vita vestra, tunc & vos apparebitis cum ipso in gloria. Facie solis instar radiante significavit divinitatis suæ incomparabilem splendorem, & Dei qui lux est, & in quo tenebræ non sunt ullæ, visionem beatificam. Vestium candore, adumbravit corporis gloriosi dotes: Moysis & Eliæ præsentia jucundissimam cælitum societatem; nube lucida obumbrante, diem perpetuam, absque tenebris, frigore, aut æstu, ullaque tempestatum vicissitudine: extasi & voce Petri, incomprehensas & inenarrabiles delicias: voce Patris æterni de nube audita, certitudinem & securitatem beatitudinis ac gloriæ. Inter hæc loquitur Christus de excessu quem complecturus est in Jerusalem, quia non nisi**

S. Leo Ser. 94.

Matth. 11.

41.

Rom. 8. 18.

Coloss. 3. 3.

Luc. 9. 21.

Matth. 16.

nonnisi per crucem pervenitur ad gloriam! Christus ergo in Transfiguratione sua nobis ostendit. 1. finem ad quem tendimus, scilicet beatitudinem & gloriam æternam: 2. viam qua ad beatitudinem & gloriam pervenimus, scilicet crucem, passiones, tribulationes.

I. Quid sit vita æterna? (*Lib. 1. Quest. 2. Art. 13. §. 1.*) Æterna beatitudo congruis verbis explicari non potest, sed mentis humanæ captum superat. Omnium tamen malorum liberatione, omniumque bonorum possessione definiri potest. (*Ibid. §. 2.*) Summa felicitas, Dei fruitio & amor. (*Ibid.*) Dei visionem & amorem summa pax consequitur. (*Ibid.*) Beatorum pacem nulla turbabit invidia. (*Ibid.*)

II. Ut ad gloriam & vitam æternam perveniamus, media debemus eligere quæ nobis Christus præscripsit, viam sequi quam monstravit; nihil non agere, nihil non pati propter Deum. (*Ibid. §. 9.*) Si quid verò pro dilectione æternæ patriæ Christiani gesserint, considerent quàm leve sit illud & modicum, si vel cum præclaris illis facinoribus conferatur, quæ veteres Romani pro terrena patria & civitate gesserunt. (*Ibid. num. 2.*) Qui jus habent ad vitam æternam? (*Ibid.*) Per labores & tribulationes ad eam pervenitur. Nemo eam obtinet, nisi *abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & Christum sequatur*, per arctam viam, quæ sola ad vitam ducit; quia *Regnum celorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*. Psalmus octogesimus tertius, *Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum!* de cælesti beatitudine tractans, inscribitur, *Pro torcularibus*, id est tribulationibus, per quas ad gloriam & vitam æternam pervenitur. Quod expendens S. Augustinus Enarratione in illum Psal-

mum: *Uva (inquit) pendet in vitibus, & oliva in arboribus: & quando pendent in fruticibus suis, tanquam libero aere perfruuntur: & nec uva vinum est, nec oliva oleum, ante pressuram. Sic sunt homines quos prædestinavit Deus ante sæcula, conformes fieri imagini unigeniti Filii, qui præcipue in passione magnus botrus expressus est. Hujusmodi ergo homines antequam accedant ad servitatem Dei, fruuntur in sæculo tanquam deliciosa libertate, velut uve aut olive pendentes: sed quoniam dictum est, Fili, accedens ad servitutem Dei, sta in iustitia & timore, & prepara animam tuam ad tentationem; accedens quisque ad servitutem Dei, ad torcularia se venisse cognoscat; contribulabitur, conteretur, comprimetur; non ut in hoc sæculo pereat, sed ut in apothecas Dei defluat. Si felices simus in hoc sæculo, si omnia nobis prosperè cedant, ne dicamus, Bonum est nas hinc esse, faciamus hinc tabernacula. Felicitas enim sæculi metuenta magis est, quàm adversitas & infelicitas. Immo verò nulla infelicitas frangit, quem felicitas nulla corrumpit. Quomodo ergo cavenda & timenda est ipsa corruptrix, ne te blandiendo seducat? Ne incumbas in baculum arundinis. Non li te credere, fragile est quo niteris, frangitur, & interimit te. Si ergo felicitate tibi iste mundus arideat, in pressura te computa, ut dicas, Tribulationem & dolorem inveni, & nomen Domini invocavi. Non dixit, Inveni tribulationem, nisi quamdam quæ latet. Quædam enim tribulatio quosdam in hoc sæculo latet, qui putant sibi bene esse, cùm peregrinentur à Domino. Quamdiu enim sumus in corpore, peregrinamur à Domino. Si à parte tuo homine peregrinareris, miser esses; à Domino*

,, pere-

peregrinatis, & felix es? Ergo sunt qui putant sibi bene esse. Qui autem intelligunt in qualibet circumfluentia copiarum & voluptatum, quamvis ad nutum cuncta deserviant, quamvis nihil molestum irrepat, nihil adversum terreat, tamen in malo esse quamdiu peregrinantur à Domino, acutissimo oculo tribulationem & dolorem invenerunt, & nomen Domini invocaverunt... Omnes in hac vita in torcularibus sumus, Ergo in presuris tentationum constituti, edamus hanc vocem, & præmittamus desiderium nostrum: *Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum!* Erat in tabernaculis quibusdam, id est, in torcularibus: sed desiderabat alia tabernacula, ubi nulla presura est. In his illuc suspirabat, ab his in illa per desiderii canallem quodammodo defluebat. *Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini*, Deficit uva pressa, sed quò deficit? In vinum, & in lacum, & in apothecæ requiem, servanda in quiete magna. *Hic desideratur, ibi capitur: hic suspiratur, ibi gaudetur: hic oratur, ibi laudatur: hic gemitur, ibi exsultatur*. Ea quæ dixi quasi dura hinc nemo aversetur, nemo quasi nolit pati. *Metuendum est ne uva, dum torcular timet, ab avibus vel à feris comedatur*. In magna videtur tristitia esse, cum dicit, *Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini*: Non enim habet quod desiderat. Sed numquid sine gaudio est? Quo gaudio? Quod ait Apostolus, *spe gaudentes*. Ibi jam re gaudebit, modò adhuc spe. Ideoque qui spe gaudent, qui certi sunt se accepturos, tolerant in torculari omnes pressuras. Propterea & ipse Apostolus cum dixisset, *spe gaudentes*, addidit statim, *in tribulatione*

patientes. Spe igitur gloriæ, cujus specimen Christus in Transfiguratione sua nobis exhibet, crux & tribulationes constanti animo ferendæ sunt. Affecit te aliquis ignominia? Suspice gloriam quæ reposita in cælis est, tibi paranda merito patientiæ. Jacturam rerum tuarum fecisti? Oculos converte ad cælestes divitias & incomparabilem thesaurum, quem bonorum operum pretio tibi comparare potes. Patria expulsus es? Patriam habes cælestem illam Jerusalem. Ita se consolatur S. Job in angustiis, extremaque desolatione: *Scio quod Redemptor meus* Job. 19 *vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum: & in carne mea videbo Deum meum... Reposita est hæc spes mea in sinu meo.*

IN EADEM DOMINICA.

Ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui, ipsum audite. Matth. 17.

Primus discendi ardor, nobilitas est Magistri. Christum Legislatorem, Magistrum, Dominumque nostrum ut audiamus, jubens Æternus Pater, nobilitatem ejus & dignitatem ostendit: *Hic est Filius meus dilectus*: Quem proinde ut me ipsum audire debetis. Christus verus Deus, Deique Filius est, Patris consubstantialis & coæternus (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 3. §. 4.*) Christus homo non est Filius adoptivus Dei, sed naturalis. (*Ibid. §. 6.*) Christus etiam ut homo, noster Dominus est... Christus in forma servi sine conditione servili. (*Ibid. §. 7.*) Lex & Prophetæ Christi Jesu Divinitate attestantur. Ideo *Moses & Elias apparuerunt in monte sancto loquentes cum Jesu*. Legem & prophetias implere venit & consummare; veterem legem

gem per Moysen datam, nova lege; Prophetias mysteriorum suorum veritate. Ideo Moyses & Elia disparentibus, statim atque vox Patris de nube audita est, Apostoli *neminem viderunt nisi solum Jesum*. Testimonium itaque Jesu divinitati perhibent, 1. Lex & Prophetæ. 2. Pater Æternus. 3. Apostoli tres selecti, Transfigurationis illius testes. *Non doctas fabulas secuti* (ait S. Petrus) *notam fecimus vobis Domini nostri Jesu Christi virtutem & præsentiam, sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim à Deo Patre honorem & gloriam, voce delapsa ad eum hujuscemodi à magnifica gloria: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite. Et hanc vocem audivimus de celo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto. Et habemus firmiorem Propheticum sermonem, cui benefacitis attendentes. Nostra erga Dominum nostrum Jesum Christum officia. Illum audire, ipsique parere debemus, non timore premente compulsi, sed caritate sublevante excitati. (Lib. 1. Quæst. 2. Art. 3. §. 7.) Illum audire debemus docentem, & novam legem dantem atque prædicantem: *Ipsam audite*. Illum imitari debemus omnium, quas prædicat, virtutum nobis exempla præbentem. *Levantes autem oculos, neminem viderunt nisi solum Jesum*. Novæ legis à Veteri discrimen. 1. Lex vetus in tabulis lapideis scripta; lex nova in cordibus. 2. Lex vetus homines à peccato coercet timore poenæ; lex nova ad faciendum bonum inclinat amore justitiæ. 3. Lex vetus remunerationem terrenam; lex nova felicitatem æternam pollicetur. (Lib. 4. Cap. 1. Art. 2. §. 4.) *Si quis dixerit, Christum Jesum à Deo hominibus datum fuisse ut Redemptorem cui fidant, non etiam ut Legislatorem cui obediant: anathema sit*.*

2 Petri 1.
16. & seqq.

Concil.
Trid. sess.
6. Can. 21.

Exodi XXV. 40. *Inspice, & fac secundum exemplar, quod tibi in monte monstratum est.*

Ad Hebræos XII. 1. 2. *Deponentes omne pondus, & circumstantes nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in Auctorem fidei & consummatorem Jesum, qui proposito sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet.*

FER. II. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Ego Vado, & queretis me, & in peccato vestro moriemini. Joann. 8. 21.

QUis Christianorum ad comminationem adeo terribilem non contremiscat? Grande malum in peccato vivere, summum malum in peccato mori: cum æterna scilicet damnatione perseverantia in peccato conjuncta est. Agenda ergo est poenitentia dum tempus habemus, dum gratiam suam nobis Deus offert, dum libertatem & vires poenitendi habemus. Si enim poenitentiam differamus ad mortem, in summum nos conjicimus periculum carendi tempore ad poenitentiam agendam necessario, carendi gratia necessaria, carendi voluntate viribusque necessariis.

I. Tempore vitæ nostræ nihil incertius. Vitam à Deo non accipimus ut censum, sed ut depositum, quod repetere potest quocumque momento illi placuerit. Quis crastinam diem certo polliceri sibi potest? *De mane usque ad vesperam finies me*. Annos impiorum breviandos Spiritus Sanctus per os Sapientis nos docet. *Timor Domini apponit dies, & anni impiorum breviabuntur*. Certa quædam mensura peccatorum est justo Dei per-

mittere.

Isai. 38.

Prover.
10. 27.

S. Cyrill.
Alexand.
Lib. 3. de
Adorat. in
Spiritu &
verit. Za-
char. 5.

Genes. 15.
16.

Deuter. 32.
35.

1. Thef. 53.

mittentis & punientis iudicio præsti-
tuta, quæ cum impleta fuerit, vita
velut à texente præciditur. Men-
suram quandam quæ ab Ierusalem
exibat, vidit Propheta: roganti-
que quid illud esset, respondit An-
gelus: *Hæc est iniquitas ipsorum in
universa terra. Quod perinde est
ac si dixisset, Hæc mensura omnia
appenduntur peccata quæcumque
per universam terram singulis qui-
busque temporibus perpetrantur:*
Ubi enim nostra peccata usque ad
manifestam pervenerint magnitudi-
nem, tum verò offensus pœnas à
nobis repetit. Legum conditor:
frequenter autem iusta quadam be-
nignitate tolerat, peccantesque su-
stinet, neque antequam sit modus
completus universam effundit iram.
Itaque dixit Abraham: *Necdum enim
completæ sunt iniquitates Amorrhæo-
rum usque ad præsens tempus.* Phari-
sæis autem, qui effrenatè illum offen-
detant, dixit Christus: *Implete men-
suram Patrum vestrorum.* Permissio
unius peccati, pœna alterius est. *Mea
est ultio ut labatur pes eorum: Juxta
est dies perditionis.* Contemptus verò
impii, qui bibit sicut aquam iniqui-
tatem, & cum in profundum pecca-
torum venerit, contemnit: divinam
ultionem, & diem mortis ejus accele-
rat. *Cum enim dixerint, Pax & se-
curitas, tunc repentinus eis superve-
niet interitus, sicut dolor in ute-
ro habenti, & non effugient.* Quot
subitanæ & improvise mortes pec-
catorum? Nonne tot & tam terribi-
lia, quæ quotidie ob oculos versan-
tur, divinæ ultionis exempla vos mo-
vent? *Qua hora non putatis, Filius
hominis veniet.* Differendo ergo &
procrastinando pœnitentiam, in sum-
mum vos conjicitis periculum caren-
di tempore ad agendam pœnitentiam
necessario.

II. Sed & gratiam sibi frustra pol-

licetur peccator, quam iusto iudicio
Deus illi subtrahit & negat, qui in Hebr. 10.
vacuum illam recipiunt, & Spiritui
Sancto resistunt, qui *Filium Dei con-
culcant, & Sanguinem testamenti pol-
lutum ducunt*, in quo sunt sanctifica-
ti, & Spiritui gratiæ contumeliam fa-
ciunt. Scimus enim quis dixit, *Mi-
hi vindicta, & ego retribuam.* Et
iterum, *Quia judicabit Dominus po-
pulum suum.* Horrendum est incidere
in manus Dei viventis... Terra super
se venientem bibens imbrem, profe-
rens autem spinas & tribulos, repro-
ba est, & maledictio proxima, cujus
consummatio in combustionem. Gratia
donum est Dei, pretium Sanguinis
Christi, indebita homini, multo ma-
gis peccatori, qui ejus vocationem
ad Pœnitentiam tam frequenter con-
tempnit. Non dubium ergo quin
eam iusto iudicio Deus subtrahat
contemptoribus & illusoribus, qui
percusserunt fœdus cum morte, &
cum inferno fecerunt pactum, pœ-
nitentiam de die in diem differentes.
*Quia vocavi, & renuistis: extendi
manum meam, & non fuit qui aspice-
ret.* Despexistis omne consilium meum,
& increpationes meas neglexistis. Ego
quoque in interitu vestro ridebo, &
subsannabo. Sed etsi gratia daretur
peccatori, qui pœnitentiam ad mor-
tem usque distulit, quis sibi sponde-
re præsumat satis potentem & effica-
cem ut lumine suo dissipet tenebras
omnes cæcæ mentis, ut expugnet cu-
piditates longa consuetudine roborat-
as, ut cor ab amore creaturarum
convertat ad amorem Dei, sine quo
nulla vera pœnitentia est? *Pœniten-
tiam certam non facit nisi odium pec-
cati, & amor Dei.*

Cap. 6.

Proverb. 1.
24. 15. 26.

S. August.

III. Voluntatem denique pœniten-
tiæ frustra sibi pollicetur peccator
in morte adfuturam, cum sæpè iusto
Dei iudicio fiat ut moriens oblivif-
catur sui, qui dum viveret, oblitus
est Dei:

est Dei, cum ligatus sit, non ferro alieno, sed ferrea sua voluntate; cum velle ipsius teneat inimicus, & inde illi catena constrinxerit. *Illa est peccati poena justissima, ut qui recte facere, cum posset, noluit, amittat posse cum velit.* Velle interdum videtur, sed velleitas est, & simulata voluntas. Dicit, *Peccavi*, sed voce, non contrito & humiliato corde. Antiocho similis est, de quo scriptum est: *Ora- bat autem hic scelestus Dominum, a quo non esset misericordiam consecuturus.* Neque enim ob Deum offensum dolebat, sed ob poenas quas patiebatur. Ex amore sui dolor procedebat, non ex amore Dei; ex odio poenae; non ex amore iustitiae. Lacrymas interdum fundit peccator moriens; sed aequivocas & mendaces, ut reprobus Esau, de quo scriptum est: *Non invenit poenitentiae locum, quamquam cum lacrymis inquisisset eam.* Pias voces profert commonente & excitante Sacerdote, sed labiis tantum, non corde. Hortatur Sacerdos ut actum contritionis eliciat, sed usum non habet, ut olim David adolescens regiorum armorum usum se non habere respondit: *Usum non habeo.* Hortatur Sacerdos ut dicant, *Deus propitius esto mihi peccatori ... Tibi soli peccavi ... Miserere mei Deus ... Diligam te Domine, &c.* Sed extremis labiis dumtaxat pias illas voces proferunt, non ex intimo pectore. Unde in transitu secunda morte puniuntur, ut olim Ephrataei a Galaaditis in transitu Jordanis caesi sunt, cum vocem *Schibboleth* proferre non possent. *Interrogabant eum: Dic ergo Schibboleth, quod interpretatur spica. Qui respondebat, Sibboleth, eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum jugulabant in ipso Jordanis transitu.* Poenitentiae verba proferunt, spicas, manipulos, fructus poenitentiae nullos habent, Cor lapi-

deum pias voces repetit, quae ex illo non prodeunt, nullum vitae spiritualis principium habente. *De medio petrarum dabunt voces.* Falsam illi poenitentiam agunt, speciem habent poenitentiae, non virtutem. Frustra igitur quisquam sibi spondeat adfuturam in extremis poenitentiae voluntatem, frustra sibi de boni Latronis exemplo blandiatur. Miraculum enim gratiae est, quod in consequentiam trahi non debet. Duorum latronum alter poenitentiam agit in patibulo, & salutem obtinet; alter impoenitens obit & damnatur. Qui veram in extrema hora Poenitentiam agit, unus est, ne desperes; solus est, ne praesumas. Verum nec ejus exemplum Christianis Poenitentiam ad obitum usque differentibus patrociniatur. Nam *Beatus Latro nec salutis tempora sciens distulit, nec remedia status sui in momenta ultima infelici fraude posuit, nec redemptionis suae spem in desperationis novissimum reservavit; nec Religionem ante, nec Christum scivit. Quod si scisset, fuisset forsitan inter Apostolos non postremus in numero, qui prior est factus in Regno. Ergo etiam ex hoc in extremo placuit Deo, quia ad consequendam fidem non fuit extrema illa hora, sed prima.*

Ecclesia suspectam semper ac dubiam habuit peccatorum Poenitentiam, qui ad exitum usque illam procrastinarunt. Hujus veritatis probationes lege *Lib. 2. Theolog. nostrae Dogmat. & Moral. Tract. de Poenitentia. Cap. 5. Art. 6. §. 8.* Timeamus ne nos derelinquat Dominus. Ab eo ne faciamus casum, ne ipse nobis faciat occasum. *Ego vado.* Quæramus eum, dum inveniri potest, dum sani sumus. *Cum quaesieris tibi Dominum Deum tuum, inveniens eum; si tamen quaesieris in toto corde, & tota tribulatione animae tuae.* Si verò illum quaerere differas donec in extremis positus

S. August.
Lib. 3. de
Lib. Arbit.
C. 18.

2. Maccab.
9.

Hebr. 12.
17.

1. Reg. 17.

Judicum
12.

Psalm. 107.
12.

Auctor
Homil. sub
nomine
Eusebii
Gallicani
Episc. edi-
tar. Tom.
magna Bi-
blioth. Pa-
trum Edit.
Lugdun.

De ter.

positus fueris, non invenies. *Quæ-
ris me, & non invenietis.* Vivere si
pergas in peccato, timendum ne in
peccato moriari. *Et in peccato vestro
moriemini.* Time ne in te impleatur
quod à Sancto Job dictum est: *Usque
ad inferos peccatum illius. Oblivisca-
tur ejus misericordia.... Ossa ejus im-
plebuntur vitiis adolescentia ejus, &
cum eo in pulvere dormient. Cum e-
nim dulce fuerit in ore ejus malum,
abscondet illud sub lingua sua. Con-
vertere ad Dominum Deum tuum an-
te mortem: Quia incerta in morte
conversio, infructuosa plerumque &
falsa, plerumque etiam nulla omni-
no in extremis pœnitentia. Adjutor
meus esto, Domine, ne derelinquas
me, neque despicias me, Deus saluta-
ris meus.... Quia non infernus confi-
tebitur tibi, neque mors laudabit te:
non expectabunt qui descendunt
in lacum veritatem tuam. Vivens, vi-
vens ipse confitebitur tibi, sicut & ego
hodie. Domine, salvum me fac.*

FER. III. POST DOMINICAM II.
QUADRAGESIMÆ.

*Super Cathedram Moysi sederunt Scri-
bæ & Pharisei. Omnia ergo qua-
cumque dixerint vobis, servate &
facite: secundum opera verò eorum
nolite facere; dicunt enim, & non
faciunt. Matth. 23.*

Cum Lex vetus haberet umbram
futurorum bonorum, non ipsam
imaginem rerum, omniaque in fi-
gura Judæis contingerent, legale Sa-
cerdotium figura erat Sacerdotii Le-
gis Novæ, sicut Legis Mosaicæ Sa-
crificia figuræ erant Sacrificii novæ
Legis, quo Christus semetipsum ob-
tulit semel in Cruce, ut una illa ob-
latione consummaret in sempiternum
sanctificatos, & quotidie seipsum of-
fert in Ecclesia Sancta per manus
Institut. Concion. Pars II.

Sacerdotum suorum. Si ergo venera-
tionem & obedientiam Judæorum Sa-
cerdotibus exhiberi jussit Christus
Dominus, quod in Cathedra Moysi
sederent, & Legem Dei docerent:
multò majori veneratione & obe-
dientia prosequendi sunt Sacerdotes
& Pastores novæ Legis à Christianis.
Sunt enim Ministri divinæ auctori-
tatis in Sacramentorum dispensatio-
ne. *Idoneos nos fecit Ministros novi* 1. Cor. 3. 6.
*Testamenti.... Dispensatores Myste-
riorum Dei.* Sunt interpretes ac præ-
cones divinæ veritatis ac Evangelicæ
Legis. *Labia Sacerdotis custodiunt* 1. Cor. 4. 11.
*scientiam, & legem ex ore ejus requi-
rent.* Esse debent imagines divinæ
Sanctitatis. *Sancti erunt Deo suo, &* Malach. 2.
non polluent nomen ejus. Incensum e- 7.
nim Domini, & panes Dei sui affe- Levit. 24. 6.
runt, & ideo sancti erunt. Ministri
sunt divinæ auctoritatis: illos ergo ve-
nerari, colere, & observare debetis.
Super Cathedram sederunt. Sunt in-
terpretes ac præcones divinæ verita-
tis: Audire ergo illos docili & obe-
dienti animo debetis verbum verita-
tis annuntiantes, & doctrinam salu-
tistradentes. *Quaecumque dixerint vo-
bis facite.* Imagines sunt divinæ san-
ctitatis, si digne ministerio suo vi-
vant: Sanctos igitur Sacerdotes imi-
tari debetis; si verò rectè doceant,
& malè vivant (quod absit) *Secun-
dum opera eorum nolite facere.* De
Sacerdotum novæ Legis dignitate &
excellencia vide *Lib. 2. Theolog. no-
stræ Dogmaticæ & Moralis, Tract.
de Sacramento Ordinis, Cap. 1. Art.
7. §. 3.* Sacerdotes Christi legati....
Capitis & corporis legatione fungun-
tur..... Dei & hominum mediato-
res. (*Ibidem.*) Christianorum Pa-
tres, quin etiam Matres, quos iterum
parturiunt verbo veritatis: *Filioli,* Galat 4. 19.
*quas iterum parturio, donec formetur
Christus in vobis.* Reverentiæ & ho-
noris erga Sacerdotes & Pastores of-
ficia

ficia explicata vide *Lib. 4. Theolog. nostra Dogmat. & Moral. Cap. 6.* De quarto præcepto Decalogi, §. 3. Mali etiam Sacerdotes propter Ministerium honorandi sunt. Gravis ergo peccati rei sunt, qui illos contem-
nunt, vel irrident, aut ipsis detrahunt vel maledicunt. Id fusè ac luculenter probatum habes *Art. 3.* ejusdem capituli, *Regula 7.* Sancti esse debent Sacerdotes, irreprehensibiles, sine crimine, ne sacrum in eis Ministerium vituperetur, siquidem ministri sunt Christi Pontificis Sancti, Innocentis, impolluti, à peccatoribus segregati.

Ad id significandum sculpta erat hæc sententia in lamina aurea fronti summi Pontificis imminente in Lege veteri: *Sanctum Domino.* Et tintinnabula aurea per circuitum in ora tunice Sacerdotalis appensa erant, ut plus vitam quam linguam Sacerdotum clamare debere significaretur. Necesse enim est *Ut vita viam ipsa quoque exempla Sacerdotum clament:* Ne de ipsis dicatur: *Secundum opera eorum nolite facere; dicunt enim, & non faciunt.* Si verò mali sunt Sacerdotes & Pastores, audiat cum pietate & obedientia Evangelium quod prædicant: non spectetur vita quam agunt.

Objicit quispiam dixisse Dominum, *Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus?* Respondet tibi Dominus: Non jussi te de spinis uvam legere: sed vide, attende bene, ne fortè, ut fieri solet, vitis quæ circumerrat per terram, involuta sit in spinis. Nam aliquando invenimus illud, Fratres mei, vitem positam super caricem, quia ibi habet sepem spinosam, extendit palmites suos, & inserit in sepem spinosam, & pendet inter spinas botrus; & qui videt botrum carpit, non tamen de spinis, sed de vite, quæ circumplexa est spinis. Sic ergo illi

spinosi sunt: sed sedendo in Cathedra Moyfi involvit eos vitis, & pendet ad eos botri, id est, verba bona, præcepta bona. Tu lege uvam, non te pungit spina, quando legis, *Quæ dicunt, facite; sed quæ faciunt, facere nolite.* Pungit autem te spina, si quod faciunt, facis. Ut ergo legas uvam, & non inhæreas spinis, *Quæ dicunt, facite; sed quæ faciunt, facere nolite.* Facta ipso-
rum spinæ sunt; verba ipsorum uva est, sed de vite, id est, de Cathedra Moyfi.

Sacerdotes interpretes sunt divine veritatis, & docere debent omnem hominem in omni sapientia, ut exhibeant omnem hominem perfectum in Christo Jesu: Non adulterantes verbum Dei, *Sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo Jesu.* In hujus rei figuram scriptum erat in Rationali, quod summus Sacerdos gerebat in pectore, *Doctrina & Veritas.* Christiani diligere debent veritatem, & Doctores ac Prædicatores veritatis. Sed heu! sunt plurimi qui sanam doctrinam non sustinent, qui à veritate auditum avertunt, & ad fabulas convertuntur, quærentes commodos Directores, qui suis cupiditatibus blandiantur, qui non canant tuba Evangelica in Sion ad terrorem, sed quasi, *Carmen musicum* suavi dulcique sono canant ad delectationem & voluptatem. Heu! quot in populo Christiano filii mendaces, filii nolentes audire legem Dei, qui Pastoribus suis, & Prædicatoribus veritatis dicunt: *Nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt, loquimini nobis placentia, videte nobis errores. Auferre à me viam, declinate à me semitam.*

Lugendum est in Ecclesia malum, si Sacerdotes sancti non sint, si *Sicut populus, sic Sacerdos* Sed pariter lugendum, si populus Christianus sanctus non sit, cum

Coloss. 1. 28.

Cor. 1.

Exod. 28.

Joel. 2. Ezech. 3.

Isai. 30.

Matt. 23 2.
S. August.
Serm. 137.
alias 49. de
verb. Dom.

S. Gregor.
lib. 1. Epist.
24.

Exod. 28.
36.

fit, cum Christiani quilibet Sacerdotii Christi communi quadam ratione participes sint, & eo nomine Sancti esse debeant. *Vos autem genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum.... Et ipsi superedificamini tamquam lapides vivi, domus spiritualis, Sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias acceptabiles Deo per Jesum Christum.* Omnes ergo sectamini sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum. *Sancti estote* (inquit Dominus) *quoniam ego Sanctus sum.* Christianos omnes universim, Sacerdotes speciatim spectat hoc mandatum. Vera sit, non fucata sanctitas nostra, qualis erat illa Phariseorum. *Omnia verò opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus.* In Deum verum credentes, adoremus illum in spiritu & veritate. Caritatem servemus, quæ veræ religionis anima est: non aliis dominari quæramus & præesse, sed prodesse & servire omnibus ut fratribus & condiscipulis. *Unus est enim Magister vester: omnes autem vos fratres estis.* Humilitatem discamus, exerceamus, exemploque nostro ceteros doceamus, quam unus Magister noster Christus nos docuit: *Qui major est vestrum, erit minister vester. Qui autem se exaltaverit, humiliabitur; & qui se humiliaverit, exaltabitur.* Hæc non modò Sacerdotum, sed Christianæ plebis; hæc majorum, & minorum; hæc Pastorum & ovium; hæc Præpositorum & subditorum disciplina, omnibus imperata à Christo Jesu sanctimonia.

FER. IV. POST DOMINICAM II.
QUADRAGESIMÆ.

Tunc accessit ad eum Mater filiorum Zebedæi, cum Filiis suis, adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hi duo Filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram, in Regno tuo. Respondens autem Jesus, dixit: Nescitis quid petatis. Matt. 20.

Nulla periculosior ambitione peccatis, quæ ubique grassatur, & omnis sexus, conditionis, & ætatis homines inficit & corrumpit. In Paradisum terrestrem irrepsit, ibique deiecit Adamum; in Collegium Apostolorum penetravit, ibique Jacobum & Joannem invasit pauperes Piscatores, ut primas sedes honoris in Regno Christi, quod temporale futurum adhuc putabant, Matris precibus obtinere conarentur. Mater Filiis instigantibus accedit ad Jesum, & pro ipsis postulat & rogat audacter & sollicitè, non quoscumque, sed summos honores, & tranquillam ac pacatam eorum fruitionem. *Dic ut sedeant hi duo Filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram in regno tuo.* Excusari utcumque potuit hoc Apostolorum peccatum, cum nondum Spiritum Sanctum accepissent; cum primas sedes desiderarent in Regno, in quo Christum existimabant temporaliter regnaturum; cum denique ambitionem, à Magistro suo damnatam nondum plenè intellexissent. Nulla verò hujusmodi vobis suffragatur excusatio, si dignitates & honores ambitiosè desideretis & quærat. I.

I. Ambitio quàm grave peccatum (Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 5. Art. 22.) Ambitio ignorantia

filia. *Nescitis quid petatis*. Ignoratis honorum vanitatem, ambitionis vilitatem, pericula summis dignitatibus & honoribus imminetia, curas & labores ambitionis comites: ad Christi doctrinam & exemplum non attenditis. *Nescitis quid petatis*. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 5. Art. 23.* Comes ambitionis præsumptio. Nemo pene summis honoribus aut dignitatibus se imparem existimat. Dicunt omnes, *Possumus*, tametsi à Deo non vocari, tametsi scientia, cæterisque dotibus, ac virtutibus ad dignitates illas sustinendas, & implenda officia destituti. Solius honoris & commodorum temporalium habetur ratio. Vide *Lib. 3. Theolog. Moral. Cap. mox indicato, Art. 24. Regulis 5. & 6.* Ad honores & dignitates Ecclesiæ, & ad beneficia curam Animarum annexam habentia, promovendi digniores ab iis ad quos nominatio, electio, vel collatio pertinet. Si pro minus dignis postulentur, respondeant cum Christo, *Non est meum dare vobis*. Vide *Lib. 2. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Sacramento Ordinis, Cap. 6. Regula 19.* Nulla carnis & sanguinis ratio habeatur. Si consanguinei petant, aliisque minus digni sint, respondeatur, *Non est meum dare vobis*. (Regula 20.) *Quomodo nix in aestate, & pluvia in messe, sic indecens est stulto gloria.*

Prox. 16.

Matth. 19.

II. Cæterorum hominum contemptus, æmulatio, invidia, ambitionis filia. Majoribus invidet ambitiosus, æqualibus vult præponi, omnibus præeminere. Audierant Jacobus & Joannes sedes honoris omnibus Apostolis à Christo Domino promissas. Cum sederit Filius hominis in sede Majestatis sue, sedebitis & vos super sedes judicantes duodecim tribus Israel. Satis illis non fuit communis cum reliquis condiscipulis honos, omnibus præponi voluerunt. *Dic ut sedeant hi*

duo filii mei, unus ad dexteram tuam, & unus ad sinistram in regno tuo. Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus.

Ambitionem fugiamus, fratres carissimi, humilitatem sectemur, quæ & Deum promeretur, & humanam societatem connectit. Si volumus commendare nos Deo, caritatem habeamus, unanimes simus, humilitatem sequamur, alterutrum existimantes superiorem sibi. Hæc est enim humilitas, si nihil sibi quis arroget, & inferiorem se existimet. Honore, invicem prævenientes (inquit Apostolus) non alta sapientes, sed humilibus consentientes, nolite esse prudentes apud vosmetipsos.

S. Ambrosius Lib. 1. de Officiis, Cap. 37.

Rom. 12.

Una dignitas Christiani desiderio digna, dignitas est filiorum Dei; una gloria par ejus votis, gloria æterna. Nihil appetere, nihil desiderare de seculo potest, qui seculo major est. Ad hanc celsitudinem humilitate pervenitur. Jesus autem vocavit eos ad se, & ait: Scitis quia principes gentium dominantur eorum; & qui majores sunt, potestatem exercent in eos. Non ita erit inter vos: sed quicumque voluerit inter vos major fieri, sit vester minister: & qui voluerit inter vos primus esse, sit vester servus: sicut Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare. Ad hanc gloriam per passiones & tribulationes hujus sæculi pervenitur. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Certissimum est, Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in Regnum Dei. Certum est, Id quod in presenti est momentaneum & leve tribulationis nostræ, supra modum æternum gloriae pondus operari in nobis.

S. Cyprianus Epist. 1.

Matth. 20.

Act. 14. 22.

FER. V. POST DOMINICAM II.
QUADRAGESIMÆ.

Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide, & erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, ulceribus plenus, & cupiebat saturari de micis quæ cadebant de mensa divitis, & nemo illi dabat. Factum est autem ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & dives, & sepultus est in inferno. Luc. 16.

AD terrorem, utinam & ad emendationem Divitum! ad solatium, utinam & ad sanctificationem pauperum! nihil est hodierna sancti Evangelii Læctione convenientius & efficacius. O quantum Dives jam mutatus ab illo, qui opibus abundans, pretiosis & magnificis vestibus indutus, splendido curru ferebatur, numerofo stipatus famulorum satellitio, qui conviviiis opiparis quotidie indulgebat, cui nihil deerat ad sensuum omnium voluptatem. Nunc in inferno sepultus, flammis & igne inextinguibili cruciatur, in tanta est bonorum omnium egestate, ut nec guttam aquæ ad linguam refrigerandam obtinere; in tanta desertione, ut uni Abrahamo, quem renuit imitari, & Lazaro pauperi, quem despexit, extremam suam miseriam explicare possit, & guttam ab eo postulare cogatur, cui micam negavit. Lazarus verò quantum mutatus ab illo, qui jacebat ad januam Divitis! Omnia corporalis vitæ subsidia in hoc mundo illi deerant: Omnium bonorum ubertate in sinu Abrahæ, in illo quietis & beatitudinis loco satiatur. Hic ab omnibus desertus & despectus erat: nunc ab Angelis hono-

Institut. Coneion. Pars II.

ratur, in eorumque societate Deo fruitur, torrente voluptatis potatur, æterna Veritate reficitur. O stupendas bonorum, malorumque, in Divite ac pauperes vices! *Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu verò cruciaris.* Hinc discite quàm periculosa sit æternæ salutis divitum conditio. 1. Ob superbiam qua ut plurimum efferuntur. *Induebatur purpura & bysso.* 2. Ob voluptates & delicias quibus indulgent. *Epulabatur quotidie splendide.* 3. Ob duritiem cordis in pauperes immisericordis. *Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, & nemo illi dabat.*

I. *Radix malorum omnium cupiditas*, sed superbiæ imprimis, luxus, vitæque mollis & voluptariæ; nec non duritici in pauperes. Quamquam innocentes sint per se divitiæ, & non minus adjumenta virtutum, quàm incentiva criminum esse possint, magna tamen est vitiis & divitiis affinitas. Vermis divitiarum superbia. Opes suas, claritatem suam, fortunam suam Deo vix umquam acceptas referunt divites terræ. Alii generis sui splendori, alii meritis suis, alii industriæ, alii parentum laboribus aut felicitati abundantiam suam tribuunt: vix ullus Deo bonorum omnium auctori gratias agit. *Et dixerunt, Manus nostra excelsa, & non Dominus fecit hæc omnia..... Fortitudo mea, & robur manus meæ, hæc mihi omnia præstiterunt.* Dei obliviscuntur, dicunt ei in abundantia sua; *Non serviam.* Alium quippe sibi Deum constituunt, opes suas, thesaurum suum. Hinc Avaritia verè ab Apostolo vocatur, *Simulacrorum servitus.* Spem suam in Deo non ponunt, quæ illum colendi ratio est, sed in divitiis suis. *Ecce homo qui non*

1 3 posuit

1 Tim. 6.

Deuter. 32.
27. & Cap.
8. 27.

Jerem. 10.

1. Thessal.
2. Psal. 51.
9.

posuit Deum adiutorem suum : sed speravit in multitudine divitiarum suarum, & prevaluit in vanitate sua..... Deum non colit dives iniquus, sed loco Dei divitias, Hoc enim colitur, quod diligitur : Divitias autem præ Deo diligit. Pro nihilo siquidem ducit perdere Deum, ut acquirat nummum. Non dicit Deo, Tuus sum ego, &, Portio mea, Domine, cujus portio sunt opes, quarum & ipse servus est. Vide Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. De Peccatis, Cap. 6. Art. 1. n. 3. Divitum superbiam luxus prodit, & alit. Nusquam major in ædibus, in supellectili, in satellitio, in curribus, in vestibus & cultu, præsertim muliebri, magnificentia, nusquam pompa ambitiosior. Divitiarum magis habetur ratio, quàm conditionum & dignitatum : De brevissimis oculis patrimonium grande profertur. Uno lino decies sestertium inseritur. Saltus & insulas tenera cervix circumfert. Graciles aurium cutes calendarium expendant, & sinistra per singulos digitos de saccis singulis ludit. Hæ sunt vires ambitionis, tantarum usurarum substantiam uno & muliebri corpusculo bajulare. Magnifica & pretiosa supellex divitum, vasorum aureorum & argenteorum copia, superbiam eorum nutriunt. Testis Isaias, qui Deum graves pœnas Ezechiae Regi comminatum fuisse refert, quòd Regis Babylonii Legatis thesauros suos, & magnificam supellectilem superbe ostentasset. Quid viderunt in domo tua? (inquit Propheta) & dixit Ezechias: Omnia quæ in domo mea sunt, viderunt: non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris meis. Et dixit Isaias ad Ezechiam: Audi verbum Domini exercituum. Ecce dies venient, & auferentur omnia quæ in domo tua sunt, & quæ thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hanc, in Ba-

bylonem, non relinquetur quidquam, dicit Dominus. Quos scilicet in admirationem miraculi, quod Deus in gratiam ejus ediderat, & in ejusdem veri Dei laudem convertere debuerat Ezechias, Babylonii Regis Oratores, eos ad supellectilis pretiosæ, thesaurorumque suorum admirationem convertit.

II. Divitiæ satellites voluptatis.

Pecunia obediunt omnia, voluptates omnes famulantur, Christianarum virtutum inimicæ. Voluptas Mulier illa circumdata purpura & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione & immunditia fornicationis ejus: Et in fronte ejus nomen scriptum: Mysterium: de cujus vino fornicationis biberunt omnes gentes, & Reges terra cum illa fornicati sunt, ubi habitat, nisi in ædibus divitum? Ibi lautæ & quotidianæ epulæ, ludi, spectacula, pœnitentiæ, temperantiæ, castitatis inimica. Hæc fuit iniquitas Sodomæ sororis tuæ, superbia, saturitas panis, & abundantia, & manuum egeno & pauperi non porrigebant.... Sæculi voluptates in quas plerumque divites immerguntur, Dei oblivionem inducunt. Incrassatus est, & recalcitravit: incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, & recessit à Deo salutari suo. De voluptariis illis divitibus Dominus ait: Væ qui opulenti estis in Sion, qui dormitis in lectis eburneis, & lascivitis in stratis vestris: qui comeditis agnum de grege, & vitulos de medio armenti. Qui canitis ad vocem psalterii.... Bibentes vinum in phialis, & optimo unguento delibuti: & nihil patiebantur super contritione Joseph. Talis erat dives ille Epulo. Et epulabatur quotidie splendide. Quis verò vitæ illius voluptariæ exitus? Mortuus est dives

Ecclesi. 10.

19.

Apoc. 17.

& 18.

Ez-ch. 16.

49.

Deuter. 32.

49.

Amos. 6.

4. 5. 6.

Isai 19.

ves, & sepultus est in inferno. Unde Tertullianus: Apud inferos, inquit, in divite convivia cruciantur in paupere verò jejunia recreantur.

III. Divites superbi & voluptarii cor durum & immisericors habent in pauperes, oculos suos ab iis avertunt, viscera sua illis claudunt: cum omnia tribuant voluptati & cupiditati, negant omnia caritati. Rapina est de facultatibus suis pauperibus non impertiri. Rapina pauperis in domo vestra. Duritia erga pauperes, causa damnationis divitum. Errat quidam mendicus nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus & nemo illi dabat. Vide Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tractat. de Peccatis, Capit. 6. Artic. 6. Regula 5. Divites bonorum suorum temporarium supremum & independens dominium non habent; nec iis uti possunt ut libet, sed secundum voluntatem Dei, & leges ab ipso positas. Obnoxii sunt reddendæ rationi, ut economi & dispensatores. Quemadmodum enim regalis erarii custos, si commissas sibi pecunias illis, quibus jussus est distribuere, impartiri neglexerit, sed in suas contulerit voluptates & delicias, plectitur & exauctoratur: ita vir dives se gerere debet ad instar Quæstoris cujuscumque, qui ab ipso Deo pecunias pauperibus erogandas acceperit. Quapropter si majorem ejusmodi pecuniarum copiam, quam poscat sua ipsius necessitas, suos in usus convertat, se gravissime plectendum esse noverit. Non enim ejus sunt quæ possidet, sed conservorum quos egestas afflixerit. Vide Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tractat. de Peccatis, Cap. 6. Artic. 10. & Regula 1. Difficillima igitur divitum salus, ut Christus Dominus pronuntiavit. Fidei veritas est. Amen, amen dico vobis, quia dives

difficile intrabit in regnum celorum. Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum celorum. &c. Et Apostolus: Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Divitibus itaque hujus sæculi præcipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundè ad fruendum, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam..

Matth. 19.
1. Tim. 6.9.

FER. VI. POST DOMINICAM II. QUADRAGESIMÆ.

Crucior in hac flamma. Luc. 16.

Cum pauci sint inter homines, qui amore justitiæ à peccato coerceantur, illos saltem cohibere voluit Christus timore pœnæ, qua nulla gravior ac diuturnior cogitari potest. Ideo in hesternæ S. Evangelii lectione Divitem Epulonem in inferno sepultum, bonis omnibus privatum, malis omnibus afflictum, sine fine cruciatum nobis ob oculos posuit. In hodierno verò Evangelio malos & crudeles agricolas qui servos patris-familias, partem cæciderant, partem occiderant, partem lapidaverant, & tandem filium ejus extra vineam ejectum interfecerant, extremis suppliciis affectos commemorat. Malos malè perdet. Tria consideranda sunt in pœnis damnatorum. 1. Separatio à Deo, quæ pœna damni nuncupatur. 2. Cruciatu ab igne, quæ pœna sensus appellatur. 3. Utriusque pœnæ aternitas. Reprobii

à Deo per vim & necessariò separabuntur, quia spontè à Deo in hac vita recesserunt. Alligabuntur creaturæ crucianti, quia creaturis delectantibus in hoc mundo adhæserunt. Numquam carebunt supplicio, quia numquam voluerunt carere peccato. Vide *Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 3. n. 2.*

I. Homines carnales & animales in hac vita non capiunt quantum sit malum à Deo separari. Similes sunt pueris rationis usu destitutis, qui non intelligunt quàm grave malum sit orbatum esse patre. Corpus quod corrumpitur, aggravat animam. In corpore velut in carcere degens, ignorantiae tenebris impeditur, ne lucis æternæ, quæ Deus est, bonum contempletur. Verùm in momento separationis suæ, Anima ex oppanso corporis erumpit in apertum, in illam puram, meram & suam lucem, videt quantum malum sit recessisse à Deo salutari suo, dereliquisse fontem aquæ vivæ, & fodisse sibi cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquas. Quam crudelis sit æterna illa animæ à Deo separatio, utcumque intelligitis, si cogitetis quàm misera sit conditio filii à patre exheredati, sponsæ à sponso repudiatæ, membri à capite & corpore dissoluti. Deus illius hominis pater erat, cælum hereditas: ea privatur ob contumacem inobedientiam, & horrendum ingrati animi vitium. Deus illius animæ sponsus erat, hanc tenerè diligebat, amplissimam illi contulerat dotem: à sponso amantissimo recessit, fornicata est cum amatoribus multis; ideo cum æterna ignominia repudiatur, & ab honorificentissimo ac suavissimo fœdere penitus aliena pronuntiatur. Christus illius Christiani caput erat, illum sibi ut membrum conjunxerat: sua culpa difforme, distortum, putridumque membrum factum est; pro-

pterea resecatur & projicitur. *Voca nomen ejus, Non populus meus* (ait *Osee. 1. 9.* Deus) *Quia vos non populus meus & ego non ero vester.* Cùm Absalom, post cædem fratris Ammon, mulieris Thecuitæ opera revocatus esset, ea lege ut faciem Davidis Regis non videret: *Revertatur in domum suam, & faciem meam non videat.* Post biennium misit Joab ad Regem dicens: *Obsecro ut videam faciem Regis: quod si memor est iniquitatis meæ, interficiat me.* Reprobis faciem Dei videre frustra desiderabit, non videbit in æternum. Deum se amisisse culpa sua, ob momentaneas voluptates semper videbit; in hoc defixa erit ejus cogitatio tota æternitate. *Evigilabunt in opprobrium, ut videant semper...* Videbit se Deum amisisse absque ulla spe recuperationis. *Peccator videbit, & irascetur, dentibus suis fremet, & tabescet: desiderium peccatorum peribit.* Peccator videbit, & irascetur: fera illa scilicet atque infructuosa pœnitentia. Nam cui magis irascetur, quàm sibi, cùm dicet, *Quid nobis profuit superbia, & divitiarum jactantia quid contulit nobis?* Videns illum exaltari in gloria, qui Dei mandata implevit, qui dispersit & dedit pauperibus, dentibus suis fremet & tabescet: quia illic erit fletus & stridor dentium. Desiderium peccatorum peribit, nullo succedente solatio.

II. Pœna ignis & quidem veri, cruciari damnatos, fidei veritas est: *Crucior in hac flamma.* Quomodo crucientur, res humanæ rationi incomprehensa. Ignis est æternus, & inextinguibilis; ignis urens, & reficiens, quo miserræ illæ divinæ ultionis victimæ salientur, ut conferrentur in pœnis. *Omnis enim igne salietur, & omnis victima sale salietur.* Hæc est secunda mors. *Et qui non est inventus scriptus in libro vite.*

Daniel. 12. 2.

Psal. 112.

Sap. 5. 87.

Marc. 9.

Apoc. 20.

vita, missus est in stagnum ignis. Ignis est Dei vindicis virtute ad cruciandos impios secundum animam, & corpus (cum illud ad damnationis & miseriae cumulum resumpserint) applicatus. *Ignis succensus est in furore meo, & ardebit usque ad inferni novissima.* O quam horrendum est incidere in manus Dei viventis!

Omne tormentorum genus quolibet momento (si ita de aternitate loqui fas est) ab igne tartareo damnati patientur, quicquid exquisitior quæque tyrannorum crudelitas adinvenit unquam suppliciorum ut Martyres cruciaret; quicquid in omnibus morbis simul sumptis acerbius cogitari potest, quicquid in tormentis omnibus simul sumptis immanius & terribilius. Ideo locus & centrum tormentorum à Divite epulone appellatur. *Ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum.* Ignis est comburens tantum, non illuminans: in nocte enim aeterna, in tenebris perpetuis erunt damnati. Dei omnipotentia flammam separat à luce ignis, ad supplicium impiorum, qui clauferunt oculos ne lumen divinae legis & gratiae viderent. *Vox Domini intercidentis flammam ignis.* Omnes animae facultates, omnia corporis damnati membra ignis ille inquisitor scrutabitur, ut per quæ quis peccaverit, per hæc & puniatur; ut pro mensura delicti sit & plagarum modus; ut quantum peccavit & in deliciis fuit, tantum ei detur tormenti & luctus.

III. Cruciabuntur autem sine poenarum remissione, nullus erit eis tormentorum finis. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 3. 3.* Deus mutari non potest, verbum ejus immobile est, odio semper habebit impium & impietatem ejus. Voluntas ejus non mutabitur ab infligendo supplicio, sicut

nec reproborum voluntas convertetur unquam à peccato; *Voca nomen ejus, Absque misericordia, quia non addam ultra misereri domui Israel, sed oblivione obliviscar eorum.* Non habebunt requiem die ac nocte. *Quærent mortem, & non invenient eam: & desiderabunt mori, & fugiet mors ab eis.*

Cum Israelitæ viderunt Core, Dathan & Abiron in poenam schismatis & seditionis à terra absorptos, fugerunt horrore & timore correpti ac pene examinati, *At verò omnis Israel qui stabat per gyrum, fugit ad clamorem pereuntium, dicens, Ne forte & nos terra deglutiat.* Et nos timeamus, fugiamus ad Dei misericordiam. Timeamus, non ignem præcipue & combustionem aeternam, sed separationem sempiternam à Deo, privationem perpetuam visionis & amoris Dei.

„ Lubricos & inhonestos amatores attendite; si quis amore feminae lascivus & nequam vestit se aliter quam illi placer. Illa dixerit, Nolo habere talem byrrhum; non habet: Si per hyemen illi dicat, in lacerna te amo, *Eligit tremere, quam displicere.* Numquid illa cui displicet, damnatura est? Numquid in carcerem missura? Numquid tortores adhibitura? Hoc solum ibi timetur, *Non te videbo:* hoc solum ibi contremiscitur, *Faciem meam non videbis.* Si hoc impudica dicit, & terret: Deus dicit, & non terret? *Sanè plurimum, sed si amamus.* Si autem non amamus, non inde tremur; sed tremur ut servi, de igne de gehenna, de atrocissimis tartareis minis, de exaggeratissimis diaboli angelis, ejusque suppliciis; Vel inde terreamur. Si illud minus amamus, vel illa timeamus.

DOMINICA III.
QUADRAGESIMÆ.

Erat Jesus ejiciens demonium, & illud erat mutum: & cum eiecisset demonium, locutus est mutus, & admirata sunt turba. Luc. XI. 14.

Lingua multorum bonorum & malorum fons & origo. *Mors & vita in manu lingue.* Id in hodierno Evangelio videmus. 1. Dæmon ligat linguam infelicitis hominis, illumque mutum efficit, ne se peccatorem confiteatur, ac Deum laudet. 2. Dæmon solvit linguas quorundam ex Judæis ad blasphemandum & maledicendum Christo. *Quidam autem ex iis dixerunt: In Beelzebub principe demoniorum eiecit demonia.* 3. Spiritus Sanctus movet linguam piæ mulieris ad laudem Christi Jesu. *Factum est autem, cum hac diceret: extollens vocem quaedam mulier de turba dixit illi: Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti.* Sic triplex est hominum lingua, benè vel malè utentium genus. Quidam tacent cum loquendum est, illi scilicet qui peccata sua non confitentur. Quidam aliter loquuntur quàm loquendum est, ut blasphemii & maledici. Pauci loquuntur ut loquendum est, qui scilicet lingua sua utuntur ad laudem Dei & ædificationem proximi, nec in verbis offendunt, *Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir.* 1. Judæorum blasphemias execremur, & Christianorum blasphemantium longè gravius crimen; quia illi Christum mortalem vitam agentem, illi immortalem, gloriosum, & ad dexteram patris sedentem blasphemant. 2. Compatiamur infelicitati homini statui, quem diabolus possidet ac mutum facit, ac multò magis doleamus vicem peccatoris, cu-

jus linguam ligat & impedit ne peccata sua confiteatur. 3. Piam mulierem Christum palam honorantem & laudantem imitemur.

I. Blasphemiae gravitas & enormitas. (*Lib. 4. Cap. 4. Art. 3. Regulis 31. 32. & 33.*) In foro conscientiae nemo blasphemiae reus absque gravissima poenitentia absolvendus est. (*Regula 34.*) Quilibet Christianus alterum blasphemantem audiens, ipsum pro virili corripere & objurgare tenetur, & Judici Ecclesiastico vel sæculari denunciare. (*Regula 34.*) Si Deum amamus, noster his in occasionibus zelus prodere se debet. *Contra publicos hostes, & Majestatis reos omnis homo miles,* (ait Tertullianus.) Quis verè amicus patitur alterum amico suo obtrectare & maledicere coram se, nec amici partes suscipit ac tuetur, obtrectatoris verò insolentiam comprimit? ... Lethalis peccati rei sunt Judices, qui blasphemos secundum leges non plectunt. (*Regula 35.*) Dei animadversio in blasphemos. (*Art. 1. ejusdem capituli, n. 7.*)

II. Dolendus status eorum, quos dæmon spiritualiter possidens, linguam eorum ligat & impedit ne peccata sua confiteatur: quia privat eos bono ad salutem necessario: Bono excellenti: Bono facili. De necessitate confessionis. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Poenitentiae, Cap. 5. Art. 3.*) Mortuo Naas Rege Ammonitarum, Rex David misit ad Hanon filium ejus Legatos, qui consolarentur eum super patris obitu. Cum autem venissent Davidis Oratores in regionem Ammonitarum, dixerunt principes Ammonitæ Regi Domino suo: *Putas quòd propter honorem patris tui miserit David ad te consolatores, & non ideo ut investigaret civitatem, & everteret eam?* Sacerdotes legatione pro Christo funguntur ad pec-

ad peccatores, non solum ut eorum animas consolentur, qui peccata sua apud eos confitentur & deponunt: Sed ut verè pœnitentibus vitam reddant Christi auctoritate. Hæretici & impii sacram illam legationem contemnunt & irrident, & confessionem ad exploranda familiarum arcana à Romanis Pontificibus, non à Christo institutam blasphemant. Sed à Christo delebuntur, ut Ammonitæ à Davide, nisi convertantur ab errore, & Sacramentalis confessionis necessitatem agnoscant. Adversus eos pugnant Pastores & Concionatores argumentis ex verbo Dei & traditione firmissimis; interimque Deo certaminis exitum commendant, qui solus eos vincere potest. *Obside civitatem, & cape eam: ne cum à me vastata fuerit urbs, nomini meo adscribatur victoria;* (aiebat Joab belli Dux ad Davidem loquens per Nuncios.)

2 Reg. 12.
26.

Non solum necessaria est confessio Sacramentalis, sed excellens & utilis. 1. Ad iram Dei placandam. 2. Ad satisfaciendum illius justitiæ pro peccatis nostris. 3. Ad mores in melius emendandos. (*Lib. 2. Tract. de Pœnitentia, Cap. 5. Art. 2.*)

Confessio facilis, quamvis multis conditionibus instructa esse debeat. 1. Confessio debet esse integra. Omnia peccata mortalia Sacerdoti aperire necesse est: circumstantias etiam peccati speciem mutantem: circumstantias denique malitiam peccati plurimum augentes. . . . Nec verò pudore, nec timore deterreri debet peccator ab integritate Confessionis. . . . Quatuor Confessionis impedimenta quomodo removenda? (*Ibid. Art. 6. §. 1.*) Confessio simplex & nuda esse debet. (*Ibid. §. 2.*) Confessio debet esse humilis. Peccata minimè excusanda. (§. 3.) Confessio debet esse lacrymabilis, id est, cum contritione conjuncta. . . . Quæ ratio-

nes elicere debeant lacrymas peccatori? (*Ibid. §. 6.*) Confessio debet esse ad obedientiam parata; id est, pœnitens paratus esse debet ad parendum sententiæ Sacerdotis in sacro Tribunali prolatae, & ad exequendum opera sibi injuncta, tum in remedium peccati, tum ad satisfaciendum justitiæ divinæ. (*Ibid. §. 7.*) Confessio debet esse frequens & accelerata. . . . Ecclesia semper suspectam habuit eorum pœnitentiam, qui ad mortem usque illam procrastinant. . . . Confessionis dilatio periculosa ob multiplicem rationem. (§. 8.) Accuratum & diligens examen conscientiae præmittendum confessioni. . . . Accuratum, & diligens censendum est, in quo ea diligentia adhibetur, quæ in gravioris momenti negotiis adhiberi solet. (*Art. 7. Regula 6.*) Scrutanda sunt gravia peccata, quod necessitatis est; & levia atque venialia, quod maximæ utilitatis. Capiendæ non solum bestiae immanes, sed & vulpes parvulae, quæ demoluntur vineas. Fodiendus paries; acutis inquisitionibus cor aperiendum, non externa solum, sed & interna solius cordis & voluntatis peccata, cogitationes, intentiones, desideria rimari oportet. *Exercita-bar, & scopebam spiritum meum. . . . Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ:* Omnia peccata commissionis, & omissionis: spiritualia, & carnalia: in Deum, in te ipsum, in proximum: cordis, oris, operis: ex ignorantia, ex cupiditate, sive infirmitate, & ex malitia: omnia peccata in decem legis divinæ mandata commissa: omnia peccata superbiæ, avaritiæ, luxuriæ, invidiæ, gulæ, iræ, acediæ: peccata in Spiritum Sanctum: peccata occultissima: peccata aliena, quæ participatione facta sunt tua, quia ob cooperationem, consilium, consensum,

Cantic. 2.

Psal. 76. 7.

Isai. 38. 15.

sum, patrocinium, conniventiam, laudem, jure tibi à Deo imputantur: ut singula in Confessione aperiens Sacerdoti, dicere possis superplex Domino: *Delicta quis intelligit? Ab occultis meis munda me, & ab alienis parce servo tuo.*

III. Imitanda pia mulier Christum honorans & laudans, illicque benedicens his verbis: *Beatus venter qui te portavit, & ubera quæ suxisti.* Dei nomen multipliciter laudatur. (*Lib. 4. Cap. 4. Art. 1.*)

IN EADEM DOMINICA.

Et sunt novissima hominis illius pejora prioribus.
Luc. XI. 26.

Sicut morbi corporis alii sunt aliis graviores ac periculosiores, difficiliusque curantur; ita peccata alia sunt aliis graviora, non paria, ut post Stoicos asseruit Jovinianus hæreticus. (*Lib. 3. de Peccatis, Cap. 2.*)

Graviora sunt peccata quæ à Christianis post Baptismum committuntur, quàm quæ à Paganis, Turcis, vel Judæis, vel etiam Catechumenis, ob triplicem rationem. (*Ibid. Cap. 4. Art. unico, Regula 54.*) Peccata post pœnitentiam & remissionem iterata, graviora sunt. Quamobrem Absolutio illis neganda est, qui de iisdem peccatis semper se accusant, & nunquam emendant. Qui pœnitentiam ita agunt, ut in eadem peccata relabantur, scdissimè pœnitentiam agunt... Adversus hanc alternarum prolapsionum & absolutio-
num scditatem stylum exacerunt antiqui Patres... Quàm grave sit frequentium in eadem peccata prolapsionum malum, quàm infelix hominum ex consuetudine peccantium status, Christus, & Apostolorum

eius Princeps explicant... Quàm gravem Deo inferant injuriam iteratæ illæ prolapsiones, luculenter exponit Tertullianus... Peccatum post remissionem iteratum, gravius est ratione ingratitude. (*Lib. 2. Tract. de Pœnitentia, Cap. 7. Art. 3. Regula 11.*) Peccata ex pravo habitu & consuetudine commissa, graviora sunt peccatis ex infirmitate commissis... Miserabilis status hominis peccandi consuetudine irretiti... Gradus quibus ad pravam consuetudinem pervenit anima... Ex prava consuetudine moralis quædam peccandi necessitas emergit... Peccandi consuetudo ad cordis duritiem sensim perducit. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Art. unico, Regula 82.*) Dicat igitur peccator pœnitens cum sponsa: *Expoliavi me tunica mea, tunica veteris hominis, Quomodo induar illa? Lavi pedes meos, quomodo inquinabo illos?*

FER. II. POST DOMINICAM III. QUADRAGESIMÆ.

Utique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice, curate ipsum: Quanta audivimus facta in Capharnaum, fac & hic in patria tua. Luc. 23.

Cum fama & celebritas miraculorum Jesu apud Nazarenos pervulgata esset, illi æmulatione & invidia ducti contra Capharnaitas, apud quostam crebra & tam insignia prodigia ediderat, sic affecti erant animo, ut illi occasione data lubenter exprobrarent, quod neglecta civitate sua, exteros beneficiis cumularet. Et cur Dominus nulla apud cives suos miracula operatus est? Ob illorum invidiam. Hoc exemplo & oraculo declaratur (inquit S. Ambrosius) quod frustra opem misericordiae cælestis expectes, si alienæ fructi-

Lib. 4. in
Lucam.

fructibus virtutis invideas. *Aspernator enim Dominus invidorum est; & ab iis qui divina beneficia in aliis persequuntur, miracula suae potestatis avertit.* Non otiose itaque Salvator excusat; quod nulla in patria sua miracula fecerit. Neque enim cives poterat non amare, qui amabat omnes: sed ipsi se caritate patriae, qui invident, abdicarunt.

Opportuna ergo occasio se nobis offert dicendi contra invidiam, huiusque morbi originem, gravitatem, & remedia exponendi, ut verbo Dei, & medicinali gratia Salvatoris, cooperante hominis voluntate, curetur. *Medice, cura te ipsum.* Invidiæ parens superbia, sed superbia parvuli, qui revera in aliquo genere boni inferior est illis quibus invidet. *Parvulum occidit invidia.* Id exemplis Cain & Esau, fratrum Josephi, & Saulis probatur. Invidia peccatum diaboli. *Invidia diaboli mors introivit in orbem terrarum: imitantur autem illum qui sunt ex parte ejus.* Hæc pestis illius origo.

Morbi illius gravitas maxima. *Radix est malorum omnium, fons cladum, seminarium delictorum, materia culparum.* Inde odium surgit, animositas inde procedit. *Avaritiam zelus inflammatur; dum quis suo non potest esse contentus, videns alterum ditiores.* Ambitionem zelus excitat, dum cernit quis alium in honoribus auctiorem. Dei timor spernitur, magisterium Christi negligitur, iudicii dies non providetur. Inflatur superbia, exacerbat sevitia, perfidia prævaricatur, impatientia concutit, furit discordia, ira fervescit. Hinc Dominicæ pacis vinculum rumpitur, hinc caritas fraterna violatur, hinc adulteratur veritas, unitas scinditur, ad hæreses atque ad schismata profilitur, dum obrectatur sacerdotibus, dum Episcopis invidetur.

Quinque filias parit invidia, scilicet odium, insurrectionem, de- tractionem, exultationem in adversis proximi, & afflictionem in prosperis. *Putredo ossium invidia: Quia per livoris vitium ante Dei oculos pereunt etiam fortia acta virtutum.* Invidia permanens jugiter malum, & sine fine peccatum.... *Tale malum invidia est, qua nulla unquam malignitas peior.* Huius morbi symptomata, vultus minax, torvus aspectus, pallor in facie, in labiis tremor, stridor in dentibus, verba rabida, effrenata convitia, manus ad cædis violentiam prompta. *Noli amulari ut maligneris.* Observabit peccator justum, & stridebit super eum dentibus suis. *Dominus autem irridebit eum.* Venenum aspidum sub labiis eorum. *Quorum os maledictione & amaritudine plenum est, veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.* Contritio & infelicitas in viis eorum: & viam pacis non cognoverunt, non est timor Dei ante oculos eorum. Nullum peccatum in genere invidiæ gravius est fraternæ caritatis invidentia. (Lib. 3. Theolog. Moral. Cap. 9. Art. 2. Reg. 3.)

Invidiæ cura difficilis. Multo malum levius, & periculum minus est, cum membra gladio vulnerantur. Facilis cura est, ubi plaga perspicua est, & citò ad sanitatem medela subveniente perducitur vulnus quod videtur. Zeli vulnera abstrusa sunt & occulta, nec remedium curæ medentis admittunt, quæ se intra conscientie latebras cæco dolore clauserunt. Vide Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 9. Art. 1. Non desunt tamen remedia salutaria contra morbum istum lethiferum. 1. Remedium, consideratio gravitatis istius peccati. 2. Consideratio ignaviæ invidorum. 3. Consideratio societatis spiritualis, quam inter

Job. 5. 2.
Genes. 4.
Genes. 25.
Genes. 37.
1. Reg. 18.
Sap. 2. 24.

S. Cyprian.
Tractat. de
zelo & li-
vore.

Prov. 14. 30.
S. Greg. Mo-
ral. Cap. 31.
S. Cyprian.
loco cit.
S. Chryso-
stom Hom-
41. in Mat-
thæ.

Psalms. 36.
8. 13.

Rom. 3. 14.

S. Cyprian.
Tractat. de
zelo & li-
vore.

S. Greg. M.
Pastoral p.
3. Admon.
11.

S. August.
in Psalm.
139.

S. Basil.

S. August.
Tract. 12.
in Joan.

inter se fideles habent, cuius ratione alterius bona quisque sua existimare debet. *Nostra sunt, quæ etsi imitari non possumus, amamus in aliis, & amantium fiunt quæcumque amantur in nobis.* 4. Remedium, alienæ virtutis imitatio. *Si invides iusto, res in voluntate est; esto quod doles esse alterum. Non enim empturus es quod tu non es, & alius est: gratis constat, citò constat. Pax in terra hominibus bonæ voluntatis.* 5. Remedium, rerum humanarum contemptus. 6. Studium spiritalis profectus ex doctrina & sermonibus eruditorum virorum & celebrium Concionatorum capeffendi. *Fontem scaturientem obturat nemo, sole splendente nemo oculos obvelat, neque illis invidet, sed sibi ipsi comprecatur ut frui contingat. Vide Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. & Cap. superius indicatis, Art. 3. Quisquis corporis Christi membrum est, & Dominum Jesum, ejusque Ecclesiam amat; quicquid alia membra habent, id sibi cum aliis commune existimat. Si amas unitatem, etiam tibi habet quisquis in illa habet aliquid. Tolle invidiam, & tuum est quod habeo: Tollam invidiam, & meum est quod habes. Livor separat, caritas jungit. Oculus solus videt in corpore, sed numquid sibi soli oculus videt? Et manui videt, & pedi videt, & ceteris membris videt.*

Tandem cum in hac ægritudine, ceterisque morbis spiritualibus, principium sanitatis non sit in natura, nec in voluntate infirma, sed in sola gratia medicinali Salvatoris, qui sanat omnes infirmitates nostras, illius auxilium jugiter implorandum est ut invidiæ morbum in nobis & in aliis curet, nosque ab ea peste servet incolumes, si animas nostras non infect. Sed & postquam ab invidiæ morbo, aliisque morbis spiritualibus per

Christi gratiam sanati fuerimus, gratia ejus semper invocanda est, ne in morbum relabamur. Hoc enim inter medicum hominem, & Deum discrimen est, quod *Medicus homo, cum sanaverit hominem, jam de cetero sustentandum elementis & alimentis corporalibus, ut eadem sanitas apto subsidio convalescat atque persistat, Deo dimittit, qui præbet ista in carne viventibus, cujus erant etiam illa, quæ dum curaret, adhibebat. Non enim quemquam Medicus ex his rebus, quas ipse creaverit, sanat, sed ex illius opibus qui creat omnia necessaria sanis atque vitiosis. Ipse autem Deus, cum per Mediatorem Dei & hominum hominem Jesum Christum, spiritualiter sanat aegrum, vel vivificat mortuum, id est justificat impium, & cum ad perfectam sanitatem, hoc est, ad perfectam vitam justitiamque perduxerit, non deserit si non deseratur, ut piè semper justèque vivatur. Sicut enim oculus corporis etiam plenissimè sanus, nisi candore lucis adjutus non potest cernere: sic & homo etiam perfectissimè justificatus, nisi æterna luce justitiæ divinitus adjuvetur, rectè non potest vivere. Sanat ergo Deus, non solum ut deleat quod peccavimus, sed ut præstet etiam ne peccemus.*

S. August.
Lib. de Na-
tur. & Gra-
tia. Cap.
16.

FER. III. POST DOMINICAM III. QUADRAGESIMÆ.

Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe illum inter te & ipsum solum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Matth. 18.

NULLUS certior gradus ad amorem Dei, quam hominis erga hominem caritas, *Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Te autem ipsum salubriter diligis, si plus quam te diligis Deum.*

S. August.
Lib. de Mo-
ribus Ec-
clesiæ
Cath. C. 16.

Deum. Quod ergo agis tecum, id agendum cum proximo est, ut ipse etiam perfecto amore diligat Deum. *Non enim diligis tamquam te ipsum, si non ad id bonum, ad quod ipse tendis, adducere satagis. Illud est enim unum bonum, quod omnibus tecum tendentibus non sit angustum.* Ex hoc præcepto nascuntur omnia officia societatis humanæ in eo posita, primò ut nulla malitia, nullo dolo malo adversus hominem utamur. Duobus autem modis in hominem peccatur; Uno, si ledatur; alio, si cum potest, non adjuvetur: quorum neutrum qui diligit, facit. Secundò, ut proximo beneficiamus, sive secundum corpus, sive secundum animam. Ad corpus pertinet *Medicina*, ad animam *Disciplina*. Medicinæ nomine subsidia omnia hic intelligimus, quæ ad corporis salutem tuendam vel instauranda sunt necessaria, non solum morborum remedia, sed etiam cibis, potus, indumenta, tectum, defensio. Disciplina duo complectitur, coercionem, & instructionem. *Coercitio timore, instructio amore perficitur ejus, cui per disciplinam subvenitur. Qui ergo diligit proximum, agit quantum potest ut saluus corpore, saluusque animo sit.* Hoc fundamento nititur officium correptionis fraternæ.

Fraternæ correptionis officium imperat caritas: dirigere debet prudentia cum mansuetudine conjuncta: suscipere debet correptionis medicamentum docilis humilitas.

I. Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe illum. Hoc officium illi debemus, quia frater est, quia ejusdem corporis Christi membrum; quia in extrema necessitate constitutus; gravior enim animæ morbus, quam corporis. Porro si de paupere gravem necessitatem patiente aiunt Patres, *Non pavisti, occidisti*: Quando magis de peccatore dicendum:

Non corripuisti, occidisti; Si errantem proximi bovem vel asinum ad ipsum reducere lege caritatis teneris: multò magis ipsum non solum à Deo errantem, sed perditum teneris ad Deum fraterna correptione revocare.

Si neglexeris, peior es. Ille injuriam fecit, & injuriam faciendo, gravi se ipsum vulnere percussit: tu vulnus fratris tui contemnis? Tu eum vides perire, vel perisse, & negligis? peior es tacendo, quam ille convitiando.

Peccant graviter qui fraternæ correptionis officium prætermittunt ex inordinato amore, ex cupiditate, ex timore, vel ex stupore. Ne putes te amare filium, servum, amicum, quando illum peccantem non corripis.

Non est ista caritas, sed languor. Noli in homine amare errorem, sed hominem. Hominem Deus fecit, errorem ipse homo fecit.

Ama quod Deus fecit, noli amare quod ipse homo fecit. Cum illud amas, illud tollis: cum illud diligis, illud emendas. Noli timere ne sis molestus amico, ne odium ejus incurras corripiendo peccantem.

Numquid non ipsum ligares, si esset phreneticus; non excitares, si lethargicus? Nam & phrenetici nolunt ligari, & lethargici nolunt excitari: sed perseverat diligentia caritatis, phreneticum ligare, lethargicum stimulare, ambos amare.

Ambo offenduntur, sed ambo diliguntur; ambo molestati, quandiu agri sunt indignantur, sed ambo sanati gratulantur.

Ne igitur reverearis proximum tuum in casu suo, nec retineas verbum in tempore salutis. Esto Dei imitator, de quo ait Sapiens: *Eos qui exerrant partibus corripis: & de quibus peccant, admones & alloqueris, ut relicta malitia credant in te, Domine.* Esto imitator Christi, qui ad hoc venit in mundum ut destrueret corpus peccati, ut opera diaboli dissolveret.

S. August.
Serm. 82.
aliàs 16. de
Verbis
Dom.

S. August.
Tract. 7. in
Epist. 1. S.
Joan.

S. August.
Epist. 89.
aliàs 67.

Eccli 4 19.

Sap. 12. 2.

veret. Zelus gloriæ Dei, salus proximi, quem lucraris, ipsa tua utilitas, & promissa caritati præmia te urgeant. Vides fratrem currere ad theatrum: prohibe, mone, contristare, si zelus domus Dei comedit te. Vides alios currere, & inebriari velle? &c. prohibe quos potes, tene quos potes, terre quos potes, quibus potes blandire, noli tamen quiescere. *Amicus est? admonetur leniter. Uxor est? severissime refrenetur. Ancilla est? etiam verberibus compescatur. Fac quicquid potes, pro persona quam portas, & perficis: Zelus domus tuæ comedit me. Si autem fueris frigidus, marcidus, ad te solum spectans, & quasi tibi sufficiens, & dicens in corde tuo, Quid mihi est aliena curare peccata? Sufficit mihi anima mea, ipsam integram servem Deo. Eia, non venit tibi in mentem servus ille qui abscondit talentum, & noluit erogare...* Noli quiescere lucrari Christo, quia te lucratus est & redemit Christus, illi ad salutem fratris cooperare. Vide *Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 4. Cap. 2. Art. xi. Regulis 39. 40. 41. 42. 45. 46. 48. 51.*

II. Fraternali caritatem dirigere debet prudentia cum mansuetudine conjuncta. Qui fraternæ correptionis officium exercere, attendere debet cui loquatur, quando loquatur, & qualiter loquatur. Non est corripiendus, nisi quem peccasse certò noveris. Suspicionibus, aut infidis relationibus nihil hac in re tribuendum. Si peccaverit frater tuus. Privati non debent in vitam aliorum inquirere, ut reprehensionis & correptionis materiam inveniant. *Admonet nos Dominus non negligere invicem nostra peccata, non querendo quid reprehendas, sed videndo quid corrigas. Unde Spiritus Sanctus per os Sapientis ait: Ne queras impietatem in domo justi,*

& ne vastes requiem ejus. Omittenda est fraterna correptio, si probabile sit illi qui corripitur nihil profuturam, immo illius occasione in nova crimina ruiturum. *Noli arguere derisorem, ne oderit te.* Neque tamen justo timendum est, ne derisor, cum corripitur, contumelias inferat, sed ne tractus ad odium pejor fiat. Observandum tempus opportunum correctioni. *Homo sapiens tacebit usque ad tempus: lascivus autem & imprudens non servabunt tempus.* Hinc Apostolus: *Insta opportune, inquit, importune, argue, obsecra, increpa in omni patientia & doctrina.* Vide *Lib. 4. Theolog. Dogmat. & Mor. Cap. 2. Art. xi. Regula 51.* Servandus est in correptione fraterna ordo à Christo institutus. *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipsum solum. Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. Si autem non audierit, adhibe tecum adhuc unum vel duos, ut in ore duorum vel trium stet omne verbum. Quod si non audierit eos, dic Ecclesie.* Corripe inter te & ipsum solum, intendens correctioni, parcens pudori. Nathan Propheta Davidem Regem corripiens egregium prudentiæ specimen dedit. „ De quo S. Gregorius M. Aliquan- „ do, inquit, cum hujus seculi Po- „ rentes arguuntur, prius per quas- „ dam similitudines velut de alieno „ negotio requirendi sunt: & cum „ rectam sententiam quasi in alterum „ protulerint, tunc modis congruen- „ tibus de proprio reatu feriendi sunt: „ ut mens temporali potentia tumi- „ da contra corripientem nequaquam „ se erigat, quæ suo sibi iudicio su- „ perbiæ cervicem calcat: & in nul- „ la sui defensione se exerceat, quam „ sententia proprii oris ligat. Hinc „ est quod Nathan Propheta argue- „ re Regem venerat, & quasi de „ causa pauperis contra divitem ju- „ dicio

Prov. 9. 8

S. Gregor.
Lib. 8. Mo-
ral. Cap. 24.
Ecclias. 7.
1. Tim. 4.

Matth. 18.

S. August.
Ser. 82. a-
lias 16. de
Verbis
Dom. 2.
Reg. 12.
S. Greg. M.
3. p. Pastor
C. 1. Admo-
nit. 3.S. August.
Tract. 10.
in Ioan. n.
9.S. August.
Ser. 82. a-
lias 16. de
Verbis
Dom. Pro-
verb. 24.

„diciū quærebat; ut prius Rex
„sententiam diceret, & reatum suum
„postmodum audiret, quatenus ne-
„quaquam iustitiæ contradiceret,
„quam ipse in se protulisset. Vir
„itaque Sanctus & peccatorem-con-
„siderans, & Regem, miro ordine
„audacem reum prius per confes-
„sionem ligare studuit, & postmo-
„dum per invectionem secare. Ce-
„lavit paululum quod quæsiuit, sed
„percussit repente quem tenuit. Pi-
„grius enim fortasse incideret, si ab
„ipso sermonis exordio apertè cul-
„pam ferire voluisset: sed præmissa
„similitudine, eam quam occultabat
„exacuit increpationem. *Ad agrum
Medicus venerat, secundum vulnus
videbat, sed de patientia agri dubi-
tabat. Abscondit igitur ferrum medi-
cinale sub veste, quod eductum subito
fixit in vulnere, ut fecantem gla-
dium sentiret ager antequam cerne-
ret; ne si ante cerneret, sentire re-
cusaret.*

Non eodem modo omnes corripi-
endi, sed variis modis, habita ratio-
ne sexus, ætatis, indolis, conditionis,
dignitatis. *Seniorem ne increpave-
ris, sed obsecra ut patrem, juvenes
ut fratres, anus ut matres, juvencu-
las ut sorores. Rori similis est cari-
tas, qui variis terrarum, in quas de-
cidit, sese necessitatibus attemperat.*
Eadem semper caritas alios parturit,
cum aliis infirmatur, ad alios se in-
clinat, ad alios se erigit, aliis blan-
da, aliis severa, nulli inimica, om-
nibus Mater.

Manluetudo prudentiæ adjungen-
da. *Fratres, & si præoccupatus fue-
rit homo in aliquo delicto, vos qui
spirituales estis, huiusmodi instruite
in spiritu lenitatis, considerans te
ipsum, ne & tu tenteris. Et, Servum
Domini non oportet litigare, sed man-
suetum esse ad omnes, docibilem, pa-
tientem, cum modestia corripientem*
Institut. Concion. Pars II.

*cos qui resistunt veritati: nequando
Deus det illis poenitentiam ad co-
gnoscendam veritatem, & resipiscant
à diaboli laqueis, à quo captivi te-
nentur ad ipsius voluntatem. Dili-
ge, & dic quod voles. Foris terribi-
liter personet increpatio, intus leni-
tatis teneatur dilectio... Neque ergo
consentientes sitis malis, ut approbe-
tis; neque negligentes, ut non argua-
tis; neque superbientes, ut insultan-
ter arguatis. Vide Lib. 3. Theolog.
Dogmat. & Moral. Cap. 2. Art. XI.
Regula 59.*

S. August.
Serm. 68.
alias 18. de
verb. Dom.

III. Christianus quisque peccans
correctionis medicamentum docili &
humili animo suscipere debet, cum
a fratre corripitur. *Plus proficit cor-
reptio apud prudentem, quam centum
plaga apud stultum, (ait Sapiens.)
Auris, quæ audit increpationes vi-
tæ, in medio sapientium commorabi-
tur. Qui abjicit disciplinam, despicit
animam suam: qui autem acquiescit
increpationibus, possessor est cordis
..... Viro, qui corripientem dura
cervice contemnit, repentinus ei su-
perveniet interitus: & eum sanitas
non sequetur.* Correctionis impatien-
tes homines faciunt superbia & amor
„proprius. Sicut recti de quibusdam,
„quæ ab eis non rectè gesta sunt,
„correctionis vocem, ministerium
„caritatis æstimant: sic perversi con-
„tumeliam derisionis putant. Illi se
„protinus ad obedientiam sternunt:
„isti ad insaniam suæ defensionis eri-
„guntur. Illi correctionis adjuto-
„rium, vitæ suæ patrociniū depu-
„tant, per quod dum præsentis vitii
„culpa corripitur, venturi Iudicis ira
„temperatur: isti dum se impeti re-
„dargutione conspiciunt, gladium
„percussionis credunt: quia dum
„per correctionis vocem culpa de-
„tegatur, præsentis gloriæ opinio
„fœdatur. Hinc quippe in laudem
„iusti per Salomonem dicit Ve-

Prover. 19.
10.

Prover. 15.
31. 32.

Prov. 29. 11

S. Greg. M.
lib. 10. Mo-
ral. C. 1.

K ritas:

Prov. 9.

„ritas: *Doce justum, & festinabit*
 „*accipere*. Hinc pravorum contuma-
 „ciam despicit, dicens: *Qui erudit*
 „*derisorem, ipse sibi facit inju-*
 „*riam*. Nam fit plerumque ut cum
 „correpta in se mala defendere ne-
 „queunt, ex verecundia peiores fi-
 „ant; ac sic in sua defensione super-
 „biant, ut quædam vitia contra viam
 „corripientis exquirant, & eo se
 „criminosos non æstiment, si cri-
 „mina & aliis imponant. Qui cum
 vera invenire nequeunt, fingunt: ut
 ipsi quoque habeant, quod non im-
 pari justitia increpare videantur.

S. August.
Epist. 82.
alias 19.

Scitè igitur S. Augustinus ait: *Mul-*
tò est mirabilius & laudabilius, li-
benter accipere corripientem, quàm
audacter corrigere deviantem.

FER. IV. POST DOMINICAM III.

QUADRAGESIMÆ.

Quare & vos transgredimini man-
datum Dei propter traditionem ve-
stram? Matth. 15.

Matt. 23

QUæ Scribis & Pharisæis vitia
 Christus exprobrat, majori Chri-
 stianorum parti exprobrari jure
 possunt. Ex iis enim qui pietatem
 profitentur, plurimi externa dumta-
 xat religionis opera faciunt, spiri-
 tum verò religionis non habent: *Pop-*
ulus hic labiis me honorat, cor au-
tem eorum longè est à me. Specie
 pietatis illudunt hominibus, Deo ser-
 vire videntur, & cupiditati suæ ser-
 viunt aut ambitioni, Deo utuntur
 ut fruantur mundo. *Similes sepulcris*
dealbatis, quæ à foris parent homi-
nibus speciosa, intus verò plena sunt
ossibus mortuorum, & omni spurci-
tia: Sic exterius justi videntur homi-
 nibus, intus autem pleni sunt hypo-
 crisi & iniquitate. Alii quædam pie-
 tatis exercitia ab hominibus inventa

studiosè sectantur & observant: Le-
 gis verò divinæ præcepta negligunt.
Irritum fecistis mandatum Dei pro-
pter traditionem vestram. Alii beni-
 gnos & commodos Directores quæ-
 runt & eligunt, qui eos in via Chri-
 stianæ professionis dirigant secundum
 opiniones & doctrinas hominum,
 qui eorum cupiditatibus blandiantur,
 & Christi jugum emolliant. Moralis
 Evangelicæ puram lucem non amant,
 expavescunt si per eam illos dirigere
 velint conscientia Moderatores. *Si Job. 24.*
subitò apparuerit aurora, arbitran-
tur umbram mortis. Cæci sunt, &
 cæcitatem suam amant; cæci sunt,
 & ductores cecos habere malunt
 quàm videntes. *Cæci sunt & duces*
cæcorum. Plurimi denique, & pene
 omnes omnis sexus, ætatis, status,
 conditionis, Dei mandata transgredi
 non verentur. Omnes declinaverunt,
 simul inutiles facti sunt, non est qui
 faciat bonum. *Quare & vos trans-*
gredimini mandatum Dei? Quam
 excusationem proferre possunt? Nul-
 lam omnino. Siquidem Mandatorum
 Dei observantiam suadent. 1. Aucto-
 ritas & beneficentia Dei Christique
 jubentis. 2. Facilitas illa adimplen-
 di. 3. Felicitatis æternæ iis, qui illa
 observant, promissio.

I. His verbis, *Ego sum Dominus* Exod. 10.
Deus tuus, quæ Deus Decalogo præ-^{21.}
 mittit, cum Majestatem, tum boni-^{Deut. 5 6.}
 tatem suam commendat, quæ in Le-
 gislatore conjuncta esse oportet, ut
 Majestas legibus auctoritatem, boni-
 tas amorem observandæ legis apud
 subditos conciliet. Dominum ergo &
 Deum se nuncupat, ut priori nomi-
 ne majestatem, altero bonitatem suam
 hominibus significet. Addit ad be-
 neficentiæ suæ commendationem,
Qui eduxi te de terra Ægypti, &
de domo servitutis. Quod benefi-
 cium etsi Judæis tantum videtur con-
 venire ab Ægyptiorum dominatio-
 ne li-

ne liberatis: tamen si salutis nostrae
interiorem rationem spectemus, quam
Deus misso propter nos Filio suo per
illum operatus est, multò magis ad
Christianos homines pertinet: qui
non ex Aegyptiaca servitute, sed è
peccati & umbræ mortis regione, ac
potestate tenebrarum à Deo erepti,
atque in regnum Filii ejus translati

Isa. 53. sunt. *Ecce dies veniunt, & non di-
cetur ultra: Vivit Dominus, qui edu-
xit filios Israel de terra Aegypti;
sed, Vivit Dominus, qui eduxit filios
Israel de terra Aquilonis, & de uni-
versis terris ad quas eieci eos: & re-
ducam eos in Terram suam, quam
dedi patribus eorum. Ecce ego mit-
tam Piscatores multos, & piscabun-
tur eos. Clamemus igitur ad Domi-*

Psal. 118. num cum Propheta. *Manus tuæ fe-
cerunt me & plasmaverunt me, da
mihi intellectum ut discam mandata*

S. August. Serm. 17. 18 & 19. in hunc Psalmum. *tua. Nam mandata Dei multi di-
scunt, & non discunt. Noverunt
enim ea quadam notitia, & rursus
quadam ignorantia, quoniam non
faciunt, non noverunt. Eo modo
ergo dixit, Ut discam mandata
tua, ea scilicet notitia qua fiunt.
Hoc autem non fit nisi per dilectio-
nem, ubi qui facit habet delecta-
tionem: Manus tuæ fecerunt me;
Da mihi intellectum ut discam man-
data tua. Quia tu formasti, tu re-
forma: ut fiat in corpore Christi quod
ait Apostolus; Reformamini in novi-
tate sensus vestri. Vide Lib. 4. Theol.
Dogm. & Moral. Cap. 2. Art. 3.*

II. Mandata Dei non solum impos-
sibilia non sunt, immò verò facilli-
ma & suavissima, dulciora super mel
& favum. *Jugum meum suave est, &
onus meum leve* (inquit Christus Je-
sus) *Hæc est enim caritas Dei* (in-
quit dilectus Discipulus) *ut mandata
ejus custodiamus, & mandata ejus*

S. Joan. Chryso. in Psal. 101. *gravia non sunt. Nam amor in Le-
gislatorem, facilem, & gratam fa-*

cit legem, etsi videatur aliquam ha-
bere difficultatem. Alia sarcina
premit & aggravat te, Christi au-
tem sarcina sublevat te. Alia sarci-
na pondus habet, Christi sarcina
pennas habet. Nam & avi si pen-
nas detrahas, quasi onus tollis; &
quo magis onus abstulisti, eo magis
in terra remanebit. Quam exone-
rare voluisti, jacet: non volat, quia
tulisti onus: Redeat onus, & volat.
Talis est Christi sarcina. Portent il-
lam homines, non sint pigri: &
invenient quàm sit levis, quàm sua-
vis, quàm jucunda, quàm sapiens:
in cælum & eripiens à terra. Om-
nia dura & laboriosa cupiditas pror-
sus facilia & levia efficit: quid igitur
caritas non faciat? Vide Lib. 3. Theol.
Dogmat. & Moral. Cap. 2. Art. 4.

III. Lex vetus temporalia dumtaxat
bona expresse aperteque promittebat.
Omne mandatum, quod ego precipio Deut. 8.1. *tibi hodie, cave diligenter ut facias:
ut possitis vivere, & multiplicemini,
ingressique possideatis Terram, pro qua
juravit Dominus patribus vestris. E-
vangelium verò spiritualia & æterna
bona promittit. Illa remunerationem
terrenam, istud felicitatem æternam
pollicetur. Unde novum Testamentum
Apostolus vocat Introductionem melio-
ris spei, per quam proximamus ad* Hebr. 7. *Deum; Et Jesum melioris Testamenti
sponsorem & Mediatorem esse docet,
Quod in melioribus repromissionibus
sancitum est. In hoc autem maximè
suam in nos clementiam, & summæ
bonitatis divitias Deus ostendit, quod
cùm sine ullo præmio cogere nos
potuisset ut ejus gloriæ serviremus,
voluit tamen suam gloriam cum utili-
tate nostra conjungere: ut quod ho-
mini utile, idem esset Deo gloriosum.
Vide Lib. 4. Theol. Dogm. & Mor.
Cap. 2. Art. 5. Agnoscite ergo quot-
quot mundi leges & mores sequimi-
ni, posthabitis & neglectis Dei man-
datis.*

Ecclesi. 21.
37. 18.

dati, *Quoniam nihil melius est quam timor Dei: & nihil dulcius quam respicere in mandatis Domini. Gloria magna est sequi Dominum.*

FER. VI. POST DOMINICAM III.
QUADRAGESIMÆ.

Respondit Jesus, & dixit ei: Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petiisses ab eo, & dedisset tibi aquam vivam. Joan. 4.

Pretiosum illud donum Dei, de quo Jesus cum Samaritana muliere loquitur, & cujus desiderium illi inspirat, gratia Dei est. Hoc donum omnibus donis temporalibus incomparabiliter antecellit; majoris adhuc doni, scilicet gloriæ principium & pignus est. Sine hoc dono nihil possumus, cum illo possumus omnia; quo fit ut bonum operemur, quo prohibemur à malo, quo totum sumus, si quid coram Deo sumus. *Gratia Dei sum id quod sum.* Cælestis hujus doni excellentiam cognoscere, officii nostri est, ne cognitionis hujus defectu deesse nos contingat nostris erga Auctorem gratiæ officiis. *Si scires donum Dei.* 1. Gratia donum Dei merè gratuitum est: assidue ergo à Deo petenda est in oratione. 2. Gratia libertatem nostram suaviter allicit, monet, ac regit: ipsi ergo fideliter cooperandum. 3. Gratia efficacissime & invictissime in nobis & nobiscum operatur omne bonum: ad eam igitur humiliter referendum est quicquid boni agimus, & gratiæ Deo semper agendæ sunt. Catholicas illas de gratia Christi veritates in Samaritanæ mulieris conversione hodierna Sancti Evangelii lectio nos docebit.

I. Gratiam secundum merita no-

stra non dari, fidei dogma est. Hoc probat ipsum gratiæ nomen. *Si enim gratia, jam non ex operibus, alioquin gratia jam non est gratia.* (ait Apostolus) *Et, Gratia estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis.* Dei enim donum est: non ex operibus, ut ne quis gloriatur. Nullum enim bonum opus primam gratiam præcedit, cum de nostro non habeamus nisi mendacium & peccatum. Hæc sunt inconcussa fidei dogmata, S. Augustino interprete:

Scimus gratiam Dei nec parvulis nec majoribus secundum merita nostra dari. S. August. Epist. 217. aliis. 107.

Scimus majoribus ad singulos actus dari.

Scimus non omnibus hominibus dari, & quibus datur, non solum secundum merita operum non dari, sed nec secundum merita voluntatis eorum quibus datur.

Scimus quibus datur, misericordia Dei gratuita dari.

Scimus quibus non datur, justo Dei judicio non dari.

Semper nos prævenit Deus in benedictionibus dulcedinis. *Quis enim prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia.* Gratiam donum esse misericordiæ Dei omnino gratuitum, Samaritanæ mulieris admirabilis conversio demonstrat, siquidem nihil in ipsa præcessit quo gratiam advocare posset vel promereri. Quin immò gravia impedimenta præcesserunt, scilicet error in mente, & depravatio in voluntate. Samaritanorum religio Judaismus erat idololatriæ mixtus, errorum & veritatum confusio. Quod mores attinet, impudica erat professione, & quinque virorum successivè concubina. Hanc tamen misericordia sua prævenit Christus Jesus. Propter illam fatigatur ex itinere, portat pondus diei & æstus,

Rom. xii. 6.

Ephes. i. 2.

S. August. Epist. 217. aliis. 107.

Rom. xi. 35. 36.

æstus, ut perditam illam ovem inveniat bonus Pastor; illam sedens expectat ad puteum Jacob, illam docet altissima veræ Religionis mysteria; propter eam cibum negligit, illi desiderium gratiæ suæ & Evangelicæ veritatis inspirat. O verè gratuitum divinæ misericordiæ donum! Si scires donum Dei.

Vobis ipsis attendite, fratres, nonne Samaritana muliere peiores estis; Christum ignorabat illa, vos cognovistis, & illum nihilominus offendere non timetis, legem ejus spernere non erubescitis: Peccatrix erat antequam à Christo vocata esset: Vos post vocationis & baptismi gratiam in gravia & innumera peccata lapsi estis. Ne tamen desperetis. Pro vobis fatigatus est Jesus, non modò usque ad fontem, sed usque ad crucem, in qua pro vobis mortuus est. Non fontem solùm aquæ vivæ, sed sanguinis sui vobis offert, quo vos à peccatis abluat. Sed & in tribunali Pœnitentiæ vos expectans, vocat immeros, indignos, repugnantes. Ne dubitetis gratuitum id esse misericordiæ illius donum. Illius ergo gratiam quotidie, ferventer, sine intermissione desiderate, postulate; impedimenta illi objicere, nova cumulando peccata, cessate. Si scires donum Dei, & quis est qui dicit tibi, Da mihi bibere, tu forsitan petiisses ab eo, & dedisset tibi aquam vivam.

II. Licet gratia sit à temporibus, locis, occasionibus, indole & moribus hominum penitus independens, Cui tempus agendi semper adest, nec moribus illi fit mora, nec causis anceps suspenditur ullis: Deus tamen gratiam suam illorum indoli ut plurimum attemperat, semper accommodat voluntati, eam ut servatis libertatis juribus suaviter applicet ad consensum & ad opus. Quis enim animo complectitur aliquid quod eum non

Institut. Concion. Pars II.

delectat? Quis autem habet in potestate ut vel occurrat quod eum delectare possit, vel delectet cum occurrerit? Cum ergo nos ea delectant quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc & prebatur gratia Dei, non nutu nostro & industria, aut operum meritis comparatur. Amore & voluptate facit ut magis delectet quod precipit, quàm delectat quod impedit. Trahit sua quemque voluptas: non necessitas, sed voluptas trahit. Sic ad Christum trahitur homo, qui delectatur veritate, delectatur justitia, delectatur beatitudine & sempiterna vita, quod totum Christus est. Dominus dabit benignitatem, & terra nostra dabit fructum suum. Nam divina Sapiencia Attingit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter. Vide Lib. I. Theolog. Dogmat. & Moral. Quest. 2. Art. 2. §. XI. numer. XII.) Id in Samaritanæ mulieris conversione demonstratur. Illam enim Sapiencia incarnata Christus Jesus ad gratiæ & vitæ cælestis desiderium accendit, hanc ipsi proponens sub familiari aquæ symbolo, aquam ab illa petens naturalem, & supernaturalem spondens, à puteo Jacob evehens mentem ejus ad fontem mysticum aquæ è cælo scaturientis, & salientis in vitam æternam, & sitim rerum omnium terrenarum in anima extinguentis. Qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. Ad fontem Jacob doctrinæ suæ retia tetendit divinus animarum Venator, ut pauperem ancillam erudiret. Esca erat humanitas & benignitas docentis, hamus latens virtus divinitatis, qua felicis illius mulieris cor capitur, & aquam propositam à Salvatore ardentius desiderat, humiliter postulat: Domine,

S. August. alibi. Idem Tract. 26. in Joan. Psal. 84. 13.

Sap. 8. r.

S. Prosper. poem. de Inga. 13.

S. August. lib. 1. ad Simplician. Quest. 2.

mine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire. Illius infirmitati condescendit Jesus, ad confessionem & horrorem ac detestationem peccati illam suaviter adducit, ejus pudori parcens. *Obstetricante manu ejus eductus est coluber tortuosus.* Dicit ei Jesus, *Vade, voca virum tuum. Respondit mulier, & dixit: Non habeo virum: Dicit ei Jesus: Bene dixisti quia non habes virum: quinque viros habuisti, & nunc quem habes, non est tuus vir: hoc verè dixisti.* Ubi agram Samaritanæ illius mulieris voluntatem lenibus medicamentis curavit cælestis Medicus, mentem ejus illuminat, depulsis errorum tenebris. Illius curiositati condescendit, illius dubiis respondet, objectionibus satisfacit Doctor justitiæ; ad fidem illam invitat, & suaviter applicat mentem, movet conjungitque voluntatem: quia nemo credere potest nisi volens: *Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Jerosolymis adorabitis Patrem. Vos adoratis quod nescitis; nos adoramus quod scimus, quia salus ex Judæis est. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu & veritate: nam & Pater tales querit qui adorent eum. Spiritus est Deus, & eos, qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare.* Denique mulieri, quæ illum ut Prophetam dumtaxat lubenter audiebat, & quæ loquebatur Mystéria, docenda respondebat à Messia, quem Samaritani, tametsi à Judæis acerbo & diuturno schismate divisi, pariter exspectabant, se Christum esse revelat. *Ego sum qui loquor tecum.* Sic mulier ordinatur in fide, & regitur bene victura. Postquam audivit hoc, *Ego sum qui loquor tecum*, jam ultra quid diceret?

S. August.
Tract. 16
in Joan.

Cum Deus voluntates nostras tam suaviter moveat per gratiam suam, ipsi fideliter cooperari debemus, *Contemplantes ne quis desit gratia Dei.* Neque enim templum suum sic de vobis ædificat Deus, quasi de lapidibus qui non habent motum suum: levantur, à structore ponuntur. Non sic sunt lapides vivi, *Et vos tamquam lapides vivi coedificamini in Templum Dei.* Dicimini, sed currite vos: Ducimini, sed sequimini. Quia cum secuti fueritis, verum erit illud, *Quia sine illo nihil facere potestis.*

III. Gratia efficacissimè & invincibilissimè in nobis, & nobiscum operatur omne bonum. *Nemo potest venire ad me,* inquit Christus, *nisi Pater qui misit me, traxerit eum.* Non ait, *duxerit*, quasi præcesserit voluntas. Quis trahitur, si jam volebat? Et tamen nemo venit, nisi velit. *Trahitur ergo miris modis ut velit,* ab illo qui novit intus in ipsis hominum cordibus operari; non ut homines, quod fieri non potest, nolentes credant, sed ut volentes ex nolentibus fiant. Certum est nos velle cum volumus, sed ille facit ut velimus bonum, de quo dictum est: *Preparatur voluntas a Domino:* de quo dictum est, *A Domino gressus hominis dirigentur, & viam ejus volet:* de quo dictum est: *Deus est qui operatur in vobis & velle.* Certum est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus, præbendo vires efficacissimas voluntati: qui dixit: *Faciam ut in preceptis meis ambuletis, & judicia mea custodiatis, & operemini.* Vide Lib. 1. Theolog. Dogm. & Moral. Quest. 2. Art. 2. §. xi. Sub isto titulo, *Vis efficacissima divina Gratia.*

Victrix divinæ Gratiæ virtus & efficacia in Samaritanæ mulieris conversione mirabiliter eluxit; siquidem intus egit, cor aperuit & convertit ab in-

Hebr. 12.
15. S. August.
Serm. 156. alius
13. de Verbis Apost.
Ephes. 2.

Joan. 5. 44.

S. August.
Lib. 1. Al.
Benifac.
C. 19.

Idem, Lib.
de Grat. &
Lib. Arbit.
Cap. 16.

Ezech. 36.

D O M I N I C A IV.
Q U A D R A G E S I M Æ.

ab infidelitate ad fidem, ab impietate ad pietatem, à libidine ad castitatem. A Gratia victa, servit gratiæ triumphis. Lucem Evangelii civibus suis infert. Apostolico munere ante Apostolos fungitur. Ut illi naviculam & retia, sic illa hydriam relinquit, quæ retro erant oblita, & ad anteriora extendens semetipsam. Reliquit ergo hydriam suam mulier, & abiit in civitatem, & dicit illis hominibus: Venite & videte hominem, qui dixit mihi omnia quaecumque feci. Numquid ipse est Christus? Proiecit cupiditatem, & properavit annuntiare veritatem.

S. August.
Tract. 15.
in Joan.

Cum tanta sit gratiæ Christi virtus & efficacia, ut faciat ex nolentibus volentes, ex repugnantibus consentientes, ex oppugnantibus amantes, & vincat delectationem concupiscentiæ fortiori dilectione & delectatione justitiæ, conversionem nostram (si Christo in nobis operante contingat) & quicquid boni agimus, referre debemus in laudem gloriæ gratiæ ejus: siquidem ideo dictum est ab Apostolo, *Non volentis neque currentis, sed misericordis est Dei, ut totum Deo detur, qui hominis voluntatem bonam & preparat adjuvandam & adjuvat preparatam.* A gratia denique feliciter debellati, terrenas voluptates fastidire debemus, verbisque & exemplis alios ad Christum Jesum adducere. Venite, & videte; Accedite ad eum, & illuminamini, Gustate & videte quoniam suavis est Dominus.

Rom. 9. 16.

S. August.
Enchirid.
Cap. 32.

Erat proximum Pascha... Accepit ergo Jesus panes, & cum gratias egisset, distribuit discumbentibus. Joan. vj. 4. & 11.

Cum admirabilis illa quinque panum multiplicatio figura sit institutionis sacrosanctæ Eucharistiæ, & virorum quasi quinque millium discumbentium ex eis refectio sit figura Communionis: & paulò ante Pascha patratum sit à Christo celebre illud miraculum, cujus etiam occasione Eucharistiæ institutionem Salvator noster promisit, se panem esse vivum declarans, qui de cælo descendit: Carnem suam verè esse cibum, & sanguinem suum verè esse potum: & qui manducat ejus carnem, & bibit ejus sanguinem, in eo manere, seque in illo, & habere vitam æternam: Idque necessarium esse ut homines vitam spiritalem & immortalem obtineant: *Amen, amen, dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Evangelium, temporisque opportunitas invitant ut de præparatione ac dispositionibus ad sacram Eucharistiæ communionem sermonem faciam ad utilitatem vestram & ædificationem; ut proximo Paschate Christi corpus dignè recipiatis, & pane vivo, qui de cælo descendit, reficiamini, secundum præceptum Ecclesiæ, ad salutem Animarum vestrarum.

Joan. 6. 54.

I. Panibus à Christo admirabiliter multiplicatis reficiuntur, qui sanati ante fuerant ab infirmitatibus suis. *Sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur.* 2. Qui Christum trans mare sequuntur, & cum

K. 4. ipso.

ipso in montem ascendunt. *Abiit Jesus trans mare Galilaeae. Subiit in montem Jesus, & ibi sedebat cum Discipulis suis.* 3. Super fœnum discumbere jubentur ut comedant. *Erat autem fœnum multum in loco.* 4. Postquàm refectioni fuere, Christum magnificaverunt, & Regem facere decreverunt. *Illi ergo homines cum vidissent, quod Jesus fecerat signum, dicebant, Quia hic est Propheta qui venturus est in mundum.* Jesus, ergo cum vidisset quia venturi essent, ut raperent, & facerent eum Regem, fugit iterum in montem ipse solus. Hæ circumstantiæ significant dispositiones ad sacram Communionem necessarias, & fructum ex ea percipiendum. 1. Necesse est ut à morbis peccatorum per pœnitentiam sanati sint qui ad sacram Mensam accedunt. 2. Ut Christum sequantur in montem; amore ejus incensi in virtutibus Christianis & bonis operibus se exercent. 3. Humilient se & indignos agnoscant. Pane cœlesti, considerantes carnis suæ fragilitatem ac vilitatem, quod sessione super fœnum significatur: *Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus tanquam flos agri.* Post sacram Communionem laudandus Deus, Christo gratiæ immortales agenda; constituendus est Rex cordis nostri, omnes cupiditates nostræ illius imperio subjiciendæ sunt.

I. Nullus sibi conscius peccati mortalis Eucharistiam sumere debet aut potest absque novo peccato lethali, gravissimoque sacrilegio. (*Libr. 2. Tract. De Eucharistia, Cap. 5. Art. 1. Propositione 2.*) Pœnæ indignè communicantibus à Deo vindice inflictæ. (*Ibid.*) Ad vetera sacrificia accedere non licuit immundis: Multò minùs licet Eucharistiam sumere iis qui lethalis peccati rei sunt. (*Ibid.*) Ozæ Arcam tangentis audacia & pœna. (*Ibid.*) Quàm grave scelus indi-

gnè communicantium: (*Ibid.*) Soli Christi discipuli ejus mensa digni. (*Ibidem*) Indignè communicantes, demoniacis peiores. (*Ibid.*) Spirituales aquilæ esse debent, Christi corpus sumpturi. (*Ibid.*) Indignè communicantes non minùs rei carnificibus qui Christi sanguinem fuderunt. (*Ibid.*) Pœnitentes olim à sacris Mysteriis exclusi, multò magis excludendi peccatores qui pœnitentiam non agunt. (*Ibid.*) Præparatio ad sacram Communionem solemnii Festo imminente. (*Ibid.*) Lethalis peccati rei, vel ipso sanctissimi Sacramenti aspectu indigni sunt. (*Ibid.*) Actus Fidei, dispositiones ad sacram Communionem necessariae (*Art. 2. §. 1.*) Conscientiæ puritas, dispositio ad sacram Communionem necessaria. (*Ibid.*) Amor Dei, & concordia cum proximo (*Ibid. n. 5. 6.*) Pii desiderii fervor necessarius. (*Ibid. num. 7.*) Humilitas, dispositio ad sacram Communionem necessaria. (*Ibid. n. 8.*) Continentia, dispositio ad sacram Communionem. (*§. 2. num. 8.*) Probari & expiari diutius debent, qui in peccata carnis prolapsi sunt, priùs quàm ad sacram Mensam accedere permittantur. (*Ibidem n. 12.*) Quid post sacram Communionem agendum? Sacrae Communionis diebus eleemosynæ pauperibus largiùs erogandæ. A deliciis & jocis omninò temperandum est, & Christo Regi nostro sanctis exercitationibus ac meditationibus, piisque operibus adstendum. Passio Domini recolenda. *Quotiescumque manducabitis panem hunc, mortem Domini annuntiabitis.* Juramentum fidelitatis Christo renovandum.

Quando sederis ut comedas cum principe, diligenter attende quæ apposita sunt ante faciem tuam: & statue cultrum in gutture tuo, si tamen habes in potestate ananiam tuam. . . . *Quæ Mensa est potentis, nisi unde sumitur.*

1. Cor. 10.

1. Cor. 10.

Proy. 13. 10.

S. August. Tract. 26 in Ioan.

sumitur corpus & sanguis ejus, qui animam suam posuit pro nobis? & quid est ad eam sedere, nisi humiliter accedere? & quid est considerare & intelligere quæ apponuntur tibi, nisi dignè tantam gratiam cogitare? Cultrum in gutture portendum, id est, Dei verbo, velut gladio acuto, pertingente usque ad divisionem spiritus & animæ, probare nos debemus, antequam ad sacram communionem accedamus. Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat. In Versione LXX. Interpretum hoc Proverbiorum loco legitur: *Et mitte manum tuam, sciens quia talia te oportet preparare.* Id est, ut S. Augustinus explicat: Sicut Christus pro nobis animam posuit, sic & nos debemus pro fratribus animas ponere. Sic enim, ut ait S. Petrus, *Christus pro nobis passus est, nobis relinquens exemplum, ut sequamur vestigia ejus.* Hos beati Martyres ardenti dilectione fecerunt: Quorum si non inaniter memorias celebramus, atque in convivio, quo & ipsi saturati sunt, ad Mensam Domini accedamus, oportet, ut quemadmodum ipsi, & nos talia præparemus. *Ne desideres de cibis ejus, in quo est panis mendacii.* Qui pane veritatis cibatus est, panem mendacii absit ut desideret. Panis mendacii est quicquid corruptæ hominis voluntati blanditur, quicquid cupiditatem fovet. Panis cæli fastidium rerum terrenarum ingenerare debet, quæ panis sunt mendacii, non nutriend animam, sed debilitans. Manna cibatus, cucumeres, pepones, porros & allia Ægypti non appetat.

1. Petri 2.
11.

IN EADEM DOMINICA.

Jesus ergo cum vidisset, quia venturi essent ut raperent & facerent eum Regem, fugit iterum in montem ipse solus. Joan. vj. 15.

OMnis Christi actio, nostra est instructio. Christus quamvis cæli terræque optimo jure Rex & Dominus, temporalis Regni dignitatem honoremque fugit. Non erat cur se excusaret à capeffendo Regno, dicens: *Non sum Medicus, & in domo mea non est panis, nolite constitnere me Principem populi.* Corporum enim & Animarum languoribus solo verbo, aut tactu medebatur: panes benedictione sua multiplicabat: sed videns populum paratum ad constituendum illum Regem, fugit, ut nos exemplo suo ab ambitione deterreat.

Isai. 4. 7.

Ambitio quàm grave peccatum? ... Simia caritatis ... Ambitiosus ad fidem ejurandam proclivis ... Ecclesiasticarum Dignitatum ambitio damnata Terrenæ potestatis fragilitas, mundanæque celsitudinis vanitas ... Honor & locus Ecclesiastici Regiminis ab homine Christiano innoxie non appetitur... Ambitio via est ad adorationem diaboli. (Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 5. Art. 22.)

Quæ nos ab ambitione detertere debeant. 1. Exemplum Christi honores fugientis. 2. Ambitionis vilitas & ignavia. 3. Curæ & labores ambitionis comites. 4. Honorum vanitas. 5. Ambitionis crudelitas. (Ibid. Art. 23.) Ut Romana illa mulier per viam in qua jacebat cadaver patris à marito occisi, recenti sanguine madentem, currum ad Capitolium agitari jussit, ut imperii possessionem adiret: Sic ambitiosi conculcato Christi crucifixi corpore & sanguine ad Eccle-

Ecclesiasticas & seculares dignitates & honores currunt.

Marcus Fulvius, cui, Græcis devictis, triumphus à Senatu Romano decretus est, non auream aut argenteam statuam circumduxit, sed è cera formatam, multisque vasis igne repletis circumcinctam, ut sensim liquefscens, honorum terrenorum vanitatem ostenderet. *Præterit enim figura hujus mundi ... Sicut cera quæ fluit, auferentur.* Ambitiosis accommodari potest Propheticum illud oraculum: *In aranearum telas erit vitulus Samaria. Quia ventum seminabant, & turbinem metent.*

1 Cor. 7. 31.
Psal. 57. 9.

Clef. 8. 6. 7.

Vir ambitiosus honores & dignitates desiderat ob triplicem rationem. 1. Quia generosi & excelsi animi esse putat, celsitudinem & gloriam querere. 2. Quia utile commodumque esse existimat, honores & dignitates acceptare. 3. Quia gloriosum esse censeat, illas possidere. At Evangelium & Gratia Christi docent. 1. Generosius contemni honores & dignitates terrenas, quàm desiderari & queri. 2. Utilius recusari plerumque quàm acceptari. 3. Gloriosius esse illas promereri, quàm possidere.

Expende quo præconio Mardochæus ex ore Aman fuerit in Regia Assueri urbe celebratus: *Hoc honore condignus est, quemcumque Rex voluerit honorare.* At quis tibi, o Aman, eam laudis & præconii formulam suggestit? Non Rex: Is enim te dictante hoc præscripserat præconium: *Sic honorabitur, quemcumque Rex voluerit honorare.* Credi-ne potest illustrius ab Aman Mardochæi inimico in Mardochæi gratiam adinventum elogium, quàm Rex ipse ad nuntium ejus præscripsisset, existimantis id sibi honoris ab ejus Majestate decerni? Minimè. Unde Rex ipsi diffidens, illum sigillatim, nec absque minis monuerat, *Cave ne quidquam*

de his quæ locutus es, prætermittas. Sed Spiritus Sanctus, cui Mardochæi honos curæ erat, ejus laudes in ipso inimici ore ita perfecit, ut non tam Regio affectu honoratus, quàm summo illo honore dignus prædicaretur. Quid enim magnum fuerit honorem adipisci, nisi honore dignus sis? Honor gemma quædam est, cujus auro vincta pulcritudo valde intenditur, magisque radiat; plumbo verò incrustata, sordidi illius metalli conjunctione minuitur: sic honor in eo qui præclaris dotibus & virtute præditus est magis splendescit; in homine indigno & vitioso speciem omnem & splendorem deperdit. *Gemma- rum divites vene,* ait Cassiodorus, *auri fulgore pretiantur; & gloriam pulcritudinis capiunt, quia nulla degeneri vicinitate sordescunt. Sic bona merita splendidis dignitatibus sociata, alternis præconiis adjuvantur; & unius rei facies de addita venustate pulchrescit.*

Cùm Samuel Regnum Sauli prænunciaret, respondit Saul: *Numquid non filius Jemini ego sum, de minima Tribu Israel, & cognatio mea novissima inter omnes familias de Tribu Benjamin? Quare ergo locutus es mihi sermonem istum?* Nullam tamen rationem habuit Propheta excusationis Saulis. Nam quò magis quis honore ac dignitate se indignum censeat, eò dignior judicandus est. Unde S. Hieronymus ad Heliodorum scribens de Nepotiano Sacerdotium recusante: *Quanto magis repugnabat (inquit) tanto magis in se studia omnium concitabat; & merebatur negando, quod esse volebat, eoque dignior erat, quò se clamabat indignum.*

Jesus ergo cùm cognovisset, quia venturi essent ut raperent eum, & facerent eum Regem, fugit iterum in montem ipse solus. Quis principem

Lib. 5. Variarum, Epist. 40.

1. Reg. 9. 11.

S. Gregorius, 1. p. Pastor. Cap. 3.

„cipari hominibus tam sine culpa po-
 „tuisset, quam is qui hos regeret
 „quos ipse creaverat? Sed quia id-
 „circo in carne apparuit, ut non
 „solum nos per passionem redime-
 „ret, verum etiam per conversatio-
 „nem doceret, exemplum se sequen-
 „tibus præbens, Rex fieri noluit,
 „ad crucis verò patibulum sponte
 „pervenit; oblatam gloriam culmi-
 „nis fugit, poenam probroque mor-
 „tis appetiit: ut membra ejus dis-
 „cerent favores mundi fugere, ter-
 „rores minimè timere, pro verita-
 „te adversa diligere, prospera for-
 „midando declinare: quia & ista
 „sæpe per tumorem cor inquinant,
 „& illa per dolorem purgant. In
 „istis se animus erigit; in illis au-
 „tem etiam si quando se crexerat,
 „sternit. In istis se homo oblivisci-
 „tur, in illis verò ad sui memo-
 „riam nolens etiam coactusque re-
 „vocatur. In istis sæpe & anteacla
 „bona depereunt, in illis autem
 „longi temporis admissa terguntur.
 „Nam plerumque adversitatis ma-
 „gisterio sub disciplina cor premi-
 „tur: quod si ad regiminis culmen
 „eruperit, in elationem protinus
 „usu gloriæ permutatur. Sic Saul,
 „qui indignum se prius considerans
 „fugerat, mox ut Regni governa-
 „cula suscepit, intumuit,

FER. II. POST DOMINICAM IV.
 QUADRAGESIMÆ.

*Auferte ista hinc, & nolite facere
 domum Patris mei domum negotia-
 tionis. Joan. ij. 16.*

Licet Deus ubique sit, utpote
 immensus, licet cælum & ter-
 ram impleat, nec Templis manufa-
 ctis circumscribatur majestas & glo-
 ria ejus; licet in omni loco sit ado-
 randus & orandus; in cælo tamen &

in Templis divino suo Nomini di-
 catis singulari ratione residet; in cæ-
 lo, quia ibi gloriam suam, seque ip-
 sum ut in se est beatis manifestat;
 in Templis, quia ibi gratias suas ho-
 minibus communicat, & ab illis vult
 in sacris illis locis adorari. Cælum
 primum Templum est Majestatis Dei;
 Templum ipsum cælum est angustius,
 in quo ab hominibus *Angelorum can-*
didatis, ut loquitur Tertullianus, ado-
 ratur, colitur, oratur. *Dominus in* ^{Psal. 10. 5.}
Templo Sancto suo, Dominus in cælo
sedes ejus... *Afferte Domino gloriam* ^{Psal. 27. 2.}
& honorem, afferte Domino gloriam
nomini ejus, adorare Dominum in A-
trio Sancto ejus. Ideo Templum do-
 mum suam vocat, ad quam cum re-
 verentia & tremore convenire debeat
 populus, victimas ejus offerre Majes-
 tati, adorare & laudare Dominum
Quoniam bonus, quoniam in seculum
misericordia ejus. Orationes autem
 servorum suorum, in ea quam elegit
 Sacrificii domo, se exauditorum pol-
 licetur. *Oculi mei erunt aperti, &* ^{2. Paralip.}
aures meæ erectæ ad orationem ejus qui
in loco isto oraverit. Elegi enim &
sanctificavi locum istum, ut sit nomen
meum ibi in sempiternum, & perma-
neant oculi mei, & cor meum ibi cun-
ctis diebus. Templis certè nostris ma-
 jor debetur reverentia, quam Tem-
 plo Hierosolymitano, siquidem in iis
 excellentius offertur sacrificium, cor-
 poris nimirum & sanguinis Christi;
 cujus typi fuere veterum oblationes
 victimarum: ibi administrantur Sa-
 cramenta virtute majora & efficacio-
 ra. Ibi Christus reipsa præsens est in
 sanctissimo Eucharistiæ Sacramento,
 ut diebus omnibus adoretur. *Adora-* ^{Psal. 98. 5.}
te scabellum pedum ejus, quoniam san-
ctum est. Quia enim in ipsa carne
 hic ambulavit, quam de carne Ma-
 riæ suscepit, de terra terram, & ip-
 sam carnem nobis manducandam ad sa-
 lutem dedit; nemo autem illam car-
 nem

^{S. August.}
 in hunc
 Psalm.

nem manducat, nisi prius adoraverit: inventum est quemadmodum adoretur tale scabellum pedum Domini, & non solum non peccemus adorando, sed peccemus non adorando. Ibi Spiritus Sanctus velut in sanctuario suo præsudet fidelium orationibus, Postulans pro nobis, id est, postulare nos faciens, gemitibus inenarrabilibus. Ex templis igitur auferre debemus, quaecumque reverentiae debitae eorum sanctitati, & Dei illa inhabitantis majestati repugnant. *Auferte ista hinc.* 1. Auferte immodestiam & scandalum per modestum & honestum habitum ac situm corporis. 2. Auferte evagationes ac distractiones per attentionem mentis. 3. Auferte peccatum, aut certe affectum peccati, per virtutem poenitentiae & contritionem cordis. *Auferte ista hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis.*

I. Modestia externum corporis cultum & ornatum moderatur, ut in eo nihil sit superfluum, nihil dissolutum, nihil affectatum. Externos etiam corporis motus ac situm componit, ut nihil sit in eis quod cujusquam offendant aspectum, sed quod interioris hominis deceat sanctitatem.

Eccli. 19. Nam *Amictus corporis, & risus dentium, & ingressus hominis enunciant*

Philip. 4. 5. *de illo.* Hanc omnibus Christianis virtutem commendat Apostolus: Sed in Templo maxime hanc exhibere debent, ut nihil sit in oculis petulans, nihil in vultu procax, nihil fucatum, nihil in toto corporis habitu dissolutum, superbum, affectatum.

1. Cor. xi. *Modestia vestra nota sit omnibus hominibus, Dominus enim prope est.* Hinc mulieres velatas orare jubet Apostolus. Ideo piissimi Imperatores Theodosius & Valentinianus arma in Templis deferri lata Lege prohibuerunt; ipsique depositis armis & diademate, Tempia Deo dicata ingrediebantur. Ideo jus asyli Templis

collatum est Legibus Imperatorum; ut rei qui ad illa confugerent, ab omni violentia tuti essent. Sufficiat profugis istis Dei auxilium, cui & arma & leges, & ipsa etiam Regia Majestas subiecta est. Nam & nos qui semper jure imperii armis circumdamur, quosque sine armatis stipatoribus esse non convenit, Dei Templum ingressuri, foris arma relinquimus, & ipsum etiam diadema deponimus; & quo submissioris etiam imperii speciem preferimus, eo magis imperii Majestas nobis promittitur. Ad sacra quoque Altaria munerum tantum offerendorum causa accedimus: & cum circumseptum sacrorum aditum ingressi sumus, statim egredimur, nec quidquam ex propinqua divinitate nobis arrogamus. Quantum à prisca illa pietate distant nostri temporis viri ac mulieres! Istae cum omni mundi muliebris luxu & fastu, collo nudae, vultu fucatae, Nundinatitia capita circumferentes, fracto incessu, caudatis vestibus, auro & margaritis fulgentes, æmulo cum Altaribus ornatu, & pretiosarum vestium magnificentia certantes, adstantium oculos à sacratissimis aversos Mysteriis ad se convertunt, formae lenociniis corda suffurantur, quae ut sursum erigantur ad Dominum, Sacerdos commonet. Illi verò, scilicet, viri lascivientes petulantibus oculis scintillas libidinum conflabelant; Ignem alienum, impudicum amorem accendunt in conspectu Domini; quibus Rex Regum merito exprobrat in furore irae suae, quod olim Assuerus misero Aman: *Etiam Reginam vult opprimere, me praesente, in domo mea.* Nam *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est in corde suo.* Huc illuc volvunt oculos, nugantur, confabulantur, sacrosanctis Mysteriis, & divinis Officiis, aut Concionibus

Edictum
Theod. &
Valentin.
Imp. Cod.
Theod. lib.
9. Tit. 46.

Nam. 109

Esther 7. 8.

Matth. 5.
28.

velut

Math. 6
68.

velut theatricis spectaculis adstant; & si quando unum genu in terra ponunt, cum Christi corpus elevatur, Christo insultant immodestia sua, ut milites apud principem Sacerdotum in faciem ipsius Jesu expuentes, colaphis cædentes, & dicentes: *Prophetiza nobis, Christe, quis est qui te percussit.*

S. Cyprian.
Tract. De
Oratione.

II. Auferendæ sunt è Templo evagationes & distractiones mentis, per attentionem ad sacrosanctum Sacrificium, & ad orationem. Abigendæ sunt muscæ morientes, quæ perdunt suavitatem unguenti, mens à tumultuosis sæculi negotiis avocanda, & intra se colligenda est. Claudatur ergo contra adversarium pectus, & soli Deo pateat, cum ad orationem stamus. Cogitatio omnis carnalis & sæcularis abscedat, nec quicquam tunc animus quam id solunt cogitet quod precatur. *Quomodo re audiri postulas à Deo, cum te ipse non audias? Vis esse Deum memorem tui cum rogas, quando tu ipse memor tui non sis? Hoc est ab hoste in totum non cavere; hoc est, quando oras Deum, majestatem Dei negligentia orationis offendere: hoc est vigilare oculis & corde dormire; cum debeat Christianus & cum dormit oculis, corde vigilare. Vide Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 9. n. 3. Ante orationem præparate animas vestras. Orantes cogitate vos sub oculis Dei stare, corda sursum erigite ad Dominum, irrudentia negotiorum, & rerum quarumvis terrenarum phantasmata procul pellite. Auferite ista hinc, & nolite facere domum Patris mei domum negotiationis.*

III. Peccatum, aut certe affectus peccati per pœnitentiam & contritionem cordis auferre debemus, cum ad Templum Dei accedimus: siquidem alias Petrum promereri, placare Judicem non valemus, sacrificii

fructum percipere, postulata impetrare non possumus. *Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus. Et, Qui avertit aurem suam ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis.* Ea conditione se preces populi sui in Templo suo exauditurum pollicitus est Dominus, ut animo peccatorum pœnitente oraret. *Si clausero calum, & pluvia non fluxerit, & mandavero locustæ ut devoret terram, & misero pestilentiam in populum meum: conversus autem populus meus, super quem invocatum est nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquisierit faciem meam, & egerit pœnitentiam à viis suis pessimis: & ego exaudiam de celo, & propitius ero peccatis eorum.* Tempore veteris Legis ab aditu Templi arcebantur quicumque legali immunditia polluti erant, donec ritu à Lege præscripto expiati essent. Primis Ecclesiæ sæculis, quandiu stetit pœnitentialis Disciplina, publicè Pœnitentes à sacrorum Mysteriorum non participatione solum, sed & conspectu arcebantur, nec Templum adibant nisi ut Dei verbum audirent, veniam precarentur, ingemiscerent, lacrymarentur, & humiliter prostrati, expiarentur orationibus Sacerdotum. Quanto magis indigni vel ipso tremendorum Mysteriorum conspectu, Templique in quo Dei Majestas residet, censendi sunt, qui in affectu peccati perserverant, nec ullum habent pœnitentiæ sensum, nullum contritionis initium, quin potius nova fortè peccata meditantur? Miseri, ingrati, sacrilegi, in quibus funestum illud Prophetæ oraculum implebitur: *Dilexit maledictionem, & veniet ei; noluit benedictionem, & elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum, & intravit sicut aqua in interiora ejus, & sicut oleum in ossibus ejus. Exurge Domine, judica.*

Psal. 63.

Prov. 28.

2. Paralipi
7.

et. m. 129

Psal. 103.
18.

judica causam tuam, & qui facto quasi flagello de funiculis vendentes & ementes, domumque Patris tui, & consequenter tuam, qui unus cum Patre Deus es, profanantes ejecisti, emenda eos qui violant sanctitatem Templorum nomini tuo consecratorum; verbera eos ad emendationem, non ad perditionem: fac ut peccatorum suorum gravitatem agnoscant, & pœnitentiam agant. Leva manus tuas in superbias eorum in finem. Quanta malignatus est inimicus in Sancto, & gloriati sunt qui oderunt te, in medio solemnitatis tue. Leva manus tuas ut Pater corripuens & erudiens, non ut iudex sæviens & perdens, Inimicos ad te converte, & per gratiam tuam fac amicos. Da ut in spiritu humilitatis, & in animo contrito adorent in Templo sancto tuo, & confiteantur nomini tuo; ut solvant calceamenta de pedibus suis, id est, affectum peccati & pravas cupiditates exuant, cum domum orationis adeunt: ne propter malitiam suam à Templo gloriæ tuæ ejiciantur. Vide Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 5. n. 5.

FER. IV. POST DOMINICAM IV.
QUADRAGESIMÆ.

Præteriens Jesus vidit hominem cæcum à nativitate: & interrogaverunt eum Discipuli ejus: Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur? Joan. ix. 1. & 2.

Cæcitas corporis sine ullo prorsus hominis cæci peccato contingere potest, non verò cæcitas cordis. Hoc enim malum, & peccatum est, & pœna peccati, & causa peccati. Omnes homines à nativitate cæci, quia peccatores & filii iræ nascuntur. Error & tenebræ peccatori-

bus concreata sunt. Peccata propriæ voluntatis novas tenebras hominum mentibus offundunt. Ambulabunt ut cæci, quia Domino peccaverunt. Hæc voluntaria cæcitas, quæ hominis libertate inchoatur, Dei lumen gratiæ suæ subtrahentis justitia consummatur. Evanuerunt in cogitationibus suis, & obscuratum est insipiens cor eorum. . . . Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea quæ non conveniunt. Ignorantia & cæcitas non excusant eos qui intelligere noluerunt ut bene agerent, vel scire neglexerunt; aut dignos se præbuerunt qui desererentur lumine veritatis, quod occulto iudicio, nunquam tamen injusto Deus facere potest, & plerumque facit. Inexcusabilis est omnis peccator, vel reatu originis, vel additamento propriæ voluntatis, sive qui novit, sive qui ignorat, sive qui judicat, sive qui non judicat: Quia & ipsa ignorantia in eis qui intelligere noluerunt, peccatum est; in eis autem qui non potuerunt, pœna peccati. Ergo in utrisque non est justa excusatio, sed justa damnatio. Vide Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Art. 1. Regulis 71. 73. 75.

In cæcitate cordis tria vos considerare velim, Auditores: 1. Hominis spiritualiter cæci calamitatem, ut timeatis. 2. Spiritualis cæcitatis causas, ut caveatis. 3. Remedia, ut quæratís & postuletis.

I. Qui spiritualiter cæcus est, errat à via veritatis & justitiæ, frequenter offendit, & cadit in peccatum, spiritualium hostium incursum expositus est, vixque potest ab illis se tueri; vix aliquid boni operatur; ligatus quasi vinculis tenebrarum, vix se movere potest. Non est Deus in conspectu ejus, inquinata sunt viæ illius.

S. August.
lib. 5. Cont.
Julian. 3.
C. 3. Eccli.
xi. 16.

Sophon. 17.

Rom. 1. 21.
& 28.

S. August.
Epist. 194.
aliàs 105.

Psalm. 10. 5.

Sap. 17.

S. August.
lib. de Nat.
& Grat. C.
121

Psal. 34. 6.
S. August.
serm. 1. in
hunc Psal.
n. 9.

Judic. 16.
S. Paulin.
Epist. 4 ad
Sev. Tom.
6. Bibliot.
Patr. Edit.
Lugdun.

illius in omni tempore. Similis est
ejus calamitas miteriae Aegyptiorum
in horrendis illis tenebris, quibus eos
Deus percussit ob impietatem & im-
manitatem in populum suum. Vincu-
lis tenebrarum & longa noctis com-
pediti, inclusi sub tectis, fugitivi per-
petuae providentiae jacuerunt. Et dum
putant se latere in obscuris peccatis,
tenebroso oblivionis velamento dispersi
sunt, paventes horrendè, & cum ad-
miratione nimia perturbati. Cogita-
te pravaricatore legis quam digne
lux deferat veritatis: qua desertus
utique fit cecus, & plus necesse est
offendat, & cadendo vexetur, vexa-
tusque non surgat. In tenebris ambu-
lat, in via lubrica & præcipitiis ple-
na, insidiantibus & insequentibus sa-
lutis suæ hostibus, angelis rectoribus
tenebrarum harum. Fiat via illorum
tenebrae, & lubricum: & angelus Do-
mini persequens eos. Horrenda via.
Tenebras solas quis non horreat?
Lubricum solum quis non caveat? In
tenebris & lubrico quæ is? Ubi pe-
dem figis? Sunt ista duo mala ma-
gnæ pœnæ hominum; tenebrae ignoran-
tia, lubricum luxuria. Fiat via illo-
rum tenebrae & lubricum, & ange-
lus Domini persequens eos: Ut non
possint stare. Nam unusquisque in tene-
bris & in lubrico cum videt quia si
pedem moverit, labitur, & lux illi
ante pedes non est: vel hoc fortè fa-
cit ut exspectet donec luceat: sed ibi est
angelus Domini persequens eos. Simi-
les sunt Samsoni cui Philistæi eruerunt
oculos, eumque ad molam versandam
ut jumentum alligarunt. Per er-
rores suorum sensuum, quasi circa
ambages molarum, laboriosa miser
statione versatur, usui suo vacuus,
& operosus alieno: stat in via pec-
catorum, compeditus vinculis cu-
piditatum suarum: & ipse sibi car-
cer est, obsessus tenebris erroris sui,
& conscientiae squalore concretus,

in semetipso pistrini ergastulum pa-
titur: saxum cordis sui pertinacia
iniquitatis induratum quasi molam
versat, farinam hostibus suis de-
corrupta animæ suæ fruge confi-
ciens.

II. Excæcantur oculi corporis fu-
mo, igne, pulvere. Excæcantur ocu-
li cordis fumo ambitionis, igne luxu-
riæ, pulvere avaritiæ & cupiditatis
rerum terrenarum. Ambitiosi & su-
perbi cæci sunt. Evanuerunt in cogi-
tationibus suis, & obscuratum est in-
sapiens cor eorum. Cæci sunt, qui
terrenarum dignitatum & honorum
vanitatem non vident. Spes impij
tamquam fumus qui à vento diffusus
est: & tamquam memoria hospitis u-
nius diei prætereuntis. Cæci sunt, qui
inanis gloriæ cupidi sunt, in homi-
num errore & mendaciis ut plurimum
fundatæ. Quid ista cecitate tenebro-
sus, ad obtinendam inanissimam glo-
riam errorem hominis aucupari, &
Deum testem in corde contemnere?
quasi verò ullo modo comparandus sit
error illius qui te bonum putat, er-
rori tuo qui homini de falso bono pla-
cere studes, de vero malo displices
Deo.

Excæcat oculos cordis luxuria. Sa-
percecidit ignis, & non viderunt so-
lem. Hinc de senibus illis impudicis,
qui Susannæ castitati sunt insidiati, scri-
ptum est: Exarserunt in concupiscen-
tiam ejus, & everterunt sensum suum,
& declinaverunt oculos suos, ut non
viderent calum, neque recordarentur
judiciorum justorum. Vide Lib. 3. Theo-
log. Dogm. & Moral. Tract. de Pec-
catis, Cap. 8. Art. 4. n. 1.

Denique interioris hominis oculos
excæcat avaritia. Nemo potest eo-
rum qui delectantur presentibus & ca-
ducis, celestia ac spiritualia contueri
(inquit S. Chrysostomus) Qui verò
ista contempserit, & velut umbram
hac & pulverem duxerit, velocius
ad il-

Sap. 5. 15.

S. August.
in Cap. 6.
Epist. ad
Gal. n. 59.

Psal. 57. 9.

Daniel. 13.

S. Chry-
sost.
Lib. 2.
de Com-
punct.
cordis,
Tom. 4 E-
dit. Front.
Duc. p. 125.

ad illa perveniet. Nam & apud homines hic mos est, ut tum thesauros suos & reconditas divitias patefiant filiis suis, cum eos jam adultos viderint, & puerilis lascivia vitia respuisse: donec enim his dediti sunt, non possunt eis parentum secreta committi. Ita ergo & Anima, nisi prius didicerit terrena contemnere, cœlestia mirari non poterit: & contra, quandiu cœlestia miratur, necessario terrena spernit ac despicit. Unde S. Paulus ait: *Animalis homo non percipit quæ Dei sunt.* Nihil magis opponitur caritati veritatis, quam venenum cupiditatis. Illis verò qui caritatem veritatis non receperunt, mittet Deus operationem erroris, ut credant mendacio.

1. Cor. 2. 14.

2. Theff. 2. 10.

III. Cæcitatis spiritualis remedia.

Joan 9. 40. & 41.

1. Humilitas & agnitio ipsius cæcitatis. Ideo Pharisei magis cæci quam ille qui cæcus natus erat, illuminati non sunt, quia cæcitatem suam non agnoverunt. Numquid & nos cæci sumus? (inquirebant) Quibus Christus respondit: *Si cæci essetis, non haberetis peccatum: Nunc verò dicitis, Quia videmus: peccatum vestrum manet.* Necesse est ut Christus luto inungat oculos nostros, ut gratia sua medicinali ostendat nobis omnia quæ in hoc mundo amamus, omnia quæ sensibus nostris & cupiditatibus blandiuntur, lutum esse. Et linivit lutum super oculos ejus. 2. Mandato Christi Jesu obediendum est absque mora; eundem ad piscinam pœnitentiæ, in eaque lavandi sunt oculi. *Vade, lava in natatoria Siloe (quod interpretatur, Missus)* 3. Credendum in Filium Dei fide per dilectionem operante, eique adhærendum. At ille ait: *Credo, Domine: & proci- dens adoravit eum.* Terribile illud judicium timeamus, de quo Jesus ait: *In judicium ego in hunc mundum veni, ut qui non vident videant, &*

qui vident cæci fiant. Timeamus ne auferatur à nobis lux nostra, immò lux Dei, sine qua videre non possumus. Oremus ut illuminet oculos nostros, ne unquam obdormiamus in morte, ne quando inimicus noster adversum nos se prævaluisse gloriatur. Deus meus, illumina oculos meos, ut cognoscam mundi & rerum omnium temporalium vanitatem, ne ipsas amem. Illumina oculos meos, ut cognoscam infirmitatem meam, ne de meis viribus præsumam. Illumina oculos meos, ut cognoscam veritatem tuam & legem tuam, cognitione cum amore conjuncta, ne ab illa unquam deficiam, eamque transgrediar. Illumina oculos meos, ut cognoscam Christianæ professionis sanctitatem & officia, illaque fideliter adimpleam. *Illumina oculos meos, ne unquam obdormiam in morte: nequando dicat inimicus meus, Prævalui adversus eum.*

Psalm. 12. 4. & 5.

FER. V. POST DOMINICAM IV. QUADRAGESIMÆ.

Ecce defunctus efferebatur filius unicus Matris sue, & hac vidua erat; & turba civitatis multa cum illa. Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. Luc. vij.

NON in Philosophorum scriptis, sed in Evangelio; non in ratione, sed in fide; non in blandimentis & compassione amicorum hujus sæculi, sed in verbis Jesu Christi, solatium quærere debemus in morte carorum nostrorum. *Noli flere.* Temperandum est à lacrymis, aut certè modus adhibendus est dolori, ne sicut Gentiles fide, spe, & caritate destituti contristemur.

Noli flere, sive propinquos & amicos tibi mors eripiat, sive tibi ipsi

ipsi immineat; siquidem mors præ vita diuturna hominibus, Christianis, in hoc mundo peregrinantibus, optanda est. 1. Hominibus mors vita melior est, quia finis miseriarum & calamitatum. 2. Christianis, quia finis peccatorum. 3. Peregrinis, quia finis peregrinationis, & migratio ad caelestem patriam est.

I. Quid est quod hæc vita delectet, plena ærumnarum & sollicitudinum? *Homo natus de muliere, brevi vivens tempore, repletur multis miseriis.* Nulla potest esse jucunditas inter has vitæ nostræ amaritudines, aut dolores, quæ vel ex corporis ipsius infirmitate, vel extrinsecus accidentium incommoditate generantur. Anxii enim semper, & ad ipsa latiorum vota suspensi, quodam fluctuamus incerto, sperantes dubia pro certis; incommoda pro secundis, caduca pro solidis, nihil habentes potestatis in arbitrio, nihil firmitatis in voto. At si aliquid contra voluntatem acciderit, perditos nos putamus, plusque adversorum dolore frangimur, quam secundorum fructu potimur. Quibus igitur carent bonis morientes, qui magnis eripiuntur incommodis? Nulla hominum conditio à miseria immunis. Florentibus prosperioris vitæ rosis spinæ mentis, animæque sentes semper adjunguntur. *Irrutiles licet, o homo, aut splendore nobilitatis, aut fastigio potestatis, aut fulgore virtutis, semper tibi spina proxima est, semper est sentis, semper inferiora tua respice, super spinas germinas, nec prolixa gratia manet: brevi unusquisque decurso ætatis flore marcescit.* Hinc Ecclesiastes ait: *Laudavi magis mortuos quam viventes: & feliciorum utroque judicavi, qui necdum natus est, nec vidit mala quæ sub sole fiunt.* Et alibi: *Melior est dies mortis die natiuitatis.* Fuisse

quidam feruntur populi, qui ortus hominum lugerent, obitusque celebrarent: Nec imprudentes; eos enim qui in hoc vitæ salum venissent, moriendos putabant: eos verò qui ex istius mundi procellis & fluctibus emerissent, non injusto gaudio prosequendos arbitrabantur. *Nos quoque ipsi, inquit S. Ambrosius, Natales dies defunctorum obliviscimur, & eum quo obierunt diem celebri sollemnitate renovamus.* Itaque si plena oneris vita, utique finis ejus allevamentum est: allevamentum autem est bonum: mors autem finis: mors igitur bonum est.

II. Mors optanda Christianis præ vita, quia finis est peccatorum. Ipsi justi quotidie peccant. Manet in eis concupiscentia, quantumvis cum ea pugnent; infelix autem illud peccati semen, nova in dies peccata parit. Non extinguetur autem nisi ipsa corporis morte. Quid igitur tantopere vitam istam desideramus, in qua quanto diutius quis fuerit, tanto majore oneratur sarcina peccatorum? Ipse Dominus ait: *Sufficit diei malitia sua.* Et Jacob ait: *Dies annorum vitæ meæ centum triginta minimi & mali.* Non quia dies mali, sed quia nobis accessu dierum malitiæ incrementa cumulantur. Nullus enim dies sine nostro peccato præterit. Hinc Apostolus ait: *Mihi vivere Christus est, & mori lucrum.* Quasi servus Christi, non refugit vitæ obsequium, & quasi sapiens lucrum mortis amplectitur. *Lucrum est enim evasisse incrementa peccati.* Lucrum evasisse deteriora, & ad meliora pervenisse. Christiani mortem timere non debent ut finem naturæ: mortem cum gaudio suscipere debent ut finem peccati. Deus mortem non fecit, sed postquam homo lapsus in flagitium est prævaricationis & fraudis, sen-

S. Ambros. Lib. de Fide Resurrect.

Idem, Lib. de bono Mortis, Cap. 2.

S. Ambros. Ibid.

Matth. 6. 34.

Genes. 47. 9.

Philip. 1. 11.

Job. 14.

S. Ambros. Lib. de fide Resurrect.

S. Ambros. Lib. 3. Herem. Cap. 21.

Ecclesiast. 4. 2. & 3.

Ecclesi. 7. 2.

S. Ambros.
Lib. de bo-
no Mortis.
C. 4.

Sap. 4. 10.
11. 149

Rom. 7. 24

S. Ambros.
Lib. de bo-
no Mortis.
C. 4.

2. Cor. 5. 6.

S. August.
in Psal. 85.

tentia eum comprehendit ut in terram suam terra remearet: sic mors quæ peccati filia & pœna est, facta est finis peccati. *Ne quo esset vita diuturnior, eo fieret culpa numerosior; passus est Dominus subintrare mortem, ut culpa cessaret.* Immatura mors electorum respectu, misericordis Dei beneficium est, eos rapiens ut tentationum subtrahantur incerto, & ne grandioris ætatis accessu depraventur. *Placens Deo factus est dilectus, & vivens inter peccatores translatus est. Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus, aut ne fictio deciperet animam illius... Placens erat Deo anima illius: propter hoc properavit educere illum de medio iniquitatum.* Mortem ut finem peccati spectabat Apostolus, cum suspirans exclamabat: *Quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jesum Christum... Desiderium habens dissolvi, & esse cum Christo.* Addiderim, ipsis etiam peccatoribus mortem esse vita meliorem. *Gravius est enim ad peccatum vivere, quam in peccato mori: quia impius, quandiu vivit, peccatum auget: si moriatur, peccare desinit. Plerique criminum suorum absolutione latantur. Si emendaturi sunt, rectè: si perseveraturi in eis, stultè: quia longè illis plus damnatio profuisset, ne incrementa facerent peccatorum.*

III. Mors justis expetenda præ vita, quia finis peregrinationis, & transitus ad cælestem patriam. *Dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino Audemus autem & bonam voluntatem habemus magis peregrinari à corpore, & presentes esse ad Dominum.* Hinc Propheta Rex ait: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! Nam si dulcis patria, amara est peregrinatio, si amara peregrinatio, tota die tribulatio. Quando non est tribulatio? quando*

in patria delectatio? Perfecti Christiani patienter vivunt, delectabiliter moriuntur. *Qui desiderat, sicut Apostolus, dissolvi & esse cum Christo, patienter vivit, delectabiliter moritur.* Christiani exules mundi, *Hominum genus morti expeditum* (inquit Tertullianus.) Considerandum est, fratres dilectissimi, & identidem cogitandum, renunciassè nos mundo, & tamquam hospites & peregrinos nos isthic interim degere. *Amplectamur diem, qui assignat singulos domicilio suo, qui nos isthic ereptos, & laqueis secularibus exsolutos paradiso restituit, & regno cælesti.* Quis non peregre constitutus properaret in patriam regredi? Quis non ad suos navigare festinans, ventum prosperum cupidius optaret, ut velociter caros liceret amplecti? Patriam nostram paradisum computamus, parentes Patriarchas habere jam cœpimus; quid non properamus & currimus ut patriam nostram videre, ut parentes salutare possimus? Magnus illic nos carorum numerus exspectat, parentum, fratrum, filiorum frequens nos & copiosa turba desiderat, jam de sua immortalitate secura, & adhuc de nostra salute sollicita. Ad horum conspectum & complexum venire, quanta & illis & nobis in commune lætitia est? Vide *Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 2. Art. 5.* quo Dominicæ orationis petitio altera explicatur, *Adveniat Regnum tuum.*

FER. VI. POST DOMINICAM IV. QUADRAGESIMÆ.

Domine, jam factet, quatrduanus est enim. Joan. XI. 39.

PECCATUM mors Animæ. *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur.* Sicut corpus de anima, sic anima de Deo

S. August.
Tract. 9. in
Joan.

S. Cyprian.
lib. de
Mortalit.

Ezech. 18.

Deo vivit: sicut moritur corpus cum ab eo recedit anima, sic moritur anima, cum ab ea recedit Deus. *Dimitte mortuos sepelire mortuos suos,* (ait Christus.) Recedente anima, mox corpori foetor, corruptio, putredo, vermis, cinis, horror, & omnia visu detestanda succedunt: Discedente Deo, confestim venit in animam peccatorum foetor, corruptio criminum, vitiorum putredo, conscientiae vermis, vanitatum cinis, infidelitatis horror: & fit in corporis sepulcro vivo funus animae jam sepultae.

Tres mortui à Christo suscitati tria peccatorum genera significant. Sicut tribus gradibus ad peccatum pervenitur, suggestionem, delectationem, consensum: ita ipsius peccati tres sunt differentiae, in corde, in facto, in consuetudine, tamquam tres mortes. Una quasi in domo, cum in corde consentitur libidini; altera jam prolata quasi extra portam, cum in factum procedit assensus: tertia cum vi consuetudinis male tamquam mole terrena premitur animus, quasi in sepulcro jam putens. Hujus mortis figura Lazarus in sepulcro foetens. Domine, jam foetet, quatrduanus est enim. Revera ad istam consuetudinem quarto quodam progressu pervenit anima. Prima est enim quasi titillatio delectationis in corde, secunda consensio, tertia factum, quarta consuetudo. Vide Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 9.

In Peccatoris pravis habitibus & diuturna consuetudine peccati implicati inferior status, quam Lazari mortui quatrduani & foetentis. 2. Peccatoris hujusmodi mirabilior conversio quam resurrectio Lazari.

Miserabilem statum hominis diuturna & inveterata peccati mortalis consuetudine irretiti egregie ac lucu-

lente describit S. Augustinus Serm. 98. alias 44. De Verbis Domini. Vide Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Regula 82. Primus ad hoc malum gradus, spiritalis languor animae. Erat quidam languens Lazarus. 2. Sopor seu vigilantiae Christianae defectus. Lazarus dormit. 3. Mors animae per mortale peccatum. Lazarus mortuus est. 4. Consuetudo peccandi. Quatrduanus est. 5. Foetor seu scandalum. Jam foetet. In illo miserabili statu omni sensu miseriae suae sunt destituti, & ideo infelicissimi. Quid enim miserius misero non misere sibi? Cum consuetudo mali non eos sinat videre quia malum est, Fiunt S. Augusti defensores malorum factorum suorum, irascuntur cum reprehenduntur. Bibunt sicut aquam iniquitatem: laetantur cum male fecerint. Legis vocem contemnunt. Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit. Profundum illud sepulcrum est gravi lapidis mole clausum, quae duritia cordis est. Solum est cor durum, quod semetipsum non exhorret, quia nec sentit. Nemo duri cordis salutem unquam adeptus est, nisi quem forte miserans Deus, abstulit ab eo, juxta Prophetam, cor lapideum, & dedit cor carneum. Quid ergo cor durum? Ipsum est quod nec compunctione scinditur, nec pietate molitur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur. Ingratum ad beneficia est, ad consilia infidum, ad iudicia saevum, inverecundum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad divina; praeteritorum obliviscens, praesentia negligens, futura non praeviciens. Ipsum est cui praeteritorum, praeter solas injurias nihil omnino non praeterit, praesentium nihil non perit; futurorum nulla, nisi forte ad ulciscendum prospectio seu praeparatio

Iban. 14.
S. Petrus
Chrysost.
Serm. 19.

S. August.
Lib. 1. de
Ser. Dom.
in Monte.
C. 12.

Prov. 18. 36

S. Bernard.
Lib. 1. de
Consid. C.

S. August.
Serm. 97.
alias 44.

ratio est. Et ut brevi cuncta horribilis mali mala complectar, ipsum est quod nec Deum timet, nec hominem reveretur. Profundum illud peccatorum tenebrosum est, quas tenebras nec lumen rationis cupiditatibus excacatae, nec lumen fidei mortuae & pene corruptae, nec lumen gratiae invalidae, aut iusto Dei iudicio negatae dissipare potest. In illo malitiae centro peccata peccatis addentes, funesta quiete peccatores fruuntur, nullis conscientiae stimulis excitati. Et non suffecerat errasse eos circa Dei scientiam, sed & in magno viventes inscientia bello, tot & tam magna mala pacem appellant. Hunc peccatoris inveterati statum sub figura calamitatis Judaici populi Jeremias Propheta luet. In tenebris collocavit me, quasi mortuos sempiternos. Hæc peccati poena est, simul & peccatum. Ex poena etenim culpa est, videre bonum quod agere debeat, & implere non posse: & rursus ex graviore poena culpa est, quod agere debeat, nec videre. In hoc misero statu ligatus est peccator non solum sepulcralibus institis, ut Lazarus; sed ferreae voluntatis compedibus. Suspirabam (inquit Augustinus) ligatus non ferro alieno, sed mea ferrea voluntate. Velle meum tenebat Inimicus, & inde mihi catenam fecerat, & constrinxerat me. Quippe ex voluntate perversa facta est libido; & dum servitur libidini, facta est consuetudo: & dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas. Quibus quasi ansulis sibimet innexis, unde catenam appellavi, tenebat me obstrictum dura servitus.

II. Conversio peccatoris obdurati, & diuturna peccati consuetudine implicati, mirabilior est resurrectione Lazari. Lazarus enim quatrduanus & foetens, quamvis nullum vitae sensum in sepulcro haberet, resurrectioni

tamen suae nullum opponebat impedimentum: Voci Christi, qui mortis & vitae Dominus est, statim paruit; protinus anima redeunte & corpus vivificante, exivit è tumulo. At peccator inveteratus obicem opponit resurrectioni suae. Mortuus est, voci Christi è tumulo vocantis rebellis. Resurrectionis huius difficultatem in resurrectione Lazari Christus Jesus adumbravit, non tactu solo, aut simplici voce ipsum suscitans, ut alios mortuos, sed postquam infremuisset spiritu, & turbasset seipsum; fufis deinde lacrymis; tum remoto lapide ab ostio speluncae, in qua sepultus jacebat Lazarus; secundum hæc, erectis in cælum oculis, & gratias actis Patri; tandem voce magna clamans: *Lazare, veni foras.* Prodeunte autem statim, qui fuerat mortuus, sed facie sudario involuta & ligata, manusque & pedes institis seu fasciis sepulcralibus vinctas habente, iussit illum solvi, ac dimitti. *Solvite eum, & sinite abire.* His resurrectionis Lazari circumstantiis, significavit Christus Jesus quid per gratiam suam ad spiritalem resurrectionem peccatoris agendum sit.

I. Peccator fremere debet horrore criminum suorum, eaque detestari: *Infremuit spiritu, & turbavit seipsum.* Status sui miseriam considerare, Jesum invocare ut venit, & misericordiae suae oculis respiciat infelicem animam, mortuam, & quæ ab illo uno vivificari potest, corruptam, foetentem. *Domine, veni & vide.* 2. Pœnitentiae lacrymis ablueri debet peccata sua, quas eliciant lacrymæ Jesu illius mortem flentis, sanguis Jesu pro ejus peccatis effusus. *Et lacrymatu est Jesus.* Lacrymæ sint amoris testes, nec ex solo pœnarum timore, sed amore pœnitente profusæ. *Ecce quomodo amabat eum.* 3. Tollantur omnia conversionis impe-

Sap. 14. 22:

Lament. 4.
S. Hieron.
Lib. 2. Cō-
ment. in
Lament. ad
Cap. 3.S. August.
Lib. 8. Cō-
fess. Cap. 5.

impedimenta. Duritia cordis piorum librorum lectione; occasiones peccati derelictione personarum, societatum, locorum, officiorum, vanitatum, oblectamentorum, quæ ad peccatum pertraxerunt & illexerunt: humani omnes respectus firmo vitæ novæ proposito, & inchoatione. *Tolite lapidem.* 4. Deum ferventer orare debet peccator pœnitens ut animæ suæ vitam gratiæ restituat, idque ut impetret, oculi cordis erigendi sunt in cælum per divinæ misericordiæ fiduciam. *Elevatis sursum oculis.* 5. Ad vocem gratiæ, non vulgaris, sed fortissimæ, & efficacissimæ, clamantis, *Lazare veni foras*, de sepulcro prodeat peccator ille quem moles consuetudinis premit, peccata sua confiteatur. *Quid est foras prodire* (inquit S. Augustinus) *nisi quod occultum erat, foras prodere? Qui confitetur, foras prodit. Foras prodire non posset, nisi viveret: Vivere non posset, nisi resuscitatus esset.* 6. A sacerdote Christi ministro, cui comperta erit peccatoris pœnitentis vita certis indiciis, absolvi debet secundum mandatum Domini. *Solvite illum, & sinite abire.* Ipsum Lazarum attende: cum vinculis prodit. *Jam vivebat confitendo; sed nondum liber ambulabat, vinculis irretitus.* Quid ergo facit Ecclesia, cui dictum est, *Quæ solveritis, soluta erunt*, nisi quod ait Dominus continuo ad Discipulos, *Solvite illum, & sinite abire?*

S. August. Serm. 67. aliàs 8. de verb. Dom.

S. August. ibid.

DOMINICA IN PASSIONE.

Responderunt Judæi, & dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu, & demonium habes? ... Tulerunt ergo lapides ut jacerent in eum. Joan. viij. 48.

Christum Jesum Salvatorem nostrum blasphemis suis & calumniis persecuti sunt Judæi, antequam ipsum in crucem agerent. Illum in quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter, dæmonium habere, ora infernalium clamant: Samaritanum appellant eum qui Dei cultum honoremque verbo & operibus promovet, qui gloriam suam non quærit, quem Abraham desideravit & coluit, ex fide in ipsum justificatus: lapidibus petunt Sanctum sanctorum, quem arguere non possunt de peccato, Dei Filium coeternum Patri, & ab illo glorificatum, imò in gloria & in omnibus æqualem. Jam ergo patitur Christus à Judæis, qui & ejus divinitati injuriam faciunt blasphemis suis, & illum calumniis suis ut hominem proscindunt. *Os suum posuerunt in cælum, & lingua eorum transivit in terra.* Hi sunt de quibus Propheta in persona Christi ait: *Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens & rugiens.* O Linguas præcidendas! Poterat Jesus terram aperire, ut illos vivos absorberet, sicut Core, Dathan & Abiron: poterat urfos immittere, qui illos discernerent, ac devorarent, sicut pueros insultantes Elisæo: Mittere poterat Angelum, qui illos interficeret, ut blasphemum Rabsacem & Assyrios. Verum nihil hujusmodi facit mitissimus Jesus. Non enim venit ut potentiam ostenderet, sed ut patientiam doceret. Id unum respondit: *Ego dæmonium non habeo; sed honorifico*

Coloss. ii. 9.

Psalm. 72. 9.

Psalm. 21. 24.

Patrem meum, & vos inhonorastis me. Calumniatorum & maledicorum linguis quotidie Christus inhonoratur in membris suis, non à Judæis, sed ab iis qui se Christianos profitentur. Quæ enim membris suis inferuntur injuriæ, calumniæ, detractio- nes, convicia, sibi ipsi illata repu- tat. *Saule Saule, quid me persequeris? Ego sum Jesus quem tu persequeris.* Persecutorem suum vo- cat persecutorem membrorum suo- rum. *Caput enim & membra unus est Christus.* Cum detractio vitium sit tam commune, hoc Sermone ab eo deterrendi sunt Christiani, & ostendendum. 1. Eos verè dæmonium habere, seu eorum linguas à diabolo moveri, eique ad peccati propaga- tionem & ad Regnum ejus extenden- dum atq; firmandum servire, qui pro- ximum calumniantur, vel ejus famæ detrahunt. 2. Eos qui calumniam pa- tiuntur, & quorum famæ detrahitur, Christi Jesu patientiam & mansuetu- dinem imitari debere.

I. Quæ mala à lingua maledica proveniunt? Detractio quàm grave crimen? Serpens & detra- ctor æquales. . . . Detractio extremus velut diaboli laqueus. . . . Libido de- trahendi, propagatrix peccati Detractionis vitium, præcipuè impu- gnat & persequitur caritatem Variæ obtrektoriarum artes Lin- guæ maledicæ crudelitas Lingua maledica, crudelior lancea qua Chri- sti latus confossum est Detra- ctio crudelitati homicidii proxima. (*Lib. 3. Tractat. de Peccatis, Cap. 9. Artic. 5. Regula 10.*) Varii detrahen- di modi. (*Regula 17.*) Non excusa- tur à peccato mortali, qui graves de- tractiones ab aliis auditas referendo & repetendo suas facit. . . . Detra- ctio ab uno traducitur ad plurimos, ingenita maledicendi libidine, singu- losque peccatores constituit. (*Ibid.*

Regula 19.) Lethalis peccati rei sunt, qui alios ad detrahendum incitant: aut gravem obtrectationem lubenter & cum voluptate audiunt: aut non corripiunt detrahentem, cum ad id tenentur ex officio. (*Ibidem Regula 24.*) *Detractor & libens auditor, dia- bolum portat in lingua.* Quisquis fal- sum crimen imposuit alteri, aut ve- rum ejus crimen injustè & contra debitum ordinem prodidit, famam ejus restituere tenetur quo meliori modo fieri potest. Nisi verò ad id præstandum sit paratus, absolvi Sacra- mentaliter non debet. (*Regula 28.*) Quàm necessaria & quàm difficilis alienæ famæ restitutio. (*Ibid.*)

Lingua universitas iniquitatis. De- tractio universale peccatum. Tri- plex peccatum universale. 1. Pecca- tum Adami universale est propaga- tione, quia in omnes ejus posteros diffunditur. 2. Peccatum Judæorum, qui Christum persecuti sunt & cruci- fixerunt, malitia universale est. 3. Peccatum Angelorum apostatarum u- niversale est duratione, quia ita fue- runt in malo obstinati, ut agere pœ- nitentiam non possent. Detractio universale peccatum est, 1. Ratione propagationis, quia plures inficit, quodammodo similis peccato Ada- mi. 2. Ratione malitiæ, ut peccatum Judæorum, quorum crudelitatem imi- tatur. 3. Ratione durationis, quia detractores difficilè resipiscunt & sa- tisfaciunt. Circulus peccatorum ex lingua maledica. *Inflamat rotam*

II. Qui calumniam patiuntur, & quorum famæ detrahitur, Christi Je- su patientiam & mansuetudinem de- bent imitari. Detractionem detra- ctione elidere, calumniam calumnia repellere nunquam licet; nec ab- sique lethali peccato fieri potest. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 9. Art.*

Paulinus
Foro Jul. E-
pist.

Jacobi 3.6.

Jacobi 3.

S. August.
Tract. 43.
in Joan.

Art. 5. Regula 27. & Cap. 11. Art. 4. Regula 10.) In hodierna S. E. vangelii lectione, à Potentia discimus patientiam. Quid enim sumus servi ad Dominum, peccatores ad Justum, creatura ad Creatorem? Tamen quomodo si quid mali sumus, à nobis sumus: ita quicquid boni sumus, ab illo & per illum sumus. Et nihil sic homo querit quomodo potentiam: habet Dominum Christum magnam Potentiam: sed prius ejus imitetur patientiam, ut perveniat ad potentiam. Quis nostrum patienter audiret, si alicui diceretur, Dæmonium habes? Quod dictum est ei qui non solum homines salvabat, sed etiam demonibus imperabat.

IN EADEM DOMINICA.

Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Ego gloriam meam non quero. Joan. vii. 46. 50.

Levit. 21.
44.

Matt. 23. 48.

Joan. 14. 17.

Deus perfectionis sanctitatisque suæ nos imitatores esse jubet. Sancti estote, inquit, quia ego sanctus sum. . . Estote perfecti, ait Christus, sicut Pater vester celestis perfectus est. Filius Dei naturam humanam suscepit, ut eum velut omnis sanctitatis exemplar imitari possemus. Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita, & vos faciatis. Sancti esse debemus corde, ore, & opere. Corde, per intentionis puritatem. Ore, per sermonis veritatem. Opere, per vitæ omnimodam integritatem, actionumque probitatem. Ut opere sancti simus, vita nostra conformanda est vitæ Christi. Quis ex vobis arguet me de peccato? Ut sermone sancti simus, sermones nostri conformandi sunt sermonibus Christi. Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? Ut corde sancti simus,

intentio nostra conformanda est intentioni Christi. Ego gloriam meam non quero. 1. Odisse & fugere debemus omne prorsus peccatum, non mortale solum, sed veniale, quod voluntate deliberata committitur, ut innocentiam & sanctitatem Christi pro viribus imitemur. 2. Mendacium omne speciatim vitare debemus, ut Christi veracitatem imitemur. 3. Vanam gloriam ac jactantiam fugere debemus, ut intentionem nostram intentioni Christi conformemus.

I. Dei perfectiones imitandæ. . . . In divinarum perfectionum imitatione semper proficiendum. (Lib. 1. Quest. 2. Artic. 2. §. 16.) Christi hominis sanctitas infinita & immensa. Impeccantia Christi. (Art. 4. ejusdem Questionis, §. 2.) Quo sensu Christus dicitur factus pro nobis peccatum? (Ibid.) Pro peccatis nostris par pretium solvere Deo non potuisset, nisi impeccabilis fuisset. (Art. 5. ejusdem Questionis §. 6. num. 3.) Nemo homo, Christo & Deipara Virgine exceptis, fuit, est, vel erit ita perfecte justus, ut fuerit, sit, vel futurus sit sine peccato. Nemo dicere potest, Quis ex vobis arguet me de peccato? Lib. 5. Cap. 2. Art. 8. num. 2.) Mortifera tamen peccata non facit bonæ fidei & bonæ spei Christianus: sed illa sola quæ quotidiano orationis penicillo tergantur. Christiani sanctitatem profitentur, & sancti passim ab Apostolo appellantur: Vocatis sanctis. Sanctitas porro in observantia mandatorum Dei & Evangelii Christi consistit, de quibus ait: Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit in æternum.

S. August.
Serm. 182.
Noviss. E.
dit. Joan. 8.

Evangel.
hodierna

II. Mendacium omne lege divina prohibitum, per seque illicitum ac malum est. Mendacii magister & pater diabolus. Numinum quæ Gentiles colebant, falsitas inde demonstrata, quod mendacia oracula funde-

rent. (*Lib. 4. Cap. 10. Art. 2.*) Octo mendacii genera. (*Ibid.*) Diabolus æquivocationum & restrictionum mentalium auctor. (*Ibidem*) Falsum testimonium lethale peccatum est, & quidem gravissimum. (*Ibid. Art. 3. Regula 1.*) Mendacium omne quod Deo injuriosum aut proximo graviter noxium est, mortale peccatum est. (*Ibid. Reg. 5.*) Pro vita alterius temporali, vel sua servanda, mentiri non licet. (*Regula 6. & 7.*) Nec pro æterna alicujus salute procuranda. (*Regula 9.*) Æquivocationum & restrictionum mentalium usus per se malus est, & quavis in occasione, rerumque circumstantiis quibuslibet, illicitus. (*Regula 11.*) Qui restrictiones mentales & æquivocationes jurando adhibent, lethale perjurium committunt. (*Lib. 4. Cap. 4. Art. 3. Regula 11.*) Dei veri cultores; Christi, qui *Veritas* est, Discipuli; *Verbo veritatis* geniti; *Spiritu veritatis* sanctificati; *Pane vero de cælo*, id est, Christi corpore nutriti; Ecclesiæ, quæ *columna est & firmamentum veritatis*, filii, vocati, ut secundum Dei legem, quæ *veritas* est, viventes, *apprehendant veram vitam*, abhorere debent à mendacio, *Veritatem loqui cum proximo suo; quoniam sumus invicem membra*. Nullus in dicenda veritate labor; mendacia & æquivocationes absque labore non quærentur, non proferuntur. *Laborant homines loqui mendacium, nam veritatem tota facilitate loquerentur. Ille enim laborat, qui fingit quod dicit. Nam qui verum vult dicere, non laborat. Ipsa enim veritas sine labore loquitur.* Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet eos..... Ecce parturit injuriam, concepit dolorem, & peperit iniquitatem. *In omni enim opere malo labor est, & omne opus malum, cogitatum mendacium ducem*

habet: non enim est veritas nisi in opere bono. Et propterea quia omnes laborant in mendacio, veritas quid clamavit? Venite omnes qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Ipsa est vox clamans ad laborantes in alio Psalmo: Filii hominum usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem, & quaeritis mendacium? Apertè autem alio loco labor est in mendacio: Docuerunt linguas suas loqui mendacium, ut iniquè agerent laboraverunt.

III. Rectæ intentionis in omnibus operibus nostris necessitas (*Lib. 3. Tractat. de Peccatis, Cap. 4. Art. unico, Regula 58. num. 4.*) Remedia contra vanam gloriam. 1. Operum nostrorum defectus considerandi. 2. Considerandum, quicquid boni in operibus nostris est, Dei munus esse. 3. Æternæ gloriæ præmio vanam gloriam nos frustrari. 4. Considerandum Christi exemplum, qui vanam gloriam fugiendam verbis factisque docuit. 5. Oculi nostri à bonis operibus nostris avertendi, & in peccata nostra reflectendi. Considerandum quid nobis desit. (*Ibidem Cap. 5. Artic. 13.*) De jactantia. (*Artic. 16.*) Nemo ergo Christianus in se ipso, sed in Domino tantum gloriatur, & cum Christo dicat: *Ego gloriam meam non quero Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est.*

IN EADEM DOMINICA.

Abraham Pater vester exsultavit ut videret diem meum, vidit, & gavisus est. Joan. viij. 56.

Hodierno Evangelio docemur quid de Christo Jesu credere, quid in eo imitari debeamus. Credere debemus, Deum verum esse, hominemque

Matth. 11.
28.

Psal. 4. 1.

Jerem. 9. 5.

Ephes. 4.
25.

S. August.
in Psalm.
139.

Psal. 139.
10.

Psal. 7. 15.

nemque perfectum. Imitari in ipso debemus humilitatem, mansuetudinem & patientiam, quarum virtutum exempla præbet in isto cum Judæis congressu, quem Evangelium ab Ecclesia hodierna die propositum commemorat. Christum verum Deum esse credendum hæc verba ostendunt: *Est Pater meus, qui me glorificat, quem vos dicitis quia Deus vester est.* Jesus igitur Dei Filius est, non adoptione, ut Abraham & Prophetæ, cæterique iusti, sed natura: Unde subdit: *Amen, amen dico vobis: antequam Abraham fieret, ego sum.* Appende verba, & cognosce mysterium. Intellige, fieret, ad humanam facturam; sum verò, ad divinam pertinere substantiam. Fieret, quia creatura est Abraham. Non dixit, *Antequam Abraham esset ego eram;* sed, *Antequam Abraham fieret, qui nisi per me non fieret ego sum.* Neque hoc dixit, *Antequam Abraham fieret, ego factus sum.* In principio enim fecit Deus celum & terram: nam *In principio erat Verbum...* *Antequam fieret Abraham, ego sum.* Agnoscite Creatorem, discernite creaturam. Qui loquebatur, semen Abraham factus erat; & ut Abraham fieret, ante Abraham ipse erat. Atque hoc sensu verba Jesu intellexere Judæi, quibus blasphemasse visus est: unde *Tulerunt lapides ut jacerent in eum.* Id confirmat vitæ æternæ promissio ab illo facta his qui sermonem ejus servaverint. *Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit in æternum.* Nam à morte æterna liberare, & vitam æternam largiri non convenit nisi Deo vero. Cum Jesus moriturus hæc loqueretur, non temporalem, sed secundam & æternam mortem spectabat, de qua nos liberare venerat. *Ipsa est vera mors, nam ista migratio est. Quid est ista mors? Relictio cor-*

poris, depositio sarcinae gravis; sed si alia sarcina non portetur, qua homo in gehennam precipitetur. De illa ergo morte Dominus dixit: *Si quis sermonem meum servaverit, mortem non gustabit in æternum.* Non expavescamus istam mortem, sed illam timeamus. Servemus Christi sermonem in fide: perventuri ad speciem, cum acceperimus plenissimam libertatem. In eodem cum Judæis sermone Jesus se homines à peccato liberare docet, quod veri Dei proprium est. *Omnis qui facit peccatum, servus est peccati, servus autem non manet in domo in æternum: filius autem manet in æternum.* Si ergo vos Filius liberaverit, vere liberi eritis. Denique se principium esse ait, per quod scilicet omnia facta sunt, & sine quo factum est nihil. Dicebant ergo ei, *Tu quis es? Dixit eis Jesus: Principium, qui & loquor vobis...* Si non credideritis quia ego sum, moriemini in peccatis vestris: id est, nisi credideritis quia Ego sum qui sum, quia Deus sum. Solus enim Deus proprius est, omnes creaturæ, quasi non sint, sic sunt coram eo. Solus Deus immutabilis, adeoque immortalis. Omnis mutatio mors quædam est. Principium, qui & loquor vobis. Principium mutari non potest: principium in se manet, & innovat omnia: principium est cui dictum est: *Tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.*

Jesum non solum Deum verum, sed & hominem perfectum simul credi oportere, Evangelium hodiernum docet. *Abraham Pater vester exultavit ut videret diem meum,* (ait Jesus Judæis) *vidit, & gavisus est.* Magna res agebatur, quando Isaac conjux quærebat. Sed ut hoc cognosceret servus quod noverat Abraham, quia nepotes non carnaliter desiderabat, nec de genere suo aliquid carnale sapiebat, ait servo quem mittebat:

S. August.
Tract. 44.
in Joan.

Joan. 8. 35.
36.

Joan. 8. 25.

Psal. 121.
28.

S. August.
Tract. 44.
in Joan.

S. August.
Tract. 44.
in Joan.
Genes. 24.
3.

mittebat : *Pone manum tuam super femur meum, ut adjurem te per Dominum, Deum celi & terra, ut non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananeorum inter quos habito; sed ad terram & cognationem meam proficiscaris, & inde accipias uxorem filio meo Isaac.* Per femur, genus. Hæc ergo juratio significabat de genere Abraham venturum in carne Deum celi. Etenim Propheta erat Abraham. Cujus Propheta? seminis sui, & Domini sui. Semen suum significavit dicendo, *Mitte manum sub femore meo: Dominum suum significavit addendo: & jura per Deum celi.* Se denique verum hominem ostendit Jesus, cum fugit tanquam passurus, tanquam moriturus, tanquam nos suo sanguine redempturus, & abscondit se à Judæis, ne ipsum lapidarent.

II. Quid in Christo debeamus imitari, hodiernum Evangelium ostendit, scilicet humilitatem, mansuetudinem, patientiam. *Discite à me,* (inquit aliàs) *quia mitis sum & humilis corde.* Non ait, *Discite à me* mundum creare, mortuos suscitare, aut alia miracula facere, sed quia mitis sum & humilis corde. Id opere, ut verbo docuit. *Cæpit enim facere, & docere.* Maledictum maledicto non reddidit, convicium convicio non refutavit, respondit solum cum admirabili mansuetudine: *Ego demonium non habeo, sed honorifico Patrem meum, & vos inhonorastis me. Ego gloriam meam non quero.* Confutat blasphemiam, convicium refellere negligit, ut nos solas injurias Deo factas curare, nobis illatas negligere & condonare doceat. Dæmonium se habere negat, Samaritanum se esse non negat. Quid causa præterea? Samaritanus idem significat quod custos. Noverat se Jesus nostrum esse custodem. *Non enim dormitat,*

neque dormit, qui custodit Israel: & Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam. Est ergo ille custos noster, qui creator noster. Num enim pertinuit ad eum ut redimeremur, & non pertineret ut salvaremur? Denique ut noveritis mysterium, quare se Samaritanum negare non debuit, parabolam illam notissimam attendite, ubi homo quidam descendebat ad Jerusalem in Jericho, & incidit in latrones, qui eum graviter vulnerantes, semivivum in via reliquerunt. Transiit Sacerdos, neglexit eum: transiit Levites, & ipse præteriit: transiit quidam Samaritanus, ipse est custos noster, ipse accessit ad faucium, ipse impendit misericordiam, eique se præstitit proximum, quem non deputavit alienum. Patientiam denique Jesu imitari debemus, qui cum Judæorum insultus illum impetere lapidibus volentium, supplicio terribili ulcisci posset, abscondere se maluit & fugere. Terram aperire poterat, ut eos absorberet, ac pro lapidibus inferos invenirent: *Sed magis erat commendanda patientia, quam exserenda potentia.* Peccatores excæcati, indurati, ingrati, lapides in Christum jaciunt, patientia ejus abutuntur. *An divitias bonitatis ejus, & patientie & longanimitatis contempnis? Ignoras quoniam benignitas Dei ad pœnitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam & impœnitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ.* Abscondit se ab eis Jesus, illorum corda magis obdurat, non infundendo malitiam, sed subtrahendo misericordiam: fugit ab impiis; sed *Vae illis à quorum lapideis cordibus Deus fugit.*

St. August.
Tract. 44.
in Joan.

Rom 1.4.5.

Matth. 11.
29.

Psal. 110.4.

1 Gal. 1.26.1.
Luc 10. 50

FER. II. POST DOMINICAM V.
QUADRAGESIMÆ.

*Adhuc modicum tempus vobiscum sum.
Quæretis me, & non invenietis*
Joan. vij. 34.

QUID debui ultra facere vineæ
meæ, & non feci? (inquit
Deus per Prophetam) Nunc promissis
æternæ beatitudinis, nunc minis de-
sertionis, & damnationis sempiter-
næ homines à peccato deterret, ad
justitiam allicit. Optimus pædagogus
timor, præsertim in amore Dei fun-
datus. *Timor, fundamentum salutis
est: presumptio impedimentum timo-
ris ... Timor hominis Dei honor est.*
Nihil utilius est & efficacius ad gra-
tiam obtinendam, conservandam, re-
cuperandam, quàm timere. 1. Ne
actualis gratiæ auxiliis fideliter non
cooperemur. 2. Ne a gratia sanctifi-
cante excidamus. 3. Ne gratiam se-
mel amissam non recuperemus. *Ti-
meas pro accepta gratia, amplius pro
amissa, longè plus pro recuperata.*
Vide Lib. 1. Theolog. Dogmat. & Mo-
ral. Quest. 2. Art. 5. §. 10. n. 13.

I. Videte ne in vacuum gratiam Dei
recipiatis... Stat ad ostium Verbum
Dei, & pulsat ostium animæ nostræ,
& dicit: Ecce sto ad ostium, & pul-
so: si quis aperuerit, ingrediar ad eum.
*Vult ergo semper introire, sed à nobis
ne introeat excluditur. Claudimus e-
nim per hæc corporis vitia animæ nostræ
aditum. Qui si cæperit emundatis omni-
bus patere, illico introibit, modo so-
lis, qui clausis fenestræ valvis introi-
re prohibetur, patentibus verò totus
immittitur. Ipsi quidem semper ut il-
luminet, promptum est: sed lumen sibi
domus ipsa obseratis aditibus excludit.*
*Est enim Verbum Dei sol justitiæ, ad-
sistens unicuique ut introeat: nec mo-
ratur lucem suam apertis aditibus in-*

*fundere. Cum ergo Christus per gra-
tiam suam te vocat ad bonum, cave
ne gratiæ desis, ne in te vacua sit,
ne vocanti resistas, ne infidelitate tua
privationem ejus mereare. Huic fortè
gratiæ, cui respondere & fideliter coo-
perari negligis, annexa est cæterarum
series gratiarum, quæ tibi ad vincen-
das tentationes, ad peccata vitanda,
ad bona opera peragenda necessariæ
sunt; annexum est perseverantiæ do-
num, annexa est denique salus tua.*
Prima illa gratia abuteris, resistis,
impedimentum affers, cor pulsanti
Deo claudis per peccatum: de salute
tua actum est; quærit te Deus, & ad
eum venire recusas; illum aliquando
quæres, sed frustra, non enim inve-
nies, quia non quæres ut oportet,
& quia justo judicio recessit à te,
numquam rediturus. Sic recessit à
Saule, cujus reprobationis causa fuit
inobedientia in re quæ probabilem il-
li habere visa excusationem est. *Num-
quid vult Dominus holocausta & vi-
ctimas (inquit Samuel) & non potius
ut obediatur voci Domini Pro eo
ergo quod abjecisti sermonem Domini,
abjecit te Dominus ne sis Rex
Scidit Dominus Regnum Israel à te
hodiè, & tradidit illud proximo tuo
meliori te. Porro Triumphator in Is-
rael non parcat, & pœnitundine non
flectetur. Et directus est Spiritus Do-
mini à die illa in David. Quamo-
brem Si vocem ejus audieritis, nolite
obdurare corda vestra.*

II. Timendum ne à gratia sanctifi-
cante excidamus. *Neminem Deus de-
serit, nisi prius ab eo deseratur. Vi-
gilandum semper & orandum, ne in-
ducamur in tentationem, ne in via
lubrica & laqueis plena cadamus,
quia Habemus thesaurum istum in va-
sis fictilibus, ut sublimitas sit virtutis
Dei, & non ex nobis. Quæ jactura
magis timenda est, quàm jactura gra-
tiæ, quæ meritorum omnium præce-
den-*

1. Reg. 15.
& 10.

S. August.
Concil.
Trid.

2. Cor. 4. 7.

Tertull.
lib. 2 de
Cultu Fe-
min.
Idem Lib.
de Penit.

S. Bernard.
Serm. 54 in
Cantica.

S. Hilarius
in Psal. 118.
Vers. 69.

dentium amissionem involvit? Sacramentorum frequentatio, preces quantumvis ferventes, eleemosynæ quantumvis uberes, mortificationes carnis quantumvis austeræ, nullo in loco, nullo in numero, in nullo pretio sunt apud Deum, si justus, qui bona illa opera fecit, à gratia excidat per mortale peccatum. *Si averterit se justus à justitia sua, & fecerit iniquitatem, numquid vivet? ... Omnes justitiae ejus quas fecerat, non recordabuntur.* Anima sine gratia, terra sterilis est. Quicquid boni fit à peccatore, nullius est apud Deum meriti, nullius ad vitam æternam utilitatis. *Si caritatem non habuero, nihil mihi prodest.* Temporalem fortè mercedem ob opera moraliter bona recipiet peccator, non æternam. Sterilis est ut Rex Jechonias, quamvis filios habeat, quia bona ejus opera, si quæ sunt, in statu peccati mortalis edita, numquam coronabuntur, numquam ad gloriæ thronum provehantur. *Hæc dicit Dominus: scribe virum istum sterilem, virum qui in diebus suis non prosperabitur.* Qui à gratia excidit per peccatum mortale, frustratur omni bono quod facere cum gratia poterat, spoliatur omni bono quod facit; in funestam operandi bonum, ut oportet ad salutem, impotentiam incidit, quandiu in statu peccati permanebit. *Ad nihilum redactus sum, & nescivi.* Ut verò conservemus gratiam, non modò peccata mortalia, sed & venialia, quæ cum plena deliberatione fiunt, pia sollicitudine cavere debemus: quia venialia peccata disponunt ad mortale, cum eorum frequentatione cupiditas augeatur, caritas minuatur & refrigescat; animus violationi legis Dei in minoribus rebus assuescens sensim propensionem contrahat ad lapsum etiam in majoribus; & divinæ gratiæ auxiliis ad graves tentationes vincendas necessariis, in

pœnam venialium peccatorum, quæ vitare negligit, interdum privetur. *Qui spernit modica, paulatim decidet.* Hoc sensu S. Augustinus ait: *Minuta plura peccata, si negligantur, occidunt. Minuta sunt guttæ quæ flumina implent; minuta sunt grana arena, sed si multa arena imponatur, premit atque opprimit. Hoc facit sentina neglecta, quod facit fluctus irruens: paulatim per sentinam intrat, sed diu intrando, & non exhauriendo mergit navim.* Quid est autem exhaurire, nisi bonis operibus agere ne obruant peccata, gemendo, jejunando, tribuendo, ignoscendo? Vide Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 5.

III. Timendum ne gratiam semel amissam non recuperemus; quia vel tempus deerit Deum quærendi, vel gratia, ut sicut oportet illum quæramus: *Quæretis me, & non invenietis.* Ergo *Querite Dominum, dum inveniri potest: invoke eum, dum prope est.* Erit tempus quando non erit locus, cum ille fons miserationis interminabili siccabitur siccitate. De misericordia Dei non præsumendum. Utile erit si vereamur ne morte intercepti, tempus pœnitentiæ agendæ non habeamus; ne doloribus oppressi, vires non habeamus; ne justo Dei vindicis judicio gratia destituamur, quam recuperare negleximus per pœnitentiam; utile (inquam) erit si hæc timeamus: periculosissimum verò si nobis tempus, vires, gratiam adfuturam præsumamus. Nam *Timendo cavebimus, cavendo salvi erimus: contra si præsumamus, neque timendo, neque præcavendo salvi erimus.* Qui securus agit, non & sollicitus, non possidet tutam & firmam securitatem. At qui sollicitus est, is verè poterit esse securus. Pœnitentia igitur continuò agenda, bonis operibus perseveranter vacan-

Ezech. 18.
24.

1 Cor. 12. 3.

Jerem. 21.
30.

Psalm. 72.
22.

Ecc. 23. 19

S. August.
Tractat. 11.
in Joan.

Isai. 55.

S. Bernard.
Serm. 4. de
Diversis.

Tertull.
lib. 2. de
Cultu Fe-
minæ.

vacandum; adversus cupiditates nostras indefesse ac fortiter pugnandum est; & sic vivendo, sanctam mortem optare, non presumere oportet. *Qui enim optat, honorat: qui presumit, superbit. In illo verecundia, in isto petulantia apparet. Ille satagit, hic negligit. Ille mereri cupit, at hic ut debitum sibi repromittit. Ille sumit, hic invadit. Quem censeas digniorem, nisi emendatiorem? quem emendatiorem, nisi timidiorem, & idcirco vera poenitentia functum? Timuit enim adhuc delinquere, ne non mereretur accipere. At ille presumptor, cum sibi repromitteret, securus scilicet, timere non potuit; sic nec poenitentiam implevit, quia instrumento poenitentiae, id est, metu caruit. Presumptio, inverecundiae portio est, inflat petiorem, despicit datorem. Vide Lib. 4. Theol. Dogm. & Moral. Cap. 3. Art. 9. Regula 7.*

FER. IV. POST DOMINICAM V.
QUADRAGESIMÆ.

Oves meae vocem meam audiunt; & ego cognosco eas, & sequuntur me; & ego vitam aeternam do eis. Joan. x.

Prædestinationis Sanctorum Mysterium Christiano populo prædicandum est, sicut & cætera salutis nostræ Mysteria, ad ejus instructionem & ædificationem. 1. Deus prædestinatione sua vitam aeternam ante constitutionem mundi electis suis gratis præparavit, ex misericordia, sine ullo ad eorum merita respectu. 2. Deus vitam aeternam in tempore dat electis suis propter bona eorum opera. 3. Certissima est prædestinatio, nec deficere potest.

I. Prædestinatio Sanctorum ad gloriam ex misericordia gratuita est: Nihil igitur nobis tribuere debemus,

sed totum à Deo sperare in negotio salutis nostræ.

II. Deus vitam aeternam Sanctis suis in tempore dat propter eorum bona opera: igitur bonis operibus perseveranter vacare debemus.

III. Certissima est prædestinatio, nec deficere potest: & nihilominus timere debemus, ne ex ovium Christi numero non simus.

I. Prædestinatio sanctorum mera misericordia est. Nemini homini, gratia aut gloria debita. Omnes in eadem massa damnationis propter originale peccatum. Ex ea ut unus præ alio liberetur, mære misericordiæ est; ut alius relinquatur, iusti iudicii.

Cujus vult miseretur, & quem vult indurat... Miseretur ergo Deus magna bonitate, obdurat nulla iniquitate; ut nec liberatus de suis meritis gloriatur, nec damnatus nisi de suis meritis conqueratur. Sola enim gratia redemptos discernit à perditis, quos in unam perditionis concreverat massam ab origine ducta causa communis. Quid igitur obmurmuras & quereris? O homo, tu quis es qui respondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei qui se finxit, Quid me fecisti sic? An non habet potestatem figulus lutis ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Quod si Deus volens ostendere iram, & notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa iræ apta in interitum, ut ostenderet divitias gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit in gloriam. Ratio prædestinationis sanctorum ad gloriam non alia, quam æternus Dei erga illos amor. In caritate perpetua dilexisti te, ideo attraxisti te miserans. Hujus prædilectionis nulla ratio præter divinam bonitatem, præter beneplacitum Patris cælestis. Noli te timere, pusillus grex, quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum. Humana hic merita conticescant: Non

Rom. 9.

S. August. Enchirid. Cap. 99.

Rom. 9.

Jerem. 31:31.

Luc. 12.

Rom. 9.

ex ope.

ex operibus, sed ex vocante dictum est ... Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Quid ergo dicemus? Numquid iniquitas apud Deum? Absit. Moysi enim dicit: Miserebor cujus misereor, & misericordiam prestabo cujus miserebor. Igitur neque volentis neque currentis, sed miserentis est Dei. Prædestinatio, vocatio, justificatio, glorificatio, solius divini beneplaciti, solius misericordiae, solius amoris Dei erga electos suos actus sunt, quos dilexit, quos elegit in Christo ante mundi constitutionem ut sancti essent, illique conformes. Quos præscivit, & prædestinavit conformes fieri imagini filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. Quos autem prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, hos & justificavit. Quos autem justificavit, illos & glorificavit. Vide Lib. I. Theolog. Dogm. & Moral. Quæst. 2. Art. 2. §. 17. sub eo titulo, Quid de prædestinatione sentiendum? Aeternæ gloriæ convivium electis suis cur præparaverit Deus, ne curiosius quæras: Ideo præparavit, quia præparare voluit. Parasti cibum illorum, quoniam ita est præparatio ejus. In salutis ergo nostræ negotio & œconomia, totum à gratuita Dei erga nos misericordia est. Igitur In nullo gloriandum, quando nostrum nihil sit.

II. Deus vitam æternam sanctis suis dat in tempore propter bona eorum opera. Ideo corona justitiæ vocatur ab Apostolo. Ideo cum bravio & deposito comparatur. Sicut enim in agone contenditibus & in stadio currentibus, corona corruptibilis datur ut cursus victoriæque præmium: ita currentibus in via mandatorum Dei, & contra salutis hostes dimicantibus, incorrupta corona tribuitur ut præmium victoriæ. Nescitis quod ii qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium, sic currite ut comprehendatis. Omnis autem qui

in agone contendit, ab omnibus se abstinet, & illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant, nos autem incorruptam. Bona opera quæ facimus, passionibus quas propter Deum perferimus, apud Deum deponuntur, qui in novissimo die pro his præmium æternum electis suis retribuet. Scio 2. Tim. 1. cui credidi, & certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem ... Cur vita æterna non dicitur stipendium justitiæ, sicut mors dicitur stipendium peccati? ... Vita æterna gratia pro gratia. Igitur Cum Deus coronat merita nostra, nihil aliud coronat quam munera sua. Bona quippe opera creat in nobis per gratiam suam. Creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus. Hinc Propheta ait: Pro nihilo salvos facies illos, id est, Gratis data gratia tua (inquit S. Augustinus) nobis tamen cooperationis honorem tribuit, quamvis ut cooperentur, ipse prior operetur in nobis. Vide Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. I. Quæst. 2. Art. 2. §. 17. n. 2. sub eo titulo, Aeterna electio sine meritis, salus ex meritis. Hinc gloria cælestis interdum thesauro abscondito in agro comparatur, quem homo felici sorte invenit; aliàs gemmæ, quam ut inveniat mulier diligentissimè quærit: modò fonti, cujus aquæ gratis profluunt: Fons aquæ salientis in vitam æternam: modò puero, cujus aquæ non sine labore hauriuntur: Fons hortorum, puteus aquarum viventium. Hinc Ecclesiam Christi sponsam A Deo paratam, se tamen præparare scribit S. Joannes: Uxor Agni præparavit se. Bonis igitur operibus studeamus, in illisque nos perseveranter exerceamus. Vocavit nos propria gloria & virtute (inquit Apostolorum Princeps:) Vos autem curam omnem subinferentes, ministrare in fide vestra virtutem, in virtute.

Rom. 8.

Psalm. 64. 10.

S. Cyprian.

1. Tim. 4.

1. Cor. 9

S. August.

Ephes. 2.

Psalm. 56.

Apocal. 2.

2. Petri 1.

virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem.

III. Certissimam esse prædeterminationem sanctorum, nec deficere posse, docet Christus in hoc ipso, quem tractamus, Evangelii loco: *Oves meæ vocem meam audiunt: & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam eternam do eis. Et non peribunt in æternum, & non rapiet eas quisquam de manu mea.... Et nemo potest rapere de manu Patris mei.* Lege Lib. 1. Theolog. Dogmat. & Moral. Quæst. 2. Art. 2. §. 17. n. 3. sub eo titulo, *Quamvis certa prædeterminatio sit, &c.* Sed quamvis eorum qui prædestinati sunt in Regnum Dei ita certus sit numerus, ut nec addatur eis quisquam, nec minuatur ex eis; rectè tamen & ipsis prædestinatis dicitur: *Cum metu & tremore vestram salutem operamini: & Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.* Quasi eos per-
severaturos habeatur incertum.
Nec aliter hæc audire debent, quibus expedit non altum sapere, sed timere. Quis enim ex
multitudine fidelium, quandiu in hac mortalitate vivitur, in numero prædestinatorum se esse præsumat? Istud ergo secretum esse vult
Deus, Ne fortè quis extollatur, sed omnes etiam qui bene currunt timeant, dum occultum est quò perveniant. Præsumptio enim in isto tentationum loco non expedit, ubi tanta est infirmitas, ut superbiam possit generare securitas. Rectè etiam dicitur omnibus: *Satagite ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis.* Et, *Noli altum sapere, sed time.* Timendum non servili anxietate, sed filiali sollicitudine, cum

fiducia conjuncta, in immensa Dei bonitate, & Christi Jesu sanguine sperando. Piam autem fiduciam in nobis generabunt signa prædeterminationis, quæ per Dei gratiam in nobis emicabunt; inter alia, auditio verbi Dei, eo animo ut observetur & executioni mandetur. *Oves meæ vocem meam audiunt.* 2. Misericordia sive in pauperibus sublevandis, sive injuriis condonandis: *Beati misericordes, quoniam misericordiam consequentur.* 3. Patientia in adversis, & persecutio propter justitiam constanter tolerata. 4. Bonæ vitæ cursus, & conformitas cum Christo in caritate, humilitate, mansuetudine, paupertate, passionibus: *Quos prædestinavit conformes fieri imagini Filii sui,* Denique de numero felici & benedicto electorum Christi nos fore per ejus misericordiam confidamus, si non simus de numero electorum mundi, de quibus ait Propheta: *Et non communicabo cum electis eorum.* Qui enim habet spiritum mundi, pro quo non rogat Christus, non habet Spiritum Christi. *Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est ejus.*

FER. V. POST DOMINICAM V. QUADRAGESIMÆ.

Mulier quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit quòd Jesus accubisset in domo Pharisei, attulit alabastrum unguenti. Luc. vij.

INsignem peccatricem hodierna S. Evangelii lectio commemorat, cujus neque nomen indicat S. Lucas, neque peccatum expressè designat. Nomen ejus silentio premit, quia peccatorum nomina perdita sunt apud Deum. *Perdidi Babylonis nomen.* Ad nihilum enim per peccatum rediguntur, & nihilo viliores sunt in conspectu Dei: *Ab eo qui verè est*

qui

Match. 5.

Psal. 140. 4.

Rom. 8. 9.

Isai. 14. 22.

S. August. in Psal. 38.

Joan. 10.

Philipp. 2. 12.

Apoc. 3.

S. August. Lib. de Correp. & Crat. Cap. 7. & 8.

1. Petri 1.

qui in contrarium pergit, ad non esse pergit. Quodnam verò fuerit famosæ illius mulieris peccatum, intelligendum magis relinquit S. Evangelista, quàm expressit: *Mulier quæ erat incivitate peccatrix*. Mulier erat superba, se ipsam inordinatè amans, in elegantia formæ, cæterisque naturæ dotibus sibi complacens, mulier vanitati dedita, in voluptatem effusa; mulier quæ cultu, ornatu, luxu, omnibusque illecebris seu congenitis seu additiis & affectatis, corda juvenum totius Urbis nobilitate & opibus florentium Deo eripiebat & sibi devinciebat: mulier Amorem profanum incendere gestiens, & ejusdem Amoris ignibus incendi non erubescens: quæ vincere in hoc belli genere gloriabatur, & vinci delectabatur. Mulier erat minime sapiens. Babylonem illam cogitate, de qua S. Joannes in Apocalypsi. *Et mulier erat circumdata purpura & coccino, & inaurata auro, & lapide pretioso, & margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione, & immunditia fornicationis ejus. Et in fronte ejus nomen scriptum: Mystrium*. Non solum erat peccatrix, sed totius civitatis facta fuerat ipsa peccatum, petra scandali, laqueus ad capiendas animas, odor mortis in mortem. 1. Profanus & impudicus amor Deo gravissimam facit injuriam. 2. Mala gravissima infert homini. 3. Contra tam periculosum hostem fortiter pugnandum: ab ejus insidiis sollicitè cavendum est.

I. Amor profanus & impudicus cor eripit Deo, cui uni debitum est totum & totaliter. Id unum à nobis postulat: *Fili prebe cor tuum mihi*. S. August. Deus est zelotes: *Nullum à se rivulum amoris nostri duci extra patitur, cujus derivatione minuatur*. Cor hominis altare est Deo dicatum, in quo

offerre ipsi continuò debet incensum orationis & laudis, igne fervidæ caritatis. Hoc altare polluit profanus & impudicus amator, ignem alienum in illud infert, locum sanctum contaminat. Neque verò cor solum Deo eripit; sed & corpus, quod Dei templum est, violare non metuit. Ex cordis enim corruptione sequitur in hoc genere peccati corruptio carnis.

Nescitis quia templum Dei estis, & spiritus Dei habitat in vobis? si quis autem Templum Dei violaverit, disperdet illum Deus. Hoc templum in baptismo consecratum. Hujus Templi æditua pudicitia est, sacerdos Spiritus Sanctus. *Cum omnes templum Dei simus, illato in nos & consecrato Spiritu Sancto, ejus templi æditua & antistita pudicitia est, quæ nihil immundum, nec profanum inferri sinat, ne Deus ille qui inhabitat, inquinatam sedem offensus derelinquat*. Amor profanus & impudicus, affine idololatriæ crimen est. Quid Salomonem ad idololatriam pertraxit? Nonne profanus & impudicus amor? *Adamavit mulieres alienigenas multas... His copulatus est ardentissimo amore... & averterunt mulieres cor ejus... Cumque esset senex, depravatum est cor ejus per mulieres, ut sequerentur Deos alienos*. Magis reum esse impudicum amatorem eo qui metu aut vi tormentorum in idololatriam lapsus est, Tertullianus asserit. *Nemo volens, inquit, negare compellitur; nemo nolens fornicatur. Nulla ad libidinem vis est, nisi ipsa. Negationem verò quanta compellunt ingenia carnificis, & genera pœnarum? Quis magis negavit, qui Christum vexatus, an qui delectatus amisit? qui cum amitteret, doluit; an qui cum amitteret lusit?* Gravissimam etiam Christo Domino infert injuriam impudicus amator membra ejus violando.

1. Cor. 3.

Tertull.
Lib. 2. de
cultu Fem.
Cap. 1.

3 Reg. 11.

Tertul.
Lib. de pu-
dicit. C. 5.

lando. Nam corpora nostra membra Christi sunt, ipsi tamquam capiti coherencia, si sanctè & castè vivamus. Non solum in Incarnatione sese naturæ humanæ personaliter conjunxit Dei Filius, sed etiam unicuique nostrum in Eucharistia substantiali simul & sacramentali modo se conjungit. Corpora autem nostra à Christo disjungit amor impudicus, & cum creatura copulat. *Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens autem membra Christi faciam membra meretricis? Absit. An nescitis quoniam qui adheret meretrici, unum corpus efficitur? Qui autem adheret Domino, unus spiritus est.* Lege Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3. Tract. De Peccatis, Cap. 8. Art. 1.

1. Cor. 6.

S. August.
Lib. 14. de
Civit. Dei,
Cap. 23.

II. Amor profanus & impudicus mala gravissima infert homini. Reddit illum corporis sui mancipium, qua servitute nihil est foedius & probrosius. In aliis affectionibus animus à se ipso vincitur, in hac verò vincitur à corpore, quod ei natura inferiore subjectum est. *Minus autem pudet cum sibi animus ex vitiosis suis partibus non obtemperat, quam cum corpus, quod alterum ab illo est, atque infra illum est, & cujus sine illo natura non vivit, jubentique non cedit.* Amor impudicus quietem, honorem, valetudinem corporis, bona temporalia eripit, pessundat, exhaurit: omnia animi bona corrumpit. Octo filiae amoris impudici & luxuriæ, scilicet cæcitas mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, horror vel desperatio futuri, quantam in anima stragem edunt? Amatoribus impudicis nemo stultior, & eorum stultitia filia peccati est, peccatum, & peccatorum mater multorum. *Stultitia secundum quod est peccatum* (inquit S. Institut. Concion. Pars II.

S. Thomas
secunda
secundæ
Quæst. 46.
Art. 3.

Thomas) *provenit ex hoc quod sensus spiritualis hebetatus est, ut non sit aptus ad spiritualia dijudicanda. Maxime autem sensus hominis immergitur ad terrena per luxuriam, quæ est circa terrenas delectationes, quibus anima maxime absorbetur.* Unde Spiritus Sanctus de juvene mulieri impudicæ adhærente ait. *Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, & quasi agnus lascivians, & ignorans quò ad vincula stultus trahatur, donec transfigat sagitta jecur ejus. Velut si avis festinet ad laqueum, & nescit quò de periculo animæ illius agitur.* Hinc S. Hieronymus appositè ait: *Amor formæ rationis oblivio est, & insaniam proximus: foedum minimeque conveniens animo sospiti vitium: turbat consilia, altos & generosos spiritus frangit, à magnis cogitationibus ad humilimas detrahit: querulos, iracundos, temerarios, durè imperiosos, serviliter blandos, omnibus inutiles, ipsi novissime amanti facit.* Nam cum fruendi cupiditate insatiabilis flagrat, plura tempora suspicionibus, lacrymis, conquestionibus perdit, odium sui facit, & ipse novissime sibi odio est. Ad hanc stultitiam pertinet Fastidium de Deo, & donis ipsius, inquit S. Thomas. Vide Lib. 3. Theolog. Dogm. & Moral. Tract. De Peccatis, Cap. 8. Art. 4.

Prov. 7.

S. Hieron.
Lib. 1. contra
Jovin.

S. Thomas
secunda
secundæ
Quæst. 46.
Art. 3.

Prov. 6.

Eccli. 4.

Eccli. 9.

III. Contra impudicum amorem fortiter pugnandum, ab ejus insidiis sollicitè cavendum est. Alterius sexus nimia frequentatio & familiaritas vitanda. Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? Aut ambulare super prunas, ut non comburantur plantæ ejus? Sic qui ingreditur ad mulierem, &c. Mulieris, quamvis piæ periculosa societas. *In medio mulierum noli commorari: de vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitas viri.* Melior

M est enim

est enim iniquitas viri, quam mulier benefaciens.... Speciem mulieris aliena multi admirati, reprobi facti sunt.

Prov. 4. 23. Colloquium enim illius quasi ignis exardescit.

2. Cor & sensus sollicitè custodiri debent. Omni custodia serva cor tuum, quia ex ipso vita procedit. Pervigili custodia servandi sensus: Quia ascendit mors per fenestras. Non potest ante Metropolis & arx mentis capi, nisi per portas ejus hostilis exercitus irruerit.

3. Vita mollis, otiosa, voluptaria vitanda est, hæc enim amorem profanum parturit, ac nutrit. Oratio, jugisque ad Deum gemitus, mortificatio spiritus & carnis, salutaria contra profanum & impudicum amorem remedia sunt. Vide Lib. 3. Theol. Dog. & Moral. Cap. supra citato, Art. 5. De aspectibus impudicis vitandis, & oculorum custodia, lege Lib. 4. Theol. Dogm. & Mor. Cap. 8. Art.

Thren. 1.

S. August. in Psal. 10.

2. Regula 4. Oculus meus deprædatus est animam meam. De longè vidit David illam in qua captus est. Mulier longè, libido propè. Alibi erat quod videret, in illo unde caderet. Numquid tu fortior quam David?

Clemens Alex. lib. 2. Pedag. C. 4.

Librorum amatoriorum lectio, cantiones amatoriae, spectacula & comœdiæ, choreæ & saltationes, amoris profani & impudici incentiva sunt & alimenta. Amatoria procul absint cantica.... meretriciæ Musica. Si carmina poetarum Demonum cibum S. Hieronymus vocat, quia Dum aures versibus dulci modulamine currentibus capiunt, animam quoque penetrant, & pectoris interna devinciunt: Quid de libris & carminibus amatoriiis dixisset? Spectacula & comœdiæ amoris profani scholæ. Theatrum propriè sacrarium Veneris. Ibi Enervis histrio amorem dum fingit, infligit. Choreæ & saltationes, Christianorum castitati exitiosæ. Cho-

Tertull. de Spectacul. Minuc. Felic. in Octavio. S. Carolus Borrom.

rea Circulus est, cujus centrum diabolus, & circumferentia Angeli ejus. In iis, necnon in spectaculis ubi mulieres & viri Propter mutuum videre & videri confluunt, luxuria negotiatur, aut gloria insolescit. Denique monet Sapiens à Spiritu Sancto afflatus: Cum saltatrice ne assiduus sis, nec audias illam, ne fortè pereas in efficacia illius. Lege Lib. 4. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 8. Art. 2. Regulis 5. 6. 7. & 8.

Tertull.

Eccli. 9. 4.

E A D E M F E R I A.

Mulier que erat in civitate peccatrix. &c.

NE sibi blandiantur Christianæ mulieres, quasi peccatrices non sint, nisi lapsæ sint in extremum luxuriæ malum. Peccatrices sunt cum vanitati serviunt, ac voluptati: Vanitati, cultus immodestia & dissolutione: Voluptati, vita molli, otiosa, & omnibus oblectamentis, quæ honesta secundum mundi genium ac mores vocantur, indulgentes. Hæc fortè sola Peccatricis Evangelicæ vitia. *Mulier que erat in civitate peccatrix.*

I. Scandali reæ sunt mulieres, quæ ornatu immodesto, dissoluto, aut pretioso nimis, & conditioni suæ non conveniente, & qui profanum amorem & concupiscentiam virorum excitare possit, utuntur. *Mulieres in habitu ornato* (inquit S. Paulus) *cum verecundia & sobrietate ornantes se, non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritis, vel veste pretiosa: sed quod decet mulieres promittentes pietatem per opera bona.... Quarum non sit extrinsecus capillatura* (inquit S. Petrus) *aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus, sed qui absconditus est cordis homo in incorruptibilitate quieti &*

1. Tim. 2.

1. Petri 3.

et modesti spiritus, qui est in con-
spectu Dei locuples. Itaias. Spiritu
 Sancto plenus filiabus Sion propter
 ornatus immoderationem, lasciviam,
 superbiam, pœnas extremas Dei
 nomine comminatur. Dixit Do-
 minus: Pro eo quod elevatae sunt
 filiae Sion, & ambulaverunt ex-
 tento collo, & nutibus oculorum
 ibant & plaudebant, ambulabant
 pedibus suis, & composito gra-
 du incedebant: Decalvabit Domi-
 nus verticem filiarum Sion, &
 Dominus crinem earum nudabit.
 In die illa auferet Dominus orna-
 mentum calceamentorum, & lunu-
 las & torques, & monilia & ar-
 millas, & mitras, & discrimina-
 lia, & periscelides & murenulas,
 & olfactoriola, & inaures, & an-
 nulos, & gemmas in fronte pen-
 dentes, & mutatoria, & palliola,
 & lintheamina, & acus, & specula,
 & sindones, & vittas, & theri-
 stra. Et erit pro suavi odore fœ-
 tor, & pro zona funiculus, & pro
 crispanti crine calvitium, & pro
 fascia pectorali cilicium. Vide S.
 Cyprianum, Lib. *De Disciplina &*
Habitu Virginum. Nec se peccatri-
 cem non esse existimet, quæ mulie-
 bri cultu & ornatus pompa & dis-
 solutione in virorum pectoribus a-
 morem accendit, quia impudico a-
 more ipsa non flagrat, sed uni stu-
 det vanitati. S. Cyprianum audi-
 ant Christianæ mulieres. Si tu te
 sumptuosius comas, & per publi-
 cum notabiliter incedas, oculos in
 te juventutis illicias, suspiria ado-
 lescentum post te trahas, concu-
 piscendi libidinem nutrias, suspi-
 randi fomenta succendas, ut etsi
 ipsa non pereas, alios tamen per-
 das, & velut gladium te & vene-
 num præbeas, excusari non potes,
 quasi mente casta sis, & pudica.
 Christianis indignum est gloriam ex-

cultu corporis & ornatus vestium au-
 cupari. Castitatis & humilitatis
 professio Mulieres Christianas ad cul-
 tus & ornatus modestiam obligat.
Non de integra conscientia venit
studium placendi per decorem, quem
naturaliter invitatores libidinis sci-
mus.

Tertull.
 Lib. 2. de
 Cultu Fe-
 min. C. 2.

Scandalæ reæ sunt mulieres, quæ
 fucis vultum adulterant, aut capil-
 los tingunt. *Displicet illis plastica*
Dei: in ipsis se nimirum arguunt &
reprehendunt Artificem omnium. Re-
 prehendant enim cum emendant, cum
 adjiciunt, utique ab adversario arti-
 fice sumentes additamenta. Is est dia-
 bolus. Quod nascitur, opus Dei est.
 Ergo quod infingitur, diaboli nego-
 tium est &c.

Tertull.
 Lib. 2. de
 Cultu Fe-
 min. C. 5.

Scandalæ reæ sunt mulieres, quæ
 collum, pectus, brachiave nudant,
 & ita compositæ procedunt in pu-
 blicum. *Scriptura, natura, discipli-*
na, illas velari jubent. Oro te, si ve-
 mater, si ve soror, si ve filia virgo,
 vela caput. Si mater, propter filios:
 si soror propter fratres: si filia, prop-
 ter patres. Omnes in te ætates pe-
 riclitantur: indue armaturam pu-
 dicitæ, circumduc vallum verecun-
 diæ, murum sexui tuo strue, qui
 nec tuos emittat oculos, nec ad-
 mittat alienos.... Judicabunt vos:
 feminae Ethnicæ, quæ non caput,
 sed faciem quoque ita totam te-
 gunt, ut uno oculo liberato con-
 tentæ sint dimidiam frui lucem,
 quàm totam faciem prostituere.
 Vide Lib. 4. *Theolog. Dogmat. &*
Moral. Cap. 7. Art. 5. Regulis 6. 7.
8. 9. 10.

Idem Lib.
 de Virgi-
 nibus ve-
 landis.

II. Mulieres, quæ voluptati ser-
 viunt vita molli, otiosa, & omni-
 bus oblectamentis, quæ secundum sæ-
 culi mores, honesta vocantur, abun-
 dante, peccatrices sunt. Seipsas e-
 nim immodicè amant. Amor autem
 proprius omnium fons est & radix

M. 2. pecca-

peccatorum. Qui se perversè amant, ad cælestem Jerusalem non pertinent, sed ad Babylonem. *Fecerunt enim civitates duas amores duo, terrenam scilicet amor sui usque ad contemptum Dei, cælestem verò amor Dei usque ad contemptum sui.* Amor sui, vitæque mollis & voluptaria, reprobationis character est. *In novissimis diebus erunt homines se ipsos amantes. . . . Voluptatum amatores magis quam Dei.* Qui in deliciis vivunt, peccatores sunt. *Quæ in deliciis est, vivens mortua est* (ait Apostolus de Vidua Christiana) *Nemo Christianè vivit, nisi Qui abnegat semetipsum, & tollit Crucem suam quotidie, & Christum sequitur.* Qui per arctam viam non ambulat, ad vitam non pervenit. *Tota vita Christiani perpetua pœnitentia esse debet.* Qui ergo vitam mollem & voluptariam ducunt, peccatores sunt. *Mundus gaudet, dicit Dominus: Vos autem contristabimini. Lugeamus ergo, dum Ethnici gaudent, ut cum lugere cœperint, gaudeamus; ne pariter nunc gaudentes, tunc quoque pariter lugeamus.* Delicatus es, Christiane, si & in sæculo voluptatem concupiscis; immò nimium stultus, si hoc existimas voluptatem. Christiani character est *Vivere sine voluptate, mori cum voluptate.* Nam quod est aliud votum nostrum, quàm quod & Apostoli, exire de hoc sæculo, & recipi apud Dominum? *Hic voluptas, ubi & votum.*

S. August.
Lib. 4. de
Civ. Dei.
Cap. 28.

2. Tim. 3.

Conc. Tri-
dent.

Tertull.
De spect.
C. 28.

FER. VI. POST DOMINICAM V. QUADRAGESIMÆ.

Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Luc. vii.

M Agdalenam exemplum pœnitentiæ fecit amor sanctus, quam peccatricem fecerat amor profanus, ut ubi abundaverat delictum, superabundaret & gratia. 1. Amor pœnitens cor ejus dolore contrivit, humiliavit, Deo consecravit. 2. Amor pœnitens lacrymarum fontes ad expianda peccata ex ejus oculis manare fecit. 3. Amor pœnitens illam ad officia pietatis Christo exhibenda impulit.

I. Amor Dei necessarius ad veniam peccatorum obtinendam, & ad justificationem peccatoris. *Convertimini ad me in toto corde vestro.* An verò ex toto corde ad Deum convertitur, qui illum non amat? *Qui diligit me, diligitur à Patre meo.* Nemo justificatur nisi à Deo diligatur; nemo diligitur à Deo, qui Deum non diligit. *Si quis non amat Dominum Jesum, anathema sit* (ait S. Paulus) *Qui non diligit, manet in morte* (inquit S. Joannes) An justus quis censeri & esse potest, qui coram Domino est anathema, & in morte peccati manet? Denique de peccatrice Christus Dominus pronuntiat: *Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum: cui autem minus dimittitur, minus diligit.* Dilectionem esse mensuram remissionis peccatorum significat, ita ut illi minus remittatur, qui minus diligit; illi multa condonentur, qui multum diligit: consequenter nihil illi remittatur, qui non diligit. Solus timor servilis ad justificationem peccatoris non sufficit. *Absolvi vis? Ama. Caritas cooperiet multitudinem peccatorum.* Ama ergo homo Deum, &

Joel. 2.

Joan. 14.

1. Cor. ult.

1. Joan. 3.

S. Petrus
Chrysol.
Serm. 94.

ama

S. Bernard.
Tract. de
Diligendo
Deo, C. 12.

Psal. 18. 8.

„ ama totus, ut possis omnia sine la-
„ bore vincere peccata. Est qui con-
„ fitetur Domino, quoniam potens
„ est. Est qui confitetur Domino,
„ quoniam sibi bonus est: & item qui
„ confitetur illi, quoniam simpliciter
„ bonus est. Primus servus est, & ti-
„ met sibi. Secundus mercenarius est,
„ & cupit sibi. Tertius filius est, &
„ defert Patri. Itaque & qui timet,
„ & cupit, utrique pro se agunt: so-
„ la quæ in filio est caritas non quæ-
„ rit quæ sua sunt. De qua dictum
„ est: *Lex Domini immaculata, con-*
„ *vertens animas*: Quod sola vide-
„ licet sit, quæ ab amore sui & mun-
„ di avertere possit animam, & in
„ Deum dirigere. Nec timor quippe,
„ nec amor prius convertunt ani-
„ mam: mutant interdum vultum vel
„ actum, affectum numquam Sit
„ itaque servo sua lex timor ipse quo
„ constringitur: sit mercenario sua cu-
„ piditas, qua & ipse arctatur, quan-
„ do ab ipsa tentatur abstractus & il-
„ lectus: sed harum nulla aut sine ma-
„ cula est, aut animas convertere po-
„ test. Caritas verò convertit animas,
„ quas facit & voluntarias. Vide *Lib.*
„ *2. Theol. Dogm. & Moral. Tract. de*
„ *Pœnitentia, Cap. 3. Art. 3. Proposit. 7.*

Amor Dei cor peccatricis mulieris
occupans pœnitentem fecit. Cor ejus
dolore contrivit, humiliavit sub ma-
nu Dei: *Cor contritum & humilia-*
„ *tum*. Victimam fecit, holocaustum
Deo acceptum. *Sacrificium Deo spi-*
„ *ritus contribulatus*. Amor ejus prom-
ptus fuit ac generosus. *Ut cognovit*
„ *quod accubuisset in domo Pharisei,*
„ *attulit alabastrum unguenti*. Ut co-
gnovit Dei magnitudinem ac infini-
tam bonitatem: Ut cognovit pecca-
ti sui gravitatem & horrorem; sta-
tim properavit ad Jesum, ut illi cor
sanandum offerret. Fortis ut mors
dilectio separavit illam ab amore sui
ac mundi. A divino amore domita

Institut. Concion. Pars II.

& subacta, prosternitur ad pedes Vi-
ctoris. *Stans retro secus pedes ejus.*
Amor ejus generosus est: hominum
judicia, Pharisei contemptum &
insultum non veretur, convivii tem-
pus non refugit, irruit importuna
convivio, opportuna beneficio, *Quæ-*
„ *rit pia impudentia sanitatem*. De pœ-
nitentia non erubescit, quæ de solis
peccatis præteritis se erubescere debe-
re novit. Quam pauci peccatores hanc
mulierem imitantur! peccare non eru-
bescunt, pœnitere erubescunt. Hoc
opus ut publicationem sui aut suffu-
giunt, aut de die in diem differunt,
Pudoris magis memores, quam salu-
„ *tis*. Amor Dei pœnitentem humiliet,
ad Christi pedes prostratum semper te-
neat; osculo manuum, multo minùs
oris Domini se indignum existimet.

„ Non tibi, ò quæcumque es talis
„ anima, non tibi ille locus vilis
„ aut despicabilis videatur, ubi san-
„ cta Peccatrix peccata deposuit, in-
„ duit sanctitatem. Ibi Æthiopissa
„ mutavit pellem, & in novum re-
„ stituta candorem, jam tunc fiducia-
„ liter veraciterque respondebat ex-
„ probrantibus sibi verbum: *Nigra*
„ *sum, sed formosa, filia Jerusalem.*
„ Hujus ergo beatæ Pœnitentis exem-
„ plo prosternere & tu, ò misera,
„ ut desinas esse misera: prosternere
„ & tu in terram, amplectere pedes,
„ placa osculis, riga lacrymis, qui-
„ bus tamen non illum laves, sed te,
„ & fias una de grege tonsarum, quæ
„ ascendunt de lavacro: ita sanè ut
„ suffusum pudore ac mœrore vultum
„ non ante sustollere audeas, quàm
„ audias & ipsa: *Dimittuntur tibi*
„ *peccata tua*: quàm audias, *Consur-*
„ *ge, consurge captiva filia Sion, ex-*
„ *cutere de pulvere*. Quantum displi-
„ cet Deo impudentia peccatoris, tan-
„ tùm pœnitentis verecundia placet.
„ Citiùs placas eum, si mensuram tuam
„ servaveris, & altiora te ne quæsieris.

Tertull.
Lib. de Pœ-
nit.

S. Bernard.
Serm. 3. in
Cantic.

Isai 52.

„ Longus saltus & arduus est de pe-
 „ de ad os, sed nec accessus conve-
 „ niens. Quid enim, recenti adhuc
 „ respersus pulvere, ora sacra contin-
 „ ges? per manum tibi transitus sit.
 „ Illa prius te tergat, illa te erigat.
 „ Quomodo erigat? Dando unde præ-
 „ sumas. Quid istud? Decor conti-
 „ nentiae, & digni poenitentiae fru-
 „ ctus, quæ sunt opera pietatis. Hæc
 „ te de stercore erigent in spem au-
 „ dendi potiora. Sanè accipiendo
 „ donum, osculare manum: hoc est,
 „ non tibi, sed nomini ejus da glo-
 „ riam. Da semel, & da iterum,
 „ tum pro donatis criminibus, tum
 „ pro collatis virtutibus.

II. Lacrymæ Poenitentiae comites.

Psal. 118. *Exitus aquarum deduxerunt oculi
 mei, quia non custodierunt legem
 tuam.... Lavabo per singulas noctes
 lectum meum, lacrymis meis stratum*

Psal. 6. 6. *meum rigabo.* Quid magis fieri de-
 bet quàm Dei jactura? Fuerunt mi-
 hi lacrymæ meæ panes die ac nocte,
 dum dicitur mihi per singulos dies,
 Ubi est Deus tuus? Quid amarius
 fieri debet quàm mors animæ per pec-
 catum? Homo se decipit, si cum in
 medullis suis fervere sentiat morbum,
 per superficiem corporis molle dedu-
 cat unguentum. Hæc itaque princi-
 palia mala ingenti rugitu, & gemitu,
 & fonte indigent lacrymarum.
 Per lacrymas clamandum est cum
 Propheta: Rugiebam à gemitu cordis

Psal. 37. 9. *mei.* Oportet sicut super mortuum
 conclamatum, ita magnos super ex-
 tinctam animam dare planctus. Et
 quomodo solet mater orbata super
 amissione unici filii sui fracto pe-
 ctore lamentari; ita convenit super
 unicam suam, sed cum spe reparatio-
 nis affligi. Neesse super hanc unicam
 criminum mucrone confossam totum
 pondus doloris effundi, si forte possit
 lacrymarum vivificata fontibus calore
 fidei suscitari. Pro mensura peccato-

rum debet esse modus lacrymarum.

Quàm magna deliquimus, tam gran-
diter desleamus. Alto vulnere dili-
gens & longa medicina non desit, poe-
nitentia crimine minor non sit.

Lacrymæ fluere debent non solum
 torrentis instar, quoad ubertatem &
 copiam, sed instar fontis, quoad
 originem & durationem. Ex corde
 enim vulnerato & contrito fluere de-
 bent; ab amore poenitente elici, ob
 Deum summè bonum à vili creatura
 offensum. *Deduc quasi torrentem la-*
crymas, & non taceat pupilla oculi
tui.... Quis dabit oculis meis fon-
tem lacrymarum? Fontium instar ma-
 nare debent & fluere toto vitæ tempo-

re. *Quia enim homo peccando poe-*
nam æternam meruit, & contra æter-
num Dei peccavit, debet poena eter-
na in temporalem mutata, (saltem do-
lor) in æterno hominis, id est, in sta-
tu vitæ hujus manere. Magdalena pec-
 cati maculas lacrymis absterxit; ocu-
 lorum, omniumque sensuum peccata
 lacrymis expiavit, concupiscentiæ &
 amoris profani flammæ lacrymis ex-
 tinxit. *Lacrymis rigabat pedes ejus.*

Vim baptismatis habuerunt ejus lacry-
 mæ. *Est baptismus lacrymarum, ve-*
rùm asperior & laboriosior. Hoc ba-
 ptismate peccatrix abluta, super ni-
 vem dealbata est. In baptismo fit
 exorcismus, & dæmon expellitur à
 catechumeno: Christus septem dæmo-
 nia, id est, universitatem vitiorum
 ex anima peccatricis expulit. In ba-
 ptismo fiunt abrenuntiationes: pec-
 catrix satanæ, mundo, & pompis
 ejus solemniter abrenuntiat ad pe-
 des Christi Jesu. In baptismo fiunt
 unctiones: Magdalena Christi pedes
 exterius ungit, & ab illo interiorius un-
 gatur Spiritu Sancto. In baptismo a-
 qua effunditur: Magdalena lacrymas
 uberes effundit. Ad aquæ elementum
 accedit verbum, & fit Sacramen-
 tum. Ad lacrymas poenitentis acce-
 dunt

S. Cypria-
 nus. Tract.
 De Lapsu

Thren. 4.
 18.

Jerem. 9. 1.

S. Thomas
 in 4. Sen-
 t. Quest.
 2. Art. 4.

S. Cæsarius
 Arel. Hom.
 1.

S. Gregori-
 Nazianz.
 Orat. 39.

S. Cæsarius
 Arel.
 Hom. 1.

dunt verba Christi peccata dimittentis. *Remittuntur tibi peccata*
Christi pedes sibi sacrarium & altare constituit: in quibus libavit fletu, litavit unguento, sacrificavit affectu. Sacrificium enim Deo spiritus contribulatus. Quem illa immolans Deo, non solum remissionem delictorum, sed & gloriam predicandi cum Evangelio nominis meruit. Et quia vocanda ex Gentibus Ecclesiae imaginem praeferebat, omnia in semetipsa Mysterii salutaris insignia gessit. Uncta est chrismate sui muneris; poenitentiae lacrymas habuit in lavacrum, viscera caritatis in sacrificium: & ipsum vivum, vivificantemque Panem manibus & ore praesumpsit: Sanguinem quoque calicis, antequam calix fieret, osculis sugentibus praelibavit. Beata quae Christum in carne gustavit, & in ipso corpore Christi Corpus accepit.

III. Amor poenitens peccatorem conversum & justificatum ad bona opera & ad officia pietatis inclinat. Sic Dei iustitiae fit satis: sic natum ex peccato scandalum tollitur: sic amor ipse in Deum probatur: sic vita nova demonstratur. *Sicut enim exhibuistis membra vestra servire immunditiae & iniquitati ad iniquitatem: ita nunc exhibete membra vestra servire iustitiae in sanctificationem.* Sic Magdalena poenitens Christum omnibus pietatis officiis prosecuta est. *Lacrymis rigabat pedes ejus, & capillis capitis sui tergebat, & osculabatur pedes ejus, & unguento ungebat: Ut totum Deo serviret in poenitentia, quicquid ex se Deum contempserat in culpa.*
 s. Paulin. Habeant Christianae mulieres capillos,
 „ quibus instar Evangelicae peccatrici vestigia Christi tergant, & Sapientiae pedibus implicantur: ut
 „ aliud nisi sapientiam amare, nisi
 „ virtutem amplecti, nisi pudicitiam
 „ osculari nesciant; & ut extremo

„ saltem rore verbi caelestis aspersae
 „ dicant: Ros qui abs te est, sanitas
 „ est nobis. Sint mulieribus Christianis comae spiritualium acta virtutum, jejunia, misericordiae, orationes. Ornet eas Christi gratia, non capilli; castitatis gemma, non lapidis; & operum in his, non odorum fragret unguentum. Eo odore domum impleant, id est, Ecclesiam; ut cum Apostolo dicere possint: *Christi bonus odor sumus.* Unguentum in pedes Christi, id est, in pauperes effundamus.

„ *Vides hanc mulierem?* Spirabimus bonum Christi odorem Deo, si mortem Christi in corpore nostro circumferentes, & vitam in spiritu manifestantes, & passionis dominicae, & resurrectionis odore fragremus. Mittemus autem unguentum in corpus Christi, si substantiam vitamque nostram in fide veritatis ejus, & praeepti obedientia conferamus. Tunc in ejus corpore replentia totam domum unguenta fragrabimus, si caritate perfecta possimus dicere: *Mihi mundus crucifixus est*, non amanti divitias, non honorem saeculi; non amanti quae propria sunt, sed quae sunt Christi; non amanti quae videntur, sed quae non videntur. Haec nobis erunt in virtutem & ministerium sanctum comae, quibus & pedes Christi detergamus, & funes peccatorum rumpere possimus, & in spiritu libertatis gratulantes dicere: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.* Sed dum currendi spatium, dum serviendi tempus est, pascamus hujusmodi comam: & imitemur non solum dilectionem illius Evangelicae Peccatricis, ut amore magno magna debita diluamus: sed & importunitatem ejusdem, ut praeripiamus irae imminenti salutem. . . . Quocumque

„ vel in domum indigni, vel in do-
 „ mum Pharisei audiam justum venis-
 „ se, contendam præripere hospitis
 „ gratiam, præripere si possim re-
 „ gnum cælorum. Ubicunque mihi
 „ resonaverit Christi nomen, accur-
 „ ram: ad cujuscumque interiorem
 „ domum Jesum intrare cognovero,
 „ & ipse properabo... Expandamus il-
 „ li capillos, id est, omnes nostro-
 „ rum insignium dignitates ante ip-
 „ sum sternamus; & dejiciamur à no-
 „ bismetipsis ut exaltemur ab illo qui
 „ in altis habitat, & humilia respi-
 „ cit. Lacrymis delicta nostra fatea-
 „ mur, ut de nobis quoque dicat divi-
 „ na justitia: *Lacrymis rigavit pedes*
 „ *meos, & capillis suis terfit...* Non
 „ mediocris Anima illa meriti est, de
 „ qua potest dicere Sapientia: *Ex qua*
 „ *intravit, non cessavit osculari pe-*
 „ *des meos.* Quid est hoc osculum,
 „ nisi pignus æternum illius caritatis,
 „ quæ operit multitudinem peccato-
 „ rum? Hæc oscula Sponso suo jam
 „ tunc parabat Ecclesia, quando can-
 „ tabat: *Osculetur me osculo oris sui.*
 „ Quod privilegium sola sibi catholi-
 „ ca dilectio jure vendicat, quæ uni-
 „ ca atque perfecta uni viro, ab ip-
 „ sius ore Verbi petit oscula verita-
 „ tis, ne fraudis hæreticæ veneno,
 „ aut incestis oris alieni osculis pol-
 „ luatur. Pedibus ergo Christi oscula
 „ casta figamus, ut mereamur à pedi-
 „ bus in caput surgere; & in supe-
 „ riora corporis membra crescentes,
 „ jam de proximo vultus audeamus
 „ & ipsius oris oscula postulare. Et
 „ cum Dei Verbum puro corde liban-
 „ tes gustaverimus quàm suavis est
 „ Dominus, tunc anima nostra totis
 „ in amore Sapientiæ visceribus ac-
 „ censa, dulci refrigeretur ardore, &
 „ confixa ignitis dominicæ carita-
 „ tis sagittis, quibus omnis alia ini-
 „ micarum delectationum dilectio in-
 „ terficitur, dicat in corde compun-

Cant. 1.

„ eto: *Vulnerata caritate ego sum.*

DOMINICA IN RAMIS PALMARUM.

Dicite filie Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21.

QUAMVIS Christus Jesus in terris
 degens nullum Regiæ Dignitatis
 insigne habere voluerit: quamvis in
 humiliatione & inopia vixerit: quam-
 vis tributum Cæsari solvendo, subje-
 ctionem & obedientiam sit professus:
 quamvis in montem fugerit cogno-
 scens venturas turbas numerosissimas,
 quæ illum raperent & facerent Re-
 gem: quamvis Regnum suum non
 esse de hoc mundo significaverit, ho-
 die tamen Jerusalem ingreditur ut
 Rex & Deus Israel, omniumque ho-
 minum & Angelorum. *Ingressus Dei*
mei, Regis mei, qui est in sancto.

Christus Rex justitiæ & pacis....
 Christi Regnum in terra inchoatur,
 in cælo perficitur..... Nostra erga
 Christum Regem officia. (*Lib. 1.*
Quæst. 2. Art. 3. num. 3.) Quis istius
 petitionis sensus in Oratione Domi-
 nica, *Adveniat Regnum tuum?* Mul-
 tiplex Regni Dei significatio.....
 Perimus ut regnum gratiæ & perfe-
 verantiæ in ea nobis adveniat.....
 Desiderium nostrum ad æternam glo-
 riam & Dei fruitionem excitamus...
 Oramus ut non solum nobis, sed om-
 nibus hominibus regnum gratiæ &
 gloriæ Dei adveniat. (*Lib. 5. Cap. 2.*
Art. 5.)

1. Christus omnia erga nos implet
 optimi Regis officia. 2. Nullum er-
 ga Christum Regem implemus subdi-
 torum officium. *Regis signum no-*
tamque penes beneficentiam constitui-
mus, (ait Synesius.) Quis Christo be-
 neficentior? *Totus mihi datus, totus*
meos expensus in usus, (inquit S. Aet. 10. 38.
 Bernardus.) *Pertransit beneficien-*

Synesius
lib. Regno.

do, & sanando omnes oppressos à diabolo. Quid fuit Domino Regem esse Israel? Quid magnum fuit Regi sæculorum Regem fieri hominum? Non enim Rex Israel Christus ad exigendum tributum, vel exercitum ferro armandum, hostesque visibilibus debellandos: Sed Rex Israel quod mentes regat, quod in aeternum consulat, quod in regnum calorū credentes, sperantes, amantesque perducatur. Quod igitur Rex esse voluit Israel, dignatio est, non promotio; miserationis indicium est, non potestatis augmentum. Qui enim appellatus est in terra Rex Judæorum, in cælis est Dominus Angelorum. Regis munus est optimas leges ferre, non duras & difficiles; populum non gravare, sed levare, subditorum felicitatem procurare, hostes illorum vincere, ut sub vite & ficu sua securi vivant. Christus Jesus leges sanctissimas tulit. *Lex Domini immaculata, convertens animas. Mandata ejus gravia non sunt. . . Venite, inquit, ad me, omnes qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos. . . Jugum enim meum suave est, & onus meum leve.* Hostes nostros vicit: *Confidite, inquit, ego vici mundum. . . Nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras.* Bonis immensis nos cumulat. De plenitudine ejus omnes accepimus. Pacem, & vitam æternam subditis obedientibus tribuit: *Ego, inquit, vitam æternam do eis.* Morte sua nos à demonis servitute liberat; vincula peccatorum nostrorum solvit, quod per solutionem asinæ & pulli significatur. Subditos cum divina mansuetudine regit, nihil aliud ab illis, quàm amari postulat. *Ama, (inquit S. Augustinus) & fac quod vis.* Personam cujusquam non accipit, omnibus equalis, omnibus Rex; (inquit Tertullianus.) Agnus voca-

ri amat; super ipsum Spiritus Sanctus in columbæ specie requiescit, peccatores recipit ad poenitentiam; cælestem artem supplicantibus hostibus indulgendi, Reges sæculi docet; de qua Ennodius: *Perfecti sæculorum Reges & Domini supplicantibus indulgere cælesti arte didicerunt.* Super civitatem Jerusalem flevit misericordia motus: & super animas nostras, eò quod non cognoscant tempus visitationis suæ. Videntes & euentes è Templo ejicit, non armis terribilibus & mortem inferentibus, sed quasi flagello de funiculis facto. Castigat illos ut filios pater, ut Rex subditos. *Flagellat omnem filium quem recipit.* Hebr. 12. 6. Moyses vir mitissimus ita sibi totius plebis Israeliticæ mentes devinxerat, ut plus eum pro mansuetudine diligenter, quàm pro factis admirarentur. Longè major Christi Regis mansuetudo. *Dicite filie Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus.*

I. Nullum subditorum officium erga Christum Regem nostrum rectè implemus. Subditi debent Regi honorem: *Regem honorificate.* Obedientiam: *Subditi estote Regi quasi præcellenti.* Tributum: *Ideo enim & tributa præstatis.* Expendite an Christum, ut par est, honoretis; an ipsum opere & veritate diligatis. *Honor enim sine amore, non honor est, sed adulatio* (ait S. Bernardus) Nonne magis diligitis mundum, divitias, honores, voluptates, quàm Christum Regem? Immo, quod dictu horrendum est, diabolum magis amatis, quem Christo præponitis, cui servire potius eligitis. *Diabolum Domino præponit, (inquit Tertullianus.)* *Comparisonem enim videtur egisse qui utrumque cognoverit, & judicato pronunciasse eum esse meliorem, cujus se esse maluerit.* Quis Christum amat? quis de illo cogitat? quis de illo honorificè loquitur? quis zelo pro illius

1. Petri 2.
17.
Rom. 13. 6.

1. Ib. de Poenitentia.

Salvian. ad
Ecclef. Ca-
thol.

S. Petrus
Chrysol.
Proverb. 3.
Eccl. 4.

S. August.

Apoc. 7.

illius gloria flagrat? quis illum do-
let offendi? quis legem ejus obser-
vat? Heu! *In cuncto populo Christia-
no genus quodammodo sanctitatis est
minus esse vitiosum.* An denique tri-
buta Christo Regi redditis? Tributa
sunt eleemosynæ, quas in ejus æra-
rium, id est, in manus pauperum
inferre debetis. *Manus pauperum,
gazophylacium Christi.* Eleemosynæ
erogatio officium est divitis, debitum
est. *Honora Dominum de tua sub-
stantia ... Declina pauperi sine tri-
stitia aurem tuam, & redde debitum
tuum.* Vestimenta vestra Christo in
via sternite, Christo in gloria quidem
sua triumphanti, sed in membris suis
indigenti. Expoliate veterem homi-
nem cum actibus suis, luxum reseca-
te ad pauperes alendos & vestien-
dos. Ramos arborum ceditæ & ster-
nite in via, luxuriantibus cupiditatibus
ramos detrahite, superflua in Christi
honorem impedit. Quod in luxum,
in spectacula, in ludos, in convivia im-
penderetis, pauperibus erogate. *Super-
flua sunt, sed Domini pedibus necessa-
ria sunt.* Nihil superfluum videbitur
cupiditati, sed multa erunt superflua
caritati. Quicquid vitæ sustentationi,
& status conservationi ac decoro neces-
sarium non est, superfluum est. Porro
status decorum non secundum ambitio-
nis desideria, non secundum mundi re-
gulas; sed secundum Evangelium Chri-
sti & Christianæ vitæ professionem
mensurandum est. Reditus vestros au-
gere vultis? eleemosynas simul augete.
Tributa realia sunt, Christi lege bo-
nis vestris imposita: *Reddite quæ sunt
Dei Deo.* Eamus obviam Christo vi-
ctori, palmas in manibus ferentes;
quæ ut nobis convenient, fortiter
adversus peccatum & diabolum pu-
gnemus, victores simus, ut in eo-
rum felicem societatem cooptemur
qui stant *ante thronum Agni amicti-
stolis albis, & palma in manibus eo-*

rum. Laudemus Christum Regem,
dicentes: *Benedictus qui venit in no-
mine Domini, hosanna in altissimis.* Rami palmarum laudes sunt signifi-
cantes victoriam: quia erat Dominus
mortem moriendo superaturus, & tro-
phæa crucis de diabolo mortis princi-
pe triumphaturus. Victoriæ ipsius gra-
tulemur, & gratias immortales aga-
mus Regi qui nobis vicit. Verum
non solum triumphantem sequi oportet,
sed patientem & morientem,
quia passione ac morte triumphat,
& hodiernus triumphus apparatus ad
mortem crucis tendit. Generosum il-
lum Davidis Regis Aulicum imitemur,
qui Dominum suum secutus, cum
Absalomum fugeret, nudis pedibus,
lucens, operto capite Hierosolymis
egressus, & cum suis ascendens
montem olivarum. Aulicus ille, cui
nomen Ethai, à Rege monitus ut
in domum reverteretur, Dominum
suum in summa calamitate deferere
noluit. *Vivit Dominus meus* (inquit)
& *vivit Dominus meus Rex, quoniam
in quocumque loco fueris, Domine mi
Rex, sive in morte, sive in vita, ibi
erit servus tuus.*

S. August.
Tract. 51.
in Joan.

2. Reg 15
24

FER. II. POST DOMINICAM PALMARUM.

*Fur erat, & oculos habens, ea quæ
mittebantur, portabat.* Joan. xij. 6.

CUM Judam Iscariotem nomi-
namus, Christi Domini prodito-
rem, nemo est qui illum non exe-
cretur: & tamen multi sunt inter
Christianos illi similes, avari, fures,
sacrilegi, murmuratores, hypocritæ,
proditores Christi, ejus legem ac
gloriam, caritatem, justitiam, reli-
gionem, salutemque suam, cupiditati
sue postponentes. Qui vitam hone-
stam & Christianam in sæculo age-
re videntur, à rapina quidem & pu-
blicis

blicis latrociniis abstinere, sed innumeri sunt qui furtis gravare non metuunt conscientiam, ut rei familiaris augeant substantiam; & tam gravi crimine obstricti, ad Communionem Paschalem accedere non verentur, ut Judas. *Fur erat, & loculos habens, &c.*

I. Tales sunt imprimis usurarii. Rei porro sunt usurae quicumque ex mutuo aliquid ultra sortem exigunt aut percipiunt, sive pecuniam sive quidvis aliud. Usura omnis, & erga omnes, sive divites, sive pauperes prohibita divina lege. Quicumque ergo dant mutuum ad certum tempus, promissum solvendi usuras sub privata syngrapha exigentes, aut accipientes quovis nomine, etiam commercii, usurarii sunt. Quicumque ratione solius periculi quod ex mutuo consequitur, aliquid ultra sortem exigunt, rei sunt usurae, si nullus alius titulus damni emergentis, aut lucri cessantis intercedat. Usura est rem aliquam ob dilatam solutionem carius vendere justo pretio: vel minoris emere ob anticipatam solutionem... Tutores & curatores ex pecuniis pupillorum mutuo datis exigere aut percipere non possunt aliquid ultra sortem, eo solum nomine quod pupillorum sint; & quod pupillorum interest, resarcire atque compensare tutores ipsi secundum leges teneantur, nisi hujusmodi pecunias in illorum utilitatem collocaverint. Contra istas, aliasque species usurarum, prout opus fuerit ad animarum salutem, Sermonem habeat Concionator, in civitatibus & locis populosis, ubi commercium viget, & hujusmodi corruptelae & malae artes dominan-

S. Gregor. Nyssen. Hom. 4. in Ecclesiast. S. Ambros. Lib. de Tobia. C. 10. & toto pas-

tur. *Improbum fœnoris inventum qui latrocinium & parricidium nominaverit, non procul à vero aberraverit. Quid enim refert an clanculum per fossis muris prædonis more aliena ha-*

beas, & prætereuntis cede te eorum quæ habeat Dominum constituas, an fœnoris necessitate acquiras ea quæ ad te non pertinent? O malum vocabulum, funus sit nomen latrocinii, (inquit S. Gregorius Nyssenus) Nihil interest inter funus & fœnus, nihil inter mortem distat & sortem, (ait S. Ambrosius.) Multiplicatur quidem facultas injustis & tristibus incrementis, sed mentis substantia contabescit: quoniam fœnus pecunia, funus est anima, (ait S. Leo.)

Inanes certè Usurariorum excusationes, qui mutuum cum honesta, ut vocant, ad sortem accessione, inter homines divites & negotiatores exerceri solitum, Reipublicæ commodum, proximo utile esse aiunt, iis qui mutuum accipiunt, dari opportunitatem rem suam familiarem amplificandi. Negotiatoribus adminiculum præberi ad continuandum augendumque commercium, quo Regna & Reipublicæ maximè efflorescunt. Inanis, inquam, illa excusatio est. Non enim ad utilitates nostras, commodaque temporalia Lex Dei inflectenda est, sed secundum illam judicandum an justum sit, quod nobis utile commodumque videtur. Prohibet Deus ex mutuo amplius accipere quàm datum sit, *Usuram & superabundantiam* accipere: jubet Christus ut mutuum gratis detur, *Mutuum date nihil inde sperantes*; nullam pauperum ac divitum exceptionem facit, nullam mutui caritatis, & mutui negotiationis distinctionem. Silet, Deo jubente, cupiditas. *Quid revolvis? Deus præcipit. Ad exhibitionem obsequii prior est majestas divina potestatis: prior est auctoritas imperantis, quàm utilitas servientis.* Facitendo augendoque commercio quærantur ac præbeantur adminicula, sed non per malas artes, per cupiditatem, fraudes, mendacia, usuras,

sim libro legend. S. Leo, Ser. 6. de jejunio decimi mensis.

Ezechiel. 18. Luc. 6.

Tertull. Lib. de Pernit. C. 4.

usuras, quæ negotiationem polluant, negotiatores Deo exosos faciunt. Accedit, quod usura Reipublicæ etiam perniciosa est, cum æqualitatem dari & accepti non servet, violetque iustitiam; cum necesse sit creditores crescere, debitores minui; omniumque facultates tractu temporis à fœneratoribus exauriuntur. *Usura creditori & debitori exitialis est. Nam debitor quidem inopia atteritur: creditor autem augens divitias, & peccatorum accumulatur sibi multitudinem. Proinde ab initio olim Judæis crassioribus & rudioribus hoc præceptum Deus dedit: Non fœnerabis fratri ad usuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem. Qua igitur excusatione digni erunt, qui Judæis sunt inhumaniores, & post gratiam & tantam à Domino misericordiam, inveniuntur iis, qui sub Lege fuerunt, inferiores, immo peiores? Mare fœnerator est, omnium patrimonia tamquam fluctus absorbet, & ipse nescit expleri. Mari tamen plerique utuntur ad questum; fœneratore nemo utitur nisi ad dispendium: Illic multorum commodum est, hic universorum naufragium.*

Nec verò promissiones obligatorias ad solvendum lucrum supra capitale, mutuumque usurarium, & fœneratitios contractus excusat consuetudo, quod nempe ita fiat in aliquibus civitatibus, provinciis, regionibus. Nulla enim consuetudo divinæ legi derogare, aut ejus transgressores excusare potest. Christus Jesus, quem audire debemus, & sequi ut legislatorem, magistrum, redemptorem ac Dominum nostrum, non dixit, Ego sum consuetudo; sed, *Ego sum via, veritas, & vita*. Non ex hominum opinionibus, non ex moribus & consuetudinibus sæculi, sed ex Dei verbo judicabimur. *Sermo quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die*. Adversus legem Dei nulla

consuetudo præscribere potest. De civitatibus igitur & provinciis, in quibus consuetudo contractibus usuraria pravitate infectis, mutuoque fœneratitio, & schedulis atque promissionibus obligatoriis, quibus aliquid ultra sortem exigitur, auctoritatem dedit, jure merito dici potest: *Vidi iniquitatem & contradictionem in civitate: Die ac nocte circumdabit eam super muros ejus iniquitas, & labor in medio ejus, & injustitia: Et non defecit de plateis ejus usura & dolus*. Ad quem locum S. Augustinus: *Usura & dolus, inquit, non absconduntur saltem, quia mala sunt, sed publice seviunt. Etenim qui in domo aliquid mali facit, vel de malo suo erubescit. In plateis ejus usura & dolus. Fœnus & professionem habet, fœnus & ars vocatur; corpus dicitur, corpus quasi necessarium civitati, & de professione sua vectigal impendit: usque adeo in plateis est, quod saltem abscondendum erat. Cum gemitibus & lacrymis exclamare cogimur: Consensere jura peccatis, & cœpit licitum esse, quod publicum est. Vide Theolog. Dogmat. & Moral. Lib. 3. Tract. De Peccatis Cap. vii. ubi de Usura fusè differitur, & uberrimum contra hoc immane vitium dicendi argumentum Concionatoribus subministratur.*

II. *Fur erat, & loculos habens, ea quæ mittebantur portabat*. Furti rei sunt mercatores, qui rem pluris justo pretio vendunt, aut minoris justo emunt. Emptiones & venditiones citra dimidium justii pretii, manifestè fraudulentæ sunt & injustæ. Furti rei sunt, qui vendunt rem aliquam, vel in substantia, vel in quantitate seu mensura, vel in qualitate notabiliter deficientem. *Ne quis supergre-* ^{1. Theff. 4.} ^{6.} *diatur, neque circumveniat in negotio fratrem suum, quoniam vindex est Dominus. Leges quidem humanæ ad re-*

S. Chryf.
Hom. 41. in
Genes.

Deuteron.
23.

S. Ambros.
Lib. de To-
lia, Cap. 5.

Joan. 12. 48.

Psalm. 54.

S. August.
Enarrat. in
Psalm. 54.

S. Cyprian
Epist. 1.

ad restitutionem non cogunt, nisi emptor sit deceptus ultra dimidiam iusti pretii quantitatem: sed lex divina nihil impunitum relinquit, quod sit iustitiæ contrarium. Unde si in emptione & venditione non sit æqualitas iustitiæ observata, tenetur ille qui iusto plus vendidit, vel iusto minus emit, compensare damnum ei qui passus est, secundum legem naturalem & Evangelicam: *Omnia quaecumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis.* Vide Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. De Peccatis, Cap. 6. Art. 5. Regulis 1. 4. 9. Periculosa Christianis negotiatio, si cupiditati obsequantur, malorum omnium radici. Sicut in medio compaginis lapidum palus figitur: sic & inter medium venditionis & emptionis angustabitur peccatum. Hinc Deus Tyrionum peccata maxima ex parte prodiisse ex negotiatione significat. In multitudine negotiationis tua repleta sunt interiora tua iniquitate, & peccasti, & eieci te. Et rursus: *Iniquitate negotiationis tue polluisti sanctificationem tuam.* S. Augustinus explicans hunc Versum Psalmi LXX. *Quoniam non cognovi litteraturam, siue (ut ipse legit) negotiationes, introibo in potentias Domini.* Audiant, inquit, negotiatores, & mutant vitam. Fraudis tamen, mendacia, perjuria, vitia non sunt negotiationis, quæ per se bona est, sed negotiatorum, & fructus cupiditatis. Unde S. Leo ait: *Qualitas lucri negotiantem aut excusat, aut arguit: quia est honestus questus & turpis. Verumtamen Pœniteni utilis est dispendia pati, quàm periculis negotiationis obstringi: quia difficile est inter eumentis vendentisque commercium non intervenire peccatum.*

III. Fur erat, & oculos habens, ea qua mittebantur, portabat. Furei

& rapinæ rei sunt, qui creditores suos fraudant; qui debita non solvunt, cum possint; qui prodigalitate, luxu, comessationibus, ludis, facultates suas decoquunt, ex quibus dispungere possent æs alienum, quo sunt obstricti; qui denique gravia in dies debita contrahunt, cum sciunt se non esse solvendo. *Mutabitur peccator, & non solvet.* Rem alienam invito Domino retinere, nemo furtum esse negaverit. Bona porro creditorum huiusmodi homines retinent ipsis invitis. Contra illos S. Ambrosius: *Quàm deformis est, inquit, ut pro beneficio ei qui te adiuvit, rependas molestiam! Debere, verecundum est: non reddere, inverecundum. Postulabis dilationem, cum coeperis conveniri in tempore præscriptæ solutionis, pro pecunia afferes tædia; causaberis de tempore, excusationes strues; & cum totum promiseris, ne in universum fraudare videaris, vix dimidium restitues. De amico inimicum facies, pro honore referes contumeliam, pro benedictione maledictum. Quàm hæc opinionem ledant, considera: quàm à viro bono discrepent, recognosce... Reddite ergo omnibus debita. Nemini debeatis, nisi ut invicem diligatis.*

IV. Nemo qui rem alienam acceperit aut retinet invitis Dominis; nemo furti supradictis, aliisve modis reus; nemo qui grave damnum alteri intulit, absolvendus est, & ad sacram Mensam admittendus, nisi restituerit quod injustè accepit ac retinet; si tamen restituere potest. Nam sine restitutione nulla huiusmodi hominibus spes salutis esse potest. Si dixero impio, inquit Deus, *Morte morieris, & egerit pœnitentiam à peccato suo, feceritque iudicium & iustitiam, & pignus restituerit ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vitæ ambulaverit, nec fecerit quid-*

Psalm. 136

S. Ambrosius
Lib. de Tobia
Cap. 21.

Rom. 13

Ezechiel.
33. 14

S. Thomas.
secunda se-
cunda.

Matth. 7.

Ecclesi. 27.

Ezechiel.
18.

S. Leo Epist.
2. alias 93.
ad Rusticum,
inquisit. 11.

quidquam injustum: vita vivet, & non morietur. A restitutione incipiendam vitam novam, seu veram conversionem, confirmat sacrum hoc Sapientis oraculum: *Initium viae bonae, facere justitiam*, reddendo scilicet unicuique quod suum est. Hinc incipiendum exemplo suo docuit Zachæus: *Et si quid aliquem defrauda- vi, reddo quadruplum.* Nulla præter impotentiam sive summam egestatem, iis qui res alienas quolibet modo surripuerunt, aut invitis Dominis retinent, suffragatur excusatio, quo minùs restituant absque mora. *Pessimum hominum genus commemo- ras, cui poenitentiae medicina omnino non prodest.* Si enim res aliena, propter quam peccatum est, cum red- di possit, non redditur, non agitur poenitentia, sed fingitur. Si autem veraciter agitur, non remittetur pec- catum, nisi restituatur ablatum. Sed si restituero, inquiunt, à meo statu excidam, ad extremam egestatem re- digar, filii mei mendicare cogentur. Ad hunc statum per injustitiam, ra- pinam, furta, fraudes ascendisti, ju- stitia postulat ut descendas. Si ad egestatem restituendo redigaris, hac poena dignus es: toleranda est patien- ter & amplectenda, ut salves animam tuam, qua nihil tibi pretiosius esse debet; ut Deum tibi reddas propi- tium; ut æternam damnationem vi- tes. Si filii tui probi sint & iusti, Deus illis providebit. *Non vidi ju- stum derelictum, nec semen ejus que-rens panem.* Ex rebus alienis provi- dere illis salva justitia non potes. Id si feceris, tibi, illisque æternam da- mnationem arcessis. Velles ne ut alii bona tua raperent ad providendum fi- liis suis? Quod igitur non vis tibi fieri, alteri ne feceris. Primum legis naturæ principium est in Evangelio re- novatum. Labora ut victum compa- res: laborare, & labori assuescere,

ab alieno abstinere, verbo & exemplo filios doce. *Qui furabatur, jam non furetur; magis autem laboret, ope- rando manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti.* Satisfaciam, (inquis) elee- mosynas largiendo pauperibus, sa- cra anniversaria in Monasteriis fun- dando. Priùs restitue, deinde elee- mosynas erogabis... Ex propriis, non ex alienis & malè partis facienda elemosyna. *Honora Dominum de- tua substantia* (inquit Sapiens) *Do- na iniquorum non probat.* *Altissimus, nec respicit in oblationes iniquorum: nec in multitudine sacrificiorum eo- rum propitiabitur peccatis.* Qui of- fert sacrificium ex substantia paupe- rum, quasi qui victimat filium in con- spectu patris sui. Vide Lib. 4. Theo- log. Dogm. & Moral. Cap. 3. Art. 11. Regula 32. De furto lege, Cap. 9. ejusdem Libri, Art. 2. & 3. De re- stitutione, Art. 6.

Qui rem alienam se non habere, per Dei gratiam agnoscunt, nec damnum grave proximo unquam intu- lisse, ante Pascha examinent num à cu- piditate & avaritia, quæ radix om- nium malorum est, liberi sint. Hæc usurarum, fraudum, omnis generis furtorum origo. Hæc miserum Judam ad furtum pecuniæ, Christi & Apo- stolorum usibus destinatæ, ad sacrile- gam Communionem, ad venditionem Magistri Dominique sui impulit. *A- mori pecuniæ vilis est omnis affectio, & anima lucri cupida etiam pro exi- guo perire non metuit: nullumque est in illo corde justitiæ vestigium, ubi ava- ritia sibi fixit habitaculum.* Igitur sint mores sine avaritia, contenti presen- tibus. Ipse enim (Deus) dixit, *Non te deferam, neque derelinquam.*

Luc. 19.

S. August.
Epist. 153.
aliàs 54.Psalm. 36.
21.Ephes. 4.
28.Prov. 4.
Eccli. 34.S. Leo Ser.
de Pass.
Dom.

Hebr. 13.

FER. VI. IN PARASCEVE.

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Qui peccatum non fecit: qui cum malediceretur, non maledicebat: cum pateretur, non comminabatur: tradebat autem iudicanti se injuste: qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui, iustitiam vivamus: cuius livore sanati estis. 1. Petri II. 21. 22. 32. 24.

Quis passus est? Quid passus? Pro quibus? Propter quid? considerandum. Quis? *Christus*, Dei Filius, verusque Deus, Christus Dominus noster, Dominus virtutum, Rex gloriæ, Pontifex innocens, impollutus, Sanctus sanctorum: *Qui peccatum non fecit. Quid passus est? Acerbissimos dolores, in anima, corpore, membris, sensibusque omnibus; mortem crudelissimam & ignominiosissimam in Cruce. Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum. Pro quibus passus? Pro creaturis suis, pro servis, pro injustis, pro peccatoribus, pro ingratis: Pro nobis. Propter quid, quem ob finem passus? Ut nos redimeret, ut nos sanaret, ut nos à morte peccati liberatos ad vitam iustitiæ revocaret. Ut peccatis mortui, iustitiæ vivamus: cuius livore sanati estis.*

Deus & homo Christus verè passus: non tamen passa Deitas. (*Lib. I. Quest. 2. Art. 5. §. 1.*) Acerbitas passionis Christi... Interior animi dolor in Christo gravissimus... Corporis dolores in Christo patiente acerbissimi (*Ibid. §. 2.*)

Mortis genus, quam pro nobis Christus passus est, fini, quem sibi

proposuerat, convenientissimum fuit. (§. 3.) Figuris & oraculis Scripturarum mors Christi, genusque mortis, adumbrata & prædicta sunt. Figure, Abel, Isaac, Agnus paschalis, Serpens æneus, Hircus emissarius, Vacca rufa... Prophetarum vaticinia de morte Christi in Cruce (*Ibidem*)... Christi passio & mors voluntariæ fuerunt & liberæ, quamvis præcepto Patris passus & mortuus sit, Patremque metu mortis imminuentis oraverit ut ab eo transiret Calix iste. Christus affectus nostros liberrimè suscepit... Quas ob causas?... Discrimen inter affectus Christi & nostros. (§. quinto ejusdem Articuli.)

Immensa ex passione & morte Christi beneficia in nos redundarunt. 1. Liberatio à peccato. 2. Liberatio à diaboli tyrannide. 3. Solutio pœnæ peccatis nostris debitæ, divinæque iustitiæ placatio. 4. Cæli reſeratio. (§. sexto ejusdem Articuli.)

Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia eius. Christus in passione sua omnium virtutum exempla nobis dedit... Christi patientis & morientis caritas... Pietatis erga parentes exemplum dedit Christus moriens... Christi patientis & morientis humilitas & obedientia... Christi patientis & morientis mansuetudo. Christi patientis & morientis patientia. (§. septimo ejusdem Articuli.)

Vidimus Jesum, propter passionem Hebr. 2. 9. *mortis, gloria & honore coronatum. Christi Jesu claritas & gloria in passione & cruce promicans, & per passionem crucemque parata. (§. octavo ejusdem Articuli.) In passione & Cruce se Deum verum demonstravit... Per passionem & crucem victor diaboli & mortis extitit. (*Ibid.*) Crux Christi, Altare Sacrificii...*

In Cru-

In Cruce Ecclesia cum suo Capite Deo immolatur. (*Ibid.* n. 3.) Crux Christi, tribunal judicantis. (*Ibid.* n. 4.) Crux Christi, cathedra docentis, (*Ibid.* n. 5.) Crux Christi, thalamus Sponsi. (*Ibid.* n. 6.) Crux Christi, thronus regnantis (*Ibid.* num. 7.)

Hebr. 6. 6.

Deuteron. 21.

Christus pro peccatoribus passus est, & ab iis quotidie patitur, qui ipsum rursus in semetipsis crucifigunt, ut ait Apostolus: *Rursum crucifigentes sibi metipsis Filium Dei, & ostentui habentes.* In Republica Judæorum, cum inventum fuerat hominis occisi cadaver, & ignorabatur cædis reus, Seniores viciniore civitatis veniebant ad interfectum, lavabantque manus suas super vitulam piacularem in valle percussam, dicentes: *Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi viderunt. Propitius esto populo tuo Israel, quem redemisti Domine, & ne reputes sanguinem innocentem in medio populi tui Israel.* En hominis Dei Jesu Christi crucifixi, corpus mortuum & exsangue. Cædis ejus reum se negat Pilatus, manus suas lavans coram populo: *Innocens ego sum (inquit) à sanguine Justī hujus.* Reos se negant Judæi: *Non licet nobis (inquiunt) interficere quemquam.* Accedite, Christiani, accedite: an lavare audebitis manus vestras, & dicere, *Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc?* Peccatum vestrum confitemini ut in hoc generalis Expiationis Festo vobis per ipsum, quem effudistis, Christi sanguinem remittatur, *Sanctum & justum negastis; Auctorem vitæ interfecistis ... Pœnitimini igitur & convertimini, ut deleantur peccata vestra.*

Act. 1. 14.
15. 9.

DOMINICA PASCHÆ

Jesum quæritis Nazarenum crucifixum: surrexit, non est hic. Marci xvj. 6.

Deus noster Deus salvos faciendi, & Domini Domini exitus mortis, (ait Rex Propheta.) Christus igitur sub imperio mortis manere non poterat, sed resurgere debebat secundum Scripturas, ut idem Propheta Spiritu Dei afflatus prædixit, Psal. 3. 6. *Ego dormivi, & soporatus sum, & exurrexi, quia Dominus suscepit me.* Psal. 15. 9. *Propter hoc letatum est cor meum, & exultavit lingua mea: insuper & caro mea requiescet in spe. Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Notas mihi fecisti vias vitæ, adimplebis me letitia cum vultu tuo; delectationes in dextera tua usque in finem.* Ideo in monumento alieno, eoque novo sepultus est Jesus, quia brevi resurrecturus erat. *Etenim tumulus his paratur, qui sub lege sunt mortis. Victor mortis tumulum suum non habet. Quæ enim communio tumulo & Deo? Unus ille inter mortuos liber, quorum sepulcra domus illorum in æternum, in tumulo fuit ad modum transeuntis: Singulariter sum ego donec transeam, utpote mortem ipsam in sede sua expugnaturus, secundum illud Osee Prophetæ oraculum: Ero mors tua, o mors: morsus tuus ero, inferne.* Hic fidei nostræ fundamentalis Articulus hodierna die vobis explicandus: *Tertia die resurrexit à mortuis.* Resurrexit propria virtute. Resurrexit primus omnium. Resurrexit tertia die, prout ipse prædixerat. Resurrexit circa diluculum, il-
lucescente jam die. (*Lib. I. Quæst. 2. Art. 6. §. 2.*)

Psal. 67.
21.S. Ambros.
Lib. 10. in
Lucan.

Psal. 43.

Psal. 147.

Osee. 13. 14.

Hoc

Hoc in Mystério tria consideranda sunt. 1. Resurrectionis Christi necessitas. 2. Resurrectionis Christi gloria. 3. Resurrectionis Christi fructus & utilitates eximiae.

1. Christum resurgere oportuit, ad divinæ justitiæ commendationem...
2. Christum resurgere necesse erat, ad fidei nostræ confirmationem....
3. Christum resurgere necesse erat ad sustentationem spei nostræ....
4. Christi resurrectio necessaria erat ad institutionem nostram. . . 5. Necessaria erat ad salutis nostræ consummationem. (*Ibid.* §. 3.)

II. Resurrexit idem Christi corpus verum..... Resurrexit Christi corpus integrum. . . . Resurrexit gloriosum. . . . Christus post Resurrectionem vix agnosci ex carne potest. Quo sensu Christus post Resurrectionem totus Deus? Resurrectio, nova Christi Jesu nativitas, æternæ generationi maximè affinis. (*Ibid.* §. 4.)

III. Resurrectionis Christi fructus & utilitates eximiae. Primus resurrectionis Christi fructus, resurrectio corporum..... Resurrectionis Christi fructus alter, animarum nostrarum resurrectio. (*Ibid.* §. quinto.) *Deus qui suscitavit Jesum a mortuis, vivificabit & mortalia corpora nostra, propter inhabitantem Spiritum ejus in nobis.* Corpus nostrum etiam idem, integrum, gloriosumque resurget, post tres dies mysticos. *Vivificabit nos post duos dies, in die tertia suscitabit nos, & vivemus in conspectu ejus.* Prima dies est passionis, qua hic in mundo tribulationes varias sustinere nos oportet, gloriamque bonis operibus & patientia promereri, sicut Christus meruit gloriam sui corporis, nominisque sui exaltationem patiando & moriendo. Dies secunda, est dies mortis, qua in sepulcro quiescendum est usque ad finem sæculi. Tertia dies est resurrectionis generalis, qua summo

Institut. Concion. Par. II.

mane à somno mortis excitabimur. Pharaonis pincerna in carcere detentus, vidit per somnium tres propagines vitis crescere paulatim in gemmas, & post flores uvas maturescere, seque uvas exprimere in calicem, & tradere poculum Regi. Quod visum faustum omen fuit libertatis ipsius pincernæ, interprete Joseph. *Tres propagines, inquit, tres adhuc dies sunt; post quos recordabitur Pharaoni ministerii tui, & restituet te in gradum pristinum.* Quandiu in corpore mortis hujus peregrinamur à Domino, velut in carcere sumus. *Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo.* Et post educationem animæ, corpus in sepulcro velut carcere tabescit: verum tertia die recordabitur Christus Rex gloriæ ministerii nostri, si tamen fideles servi fuerimus, & restituet nos in gradum pristinum; in Aulam suam nos admittet redivivos & gloriosos, non ut ipsi calicem porrigamus, sed ut ipse participes nos faciat præclari calicis, inebriantis ab ubertate domus Dei; & torrente voluptatis nos potet; & ad mensam suam sedentibus det ut vinum novum cum illo bibamus in Regno Patris sui.

Verum ad vitam & gloriam æternam non resurgent, sed ad mortem secundam, & in opprobrium sempiternum, illi qui ante finem vitæ hujus non resurrexerint à peccato, quod est mors animæ. Hæc resurrectio effectus est Resurrectionis Christi, qui *Traditus est propter peccata nostra, & resurrexit propter justificationem nostram.* Spiritualis porro resurrectio sex signis fit manifesta. (*Lib. I. Quæst. 2. Art. 6. §. 6.*)

Genes. 40.
12.

Psal. 141. 8.

Psal. 22. 5.
Psal. 35. 9.

Matth. 26.
29.

Rom. 4.

DOMINICA IN ALBIS.

Post dies octo, iterum erant Discipuli ejus intus & Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis, & stetit in medio, & dixit: Pax vobis. Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Joan.xx.26. 27.

Christus Jesus Princeps pacis, qui nasci voluit toto orbe in pace composito; quo nascente Angeli cecinerunt, *In terra pax hominibus bonæ voluntatis*, qui Discipulis suis pacem moriturus velut supremis testamenti tabulis munus hereditarium reliquit: *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis*: post Resurrectionem suam in medio illorum se sistens, pacem illis ter adprecatur & largitur: *Pax vobis*. Ipsis simul confert Spiritum Sanctum & potestatem remittendi peccata: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittentur eis*: Quia vera pax in statu peccati haberi non potest. Illis denique vulnera sua ostendit, ac Thomæ palpanda præbet: *Vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum*. Quia vera pax, quam mundus dare non potest, fructus est passionis & vulnerum Christi, qui sanguinis sui pretio nobis illam comparavit.

I. Pax fructus Spiritus Sancti.... Peccatores vera pace frui non possunt... Veræ pacis amator, inimicorum ejus amator est... Pacem habet, qui pacem amat.... Pax cum Deo, cum nobismetipsis, cum proximis. (*Lib. 2. Tract. de Sacramento Confirmationis, Cap. 3. Art. 3. n. 3.*) Pax individua justitiæ comes. Psalm. 71. *Orietur in diebus ejus justitia & abun-*

dantia pacis. Psal. 84. Justitia & pax osculatae sunt. Isai. 33. Erit opus justitiæ pax. Igitur fac justitiam, & habebis pacem. Si enim non amaveris justitiam, pacem non habebis, Duæ amicae sunt, tu fortè unam vis, & alteram non facis. Nemo est enim qui non vult pacem; sed non omnes volunt operari justitiam. Interroga omnes homines, Vis pacem? Uno ore tibi respondet totum genus humanum, Opto, cupio, volo, amo. Ama & justitiam, quia duæ amicae sunt justitia & pax, ipsæ se osculantur. Si amicam pacis non amaveris, non te amabit ipsa pax, nec veniet ad te. Quid enim magnum est desiderare pacem? Quivis malus desiderat pacem. Bona enim res est pax. Sed fac justitiam, quia justitia & pax se osculantur, non litigant. Tu quare litigas cum justitia? Ecce justitia dicit tibi, Ne fureris, & non audis. Ne adultereres, non vis audire. Non facias alteri, quod tu pati non vis; non dicas alteri, quod & tibi dici non vis. Inimicus es amicæ meæ: dicit tibi pax, quid me quaeris? Amica sum justitiæ, quemcumque invenero inimicum amicæ meæ, non ad illum accedo. Vis ergo venire ad pacem? Fac justitiam.... Declina à malo, & fac bonum, (hoc est amare justitiam:) & cum jam declinaveris à malo, & feceris bonum, Inquire pacem, & persequere eam. Jam enim non diu illam quaeres; quia & ipsa occurret tibi, ut osculetur justitiam. Sine caritate nulla pax est... Caritas autem diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis. Ideo pacem cum Spiritu sancto Discipulis suis Christus impertitur: Pax vobis... Accipite Spiritum Sanctum.

Peccatorum falsa pax... Malæ conscientiae poena. (*Lib. 3. Tractat. de Pecca-*

S. August.
Enarrat.
Psal. 84.

Psal. 33. 15.

S. August.
in Psalm.
127.

Rom. 5.

S. Ambrosius
Lib. 2. d.

Offic. M.
altr. C. 1.
Prov. 15. 15.
Philipp. 4.
Coloss. 3.
S. Ambros.
Lib. 2. de
Jacob. &
vita beat.
Cap. 6.
Ioan. 14. 27.
Ioan. 14. 17.

Peccatis, Cap. 3. num. 6.) Vita bea-
ta non est absque pace. Vitam por-
ro beatam efficiunt tranquillitas con-
scientiæ, & securitas innocentie. Id
à Spiritu Sancto per os Salomonis
loquente discimus: *Secura mens qua-
si iuge convivium.* Hanc pacem Phi-
lippenſibus optat Apostolus: *Pax Dei,
quæ exsuperat omnem sensum, custo-
diat corda vestra & intelligentias
vestras in Christo Jesu.* Pax Dei,
non pax sæculi; pax corda custodiens,
non corrumpens; pax Christi, quæ
omnes animi motus & cupiditates,
non modò rationi, sed legi Dei &
gratiæ subicit, de qua idem Aposto-
lus: *Pax Christi exultet in cordibus
vestris.* De qua S. Ambrosius: Jacob,
inquit, petiturus à fratre concordiam,
dormivit in castris. *Perfecta virtus
habet quietis tranquillitatem & sta-
bilitatem; ideo Dominus donum ejus
perfectioribus reservavit, dicens: Pa-
cem meam relinquo vobis, pacem
meam do vobis. Perfectorum est enim
non facile mundanis moveri, non tur-
bari metu, non exagitari suspitione,
non terrore concuti, non dolore ve-
xari: sed quasi in litore tutissimo
adversum insurgentes fluctus sæcula-
rium procellarum mentem immobi-
lem fida statione placidare. Hoc fir-
mamentum Christianis mentibus Chri-
stus invexit, pacem internam inve-
hens animis probatorum; ut non tur-
betur cor nostrum, neque exagitetur
animus. . . . Fructus itaque pacis est
non perturbari in pectore. Pacem
meam do vobis. Non turbetur cor ve-
strum, neque formidet. Denique vita
iusti quæta est, injustus autem in-
quietudinis & perturbationis plenus
est. Itaque amplius suis suspitionibus
affligitur impius, quàm alienis ple-
rique verberibus: majoresque vibices
vulnerum in ejus animo sunt, quàm
in eorum corpore qui ab aliis verbe-
rantur. Grande est aliquem intra se*

tranquillum esse & sibi convenire.
*Foris pax aut Imperatoris sollicita
providentia, aut manu militum qua-
ritur, aut bellorum prospero cedit e-
ventu, aut internecione aliqua barba-
rorum, si in se hostili motu sua arma
convertant. In ea pace nulla nostra
virtus, sed eventus est. Certè gloria
pacis illius ad Imperatorem refertur:
istius pacis fructus in nobis est, quæ
est in mentibus singulorum, quæ te-
netur affectibus. Istius pacis major
est fructus, quo spiritalis nequitie
tentamenta, quàm quo arma hostilia
repellentur. Ista pax sublimior, quæ
corporalium passionum excludit illece-
bras, perturbationesque mitigat, quàm
ea quæ barbaricos sedat incursus.
Plus est enim clauso intra te hosti re-
sistere, quàm remoto.*

Discipulis suis pacem adprecatus
est Christus, cùm intus essent. Pa-
cem non habemus, nisi intus in ani-
ma nostra stet Christus, illicque nos
colligamus, non extra divagemur.
Columba pacis præco ramum viren-
tis olivæ ad Noe defert in Arcam.
Si pacem habere vis, intra & tu in
Arcam, hoc est, *In te ipsum intra,*
in tuam mentem, in tuæ animæ prin-

S. Ambros.
lib. de Noe
& Arca, C.
14.

*cipale; ibi salus est, ibi gubernacu-
lum, foris diluvium, foris periculum.*
Peccator pacem habere non potest,
nisi pœnitentiam egerit, ac remissio-
nem peccatorum obtinuerit. Meritò
esse dicitur *Sicut dormiens in medio*
mari, & quasi sopitus gubernator
amisso clavo. Nam sicut dormiens in-
ter procellas propior est periculo quàm
vigilans, ita qui plagas conscientie
non sentit, magis periclitatur, quàm
qui illis cruciatur. Peccatoris ita so-
piti, nec ullos conscientie stimulos
sentientis, figura erat Jonas. *Facta*
*est tempestas magna in mari, & na-
vis periclitabatur conteri. . . . Et Jo-
nas dormiebat sopore gravi. Peccator*
fugit à facie Dei sicut Jonas, sed fugit

Prov. 29.
14.

Jonas 1.

in Tharsis, id est, totum se mundanis gaudiis ac delectationibus immergit. Tharsis enim, S. Hieronymo interprete, idem est ac *Contemplatio gaudii*. Dormit sopore gravi, peccatorum fumo crassisque vaporibus, sensuum spiritualium hominis interioris intercludentibus officia. De illius salute actum est, nisi gubernator navis, id est, divina gratia accedat, & securè adeo ac periculosè quiescentem à somno excitet. *Et accessit ad eum gubernator, & dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? Surge, invoca Deum tuum.* Necessè est ut gratiæ consentiat libertas ad sortem super peccata mittendam, ut cognoscatur propter quæ potissimum orta sit tempestas divinæ ultionis peccatori imminens. *Et dixit vir ad collegam suum: Venite, & mittamus sortes, & sciamus quare hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes, & cecidit sors super Jonam, & dixerunt ad eum: Quod est opus tuum? Denique peccatum in mare projiciendum, & aquis amaris pœnitentiæ submergendum est, ut sedetur tempestas. Et tulerunt Jonam, & miserunt in mare, & stetit mare à fervore suo.*

In adversis rebus tranquilli esse non possumus, nisi mundam & puram conscientiam habeamus. Jacob post cladem Sichemitis à filiis suis illatam, dixit illis: *Turbastis me, & odiosum fecistis me Chananeis & Pherezæis habitatoribus terræ hujus. Nos pauci sumus: illi congregati percutient me, & delebor ego & domus mea.* Sed contra hos terrores una illi videtur sacra anchora, suorum conscientia. Quamobrem hanc emundari jubet ac purgari, ut ad illam confugiant. *Abjicite Deos alienos qui in medio vestri sunt, & mundamini ac mutate vestimenta vestra. Surgite & ascendamus in Bethel, ut faciamus ibi altare Deo, qui exaudi-*

vit me in die tribulationis meæ. Quid subinde? Jacob timere desinit, timeri incipit. *Cumque profecti essent, terror Dei invasit omnes per circuitum civitates, & non sunt ausi persequi recedentes.* Unde tam subita mutatio? Ex conscientiarum expiatione. Sic ascenditur in Bethel, id est, in domum Dei.

II. Pacem vulneribus suis & sanguinis sui pretio nobis Christus Jesus comparavit, *Delens quod adversus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud Cruci: & exspolians principatus & potestates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso.* Passionem pertulit, vulnera suscepit, mortem subiit, ut nos Deo reconciliaret, *Pacificans per sanguinem crucis sive quæ in terris, sive quæ in celis sunt.* Et vos cum essetis aliquando alienati, & inimici sensu in operibus malis: nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus per mortem, exhibere vos sanctos & immaculatos & irreprehensibiles coram ipso. Vulnerum cicatrices in corpore redivivo & glorioso servavit Christus Jesus, ut eas Patri ostendens, pro nobis interpellaret. *Vulnera suscepta pro nobis calo inferre maluit, abolere noluit, ut Deo Patri nostræ pretia libertatis ostenderet.* Quot vulnera, tot ora, misericordiam & pacem pro nobis postulanti. *Accessistis ad testamenti novi mediatorem Jesum, & sanguinis asper- sionem melius loquentem quàm Abel.* Sanguis enim Abel vindictam adversus fratrem: sanguis Christi misericordiam pro iis qui ipsum effuderunt, postulat. Vulnera denique Christus ostendit Thomæ Apostolo, non solum pro ipso, ut dubitationis ejus & incredulitatis vulnus sanet, sed pro omnibus Christianis, ut adorandorum vulnerum intuitu pacem, quantum fieri potest, cum omnibus homi- nibus.

Rupertus
Lib. 8. ii
Genes. C
12.

Coloss. 2
14. 15.

Coloss. 3
10.

S. Ambrosius
Lib. 6 in
Lucam.

Genes. 34.
30.

Genes. 35.
2. & 5.

Heb. 12. 24.

nibus habeamus. Ex latere, ex corde Jesu Christi caritatem hauriamus, ut proximos nostros, etiam inimicos diligamus. *Quantum in nobis est, cum omnibus hominibus pacem habentes.*

Non sit pax simulata, sed vera, pax sine inimicitiis. Ignoramus absque caritate pacem, sine pace communionem. *Si offers munus tuum ad altare, & recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te; dimitte ibi munus tuum, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum....*

Si Munera nostra absque pace offerre non possumus; quanto magis & Christi corpus accipere? Cum his ipsis qui oderunt pacem, simus pacifici. Cupiditates refecimus, quæ discordiarum & litium sunt fomites. Alter alterius onera sustinentes in caritate Dei & patientia Christi, suspiremus ad cælestem Jerusalem, de qua dictum est à Propheta: Qui posuit fines tuos pacem. Modo desideramus pacem, quam hic habemus in spe. Adhuc enim in nobis ipsis qualis pax?

Caro concupiscit adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Ubi plena pax in uno homine? Quando erit plena in uno homine, tunc erit plena in omnibus civibus Jerusalem. Quando erit plena pax? Quando corruptibile hoc induerit incorruptionem, & mortale hoc induerit immortalitatem: tunc plena pax, tunc firma pax; nihil litigat adversus animam in homine, non ipsa adversum se, ex quadam parte saucia; non carnis fragilitas, non indigentia corporis, non fames, non sitis, non frigus, non aestus, non lassitudo, non ulla inopia, non provocatio rixæ, non certè ipsa sollicita cautela & vitandi inimici & diligendi. Hæc omnia, Fratres mei, litigant adversum nos, nondum est plena & perfecta pax. Ibi perfecta pax, ubi perfecta jucunditas, ubi laus si-

Institut. Concion. Pars II.

ne defectu, amor sine scandalo, fructus sine timore, vita sine morte.

DOMINICA II. POST PASCHA.

Ego sum Pastor bonus. Cognosco oves meas, & cognoscunt me meæ.... & animam meam pono pro ovibus meis. Joan. x.

Pastorem illum se esse declarat Christus, de quo vaticinati sunt Prophetæ, venturum aliquando Pastorem, qui proprias suas oves, non alienas sit pasturus. *Isaiæ 40. 10. 11. Ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, & brachium ejus dominabitur: Ecce merces ejus cum eo, & opus illius coram illo. Sicut Pastor gregem suum pascet: In brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit, foetas ipse portabit. Ezech. 34. 11. & seqq. Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse requiram oves meas, & visitabo eas: Sicut visitat Pastor gregem suum, in die quando fuerit in medio ovium suarum dissipatarum, sic visitabo oves meas, & liberabo eas de omnibus locis, in quibus dispersæ fuerint in die nubis & caliginis; & educam eas de populis, & congregabo eas de terris, & inducam eas in terram suam, & pascam eas in montibus Israel, in rivis, & in cunctis sedibus terræ. In pascuis uberrimis pascam eas, & in montibus excelsis Israel erunt pascua earum... Ego pascam oves meas, & ego eas accubare faciam, dicit Dominus Deus.... Salvabo gregem meum, & non erit ultra in rapinam.... Et suscitabo eis Pastorem unum, qui pascat eas, servum meum David; id est, Christum filium David. Jamdiu enim David obierat, cum hæc Ezechiel vaticinatus est. Christus igitur bonus ille Pastor, in quo omnes pastoris optimi dotes & characteres concurrunt.*

N 3 Nos

Nos oves ejus sumus: dare igitur debemus operam ut nulla nobis ovium proprietas desit.

I. *Bonus pastor animam suam dat*, id est, vitam exponit pro ovibus suis. Christus pro nobis mortuus est, non necessitate, sed liberrima voluntate, ut suum erga oves suas amorem opere ipso comprobaret. Ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam à me: sed ego pono eam à me ipso, & potestatem habeo ponendi eam: & potestatem habeo iterum sumendi eam. Quod ab Isaia prædictum: *Oblatus est* (inquit) *quia ipse voluit*. Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. Sic oves suas Christus dilexit, ut se ipsum pro illarum salute morti traderet. Sic vicissim illum diligamus, ut pro illo mori parati simus. *Ambulate in dilectione*, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis. David cum populum suum peste, quam præ aliis Dei flagellis elegerat, plecti cerneret, ad Dominum clamavit: *Verzatur, obsecro, manus tua contra me & contra domum patris mei*. Pro populo suo mori paratus erat. Quid mirum? Ipse enim peccaverat, non populus: *Ego sum qui peccavi: isti qui oves sunt, quid fecerunt?* Contrarium in Christo accidit: oves peccaverant, Pastor bonus pro illis vitam suam dedit, & quidem ut vitam haberent meliorem. *Ego veni ut vitam habeant, & abundantius habeant.... Ego vitam eternam do eis*. Neque intuitu alicujus commodi atque utilitatis, quam ex ovibus percepturus esset, sed gratis pro ovibus suis vitam dedit. Quæramus & nos non quæ nostra, sed quæ Jesu Christi. Illum gratis amemus, qui sustinuit in assumpta carne incommoda nostra, passionem, mortem; & hoc totum non

propter se, sed propter nos, ut redderet nos incolumes de infirmis, coheredes de extraneis, liberos de servis.

Bonus Pastor oves suas sollicitè custodit, earumque saluti invigilat. *Mercenarius fugit, quia mercenarius est, & non pertinet ad eum de ovibus*. Christus verò suas oves non deserit. *Proprias oves vocat nominatim, & educit eas*. Cum illis est omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. Illas novit, illas pascit, illas tuetur ac defendit. Quis Pastor oves proprio pascit sanguine? Et quid dico, Pastor? Matres ut plurimum filios aliis nutricibus alendos tradunt: Christus proprio nos sanguine pascit in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. *Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco pascuæ ibi me collocavit. Super aquam refectionis educavit me. Deduxit me super semitas justitiæ. Nam etsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu mecum es. Virga tua & baculus tuus ipsa me consolata sunt. Parasti in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me.... Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ*. Omnibus Sacramentis suis adest bonus ille Pastor & Episcopus animarum nostrarum. Hic est qui baptizat, hic qui absolvit, hic qui corpus ipse suum consecrat & porrigit invisibiliter, cum Sacerdos sacra hæc ministeria visibiliter peragit. Aternus enim ille Sacerdos est secundum ordinem Melchisedech, cui nemo succedit, cum semper vivat, suoque semper Sacerdotio per Ministros suos fungatur in terris, & per se ipsum in cælis ad Patris dexteram. *Et alii quidem plures facti sunt Sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere: hic autem eo quod maneat in æternum, sempiternum habet Sacerdotium. Unde & salvare in perpetuum potest accedentes*

S. Bernardi
Serm. 2. de
Cogn. Dom.

Isai. 53.
Joan. 12.

Ephes. 5.2.

Reg. 24.
17.

Psalm. 11.

1. Petri 2.
25.

Hebr. 7. 4.

dentes per semetipsum ad Deum : semper vivens ad interpellandum pro nobis. Unus ille bonus Pastor, cuius omnes pastores boni membra sunt. Unum caput, unum corpus, unus Christus. Ergo & Pastor pastorum, & pastores pastoris, & oves cum pastoribus sub pastore. Quid sunt hæc, nisi quod ait Apostolus: Sicut enim corpus unum est, & multa membra habet, omnia autem membra corporis, cum sint multa, unum est corpus, sic & Christus. Ergo meritò Christus habens in se omnes Pastores bonos, unum commendat, dicens: Ego sum Pastor bonus. Ego sum, Unus sum, omnes mecum in unitate unum sunt. Qui extra me pascit, contra me pascit. Qui mecum non colligit, spargit.

Bonus Pastor oves errantes quærit, & ad ovile adducit. Ita Christus: *Alias (inquit) oves habeo, quæ non sunt de hoc ovili, & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet unum ovile, & unus Pastor.*

Loquebatur primo ovili de genere carnis Israel. Erant autem alii de genere fidei ipsius Israel, & extra erant adhuc, in Gentibus erant, prædestinati, nondum congregati. Hos noverat qui prædestinaverat: noverat qui redimere sanguine suo fuso venerat. Videbat eos nondum videntes eum: noverat eos, nondum credentes in eum. De his scribit Apostolus: *Nolo vos ignorare, fratres, mysterium hoc, quia cecitas ex parte contigit in Israel, donec plenitudo gentium intraret.*

Oves errantes, peccatores ex omni gente quærit Pastor bonus, & quamlibet ovem errantem Cum invenerit, imponit in humeros suos gaudens, & ad gregem reducit. Erravit sicut ovis quæ periit; quare servum tuum Domine.

II. Ovium suarum proprietates & doctores, bonus ipse Pastor nobis expo-

nit. *Cognosco meas, & cognoscunt me meæ: non sterili cognitione: multi enim dicunt, Domine, Domine, qui à dextris boni Pastoris inter oves non erunt, & quibus dicit: Non novi vos, discedite à me maledicti: sed cognitione amorem spirante, sicut Patris æterni cognitio Verbum parit, non qualecumque, sed spirans amorem. Sicut novit me Pater, & ego agnosco Patrem. Quia pastorem cognoscunt oves, vocem ejus audiunt, & illum sequuntur. Sic (ait Christus) Oves meæ vocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me. Oves Christi vocem ejus audiunt in Scripturis sacris loquentis, per os SS. Evangelistarum & Prophetarum; in Ecclesia per os Pastorum quos constituit in consummationem sanctorum, in opus ministerii, in adificationem corporis Christi: Vocem denique ejus audiunt ad cor suum per inspirationes gratiæ suæ loquentis: & respondent, Loquere Domine, quia audit servus tuus.... Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Non solum vocem Christi oves ejus audiunt, sed ipsum sequuntur quocumque ierit, id est, imitantur ejus mansuetudinem, patientiam, beneficentiam. Mansuetudo proprietatis ovium, virtus Christianorum. Christianus nullius est hostis (ait Tertullianus) Patientia mansuetudinis in ovibus comes. De Christo prædictum est & in ipso impletum. Sicut ovis ad occisionem ducetur, & quasi agnus coram tondente se obmutescet. De Christianis Apostolus scribit: Quia propter te mortificamur tota die, estimati sumus sicut oves occisionis. Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Rerum terrenarum jacturam velut lanæ superflue tonditionem patiuntur. Superflua rerum temporalium sine sensu præciduntur illis qui hærent corde in Domino. Per-*

Joan. 14.
Chrysoft.
Hom. 20. in
Acta.

secutor acuat novaculam quantum potest; Ablaturus est superflua temporalia, numquid necessaria sempiterna? . . . Sicut novacula acuta fecisti dolum. Oves beneficae sunt, & admodum utiles humano generi. Christianus, quantum potest, proximis utilis, nemini incommodus & infestus esse debet; escam esurientibus, nudis vestimentum praebere, omnes juvare. Nihil frigidius Christiano alios non servante. Nec arbores infructuosas in horto suo, nec oves steriles neminique utiles in ovili suo vult Christus. Tales sunt qui solum considerant & quaerunt quae sua sunt. Tales sunt qui non aluerunt Christum. Vide enim horum nulli improperari sua peccata, non quod scortati sint, non quod pejerarint, sed quod alteri non fuerint utiles. Talis erat qui talentum defoderat, irreprehensibilem quidem exhibens vitam. Qui autem alii non est utilis, dic mihi quomodo erit Christianus?

IN EADEM DOMINICA.

Ego sum Pastor bonus . . . Oves meae vocem meam audiunt & sequuntur me. Joan. x.

I. **P**astorum erga oves officia. Triplex pascendi modus. 1. Pastores pascere debent oves *Exemplo conversationis*. 2. *Verbo praedicationis*. 3. *Fructu orationis*. (Lib. 4. Cap. 6. Art. 2. §. 2. cui titulus est, *Pastorum erga oves officia*.) Attendite vobis quicumque opus ministerii huius sortiti estis; attendite, inquam, vobis, & pretioso deposito quod vobis creditum est. *Civitas est, vigilate ad custodiam, concordiamque. Sponsa est, studete ornatui. Oves sunt, intendite pastui* . . . *Ad solam civitatis custodiam, ut quantum satis est procuretur, opus est viro forti, spi-*

S. Bernard.
Serm. 76. in
Cantica.

rituali, fideli; forti ad propulsandas injurias, spirituali ad deprehendendas insidias, fideli qui non quae sua sunt quaerat. Porro autem ad mores honestandos vel corrigendos, (quod utique ad decorem pertinet Sponsae) quis non liquido agnoscat per necessarium fore cum multa quidem diligentia disciplina censuram? Eapropter omnis cui hoc opus incumbit, oportet ferveat zelo illo quo accensus precipuus ille emulatur Sponsae Domini aiebat: *Emulor vos Dei emulatione; despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo*. Jam quomodo in pascua divinatorum Eloquentium educet greges dominicos Pastor idiota? Sed & si doctus quidem fuerit, non sit autem bonus, verendum ne non tam nutriet doctrina uberi, quam sterili vita noceat.

1. Cor. 11.

II. Ovium erga Pastores officia. Plebs Christiana Pastores suos revereri debet ac diligere. 2. Pastoribus suis, quae ad vitae usus necessarios requiruntur, abunde, libenter, & ex animo subministrare. 3. Obedientiam in omnibus quae ordinem & disciplinam Ecclesiae ac bonum salutis aeternae spectant, exhibere. (Lib. 4. Cap. 6. Art. 1. §. 3.)

DOMINICA III. POST PASCHA.

Modicum & jam non videbitis me: & iterum modicum & videbitis me; quia vado ad Patrem . . . Amen, amen dico vobis, quia plorabitis & flebitis vos; mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. Joan. xvj.

I. **I**n huius mundi peregrinatione & exilio, cuius tempus modicum & breve est, consolari & sustentare nos debet spes certissima visionis Dei, ad quam suspirare & viribus ro-

bus totis tendere debemus. 2. In rebus adversis, ærumnis, calamitatibus, quæ Christianorum justè viventium pars sunt in hoc mundo, consolari nos debet exspectatio gaudii purissimi, immensi, perpetui, quod tristitiæ nostræ succedet.

Psal. 118.

Hebr. C. 11.

I. Vita hæc mortalis peregrinationis nostræ tempus est; mundus, exilii locus; cælum patria. *Cantabiles mihi erant justificationes tuæ in loco peregrinationis meæ;* (ait Prophetæ Rex.) Abraham fide demoratus est in Terra repromissionis, tanquam in aliena, in casulis habitando, cum Isaac & Jacob coheredibus repromissionis ejusdem. Expectabant enim fundamenta habentem civitatem, cujus artifex & conditor Deus Consistentes quia peregrini & hospites sunt super terram. Qui enim hæc dicunt, significant se patriam inquirere. Et si quidem ipsius meminissent, de qua exierunt, habebant utique tempus revertendi. Nunc autem meliorem appetunt, id est, celestem. Ideo non confunditur Deus vocari Deus eorum: paravit enim illis civitatem. Si patriam amamus, exilium à patria cælesti magna nobis pœna esse debet. Ad illam itaque suspirare debemus, quandiu vitam hanc mortalem agimus. *Super flumina Babylonis illic sedimus & flevimus, dum recordaremur tui, Sion.* Et si corpus nostrum in Babylonia teneatur, cor nostrum ad Jerusalem præmittatur. *Qui non gemit ut peregrinus, non gaudebit ut civis . . . Cui peregrinatio dulcis est, non amat patriam: si amara peregrinatio, tota die tribulatio.* Ideo Jesus Apostolis ait: *Quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum.*

Plura de hoc argumento habes

(Lib. 1. Quæst. 2. Art. 13. §. 9. n. 3. 4. & 5.) *Quæ sunt flumina Babylonis, & quid est nostrum sedere*

& flere in recordatione Sion? Si enim cives inde sumus, non tantum hoc cantamus, sed & agimus. Si cives sumus de Jerusalem, id est, de Sion, & in ista vita, in ista confusione sæculi hujus, in ista Babylonia non cives habitamus, sed captivi detinemur, oportet ut non tantum ista decantemus, sed & faciamus affectu cordis pio, religioso desiderio æternæ civitatis. Habet & hæc civitas quæ Babylonia dicitur, amatores suos consulentes paci temporali, & nihil ultra sperantes, totumque gaudium suum ibi fingentes, ibi finientes, & videmus eos pro Republica terrena plurimum laborare: sed & in ea quicumque fideliter versantur, si non ibi appetant superbiam & perituram elationem odiosamque jactantiam, sed veram fidem exhibeant, quam possunt, quamdiu possunt, quibus possunt, ad quantum vident terrena, & ad quantum intelligunt speciem civitatis, non eos finit Deus perire in Babylonia; prædestinavit enim eos cives Jerusalem. Intelligit captivitatem eorum Deus, & ostendit illis aliam civitatem, cui verè debeant suspirare, pro qua debeant cuncta conari, ad quam capessendam debeant cives suos secum peregrinos, quantum valuerint, adhortari. *Super flumina Babylonis illic sedimus & flevimus, dum recordaremur tui Sion.* Flumina Babylonis sunt omnia quæ hic amantur & transeunt . . . Cives sanctæ Jerusalem intelligentes captivitatem suam, attendunt humana vota, & diversas hominum cupiditates hac atque illac rapiantes, trahentes, impellentes in mare: vident hæc, & non se mittunt in flumina Babylonis; sed sedent super flumina Babylonis, & flent vel illos qui rapiuntur, vel se ipsos.

S. August. in Psalm. 148 & in Psalm. 89.

S. August. enarrat in Psalm. 136.

„ ipsos qui in Babylonia esse merue-
 „ runt, sedentes tamen, hoc est hu-
 „ miliati. Super flumina Babylonis
 „ illic sedimus & flevimus, dum re-
 „ cordaremur tui Sion. O Sancta
 „ Sion, ubi totum stat, & nihil
 „ fuit, quis nos in ista præcipitavit?
 „ Quare dimisimus Conditorem tuum
 „ & societatem tuam? Ecce inter
 „ fluentia & labentia constituti, vix
 „ quisquam raptus à flumine, si te-
 „ nere lignum potuerit, evadet. Hu-
 „ miliati ergo in captivitate nostra
 „ sedeamus super flumina Babylonis,
 „ non nos audeamus in illis flumini-
 „ bus præcipitare; nec nos audeamus
 „ in nostræ captivitatis malo atque
 „ tristitia superbè erigere, sed sedea-
 „ mus, & sic fleamus. Multi flent
 „ fletu Babylonio, quia & gaudent
 „ gaudio Babylonio. Qui gaudent lu-
 „ cris, & flent damnis, utrumque
 „ de Babylonia est. Flere debes, sed
 „ recordando Sion. Si recordando
 „ Sion fles, & quando tibi secundum
 „ Babyloniam bene est, oportet ut
 „ fleas. Ita affecti esse debent veri
 „ Christi Discipuli. *Sed quia locutus*
 „ *sum vobis, tristitia implevit cor*
 „ *vestrum.* O pax illa, quam vide-
 „ bimus apud Deum! o illa sancta
 „ æqualitas Angelorum! o illa visio
 „ & spectaculum pulcrum! Ecce in
 „ Babylonia pulcra sunt quæ tenent:
 „ non teneant, non decipiant. Aliud
 „ est solatium captivorum, aliud gau-
 „ dium liberorum. Sic veri Christi
 „ Discipuli in hoc exilio gemunt & sus-
 „ pirant, quia tametsi modicum & bre-
 „ ve tempus est peregrinationis illorum,
 „ hoc tamen modicum longum videtur

2. Cor. 13. Deum amantibus. *Audemus & bonam*
voluntatem habemus magis peregrina-
ri à corpore, & præsentem esse ad Do-
minum. Consoletur nos interim spes
 certissima visionis Dei, quam pro-
 misit diligentibus se, cujus & pi-
 gnus nobis dedit, Spiritum sanctum

suum. *Modicum, & non videbitis*
me: & iterum modicum, & videbi-
tis me.

II. *Plorabitis & flebitis vos; mun-*
dus autem gaudebit. Hæc fors Disci-
 pulorum Christi. Una ad cælum via
 crux est. Una ad gaudium Domini
 sempiternum via, tristitia est secun-
 dum Deum, quæ vitam operatur.
 Mundi amatores, qui sæculi gaudia
 consecretantur; qui ludis, spectaculis,
 choræis, luxu, ædium & pretiosæ
 suppellectilis magnificentia, vestium
 splendido ornatu, opiparis convi-
 viis, jucundis societatibus, cæteris-
 que frui sensuum oblectamentis amant,
 Christi Jesu Discipuli non sunt. *Mun-*

1. Thessa-
 lon. 3. 4.

dus gaudebit: vos autem contristabi-
mini. Hinc Apostolus: *Nemo, in-*
quit, moveatur in tribulationibus istis:
Ipsi enim scitis quod in hoc positi su-
mus. Hæc est ad vitam, ad gloriam,
 ad gaudium Domini unica via: *Si*

2. Tim. 1.

commortui sumus, & convivemus: si
sustinebimus, & conregnabimus. Af-
 flictiones, calamitates, rerum tem-
 poralium damna, mors carissimorum,
 morbi, inimicorum calumniæ, de-
 tractiones, convicia, persecutiones,
 oppressiones, disciplina sunt patris
 nos amantis, nobisque hereditatem
 & gaudium, quod nemo à nobis au-
 feret, parantis. Hæc nostra debet es-
 „ se consolatio. Et obliti estis con-

Hebr. 12.

„ solationis, quæ vobis tanquam filiis
 „ loquitur, dicens: Fili mi, noli ne-
 „ gligere disciplinam Domini: neque
 „ fatigeris dum ab eo argueris. Quem
 „ enim diligit Dominus, castigat:
 „ flagellat autem omnem filium quem
 „ recipit. In Disciplina perseverate.
 „ Tanquam filiis vobis offert se Deus:
 „ quis enim filius quem non corripit
 „ pater? Quod si extra disciplinam
 „ estis, cuius participes facti sunt
 „ omnes: ergo adulteri, & non filii
 „ estis. Deinde patres quidem carnis
 „ nostræ eruditores habuimus, & re-

„ verba-

„ verebamur eos : non multò magis
 „ obtemperabimus Patri spirituum,
 „ & vivemus ? Et illi quidem in
 „ tempore paucorum dierum, secun-
 „ dùm voluntatem suam erudiebant
 „ nos: Hic autem ad id quod utile
 „ est, in recipiendo sanctificationem
 „ ejus. Omnis autem disciplina, in
 „ præsenti quidem videtur non esse
 „ gaudii, sed mœroris: postea autem
 „ fructum pacatissimum exercitatis
 „ per eam reddet justitiæ. Appositè
 „ ait Apostolus: *Videtur non esse*
 „ *gaudii, sed mœroris*: quia non so-
 „ lum tristitia præsens & tribulatio ju-
 „ storum parit æternum, quod ab ip-
 „ sis nemo tollet, sed & in præsenti
 „ gaudium interius, qui fructus est Spi-
 „ ritus Sancti. *Omne gaudium* (inquit
 alter Apostolus) *existimate fratres*
mei, cum in tentationes varias inci-
deritis: scientes quòd probatio fidei
vestræ patientiam operatur. Patien-
tia autem opus perfectum habet: ut
sitis perfecti & integri, in nullo defi-
cientes.

Hinc rursus S. Paulus: *Quasi tri-*
stes (inquit) *semper autem gauden-*
tes. Verum gaudium, tristitiæ ima-
 go. *Tristitia nostra habet quasi;*
gaudium nostrum non habet quasi; quia
 in spe certa est. Quare tristitia no-
 stra quasi habet? Quia sicut somnus
 transiet, & dominabuntur recti mane.
 Novit enim Caritas Vestra, quia qui
 somnium indicat, addit quasi. Quasi
 sedebam, quasi loquebar, quasi pran-
 debam, quasi equitabam, quasi dispu-
 tabam. Totum quasi; quia cùm evi-
 gilaverit, non invenit quod videbat.
 Quasi thesaurum inveneram, dicit
 mendicus. Si quasi non esset, men-
 dicus non esset, sed quia *quasi* erat,
 mendicus est. Itaque modò qui ad
 lætities sæculares oculos aperiunt, &
 cor claudunt, transit quasi eorum,
 & venit verum ipsorum. *Quasi ipso-*
rum felicitas est sæculi, verum ipso-

rum pœna est. Nostrum autem *quasi*,
 tristitia est; gaudium non est *quasi*.
 Non enim ait Apostolus, Quasi gau-
 dentes, semper autem tristes; aut,
 quasi tristes, & quasi gaudentes: sed
 ait. Quasi tristes, semper autem gau-
 dentes. In hac vita labor, pressura,
 tribulatio, tentatio, nihil aliud spe-
 res. Ubi gaudium? In spe futura.
Tristitia vestra vertetur in gaudium.
 Oculos non vis habere nisi in præ-
 sentia? Futura promisit qui resurre-
 xit, pacem in hac terra, & requiem
 in hac vita non promisit. Omnis
 homo requiem querit, bonam rem qua-
 rit, sed non in regione sua illam qua-
 rit. Non est pax in hac vita, in ca-
 lo nobis promissum est quod in terra
 querimus: in futuro sæculo promissum est,
 quod in isto sæculo querimus, gaudium
 quod nullius admixtione tristitiæ per-
 turbari unquam possit. *Tristitia ve-*
stra vertetur in gaudium, & gaudium
vestrum nemo tollet à vobis.

Mulier cùm parit, tristitiam ha-
 bet, quia venit hora ejus: cùm autem
 peperit puerum, jam non meminit
 pressuræ propter gaudium, quia natus
 est homo in mundum. Et vos igitur
 nunc quidem tristitiam habetis, ite-
 rum autem videbo vos, & gaudebit
 cor vestrum, & gaudium vestrum ne-
 mo tollet à vobis. Scilicet, (ut ait
 Apostolus) Omnis creatura ingemiscit
 & parturit usque adhuc. Non solum
 autem illa, sed & nos ipsi primitias
 Spiritus habentes, & ipsi intra nos
 gemimus, adoptionem filiorum Dei
 expectantes, redemptionem corporis
 nostri. Parturimur iterum, donec
 Christus in nobis perfectè formetur.
 Parturitio hæc est divinæ gratiæ &
 libertatis nostræ. Vetus homo cor-
 rumpitur, novus homo renovatur de
 die in diem. Id sine magno dolo-
 re naturæ, cui vis inferenda est, fie-
 ri non potest. Hinc illud Prophetæ:
Non movebor a generatione in gene-

Joan. 16 21.
22.

Rom. 8 22.
23.

Galat. 4 19.

Psal. 10 6

ratio-

Jacobi 1.

Cor. 6. 10.

August.
narrat in
tal 48.
serm 8.

*rationem sine malo. Verum brevis est
L. Cor. 4. 17. tristitia, gaudium æternum erit: Id
quod in presenti est momentaneum &
leve tribulationis nostræ supra modum
in sublimitate æternæ gloriæ pondus
operatur in nobis.*

IN EADEM DOMINICA.

*Mundus gaudebit, vos autem contri-
stabitur, sed tristitia vestra ver-
tetur in gaudium.*

Gaudium mundi breve, inane,
Job. 20. 5. æterno luctu excipiendum. Gau-
Job. 21. 9. dium hypocritæ adinstar puncti (ait
S. Job) *Domus eorum secure sunt &
pacata, & non est virga Dei super
illos ... Ducunt in bonis dies suos,
& in puncto ad inferna descendunt.*
Gaudium spirituale in Deo & de Deo,
Cantic. 1. verum, sincerum, perpetuum. *Me-
liora sunt ubera tua vino, ait Spon-
sus cælestis. Vinum, carnis mundi-
que voluptates: ubera, spirituales con-
solationes & delicias significant. Ea-
dem verba usurpant eodem affectu
omnes Animæ sanctæ. Carnis (in-
quiunt) voluptatem, quæ paulò ante
S. Bernardi. tanquam vino ebria tenebatur, vin-
Serm. 9. in cunt hæc quas tua nobis ubera stillant,
Cantica. delicia spirituales. Et pulchrè vino
comparant carnalem affectum. Ut
enim uva semel expressa non habet
jam quod denuo fundat, sed perpe-
tua ariditate damnatur; sic caro in
pressura mortis ab omni prorsus sua
delectatione siccatur, nec ultra revi-
scit ad libidines. Unde Propheta:
Iai. 40. 6. *Omnis caro fœnum, & omnis gloria
ejus tanquam flos agri. Exsiccatum
est fœnum, & cecidit flos. Nec car-
ne tantum sed & mundo competit
ista proportio; siquidem & ipse tran-
sit & concupiscentia ejus. Et cum
omnia quæ in mundo sunt finem ha-
beant; finis eorum non erit finis.*
*Verum ubera non sic. Hæc enim cum**

*exhausta fuerint, rursus de fonte
materni pectoris sumunt quod propi-
nent sugentibus. Merito proinde me-
liora carnis seculive amore asserun-
tur ubera Sponsæ, quæ nullo unquam
lactentium numero arefiunt, sed sem-
per abundant de visceribus caritatis
ut iterum fluant. Cruces quidem in-
teriores, desolationes, ariditates Ani-
mæ sanctæ interdum patiuntur, Deo
illis sensibilia solatia ad tempus sub-
trahente, & paululum se absconden-
te: sed hanc tristitiam majori cæle-
stium deliciarum scœnore postea com-
pensat. Modicum, & non videbitis
me: & iterum modicum, & videbi-
tis me ... Tristitia vestra vertetur
in gaudium.*

Joseph Ægypti Princeps probare vo-
luit an fratres sui verè patrem dilige-
rent, & an redire vellent relicto in
vinculis Benjamin, qua una re sum-
mam calamitatem eos patri allaturos
prævidebat. Dicente enim Juda, *Om-
nes servi sumus Domini mei, & nos
& apud quem inventus est scyphus:*
dixit Joseph, *Absit à me ut sic a-
gam: qui furatus est scyphum ipse
sit servus meus: vos autem abite li-
beri ad patrem vestrum.* Sed cum Ju-
das longa habita oratione tandem con-
cluderet, se potius mansurum in mi-
nisterio Joseph, rogaretque ut Ben-
jamin cum fratribus suis ad patrem
redire permitteret, alioqui præ mœ-
rore moriturum. *Non enim, inquit,
possum redire ad patrem meum ab-
sente puero, ne calamitatis quæ op-
pressura est patrem meum, testis as-
sistam:* hac probatione facta *Non se
poterat ultra cohibere Joseph, & ele-
vata voce cum fletu, dixit fratribus
suis: Ego sum Joseph.* Ita Salvator
noster, qui nos fratres suos vocare
dignatur, per cruces interiores pro-
bat an Deum sincerè diligant Animæ
sanctæ: *Probasti cor meum, & vi-
sisti nocte, igne me examinasti,*
quem.

Genes. 44
& 45.

psa

quemadmodum aurum in fornace probatur. His probationibus castus amor ab amore mercenario, virtus heroica à debili, constans ab inconstante discernitur. His probationibus agnoscitur an Deo cor sum locaverit homo, an dederit; an ipsi serviat propter favores & solatia sensibilia, an propter infinitam ejus magnitudinem ac bonitatem; an ipso uti, an frui velit; an amore concupiscentiæ dumtaxat vel amicitiae illum diligat & quærat, sicut turbæ panibus saturatæ Christum in deserto quærebant. *Queritis me, quia manducastis ex panibus, & saturati estis.* Tandem post varias probationes Christus se ipsum manifestat. *Modicum & jam videbitis me Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & manifestabo ei meipsum.* Recedit interdum Sponsus cælestis, ut absens magis desideretur, desideratus avidius quærat, diu quæsitus tandem gratius inveniatur. Ne exilium deputemus pro patria, venit & recedit vicissim, nunc consolationem afferens, nunc universum statum nostrum in infirmitatem commutans. Porro cum suavitatem sui paululum subtraheret, Animæ desiderio continuo ac fervente revocatur. Nam ideo fortè *Subtraxit se, quò avidius revocaretur, teneretur fortius.* Nam aliquando finxit se longius ire, non quia hoc volebat, sed volebat audire, *Mane nobiscum, Domine, quoniam advesperascit.* Has vicissitudines euntis & redeuntis Verbi in Anima Justifici, hæc ejus verba ostendunt. *Modicum, & non videbitis me: & iterum modicum, & videbitis me.* O Modicum longum! Utrumque verum est, & modicum meritis, & non modicum votis. *Si moram fecerit, (inquit Propheta) expecta eum, quia veniens veniet, & non tardabit.* Quomodo non tardabit, si moram fecerit,

nisi quia *Quod ad meritum satis est, non est satis ad votum?* Sed & revocatus à Sponsa, non redit interdum ad vocem & votum revocantis, *Ut desiderium crescat, ut probetur affectus, ut exerceatur amoris negotium.* Crebris hujuscemodi vicissitudinibus inter gratiæ visitationem & tentationis probationem in schola virtutum proficit Justus, *Faciente utique visitatione ne deficiat, tentatione ne superbiat.* Tali tandem exercitio, mundato oculo interiori, statim adest lux, cui fideliter inhaerere cupiens, sed, corpore pressus non prævalens, ad se ipsum nolens dolensque resilit. Gustato tamen aliquatenus quàm dulcis est Dominus, ejus etiam cum ad sua redierit, in cordis palato saporem retinet, quo fit ut jam ipsum, non ipsius quæcumque bona desideret. Et hæc est caritas non quarens quæ sua sunt, hæc facit filium non quarentem sua, sed patrem diligentem. Timor quippe faceret servum in sua commoda declinantem, spes mercenarium sua lucra sectantem.

DOMINICA IV. POST PASCHA.

Si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos &c. Joan. xvj. 7.

DEus. Filium suum missurus in Mundum ad humani generis redemptionem, ipsum multò ante promisit, ejusque adventum prædixit per Prophetas suos, ut homines ad enim credendum pararet: *Mysterium enim Incarnationis Paraturam desiderabat ut credi posset,* (inquit Tertullianus,) & ut ad eum recipiendum pii se disponerent . . . Christus Spiritum Sanctum missurus à Patre, ad renovationem mundi, & hominum sanctificationem, ejus missionem à Pro-

Joan. 6.

Joan. 14. 14.

S. Bernard.
Serm. 74.
& 75. in
Cantica.
Luc. 24.

S. Jac. 1.

à Prophetis pariter prædictam ipse pluries repetita promissione prænunciat, ut incomparabilis Doni cognoscant excellentiam, & ad ejus susceptionem se præparent ipsius Discipuli, omnesque Evangelio credituri. Christus autem Spiritum Sanctum promittit. 1. Ut Consolatorem fidelium. *Si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos.* 2. Ut censorem & emendatorem vitiorum. *Cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio.* 3. Ut institutorem rudium, imò totius Ecclesiæ interiore Magistram. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.*

Joan 15 & 16. I. Aspera quæque Apostolis suis ferenda Christus prædixerat. *Si me persecuti sunt, & vos persequentur... Absque Synagogis facient vos: sed venit hora ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo.* Docuerat, Discipulis suis per varias tribulationes intrandum esse in regnum cælorum, crucem quotidie ferendam, lugendum, persecutionem patiendam propter justitiam; paupertatem & patientiam commendaverat; mortem pro nominis sui confessione lubenter ac fortiter subeundam declaraverat. Ad hæc omnia perferenda, quorum vel sola cogitatio per se tristis est, opus erat consolator, ne Ecclesia in persecutionibus suis, ne Fideles in tribulationibus jure merito dicerent: *Idcirco ego plorans, & oculus meus deducens aquas, quia longè factus est à me consolator...* *Expandit Sion manus suas, non est qui consoletur eam.* Præterea, Christus suum è mundo discessum Discipulis nuntiabat ipsum tenerè diligentibus. Hinc tristitia incredibili afficiebantur. *Vado ad eum qui misit me: sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum.* Consolatore ergo indigebant, qui ab eorum oculis lacry-

mas abstergeret, ac eorum corda spiritali gaudio repleret, caritate in iis diffusa, de qua Apostolus: *Caritas Dei, inquit, diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis.* Divini illius Consolatoris gratia factum est ut Apostoli tot adversa in Evangelii prædicatione & Ecclesiæ foundatione cum gaudio perferrent. *Ibant Apostoli gaudentes à conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.* Ab hoc animatus Paulus ait: *Sicut abundant passionibus Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra.* Ab hoc recreati mediis in suppliciis Martyres cum gaudio patiebantur exquisitissima & acerbissima quæque supplicia, ut eorum Acta testantur. Ab hoc Justique in adversis roborantur, & gaudio perfunduntur, se beatos existimantes secundum sententiam Christi, & tribulationes ut beneficia & benedictiones Dei suscipiunt cum actione gratiarum. *Gloriamur in tribulationibus.*

Apostolos de corporalis præsentiae suæ subtractione tristes consolatus est Christus Spiritus Paracliti promissione & missione. *Sed ego veritatem dico vobis, expedit vobis ut ego vadam.* *Si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.* Præsens utique mittere poterat Spiritum Sanctum, sed eum mittere non decreverat nisi post gloriosam Ascensionem suam. 1. Ut hujus Doni incomparabilem excellentiam ostenderet. 2. Ut donationem Spiritus Sancti fructum esse laborum, passionis & mortis Christi hominibus innotesceret. *Nondum erat Spiritus datus, quia Jesus nondum erat glorificatus.* 3. Ut Apostoli, qui Christum corporaliter præsentem affectu carnali diligebant, cor sursum habentes ubi Christus est sedens,

dens ad dexteram Dei Patris, illumque purius diligentes, digniores essent Spiritu Sancto. *Si enim non abiero, Paracletus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.* Id est, *Non potestis capere Spiritum, quamdiu secundum carnem persistitis nosse Christum.* Unde Apostolus qui jam acceperat Spiritum Sanctum, ait: *Et si cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus.* Etiam ipsam quippe carnem Christi non secundum carnem novit, qui Verbum carnem factum spiritualiter novit. Christo autem discedente corporaliter, non solum Spiritus Sanctus, sed & Pater & Filius illis adfuit spiritualiter. Nam si ab eis sic abscessit Christus, ut pro illo, non cum illo in eis esset Spiritus Sanctus: ubi est ejus promissio dicentis, *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi: Et, si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum: & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus: Cum & Spiritum Sanctum ita se promiserit esse missurum, ut cum eis esset in æternum? Ac per hoc cum ex carnalibus vel animalibus essent spirituales futuri, profecto & Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum capaciùs fuerant habituri.*

II. Spiritus Sanctus censor & emendator vitiorum. *Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, & de justitia, & de judicio.* Arguit exterius per Apostolorum prædicationem, qui accepta Spiritus Sancti virtute Christo testes fuerunt in Jerusalem, & in tota Judæa & Samaria, & usque ad fines terræ. Quia enim per Spiritum Sanctum diffundenda erat caritas in cordibus eorum, quæ foras mittit timorem,

quo impediri possent, ne arguere mundum qui persecutionibus fremebat, auderent; propterea dixit, Ille arguet mundum: tanquam diceret, *Ille diffundet in cordibus vestris caritatem; sic enim timore depulso arguendi habebitis libertatem.* Arguet etiam mundum per internas inspirationes. Quodnam verò sit illud peccatum de quo Spiritus Sanctus mundum arguet, Christus exponit. *De peccato quidem, quia non crediderunt in me.* Peccatum infidelitatis quo in Christum non crediderunt, cum se verum esse Dei Filium, verumque Messiam à Deo promissum ex Lege & Prophetis probasset, innumerisque miraculis confirmasset; hoc (inquam) peccatum quasi solum sit, præ ceteris posuit: quia *Hoc manente cetera detinentur, & hoc discedente cetera remittuntur.* Unde alibi ait: *Si non venissem, & locutus eis fuisset, peccatum non haberent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo.* Habent enim excusationem, non de omni peccato suo, sed de hoc peccato quo in Christum non crediderunt, ad quos non venit, & quibus non est locutus. Sed non in eo sunt numero hi ad quos in Discipulis venit, & quibus per Discipulos est locutus, quod & nunc facit; nam per Ecclesiam suam venit ad gentes, & per Ecclesiam loquitur gentibus. Ad hoc enim pertinet quod ait: *Qui vos recipit, me recipit; & qui vos spernit, me spernit...* Et Paulus Apostolus ait: *An experimentum quaritis ejus qui loquitur in me Christus? Nullam ergo infidelitatis & incredulitatis excusationem suæ habent illi ad quos Evangelii prædicatio & notitia miraculorum Christi pervenit. Si opera (inquit) non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc autem & vident, & oderunt me, & Patrem meum.*

Non

S. August.
Tract. 91.
in Joan.

Joan. 15. 22.

Matth. 10.
40.

Luc. 10. 16.
2. Cor. 13. 3.

Joan. 15. 23.

1. Cor. 16.

S. August.
Tract. 94.
in Joan.

Matth. 28.
20.

Joan. 14. 23.

Non solum de peccato mundum arguit Spiritus Sanctus, sed & de justitia. De peccato quidem suo, de justitia verò arguitur aliena mundus, sicut arguuntur de lumine tenebræ. *Omnia enim quæ arguuntur, à lumine manifestantur.* Arguitur itaque mundus de peccato quo in Christum non credit, & arguitur de justitia eorum qui credunt. *Ipsa quippe fidelium comparatio, infidelium est vituperatio.* Et quoniam ista vox Infidelium esse consuevit, Quomodo credemus quod non videmus? Ideo credentium justitiam his verbis explicat Christus, *Quia ad Patrem vado, & jam non videbitis me.* Beati enim qui non vident, & credunt. Nam eorum qui viderunt Christum, fides non in eo laudata est, quia credebant quod videbant, id est, filium hominis; sed quia credebant quod non videbant, id est, Filium Dei. Cum verò & ipsa forma servi eorum oculis subducta est, tum, ex omni parte impletum est, *Justus ex fide vivit.* Est enim *Fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium.*

II. Arguet Mundum de justitia, id est, Christum justum, sanctum, & innocentem fuisse, omnisque justitiæ auctorem, convincet, quia in cælum ascendit, & in gloria est Dei Patris. *De justitia vero, quia ad Patrem vado.* Legalis itaque justitiæ inutilitatem & necessitatem justitiæ interioris, quæ à Deo tribuitur per fidem in Christum Jesum à mortuis redivivum, gloriosum, in cælos assumptum, ad dexteram Patris sedentem, hominum oculis absconditum, ut fidei illorum objectum sit usque ad diem manifestationis ejus, Spiritus Sanctus ostendit.

Arguet denique mundum de judicio Spiritus Sanctus, *Quia Princeps hujus mundi jam judicatus est.* Princeps mundi hujus, tenebrarum ha-

rum, id est infidelium, de quibus eruitur mundus de quo scriptum est, *Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino.* Diabolus de quo alibi Christus ait, *Nunc Princeps hujus mundi ejicietur foras,* jam judicatus est. Idololatriæ destructio, conversio gentium, dæmonum ex obsessis hominum corporibus in nomine Jesu expulsio, Evangelium ubique susceptum; sanguis Martyrum, qui mori quàm dæmoniis thus adolere maluerunt, Principem hujus mundi victum, spoliatum, judicatum, damnatum demonstrant. De hoc judicio quo Princeps judicatus est mundi, arguitur à Spiritu Sancto mundus: quoniam cum suo Principe judicatur, quem superbus atque impius imitatur. *Si enim Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari:* Mundo impio & diaboli servienti non parceret.

„Credant itaque homines in Christum, ne arguantur de peccato infidelitatis suæ, quo peccata omnia retinentur: transeant in numerum fidelium, ne arguantur de justitia eorum, quos justificados non imitantur: caveant futurum judicium, ne cum mundi Principe judicentur, quem judicatum imitantur. Etenim ne sibi existimet parci superbia dura mortalium, de superbiorum supplicio terrenda est Angelorum.

Spiritus Sanctus revelavit hominibus, 1. Corruptionem generalem naturæ humanæ in Adamo, & regnum peccati in mundo usque ad Christum. 2. Reparationem naturæ per novum Adam Jesum Christum, & regnum justitiæ Christianæ per gratiam ipsius. 3. Damnationem peccatorum, & destructionem omnimodam regni peccati & potestatis diaboli per ultimum

Ephes. 1.

s. August. Tract. 96. in Joann.

2. Petri 2. 4.

Rom. 1. 17. Hebr. 11. 1.

S. Ioan. Chrysost.

timum iudicium. Primæ veritatis revelatione arguit, id est convincit mundum *de peccato*. Secundæ veritatis revelatione arguit mundum *de iustitia*. Tertiæ veritatis revelatione mundum arguit *de iudicio*.

Arguet mundum de peccato. Genes. vi. 3. ubi Versio nostra habet, *Dixitque Deus: Non permanebit Spiritus meus in homine in æternum, quia caro est*, alia Versio habet, *Non litigabit Spiritus meus in æternum cum homine aut pro homine*. Spiritus Sanctus cum homine litigat, quia sanctis illustrationibus & piis affectionibus, conscientia voces adversus ipsum excitat, quia conscientiam ipsam velut incorruptum iudicem provocat ad vindictam peccati. Spiritus Sanctus hac in lite actor est, homo reus, conscientia iudex & testis. *Judex incorruptus conscientia cum adversus hominem exurgit, clara voce clamat & accusat, & quasi ante oculos scribit peccatorum magnitudinem*. Hinc Apostolus de gentibus loquens, ait: *Ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, testimonium reddente illis conscientia ipsorum, & inter se invicem cogitationibus accusantibus, aut etiam defendentibus*. Verum si peccator illas conscientia voces præfocet, quid eveniet? *Non litigabit Spiritus meus in æternum cum homine*. Non arguet illum de peccato in salutem, sed in perditionem; non ut convertatur, sed ut induretur & damnetur; sicut indurati sunt Judæi prædicatione ac miraculis Christi & Apostolorum. Christianos multò magis arguet de peccato quàm Judæos Spiritus Sanctus, quia quodammodo gravior eorum incrudelitas est, qui à Christo in Baptismo illuminati, & de tenebris vocati in admirabile ejus lumen, se in ipsum credere profitentur, & tamen secundum Evangelium Christi non vi-

Institut. Concion. Par. II.

vunt. Illos arguet de iustitia multò magis quàm Paganos, quia plerique pagani iustius vivunt secundum exteriorem conversationem, & moralis probitatis officia, quàm maxima pars Christianorum. Illos arguet de iudicio, quia diabolum, quem jam iudicatum & suppliciis æternis additum esse noverunt, audire & sequi malunt quàm Christum. *Verumtamen dico vobis: Tyro & Sidoni remissius erit in die iudicii quàm vobis.... Terra Sodomorum remissius erit in die iudicii, quàm tibi*.

III. Spiritus Sanctus Ecclesiæ & omnium Fidelium interior Magister. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*. Spiritus Sanctus omnem veritatem fidei & salutis Apostolos docuit, Ecclesiæ consignandam. Quod Ecclesia per Scripturam aut Traditionem ab Apostolis non accepit, nec ad fidem pertinet, nec ad salutem necessarium est. Quicquid doctrinæ ab ipsis aut scripto aut viva voce traditæ, & in Ecclesia velut in deposito conservatæ contrarium est, error est & mendacium. *Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem*, ipsius cognitionem mentibus, amorem cordibus vestris inferendo. Caritate enim quæ diffunditur in cordibus vestris per Spiritum Sanctum qui datus est vobis, fit ut Spiritu ferventes & spiritalia diligentes, spiritalem lucem spiritalemque vocem, quam carnales homines ferre non possunt, non aliquo signo corporalibus oculis apparente, nec aliquo sono corporalibus auribus instrepente, sed interiore conspectu & auditu nosse possitis. Non enim diligitur quod penitus ignoratur. *Sed cum diligitur quod ex*

quantulacumque parte cognoscitur, ipsa efficitur dilectione ut melius & plenius cognoscatur. Si ergo in caritate proficiatis, quam diffundit in cordi-

Matth. 11.
22. 24.

S. August.
Tract. 96
in Ioan.

S. Ioan.
Chrysol.
Hom. 17. in
Genes.

Rom. 2.

cordibus Spiritus Sanctus, docebit vos omnem veritatem, faciendo ut *Coloss. 1. 10.* in scientia Dei crescatis. In ipsa enim mente, hoc est, in interiore homine quodammodo crescitur, non solum ut ad cibum à lacte transeat, verum etiam ut amplius atque amplius cibus ipse sumatur. Non autem crescitur spatiosa mole, sed intelligentia luminosa; quia & ipse cibus intelligibilis lux est. Ut ergo crescatis, eumque capiat, & quanto magis crescit, tanto magis magisque capiat, non ab eo Doctore, qui vestris auribus sonat, hoc est, forinsecus plantat & rigat, sed ab eo qui dat incrementum, sperare ac petere debetis. Estote igitur *docibiles Dei*. Deum orate ut per Spiritum Sanctum suum vos doceat: *Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua, Mundi & humiles corde estote.* Mundos enim corde Spiritus Sanctus docet omnem veritatem, non ut eam plenè in hac vita assequantur, (Quis enim vivens in hoc corpore quod corrumpitur & aggravat animam, possit omnem cognoscere veritatem, cum dicat Apostolus, *Ex parte cognoscimus?*) Sed quia per Spiritum Sanctum fit, unde nunc pignus accepimus, ut ad ipsam quoque plenitudinem veniamus, de qua idem Apostolus ait, *Tunc autem facie ad faciem, & Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam sicut & cognitus sum;* Non quod in hac vita scias totum, quod usque ad illam perfectionem futurum nobis promisit Dominus per caritatem Spiritus Sancti, dicens: *Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem.* Docet interim scientiam salutis, quantum cuique opus est. Qui enim caritatem habet, animo complectitur quicquid Scriptura sacra docet. In eo quod in Scripturis intelligis, caritas patet: in eo quod non intelligis, caritas latet. Ille ita-

que tenet & quod patet & quod latet in divinis sermonibus, qui caritatem tenet in moribus. Humiles simus, quia Spiritus Sanctus divina mysteria, quæ abscondit à sapientibus & prudentibus sæculi, revelat parvulis. In schola Spiritus Sancti proficere, & veritatem assequi sine humilitate non possumus. Via ad capeffendam & obtinendam veritatem prima humilitas, secunda humilitas, tertia humilitas. Non quod alia non sint præcepta, sed nisi humilitas omnia quæcumque bene facimus & præcesserit & comitetur, & consecuta fuerit, jam nobis totum de manu extorquet superbia. Renovamini igitur spiritu mentis vestræ, & intelligite quæ sit voluntas Dei bona & beneplacens & perfecta: Ut in caritate radicari & fundati, possitis comprehendere cum omnibus sanctis, quæ sit longitudo, latitudo, sublimitas & profundum, scire etiam supereminentem scientiæ caritatem Christi, ut impleamini in omnem plenitudinem Dei. Isto enim modo vos docebit Spiritus Sanctus omnem veritatem, cum magis magisque diffundet in cordibus vestris caritatem.

Non enim loquetur à semetipso, sed quæcumque audiet, loquetur. Non loquetur à semetipso, quia non est à semetipso. Ab illo audiet, à quo procedit. Audire illi scire est, scire verò esse. Igitur à quo illi est essentia, ab illo scientia: Ab illo igitur audientia, quod nihil est aliud quam scientia. Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. A me scilicet, quem admodum & à Patre procedens: Nam Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt: Propterea dixi, quia de meo accipiet, & annuntiabit vobis. (Vide Lib. 1. Theolog. Dogmat. & Moral. Quæst. 2. Art. 9. §. 2. & 3.) Spi-

March. 11

S. August.
Tract. 97.
in Joan.S. August.
Epist. 128.
alias 56.Joan. 6. 46
1. Cor. 8. 11.Ephes. 4.
1. 3.Rom. 12. 3.
Ephes. 3. 17.

1. Cor. 13. 9.

2. Cor. 1. 22.

1. Cor. 13.
12.S. August.
Tract. 96.
in Joan.S. August.
Tract. 99.
in Joan.S. August.
Serm. 350
alias de
Tempore
39.

S. August.
Tract. 100.
in Ioan.

3.) Spiritus Sanctus clarificavit Christum, quia diffundendo in cordibus credentium caritatem, spiritalesque faciendo, declaravit eis quomodo Filius Patri esset æqualis, quem secundum carnem prius tantum noverant, & hominem sicut homines cogitabant. Vel certè quia per ipsam caritatem fiducia repleti, & timore depulso annuntiaverunt hominibus Christum: Ac sic fama ejus diffusa est toto orbe terrarum. *Ille me clarificabit, quasi diceret: Ille vobis auferet timorem, & dabit amorem, quomodo ardentiùs predicantes, gloria mea per totum mundum dabitis odorem, commendabitis honorem.*

DOMINICA V. POST PASCHA.

Amen, amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Ioan. xvj. 23, 24.

O Rationis necessitas in Dei præcepto fundata, nec non in indigentia nostra. Quamvis Deus nos amet: *Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis quia à Deo exivi:* Multa tamen bona dare non decrevit nisi orantibus. Necessaria est oratio ut gratiam à Deo impetremus. (*Lib. 5. Cap. 1. Art. 2.*) Fructus orationis multiplex. 1. Dei honor. 2. Eorum quæ à Deo postulamus impetratio. *Petite, & accipietis.* 3. Incrementum fidei. 4. Exercitatio & incrementum spei. 5. Caritatis incrementum. 6. Conservatio & augmentum humilitatis. 7. Munimen contra salutis hostes. 8. Iræ divinæ placatio. (*Ibid. Art. 3.*)

Duo potissimum hoc in Sermonem consideranda, 1. Quid petere in ora-

tionem debeamus. 2. Quomodo petere debeamus.

I. Deum ut summum bonum nostrum, ejusque fruitionem, primum petere in oratione debemus.... Gratia & virtutes à Deo absolute petendæ.... Temporalia bona non primario ac præcipue petenda.... Propter adipiscendam vitam beatam, Christus nos orare docuit.... Regnum Dei quærendum & petendum est tanquam bonum nostrum... Externa & temporalia bona sub conditione petenda.... Christus se exhibet Salvatorem, negando quod petitur contra salutem. *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis....* A Deo exauditur, qui in oratione petit quicquid nos cum ipso conjungit, & ad eum perducit.... Deum invocare, est ipsum unum ut finem suum ultimum desiderare.... In temporalibus id tantum petendum, quod nobis Dominus expedire novit... Castus & purus amor nihil à Deo petit præter ipsum, & quæ nos cum ipso conjungunt, vel ad illum perducunt. (*Ibid. Art. 6.*) Cur interdum à Deo non impetramus quod petimus? Id contingit, vel quia remissè ac negligenter oramus; vel quia Deus nobis majora & ampliora bona impertitur; vel quia petimus quod salutis nostræ conducibile non est. (*Ibid. Art. 3. n. 2.*) *Si quid petieritis Patrem in nomine meo, id est, per me tanquam per Redemptorem, Mediatorem, & Caput vestrum, propter merita mea, & in persona mea, vos aliàs indignos existimantes qui audiamini; dabit vobis.... Petite, & accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. Hoc profecto non carnale, sed spiritale gaudium est: & quando tantum erit ut aliquid ei jam non sit addendum, procul dubio tunc erit plenum. Quicquid ergo petitur quod pertineat ad hoc gaudium consequendum hoc est in nomine*
O 2 Chri-

S. August.
Tract. 102.
in Ioan.

Christi petendum, si divinam intelligimus gratiam, si verè beatam poscimus vitam. Quicquid autem aliud petitur, nihil petitur: Non quia nulla omnino res est, sed quia in tantæ rei comparatione quicquid aliud concupiscitur, nihil est. Siquid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. In nomine Christi orat, qui in illum credit, illumque verè amat. Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, & credidistis quia ego à Deo exivi. In nomine Christi petit qui manet in Christo per caritatem, & in quo vicissim manet Christus; qui exitum ejus à Patre & adventum in mundum, quo se exinanivit in utero Virginis Verbum caro factum, & regressum ejus ad Patrem per gloriosam Resurrectionem & Ascensionem, adorat, & imitatur profunda humilitate, & à mundo terrenisque rebus separatione. Exivi a Patre & veni in mundum: iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem.

II. De variis orandi gradibus sive modis Optimus & summus orandi gradus est iustorum. Hi gratiæ incrementum ac vitam æternam oratione sua merentur. . . . Gradus alter orationis est peccatorum ex fide & compunctione orantium. . . . Tertius est peccatorum in suis peccatis perseverantium. Illorum non exauditur oratio. . . . Affectus peccati ante orationem deponendus. (*Lib. 5. Cap. 1. Art. 5.*) Qua ratione sit orandum? Sive quæ conditiones orationis? 1. Orandum in spiritu & veritate. 2. Humiliter. 3. Cum attentione. 4. Perseveranter. . . . Qua ratione orare si ne intermissione possumus & debemus? (*Ibid. Art. 9.*) Deus orandus mane, meridie, vespere, omni tempore. *Vespere, mane, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudiet vocem meam. . . . Benedicam Dominum in omni tempore, semper laus ejus in ore*

meo. Vigilemus omni tempore orantes. . . . Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi; In sanctitate & justitia coram ipso, omnibus diebus nostris.

E A D E M D O M I N I C A, vel Diebus Rogationum.

Amen, amen dico vobis: si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Jo. XVI. 23.

R Ecetè ab antiquo Patre oratio vocatur *Omnipotentia supplex*. Quicquid enim Deus homini potest tribuere, oratio potest impetrare. *Oratio clavis est celi: ascendit precatio, & descendit Dei misericordia.* Eliae oratio cælum claudit ne det pluviam annis tribus & medio: deinde aperit. *Multum valet deprecatio Justæ assidua.* Elias homo erat similis nobis passibilis: & oratione oravit ut non plueret super terram, & non pluit annos tres & menses sex. Et rursum oravit: & cælum dedit pluviam, & terra dedit fructum suum. Josue oratione sua solem sistit, Obediens Domino voci hominis, & pugnante pro Israel. Rex Ezechias lethaliter ægotans, mortem sibi à Propheta prænunciatam oratione & lacrymis avertit, nec pristinam modò valetudinem, sed vitæ prorogationem ad quindecim annos à Deo impetrat, signo dato per solis regressum. Oratione Daniel in lacu leonum; tres pueri in camino ignis illæsi & incolumes servati; Susanna à calumnia & à morte liberata est. Oratione paradysum Latro in cruce pendens invenit; Stephanus orans vidit cælos apertos, & Jesum stantem à dextris Dei; Oratio Saulum Christianorum persecutorem Christo peperit; nisi enim Stephanus orasset, Ecclesia Paulum non haberet.

Luc. 21.
Luc. 11.

S. August.

3. Reg. 17.
Jacobi 5
17. 18.

Josue 10.
14.

4. Regum.

beret: Oratione Saulus Vas electionis & Doctor gentium evasit. Ananias ait Dominus: Vade in vicum qui vocatur rectus, & quare in domo Judae Saulum nomine Tarsensem: *Ecce enim orat Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus & regibus & filiis Israel.* Oratio scutum fidelium contra hostium invisibilium incursus. Moyse manus in celum levante & orante, Amalecitae in fugam compulsi & debellati sunt. Ammonitarum, Moabitarum, Syrorum numerosissimus & potentissimus Exercitus, oratione Regis Josaphat & populi Judaici fusus est. *Josaphat timore perterritus, totum se contulit ad rogandum Dominum..... Deditque consilium populo, & statuit cantores Domini, ut laudarent eum inturmis suis, & antecederent Exercitum, ac voce consona dicerent: Confitemini Domino, quoniam in aeternum misericordia ejus. Cumque coepissent laudes canere, vertit Dominus insidias eorum in semetipsos, filiorum scilicet Ammon, & Moab, & Montis Seir, qui egressi fuerant ut pugnarent contra Judam, & percussi sunt. Namque filii Ammon & Moab consurrexerunt adversum habitatores montis Seir, ut interficerent & deleverent eos: Cumque hoc opere perpetrassent, etiam in semetipsos versi mutuis concidere vulneribus. Asa Rex pius Zaram Regem Aethiopum cum exercitu suo decies centenis millibus militum & trecentis curribus terribilem oratione in fugam dedit ac penitus delevit. Oratio scutum animae adversus salutis nostrae hostes. Ita vocat Sapiens Spiritu Sancto afflatus: *Proferens servitutis suae scutum orationem.* Oratio in Christi nomine daemones terret, fugat, vincit. *In te inimicos nostros ventilabimus cornu, & in nomine tuo spernemus insurgentes in nobis.**

Institut. Concion. Pars II.

Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis. Petere in Christi nomine, est petere Dominica oratione. *Agnoscat Pater Filii sui verba, cum precem facimus: Qui habitat intus in pectore, ipse sit & in voce.* Et cum ipsum habeamus apud Patrem Advocatum pro peccatis nostris, quando peccatores pro delictis nostris petimus, Advocati nostri verba promamus. Nam cum dicat: *Quia quodcumque petierimus à Patre in nomine ejus, dabit nobis: Quanto efficacius impetramus quod petimus in Christi nomine, si petamus ipsius oratione?* De excellentia orationis Dominicae vide L. 5. Theolog. Dogm. & Moral. C. 2. Art. 1. Singularum petitionum explicationem habes Articulis sequentibus.

IN FERIIS ROGATIONUM.

Exivi à Patre, & veni in mundum; iterum relinquo mundum, & vado ad Patrem. Joan. XVI. 28.

DUplex Christi processio. 1. à Patre in mundum; 2. è mundo ad Patrem. Orationes nostrae à Deo per ejus gratiam exeunt, & ad Deum revertuntur. Id solennes supplicationes, seu Processiones significant, quibus Clerus & Populus Psalmis & Hymnis Deum laudans & invocans, ab una Ecclesia exit, & ad aliam procedit, atque ad eandem regreditur. . . . Solemnis Processionis mysteria his diebus opportunè exponuntur Christiano populo, ex Lib. 2. Tract. de Sacramento Eucharistiae, Cap 7. de ceremoniis Missae, Art. 6. num. 3. Explicandum quanta sit vis publicarum orationum & supplicationum. *Corpus sumus* (inquit Tertullianus) *de conscientia religionis, & disciplina unitate, & spei fœdere.* Coimus ad Deum, quasi manu

O 3 facta

facta precationibus ambiamus. Hac vis Deo grata est. Solum Deum invocamus & oramus ut fontem & auctorem omnium bonorum nostrorum. Sanctos invocamus ut nostros apud Deum patronos. (*Lib. 5. Cap. 1. Artic. 4.*) Sancti pro nobis Deum orant, non propriis, sed Christi meritis subnixi, per quem ipsi, & nos omnes accessum habemus ad Patrem. Quod à Deo adhibita sanctorum intercessione petit Ecclesia, totum illud se Christi meritis impetraturam profitetur & confidit, orationes suas ita concludens: *Per Dominum nostrum Jesum Christum Filium tuum, Sanctos invocare, utile est ac pium: Christum invocare, & in nomine ejus à Deo petere quidquid petimus & speramus, necessarium. Amen, amen dico vobis: Si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.* Hinc sanctus Augustinus: *Oratio, inquit, quæ non fit per Christum, non solum non potest delere peccatum, sed etiam ipsa fit in peccatum.* De Sanctorum invocatione, vide *Lib. 4. Cap. 3. Art. 4.*

S. August.
in Psalm.
108.

IN FESTO ASCENSIONIS CHRISTI.

Dominus Jesus postquam locutus est eis, assumptus est in cælum, & sedet à dextris Dei. Marc. xvi. 19.

HUjus Mysterii, quod antiquus Auctor Ecclesiasticus vocat *Finem œconomiae Christi*, utpote gloriæ ipsius consummationem, historiam commemorat sanctus Lucas Evangelii sui Cap. ultimo, & Actuum 1. Postquam scilicet Dominus Jesus post Resurrectionem suam Discipulis suis frequenter apparuit, multisque veritatem ejus probavit argumentis, & cum eis de regno Dei locutus est, ultimò tandem ipsis apparens, &

Auctor.
Constitut.
Apost. L. 8.
C. 4.

cum eis convalescens, illis amantet exprobravit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Jussit deinde ut Jerosolymis manerent, donec induerentur virtute ex alto, id est, virtute supervenientis in illos Spiritus Sancti, quæ accepta terrarum orbem peragrarent, Evangelium omnibus gentibus prædicaturi: Cujus prædicationem, & credentium fidem miraculis confirmandam promisit, æternamque salutem iis qui crediderint & baptizati fuerint, dignamque nomine Christiano vitam duxerint. Is enim est istius sententiæ sensus: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit.* Post hæc, eduxit eos Jesus ex urbe in Bethaniam, ad Montem Oliveti, ubi elevatis manibus benedixit eis. Et dum illis benediceret, videntibus illis ferebatur in cælum, & nubes suscepit eum, oculisque spectantium subduxit. Cumque in cælum euntem intuerentur, Angeli duo humana specie illis apparuerunt vestibus albis induti, Jesum eodem gloriæ ac majestatis apparatu triumphali venturum aliquando confirmantes ad judicandos vivos & mortuos. *Viri Galilai, quid statis aspicientes in cælum? Hic Jesus qui assumptus est à vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum.* Et ipsi adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno. Tria hoc in Sermonem præstanda. 1. Explicanda Mysterii fides. 2. Ascensionis Christi causæ. 3. Fructus & utilitates Dominicæ Ascensionis.

Marc. 16
Luc. 24.

AA. 1.

AA. 1.
Luc. 24.

I. Mysterii Dominicæ Ascensionis fides explicatur *Lib. 1. Quest. 2. Art. 7. §. 1.* Quid scilicet intelligat & credendum nobis proponat Ecclesia hoc Articulo Symboli Apostolici: *Ascendit ad celos, sedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis.* Ascendenti Christo salutis nostræ Auctori & consum-

consummatori festivis gaudiis gratulemur & gratias agamus. Domino nostro triumphante, & tanta cum gloria cælos penetrante, quanto gaudio exultare debet cor nostrum? Dominus noster fortis & potens, Dominus potens in prælio, quo exspolians principatus & potestates traduxit confidenter palam triumphans illos in semetipso. Dominus virtutum ipse est Rex glorie, cujus magnificentia & virtus in nubibus: Cui Dominus dixit: *Sede à dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum, cujus Regni non erit finis.* De quo Daniel Propheta scripsit, hodiernum mysterium in Spiritu prænoscent: *Aspiciebam in visione noctis, & ecce cum nubibus celi, quasi Filius hominis veniebat, & usque ad Antiquum dierum pervenit, & in conspectu ejus obtulerunt eum. Et dedit ei potestatem, & honorem, & regnum; & omnes populi, tribus & lingue ipsi servient: Potestas ejus potestas eterna quæ non auferetur; & regnum ejus quod non corrumpetur.* Gaudeamus, quia Dominus noster ascendens in cælum, & captivam ducens captivitatem, dedit dona hominibus. Non solum Dominus noster est erga servos suos beneficentissimus, sed & caro & frater noster est, nostri amantissimus. *Vade, inquit, ad fratres meos, & dic eis: Ascendo ad Patrem meum & Patrem vestrum.* Qui, ut olim Josephus Aegypti Prorex fratribus suis ait: *Properate quantocumque venientes...* Quia omnes opes Aegypti vestrae erunt: Ita nos invitat, ut citò, ut ferventer ad ipsum virtutum studio & bonis operibus tendamus, quia omnes opes, omnia bona cæli nostra erunt. Gaudeamus quòd Jesus Christus Dominus noster sedeat ad dexteram Patris, & gratias Deo agamus quia *Consedere nos fecit in caelestibus in Christo Jesu: Ut ostenderet in seculis su-*

pervenientibus abundantes divitias gratiae suæ in bonitate super nos.

II. Ascensionis Christi causæ. 1. Quia cælum conveniens Christo jam secundum corpus immortalis & glorioso domicilium. 2. Ut Regnum suum non esse ex hoc mundo demonstraret. 3. Ut Deo Patri naturæ nostræ primitias offerret. 4. Ut omnia de se scripta impleret. 5. Ut nobis iter pararet. 6. Ut Patrem pro nobis interpellaret, ad cujus dexteram sacerdotio suo fungitur, semetipsum perenniter pro nobis offerens. 7. In cælum ascendit Christus ut Ascendentem mente & desiderio prosequamur. Ascendit *Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas.* Docet nimirum qua via & ipsi ad cælos ascendere & evolare possimus ac debeamus. *Viam aquila in calo cognoscere difficile, nisi fidei lumine illustraremur.* Quà via Christus ascendit? Humilitate. *Quod autem ascendit, quid est nisi quia & descendit primum in inferiores partes terræ?* Ascendit passione, cruce, & morte. *Quis est iste qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra?* Iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine virtutis suæ. Eadem via in cælum ascendere debemus. Humilitas, crux, patientia in rebus adversis, mortificationes, viæ sunt à Christo nobis monstratae. *Erunt oculi tui videntes Praeceptorem tuum. Et aures tuae audient verbum post tergum monentis: Hæc est via, ambulate in ea.* Impres- sa reliquit sacratissimorum pedum suorum, in Monte Oliveti, ex quo in cælos ascendit, vestigia, de quibus Propheta: *Et stabunt pedes ejus in die illa super montem Olivarum, qui est contra Jerusalem.* Videre licuit iis quibus datum est ut sacra loca lustrarent, & dicere potuerunt: *Adorabimus in loco ubi steterunt pedes ejus.*

Psal. 23.
Coloss. 1.
11.

Psal. 67.
Psal. 109.
Luc. 1.
Daniel. 7.
13. 14.

Deuter. 32.
11.

Prov. 30. 19.

Ephes. 4. 10.

Isai. 63. 1.

Ephes. 4. 8.

Joan. 20.

Genes. 45.
15. 35.

Isai. 50. 10.
21.

Zachar. 14.
4.

Ephes. 2. 6.
& 7.

Psal. 132. 7.

des ejus. Omnibus verò datum ut humilitatis, caritatis, patientiæ, omniumque virtutum Christi Jesu vestigia sequantur. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus*. Causas supra dictas Ascensionis Christi explicatas habes *Lib. 1. Quest. 2. Art. 7. §. 2.*

III. Christi in cælos Ascensio longè majores utilitates nobis peperit, quàm corporalis ejus præsentia peperisset. 1. Admirabili Christi Ascensione fidei nostræ meritum augetur. 2. Spes nostra confirmatur. 3. Caritas nostra inflammatur, amor nostrer spiritualis efficitur, & ad cælum rapitur: Hæc dona sunt, quæ *Christus ascendens in altum dedit hominibus, & accepit in hominibus*. (Hæc ibidem habes fusè explicata, §. 3.) Videamus ne potiori jure Christus Dominus nobis exprobet incredulitatem nostram & duritiam cordis, quàm Apostolis. Expendat unusquisque nostrum an credat, an speret, an diligat Deum. *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit; qui verò & crediderit, Fide quæ per caritatem operatur, ille non condemnabitur*. Hancne fidem habemus, an secundum Evangelium vivimus? An baptismi nostri vota, promissionesque sacrosanctas servamus? *Signa autem eos, qui crediderint hæc sequentur: in nomine meo demonia ejicient, linguis loquentur novis, serpentes tollent, & si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super agros manus imponent, & bene habebunt. Miraculorum donum Ecclesiæ nascenti ad fidei confirmationem datum fuit, & nunc in ea perseverat, quamvis non ita frequentia sint, quia non adeo necessaria: sed tamen eos qui verè in Christum credunt, & ex fide vivunt, spiritualia signa sequentur. Domino cooperante. Non omnibus datum est demonia è corpori-*

bus ejicere; sed omnibus datum est dæmoniresistere, ipsumque fugare in nomine Christi, ne in ipsorum animas aditum habeat, easque per peccatum mortale possideat. *In nomine meo demonia ejicient*. Non omnibus datum linguis novis loqui, sed tamen omnibus datur per gratiam Dei ut *sermo malus ex illorum ore non procedat, sed si quis bonus ad edificationem fidei, ut det gratiam audientibus*. Blasphemus, maledicus, convitiator, juramento & mendacio assuetus, impudicus, signa non habet veram fidem indicantia: *Linguis loquentur novis; nec tollendi serpentes vim habet, cum ipse potius serpens sit. Venenum aspidum sub labiis eorum... Lingua eorum plena veneno mortifero*. Non omnibus data est gratia sanitatum, sed omnibus datum est ut cælestem Medicum invocent, *Qui sanat omnes infirmitates nostras, qui redimit de interitu vitam nostram, qui coronat nos in misericordia & miserationibus, qui replet in bonis desiderium nostrum*. Sed heu! ægritudinem suam, & causas ægritudinis suæ amant, scilicet cupiditates, quas moderari & coercere nolunt, renunt sari: malunt incidere in manus inimici vulnerantis & interficientis, quàm in manus Medici sanantis & vivificantis.

DOMINICA POST ASCENSIONEM.

Cum venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me. Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis. Joan. xv. 26. 27.

Magna Christianæ Religionis Mysteria, Fideique præcipuas veritates hæc sententia complectitur,

tur, exprimit & declarat. 1. Mysterium Trinitatis divinarum personarum, Patrem sine principio, qui Filium generat sibi coæqualem & consubstantialem: Filium, qui cum Patre & per naturam fecundam quam ab ipso accipit, producit Spiritum Sanctum, Amorem substantialem, sibi Patrique coæqualem. 2. Incarnationem Verbi. Nisi enim Jesus Christus Deus verus esset, mittere Spiritum Sanctum à Patre non posset; siquidem mittere non potest nisi à se procedentem: neque testimonium illi perhiberet Spiritus veritatis, si falsò dixisset se esse Deum, verumque Dei Filium, ejusdem cum Patre substantiæ ac potestatis. Missionem autem Spiritus Sancti promittit, in Ecclesiam, in Apostolos suos, & Ministros Ecclesiæ, & in animas fidelium. In Ecclesiam, ut eam formet, seu ex Christi in cruce morientis latere, velut novam Evam ex latere Adami dormientis formatam, vitali spiraculo vivificet. In Apostolos, & eorum successores, ut ejus propagationi, & ædificationi corporis Christi coeperentur. In animas fidelium, ut ipsos mundi cum omnibus erroribus, amoribus, terroribusque suis victores reddat. Adorandus ille Spiritus testimonium perhibet incarnatæ Veritati, effusione charismatum, infusione virtutum & donorum interiorum, cælesti lumine quo illam manifestat, miraculis, fortitudine Martyrum, constantia Confessorum. *Cum venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me.* Apostoli Spiritu Sancto afflati, testimonium Christo Jesu perhibuerunt, verbo, Scriptisque Ecclesiæ traditis & consignatis, quæ propterea vocatur Apostolica, & superædificata super fundamentum Apostolorum, ipso summo angulari la-

„ *pide Christo Jesu.* Hinc veritatem
 „ doctrinæ fidei, quam Ecclesia te-
 „ net ac docet, contra Hæreticos pro-
 „ bat Tertullianus. Hinc, inquit,
 „ dirigimus præscriptionem, si Do-
 „ minus Jesus Christus Apostolos mi-
 „ sit ad prædicandum, alios non esse
 „ recipiendos prædicatores quàm
 „ Christus instituit: quia nec alius
 „ Patrem novit nisi Filius, & cui Fi-
 „ lius revelavit, nec aliis videtur re-
 „ velasse Filius quàm Apostolis quos
 „ misit ad prædicandum, utique quod
 „ illis revelavit. Quid autem prædi-
 „ caverint, id est, quid illis Christus
 „ revelaverit, & hinc præscribam non
 „ aliter probari debere, nisi per eas-
 „ dem Ecclesias, quas ipsi Apostoli
 „ condiderunt, ipsi eis prædicando,
 „ tam viva voce, quàm per Epistolas
 „ postea. Constat proinde omnem do-
 „ ctrinam, quæ cum illis Ecclesiis A-
 „ postolicis matricibus & originalibus
 „ fidei conspiret, veritati deputan-
 „ dam, sine dubio *tenentem quod Ec-
 „ clesiæ ab Apostolis, Apostoli à Chri-
 „ sto, Christus à Deo accepit*: omnem
 „ verò doctrinam de mendacio præ-
 „ judicandam, quæ sapiat contra ve-
 „ ritatem Ecclesiarum, & Apostolo-
 „ rum, & Christi, & Dei. Incredi-
 „ bile est quod Apostoli aliquid abscon-
 „ derint de Dei verbo & Christi sacra-
 „ mento. Impossibile est quod omnes
 „ Ecclesiæ aliter acceperint quàm Apo-
 „ stoli tradiderunt, aut aliter intellexe-
 „ rint, cum à Spiritu veritatis illumi-
 „ nentur & regantur, ut errare non
 „ possint in unam fidem conspirantes.
 „ Age nunc, ait Tertullianus, *omnes*
 „ erraverint, *deceptus sit & Apostolus*
 „ *de testimonio reddendo: nullam res-*
 „ *pexerit Spiritus Sanctus uti eam in*
 „ *veritatem deduceret, ad hoc missus à*
 „ *Christo, ad hoc postulatus de Patre,*
 „ *ut esset doctor veritatis: neglexerit*
 „ *officium Dei villicus, Christi vica-*
 „ *rius, sinens Ecclesias aliter interim*
 „ *intel-*

Tertull. de
 præscrip.
 Hæret. cap.
 21.

Ibid. c. 20.

intelligere, aliter credere, quod ipse per Apostolos prædicabat: ecquid verisimile est ut tot ac tanta in unam fidem erraverint? Nullus inter multos eventus unus est. Exitus variasse debuerat error doctrina Ecclesiarum. Ceterum quod apud multos unum invenitur, non est erratum, sed traditum. Audeat ergo aliquis dicere illos errasse qui tradiderunt. Certissimum igitur Apostolorum testimonium, de quibus Christus dixit: *Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis*. Testimonium perhibebitis Evangelii prædicatione per Judæam & mundum universum: vitæ sanctitate: laborum, persecutionum, martyrii etiam perpeffione. Absque Synagogis facient vos: sed venit hora ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo. Contra eorum porro persecutiones Paraclitus Spiritus veritatis, quem ego mittam vobis à Patre, animos vestros roborabit & confirmabit.

De Sacramento Confirmationis opportunè hac Dominica Sermo ad populum habebitur, quo quidem in Sacramento Spiritus Sanctus datur, testimonium perhibens de Christo; & ad hoc datur fidelibus, ut ipsi etiam testimonium perhibeant. Spiritus Sanctus in sacramento Confirmationis datus testimonium de Christo perhibet, infusione gratiæ & donorum. Cum venerit Paraclitus quem ego mittam vobis à Patre, ille testimonium perhibebit de me. Sacramentum Confirmationis datur Fidelibus, ut Spiritu Sancto roborati Christo testimonium ipsi perhibeant, Fidem constanter profitendo, & pro ipsa, si opus sit, persecutiones & mortem etiam fortiter patiundo. *Et vos testimonium perhibebitis.*

I. Quomodo Deus non est, qui dat Spiritum Sanctum? Imò quantus

Deus est qui dat Deum? Neque enim aliquis Discipulorum Christi dedit Spiritum Sanctum. Orabant quippe ut veniret super eos quibus manus imponebant, non ipsi eum dabant. Quem morem in suis Præpositis etiam nunc servat Ecclesia. Igitur Spiritus Sanctus in Confirmatione datus testimonium perhibet de Christi Jesu divinitate. Idem Spiritus Sanctus per Confirmationis sacramentum Christianis datur, qui datus est Apostolis die Pentecostes... Gratia singularis in hoc sacramento confertur, gratia consummationis, gratia augmenti & roboris, gratia qua perfecti Christiani sumus. (Lib. 2. Tract. de Sacramento Confirmationis, Cap. 3. Art. 1.) Gratia septem Donis Spiritus sancti cumulata, quæ ibidem exponuntur (Art. 3. totidem Paragraphis) scilicet Donis Sapientiæ, Intellectus, Consilii, Fortitudinis, Scientiæ, Pietatis, & Timoris Domini. Si vis nosse quia accepisti Spiritum Sanctum, interroga cor tuum: Ne fortè Sacramentum habeat, & virtutem Sacramenti non habeas.

II. Christiani testimonium Christo reddere tenentur constanti fidei Professione, non solum in persecutionibus, sed in pace Ecclesiæ; non solum per verba, sed per bona opera, sine quibus fides mortua est, præcipuè verò per fraternam caritatem. Hoc est mandatum ejus: Ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi: & diligamus alterutrum, sicut mandatum dedit nobis. Et qui servat mandata ejus, in illo manet, & ipse in eo: & in hoc scimus quoniam manet in nobis de Spiritu quem dedit nobis. Interroga ergo cor tuum; si est ibi dilectio proximi, securus esto. Non potest esse dilectio sine Spiritu Dei: Nam Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum

Trinit.
Cap. 26.

S. August.
Tract. 6 in
Epist. 1.
S. Joan.

1. Joan. 3.
23.

Rom. 5. 5.

ritum Sanctum qui datus est nobis.

Testimonium Christo ita reddere debent Christiani, ut nullis mundi tentationibus, erroribus, terroribus, amoribus ab ejus obsequio, & Christianæ fidei ac pietatis professione dimoveri valeant; ut nec eos seducat mundus blandiens cupiditati; nec frangat mundus terrens infirmitatem. *Hec locutus sum vobis* (inquit Christus) *ut non scandalizemini.* Christianum Dei verbo & Spiritu confirmatum, nec cupiditas, nec timor, quæ duæ sunt peccati januæ; nec blanditiæ, nec persecutiones, nec mores sæculi, aut hominum mundo servientium exempla, consilia, judicia, oblocutiones, irrisiones, opprobria, persecutiones, in peccatum impellere possunt. *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.* Merito itaque promisso Discipulis suis Spiritu Sancto, quo in eis operante fierent testes ejus, subjunxit: *Hec locutus sum vobis, ut non scandalizemini.* Cum enim caritas Dei diffunditur in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis, fit pax multa diligentibus legem Dei, ut non sit illis scandalum.

Testimonium Christo reddere debent Christiani, coram mundo non erubescendo de professione Christianæ pietatis, de severiore Evangelicæ Disciplinæ observantia, de Christi Cruce. Id significat impressio signi Crucis in fronte confirmandorum facta. *Perfecisti eis qui sperant in te in conspectu filiorum hominum.* Vide Lib. 2. Tract. de Sacramento Confirmationis, C. 6. de Ceremoniis istius Sacramenti n. 3. Ideo Spiritum Sanctum Apostolis suis testibus promisit Christus, quo roborati, non erubescerent coram Judæis prædicando & profitendo Evangelium Christi, etiamsi è

Synagogis ejiciendi essent. *Absque Synagogis facient vos.* Accepto quippe Spiritu Sancto, similes illis non fuere de quibus S. Joannes scribit: *Verumtamen & ex Principibus multi crediderunt in eum: sed propter Phariseos non confitebantur, ut è Synagoga non ejicerentur.* *Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei.* Crediderunt ergo in eum, sed non sic quomodo eos volebat credere, qui dicebat: *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis; & gloriam quæ à solo Deo est, non queritis?* Discipulis ergo sic in eum credentibus, ut impleti Spiritu Sancto non sint de numero eorum, qui ignorantes Dei justitiam, & suam volentes constituere, justitiæ Dei non sunt subjecti; nec de illorum, de quibus dictum est, *Dilexerunt gloriam hominum magis quam Dei:* illa congruit Prophetia, quæ de ipsis invenitur impleta, *Domine in lumine vultus tui ambulabunt, & in nomine tuo exultabunt tota die, & in justitia tua exaltabuntur; quoniam gloria virtutis eorum tu es:* Merito eis dicitur: *Absque Synagogis facient vos:* illi scilicet qui zelum Dei habent, sed non secundum scientiam: propter quod ignorantes Dei justitiam, & suam volentes constituere, eos expellunt qui non in sua, sed in Dei justitia exaltantur, nec expulsi ab hominibus erubescunt, quoniam gloria virtutis eorum ipse est.

Christo denique testimonium reddere debet Christianus, quævis adversa & dura patienter & æquo animo propter illum patiando, ne animo iniquo bona deserat, per quæ ad meliora perveniat. Id significat alapæ levis inflictio ab Episcopo confirmante, de qua legendum Caput de Confirmationis ceremoniis, n. 4. Ad hujusmodi testimonium Christo perhi-

Joan. 12. 42.

Joan. 5. 44.

Rom. 10. 3.

Psal. 88. & 17. S. August. Tract. 93. in Ioan.

Psal. 118 165.

S. August. Tract. 93. in Ioan.

Psal. 30.

perhibendum ut parati essent Discipuli virtute Spiritus Sancti ex alto induti & roborati, ait illis: *Sed venit hora, & nunc est, ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se prestare Deo.* E Synagogis vos eicient, sed nolite solitudinem formidare: separati quippe à congregatione eorum, tam multos in nomine meo congregabitis, ut illi metuentes ne Templum quod erat apud eos, & omnia Legis veteris sacramenta deferantur, interficiant vos, sic fundentes sanguinem vestrum, ut Deo se prestare arbitrentur obsequium. *Venit hora, & nunc est.* Totum vitæ præsentis tempus, hora est mundi: Hora verò electorum, æternitas. Toto vitæ hujus tempore persecutiones imminant Dei servis, *Omnes qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur.* Mundus justos odit ob morum dissimilitudinem; & quia sermonibus, operibusque suis mundi errores pravaeque consuetudines reprehendunt. *Circumveniamus Justum,* inquit mundus, *quoniam contrarius est operibus nostris, & impropere nobis peccata legis, & diffamat in nos peccata discipline nostræ. Gravis est nobis etiam ad videndum, quoniam dissimilis est aliis vita illius, & immutatae sunt viæ ejus. Tanquam nugaces aestimati sumus ab illo, & abstinet se à viis nostris tanquam ab immunditiis, & præfert novissima iustorum.* Hinc Christus Discipulis suis ait: *Si de mundo fuissetis, mundus quod sum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.*

2. Tim. 3.

12.

Sap. 2. 12.

Ioan. 15. 19.

DOMINICA PENTECOSTES.

Repleti sunt omnes Spiritu Sancto. Act. ij. 4.

IN Actis Apostolorum legimus, cum S. Paulus venisset Ephesum, & Christianos quosdam invenisset, eis dixisse: *Si Spiritum Sanctum accepistis credentes?* Qui responderunt: *Sed neque si Spiritus Sanctus est, audivimus.* Vereor ne idem nobis contingat, si maximam partem illorum interrogemus, qui Christiano nomine gloriantur. Hoc malum ut ab animabus vestris avertam, Auditores, hac in concione nomina, attributa, & effectus Spiritus Sancti vobis explicabo, ut cognoscatis excellentiam Doni quod Christus hodie Ecclesiæ suæ tribuit. 2. Dispositiones exponam necessarias ut Spiritum Sanctum accipiatis.

I. Varia Spiritus Sancti nomina ab ejus operationibus sumpta . . . Spiritus Sanctus Donum Patris & Filii. Datur nobis ut nos vita gratiæ vivificet atque sanctificet . . . Non sola gratiæ & caritatis, virtutumque ac donorum cæterorum infusione, sed intima, substantiva & personali sui Numinis inhabitatione sanctificat nos Spiritus Sanctus. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 9. §. 4.*) Spiritus Sanctus Animarum vita. (*Ibid. n. 5.*) Caritas subsistens. (*Ibid. n. 16.*) Deum amare non possumus nisi de Deo . . . Bis Spiritum Sanctum Apostolis suis dedit Christus, post Resurrectionem scilicet suam, & post Ascensionem, ut duo præcepta caritatis commendaret. Una caritas, & duo præcepta: unus Spiritus, & duo data. (*Ibid. num. 7.*) Quia verò denario numero Lex decem præceptis constans significatur, Spiritum Sanctum decimo post Ascensionem suam

suam die Christus in Ecclesiam suam misit, ut Legem per gratiam Sancti Spiritus impleri demonstraret. (*Ibid.* n. 7.) Quemadmodum post diuturnum bellum confecta pace, qui sibi invicem infensi erant, pignora mutuo sibi dant & obsides, sic inter Deum & naturam humanam advenit. Pro pignoribus & obsidibus ipsa primitias misit, quas in cælum tulit Christus. Nobis verò Spiritum Sanctum pignoris & obsidis loco remisit. (*Ibid.* n. 9.) Cur Spiritus Sanctus in specie linguarum ignearum super Apostolos descendit? (*Ibid.* num. 10. & 11.) Quàm admirabilis mutatio per Spiritum Sanctum facta in orbe terrarum! *Emittes Spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ.* Apostoli rudes prius & timidi, docti, fortesque subito facti sunt, everfa Idololatria, ignorantia tenebræ dispulsæ, fidei lux diffusa, vitia eradicata, insitæ virtutes. *Annunciate inter gentes studia ejus;* seu, ut vertit Aquila, *mutationes ejus.* Et revera mutatio fuit rerum omnium maxima. Qui quondam inimici erant, amici sunt; qui longinqui, proximi; qui servi, filii; qui in ignorantia erant, in cognitione sunt; qui in tenebris, in luce; in ipse vitæ, qui mortui erant; pauperes, heredes regni cælorum; Judæi procul, & Gentes prope; filii canes, & canes filii... Hæ Salvatoris artes sunt & studia, hæ orbis per Spiritum Sanctum mutationes. *In Spiritu vehementi conteres naves Tharsis* (inquit Propheta) id est, *evertes superbiam gentium;* ut explicat S. Augustinus. *Factus est repente de cælo sonus tanquam advenientis Spiritus vehementis, & replevit totam domum ubi erant Apostoli sedentes.* Spiritus Sanctus contrivit superbiam gentium ex incertis hujus vitæ tumentem; contrivit eam timore fortissimo, Christoque subjecit.

Sic enim eum tremuit omnis superbia judicaturum, ut in humilem crederet, nec excelsum expavesceret. Quòd Apostolos in viros alteros transformaverit Spiritus Sanctus, ex Actis Apostolorum, & ex eorum Epistolis demonstratur. De mystica illa transformatione, quam & in omnibus, in quibus inhabitat, Spiritus Sanctus operatur, S. Paulus ad Corinthios scribit. *Nos verò omnes revelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur à claritate in claritatem, tanquam à Domini Spiritu.* Vides ut Spiritus Sanctus transformet quodammodo in aliam imaginem eos in quibus inhabitat? *Transfert enim facile à rerum terrenarum sensu ad spectanda solum ea que sunt in cælis, & ex imbelli timiditate ad strenuam & generosissimam vim animi.* Neque verò dubium est quin ita affectos reperiamus Discipulos, & sic per Spiritum confirmatos, ut persequentium incur sibus nequaquam vincerentur, sed dilectioni in Christum constanter adhererent. Hoc Spiritu animatus Paulus ait: *Quis nos separabit à caritate Christi? Tribulatio? an angustia? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? (sicut scriptum est: quia propter te mortificamur tota die: aestimati sumus sicut oves occisionis) sed in his omnibus superamus, propter eum qui dilexit nos.*

II. Dispositiones ad Spiritum Sanctum recipiendum tribuit ipse divinus Spiritus. Prima dispositio est pœnitentia. Dispositio altera, humilitas. Dispositio tertia, castitas. Dispositio quarta, oratio. Dispositio quinta, caritas... Spiritus Sanctus non recipitur extra Ecclesiæ unitatem (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 9. §. quinto.*) Deus Legem in Monte Sinai Moyse daturus in medio ignis apparuit, *Ut transgressores Legis intelligerent*

1. Cor. 1. 18.

S. Cyril lxx
Alexand.
lib. 10. in
Joan. vers.
11. pag. 926.

Rom. 8. 35.

Homel. E.
phes. habi-
ta.

Psalm. 103.

Psalm. 9.

Theodor.
in hunc
Psalmum.

Psalm. 47.

S. August.
Enarrat. in
hunc Psalm.

Marci 16. *rent rem sibi cum igne fore* (inquit S. Cyrillus Alexandrinus.) Spiritus Sanctus Legem novam in cordibus Fidelium scripturus hodie in specie ignis apparet, ut intelligant qui Legem Evangelicam violare non verentur, qui praecepta caritatis non implent, qui Divinis inspirationibus Spiritus Sancti non obsequuntur, rem sibi cum igne fore.

IN FESTO SANCTISSIMÆ TRINITATIS.

Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Matt. xxviii. 19.

OMnes Christianæ Religionis solemnitates. Festa sunt Sanctissimæ Trinitatis, cujus mundus opus est, cujus nos templa sumus, per baptismum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti nobis collatum consecrata. Ad Christum Jesum Dominum nostrum refertur cultus omnis Sanctissimæ Virgini ejus matri & Sanctis exhibitus. Caput in membris honoramus. Ad Deum referuntur omnia Christi mysteria temporalia, eorumque celebratio. *Caput Christi Deus: Vos autem Christi, Christus autem Dei.* (inquit Apostolus.) Sacrificium & orationes suas Ecclesia offert Patri, per Filium, in Spiritu Sancto. Personæ Divinæ inseparabiles sunt ab invicem etiam in cultu nostro. Si Christus patitur pro salute nostra, Pater Æternus ipsum ad mortem tradit: *Proprio Filio suo non pepercit Deus.* Filius se ipsum offert immensa caritate, quæ est Spiritus Sanctus. *Per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo.* Si Christus à mortuis resurgit, à Patre suscitatur per Spiritum Sanctum. *Qui predestinatus est Filius Dei in virtute secundum Spiritum sanctifica-*

tionis ex resurrectione mortuorum Jesu Christi. Si in cælum ascendit, redit ad Patrem, ut à dextris ejus sedeat, & Spiritum Sanctum ut unum cum Patre principium processionis ejus in Ecclesiam mittat. Si in Eucharistiæ Sacramento se abscondit adorandum, victima est, quam honorare ut par est non possumus, nisi illi jungamur, *Qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu Sancto, per mortem suam mundum vivificavit;* ut loquitur Ecclesia; & nisi cum ipso pariter immolemur Deo uni & trino....

Quamvis omnes pene orationes Ecclesiæ ad Deum Patrem dirigantur, tota tamen Sancta Trinitas orationum nostrarum finis est, sicut & fidei objectum. (*Lib. I. Quest. 2. Art. 1. §. 19.*) Sanctissimæ Trinitatis Mysterium explicitè credere necessarium est ad salutem, comprehendere, impossibile. Pro capto tamen humanæ mentis utcumque explicatur. (*Ibid. Art. 17.*) 1. Sanctissimæ Trinitati gratias immortales agere debemus ob illius in nos beneficia. Ob beneficium creationis, quæ Patri Æterno; Redemptionis, quæ Filio Dei; Renovationis & Sanctificationis, quæ Spiritui Sancto speciatim tribuitur ab Ecclesia & à Christianis Theologis; quamvis indivisa sit trium personarum operatio ad extra, cum sit una & æqualis trium potestas, sicut una essentia sive divinitas. 2. Imitari debemus quantum cum Dei gratia possibile nobis est, Sanctissimam Trinitatem; Dei perfectiones; summam divinarum personarum concordiam.

I. Creationis opus commune est tribus adorandæ Trinitatis personis. Omnium rerum exemplaria in arte & mente Dei. Creator omnium rerum est cæli & terræ, visibilium & invisibilium. (*Ibid. §. 38.*) Homo ad imaginem Dei conditus. In qua sita sit divinæ imaginis ratio? (*Ibid. §. 46.*) Cavendum ne creatori nostro

Marci 16.
19.

Hebr. 9. 14.

Rom. 1. 4.

Uro sumus ingrati, & ne abutamur
existentia, viâ, ratione, libertate,
corpore, animæque & corporis fa-
cultatibus, in ejus offensam & inju-
riam, cui totum debemus quod su-
mus. Creatura non præponenda Crea-
tori. Cavendum ne qui sumus con-
diti ut dominemur omnibus animan-
tibus, pravis cupiditatibus serviamus.
(Ibid. §. 50.) Oremus, & operam
demus ut sanctæ Trinitatis imago
in nobis per peccatum & cupiditates
seculares deformata, reformetur per
Dei gratiam, à quo formata est.
... Creata Trinitas, scilicet ratio,
memoria, voluntas, per suggestio-
nem, delectationem, & consensum
lapsa, à Divina Trinitate reformatur
per fidem, spem, & caritatem.
(Ibid. §. 18.) Redemptio nostra opus
etiam est Sanctissimæ Trinitatis.
Quamvis enim solus Filius incarna-
tus sit, passus & mortuus: tres ta-
men personæ Sanctissimæ Trinitatis
incarnationem, totamque salutis no-
stræ œconomiam operatæ sunt. Fi-
lius passus est ad humani generis re-
demptionem ex æterno Sanctæ Tri-
nitatis, cujus secunda persona est,
decreto. (Lib. 1. Quest. 2. Art. 4.
§. 4.) Omnia ex Deo, qui nos recon-
ciliavit sibi per Christum... Quo-
niam quidem erat in Christo mundum
reconcilians sibi, non reputans illis de-
licta ipsorum... Deus qui dives est
in misericordia, propter nimiam ca-
ritatem suam qua dilexit nos; &
cum essemus mortui peccatis, convivi-
ficavit nos in Christo, & conresusci-
tavit, & consedere fecit in caelestibus,
in Christo Jesu. Christus pro nobis
satisfecit, sed rota Trinitas satisfa-
ctionem acceptam habuit communi
voluntate & operatione factam. Opus
denique sanctificationis nostræ, quam-
vis Spiritui Sancto speciatim tribua-
tur, trium tamen adorandæ Trini-
tatis Personarum commune opus ac

beneficium est, siquidem sanctificati
sumus in baptismo, qui in illarum
nomine confertur: *Baptizantes eos*
in nomine Patris, & Filii, & Spi-
ritus Sancti. Non enim una tantum
persona, sed Deus unus & trinus
adest verbis Evangelicis, sine quibus
baptismus consecrari non potest, &
ipse sanctificat Sacramentum suum.
Pater æternus adest, qui nos adoptat
in filios, & vocat in societatem Fi-
lii sui unigeniti Domini nostri Jesu
Christi. Adest Filius, qui nos fratres
& coheredes suos facit, & cui com-
morimur & consepelimur in baptis-
mo. Adest Spiritus Sanctus, & fon-
tem replet, qui replevit & Virginem;
ut regeneret Christianum, sicut illa
generavit Christum. Si ab illa pri-
ma adoptionis gratia infelicitè ex-
cidimus, per poenitentiam reparanda
est. (Lib. 1. Quest. 2. Art. 1. §.
19.) Frequentè in memoriam revo-
candæ sunt promissiones in baptismo
factæ, seu *Votum maximum* quo nos
vovimus in Christo esse mansuros. Vi-
de Lib. 2. Tract. de baptismo, Cap.
8. propositione undecima, & in Do-
cumento subnexo ad *Morum informa-*
tionem. Christiani per Baptismum non
solum Fidei, sed universæ Legis Chri-
sti servandæ sunt debitores. *Bapti-*
zantes eos in nomine Patris & Filii
& Spiritus Sancti, docentes servare
omnia quaecumque mandavi vobis. Vi-
de ibidem, propositione 9. Qui man-
data Evangelica dedit, nos adjuvare
potest, & si fideles eorum observa-
tores simus, nos remunerare: siqui-
dem illi *Omnis potestas data est in*
caelo & in terra. In ipso confidamus,
siquidem ipse præsto est ut nobis
auxilium ferat. *Et Ecce ego vobiscum*
sum omnibus diebus usque ad consum-
mationem sæculi. Benedicamus Pa-
trem & Filium cum Sancto Spiritu,
ob creationis beneficium, dicentes:
Dignus es, Domine Deus noster,

S. August.
Lib. 6. de
baptismo.
Cap. 25.

S. August.
Epist. 149.
ad Paulin.

Matth. 28.

Apocal. 4.
11.

accipe-

Apocal. 5.
1.

accipere gloriam, & honorem, & virtutem, quia tu creasti omnia, & propter voluntatem tuam erant & creata sunt. Ob redemptionis beneficium dicentes: Dignus est Agnus qui occisus est, accipere virtutem, & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem & honorem, & gloriam & benedictionem . . . Sedit in throno, & Agno, benedictio & honor, & gloria & potestas in secula seculorum. Ob sanctificationis denique

Isai. 6. 3.

beneficium, dicentes: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus omnipotens.

Matth. 5.

II. Dei perfectiones imitandæ. Estote ergo & vos perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est . . . In divinarum perfectionum imitatione semper proficiendum. Dei simplicitatem, immutabilitatem, immortalitatem quomodo imitari possumus ac debemus? . . . Jungendum cor nostrum æternitati Dei. (Lib. 1. Quest. 2. Art. 2. §. 16.) Patrem Æternum imitari debemus, qui seipsum cognoscendo Verbum generat. Deum in Anima nostra cognoscimus, si ad ipsam attendamus. Sæpe volumus omnipotentis Dei naturam invisibilem considerare, sed nequaquam valemus, atque difficultatibus fatigata anima ad semetipsam redit, sibi que de se ipsa gradus ascensionum facit: Ut primum semetipsam, si valet, consideret, & tunc illam naturam, quæ super ipsam est, in quantum potuerit, investiget. Deum cognoscendo, & cognitum amando, imago ejus in Anima nostra renovabitur. Sed & nos ipsos considerare debemus, ut cor nostrum verbum bonum eructet, verbum humilitatis, cognoscendo nihilum nostrum, imperfectum nostrum, peccatum nostrum: Verbum laudis & gratiarum actionis, cognoscendo dignitatem nostram, quatenus ad imaginem Dei conditi sumus, Deique in nos beneficia. *A*

S. Gregor.
M. Homil.
17. in Ezechiel.

te incipiat tua consideratio (inquit S. Bernardus) non solum autem, sed & in te finiatur. Quocumque evagetur, ad te revocaveris eam cum salutis fructu. Tu primus tibi, tu ultimus. Sume exemplum de summo omnium Patre, Verbum suum & emitte, & retinente. Verbum tuum, consideratio tua. Quæ si procedit, non recedat; sic progrediatur, ut non egrediatur; sic exeat, ut non deserat . . . Christiani unum esse debent cum Deo & inter se per caritatem, ut naturæ ac substantiæ unitatem in Patre & Filio honorent, ac pro viribus imitentur. (Lib. 1. Theolog. nostræ Dogmat. & Moral. Quest. 2. Art. 3. §. 4.)

Lib. 2. de
Consider.
Cap. 3.

IN FESTO SACRATISSIMI CORPORIS CHRISTI.

Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo . . . Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Joan. vj. 55.

Admirabilis Eucharistiæ Sacramenti dignitas atque excellentia, quæ uno verbo demonstrari non potest, uti nec Dei summa perfectio, nec dignitas Christi, pluribus nominibus à Scriptoribus sacris exprimitur. (Lib. 2. Tract. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 1. Art. 1.) Illud explicandum, quod ipsi Christus Dominus tribuit in Evangelio hodierno. 1. Christus corpus & sanguinem suum in Eucharistiæ nobis donat ut verum cibum & potum Animarum nostrarum. *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus.* 2. Ut symbolum & principium nostræ cum ipso conjunctionis, & mutue illius in nobis, ac nostri in illo man;

mansionis. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in illo.* 3. Ut æternæ vitæ pignus. *Qui manducat hunc panem, vivet in æternum.*

S. August.
Enarrat in
1. Psal. 34.

1. Christus panis Angelorum in cælo, factus est cibus hominum viatorum in Eucharistia. *Christus in corpore & sanguine suo voluit esse salutem nostram. Unde autem commendavit corpus & sanguinem suum? De humilitate sua. Nisi esset humilis, nec manducaretur, nec biberetur. Respice altitudinem ipsius: In principio erat verbum. Ecce cibus sempiternus. Sed manducant Angeli, manducant cælestes spiritus, & manducant, & saginantur, & integrum manet quod eos satiat & letificat. Quis autem homo posset ad illum cibum? Unde cor tam idoneum illi cibo? Oportebat ergo ut mensa illa lactesceret, & ad parvulos perveniret. Unde autem fit cibus lac? Unde cibus in lac convertitur, nisi per carnem trahatur? Nam mater hoc facit. Quod manducat mater, hoc manducat infans: sed quia minus idoneus est infans qui pane vescatur, ipsum panem mater incarnat, & per humilitatem mamilla & lactis succum, de ipso pane pascit infantem. Quomodo ergo de ipso pane pavit nos Sapientia Dei? Quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Omnem effectum quem cibus & potus naturalis producit quantum ad vitam naturalem, Eucharistiæ Sacramentum operatur quantum ad vitam spiritualem. Sustentat scilicet, auget, reparat, delectat. (Lib. 2. Tractat. de Eucharistia, Cap. 3. Proposition. 1.) Sicut alimentum corporale corpori necessarium est ad restaurandum id quod innati caloris vi quotidie detrahatur ac deperit: ita quicquid ardore cupiditatis in dies amittit anima, dum levi aliqua in re*

Insticut. Concion. Pars II.

parum offendit, totum Eucharistia restituit, veniales culpas abstergens, quæ minuunt fervorem caritatis. (Ibidem, Propositione 3.) Humanæ naturæ corruptio cibum exigebat, qui simul esset medicamentum. Diabolus afflavit homini per esum cibi vitæ triplicem corruptionem: In anima, tenebras ignorantiae: in corpore morbum pravæ concupiscentiæ: & mortem in utroque. Carnem suam & sanguinem ut cibum medicinale contra corruptionem illam triplicem Christus dedit, ad ignorantiae tenebras depellendas. *Dominus illuminatio mea* *Accedite ad eum, & illuminamini. Cibavit illum pane vitæ & intellectus.* Hæc cœna lucis, mensa solis. *Accedamus ad eum, & illuminemur; non quomodo ad eum accesserunt Judæi, ut tenebrarentur. Accesserunt enim ad illum ut crucifigerent: nos ad eum accedamus, ut corpus & sanguinem ejus accipiamus. Illi de crucifixo tenebrati sunt: nos manducando crucifixum & bibendo illuminamur.* 2. Carnem suam & sanguinem Christus dat nobis in Eucharistia ut cibum medicinale contra concupiscentiam carnis. (Lib. 2. Tract. de Eucharist. Cap. 3. Proposit. 5.) Divino illo cibo cor hominis confirmatur & roboratur contra tentationes & impugnationes dæmonum. (Ibidem.) Gedeone se ad prælium contra Madianitas parante, quidam ex hostium castris in somnio vidit quasi subcinericium panem ex hordeo volvi, & in castra Madian descendere: cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit, & terræ funditus corquavit. Cumque uni ex commilitonibus somnium suum narraret, respondit ille: *Non est hic aliud nisi gladius Gedeonis: tradidit enim Dominus in manu ejus Madian, & omnia castra ejus.* Caro Christi panis est, simul & gladius, quo

Psal. 26.

Psal. 34.

Eccli. 19.

S. August.
in Psal. 34.

Judicum 7.

P

quo

quo illius gloriæ; nostræque salutis hostes in fugam damus & debellamus. *Gladius Domini & Gedeonis.*

Lib. 1. de
Peccat. Me-
rit. & Re-
miss. C. 24.
Ioan. 6.

3. Corpus & sanguinem suum dat nobis Christus in Eucharistia, ut servemur à morte. Hic est *Panis vivus, qui de celo descendit*. Antiqui Christiani Eucharistiam *Vitam* vulgò appellabant, teste S. Augustino. Hujus figura fuit *Lignum vite* in medio paradisi positum, cujus esu homo innocens à morte servaretur. *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Vitam gratiæ confert Eucharistia his qui purè & sanctè accipiunt. (Lib. 2. Tract. de Sacram. Eucharist. Cap. 3. Propositione I.)

Lib. 4. in
Ioan.

Igitur, ut S. Cyrillus Alexandrinus docet, *Expertes & vacui planè vitæ, quæ in sanctificatione ac felicitate est, remanent, qui per Mysticam Eulogiam non susceperunt Filium.* Vita enim est secundum naturam, in quantum & ex vivente Patre genitus est, sed nihilominus etiam sanctum ejus corpus Verbo cuncta vivificanti inefabiliter unitum. Et quoniam vivifica facta est caro Salvatoris, utpote vitæ secundum naturam, Verbo nimirum divino unita; cum illam degustabimus, tunc vitam habebimus in nobis, ei quoque simul uniti, quemadmodum illa Verbo inhabitanti. Hanc enim ob causam etiam in suscitandis mortuis, non verbis tantum & nutu Deo convenienti Salvatorem operatum esse comperimus; sed carnem suam quasi cooperatricem ad hoc potissimum adhibuisse, ut ostenderet illam vivificare posse.

II. Christus dat nobis corpus & sanguinem suum, ut symbolum ac principium nostræ in illo, & suæ in nobis inhabitationis, & mutuae conjunctionis. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in*

me manet, & ego in illo. Divinum illum cibum in substantiam nostram non mutamus, sicut cibum carnis nostræ, sed nos in se commutat. Non sola affectus unitate, sed unitate naturali per Sacramentum Eucharistiæ cum Christo Domino unum sumus.

Si enim verè Verbum caro factum est, & nos verè Verbum carnem cibo Dominico sumimus (inquit S. Hilarius) *quomodo non naturaliter manere in nobis existimandus est, qui & naturam carnis nostræ jam inseparabilem sibi homo natus assumpsit, & naturam carnis suæ ad naturam æternitatis sub Sacramento nobis communicanda carnis admiscuit?* Ita enim omnes unum sumus; quia & in Christo Pater est, & Christus in nobis est. Quisquis ergo naturaliter Patrem in Christo negabit, neget prius naturaliter vel se in Christo, vel Christum sibi inesse; quia in Christo Pater, & Christus in nobis, unum in his esse nos faciunt. Christi concorporales per Eucharistiam efficimur. Et quemadmodum si quis ceram cere commixtam igne simul liquaverit, unum quid ex ambabus efficit: ita per corporis Christi & pretiosi sanguinis participationem, ipse quidem in nobis, nos autem in eo simul unimur. Corpus ergo Christi si vis intelligere, Apostolum audi dicentem fidelibus: *Vos estis corpus Christi & membra.* Si ergo vos estis corpus Christi & membra, *Mysterium vestrum in Mensa Domini positum est, Mysterium Domini accipitis.* Ad id quod estis, Amen respondetis, & respondendo subscribitis. Audis ergo, Corpus Christi: & respondes, Amen. Esto membrum corporis Christi, ut verum sit Amen. Non enim cum Christo uniuntur, quicumque carnem ejus manducant & sanguinem bibunt, sed illi soli qui dignè manducant & bibunt, qui caritate membra Christi facti

S. Hilarius
lib. 8. de
Trinitat.

S. Cyrillus
lib. 10. in
Ioannem.

S. August.
in Serm. al
recens. ba-
ptizatos.

facti sunt. Unus panis, unum corpus multi sumus (ait Apostolus.) Panis non fit de uno grano, sed de multis. Quando exorcizabamini, quasi molebamini: quando baptizati estis, quasi conspersi estis: quando Spiritus Sancti ignem accepistis, quasi cocti estis. Estote quod videtis, & accipite quod estis. Igitur carnem Christi & sanguinem non edamus tantum & bibamus in Sacramento, quod & multi mali; sed Usque ad Spiritus participationem manducemus & bibamus, ut in Domini corpore tamquam membra maneamus, ut ejus Spiritu vegetemur; & non scandalizemur, etiamsi multi modo nobiscum manducant & bibunt temporaliter Sacramenta, qui habebunt in fine aeterna tormenta. Triplex communionis genus, Sacramentalis tantum, spiritualis tantum, Sacramentalis & spiritualis simul. Hoc modo communicandum est ut Christus in nobis maneat, & nos in eo. (Lib. 2. Tract. de Eucharistia, Cap. 4. Art. 1.)

III. Eucharistia aeternae vitae pignus. Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum. (Ibidem, Cap. 3. Propositione 6.) Corpus & sanguis Christi semina sunt immortalitatis. Christianis qui Eucharistiam dignè accipiunt. Unde S. Irenæus Hæreticos resurrectionem carnis negantes refellit argumento petito ex Eucharistiae participatione. Quomodo, inquit, carnem negant capacem esse donationis Dei quæ est vita aeterna, quæ sanguine & corpore Christi nutritur, & membrum est ejus? S. Ignatius Martyr in Epistola ad Ephesios Eucharistiam vocat Pharmacum immortalitatis, antidotum ad non moriendum, sed vivendum in Jesu Christo semper. Panis Eucharisticus manna longè præstantior & efficacior, utpote Corpus Vitæ. Manna illud è celo, hoc supra celum. Illud celi, hoc Domini calo-

rum. Illud corruptioni obnoxium, si in diem alteram servaretur; hoc alienum ab omni corruptione: quod quicumque religiose gustaverit, corruptionem sentire non poterit..... Non sicut manducaverunt Patres vestri manna, & mortui sunt: qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.

IN EODEM FESTO.

Vide Agnum stantem tanquam occisum. Apocal. v. 6.

Christus resurgens ex mortuis jam non moritur: in throno gloriæ sedet immortalis: cur ergo ipsum adhuc tanquam occisum & immolatum, tametsi stantem & in æternum viventem dilectus Apostolus intuetur? Nonne Christus uno sacrificio in ara crucis oblato omnia veteris Legis sacrificia implevit? Nonne semel oblatus est ad multorum exhaustiunda peccata, & una oblatione consummavit in sempiternum sanctificatos? His thematis nostri verbis significat S. Joannes, Christum Jesum Agnum immaculatum, Qui occisus est ab origine mundi, qui ingrediens mundum, dixit, Hostiam & oblationem nolui-
sti, corpus autem aptasti mihi: qui Usque ad passionem effectus est hostia, ut loquitur Tertullianus, in Eucharistia modo incruento, invisibili & arcano immolari. Sancta enim Eucharistia non solum Sacramentum est; sed & sacrificium. 1. Veteris Legis sacrificiis longè dignius & excellentius. 2. Veteris Legis sacrificiis efficacius. 3. Majores dispositiones ex parte offerentium & adstantium exigens.

I. Vetera sacrificia figuræ fuerunt sacrificii Christi. In Agno Paschali, cæterisque victimis immolabatur Christus, sed in figura dumtaxat: in pane & vino quæ Melchisedech Rex Salem, Dei altissimi Sacerdos obtulit

P 2 Deo,

S. August. ibid.

S. August. Tract. 27. in Ioan.

S. Irenæus Lib. 4. C. 4.

S. Ambros. Lib. de his qui Myſteris initiati sunt, Cap. 9. 1043. 6.

Hebr. 10.

Deo, cum Abraham quatuor Regum victori occurrit, eique benedixit, Christi sacrificium præfiguratum est: sed in Eucharistia impletur. Christus qui se ipsum pro redemptione nostra immolavit in Cruce, se ipsum etiam immolat in Altari, idem sacerdos & victima: Ipse Pastor & ovis; ipse sponsus & sponsa; ipse sacerdos & victima; unus idemque & oblator muneris, & munus oblitoris; (ait S. Fulgentius) *Quis est sacerdos, nisi unus sacerdos, qui intravit in Sancta Sanctorum? Victima & sacerdos: qui cum in mundo non inveniret mundum, quod offerret, se ipsum obtulit* (inquit S. Augustinus.) Sacrificium igitur Eucharistiæ veteris Legis sacrificiis dignius est & excellentius, tum ratione victimæ, quia Christi corpus & sanguis offertur; tum ratione sacerdotis, quia Christus ipse corpus & sanguinem suum offert, *Sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech*. Nec victima dignior & excellentior, nec sacerdos sanctior inveniri potest.

Veteris Legis sacrificia offerebantur, à sacerdotibus Aaronicis, qui morte prohibebantur permanere, & quorum sacerdotium typicum erat, umbraticum, & aliquando transferendum. Sacrificium Eucharistiæ offertur ab ipso Christo æterno sacerdote, qui semper vivit ad interpellandum pro nobis. Nos enim Ministri dumtaxat & organa illius summi sacerdotis sumus, *Infirmi merito, tametsi honorabiles sacrificio: quia etsi nunc Christus non videtur offerri, tamen ipse offertur in terris, quando Christi corpus offertur: immo ipse offerre manifestatur in nobis, cuius sermo sanctificat sacrificium quod offertur*. Vetera sacrificia in uno tantum Judææ loco offerebantur, quem elegerat Dominus: Eucharistiæ sacrificium in omni loco, in tota Ecclesia

per omnes gentes à solis ortu usque ad occasum diffusa offertur. *Ab ortu solis usque ad occasum* (ait Dominus) *magnum est nomen meum in Gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum est nomen meum in gentibus*. Vide Lib. 2. *Tractat. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 6. Art. 1. Proposition. 1.*

II. Eucharistiæ sacrificium veteris legis sacrificiis efficacius, sive quatenus sacrificium est adorationis, & gratiarum actionis: Sive quatenus est sacrificium propitiatorium: Sive quatenus sacrificium impetratorium est. Cum enim diversa in veteri lege ad diversos illos fines præscripta essent sacrificia, scilicet *Holocausta, pacifica, & pro peccato*: Ad hæc unum sufficit Eucharistiæ sacrificium. *Omnia Veterum sacrificia nova super-veniens Gratia uno complectitur sacrificio*. Vide Lib. 2. *Theolog. Dogmat. & Moral. Tractat. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 6. Artic. 1. Proposition. 3.* Sacrificium Eucharistiæ propitiatorium pro vivis & defunctis. (*Ibid. Art. 3. Proposition. 4.*) In eo enim Christi sanguis quotidie effunditur in remissionem peccatorum: De quo potiori jure quam de sanguine veterum victimarum dicitur: *Ego illum dedi vobis, ut super altare in eo expietis pro animabus vestris, & sanguis pro anima piaculo sit*. Hinc in Missa canitur, *Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis*. Hinc Hostia sacra in tres partes frangitur, ut virtus sacrificii ad triplicem Ecclesiæ statum pertinere significetur: Ad gaudium scilicet Sanctorum in cælis cum Christo regnantium, pro quorum gloria offertur Deo in gratiarum actionem: Justorum in purgatorio patientium, pro quorum requie offertur in propitiationem: Fidelium in terris militantium,

pro.

Lib. 1. ad
Trafim. C
12.

Enarrat. in
Psal. 132.

S. Ambro.
in Psal. 38.

Malach. 1
11.

S. Chrys.
in Psal. 96.

Levita. 17
11.

pro quorum peccatis offertur in expiationem. Caelites plurimum delectat hoc sacrificium, eisque gaudii novi ex eo fit accessio ob memoriam redemptionis, ob effectum nostræ salutis, ob admirationem divinæ bonitatis. Hinc Ecclesia ad Altare sic per sacerdotes Deo supplicat: *Sumpsimus Domine, divina Mysteria, quæ sicut tuis sanctis ad gloriam, ita nobis ad veniam prodesse perficias. Animabus justorum in purgatorio de-
tentis prodesse Altaris sacrificium ad liberationem vel levamen, fides docet. Partes duæ in terra dispergentur, & deficient (ait Propheta) & tertia pars relinquetur in ea. Et ducam tertiam partem per ignem, & uram eos sicut uritur argentum, & probabo eos sicut probatur aurum. Ipse vocabit nomen meum, & ego exaudiam eum. Dicam, Populus meus; & ipse dicet: Dominus Deus meus.* Partes duæ, id est, infideles, & mali Christiani, dispergentur, & deficient ab æterna redemptione: Ei tertia pars relinquetur in ea, scilicet pœnitentes: & per ignem ducuntur: Per ignem scilicet purgatorii ad cælum ducuntur pœnitentium Animæ, ut in eo expientur, & probentur sicut probatur aurum. Fideles verò in terra superstites Deum invocant orationibus, eleemosynis, & Mediatoris sacrificio quod pro illis offertur Animabus: Et Deus illos exaudit. Sic *Munus absconditum extinguit iras.* Munus pretiosissimum, corpus & sanguis Christi, hostia sancta & immaculata, quam Deo offerimus de ejus donis ac datis. (*Sic enim dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.*) Munus illud incomparabile, quod unum Deo dignum est, Filius Dei, verè *Deus absconditus* in Eucharistiæ sacrificio, iram Dei placare non desinit, eumque & Animabus purgatorii, & pœnitenti-

Institut. Concion. Par. II.

bus in hac vita propitium reddere.

III. Minimè dubium est quin sacrificia veteris legis puritatem & sanctimoniam in sacerdotibus offerentibus, pœnitentiam peccatorum in iis pro quibus offerebantur, postularent: Multò magis hæ dispositiones ad sacrificium Eucharistiæ afferri debent; conscientia scilicet puritas à sacerdotibus offerentibus: Pœnitentia saltem ab iis qui sacrificio intersunt, ut illis profit. Sacerdotes *sancti* esse debent, *sine crimine, irreprehensibiles, Angelis* similes, ut dignè sacrificium Altaris offerant. Sacerdotes antiqui tempore vicis suæ, quo sacrificia debebant offerre, ab uxoribus suis & familiis, omnique terreno commercio separati, à vino & siccra, omnique potu qui inebriare potest, abstinentes, ab atrio Tabernaculi vel Templi non recedebant, orationibus & sacris Ministeriis penitus devoti: Hinc judicemus, Commistri venerabiles, quanta esse debeat puritas & sanctimonia nostra, quanta à mundo & secularibus negotiis separatio. Sacrificium pretii nostri, cum veteribus illis sacrificiis; cum umbris veritatem; sacerdotium nostrum cum sacerdotio veteris legis comparemus, & hinc officium nostrum piis meditationibus discamus. In Gallicana olim Ecclesia Episcopi sacerdotibus quos ordinabant, Hostiam sanctam sive Eucharistiam dabant, ex qua per quadraginta dies particulam sumerent ad sacram communionem: atque hoc Ritu revocabatur illis in memoriam tempus illud quo per quadraginta dies Dominus Discipulis apparens, & cum eis convescens, cum ipsis de Regno Dei loquebatur; ut *Epist. 2.* ait S. Fulbertus Carnotensis Episcopus. Ritus ille antiquatus est, sed non est antiquatum spirituale documentum quod ex eo colligi Patres nostri voluerunt: Sacerdotes scilicet

P 3

Chri-

Zachar. 13.
9.

Prov. 2.
14.

Christo à mortuis redivivo confor-
mari: Rarum ipsis cum hominibus
commercium esse debere, nisi cum
de Regno Dei instruendi sunt: Cum
suis Confratribus & Communiis so-
cietatem lubentius quàm cum sacula-
ribus hominibus inire, legem Domi-
ni jugiter meditari, Scripturarum le-
ctioni, exhortationi, & doctrinæ in-
tendere: *Agnus contemplari stan-
tem, & occisum*: stantem, innocen-
tia & integritate morum, ne in pec-
cato jaceant, ne morte peccati cor-
rumpantur: Occisum, mortificatione
carnis & cupiditatum omnium, ut vi-
ctimæ sint simul ac sacerdotes sicut
Christus Jesus. Christiani verò qui sa-
cro sancto sacrificio interfunt, saltem
affectum peccati deponere, & poeni-
tentes esse debent, ut illis sanctum
sacrificium ad vitam proficiat. De-
bent enim & illi pro sua parte ac mo-
do sacrificium offerre cum sacerdo-
te, & cum Ecclesia, *Quæ cum ip-
sus Capitis corpus sit, se ipsam per
ipsum discit offerre*. Debent offerre
Deo *Sacrificia contriti cordis & hu-
miliati*, necnon *sacrificia misericor-
dia*, condonando injurias, & elee-
mosynas erogando, ut sacrificium Al-
taris sibi prodesse impetrent ad remis-
sionem peccatorum, ad impetratio-
nem gratiæ, & præmium vitæ æter-
næ. *Sursum cor habere debent*, ut
sacerdos monet, *Gratias agere Do-
mino Deo nostro*, per Jesum Christum
Filium ejus, Qui in affectu pecca-
ti sanctissimo Altaris sacrificio inter-
funt, similes sunt Judæ proditori, *Qui
proditionem sanguinis Dominici inter
sacrificia positus cogitabat*. (Vide Lib.
4. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap.
5. Art. 6. Regula 9.)

S. August.
Lib. 10. de
Civit. Dei,
c. 29. Ps. 50.

Osee 6. &
Hebr. 13.

S. Ambros.
Lib. 7. in
Lucam.

DOMINICA I POST FESTUM

SS. TRINITATIS.

*Homo quidam fecit cœnam magnam,
& vocavit multos. Et misit ser-
vum suum hora cœna dicere invi-
tatis ut venirent. Luc. XIV. 16. 17.*

MAGNUM convivium fecit olim ENher. L
Rex Assuerus cunctis Principi-
bus, & Magnatibus Persarum & Me-
dorum, Præfectisque provinciarum,
ut ostenderet divitias gloriamque Re-
gni sui, ac potentiæ suæ amplitudi-
nem, multo tempore, centum nem-
pe & octoginta diebus. Cùmque
implerentur dies convivii, invitavit
omnem populum, qui inventus est
in urbe Susan Regni Metropoli, à
maximo usque ad minimum, & jus-
sit septem diebus convivium præpa-
rari in vestibulo horti, & nemoris, S. Hieron.
Epist. ad
Hedibian,
Quæst. 2.
quod Regio cultu & manu consi-
tum erat. Longè splendidius convi-
vium in Ecclesia sua Christus Rex
Regum instituit, sacrosanctam Eu-
charistiam, in qua *Ipse conviva &
convivium est*. Ad hoc convivium,
salutiferum & omni suavitate reple-
tum, in quo corpus suum manducan-
dum præbet, invitat ipse non solum
principes, sed omnes servos suos,
Christianos omnes cujuscunque sexus,
status & conditionis: Cæcos, paupe-
res, debiles, claudos, non excludit,
sed admittit, & intrare compellit,
modò fidei luce illuminatos habeant
oculos cordis, gratia & virtutibus
divites sint, in Dei militia fortes,
victores cupiditatum, diabolo stre-
nuè resistentes; voluntate & inten-
tione recti, in via mandatorum Dei
rectà ambulantes: Neque aliud ma-
gis optat, quàm ut domus ejus con-
vivis impleatur. Quàm magnificentum
convivium, quod Dei bonitas ab æ-
terno decrevit, sapientia disposuit,
omni-

omnipotentia statuto tempore instruxit & executata est, liberalitas multiplicat, misericordia & iustitia distribuit, æternitas perenne facit.

I. Dei bonitas Eucharistiæ convivium ab æterno decrevit, ut novo, admirabili, & ineffabili modo se hominibus communicaret, corpus suum in cibum, & sanguinem suum in potum illis tradens. Hæc divini amoris inventio. Cum dilexisset Christus suos qui erant in mundo, in finem dilexit eos; amoremque suum hujus institutione Sacramenti in suprema cœna illis testatus est. Cum suum in nos amorem indicare vellet, per corpus suum se nobis commiscuit, & in unum nobiscum redegit, ut corpus cum capite uniretur. Hoc enim amantium maximè est. Hoc Job significabat de servis, à quibus maximè amabatur, qui ut suum in illum amorem demonstrarent, aiebant: *Quis det de carnibus ejus ut saturemur*. Quod Christus fecit ut majori caritate nos adstringeret, & ut suum in nos ostenderet desiderium, non se tantum videri, sed & tangi, dentes carni suæ infigi voluit, & desiderio suo omnes impleri. Parentes sæpenumero liberos suos aliis alendos dederunt: Ego autem mea carne alo *Vester frater esse volui, & communicavi carnem propter vos & sanguinem, & per quæ vobis conjunctus sum, ea rursus vobis exhibeo*. Hoc pignus amoris quo nos immeritos prior dilexit ab æterno. Dedit se nobis in socium nostræ peregrinationis Deus noster. Hic adinvenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illam Jacob puero suo, & Israel dilecto suo. Post hæc in terris visus est, & cum hominibus conversatus est. Dedit se in servum nostræ necessitatis. Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare. Dedit se in pretium nostræ redemptionis. *Ambulate in dilectione*

ne sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis oblationem & hostiam Deo in odorem suavitatis. Sed in Eucharistia corpus suum in cibum & sanguinem suum dat in potum. Hic amoris & bonitatis cumulus. In prioribus enim donationibus donum adhuc quodam modo separatum manet ab eo cui datur; sed in potrema ista donatione manducantibus intimè unitur & incorporatur. Ego quasi nutritus Ephraim, portabam eos in brachiis meis. In funiculis Adam traham eos, in vinculis caritatis. . . . Et declinavi ad eum ut vesceretur. Dei ergo bonitatem laudemus, ejusque amoris mutuum amorem rependamus. Confitemini Domino quoniam bonus . . . Confitemini Domino & invocate nomen ejus, notas facite in populis adinventiones ejus.

II. Sapientia Dei sacrum Eucharistiæ convivium disposuit, materiam convenientem ad hujus institutionem Sacramenti eligens, panem triticeum, azymum, & vinum de vite expressum. (*Lib. 2. Tract. de Eucharistia, Cap. 1. Art. 3. Proposit. 1. 2, & 3.*) Hæc sapientiæ divinæ admirabilis dispositio. *Sapientia edificavit sibi domum, miscuit vinum, & proposuit mensam. . . . Venite, inquit, comedite panem meum, & bibite vinum quod miscui vobis. Corpus suum & sanguinem sub propria specie Christus Dei Sapientia dare noluit; sed velatum sub panis & vini speciebus sive accidentibus, verè Man-*

Joan. 31.

S. Ioan. Chrylost. Hom. 45. in Ioan.

Osee 11. 3. 3. 4.

1. Paralip. 6.

Prov. 9. 2. 2. 3.

Apocal. 2.

Baruch. 34. 37. 38. Matt. 10.

Apocal. 5. 12.

Joan. 6.

ris ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. 2. Corpus & sanguinem suum dat velata sub aliena specie, propter malorum indignitatem. Enimvero si Arcam Domini propius intueri non licebat Judæis; & si Bethsamtæ ingenti numero, scilicet quinquaginta millia & septuaginta viri à Deo percussi sunt, eo quod vidissent Arcam: multò magis corpus Christi veram Arcam sanctificationis & fœderis æterni Dei cum hominibus, impiis abscondi conveniens erat. 3. Corpus & sanguinem suum dat velata, ad fidem bonorum exercendam, ejusque meritum augendum, *Beati enim qui non viderunt & crediderunt.* (Vide Lib. 2. Tract. de Sacramento Eucharistiæ, Cap. 2. Art. 3. Confectario 9.) Elucet veri Salomonis sapientia, se inter Ecclesiam triumphantem & militantem sine divisione partientis. Coram Salomone Rege duæ olim mulieres litigarunt de infante vivo, utraque illum velut suum repetente. Rex sapiens rationem adinvenit agnoscendi veram infantis matrem. Jussit nempe ut allato gladio divideretur infans vivus in duas partes, & pars uni, pars alteri daretur. Veram matrem naturalis probavit affectus, commota viscera indicarunt. Dixit enim: *Obsecro Domine, date illi infantem vivum, & nolite interficere eum:* Alia è contrario dicente; *Nec mihi, nec tibi sit, sed dividatur:* Rex sapiens veram matrem hinc agnovit, illique infantem adjudicavit. *Date huic infantem vivum; hæc est enim mater ejus.* *Audivit omnis Israel judicium, & timuerunt Regem videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum judicium.* Cogitate Christo in cælos ascensuro piam contentionem fuisse inter Ecclesiam triumphantem & militantem, illa Christum velut Regem gloriæ repente; ista velut ducem sibi necessa-

rium retinere (si possibile esset) desiderante. *Ecce plus quàm Salomon hic.* Sapientia Aeterna corpus suum vivum, immortale, gloriosum sine divisione inter utramque partita est, ut Ecclesia triumphans eam in propria forma possideret; militans verò sub aliena specie, donec, *revelata facie gloriam Domini speculetur, & Regem in decore suo videat.* Deus in Sacramento Altaris absconditus nos humilitatem docet.

III. Omnipotentia Dei sacrum istud convivium statuto tempore instruxit & executum est. Verè fecit potentiam in brachia suo, 1. Verum corpus Christi reipsa exhibendo, cujus realem præsentiam probant verba promissionis; verba institutionis seu consecrationis; verba denique hujus Sacramenti usum spectantia: Traditionis doctrina, summusque Patrum omnium & societatum Christianarum ubivis gentium consensus; veterum figurarum consummatio & complementum; rationes convenientes. (Lib. 2. Tractat. de Sacramento Eucharistiæ. Cap. 1. Artic. 2. & Cap. 3. Artic. 1.) 2. Omnipotentia Dei in sacro isto & admirabili convivio elucet, totam panis vinique substantiam in corpus & sanguinem Christi convertendo. Non quærendum *Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?* Quæ infidelium Capharnaitarum vox est. *Verbum Domini manet in æternum.* (Vide Lib. 2. Tractat. de Sacram. Eucharistiæ. Cap. 3. Art. 2.) 3. Divina elucet omnipotentia in conservatione accidentium panis & vini sine subjecto (Ibidem Art. 3. Confectario 9.) *Mirabilia opera tua, & anima mea cognoscit nimis.* Cantemus, exultemus, jubilemus, adoremus Deum omnipotentia suæ miracula propter nos operantem. *Narrantes laudes Domini, & virtutes ejus, & mirabilia ejus.*

1. Reg. 6.

2. Reg. 3.

Marc 24.

Psalm. 134.

Psalm. 77.

lia ejus quæ fecit. Realiter præsens est Christus Dominus in Eucharistia: igitur adorandus est, non externo tantum cultu, genua scilicet Psal. 98. flectendo coram eo, sed *in Spiritu & veritate*, quo modo veros adoratores Deum adorare debere ipse docuit. *Adorate scabellum pedum ejus, quoniam sanctum est.* (Vide *Ibid.* Consecratio 6.) Cor nostrum mutetur, vetus homo deponatur cum actibus suis, novus Dei gratia & benedictione formetur, cooperantibus nobis; sola species externa maneat in nobis, species hominis, non tamen peccati, nam *Ab omni specie mala abstinete vos.*

IV. Dei liberalitas sacrum istud convivium miro modo multiplicat. Profusa Dei erga homines liberalitas, non solum semel dedit Filium suum unigenitum pro nobis, sed quotidie dat nobis in sacro Eucharistiæ convivio. Dat totum & integrum, corpus, sanguinem, animam, divinitatem. (Consecratio 3.) Nam in Christo *inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter*. Dat omnibus, ideo Christi corpus profusa liberalitate multiplicat, ubi vis locorum sub singulis hostiis consecratis, & sub minima cujuslibet hostiæ particula re ipsa Coloss. 1.9. præsens exhibendo (Consecratio 4. 10. & 11. *Articuli supra citati.*) Pugillus farinæ non deficiens in domo viduæ per multos dies ad familiam ejus alendam, secundum verbum Eliæ: & panes ab ipso Christo mirabiliter multiplicati, typi fuere multiplicationis corporis ejus in Eucharistiæ Sacramento. Profusa liberalitas Dei, qui Christi Filii sui corpus dat non solum dignis & amicis suis, sed indignis & inimicis suis non subtrahit, proditori non negavit. Psal. 16. *Dum appropiant super me nocentes, ut edant carnes meas.* Veritatem præsentia suæ realis instar solis oriri facit

super bonos & malos, super justos & injustos qui ad sacram Mensam accedunt; quamvis longè dispar sit in utriusque communionis exitus. *Mors enim est malis, vita bonis*. Liberalitatem erga amicos & proximos profusè exercere, magna & pretiosa dona illis largiendo, magnum est; majus dare servis & ancillis, maximum advenis & peregrinis; sed generosæ liberalitatis cumulus est dare etiam inimicis. Næ illi ingrati, si inimicitias non deponant accepturi! *Quare persequimini me, & carnibus meis saturamini* Job. 19. Psal. 40. 10. *Homo pacis meæ, qui edebat panes meos, magnificavit super me supplantationem.* Dat denique dignè manducantibus Christi corpus *divitias bonitatis* suæ; dat ut filii Dei fiant, & heredes. *Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Ioan. 1. Quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? Quid Deo retribuam pro se? Unum postulat, quod in nostra potestate est, cor nostrum. *Fili, præbe mihi cor tuum.* Prov. 23. 26. Qui corpus & sanguinem suum nobis in cibum & potum liberaliter apponit, panem sibi in grati animi significationem dari postulat in paupere. Apud antiquum Declamatorem legimus, patrem olim filio suo in extrema fame, cum alia non suppeterent alimenta, brachium suum abscidisse, coxisse, & in cibum apposuisse: cum verò progressu temporis egeret, victum à filio postulasse, & repulsam passum ab ingrato, in judicium vocasse, causamque perorasse suam his verbis: *Panem peto, Judices, sanguinem non peto.* Christus Jesus corpore & sanguine suo nos pascit in sacro Eucharistiæ convivio: Eget in paupere, panem petit, non sanguinem: Et ingrati negamus!

V. Misericordia & justitia Dei corpus & sanguinem Christi in hoc sacro convivio distribuunt, vilibus creaturis,

turis, immeritis, peccatoribus, imperfectis, tepidis; & modò pœnitentiam egerint, nec ullo peccato mortali sint iniquitati, illorum miseretur, illorum infirmitates sanat, illorum imperfectiones videt ac sustinet, ut mater defectus filiorum; illorum teporem accendit igne suæ caritatis. *Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se.* 2. Misericordia & justitia Dei elucet in sacri hujus convivii distributione, quia omnes ad illud invitat & recipit, omnes reficit cum fide & caritate accedentes, absque personarum acceptione & respectu. *Exi citò in plateas & vicos civitatis; & pauperes, ac debiles & cecos, & claudos introduce huc . . .* Exemplo suo misericordiam nos docet atque beneficentiam absque ullo respectu personarum, tamen si servandus sit ordo caritatis. Hac de re præceptum dabit, cum parabolam in hodierno Evangelio descriptam proposuit in convivio principis Phariseorum. Dicebat, inquam, ei qui ipsum invitaverat:

Luc. 14. 12. Cum facis prandium, aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites: Ne fortè te & ipsi reinvitent, & fiat tibi retributio. Sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cecos. Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum. Convivia interdum fieri, ad eaque amicos & proximos invitari ad fovendam amicitiam & caritatem, Christiana morum Disciplina non prohibet: Sed ea fieri intuitu commodorum præcipuè temporarium, vanitatis, aut voluptatis, Christus prohibet. Ea, ut & omnes Christianorum actus imperare debet caritas, quæ non quærit quæ sua sunt. Convivia non improbamus, modò

pudica sint, & sobria, & mittantur partes his qui non præparaverunt, id est pauperibus, talia sint denique qualia primorum Christianorum, quæ agapæ, quasi convivium caritatis vocabantur, à Tertulliano descripta. *Cœna nostra (inquit) de nomine rationem sui ostendit. Id vocatur quod dilectio penes Græcos. Quantiscumque sumptibus constet, Lucrum est pietatis nomine facere sumptum; Siquidem inopes quosque refrigerio isto juvamus. Si honesta causa est convivii, reliquum ordinem discipline aestimate qui sit, de religionis officio. Nihil vilitatis, nihil immodestie admittit. Non prius discumbitur, quàm oratio ad Deum prægustetur. Editur quantum esurientes cupiunt: Bibitur quantum pudicis est utile. Ita saturantur, ut qui meminerint etiam per noctem adorandum Deum sibi esse. Ita fabulantur, ut qui sciant Dominum audire. Post aquam manua-lem & lumina, ut quisque de scripturis sanctis vel de proprio ingenio potest, provocatur in medium Deo canere. Hinc probatur quomodo biberit. Equè oratio convivium dirimit. Inde descenditur non in cattervas cætionum, neque in classes discursationum, nec in eruptiones lasciviarum, sed ad eandem curam modestie & pudicitie; ut qui non tam cœnam cœnaverint, quàm disciplinam.*

Justitia etiam Dei misericordie in omnibus ejus operibus socia, in convivii Eucharistici distributione mirum in modum elucet: Siquidem Christi corpus & sanguinem æqualiter omnibus distribuit: *Sumit unus, sumunt mille, quantum isti, tantum ille:* Gratiâ verò, prout quisque dispositus est. Apud Deum non est acceptio personarum; nobiles, divites, potentes pauperibus non præfert. Plebeius gratiam uberoire ex Dominico refert convivio, si ferven-

tiori cum caritate, si maiore cum humilitate, si puriore, & omnium cultu virtutum magis ornata anima accesserit. Contra verò qui indignè manducaverit corpus Domini, pœnas dabit æquales sacrilegii, quacumque sit nobilitate, potentia, quantifcumque opibus in sæculo conspicuus.

1. Cor. 11. *Quicumque manducat & bibit indignè, iudicium, sibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini. Tremenda sententia! Iudicium sibi manducat & bibit. Quemadmodum enim quod manducatur & bibitur in substantiam hominis convertitur, nec ab eo separari potest: Ita reatus & condemnatio sacrilegè communicantium difficillimè aboletur: Nullum est peccatum quod magis in cæcitate cordis, in obdurationem & impœnitentiam præcipitet.*

Ex iustitia, qua Christus convivium sacrum corporis & sanguinis sui distribuit, discamus pauperes non contemnere, non duris verbis excipere, non repellere. Fidei oculis si ipsos spectemus, in illis Christum intuebimur: panni, sordes, ulcera, species veluti sacramentales sunt, Christum in iis mendicantem velantes.

Matth. 25. *Esurivi enim (inquit) & dedistis mihi manducare... Amen dico vobis, quandiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.*

Jacobi 2. *Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi gloriæ. Etenim si introierit in Conventum vestrum vir aureum anulum habens in veste candida, introierit autem & pauper in sordido habitu, & intendatis in eum qui indutus est veste præclara, & dixeritis ei: Tu sede hic bene; Pauperi autem dicatis: Tu sta illic aut sede sub scabello pedum meorum: nonne iudicatis apud vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationum iniquarum? Audite, fratres mei dilectissimi, non-*

ne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, & heredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? Vos autem exhonorastis pauperem... Si personas accipitis peccatum operamini, redargui à Lege quasi transgressores. Pauperes principes sunt, quorum est Regnum cælorum, qui vos recipient in æterna tabernacula, si illis propter Christum benefeceritis.

VI. Aternitas Dei convivium Eucharistiæ perenne facit. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. Ad finem usque mundi iuge illud convivium in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis ejus, mens impletur gratia, & futuræ gloriæ nobis pignus datur, in Ecclesia perseverabit. Hujus rei typi fuerunt, panes propositionis de quibus Moyse præcipit Deus. Duodecim panes super mensam purissimam coram Domino statues...*

Ut sit panis in monimentum oblationis Domini. Per singula Sabbata mutabuntur coram Domino. Suscepti à filiis Israel fœdere sempiterno: Eruntque Aaron & filiorum ejus, ut comedant eos in loco sancto: Quia Sanctum sanctorum est de sacrificiis Domini jure perpetuo. Umbra defecit in Synagoga, veritas manet, nec deficiet unquam in Ecclesia. Sacerdos enim noster & Pontifex confessionis nostræ Jesus Sacramentum Altaris quotidie consecrando, jugi convivio fideles suos reficit: & corpus ejus nunquam illorum manducatione minuitur aut deficit: imò potius augetur mystico modo, cum dignè manducatur; siquidem sic manducantes in se mutat & transformat. Cibus sum grandium, cresce & manducabis me. Nec tu me in te mutabis sicut cibum carnis tue, sed tu mutaberis in me.

Neque verò ad finem solum sæculi, sed per totam aternitatem, sacrum

Matth ult.

Levitic. 4.

S. August. Lib 7. Confess. C. 10.

crum istud convivium perennabit. Quo enim Fideles nunc in umbra fidei & sub Sacramento pascuntur, eodem in cælo, in meridie gloriæ satiabuntur, *Frumento electorum*, pane vivo, qui de cælo descendit, & in cælum redit, ut dulcedinem suam in filios demonstret, omnique delectatione & suavitate, omnibus bonis adimpleat, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt. *Juravit Dominus in dextra sua, & in brachio fortitudinis suæ: si dederò triticum tuum ultra cibum inimicis tuis: & si biberint filii alieni vinum tuum, in quo laborasti. Quia qui congregant illud, comedent, laudabunt Dominum: & qui comportant illud, bibent in atriis sanctis meis.* In hoc mundo, in Ecclesia militante, mali cum bonis corpus Christi sacramentaliter comedunt: Ab æterno convivio mali in æternum excludentur, & in tenebras exteriores mittentur, ubi erit fletus & stridor dentium. *Beatus, qui manducabit panem in Regno Dei.* Ad æternum illud convivium suspiremus, & per dignam & frequentem communionem nos præparemus.

IN EADEM DOMINICA.

Exi citò in plateas & vicos civitatis, & pauperes, ac debiles, & cecos & claudos introduc huc. Luc. XIV.

Christi corpus solenni pompa in Processionibus circumfertur, per plateas & vicos civitatis, 1. Ut pauperes, debiles, & cecos, & claudos ad sacrum suum convivium ipse invitet, ut gratiæ suæ benignis motionibus intrare compellat. 2. Ut civitatem totam, imò universum mundum, suæ Majestatis & gloriæ templum esse ostendat, in quo ado-

randus est. Veteres Patriarchæ edificabant Altare ubicumque illis Deus apparuerat & locutus fuerat. Cum itaque Christus civitatem, vicos & plateas præsentia sacratissimi corporis sui honorare & sanctificare dignetur, in illis sanctè ut in Templo, ut ad Altare, conversari debemus. Sed heu! tantum abest ut in plateis & vicis quasi in Templis, nos geramus; quin potius in templis velut in vicis & plateis absque religione & modestia adstamus. 3. Circumfertur Christi corpus & domibus nostris, omnibusque in iis habitantibus benedicat, sicut benedixit Dominus Obededom, & omnia ejus propter Arcam Dei, quæ apud illum deposita fuerat. De institutione Festi Corporis Christi, & supplicationibus solemnibus, seu Processionibus, in quibus Eucharistia religiosè circumfertur, lege *Lib. 2. Tractat. de Sacram. Euch. C. 3. Art. 3. Confectario 7.* His supplicationibus seu Processionibus qua pietate adesse debemus? In spiritu fidei & humilitatis; non inquirentes curiosè in Mysterium Fidei, ne pereamus sicut Bethsamtæ qui Arcam Domini curiosius inspexerunt. Davidis humilitas imitanda, qui à superba Michol irrisus & despectus eò quòd discoopertus & gaudens Arcam Domini prosecutus esset, respondit: *Ante Dominum, qui elegit me potius quàm Patrem tuum, & quàm omnem domum ejus, & præcepit mihi ut essem dux super populum Domini in Israel, & ludam, & vilior fiam plusquàm factus sum: & ero humilis in oculis meis: & cum ancillis de quibus locuta es, gloriosior apparebo.* Adesse debemus Processioni corporis Christi in spiritu adorationis & sacrificii, sicut David prosequabatur Arcam Domini in Jerusalem, & cum progressi essent sex passus qui eam portabant, bovem & arietem

arietem Deo immolabat. Cor contritum, vitulos labiorum nostrorum, *Sacrificium humilitatis & laudis, in ara cordis, igne fervida caritatis* Deo immolemus. Adesse debemus in spiritu gratiarum actionis pro beneficiis à Deo nobis totique Ecclesiae corpori, per Sanctissimum Sacramentum collatis. *Gratias Deo super inenarrabili dono ejus.* Adesse debemus Processioni in spiritu satisfactionis, ut devotione nostra compensemus iniurias quas Christus Dominus in Sanctissimo Sacramento sustinet ab infidelibus, impiis, hypocritis, & sacrilegis. Ne Philistæos imitemur, qui Arcam Domini in templum Dagon intulerunt, & juxta idolum posuerunt, ac propterea gravibus & pudendis ulceribus sunt percussi. Dagon coram Arca corruat, confringatur. Cupiditas nobis dominans, peccatum in nobis regnans, amor creaturæ, cui relicto Creatore servimus, extinguatur, destruat: Non à pravis solum operibus manus abstineant, sed mens & voluntas à pravis cogitationibus, consiliis, & intentione peccati. *Invenere Dagon jacentem super faciem suam interra coram Arca Domini: caput autem Dagon, & duæ palme manuum ejus abscissæ erant super limen.* Corruant muri Jericho, Arca Domini in eorum circuitu circumlata, funditusque deleatur & impia & superba civitas, nihil de anathemate reservetur, nullum supersit peccati vestigium. Mulieres modesto cultu Processionem prosequantur, nec in luxu & pompa vestium, capitisque superbis ornamentis; per quæ hominibus placentes, Christo displicent. Procedant in solemni supplicatione ut *Sacerdotes pudicitia* decet; ornamentis Prophetarum & Apostolorum splendida, *Sumentes de simplicitate candorem, de pudicitia ruborem, depictæ oculos verecundia,*

& os taciturnitate, inferentes in aures sermones Dei, adnectentes cervicibus jugum Christi, vestita serico probitatis, byssino sanctitatis, purpura pudicitia, ut Deum habeant amatorem. Ornamenta sua, decorem suum, in Christo uno collocent: non in mundo muliebri, aut formæ elegantia, sed in Domino gloriantur. Solis milites apud Ethnicos qui solem adorabant, coronam in capite gestare recusabant, dicentes solem esse coronam suam: *Statimque creditur Mithra miles, si dejecerit coronam, si eam in Deo suo esse dixerit.* Non solem adoramus, sed Christum qui *in sole posuit tabernaculum suum.* Ejus milites per baptismum initiati sumus: omne ergo superbiæ signum abominemur, & coronam nostram ac gloriam in Christo Domino ac Deo nostro esse profiteamur.

IN EADEM DOMINICA:

Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocavit multos. Luc. XIV.

CUM Deus Judæos in deserto Manna de cælo quotidie delapso, & omnem saporem suavitatis habente reficeret, populus ingratus cœlestem cibum fastidivit, carnes, pisces, pepones, cucumeres, porros, cepe, & allia Aegypti concupiscens. *Anima nostra arida est, nihil aliud* *conspiciunt oculi nostri nisi Man.* Res intoleranda Moysi visa est. Longè intolerabilius videri debet fastidium Christianorum, majoribusque digna poenis eorum negligentia, qui ad sacrum convivium corporis & sanguinis Christi ab ipso Salvatore & Domino nostro quotidie invitati, tam infrequenter ad illud accedunt, sæculique voluptatibus malunt inebriari, quàm pane Angelorum refici; cum tamen frequens Communio magnorum fons sit & origo bonorum.

(Lib.

Tertull.
lib. de Co-
rona, c. 15.

Num. IX.

Tertull.
de cultu
feminae.

(*Lib. 2. Tract. De Sacram. Euchar. Cap. 5. Art. 4.*) Eucharistia panis quotidianus ... Christianis quoties ad Eucharistiam accedunt, Pascha est ... Eorum negligentia arguitur, qui semel dumtaxat in anno, & ne tunc quidem cum debita præparatione ad sacram communionem accedunt ... Sic vivendum, ut quotidie Eucharistiam sumere mereamur ... Recessus à sacra communione, quamvis ex metu & religione proficisci videatur, sæpius in laqueum & in scandalum cedit ... Quibus salutaris sit frequens communio? ... Omnis dies Dominica est Pascha Christianorum ... Eucharistia cor Ecclesiæ, vita Christiani ... Quando & quomodo ad Christi corpus accedendum est? Ecclesiæ sententia de frequenti Communione. (*Ibidem*) 1. Ad frequentem communionem Christi in pos amor & beneficentia invitant. 2. Ad frequentem communionem indigentia nostra nos sollicitat. *Percussus sum ut fœnum, & aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum.* Panis noster corpus Christi est; panis enim materialis non ita noster est, ut non sit etiam Gentilium, Judæorum, imò & brutorum animalium. *Panis vitæ Christus est* (inquit Cyprianus) & panis hic omnium non est, sed noster est: & quomodo dicimus, *Pater noster*, quia intelligentium & credentium pater est; sic & panem nostrum vocamus, quia Christus noster (qui corpus ejus contingimus) panis est. Et sicut gramen exarescit, si per multos dies pluvia non perfundatur, radiisque solis interimuritur; sic anima nostra, nisi pane suo, Christi scilicet corpore frequenter reficiatur, æstu concupiscentiæ identidem vexata & exusta, sensim contabescit, exarescit, in peccatum incidit. Jerusalem à Nabuchodonosore Babylonis Rege capta est, quia

Prævaluit fames in civitate, & non erat panis populo terræ. Et omnes viri bellatores nocte fugerunt in hortum Regis, & fugit Rex Sedecias ad campestria solitudinis, & comprehensus ab exercitu Chaldæorum, vinctus & excæcatus, ad Babylonem abductus est. Cor hominis Christiani à diabolo, qui Rex est super omnes filios superbiæ, obsidetur. Si panis cor hominis confirmans deficiat, si corporis Christi communio negligatur, fugiet interim infelix homo ad *hortum Regis*, id est ad sæculi voluptates, & ad *campestria solitudinis*, id est, ad viam latam, quæ ducit ad mortem, capietur ab hoste, vincietur, excæcabitur.

II. Verumtamen frequens communio non est illis permittenda, qui vel in peccata mortalia sæpe labuntur, vel ab affectu peccatorum venialium liberi non sunt & immunes (*Lib. 2. Tract. de Sacram. Euchar. Cap. 5. Art. 4. Regula 1.*) Qui otiosè & inutiliter edie corpus Christi, contristat Spiritum Sanctum. (*Ibid.*) Sancti esse debent qui ad Eucharistiam frequenter accedunt. (*Ibidem.*) Commotio quævis adversus proximum, vel leviuscula, qua sabbatum cordis turbatur, impedimentum est ex decentia & decore Sacerdotem à sacrosancti sacrificii oblatione, Fideles reliquos à sacra communione prohibens, quo die ipsis contigit. (*Ibidem, Regula 2.*) Communio frequens iis tantum permittenda est, qui vehementi desiderio corpus Christi percipiendi, & eo quidem ex caritate profecto, sunt incensi (*Ibidem, Regula 3.*) Quamvis actualis devotio ad communionem plenè fructuosam sit necessaria; sensibili tamen devotione ad frequentem communionem non est opus (*Ibidem, Regula 4.*) Mundanis curis occupati, rarius ad sacram communionem accedere debent,

Psal. 10.
15.

S Cyprian.
Tract. de O.
rat. Domi-
nica

bent, quam illi qui spiritualibus tantum studiis intenti. (*Ibid. Regula 5.*) Qui in mortale aliquod peccatum lapsi sunt, statim ad sacram communionem accedere non debent, quamvis contriti & confessi: sed per aliquod tempus poenitentiam agere, antequam ad sacram Mensam accedant; & cibari pane lacrymarum, prius quam panem degustent Angelorum. (*Ibid. Regula 6.*) Frequens communio in iis qui meliores propterea non evadunt, & nullum ex ea referunt fructum spirituale, & in iis qui seculariter vivunt, & mundi pompas, voluptates, & spectacula consecretantur, non est signum praedestinationis (*Ibidem, Regula 7.*)

III. Ad frequentem communionem duae praesertim dispositiones necessariae sunt, in Paschalis Agni convivio & manducatione adumbratae. I. *Cum festinatione* sacrum Eucharistiae epulum sumendum est, hoc est, cum ferventi desiderio, ita ut sapiat tibi, & appetas illud secundum interioriorem hominem. Non enim oberrat, si fortassis exterior homo torpeat, & male affectus, & indispositus sit. Nam si voluntatem habes peccata omnia, & quicquid divino noveris honori, verisque virtutibus repugnans, pro viribus, & quantum scire licet, vitare paratam: si, inquam, illius propositi es, talemque te intus non fallaciter sentis: si praeterea peccandi occasiones extrinsecus fugis: si tandem virtutum actibus juxta Ecclesiae sanctae & status tui constitutionem foris incumbis, salubriter accedis; nec sine devotione multa, etiamsi exterior homo admodum frigidus, torpidus, indevorus sit. Si vero voluntas recta non fuerit, parum contulerit tibi. 2. Cibus caelestis, corpus Agni immaculati commedi debet cum lactucis agrestibus,

quae amaram pro peccatis contritionem significant, & internam in meditatione passionis Christi compassionem, ita ut ad honorem illius ipse quoque vitam rigidam & poenitentem agas. Haec autem poenitentia primo quidem in afflictio, poenis affecto, & patiente corpore, in cibi potusque subtractione, in asperioris vestimenti stratique durioris usu, in jejuniis & vigiliis consistit. Deinde ac praesertim in mortificatione interiori, & impressione passionis Christi in Anima & facultatibus ipsius, ut interior homo Christo confixus sit in cruce, & tristis usque ad mortem, ut mundo, tibi que mortuus, uni Christo vivas, sensum voluptates & oblectamenta tibi ipsi interdicendo, vanam repudiando complacentiam, concupiscentias & desideria noxia restringendo, propriam conculcando voluntatem, omnem denique propriam prudentiam & existimationem funditus deferendo. Haec est vera passionis Christi meditatio, sine qua cetera exercitia vix ullius pretii sunt. Hac ratione puritas & munditia cordis acquiritur, in qua sanctissimum Eucharistiae sacramentum mira & magna operatur.

IN EADEM DOMINICA.

Homo quidam fecit coenam magnam, & vocavit multos. Luc. XIV.

Coena magna ad quam multos Christus invitat, Regnum caelorum est, aeterna beatitudo. Omnes homines vocati; Vult enim Deus omnes salvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, & illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Servos suos, Apostolos suos misit in mundum universum, ut Evan-

1. Tim. 2.4.
Joan. 2.

Exod 12.

Taulerus
rm. 7.
Domin. 7.
Post Octav.
Trin.

Evangelium omnibus nationibus prædicarent, & hora cœnæ invitatos vocarent. Omnibus media sufficientia subministravit ad salutem: Nemini gratiam negavit, saltem medietatem, qua credere posset. Sol justitiæ omnibus ortus. Generalis gratiæ abundantia universum mundum rigat. Nemini excusatio suppetit de abnegato sibi lumine veritatis, (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 5. Parag. 20.*) Gratiā sufficientem Christus omnibus saltem offert. (*Ibid. Parag. 22.*) Præclarum habes ea de re *Sancti Hilarii* locum. Justorum nemini, urgente divinorum præceptorum observantia, deest gratia qua possibilia fiant. (*Ibid. §. 15.*) Christianis omnibus urgente præcepto, gratia sufficiens datur vel offertur. (*Ibid. Parag. 18.*) Peccatores nondum indurati, Gratia sufficiente persæpe donantur. (*Ibid. Parag. 19.*) Sacramenta, *Fontes Salvatoris*, omnibus patent, omnibus fluunt: Verbum Dei omnibus proponitur: Gratia omnibus offertur. *Parata sunt omnia*. Vocamur opportuno tempore. *Hora cœnæ*. Moras ne afferamus: *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis*. Vocamur non solum exterius per servos, per ministros Dei, per Evangelii Prædicatores, sed ab ipso Domino ad ostium cordis nostri per gratiam suam pulsante. *Ecce sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo, & ipse mecum*. Pulsanti ad januam cordis Domino aperite, vocem ejus audite, vocationi fideliter respondete. *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra . . . Videte, fratres, ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis, discedendi à Deo vivo: sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec Hodie cognominatur, ut non obduretur quis*

ex vobis fallacia peccati. Participes enim Christi effecti sumus, si tamen initium substantiæ ejus usque ad finem firmum retineamus.

Ne afferamus excusationes frivolas & inanes, ut illi qui à Patre familias ad convivium fuerant invitati. „ *Et cœperunt omnes simul excusa-*
„ *re.* Offert Deus quod rogari debuit; non rogatus dare vult quod „ vix sperari poterat quia dignaretur largiri postulatus, & tamen „ contemnitur: contemptoribus verò „ paratas refectionis æternæ delicias „ denunciat, & tamen simul omnes „ excusant. Si quispiam Potens ad „ invitandum pauperem mitteret, „ rogo vos, quid pauper ille faceret, nisi de sua invitatione gauderet, responsum humile redderet, vestem mutaret, ire quanto- „ cyus festinaret, ne prior se ad Potentis convivium alter occurreret? „ Homo dives invitat, & pauper occurrere festinat: ad Dei invitatur convivium, & excusamus.

Frimus dixit, Villam emi, & necesse habeo exire, & videre illam: rogo te habe me excusatum. Divitiarum amor, & inde nascens superbia, dominandique ambitio, salutis impedimenta sunt, bonorum cælestium fastidium ingenerant, totum præripiunt occupantque tempus quod bonis operibus, & meritorum congregando thesauro debet impendi. *Retinacula sunt ista spei nostræ,* (inquit Tertullianus.) Non est quod competere quisquam, aut non obesse divitias religioni putet. *Impedimenta hæc sunt, non adjumenta; onera, non subsidia,* (ait Salvianus,) *Vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram, ideo consolationem futuræ vitæ non curatis.* Amen dico vobis, inquit Christus, quia divites difficile intrabit in Regnum calorū. Et iterum dico vobis: Facilius est ca-

S. Gregor.
M. Hom.
16. in Ev.

Tertull.
De cultu
Feminae.

Salvian.
Lib. 2. ad
Eccles. Ca-
thol.
Luc. 6. 14.
Matt. 19.
24.

2. Cor. 6.

Apocal. 3.
20.

Psal. 94. 7.

Hebr. 3. 1
13. 14.

1. Tim. 6. *est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in Regnum calorum. Fidei veritas est, quam Apostolus confirmat: Nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum, & perditionem. Radix enim omnium malorum cupiditas. Divitiarum vermis superbia, &*

S. August. Sermon. 112. aliàs 35. De Verb. Dom.

Villam emi. In villa emptâ, dominatio notatur: ergo superbia castigatur. Habere enim villam, tenere, possidere, homines sibi in illa subdere, dominari delectat. Quid est dominari, nisi propria potestate gaudere? Primus homo dominari voluit, qui dominum habere noluit. Est major potestas, illi subdamur, ut tuti esse valeamus. Superbia divitum ad cæleste convivium venire dignatur: ideo subdit Apostolus:

1. Tim. 6. 17. *Divitibus hujus sæculi præcipe non sublime sapere, nec sperare in incerto divitiarum. Cum enim in multitudine divitiarum suarum confidunt, & prævalent in vanitate sua, necessitatem sibi faciunt ex cupiditatibus suis: cum una sit illas domandi, & desiderio beatitudinis æternæ, quæ Deus est, illas sacrificandi necessitas. Porro unum est necessarium.*

Luc. 10. 42.

Et alter dixit: juga boum emi quinque, & eo probare illa: rogo te habe me excusatum. Quinque sensuum ac mentis curiositas, terrenæ occupationes, ac sæcularia negotia, quibus homines sunt illigati, impedimentum sunt alterum salutis æternæ. Hæc scilicet animales homines impediunt ne percipiant quæ Dei sunt, ne de futuræ vitæ bonis, & Christianæ vitæ officiis seriò cogitent, ne ad cæleste convivium se præparent, & hora data properent. Hæc juga sunt homines carnales ad terram inclinantia: hujusmodi jugo gravati, terram respiciunt, ter-

Institut. Concion. Pars II.

ram versant, cogitationes & affectus in terrenis rebus penitus defigunt, quasi propter cælestis gloriæ possessionem à Deo conditi non essent. Sensibus, non fide ducuntur; ideo secundum hominem, non secundum Deum vivunt. Quinque juga boum, sensus carnis hujus. . . Quare boum dicuntur juga? Quia per sensus istos carnis terrenæ requiruntur. Boves enim terram versant. Sunt autem homines remoti à fide, terrenis dediti, carnalibus occupati: nolunt credere aliquid, nisi ad quod sui corporis sensu quinque partito perveniunt. In eis quinque sensibus totius voluntatis sibi regulas ponunt. Ideo à cœna Domini adeunda se excusant, Rogo te habe me excusatum. Dum dicit, Rogo te, & tamen venire contemnit, humilitas sonat in voce, superbia in actione. Nam dum cuilibet perversè agenti dicimus; Convertere, Deum sequere, mundum relinque, nonne hunc ad Dominicam cœnam vocamus? Sed cum respondet, Ora pro me, quia peccator sum, hoc facere non possum: quid aliud agit, nisi & rogat & excusat? Dicens namque, Peccator sum, humilitatem insinuat: subjungens autem, Converti non possum, superbiam demonstrat. Rogando ergo excusat, qui & humilitatem superinducit in vocem, & superbiam exercet in actione.

S. August. Sermon. 112. aliàs 35. de verb. Dom.

S. Greg. M. Hom. 16.

Et alius dixit: Uxorem duxi, & ideo non possum venire. Concupiscentia carnis, voluptas, vita mollis & effeminata, mulierum impudicus amor, plurimos à cœna cælesti impediunt. Qui voluptates & delicias carnis sectantur, non simpliciter se excusant à cœna ad quam vocantur, sed impotentiam suam causantur: Non possum venire. Cæcitas enim mentis, inconsideratio, præcipitatio, inconstantia, amor sui, odium Dei, affectus præsentis sæculi, horror vel desperatio futuri,

Q

futuri, quæ luxuriæ filiæ sunt, junctis cum matre viribus impudicos impediunt ne ad cœnam cælestem veniant. (*Lib. 3. Tract. de peccatis, C. 8. de Luxuria, Art. 4.*) Caro quidem infirma; vana tamen eorum excusatio, qui dicunt: *Non possum venire*. Caro terrena, spiritus cælestis. Caro infirma, spiritus fortis, si Deo adhæreat, qui fortitudo ejus est. Cur ergo ad excusationem proniores, quæ in nobis infirma sunt, opponimus; quæ verò fortia, non tuemur? Cur cælestibus terrena non cedant? Si spiritus carne fortior, quia & generosior, non straculpa inferiorem sectamur. Qui dicit, *Uxorem duxi*, & ideo non possum venire, carnem amplexatur, à carnis voluptatibus jucundatur, à cœna excusatur: Obseruet ne fame interiore moriatur. *Nolite diligere mundum, nec ea quæ in mundo sunt*, inquit Sanctus Joannes. Non dixit, *Nolite habere*; sed *Nolite diligere*. Habuisti, possedisti, dilexisti. *Amor rerum terrenarum, viscum est spiritualium pennarum*. Ecce concupisti, hesisti. Quis dabit tibi pennas sicut columbæ? Quando volabis ut verè requiescas? Quando hîc ubi malè hæcisti, perversè requiescere voluisti? Si quis dilexerit mundum, non est caritas Patris in illo. Quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vitæ. Concupiscentia carnis, *Uxorem duxi*. Concupiscentia oculorum, *Juga bouum emi quinque*. Superbia vitæ, *Villam emi*.

Si vanas excusationes afferatis, quò minus ad cœnam cælestem veniatis, æternùm esurietis: alii in vestrum locum vocabuntur, sicut vocati sunt Gentiles in locum Judæorum. *Auferetur à vobis regnum Dei, & dabitur genti facienti fructum ejus.*

Tunc iratus Pater-familias, dixit

servo suo: Exi cito in plateas & vicus civitatis: & pauperes ac debiles, & cecos & claudos introduc huc. Paupertas, debilitas, cæcitas, claudicatio, vitia morum significant: sicut ergo peccatores fuerunt, qui vocati venire noluerunt; ita peccatores sunt, qui invitantur, & veniunt. Sed peccatores superbi respuuntur, ut peccatores humiles eligantur. Hos itaque elegit Deus, quos despicit mundus. Pauperes ergo, & debiles, cæci & claudi vocantur, veniunt: quia infirmi quique atque in hoc mundo despecti, plerumque tantò celerius vocem Dei audiunt, quantò & in hoc mundo non habent ubi delectentur. Hujus rei figura fuit puer ille Ægyptius, viri Amalecitæ servus, qui Amalecitis post incendium Siceleg, circumquaque currentibus & prædantibus, æger remansit in via, & fame sitique deficiens à Davide inventus est qui ei cibum potumque dedit, eoque duce ad intercipiendos ac delendos Amalecitas usus est. Convivantes reperit, & eos qui ipsum debilem in via reliquerant, magna fortitudine prostravit. Amalecitæ carnalium hominum, mundumque diligentium figuræ sunt, qui solis temporalibus delectantur, & prædam faciunt, dum lucra de alienis damnis colligunt. Puer Ægyptius qui æger in via relinquitur, figura est peccatoris, qui dum infirmari & deficere ab hujus mundi statu cœperit, mox secularibus mentibus in despectum venit. Hunc verus David invenit, eique cibum & potum præbet, quia Dominus infirma mundi elegit, ut confundat fortia: & plerumq; eos qui sequi mundum minimè valentes, quasi in via remanent, ad amoris sui gratiam convertit, eosque verbi sui cibo ac potu reficit: & quasi duces sibi in via eligit, dum suos etiam prædicatores facit. Dum enim Christum peccatorum

Tertull.
Lib. 1. Ad
Uxor. c. 4.

1. Joani 2.
15.

S. August.
Serm. 112.

Matth. 21.
46.

1. Reg. 10.
S. Gregor.
M. Hom.
36.

catorum cordibus inferunt, quasi David super hostes ducunt. Convivantes Amalecitas quasi gladio feriunt: quia superbos quosque, à quibus in mundo despecti sunt, Domini virtute prosternunt. *Puer ergo Ægyptius, qui in via remanserat, Amalecitas interficit: quia plerumque ipsi mentes secularium predicando superant, qui prius cum secularibus in hoc mundo currere non valebant.* Vacuum in cœna sua locum non patitur Dominus, ideo servo renuncianti factum esse quod iusserat, & adhuc locum superesse, ait: *Exi in vias & sepes, & compelle intrare, ut impleatur domus mea.*

S. Gregor.
ibidem.

Qui mundi amore corrupti & illecebris inescati, consilia sua & desideria frangi adversante Mundo conspiciunt, interdum ad Deum redire fœliciter compelluntur. Sæpe namque nonnulli ad temporalem gloriam proficere volentes, aut longa ægritudine tabescunt, aut afflicti injuriis concidunt, aut percussi gravibus damnis affliguntur: & in Mundi dolore vident, quia nihil confidere de ejus voluptate debuerunt: Seque ipsos in suis desideriis reprehendentes, ad Deum corda convertunt. De his Dominus per Prophetam ait: *Ecce ego sepiam viam tuam spinis, & sepiam eam maceria, & semitas suas non inveniet. Et sequetur amatores suos, & non apprehendet eos, & queret eos, & non inveniet, & dicet: Vadam & revertar ad virum meum priorem: quia bene mihi erat tunc magis quam nunc.* Animam Mundi illecebris abstractam & illectam, Mundi moribus implicatam, Deus misericorditer respicit, & ejus voluptatibus amaritudines permiscet. Unde ait: *Ecce ego sepiam vias tuas spinis.* Viæ enim nostræ spinis septæ sunt, quando in hoc quod malè cupimus, dolorum punctationes invenimus. *Et sepiam eas*

S. Gregor.
ibidem.

maceria, & semitas suas non inveniet. Viæ nostræ maceria sepiuntur, cum desideriis nostris dura in hoc mundo impedimenta obijciuntur. Et semitas nostras invenire non possumus, quia quod malè quærimus, adipisci prohibemur. Sed hac salubri adversitate urgetur anima, ut ad legitimum sponsum redeat: *Et dicet, vadam & revertar ad virum meum priorem.* In terrenis desideriis de impossibilitate fatigati, mentem ad Deum reducimus: Placere incipit quod displicebat; cujus amara fuerant præcepta, repente dulcescit in memoria: & peccatrix anima, quæ adultera conata est esse, nec tamen aperto opere potuit, decernit esse fidelis conjux. *Qui ergo hujus mundi adversitatibus fracti, ad Dei amorem redeunt, atque à presentis vitæ desideriis corriguntur, quid nisi compelluntur ut intrent?* Christo vocanti pareamus. Vocat per se, per Apostolos, per Pastores, per Concionatores, per miracula, per flagella, per hujus mundi prospera, per adversa. Nemo contemnat, ne dum vocatus excusat, cum voluerit, intrare non valeat. *Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit cœnam meam.* Rebus igitur terrenis affectu renunciate. Si eas relinquere non potestis, sic tenete, ut per eas non teneamini in mundo; ut possideantur, non possideant. Sit res temporalis in usu, æterna in desiderio: sit res temporalis in itinere, æterna desideretur in perventione. Sit *Viaticum itineris, non illecebra mansionis.* Apostolum audite. *Tempus breve est: reliquum est ut qui habent uxores, tanquam non habentes sint: & qui flent, tanquam non flentes: & qui gaudent, tanquam non gaudentes: & qui emunt, tanquam non possidentes: & qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur: præterit enim f-*

S. Ambros.
1. Cor. 7.

gura hujus mundi. Uxorem habet quasi non habens, qui sic studet placere conjugii, ut non displiceat **S. Greg. M.** Conditori. Flet tanquam non flens, qui sic temporalibus damnis affligitur, ut tamen de æternis lucris semper animum consoletur. Gaudet tanquam non gaudens, qui sic de temporalibus bonis hilarescit, ut tamen semper tormenta perpetua consideret: & in hoc quod mentem gaudio subleuat, hanc continuo pondere providit timoris premat. Emit tanquam non possidens, qui & ad usum terrena præparat, & tamen cauta cogitatione prævidet quod hæc citius relinquat. Mundo tandem utitur, sed quasi non utatur, qui & necessaria cuncta exterius ad vitæ suæ ministerium redigit, & tamen hæc menti suæ dominari non finit; ut subjecta foris serviant, & numquam intentionem animi ad alta tendentis frangant.

DOMINICA II. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

*Dico vobis quod ita gaudium erit in
celo super uno peccatore poeniten-
tiam agente.* Luc. xv. 7.

CUm multa sint quæ nos ad agendam poenitentiam excitare debent: illius scilicet necessitas, & utilitas; Duo tamen sunt quæ nos præcipuè ad eam invitant, 1. Dei bonitas & Christi Jesu misericordia, peccatores quærentis, benignè recipientis, eisque peccata omnia condonantis, si veram poenitentiam agant. 2. Gaudium Angelorum ob poenitentiam peccatoris. Poenitentia lapsis in mortale peccatum quovis tempore necessaria. (*Lib. 2. Tract. de Sacram. Poenitentiae, cap. 2. art. 3. proposit. 3.*) Magni sunt poenitentiae fructus. 1. Re-

missio omnium peccatorum. 2. Reatus poenæ æternæ abolitio. 3. Gratiæ & virtutum recuperatio. 4. Meritorum deperditorum restitutio. (*In eodem Tract. cap. 2. Propositionibus 1. 2. 3. & 4.*)

1. Christi erga peccatores misericordia. *Venit enim Filius hominis salvare quod perierat.... Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare.* Peccatores quærit ac benignè recipit, eos ad se trahit & appropinquare facit Salvator misericordissimus, Medicus benignissimus. *Erant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores ut audirent illum.* Appropinquemus & nos ad Jesum. Ægri sumus, Medicum quæramus: cæci, ad lucem accedamus: ignari, ad Doctorem justitiæ, ad Veritatem ipsam properemus: miseri peccatores, in sinum misericordiæ nos conferamus. Fide, oratione, verbi Dei meditatione, amore casto ad Jesum appropinquemus. Peccatores quærit pia sollicitudine: invenit cum exultatione: porrat misericordissima compassione: recipit paterna caritate. Id ostendit Christus tribus parabolis propositis, ut Phariseorum superbiam refellat, murmurantium quod peccatores ad colloquium & familiaritatem reciperet. *Murmurabant Pharisei, & Scriba dicentes: Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis.* Prima Parabola Pastoris est. *Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: & si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit novaginta novem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inveniat eam?* Centum oves, totam naturam rationalem, ex Angelis & hominibus constantem, SS. Patres interpretantur: Novaginta novem in deserto relictas, Angelos in cælis: Unam perditam sive errantem, humanum genus. E cælo itaque descendit Deus Filius, ut hominem errantem quæreret.

Venit

donando
facilitas.
M E L I O
R A sunt
ubera tua
vino.
S. Bern.
Serm. 9.
in Cant.
Matt. 18.
11.

Luc. 9. 16.

Luc. 15. 2.

Duo Sponsi
ubera, duo
in ipso sūt
ingenitæ
mansuetu-
dinis argu-
menta:
quod & pa-
tienter ex-
spectat de-
linquen-
tem, & cle-
menter re-
cipit peni-
tētem. Ge-
mina, in-
quam, dul-
cedo sua-
vitatis ex-
uberat in
pectore Do-
mini Jesu,
longani-
mitas in
expectan-
do, & in

*Luc. 19. 10. Venit Filius hominis querere & sal-
vum facere quod perierat.* Inventum
hominem sicut ovem errantem, &
infirmam, quæ per se redire in ovile
non poterat, *imposuit in humeros suos*
gaudens, nostram naturam non solum
assumpsit, sed *languores nostros ipse*
portavit: (ait Propheta) Et alibi:
Itai. 49. 11. Sicut Pastor gregem suum pascet: in
brachio suo congregabit agnos, & in
sinu suo levabit: foetas ipse portabit:
Idque cum gaudio, quasi magnum
bonum sibi obtigisset. Isto non gra-
vatur onere, sed lætatur: onus enim
leve facit amor. *Imponit in humeros*
suos gaudens. Lætatur, sicut qui læ-
tantur in messe, sicut exultant victo-
res capta præda, quando dividunt
spolia. Ovem scilicet, non alienam,
sed suam, à se conditam, sanguine
suo redemptam, ex faucibus lupi in-
fernalis eripuit. *Dei Filius*, propter
unam morbidam ovem alapas, cru-
cem, flagella sustinuit; & suis hume-
ris portavit ad calum, bajulans &
patiens delicatam peccatricem. Gau-
dium suum de inventa ove cum ami-
cis vicinisque suis communicat, id
est, cum Angelis suis. *Et veniens do-*
mus, convocat amicos & vicinos, di-
cens illis: Congratulamini mihi, quia
inveni ovem meam, quæ perierat.

Altera parabola qua Christus Je-
sus suam erga peccatores misericor-
diam contra Phariseorum & Scriba-
rum murmuraciones vindicat, est
Drachmæ perditæ, & inventæ: *Aut*
quæ mulier habens drachmas decem, si
perdiderit drachmam unam, nonne ac-
cendit lucernam, & everrit domum,
& quærit diligenter, donec inveniat?
Angeli & homines drachmæ sunt,
Dei imagine insignitæ. Drachmam
unam perditam, scilicet hominem,
Sapientia incarnata quæsit diligenter,
nihil prætermisit ut eam inveni-
ret. Fidei lucernam accendit, Reli-
gionis docuit Mysteria, Moralis sanctis-

Institut. Concion. Par. II.

simæ tradidit præcepta, divinæ legis
ac verbi Dei amorem hominibus inspi-
ravit: de quo scriptum est: *Lucerna*
pedibus meis verbum tuum, & lumen
femitis meis: domum everrit, munda-
vit Ecclesiam lavacro aquæ in verbo
vitæ: non solum à gravioribus, sed
etiam à levioribus sordibus, à venia-
libus peccatis ipsam purgat in mem-
bris suis; ut tandem illam sibi exhibeat
gloriosam sine macula & sine ruga.

Tertia parabola, qua Dei & Chri-
sti ejus misericordia erga peccatores
commendatur, ex qua fiducia nostra
ad veniam per poenitentiam obtinen-
dam excitatur, est Filii prodigi, cui
ad Patrem redeunti pius pater occur-
rit, & complexus est eum, & stola
prima indui, annuloque ornari jus-
sit, & convivium instruxit ad signi-
ficationem gaudii sui: *Quia hic filius*
ejus mortuus erat, & revixit; perie-
rat, & inventus est. Peccatori mise-
riam suam cognoscenti, peccatum &
occasionem peccati deserenti, peccata
sua humiliter confitenti, gratia &
misericordia Dei indignum se agno-
scenti, occurrit Deus per gratiam
adjuvantem, qui prævenit ipsum per
gratiam excitantem. *Misericordia tua*
præveniet me, & misericordia tua sub-
sequetur me: Mittit in cor ejus Spi-
ritum Sanctum suum, clamantem,
Abba (Pater) ipsi reconciliatur, il-
lum complectitur. Nuditatem ejus
induit Christi justitia, meritis, virtu-
tibus. Annulo manus ejus ornat, si-
gillo divinæ adoptionis, pignore cæ-
lestis hereditatis, arrha promissionum
magnarum, pretiosarum, æternarum:
auxilia illi subministrat, quibus in
via mandatorum Dei facile ambulet,
quibus aspidem, leonem & draco-
nem conculcet, id est, dæmonem
ejusque tentationes superet. Recon-
ciliatum deniq; peccatorem ad sanctum
corporis & sanguinis sui sacrificium &
convivium admirabile recipit.

Q 3

Opti-

Psal. 118.

Psal. 58. 11.
Psal. 22. 6.

Optimo igitur consilio tres istas parabolas ex ordine sanctus Lucas retulit: ovis quæ perierat, & inventa est: drachmæ quæ perdita erat, & inventa est: filii qui erat mortuus, & revixit; ut triplici remedio revocati, vulnera nostra curemus. Deus Pater, Christus Pastor, mulier Ecclesia. Christus te suo corpore vehit, qui tua in se peccata suscepit; querit Ecclesia, recipit Pater. Quasi pastor revehit, quasi mater inquirat, quasi Pater vestit. Prima misericordia, secunda suffragatio, tertia reconciliatio. Redemptor subvenit, Ecclesia suffragatur, Auctor reconciliatur. Ovis à Pastore lassus revocatur: drachma quæ perierat invenitur: ad patrem filius suis vestigiis redit, & plena condemnati erroris regreditur pœnitentia. Gaudeamus igitur quoniam ovis illa quæ perierat in Adam, levatur in Christo. Humeri Christi, crucis brachia sunt. Illic peccata deposui.... Dives Pastor, cujus omnes nos centesima portio sumus. Habet Angelorum, habet Archangelorum, Dominationum, Potestatum, Thronorum, aliorumque innumerabiles greges, quos in montibus dereliquit, qui quoniam sunt rationabiles, non immerito hominum redemptione letantur. Non otiosum etiam quod mulier drachma lætatur inventa. Non mediocris hæc drachma est, in qua Principis est figura. Et ideo imago Regis, census Ecclesiæ est. Oves sumus, oremus ut super aquam refectionis nos collocare dignetur. Oves, inquam, sumus, petamus pascua: drachmæ sumus, habeamus pretium: filii sumus, festinemus ad Patrem. Ne vereamur quia acceptum spiritualis patrimonium dignitatis terrenis prodegimus voluptatibus, quod Pater in filios quem habebat thesaurum contulit. Fidei sensus numquam exinanitur: licet totum dederit, totum habet; quia quod

„ donavit, non amittit. Nec de-
 „ reare ne te non recipiat: Non e-
 „ nim delectatur Deus perditione vi-
 „ vorum: etiam occurrens venienti ti-
 „ bi cadet supra collum. Dominus e-
 „ nim erigit allisos. Osculum dabit,
 „ quod est pignus pietatis & amoris,
 „ stolam, annulum, calceamenta pro-
 „ ferri jubebit. Tu adhuc injuriam me-
 „ tuis, ille restituit dignitatem: tu sup-
 „ plicium vereris, ille osculum defert:
 „ tu convitium, adornat ille convi-
 „ vium.

II. Ad pœnitentiam agendam nos invitat gaudium Angelorum ob pœnitentiam & conversionem peccatoris. Gaudium erit coram Angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam agente. Christo gaudente quid non congaudeant cælestes Spiritus illi summo amore adhærentes? Congratulamini mihi (inquit) Non ait, Congratulamini ovi inventæ, sed, mihi, quia ejus gaudium est vita nostra, & cum ad celum reducimur, solemnitatem lætitiæ illius implemus. Gaudium Angelorum, lacrymæ & conversio peccatorum, quod ruinas suas eorum conversione restaurari videant. Gaudent ex caritate qua homines prosequuntur. Gaudent ob ministerii sui, directionis, custodiæque suæ fructum. Omnes enim sunt ad-

Sap. 1. 11.
Psal. 145.

Venerab.
Beda.

Hebr. 1.

truci-

S. Ambr. 1.
7. in Ev.
S. Lucæ, N.
207. 208.
209. 210.
211. 212.

trocinium, vereri debemus offensam.

Non solum gaudium est in caelo de conversione peccatoris, sed majus gaudium super uno peccatore poenitentiam agente, quam super nonaginta novem justis, qui non indigent poenitentia. Ratio est, quia lapsi per poenitentiam saepe ferventiores, cautiore, & humiliores resurgunt, ut explicat S. Gregorius M. Hom. 34. in Evangelia, cujus locum habes Lib. 2. Theologiae nostra, Tractat. de Sacramento Poenitentiae, Cap. 2. Proposition. 3. Majus gaudium est Christi & Angelorum de uno poenitente, quam de nonaginta novem justis quibus non est opus poenitentia. Sic amplius delectatur anima inventis aut redditis rebus quas diligit, quam si eas semper habuisset. Triumphat victor Imperator, & non vicisset, nisi pugnavisset: & quanto majus periculum fuit in praelio, tanto est gaudium majus in triumpho. Jacebat tempestas navigantes, minaturque naufragium, omnes futura morte pallebant: tranquillatur calum & mare, & exultant nimis, quoniam timuerunt nimis. Ager est carus, & vena ejus malum renuntiat; omnes qui eum salvum capiunt, agitant simul animo: fit ei recte & nondum ambulat pristinis viribus, & fit jam tale gaudium, quale non fuit, cum antea salvus & fortis ambularet. Ita gaudium erit in caelo super uno peccatore poenitentiam agente, quam super nonaginta novem justis, qui non indigent poenitentia.

Sicut gaudent Angeli de poenitentia peccatoris, ita de illius impoenitentia aut falsa poenitentia contristantur. Vera conversio non est sine Dei amore saltem inchoato. (Lib. 2. Tract. de Sacramento Poenitentiae, Cap. 4. Art. 3. Proposition. 7. & Art. 7. Regulis 1. & 4. 6. & 7.) Verae contritionis & sinceræ conversionis

indicia. (Ibidem Regula 7.) Veram & sinceram poenitentiam non agunt, quæ Angelis gaudium pariat, qui pro peccatorum suorum gravitate congruam satisfactionem Deo non exhibent. (Lib. 2. Tract. de Sacramento Poenitentiae, Cap. 6. Artic. 2. Proposit. 1.) Timete & cavete, ne diabolo potius quam Angelis gaudium afferatis, peccando, aut in peccatis perseverando, vel falsam poenitentiam agendo: Ut denuo malus recuperata præda sua adversus Dominum gaudeat. Poenitentiae compensatione redimendam impunitatem Dominus proponit. Si ergo qui venditant, prius nummum quo paciscuntur examinant, ne sculptus, neve rarus, ne adulter: Etiam Dominum credimus poenitentiae probationem prius innire: tantam nobis mercedem, perennis scilicet vite concessurum.... Furto quidem aggredi, & Propositum hujus rei (Sacerdotem scilicet Confessarium) asseverationibus tuis circumdaci facile est. Sed Deus thesauro suo providet, nec sinit obrepere indignos.

Tertull.
Lib. de Poenitent.

DOMINICA III. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Preceptor, per totam noctem laborantes, nihil cepimus: In verbo autem tuo laxabo rete. Luc. vi. 5.

Homo natus ad laborem, sicut avis ad volatum. Laborant boni & mali in hoc mundo; sed animo ac sorte dispari. Boni interdiu & in luce fidei: Mali in tenebris infidelitatis, errorum & peccatorum. Boni cum gaudio: Mali cum mœrore & molestia. Boni fructuose: Mali steriliter & inaniter. Laborandum ut aliquando beati simus; sed ne sit inanis labor noster, i. Debemus laborare in luce fidei. Per totam noctem

laborantes nihil cepimus. 2. Laborare debemus in præsentia & verbo Christi. *In verbo tuo laxabo rete.* 3. Imitari debemus humilitatem S. Petri. *Exi a me, quia homo peccator sum, Domine.*

I. Nullum opus æternæ vitæ meritorium sine fide fieri potest. (*Lib. I. Quæst. 1. Art. 4.*) Infidelium voluntas arbor mala. *Non potest arbor mala bonos fructus facere.* Quamvis omnia infidelium opera non sint peccata, imò quædam eorum opera Deo placeant, quatenus officio bona sunt; ipsi tamen infideles Deo propterea non placent. *Magni eorum cursus, sed extra viam* (inquit S. Augustinus.) Christiani ipsi inutiliter laborant, nisi ex fide bonum operentur. *Intentio bonum opus facit: intentionem fides dirigit.... Si oculus tuus nequam est* (ait Christus.) *totum corpus tuum tenebrosum erit: Si autem oculus tuus simplex est, totum corpus tuum lucidum erit.* Hunc oculum agnosce intentionem, qua facit quisque quod facit, & per hoc discite eum. *Qui non facit opera bona intentione fidei bona, hoc est, ejus qua per dilectionem operatur, totum quasi corpus quod illis, velut membris, operibus constat, tenebrosum esse, hoc est, plenum nigredine peccatorum.* In Petri navim ascendendum, in eaque manendum, ut sit utilis labor. Extra Petri navim, extra Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ, Romanæ, communionem, nullum opus vitæ æternæ meritorium est. Infideles, Hæretici, Schismatici, quantumcumque laborent pro beatitudine consequenda, nihil capiunt. Moribus licet sint aliàs integris nemini injuriam faciant, castimonia, temperantia, mansuetudine, patientia sint insignes; multum orent; largas eleemosynas pauperibus erogent; Inanis est eorum labor extra Petri navim; in qua Jesus turbas do-

cet quidquid credendum & agendum est ad vitam æternam consequendam. *Ascendens autem in unam navim qua erat Simonis, rogavit eum à terra reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas.* Hæc Schola est unitatis, in qua Christus posuit cathedram veritatis. Ad unitatem Ecclesiæ caput visibile necessarium est, scilicet Romanus Pontifex S. Petri successor. (*Lib. I. Quæst. 2. Artic. 10. §. 7.*) Quod Christus significavit *Ascendens in unam navim, qua erat Simonis, ex qua Sedens docebat turbas.* Ista navis fide pura, spe firma, caritate perfecta à terra subducitur, in altum ducitur *Duc in altum.* In hac navi ad imperium Christi & Vicariorum ejus retia verbi divini jaciuntur in capturam piscium omnis generis. Nulla enim missio legitima est, nisi quæ à Christo per ejus Vicarios derivatur, quorum continua successio Ecclesiæ veritatem probat. In hac Ecclesia, non in schismaticis societatibus & conventiculis, communio sanctorum est. *Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent, & adjuvarent eos. Et venerunt.* (De Sanctorum communione, vide loco citato Theologiæ nostræ, §. 10.) Christi protectione & præsentia servatur hæc navis, ne mergatur, Hæreticis, Schismaticis, malis Ministris, Christianis criminosis retia rumpentibus. *Concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum.* Hæretici, fidei puritatem violando; Schismatici, scindendo Ecclesiæ unitatem; mali Ministri, contemnendo ejus auctoritatem, & hierarchicum ordinem; Christiani criminosi, sanctissimam ejus disciplinam, & Baptismi sui promissa violando, retia rumpunt & lacerant. *Rumpebatur autem rete eorum.* Ecclesiæ periculis Christus prospicit, ac succurrit Vicariis suis illius Rectoribus,

ribus, successoribus Petri, qui auctoritate ab illo sibi commissa fidei dogmata contra hæreticos definiunt, unitatem Ecclesiæ contra schismaticos tuentur, hierarchicum ordinem conservant, morum disciplinam faciunt. His scilicet in persona Petri à Christo dictum est: *Duc in altum*; Hoc est, *in profundum disputationum*; ut explicat S. Ambrosius. Non multis, sed uni Ecclesiæ totius per navim significatæ Gubernatori & Capiti visibili dictum est: *Duc in altum*: Ut fidei morumque doctrinam in Scriptura Sacra & Traditione velut in profundo & vasto Mari latentem, adversus hæreses & Moralis Christianæ corruptelas declaret, definiat, ac fidelibus omnibus proponat. *Repleta est terra scientia Domini, sicut aqua maris operientes.*

II. In Christi verbo laborare debemus, alioqui labor noster inanis est, opera ad salutem inutilia. Qui mundo serviunt, ambitiosi, avari, libidinosi, aliisve cupiditatibus dediti, nihil capiunt, nisi umbras, momentaneas voluptates, inquieti animi dolorem, conscientie anxietatem, lassitudinem, æternos cruciatus. *Concepit dolorem, & peperit iniquitatem. Lacum aperuit, & effodit eum, & incidit in foveam quam fecit. Convertetur dolor ejus in caput ejus, & in verticem ipsius iniquitas ejus descendet.* Erit aliquando cum dicent: *Ambulavimus vias difficiles, lassati sumus in via iniquitatis & perditionis.* De illis Spiritus Sanctus per os Isaïæ ait: *Telas araneæ texuerunt... Tela eorum non erunt in vestimentum, neque operientur operibus suis: Opera eorum opera inutilia, & opus iniquitatis in manibus eorum... Confidunt in nihilo, & loquuntur vanitates, conceperunt laborem, & pepererunt iniquitatem. Hypocritæ, & quicumque propter*

Deum non laborant, quicumque in operibus suis aliud quam Dei gloriam quærunt, qui aliud quam magnifica & pretiosa ejus promissa spectant, in Christi verbo retia non laxant: ideo nihil merentur, nihil capiunt, vitæ æternæ præmium non consequuntur, *Quia ventum seminant, & turbinem metent.* Omne opus quod virtuali saltem intentione in Deum non refertur, malum est. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4. Regula 57.*) Rectæ intentionis in omnibus operibus nostris necessitas. (*Ibidem Regula 58.*) Id in alia piscatione discipulorum suorum post Resurrectionem suam Christus significavit, cum jussit ut *in dextram navigii* retia mitterent. Quid enim dextera, nisi sancta & cælestis intentio? Quid sinistra, nisi intentio prava & terrena? In sinistra laboriosa & inanis piscatio: In dextera plurimi magnique pisces capti sunt. Qui ergo omnia opera sua propter Deum facit, magna merita comparat, æterna præmia consequitur. Deus enim in verbis ac promissis suis fidelis est. Si fideles simus ut impleamus quod præcepit, fidelis est ut reddat nobis quod promisit. In verbo igitur Christi retia laxemus, corda nostra per caritatem dilatemus, quodcumque possumus ad Dei gloriam & honorem, & ad sanctificationem nostram faciamus, non perfunctoriè, sed diligenter; non remissa, sed ferventissima caritate, ut felicius sit piscatio nostra. *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. Cordis dilatatio, justitie est delectatio. Hoc munus est Dei, ut in preceptis ejus non timore pæne angustemur, sed dilectione & delectatione justitie dilatemur. Caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datus est nobis. In hac diffusionem latitudo est, in qua sine angustia*

Osee 8. 7.

Joan. 21.

Psalm. 138.

Rom. 5. 5.

angustiis via quoque ambulatur angusta, donante illo cui dictum est: Dilatasti gressus meos subtus me, & non sunt infirmata vestigia mea. Latum est ergo mandatum caritatis, quo corda dilatantur, quo retia laxata in capturam summum, infinitum, aeternumque bonum, scilicet Deum ipsum, piscantur.

III. Ut opera nostra fructuosa sint, imitari debemus humilitatem S. Petri, Dei gratiam in nobis agnoscere, non merita nostra: Attendere quod ejus beneficentiae debemus, quicquid boni agimus: Considerare quod peccatores sumus, & nos coram Deo humiliare, quantumcumque in via Christianae perfectionis proficere videamur: Quia revera *Nullum est peccatum quod facit homo, quod non possit facere & alter homo, si desit Rector a quo factus est homo.* Sic S. Petrus miraculum à Christo Jesu patratum videns in piscatione ejus jussu facta, proci-
dit ad genua Jesus dicens; *Exi à me, quia homo peccator sum, Domine.* Exi à me, quia ego homo purus, tu homo Deus; ego peccator, tu sanctus; ego servus, tu Dominus. Separet te locus à me, quem separat à te fragilitas naturae, vilitas culpae, infirmitas potentiae. De Dei donis ac beneficiis, de bonis quae in nobis sunt aut à nobis fiunt, ne extollamur, quoniam nihil nostrum est. De divina misericordia ne praesumamus. Justitiam semper timeamus, quia peccatores sumus. *Ne dicas, Misericordia Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in peccatores respicit ira illius.* Eò magis nos peccatores agnoscamus & palam confitebimur, quo propinquiore Christo erimus. Sic atomi innumerae solis irradiante conspiciuntur. Sol Justitiae Christus in Petri navi radiabat: Quid mirum,

si peccata sua Petrus agnoscebat? *Exi à me, quia homo peccator sum, Domine.* Non tamen timere debemus Deum servili timore, sed timore casto, ut filii; timore cum fiducia in Dei bonitate conjuncto. *Caritas enim foras pellit timorem illum servilem; non timorem castum, qui permanet in saeculum saeculi.* Animi demissione & humilitate & beneficia nobis à Deo collata servabimus, & nova atque majora obtinebimus. *Noli timere: ex hoc enim jam homines eris capiens.* Exemplo certè humilitatis nostrae ac virtutum in ea fundatarum, homines capiemus, & ad Christi obsequium adducemus. Sic homines capiebat Paulus, cum diceret: *Imitatores mei estote, fratres, sicut & ego Christi.* Denique relictis omnibus, quae nos à Christi comitatu & obsequio abstrahunt, aut remorantur, illum sequi debemus. *Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus, secuti sunt eum.* Omnibus mundi impedimentis, rebus omnibus temporalibus, affectu saltem renuntiare debemus, si Christi discipuli esse volumus. *Omnis ex vobis (inquit) qui non renuntiat omnibus quae possidet, non potest meus esse discipulus.*

DOMINICA IV. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in Regnum calorum.
Matth. v. 20.

Cum rectè judicaverit S. Augustinus, quod *In ea quae perficienda est justitia multum in hac vita ille profecit, qui quàm longè sit à perfectione justitiae, proficiendo cognovit:* Considerare seriò debemus quàm longè remoti simus à justitiae Christianae

S. August.
Serm. 99. &
alias 12. ex
Homil. 50.

Philipp. 1.
17.

Luc. 14. 33.

Ecclesi. 5. 6. 7.

Lib. de Spiritu & Litera, C. 16.

stianæ perfectione, qui ne Pharisaicam quidem attigimus. Quis enim vestrum in oratione assidue versatur, bis qualibet hebdomada jejuna, uberes eleemosynas erogat, luxum & voluptatem vitat, Dei legem præ oculis semper habet, ut Pharisei & Legis Doctores apud Judæos? Et tamen, ait Christus Dominus, Magister, & Legislato noster: *Nisi abundaverit justitia vestra plusquam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in Regnum celorum*. 1. Phariseorum justitia simulata erat, & fucata: justitia Christianorum sincera & simplex esse debet. 2. Justitia Phariseorum externa dumtaxat: Justitia Christianorum interior simul & exterior esse debet. 3. Justitia Phariseorum scrupulosa erat minimorum præceptorum observatrix; maximorum verò neglectrix mandatorum: Christiana justitia totam legem accuratè implet: magna præcepta observat, nec tamen minora negligit.

I. Hypocritarum simulata justitia. . . . Hypocrisis quam grave peccatum? . . . Hypocrisis exitiale Christianæ vitæ malum. . . . Qui sanctitatem simulant, duplici corde sunt. . . . Eum solum intueri debet Christianus homo, cum rectè vivit, qui conscientiae solus inspector est. . . . Hypocritas octuplici maledictione Christus percellit. . . . Hypocrisis characteres. (Lib. 3. Tractatu de Peccatis, Cap. 5. Art. 17.) Hypocritæ Christianæ Religionis spiritum moribus suis evertunt. (Ibid. Regula 5.) Hypocrisis gravius peccatum est, cæteris paribus, iis qui palam committuntur. (Ibid. Regula 7.)

II. Cultus interior, Christianæ Religionis Anima. (Ibid. Regula 1.) Christiana pietas interior simul & exterior esse debet. (Ibid. Regula 8.) Cor Deo, exemplum bonum homi-

nibus debemus. *Qui timent Dominum, preparabunt corda sua, & in conspectu illius sanctificabunt animas suas. . . . Luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in celis est*. Arca testimonii auro purissimo intus & foris Deo jubente ornata; ut significetur, Christianum intus & foris, in corde & in opere, virtutum auro, præsertimque caritatis circumvestitum esse debere. Vitæ signa & motus in viventibus videntur; vitæ principium, scilicet anima, non videtur. Interior sanctitas & virtus præcipua est in Religione. *Abconditus cordis homo*. Id naturam inter & picturam discriminis est, quod pictura ab exterioribus incipiat, in iisque opus suum absolvat; natura verò à partibus interioribus. Vera justitia ab interioris hominis sanctificatione incipit, in exterioris compositione desinit: Falsa verò justitia in exterioris compositione tota versatur. *Cor suum dabit in similitudinem picturæ*.

III. Mortale peccatum Hypocrisis committunt, qui in minimis anxie religiosi sunt, de gravioribus autem nequaquam solliciti, Phariseorum instar, qui mentham & anethum, & cuminum decimabant, relinquentes *Quæ graviora sunt legis, judicium, misericordiam, & fidem* (Vide Lib. Cap. & Art. supra citat. Regula 4.) Nemo justus est, qui Dei & Christi legem vel in uno capite violaverit. *Quicumque totam legem servaverit, offendet autem in uno, factus est omnium reus*. Exteriora quælibet pietatis exercitia sine caritate & humilitate non prosunt. Satagite igitur *Ut sitis perfecti & integri, in nullo deficientes*.

Eccli. 1. 10.

Matth. 5. 16.

Exord. 25. 11.

1. Petri 3. 4.

Eccli. 18. 28.

Matth. 23.

Jacob. 2. 10.

Jacobi 1. 4.

IN EADEM DOMINICA.

Audistis quia dictum est antiquis, Non occides: Qui autem occiderit, reus erit iudicio. Ego autem dico vobis: Quia omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, Raca; reus erit Concilio. Qui autem dixerit, Fatue; reus erit gehenna ignis. Matth. v.

Homicidium quàm grave crimen? Ne tamen se existimet quantum illud Decalogi præceptum, *Non occides*, omni ex parte implevisse, qui homicidium non commisit; latius enim patet hoc præceptum: Quippe cum lex Christi spiritualis sit, quæ non solo opere externo, sed spiritu magis adimpletur, non sufficit ad hoc mandatum implendum continere manum a cæde & omni violentia, nisi etiam contineat animum ab omnibus affectibus qui ad proximi læsionem tendunt, ira scilicet, odio, invidia, contumelia, convitio, calumnia, obrectatione. Hoc igitur præcepto prohibetur. 1. Ira quæ vindictæ libido est. 2. Multò magis prohibetur odium proximi, quæ est ira inveterata, & gravissimum animæ vulnus. 3. Præceptum istud non tantum omnem vindictæ cupiditatem prohibet, sed multas & eximias virtutes à nobis exigit, humanitatem imprimis ac mansuetudinem. Deinde concordie pacisque cum omnibus servandæ studium. Tertiò patientiam, qua non tantum malos toleramus, sed etiam patimur eos abuti nostra tolerantia, parati etiam magis gravius damnum ab eis accipere, quàm injuriam referre. Quartò bonitatem. Quintò Inimicorum dilectionem. Sextò Longanimitatem. (*Lib. 4. De Decalogo,*

Cap. 7. de quinto præcepto, Articula 1.) Ad bonitatem pertinet ut in pauperes & opis nostræ indigentes benefici simus. Huic si defuerimus officio, rei sumus homicidii. *Quisquis pascendo hominem servare poterat, si non pavisti occidisti* (ait S. Ambrosius.) *Panis egentium vita pauperum est: qui defraudat illum homo sanguinis est* (inquit Spiritus Sanctus per os Sapientis.) Ad benefaciendum omnibus, qui nostra ope indigent, cum succurrere ipsis valemus, quantum Decalogi præceptum nos obligat; alioquin rei sumus iudicio. *Erue eos qui ducuntur ad mortem, & qui trahuntur ad interitum, liberare ne cesses. Si dixeris, Vires non suppetunt, qui inspector est cordis ipse intelligit, & servatorem animæ tuæ nihil fallit, reddetque homini juxta opera sua.*

IN EADEM DOMINICA.

Ego autem dico vobis: Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Matth. v. 22.

Levia esse peccata, quorum rei ad humana tribunalia non trahuntur corporales pœnas luituri, insipiens est qui sibi persuaserit. Aliud, aliud longè terribilius iudicium est, scilicet Dei viventis, cujus in manus incidere, horrendum est: cujus consideratione contritus Rex Propheta orabat: *Non intres in iudicium cum servo tuo.* Huic iudicio non modò homicida obnoxius est, sed & iracundus: *Omnis qui irascitur fratri suo, cuicumque homini, præsertim verò Christiano, Reus erit iudicio.* Exponenda 1. Iræ deformitas & enormitas. 2. Iræ gradus explicandi. 3. Docenda remedia contra iram.

I. Jura Dei usurpat homo iracundus. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis Cap.*

I. Art. 1.) Ira Ipsi homini iracundo plurimum nocet. (*Ibidem*) Turpe & immane iræ vitium. (*Ibid.*) Ira comprimenda & moderanda. (*Ibidem*) Ira quàm grave peccatum? Ejus effecta. Quàm exitialis ira in corde servata? (*Ibidem*) Ira inveterata lethale peccatum est. (*Ibid. Art. 2. Regula 4.*)

II. Tres iræ gradus à Christo Domino in Evangelio hodierno explicati, singuli damnatione digni, tametsi dispari. Primus, iræ motus cum deliberato gravis ultionis appetitu. *Omnis qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio.* Gradus alter, vox indignationis. *Qui autem dixerit fratri suo, Raca, reus erit Concilio.* Tertius gradus, convitium, verbum injuriosum & contumeliosum. *Qui autem dixerit Fatue, reus erit gehennæ ignis.* (Vide *Ibidem, Regula 3.*) Vindicta, aut vindictæ libido, semper malæ sunt; proindeque inimicos ulcisci nunquam licet: injurias illatas condonare, semper & ubique necesse est. (*Ibidem, Regula 7.*) Tres moderationis gradus (*Ibidem*) Ad omne genus injuriarum perferendum & condonandum paratus Christianus esse debet. (*Ibid.*) Gravius quandoque illius qui injuriam ulciscitur, peccatum est, quàm illius qui injuriam intulit. (*Ibidem*) Contumelias contumeliis, convitia convitiis repellere nunquam licet. Unde non excusatur à peccato mortali, qui verbis contumeliosis laceffit alterum, etsi ab ipso fuerit provocatus (*Ibid. Art. 4. Regula 10.*) Contumeliosi ad restitutionem honoris, quo meliori modo fieri potest, tenentur (*Ibid. Regula 7.*)

III. Remedium adversus iram præcipuum est patientia, cujus præceptum & exemplum nobis Christus dedit. (*Cap. citato, Art. 5.*) Deus patientiæ sequester. (*Ibid.*) Patientiæ bonum & utilitas. (*Ibid.*) Im-

patientiæ malum. (*Ibid.*) Consideratio injuriarum & poenarum quas Christus nostri causa pertulit, efficacissimum est adversus iram remedium. (*Ibidem*) Humilitas iræ moderatrix. (*Ibidem*) Caveatur iracundia, aut si præcaveri non potest, cohibeatur, (*Ibidem*) Duo Christianæ mansuetudinis servandæ modi (*Ibidem*) Patientia virtutum omnium radix & custos (*Ibidem*) Verè patiens est, qui & injurias æquo animo tolerat, & de his postea cogitans, quòd illas pertulerit, exultat. (*Ibidem*) Patientiæ virtus tribus modis exercetur. (*Ibidem*) Igitur sit omnis homo ve-

Jacobi. i. 19

lox ad audiendum verbum ac mandatum Christi iram prohibentis, tardus autem ad loquendum, & tardus ad iram. Ira enim viri justitiam Dei non operatur, id est, non adimplet, quin immò legem ejus violat. Dei judicium, gehennam ignis, poenas æternas in mente habeamus, ut earum meditatione iracundiæ ignem extinguamus. Turbatus sum, & non sum locutus: cogitavi dies antiquos, & annos æternos in mente habui. Denique Sol non occidat super iracundiam vestram... Sol super iram nostram si occiderit, periclitamur. Non licet nobis una die sine patientia manere.

Psal. 76. 6.

Ephes. 4. 26.

Tertull. Lib. de patientia, Cap. 12.

PRO EADEM DOMINICA.

Si ergo offers munus tuum ad Altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te: Relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum. Matth. v. 23. 24.

NUllum sacrificium Deo gratum & acceptum sine caritate esse potest. Condonatio igitur injuriarum acceptarum, & satisfactio pro illatis injuriis; reconciliatio perfecta cum

cum fratribus, absolute necessaria est ad sacram Communionem, & ad remissionem peccatorum obtinendam, quæ sine caritate obtineri non potest. Hæc porro omnes homines complecti debet, fratrum nomine à Christo significatos. *Omnes autem*

Matth. 23.
8.

vos fratres estis. Qui proximos oderunt, & ab illis dissident, sacramentaliter absolvi non possunt, & ad Eucharistiæ participationem admitti, nisi depositis inimicitiiis, cum ipsis reconciliati sint. Vide *Theol. Dogm. & Moral. Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 9. Art. 5. Regula 2.* Ad Sacramentum unitatis cum dissensione accedere, nefarium & sacrilegum est. *Deus caritas est, Deus pacis:* Sacrificium nullum sine caritate & pace gratum & acceptum habet. *Ne prius ascendamus ad Dei altare, quam si quid discordiæ vel offensæ cum fratribus contraxerimus, resolvamus. Quid est enim ad pacem Dei procedere sine pace? ad remissionem debitorum cum retentione? Quomodo placabit Patrem, iratus in fratrem? Reconciliatio sincera, spontanea, & prompta esse debet; non ficta, non coacta, non tarda. Relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo: & tunc veniens offeres munus tuum:* Cor tuum scilicet, in oratione, cum prius ipsum à pravo odii affectu purgaveris. Vide *Ideam Concionis Feria vi. post Cineres; ubi de Inimicorum dilectione: & Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 2. Art. 11. Regula 9. & sequentibus usque ad 19.*

Tertull.
Lib. de O.
rat. C. 10.

DOMINICA V. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Misereor super turbam, quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: & si dimisero eos jejunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longè venerunt. Marci viij.

DEum non modo cæli & terræ rerumque omnium creatorem & conservatorem, sed & gubernatorem ac provisorem sapientissimum, ac beneficentissimum esse, fides Catholica docet; miraculum multiplicationis septem panum à Christo patratum, misericordia commoto erga turbam hominum qui relictis oppidis suis illum per desertum sequebantur ut verbum ejus audirent, egregiè confirmat. De providentia igitur divina opportunè ad populum Sermo hac Dominica haberi poterit. 1. Docendum quid de providentia Dei credere. 2. Quo animi affectu erga illam esse debeamus.

I. Divina rerum omnium providentia multis argumentis probatur. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 2. §. 52.*) Homo tamen præcipua *Divini ingenii cura.* Mala divinæ providentiæ non repugnant, neque peccatorum permissio. (*Ibidem §. 53.*) Divinæ providentiæ non repugnant prosperitates impiorum & adversæ res justorum. (*Ibidem.*) Dei providentia sustentamur. Populum suum per annos quadraginta in deserto aluit Manna cælesti. Hic est de quo Jacob Patriarcha ait: *Deus qui pascit me ab adolescentia mea usque in presentem diem.* De quo David: *Aperis tu manum tuam, & implebis omne animal benedictione.* Deus est qui benedictione sua fruges nostras multiplicat de paucis granis.

Tertull.
lib. de Resurrex. Carnis.

Genes. 4

15.

psal. 14

16.

nis.

nis, sicut Christus in manibus suis multiplicavit septem panes. Potestas erat in manibus Christi. Panes autem illi quinque quasi semina erant, non quidem terre mandata, sed ab eo qui terram fecit, multiplicata. Hoc ergo admotum est sensibus, quo erigeretur mens, & exhibitum oculis, ubi exerceretur intellectus, ut invisibilem Deum per visibilia opera miraremur, & erecti ad fidem, & purgati per fidem, etiam ipsum invisibiliter videre cupereamus, quem de rebus visibilibus invisibiliter nosceremus.

Bonitatem & potestatem involvit Dei providentia: bonitatem quā miseretur nostri: potestatem qua nobis subvenit. Christus turbas vidit, esurientes agnovit, misericorditer pavit: non solum pro bonitate, verum etiam pro potestate. Quid enim sola prodesset bonitas, ubi non erat panis unde turba esuriens pasceretur? Nisi bonitati adesset potestas, jejuna illa turba & esuriens remaneret. Non solum cibum & potum Deus optimus maximus nobis providentia sua subministrat, sed & pani aliisque alimentis vim actualem nos nutriendi & roborandi impertit, quam sine ejus benedictione non haberent. Unde per Prophetas suos comminatur: *Auferet Dominus à Jerusalem & à Juda omne robur panis, & omne robur aquae...* *Comedent, & non saturabuntur.* Non solum victum, sed vestitum, & omnia necessaria & commoda sustentandæ vitæ Deus nobis largitur. Non solum panem materiale sustentando corpori, sed panem spiritalem, & caelestem animæ nutriendæ necessarium, verbum suum, Scripturas suas, Legem, Psalmos, & Prophetas, Libros Historicos Veteris Testamenti, Libros Sapientiales, Evangelium, Apostolorum suorum Scripta, velut septem panes nobis largitur, ut his reficiantur animæ nostræ, & roboren-

tur in vitam æternam. Non enim ex solo pane vivet homo, sed ex omni verbo quod procedit de ore Dei. Septem panibus, id est, septem Spiritus Sancti donis contra concupiscentiam, quæ nos de longè, id est regione peccati & umbræ mortis venientes, debilitat, Animas nostras roborat. Dono sapientiæ, ut Religionis Mysteria, æternaque bona cognoscamus: Dono intellectus, ut caelestia dogmata ad salutem nostram necessaria, seu Fidei, seu Moralis Christianæ, officiaque nostra capiamus: Dono consilii, in dubiis ne aberremus: Dono fortitudinis, ne in tentationibus, & adversitatibus succumbamus & deficiamus: Dono scientiæ, ut nihil eorum quæ vocationem nostram spectant, ignoremus: Dono pietatis, qua omnia opera nostra, verba, desideria, cogitationesque perfundantur: Dono timoris, religiosi ac filialis, quo Deo nostro displicere, eumque offendere, præ malis omnibus timeamus.

Sacratissimo tandem corpore & sanguine Jesu Christi Filii sui Domini ac Salvatoris nostri, in Eucharistiæ Sacramento nos alit Deus Optimus Maximus. Cælestis istius panis figura fuere panes à Christo multiplicati.

Deus ita nobis in hujus mundi deserto panem quotidianum subministrat, sive pro necessitate carnalis victus, sive etiam pro necessitate spiritualis alimonie, ut tamen illum nos orando petere ab ipso velit. *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* Hæc Dominicæ Orationis petitio explicatur *Libro 5. Cap. 2. Art. 7.* qui Sermoni istius ideæ accommodari facile potest.

II. Dei providentia adoranda est; non temerè scrutanda ejus consilia. Miles parere debet, quacumque statione Dux illum suus stare, quocumque

S. August.
Tract. 24.
in Joann.

S. August.

Isai. 3. 2.

Osee 4. 10.

que progredi jubeat, non in ejus consilia curiosius inquirere. Servus parere debet mandatis Domini, subditus imperio Regis, non ejus arcana scrutari: multò magis Dei providentiæ, ejusque ordinationi subesse debemus, quam subterfugere non possumus. In eo quo nos Deus statuit ordine, in eo quo nos collocat statu & conditione, servitutis vel dominationis, paupertatis vel divitiarum, infirmitatis aut sanitatis, humiliatio- nis aut gloriæ, adversitatis vel prosperitatis, ipsi æquo & lubenti animo servire debemus, nunquam adversus adorandam ejus providentiam obmur- murare. *Sicut oculi servorum in mani- bus dominorum suorum, ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri.* Quicquid nobis hac in vita evenerit, Dei providentia adoranda est. *Dominus est: quod bonum est in oculis suis faciat.* In ad- versis pariter ac in prosperis; in da- mnis rerum temporalium non minùs quàm in eorum incremento, provi- dentia divina laudanda est. *Dominus dedit* (aiebat Sanctus Job) *Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita fa- ctum est: sit nomen Domini benedictum.*

Secundò, ipso loquendi modo pro- fiteri debemus nos à divina providen- tia totos in omnibus eventibus pen- dere. (*Libro 1. Quest. 2. Art. 2. §. 53. in fine*) Tertio fiduciam maximam divinæ providentiæ habere debemus. (*Ibidem*) *Respicite filii nationes ho- minum; & scitote quia nullus speravit in Domino, & confusus est. Quis e- nim permansit in mandatis ejus, & despexit illum? Quoniam pius & mi- sericors est Deus, & remittet in die tribulationis peccata: & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.*

Non vidi justum derelictum (inquit Propheta) *nec semen ejus querens pa- nem ... Spera in Domino, & fac bo- nitatem, & inhabita terram, & pa-*

seris in divitiis ejus. Ne turberis, ne murmures, si temporalia subsidia ti- bi defint: Providentiæ Dei patris tui confide, qui tibi meliora servat. Fac bonitatem in terra Domini, in Eccle- sia ejus, quam colit, quam rigat: & pascere in divitiis ejus. Quæ sunt divitiæ ejus terræ: *Divitiæ ejus, Deus ejus* (inquit S. Augustinus) *Delecta- re in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.* Discerne petitiones cor- dis tui à petitionibus carnis. Cæcus est corpore, rogat ut illuminetur. Ista rogat, quia & ista Deus fa- cit, & ista Deus præstat: Sed ro- gant hæc etiam mali. Petitio hæc carnis. Infirmatur, rogat se salvum fieri: salvus fit moriturus. Et ista pe- titio carnis est: & si qua sunt talia. Petitio cordis quæ est? Fruitio Dei. *Deus cordis mei, & pars mea Deus in sæcula.* Confide providentiæ sa- pientissimi, potentissimi, beneficen- tissimi Domini. Dic cum Propheta: *Ego egenus & pauper sum, Dominus sollicitus est mei. Jacta in Dominum curam tuam, & spera in eum, & ip- se faciet.* Nimia de rebus temporali- bus sollicitudo à Christo damnata. Quando sit lethale peccatum? (*Lib. 3. De Peccatis, Cap. 6. Art. 7. Re- gula 1.*) Regnum & justitia Dei bo- num nostrum est, quod appetendum ut finis; cætera propter illud, ut ne- cessarium nostrum. (*Ibidem*) Sol- licitudo temporalium rerum triplici- ter illicita. (*Ibidem*) Labor exer- cendus, sollicitudo tollenda. (*Ibi- dem*) Sollicitudo temporalium, et- iam ea quæ non repugnat fini cari- tatis, peccatum est, si superflua sit & anticipata. (*Regula 2.*) Fiducia in Providentia Dei. (*Ibidem*)

S. August.
in Psal. 46.
Serm. 1.

Psal. 71. 16.

Psal. 39. 17.

DOMINICA VI. POST FESTUM
SS. TRINITATIS.

Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos... Omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit... Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in Regnum calorum: sed qui facit voluntatem Patris mei qui in calis est, ipse intrabit in Regnum calorum.
Mart. vij.

CUm Christus venerit in mundum, Evangelium suum tradiderit ac prædicaverit, passionem & mortem subierit, ut nobis iter ad Regnum cælorum panderet; nos munire etiam voluit Præceptor optimus contra illusiones, quæ à via salutis nos avertere possunt, & in viam perditionis deducere. Ex triplici autem radice oriuntur illusiones; primò ex prava directione: secundò ex erronea præsumptione. Tertio ex corrupta voluntate. Contra primam illusionum causam nos munit Christus, jubendo ut à falsis Prophetis caveamus, nec illorum nos committamus directioni. *Attendite à falsis Prophetis.* Contra secundam illusionum causam nos munit, docendo, erroneam esse præsumptionem de fide bonis operibus destituta, quasi sufficiat illa ad salutem. *Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum calorum.* Contra tertiam illusionum causam nos munit, docendo, voluntatem nostram Dei voluntati conformandam esse; nec nostram, sed ejus voluntatem faciendam, ut ad æternam beatitudinem perveniamus. *Sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in calis est, ipse intrabit in regnum calorum.*

I. Maximi momenti ad salutem est
Institut. Concion. Pars II.

boni Directoris electio, maximè difficilis. Discernere enim an sit ovis propria pelle induta, an lupo ovina pelle vestitus, haud certè facile est. Recti tamen cordis attentio cum oratione conjuncta gratiam discretionis impetrat. Qui Deum sincero animo querunt, conscientias suas non committunt Directori, nisi moraliter certi sint talem esse, qui ad Deum ducere valeat. Quæ dotes conscientiarum Moderatoribus necessariae? 1. Scientia divinæ & Ecclesiasticæ legis ex Verbo Dei & sacris Canonibus derivata. 2. Morum probitas & sanctimonia. 3. Singularis prudentia. 4. Patientia & benignitas. 5. Sollicitudo salutis animarum. (*Lib. 2. Tract. de Sacram. Pœnitentiæ, Cap. 5. Art. 9.*) Pseudo-Prophetæ sunt, qui conscientias dirigunt secundum opiniones laxiores, & minùs tutas, (*Lib. 3. Tract. de Pœnitentiæ, Cap. 4. Art. unico, Regula 13.*) Laxiores & indulgentiores Directores minimè eligendi... Securitas à Directore data nihil prodest, nisi in Tribunali Dei accepta sit. (*Ibid. Regula 14.*) Laxiorum Directorum effigies à Spiritu Sancto delineata..... Doctorum sanæ Moralis characteres. (*Ibid. Regula 15.*) Falsi Prophetæ sunt, qui viam tutiorem in dubiis eligendam non docent. (*Regula 17.*) Falsi Prophetæ sunt, qui in conscientiarum rebus dant consilium secundum opinionem quæ ipsis minùs probabilis videtur, minùsque tuta: Vel qui judicium suum in sacro Pœnitentiæ tribunalis opinionis minùs probabili & minùs tutæ pœnitentis accommodant. (*Ibidem, Regulis 29. & 30.*) Periculosissima illusio est varios adire Doctores seu casuum Arbitros ea intentione ut ex eorum opinionibus ea eligatur, non quæ probabilior & tutior, sed quæ commodior visa fuerit. (*Ibidem, Regul. 31.*) Id facientes decipi Deus permittit ad pravitatem cordis eorum puni-

R nien-

niendam, ut probat exemplum Regis Achab 3. Regum 22. *Congregavit Rex Israel Prophetas, quadringentos circiter viros, & ait ad eos: Ire debeo in Ramoth Galaath ad bellandum, an quiescere? Qui responderunt: Ascende, & dabit eam Dominus in manu Regis. Dixit autem Josaphat: Non est hic Propheta Domini quispiam, ut interrogemus per eum? Et ait Rex Israel ad Josaphat: Remansit vir unus per quem possumus interrogare Dominum: Sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum, Michæas. Achab Prophetas audire amabat, qui desideriis ipsius se accommodarent, ideo illum decipi permisit Dominus, & falsis Prophetis credere, quæ mortis illius & cladis Israelitici Exercitus causa fuit. Et ait Dominus: Quis decipiet Achab Regem Israel? Egressus est autem spiritus, & stetit coram Domino, & ait: Ego decipiam illum. Cui locutus est Dominus: In quo? Et ille ait: Egrediar, & ero spiritus mendax in ore omnium Prophetarum ejus. Et dixit Dominus: Decipies, & prevalebis: egredere, & fac ita.*

II. Fides sine caritate & bonis operibus non sufficit ad salutem, (*Lib. 1. Quest. 1. Art. 5.*) Arbor bona ex bonis fructibus cognoscitur. Arbor bona, cor rectum est, bona voluntas: Fructus boni, opera bona. Fructus boni, fructus Spiritus Sancti: Fructus mali, opera carnis. (*Galat. 5. 19.*) Cor sanctum est, verè Christianum, & à Deo probatum, cum vita verè Christiana & sancta est. Nulla arbor sterilis bona est. A malo abstinere non sufficit, & bonum facere necesse est, servare Dei mandata, ut ad vitam perveniatur æternam. *Omnis arbor bona fructus bonos facit: Mala autem arbor malos fructus facit. Fructus boni ex caritatis; fructus mali ex cupiditatis ra-*

*dice oriuntur ... Non fructus est bonus, qui ex caritatis radice non surgit ... Fieri non potest ut steriliter boni simus: Sed boni non sumus quicquid steriliter sumus. Arbor enim bona fructus bonos facit. Absit autem ut Deus bonus, à quo securis paratur arboribus non facientibus fructum bonum, excidat & in ignem mittat arbores bonas. Nullo modo igitur homines sunt steriliter boni: Sed qui boni sunt, possunt esse alii minus, alii magis mali. Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur. Hæretici, qui justiciam semel habitam amitti numquam posse, aut justos in omnibus operibus sui peccare, pertinaciter contendunt, bonam arborem malos fructus facere posse, contra expressam Christi sententiam, consequenter asserunt: Non potest arbor bona fructus malos facere: Neque arbor mala bonos fructus facere. Per Christi gratiam voluntas bona: per se ipsam voluntas mala. Christiani per Baptismum non solius Fidei, sed universæ legis Christi servandæ debitores fiunt. (*Lib. 2. Tract. de Baptismo, Cap. 8. Propositione 9.*) Non omnis qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in Regnum celorum: Sed qui facit voluntatem Patris mei qui in calis est, ipse intrabit in regnum celorum. Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, & in nomine tuo demonia ejecimus, & in nomine tuo virtutes multas fecimus? Et tunc confitebor illis: Quia nunquam novi vos: Discedite à me, qui operamini iniquitatem.*

III. Voluntas nostra Dei voluntati in omnibus conformanda est, voluntati utique per Scripturas sacras & legem ejus significatæ: Non nostra, sed ejus voluntas facienda. Sed omnis qui facit voluntatem Patris mei qui in

S. August.
Lib. de
ritu &
c. 14. in
Lib. 4. c.
Jul. c. 1.

qui in calis est, ipse intrabit in regnum calorum. Id ut nobis à Deo tribuatur, in oratione petere docuit Christus Dominus: *Fiat voluntas tua sicut in calo & in terra*. A Deo itaque postulandum est, ne voluntati nostræ nos permittat.... Quid nomine voluntatis Dei, quam fieri petimus, intelligatur? Bonam voluntatem à Deo petimus, id est, caritatem.... Voluntati propriæ contraria caritas.... Petimus ne concedatur nobis à Deo, quod interdum suadente diabolo, tanquam bonum postulamus.... Quo præsertim tempore postulare debemus ut Dei voluntas in nobis ac de nobis impleatur? Animi moderationem postulamus, ut in statu nostro Deo fideliter ac tranquillè serviamus..... Recti corde voluntatem Dei sequuntur..... Perseverantiam petimus, cum oramus ut voluntas Dei fiat.... Oramus ut faciamus quod Deus vult..... Voluntas Dei est, quam Christus fecit & docuit..... Oramus, ut sicut ab Angelis, sic ab hominibus voluntas Dei adimpleatur: Ut sicut in justis, sic in peccatoribus voluntas Dei fiat: Ut Spiritu & carne Deo serviamus (*Lib. 5. de Oratione, Cap. 2. Art. 6.*)

In sola humilitate confidendum. Porro totius humilitatis summa in eo posita est, ut voluntas nostra divinæ subiecta sit voluntati, ut ait Propheta: *Nonne Deo subiecta erit anima mea?* Sed à creatura rationali voluntaria subiectio quæritur, ut voluntariè sacrificet Domino, & confiteatur nomini ejus; non quia terribile & sanctum, non quia omnipotens, sed quia bonum est. Subjectionem autem istam triplicem esse necesse est, ut quod certum est Deum velle, id nos omnino velimus: Ut quod certum est Deum nolle, similiter & nos execremur. Quod autem incertum est utrum velit an nolit, neque ve-

limus ex toto, neque penitus non velimus. Ubi certa est Dei voluntas, omnino nostra sequatur, in his videlicet de quibus aliquid in Scripturis invenimus, aut ipse Spiritus manifestè clamat in cordibus nostris quid sentiendum sit, ut est caritas, humilitas, castitas, obedientia, ceteræque virtutes: Hæc approbemus indubitanter & appetamus, quæ placere Deo scimus indubitanter. Sic & ea omnimodis odisse debemus, de quibus certum est quòd oderit ea Deus, ut est apostasia, fornicatio, iniquitas, impatientia. In his verò rebus de quibus nihil certum possumus invenire, nihil certum voluntas nostra definiat: Sed magis pendeat inter utrumque, aut saltem neutri parti nimis adhæreat, cogitans semper ne fortè altera pars Deo magis placeat, & parati simus voluntatem ejus sequi in quamcumque partem eam cognoverimus inclinare. Sic experiemur quod scriptum est: *Pax multa diligentibus legem tuam, & non est illis scandalum.*

Psal. 118.

DOMINICA VII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Et ego vobis dico: Facite vobis amicos de Mammona iniquitatis: Ut cum defeceritis, recipiant vos in aterna tabernacula. Luc. xvj. 9.

Divites qui pauperibus eleemosynas pro viribus suis non erogant, sunt infideles œconomi, & villici iniqui, bona Domini sui dissipantes. Dei enim universorum Domini, cujus est terra & plenitudo ejus, divitiæ sunt, qui earum administrationem & dispensationem divitibus commisit, ut per eos quasi providentiæ suæ vicarios pauperum indigentiae subveniret. Istud officium si neglexerint, clamor pauperum ad Deum ascendit, il-

R 2 le ve-

Psal. 61.

S. Bernard.
Serm. 26.
De Diver-
sita.

le verò in tremendo iudicii die postulabit à divitibus rationem administrationis bonorum quæ illis dispensanda commisit: *Redderationem villicationis tuæ*. Tantùm abest ut eorum laudaturus sit prudentiam: Imò eorum imprudentiam condemnabit & immanem duritiem. Imprudentiam quidem, quòd ratione sua & industria in sæculi negotiis satis feliciter usi, fide sua in negotio salutis æternæ, quod *Unum necessarium est*, usi non sint; & cùm per eam *filiis lucis* essent, secundùm eam non agentes facti sint filii tenebrarum: Duritiem, quòd fratrum suorum, imò Christi in iis esurientis & mendicantis inopiæ & calamitati miserti non fuerint, nec illi subvenerint: Imprudentiam, quòd sibi non conciliaverint *amicos*, à quibus reciperentur *in æterna tabernacula*: Duritiem, quòd illorum miseriæ temporali compassi non fuerint, quos Dei *amicos* esse dubitare non debebant: Imò nec animæ suæ miserti fuerint, quam ab æterna miseria pœnisque redimere & servare eleemosynis suis poterant. Quoniam igitur Evangelica Parabola, quam hodie nobis proponit Ecclesia, ad Eleemosynæ necessitatem & utilitatem docendam & persuadendam tota collineat; hoc etiam erit Sermonis nostri argumentum. 1. Divitibus obligatio eleemosynam erogandi divino præcepto imposita est: *Redde rationem villicationis tuæ*. 2. Magnæ utilitates & fructus ex eleemosynis in eos redundantes, illos ad juvandos pauperes excitare debent. *Ego dico vobis, facite vobis amicos de Mammona iniquitatis, ut cùm defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula*. 3. Non solùm obdurationis adversùs misericordiam, & violatæ caritatis, sed etiam gravissimæ imprudentiæ rei sunt divites, qui eleemosynam pauperibus non erogant pro

facultatum suarum ratione, & ipsorum pauperum indigentia. *Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt*.

I. Eleemosynæ præceptum explicatur (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 6. de Avaritia. Art. 9. de obduratione contra misericordiam, quæ una est ex Avaritiæ filiabus, Regulis 5. 6. 7. 8. & 9.*) Duritia erga pauperes, causa damnationis divitum (*Regula 5.*) Christus reprobis in iudicio solas eleemosynas pauperibus negatas exprobrabit. (*Regula 7.*) Caritatem non habet, qui necessitatibus pauperum, etiam communibus, de superfluis suis non subvenit. (*Ibid.*) Superflua divitum pauperibus debentur. (*Ibidem.*) Fili⁹, *Eleemosynam pauperis ne defraudes..... Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifica in mansuetudine*. Divites qui superflua sua pauperibus non erogant, ut raptores, in iudicio Dei puniuntur. (*Ibidem.*) Dives non de suo, sed de rebus Dei donat pauperi, cùm eleemosynam erogat. (*Ibid.*) Mendici Dei sunt omnes homines, etiam divites. Ut à Deo impetrent ejus dona, necesse est ut dent pauperibus (*Ibidem.*) Uberior ac largior esse debet Christianorum eleemosyna, quàm Pharisæorum. (*Ibidem*) Eleemosyna justitiæ debitum (*Ibidem.*) Non absolvendi, qui superflua sua pauperibus non erogant. (*Ibidem.*) Superflua sua pauperibus erogare, non est meri consilii, sed præcepti. (*Ibidem.*)

II. Non modò Christi præceptum, sed & spirituales fructus ex eleemosyna provenientes, ad illam erogandam Christianum hominem incitare debent. (*Lib. 4. de Decalog. Cap. 3. Art. 11. Reg. 23.*) Eleemosyna à peccato & à morte liberat. (*Ibidem*) Eleemosyna alter quodammodo baptis-

Eceli. 4. 58

baptismus (*Ibidem.*) Qui eleemosynam erogant, Christum sibi faciunt debitorem (*Ibidem.*) Deo scenerantur (*Ibidem.*) Christus in omnium pauperum universitate mendicat (*Ibidem.*) Pudendum quod servi diaboli majora ipsi munera erogant, quam Christo qui servos ejus se profitentur (*Ibidem.*) Severiori examine pauperes non sunt discutiendi, nec curiosius inquirendum an paupertatem simulent. Modus tamen servandus est, ne in indignos & minus indigentes profundatur, quod dignioribus & magis indigentibus debetur. (*Reg. 26.*) Non obviis tantum pauperibus eroganda eleemosyna, sed pauperes querendi, & illis maxime subveniendum, qui prae verecundia petere non audent. (*Regula 27.*) Eleemosyna Christiana liberalis & copiosa esse debet, juxta facultatem uniuscujusque rationem. (*Regula 28.*) Deus coronat voluntatem, ubi non invenit facultatem. (*Ibidem.*) Artifices ipsi aliquid ex operarum suarum stipendiis seponere debent ad subveniendum pauperibus. *Laboret operando manibus suis quod bonum est, ut habeat unde tribuat necessitatem patienti.* Eleemosyna promptè & hilariter eroganda. (*Regula 29. & 30.*) Eleemosyna Christiana humilis esse debet (*Regula 31.*) Christiana eleemosyna justa sit, necesse est, ex bonis scilicet propriis, non ex alienis & malè partis. (*Regula 32.*) Neque enim hæc verba Christi, *Facite vobis amicos ex mammona iniquitatis*, significant ex divitiis injuste acquisitis eleemosynas faciendas esse: Sed divitiæ iniquæ vocantur, vel quia sæpe fructus sunt aut semina & instrumenta vitiorum; vel quia soli iniqui bona illa temporalia veras divitias existimant atque ut tales amant, cum justi sola bona spiritualia veras esse divitias credant, eaque rebus omnibus anteponant.

Institut. Concion. Par. II.

Mammona iniquitatis ob hoc à Domino appellata est ista pecunia, quam possidemus ad tempus, quia Mammona divitiæ interpretantur: Nec sunt istæ divitiæ nisi iniquis, qui in eis constituunt spem atque copiam beatitudinis suæ: à justis verò cum hæc possidentur, est quidem ista pecunia, sed non sunt illis divitiæ nisi caelestes & spirituales, quibus indigentiam suam spiritualiter supplentes, excludunt saegetate miserie, beatitudinis copiam ditantur. Vocantur denique mammona iniquitatis, quia divites illas iniquè existimant suas esse, cum sint alienæ, solo dispensationis titulo nobis commissæ; qui sensus maxime congruit parabolæ, in qua Deus hominē diviti comparatur, nos villicis, bona temporalia, & talenta quælibet bonis alienis, quæ villicus iste in fraudem sibi vendicavit. *Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis: Quod verum est, quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: Quod vestrum est, quis dabit vobis?* Alienum vocat Christus, quod iniquum mammona paulò ante dixit, quia terrenas divitias nec pleno jure possidemus, sed precario, ut œconomi Dei; nec in nostra sunt potestate ut eas habeamus vel servemus, nec eas nobiscum auferre possumus morientes. *Ne timeas cum dives factus fuerit homo, & cum multiplicata fuerit gloria domus ejus: Quoniam cum interierit non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria ejus.*

III. Imprudentes sunt divites qui eleemosynas non erogant; quia sibi in futurum non consulunt, quia judicem suum sibi propitium reddere non curant; quia patronos & amicos apud ipsum sibi conciliare non student: quia terrena bona caelestibus, temporalia æternis anteponunt. *Filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.* In

R 3

justis

S. August.
lib. 2. Quæ-
st. Evang.
9. 15.

Luc. 16. 11.
12.

Psal. 48. 17.

Ephes. 4.
28.

justis omnibus est vera prudentia, sine qua nulla vera virtus est. In peccatoribus non est vera perfecta que prudentia. (*Lib. 3. Tract. de Virtutibus, Art. 2. §. 4.*)

DOMINICA VIII. POST FESTUM

SS. TRINITATIS.

Ut appropinquavit, videns civitatem, flevit super illam, dicens: Quia si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Luc. XIX. 41. 42.

Christum risisse non legimus, flevisse legimus tum ob mortem amici sui Lazari; quæ mortis Animæ per peccatum typus erat; tum ob cæcitatem, obdurationem, ingratitude Judæorum, & calamitatum ipsis imminentium magnitudinem in excidio Jerusalem à Tito & Vespasiano Romanis Imperatoribus. Lacrymæ Christi nos docent quas ob causas lugere debeamus, scilicet, non esse lugendum ob rerum temporalium damna, ob frustratas cupiditates, ob tristes & malè fortunatos eventus, sed ob Dei offensam cum à nobis, tum ab aliis peccatoribus; ob Ecclesiæ mala; ob imminencia animæ nostræ pericula, certamque perditionem, nisi Deus misericordia sua nos præveniat & adjuvet ad agendam pœnitentiam. Anima nostra Jerusalem mystica est, Dei summi civitas, in qua per fidem & caritatem inhabitat. Validis ac firmis propugnaculis munita est. Salvator murus ejus est & antemurale, custodes Angelos habet die ac nocte vigilantes ad propulsandum hostem; divinæ gratiæ præsidio firmata est: Præclaris virtutum ac donorum ædificiis ornata, diabolo invidiam movet. Verùm digna lacrymis est,

si non cognoscat tempus visitationis per Christum suæ; si non attendat ad ea ex quibus ejus salus, pax & felicitas æterna dependet: si spernat *Viscera misericordie Dei nostri, in quibus visitavit nos Oriens ex alto*, & porro nos quotidie visitare pergit monendo per Pastores, per Concionatores, per librorum sacrorum & piorum lectionem, per bona exempla servorum suorum; corripiendo per flagella sua; inspirando per gratiam suam sancta desideria, pios affectus, bonam voluntatem: Si (inquam) oculos claudat, ne videat quid sibi sit agendum ut Dei visitatio sibi non sit inutilis, digna lacrymis est; quia eò inferior est, quò miseriam suam non cognoscit. Nihil quippe miserius misero non sibi misere. *Si cognovisses & tu, o peccator, malatibi imminencia, fletes: Nunc autem quia nescis quod imminet, exultas. Et quidem in hac die tua quæ ad pacem tibi.* In hac die salutis, quæ tua est, quæ tibi datur à Deo ut vitam æternam merearis: In hac die quam sequetur dies altera, quæ tua non erit, sed Domini, dies magna & terribilis: Post quam nox æterna erit malis, in qua non poterunt operari. In hac die non cognoscunt, quia oculos aperire nolunt, sed rebelles sunt luminibus. *Noluit intelligere ut bene ageret: adstitit omni via non bonæ..... Excacavit illos malitia eorum.* In hac die tua. *Suam diem habet anima per-versa, quæ transitorio gaudet in tempore: Cui ea quæ adsunt, ad pacem sunt: Quia dum rebus temporalibus lætatur, dum honoribus extollitur, dum in carnis voluptate resolvitur, dum nulla venturæ pœnæ formidine terretur, pacem habet in die sua, quæ grave damnationis suæ scandalum in die habebit aliena.* Tunc enim affligenda & crucianda est, cum justi lætarentur: Et cuncta quæ modo ei ad pacem

Psal. 35. 4.
Sap. 2. 21.

S. Gregor.
Homil. 19.
in Evang.

pacem sunt, in amaritudinem verten-
Job. 21. 13. tur. *Ducunt enim in bonis dies suos:*
Prov. 1. *& in puncto ad infernum descendunt.*
 Quàm plangendi, qui *Latantur cum*
malè fecerint, & exultant in rebus
peffimis? Semel Christus super civita-
 tem perituram flevit: quotidie per
 Ecclesiam suam, per electos suos, su-
 per Christianos perituros lacrymas
 fundit. Plangit, inquam, eos qui ne-
 sciunt cur plangantur. *Nunc autem*
abscoudita sunt ab oculis tuis.... Uti-
Deuter. 32. *nam saperent, & intelligerent, &*
29. *novissima providerent!*

Judæorum cladem, Hierosolymo-
 rum excidium, Judaicæ Reipublicæ
 everfionem imminentem prædicit ac
 deflet Christus Jesus. Hæc mala vin-
 dice Deo ipsis contigerunt, eò quod
 non cognoverint tempus visitationis
 suæ, quodd Christum Jesum Dei Fi-
 lium non receperint, nec ipsi credi-
 derint, sed morti tradiderint & cru-
 cifixerint. Temporalis hæc clades fi-
 gura & umbra fuit suppliciorum æ-
 ternorum, quæ Deus ultionum parat
 illis qui misericordiam ejus contem-
 nunt. Longè gravius Christianorum,
 quàm Judeorum crimen est, si visi-
 tationis suæ tempus non cognoscant,
 quia majoribus à Deo beneficiis cu-
 mulati sunt. *Quanto magis putatis*
Hebr. 10. *deteriora mereri supplicia, qui Filium*
12. 30. 31. *Dei conculcaverit, & sanguinem te-*
stamenti pollutum duxerit, in quo san-
ctificatus est, & Spiritui gratiæ con-
tumeliam fecerit? Scimus enim quia
 dixit: *Mibi vindicta, & ego retri-*
 buam. Et iterum: *Quia judicabit Do-*
 minus populum suum. Horrendum est
 incidere in manus Dei viventis. Ani-
 ma peccatrix è corpore migrans,
 dæmonibus tradetur, qui illam ad in-
 feros detrudent, corpore interim in
 terram prostrato, à vermibus corro-
 so, in putredinem & pulverem reda-
 cto. Coangustabitur undique igne
 qui non extinguetur, verme qui non

moriatur, cruciata; criminum suo-
 rum, cogitatione, locutione, opere,
 omissione perpetratorum imagine
 menti semper obversante territa. Fi-
 lii ejus, consilia, desideria, cogita-
 tiones, molitiones perversæ cadent,
 dissipabuntur, evanescent. *In illa die* Psal. 145. 6.
peribunt omnes cogitationes eorum.
 Nullum in ea relinquetur spiritalis æ-
 dificii vestigium, nihil gratiæ, nihil
 virtutum ac donorum, nulla præteri-
 torum (si quæ fortè fecit, dum erat
 in corpore) bonorum operum memo-
 ria. *Omnes justitiæ ejus quas fecerat,* Ezech. 18
non recordabuntur. Nulla spes erit
 reædificationis & salutis. *Circumda-*
bunt te inimici tui vallo, & circum-
dabunt te, & coangustabunt te undi-
que. Et ad terram prosternent te, &
filios tuos qui in te sunt, & non relin-
quent in te lapidem super lapidem:
eò quod non cognoveris tempus visita-
tionis tuæ.

Ut extrema hæc mala à nobis a-
 vertamus, de novissimis nostris seriò
 cogitandum est: *Memorare novissima* Eccli. 7. 40
tua, & in æternum non peccabis. De-
 flenda sunt peccata nostra, & pœ-
 nitentiæ lacrymis abstergenda. Jun-
 genda lacrymis oratio fervens ac per-
 leverans pro remissione peccatorum,
 aliaque bona opera. *Deduc quasi tor-* Thren. 2.
rentem lacrymas per diem & noctem:
18. 19. *non des requiem tibi, neque taceat pu-*
pilla oculi tui. Consurge, lauda in
nocte, in principio vigiliarum: effun-
de sicut aquam cor tuum ante conspe-
ctum Domini: Leva ad eum manus
tuas, pro anima parvulorum tuorum,
qui defecerunt in fame, in capite om-
nium platearum. Omni tempore S. Hieron.
lacrymas per compunctionem cor- Lib. 1. in
dis effundere debemus, qui Au- Lam. Jer.
ctorem nostrum nostris iniquitati-
bus offensum non ignoramus. Non
dissolvamur pigra inertia, nec per
desidiam & vanam securitatem
cesset à lacrimis oculi nostri pu-
 „ *pilla:*

22 pillā : praeoccupemus faciem ejus :
 22 Lavemus per singulas noctes lectum
 22 nostrum, lacrymis stratum nostrum
 22 rigemus. Consurgamus nocte, lau-
 22 demus in principio vigiliarum,
 22 cor nostrum sicut aquam effunda-
 22 mus coram Deo. Consurgit in no-
 22 cte, qui in tribulatione praesentis
 22 vitae torporem à se excutit negli-
 22 gentiae. Laudat in principio vigi-
 22 liarum, qui in omni conversatione
 22 sua strenuum se exhibet & cautum,
 22 & quicquid adversitatis patitur,
 22 totum ad confessionem laudis Dei
 22 convertere nititur. Effundit sicut
 22 aquam cor suum ante conspectum
 22 Domini, qui ex intimo affectu cor-
 22 dis producit lacrymas compunctio-
 22 nis. *Sacrificium enim Deo spiritus*
 22 *contribulatus : cor contritum & humi-*
 22 *liatum Deus non despiciet.* Levat
 22 ad Dominum manus suas pro ani-
 22 mabus parvulorum suorum, qui de-
 22 fecerunt fame in capite omnium
 22 compitorum, qui operationem mi-
 22 sericordiae pro humilibus & parvu-
 22 lis Christi membris, fame & siti
 22 laborantibus adhibet ex sincera di-
 22 lectione. *Nullum enim munus Deo*
 22 *acceptabilius est quam compunctio cor-*
 22 *dis prolata ex radice verae dilectionis.*

Quamvis porro in omni loco Deus
 orari possit ac debeat, maximè tamen
 in Templo, quæ Domus est oratio-
 nis. Quanta autem veneratione, re-
 verentia, modestia in templis adesse
 & orare debeamus, docet Jesus, qui
 Ingressus in Templum, coepit ejicere
 vendentes in illo & ementes, dicens
 illis: *Scriptum est, Quia domus mea*
domus orationis est: Vos autem feci-
stis illam speluncam Latronum. (Vi-
 de Lib. 5. De Oratione Cap. 1. Art.
 9. n. 6.)

Luc. 19. 45.
 46.

DOMINICA IX. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

*Omnis qui se exaltat, humiliabitur :
 & qui se humiliat, exaltabitur.*
 Luc. xviii. 14.

Superbia & ostentatio in Phariseo
 damnata : Humilitas in Publica-
 no commendata. Superbiae caracte-
 res. 1. In se confidere, ac de exter-
 na justitia praesumere; ceteros asper-
 nari. *In se confidebant tanquam ju-*
sti, & aspernabantur ceteros
Non sum sicut ceteri hominum, velut
etiam hic Publicanus: Characteres hu-
 militatis, se peccatorem agnoscere
 & confiteri venia dignum : in sola
 Dei misericordia confidere, eamque
 corde contrito implorare. Publica-
 nus à longè stans, nolebat nec oculos
 ad caelum levare: sed percutiebat pe-
 ctus suam, dicens: *Deus, propitius*
esto mihi peccatori. Superbia Phari-
 saei ejus orationes, jejunia, eleemo-
 synas, opera omnia aliàs per se bo-
 na, inania reddit: Publicani humi-
 litas omnia ejus peccata operit &
 abstergit. Humilitas sincere conver-
 sionis, Superbia impoenitentiae signum
 est. Abominatio Domini superbus
 Phariseus: Deliciae Dei humilis Pu-
 blicanus, de longinquo stabat: sed
 Deus confitenti propinquabat, quia
Prope est Dominus his qui tribulata Psal 34. 9.
sunt corde, & humiles spiritu salva-
 22 *bit.* Publicanus à longè stans, no-
 22 lebat nec oculos ad caelum leva-
 22 re: sed percutiebat pectus suum
 22 dicens: *Deus, propitius esto mi-*
 22 *hi peccatori.* *Tunso pectoris, ob-*
 22 *tritio cordis* Oculos ad caelum le-
 vare non audebat, quia seipsum res-
 piciebat. Se attendebat ut sibi displiceret,
 & sic Deo placeret. Ipse sibi St. August.
 iudex erat, ut Christus intercederet:
 ipse puniebat, ut ille liberaret; ipse
 accusa-

accusabat, ut ille defenderet. Habebat & Phariseus peccata, sed perversus, & nesciens quo venisset, erat tanquam in statione Medici curandus, & sana membra ostendebat, vulnera tegebat, Deus tegat vulnera, noli tu. Nam si tu tegere volueris erubescens, Medicus non curabit.

„Gratias tibi ago, aiebat Phariseus, „fatebatur se à Deo accepisse quod „habebat. Unde ergo superbus? Non „quia de bonis suis Deo gratias agebat, sed quia super alterum se „de bonis extollebat. Descendit hic „Publicanus humilis in domum suam „justificatus. Humilis ejus oratio veniam illi peccatorum impetravit: Superba Pharisei oratio tantum abest ut deleverit ejus peccatum, ut etiam illi facta sit in peccatum. Quoniam

Psalm. 147. 6.

Psalm. 74. 8.

Excelsus Dominus, & humilia respicit, & alta à longè cognoscit... Hunc humiliat, & hunc exultat: humiliat superbum, exultat humilem. Dico vobis, Descendit hic justificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exultat, humiliabitur: & qui se humiliat exaltabitur.

I. Superbia primum gravissimumque omnium peccatorum est Alia peccata graviora facit. (Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 5. Art. 5.) Deus singulare veluti certamen contra superbiam suscipit, tanquam injuriæ suæ propulsator. (Ibidem.) Ad curandum superbiæ tumorem Deus humilis venit . . . Morbi magnitudo ex vi pretioque medicinæ æstimanda. (Ibidem.) Ad sanandam superbiam Deus permittit interdum ut superbi ruant in peccata carnalia. (Ibidem.) Superbia vitiorum omnium periculosissimum. In virtutes omnes grassatur. Justis maximè insidiatur. (Ibid. Art. 6.) Justi perpetuò vigilare debent ne superbia subrepat. (Ibidem.) In hominis anima ultima destruitur. (Ibidem.)

Quatuor superbiæ species. (Art. 7.) Superborum hominum characteres. (Ibidem.)

II. Humilitatis necessitas ad salutem æternam. (Art. 8.) Humilitatis excellentia. (Ibidem.) Humilitas hominem Deo subjicit. (Art. 9.) Humilitas Christiana facit ut homo cæteris omnibus hominibus se postponat. (Ibidem.) Duo Christianæ humilitatis cardines, cognitio Dei, & cognitio sui. (Ibidem.) Non cognitione solum, sed affectu, cæteris omnibus hominibus se postponere Christianus homo debet. (Ibidem.) Duodecim Christianæ humilitatis gradus. (Art. 10.) Ad humilitatem movere nos debet originis nostræ ac miseriæ multiplicis consideratio, & exemplum Christi, qui ad hoc natus est, vixit passus & mortuus est, ut humilitatem doceret. (Art. 11.) Multi humiliantur, pauci verè sunt humiles. (Ibidem.)

Non sum sicut ceteri hominum: jejuno bis in sabbato &c. Jactantia velut pestis fugienda (Art. 16.) Jactantia virtutes inanes, bona opera infructuosa reddit. (Ibidem.) Jactantia mortale peccatum est, cum aliquis jactando se ipsum, prorumpit in contumelias aliorum, ut superbus Phariseus Publicano insultans. (Ibidem, Regula 2.) Gratiam & virtutem perdunt, qui de illis se jactant. Sic perdidit Rex Ezechias thesauros, quos Babyloniorum Legatis ostendit. Sic Judæi perdiderunt Arcam, propter quam se jactabant, & à Philistæis abductam viderunt. Tradidit in captivitatem virtutem, eorum & pulchritudinem eorum in manus inimici. Hinc Elisæus Propheta servo suo Giezi misso cum baculo suo ad puerum suscitandum, jussit ut neminem in via salutarer, neminem alloqueretur, nemini responderet etiam benedicens. Sciebat enim eum esse honoris & in-

Psalm. 77. 65.

4 Reg. 41

B. Theodo. rec. quæst. 17. in 4. Regula.

nis.

nis gloria cupidum, & futurum ut occurrentibus in via sui cursus causam indicaret: inanis autem gloria impedimento esse solet ne fiat miraculum.

Vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris, ut decipiant

S. Bernard.
Serm. 4. de
Adventu
Domini:

„ de vanitate in idipsum. Insipiens
„ tu, qui merces congregas in sac-
„ cum pertusum: qui thesaurum
„ tuum alieno in ore constituis:
„ ignoras quòd arca ista non clau-
„ ditur, nec seras habet? Quantò
„ melius sapiunt, qui thesaurum
„ suum ipsi sibi servant, aliis non
„ committunt? Verùm numquid sem-
„ per servabunt? Numquid semper
„ abscondent? Veniet cum manife-
„ sta erunt abscondita cordis: Quæ
„ verò fuerint ostentata, non com-
„ parebunt. Hinc est quòd veniente
„ Domino fatuarum virginum lam-
„ pades extinguuntur: & qui rece-
„ perunt mercedem suam, à Domi-
„ no nesciuntur. Propterea dico vo-
„ bis, charissimi, Utile est abscon-
„ dere magis quàm ostentare, si
„ quid habemus boni: sicut & men-
„ dici cum eleemosynam petunt,
„ non pretiosas vestes ostendunt,
„ sed seminuda membra, aut ulcera
„ si habuerint, ut citius ad miseri-
„ cordiam videntis animus incline-
„ tur. Quam regulam Publicanus
„ ille servavit multò melius Phariseo,
„ & ideo descendit justificatus ab illo,
„ id est, præ illo. Omnis qui se hu-
„ miliaverit, exaltabitur. Christus In
„ humilitate docuit omnia fidei nomina
„ & premia contineri.

S. Hilarius
in Psalm.
118. Litt.
20.

DOMINICA X. POST FESTUM

SS. TRINITATIS.

Adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, ut imponat illi manum. Marci vij. 32.

I. **P**eccatoris sibi ipsi relictæ æger ille homo figura est. Surdus est & mutus. Obturatas aures habet, maleque affectas, ne doctrinam salutis, ne Dei vocem sive per Ministros suos, sive per seipsum ad cor ejus loquentis audiat, & percipiat. Mutus est, ita ut miseriam suam confiteri non possit, Deique misericordiam & gratiam Salvatoris implorare. Peccatum originale duplex illa consequitur impotentia: per actuale peccatum mortale augetur, & ad eum quandoque gradum pervenit permittente Deo vindice, ut peccator nihil penitus audiat eorum quæ ad salutem suam pertinent, ac penitus obmutescat, linguam habens ad confessionem peccatorum suorum, ad implorandam opem cælestis Medici, ad Deum orandum, invisibili vinculo impeditam. Unum enim peccatum alterius pœna est. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 3. num. 7.*) Id significat Deus per Prophetam, Christo interprete: *Vade, & dices populo huic: Audite audientes, & nolite intelligere: & videte visionem, & nolite cognoscere. Excaeca cor populi hujus, & aures ejus aggrava: & oculos ejus claude: nè fortè videat oculis suis, & auribus suis audiat, & corde suo intelligat, & convertatur, & sanem eum.* Surditas hæc & linguæ impedimentum, mala sunt eò magis deploranda, quòd voluntaria. Furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surde & obturantis aures suas, quæ non exaudiet vocem incantantium, & venefici incantantis

Mat. 9. 12.

Matth. 13. 14.

Psal. 57. 4.

sapient-

sapienter. Sic Judæi auribus incircumcisi, S. Stephani divinis sermonibus aures clauderant: *Dissecabantur cordibus suis, & stridebant dentibus in eum: & continuerunt aures suas.*

II. Homines surdos & mutos Ecclesiæ fides ad Jesum adducit per baptismum primò, deinde per pœnitentiam sanandos. *Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum ut imponat illi manum.* Manus imponuntur baptizandis, digitum saliva intinctum in eorum aures Sacerdos immittit, interioris hominis aures per baptismi gratiam aperiendas significans, ut doctrinam salutis audire valeat, divinisque mandatis obedire. De hac audiendi facultate non

semel ait Christus: *Qui habet aures audiendi, audiat.* AURES audiendi, ipsum est donum obediendi. Aures hominis interioris aperiuntur in baptismo, ut *verbum fidei audiat*: nam *Fides ex auditu: auditus autem per verbum Christi.* Digiti contactu & immisione in aures, dona Spiritus Sancti designantur, qui *dextra Dei digitus* est. Salivæ inunctione significatur rerum cælestium sapor & gustus. Homini enim veteri, homini animali non sapiunt quæ Dei sunt: at homo per gratiam baptismi renovatus, si in ea permanceat, sapit ea quæ *sursum sunt, non quæ super terram*: & gustat quàm suavis est Dominus. Sacro ritui Sacerdos baptizans adjungit hæc verba Christi surdum hominem sanantis; *Ephpheta, quod est, adaperire*: ut Dei verbo interioris hominis renovationem fieri doceamur. *Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis.* Lapsos etiam post baptismum homines, quos mortale peccatum surdos rursus & mutos effecit, Pastores Ecclesiæ, Concionatores, pii quique Christiani caritate Dei & proximi flagrantés,

adhortationibus suis, fraterna correptione, pia sollicitudine, ferventibus precibus, sanctis exemplis ad Jesum adducunt: & *deprecantur eum ut imponat illis manum*: ut cor eorum aperiatur veritati, ut veritatis & legis suæ amorem illis inspiret, ut veritatem quam credunt, voce & operibus confitendi vires per gratiam suam tribuat. Mutus enim permanet, qui Christi gratiæ & fidei moribus suis non respondet, qui clamare ad Dominum de profundis non potest, qui illum vita sancta non benedicit. *Ne simus strepentes vocibus, & muti moribus... Qui contemnit mundum, clamat ad Christum. Qui spernit seculi voluptates, clamat ad Christum. Qui vicit, non lingua, sed vita, Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo, clamat ad Christum. Qui dispergit & dat pauperibus, ut justitia ejus maneat in seculum seculi, clamat ad Christum... Mutus est, qui factis non clamat.*

III. Ut ab interiori surditate, & invisibili impedimento linguæ liberemur ac sanemur per gratiam Salvatoris, facere debemus quod fecit ipse surdum & mutum hominem sanans. 1. Secedendum à turba, relinquendæ peccati occasiones, seculi societates, mundus animo & affectu deserendus. *Nolite conformari huic seculo... Nolite diligere mundum.* Impossibile est enim ut quis tangat picem & non inquinetur ab ea. *Totus mundus in maligno positus est.* Christi gratiæ nos à turba vocanti, & seorsum ducenti obediendum, si salvi esse volumus. *Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas ejus, & exspuens tetigit linguam ejus.* In mundo spiritualis surditas contrahitur: à mundo recedendum, ut curetur per operationem gratiæ Christi, quia *Non in commotione Dominus.* 2. Sus-

picien-

S. August.
Serm. 88. 2.
de verbis Domini.

S. August.
lib. de doctr.
1. 2. Perf.
ver. 6. 14.

Joan. 15. 3.

1. Reg. 19.
11.

piciendum in cælum est: peccator à Deo averſus in terram oculos ſuos declinavit: *Oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram*. Ad cælum igitur attollendi ſunt oculi cordis, ad Deum convertendi ſunt, quia *Auxilium meum à Domino: Adjutorium noſtrum in nomine Domini*, qui ſanat omnes infirmitates noſtras; & cujus miſericordia magna eſt ſuper nos. Suſpiciendum in cælum, unde per peccatum exulamus, & quò per Chriſti gratiam revocamur. Orandus *Pater noſter qui in eſt calis*, quamvis ubique ſit. (*Lib. 5. De Oratione, Cap. 2. Art. 3. & Lib. 1. Tract. de Fide & Symbolo, Queſt. 2. Art. 1. §. 10.*) Oculi mentis in cælum convertendi: *Quia Omne datum optimum, & omne donum perfectum, deſurſum eſt, deſcendens à Patre luminum*. Gemen- dum corde contrito pro peccatis noſtris: *Et ſuſpiciens in cælum ingemuit*. Meminerimus Chriſtum pro nobis ingemuiffe, miſeriis noſtris compa- tientem. Ingemiſcit Medicus, & non ingemiſcet ægrotus? *Spiritus Sanctus poſtulat pro nobis gemitibus innarrabilibus*: id eſt, cum gemitibus poſtulare nos facit. *Hoc negotium*, ait ſanctus Auguſtinus, *plus gemitibus, quàm ſermonibus agitur; plus fletu, quàm affatu*. Ponit autem lacrymas noſtras in conſpectu ſuo, & gemitus noſter non eſt abſconditus ab eo, qui omnia per verbum condidit, & humana verba non quærit. Gemat peccator, infirmitatem & impotentiam ſuam ad audiendum & rectè loquendum ſine Dei gratia cognoscens, & oret gemitu voluntatis, ut impetret donum facultatis. Si quidem *Non ſumus ſufficientes cogitare aliquid ex nobis, quaſi ex nobis, ſed omnis ſufficientia noſtra ex Deo eſt*: & *Nemo poteſt dicere, Dominus Jeſus, niſi in Spiritu Sancto*. Orantibus, gementibus, pœnitentibus me-

rita ſua Jeſus applicabit: aperientur in nobis aures interioris hominis, gratia ejus operante, ſolvetur lingua noſtra in Dei laudes, loquetur quaſi ſermones Dei; gratiæ Chriſti vim & admirabimur & prædicabimus: *Et eò amplius admirabantur, dicentes: bene omnia fecit: & ſurdos fecit audire, & mutos loqui*.

DOMINICA XI. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Diliges proximum tuum ſicut teipſum.
Luc. x. 27.

Hoc Legis naturæ præceptum eſt, in Lege Moſaica renovatum, cum lex naturæ in hominum cordibus per peccatum obſcurata eſſet; in Lege tandem Evangelica à Chriſto Jeſu magis explicatum. Hæc poſt primum & maximum de dilectione mandatum, ſumma Legis eſt. *In Lege quid ſcriptum eſt; Quomodo legis?* His verbis Chriſtus interrogat Legisperitum qui tentaturus illum ſurrexerat, quærens quid facto eſſet opus ad vitam æternam poſſidendam. Ille verò reſpondens dixit: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua: & proximum tuum ſicut te ipſum*. Pharifæi reſponſum Jeſus approbat: *Rectè, inquit, reſpondiſti: hoc fac & vives*. In his duobus mandatis, ait alibi Chriſtus, *univerſa Lex pender & Propheta*. De primo præcepto Sermonem aliàs habebimus. Hodie de ſecundo agendum, quod præcipuè Legislator noſter ac Salvator propoſita Samaritani parabola explicuit: & id quidem impræſentiarum ſufficiet ad plenitudinem Legis exponendam. Nam, ut docet Apoſtolus, *Qui diligit proximum, legem implevit* . . .

Omnis

Matth. 22.
40.

Rom. 13. 8.

Galat. 3. 14. *Omnis lex in uno sermone impletur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum* ... Qua ratione tota lex dilectione proximi impleatur? (*Lib. 4. de Decalogo. Cap. 2. Art. 6.*) Unumquemque vestrum convenio, Auditores, *In lege quid scriptum est? quomodo legis?* Quid in Lege Dei scriptum sit, vos minimè ignorare confido; sed vereor ne ad illam non satis attendatis. Timeo ne ignoretis quis sit proximus, quod ignorabat Legisperitus ille qui Christo quæstionem proposuit tentans illum, *Quis est meus proximus?* Tria ergo docebo vos præsentis Sermone. 1. Quis sit proximus? & quæ sit regula secundum quam proximi dilectio mensuranda est. 2. Quæ sint officia dilectionis proximo debitæ secundum Dei legem? 3. Quod sit exemplar cui nos in exhibendis huius dilectionis officiis conformare debemus?

I. Omnis homo proximus est nobis, etiam extraneus & peregrinus, etiam ignotus, etiam inimicus, ut docet Christus proposita Parabola Samaritani, qui misericordiam exercuit in Judæum, tametsi Judæi Samaritanos averfarentur, nec ipsis couterentur. *Fratres etiam vestri sumus jure natura matris unius*, ait Tertullianus Paganos alloquens, *et si vos parum homines, quia mali fratres.* Multò magis proximi sunt Christiani. *At quantò dignius fratres & dicuntur, & habentur, qui unum Patrem Deum agnoverunt, qui unum Spiritum biberunt sanctitatis, qui de uno utero ignorantia ejusdem ad unam lucem expaverunt veritatis?* Paratus igitur esse debet Christianus ad misericordiam in omnes homines exercendam, ad benefaciendum omnibus quantum potest, non iis solum à quibus sperare potest grati animi vicem, & similia vel majora beneficia, quia *Caritas non querit quæ sua*

sunt. Verumtamen in magis conjunctos prius & uberius exercenda est beneficentia, cæteris paribus. Ordo enim in caritate servandus est. (*Lib. 4. Cap. 2. Art. 11. Regulis 5. 20. & 21.*)

Regula secundum quam dilectio proximi mensuranda est, amor est quo nos ipsos diligimus. *Diliges proximum tuum sicut te ipsum.* Omne igitur bonum proximo desiderare, procurare, conferre debemus, quantum in nobis est, quod nobis desideramus, & fieri vellemus. Omne malum à proximo avertere, quantum valemus, nullum illi malum imprecari vel inferre, quod nobis inferri nollemus. *Quod ab alio oderis fieri tibi, vide ne tu aliquando alteri facias.* Tobia verba sunt Spiritus Sancti afflatu filium admonentis. *Omnia quaecumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis. Hac est enim Lex & Propheta.* Verba sunt Christi. Nulla exceptio est, *Omnia quaecumque vultis, &c.* Seipsum salubriter diligit, qui plus Deum quam seipsum diligit. Cum proximo igitur agendum ut ipse etiam perfecto amore diligat Deum. (*Lib. 4. de Decalogo, Cap. 2. Art. 11. Regula 2.*) Ex præcepto dilectionis proximi nascuntur humanæ societatis officia, (*Ibidem.*) Quid sit diligere proximum sicut seipsum? (*Ibidem.*) Non carnales necessitudines in homine diligendæ, sed natura quæ ad Deum pertinet, sive sit perficienda, sive perfecta. (*Ibidem.*) Omnes sub uno Deo Patre cognati sunt, qui eum diligunt. (*Ibidem.*) Cur præceptum de proximi dilectione mandatum novum dicatur? (*Ibidem.*) Proximum sicut seipsum diligere debet homo tripliciter. (*Ibidem.*)

II. Quæ sint officia dilectionis proximo debitæ secundum Dei legem, docet Parabola Samaritani à Christo pro-

Tob. 4. 16.

Matth. 7. 12.

Apolog. cap. 39.

1. Cor. 13. 4.

sto proposita in hodierno Evangelio.

1. Miseriis proximi condolendum. *Et videns eum, misericordia motus est.* Unus ex characteribus impiorum, quos tradidit Deus in reprobum sensum, est quod sint *sine affectione, sine*

Rom. 1. 31. *misericordia.* Hos morte dignos aeterna docet Apostolus. Quamobrem

Coloss. 3. 12. hortatur ut viscera misericordiae induamus. *Induite vos ergo, sicut electi Dei, sancti, & dilecti, viscera mi-*

1. Cor. 12. 26. *sericordia.* Unum corpus sumus, singuli autem alterius membra. Si autem unum membrum patitur, compatiuntur omnia membra. Ut gaudium illis commune, ita communis affli-

1. Rom. 12. 16. ctio. *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus: idipsum invicem sentientes.* Proximum diligere tenemur, sicut nos ipsos, amore affectivo & interiori: Unde per solos actus externos hoc praeceptum non impletur. (*Lib. 1. Cap. 2. Art. 11. Regula 1.*)

2. Juvandus est proximus, & ejus miseriae subveniendum est quantum valemus: non remittendum aliis hoc officium. Unde nec Sacerdos, nec Levita, qui hominem vulneratum & semimortuum videntes praterierunt, impleverunt praeceptum dilectionis proximi, sed solus Samaritanus, qui ad ipsum appropinquavit, illique subvenit. *Et appropians alligavit vulnera ejus, &c.* Hinc dilectus Chri-

1. Joan. 3. sti Apostolus: *Filioli mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.* Et sanctus Jacobus

Jacob. 2. 15. Apostolus: *Si frater & soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis, Ite in pace, calefacimini & saturamini: non dederitis autem eis quae necessaria sunt corpori, quid proderit? Ad miseros appropinquandum est, ad ignorantes, ut eos doceamus; ad agrotos, ut ipsis ministremus; ad captivos & afflictos ut illos consolemur;*

ad peccatores, ut illos corripiamus & eorum conversionem procuremus. Morosi ne simus, sed affabiles omnibus qui ope nostra, patrocinio, consilio, solatio indigent. *Et appropians alligavit vulnera ejus.* Lethalis obdurationis adversus misericordiam reus est, qui opus aliquod misericordiae, siue corporalis, siue spiritualis praetermittit ac negligit, cum illud exercere potest & tenetur, quando nimirum extrema est vel urgens proximi ea misericordia indigentis necessitas (*Lib. 3. de Peccatis, Cap. 6. Art. 9. Regula 15.*) Non obviis tantum pauperibus eroganda eleemyna, sed pauperes quaerendi, & illis maxime subveniendum, qui praeverecundia petere non audent. (*Lib. 4. De Decalogo, Cap. 2. Art. 11. Regula 27.*)

3. Commodis etiam nostris aliquid detrahendum est ut proximi necessitatibus succurramus: multo magis impendenda sunt superflua nostra in eleemosynas. Sic Samaritanus ex equo suo descendit, ut hominem vulneratum & omni ope destitutum in illum imponeret. Lethalis obdurationis adversus misericordiam rei sunt divites, qui Christianae frugalitatis & moderationis regulas praetergressi, ea quae familiae sustentationi, & status sui atque dignitatis decentiae minime necessaria sunt, in frequentes & splendidas epulas, in aedium magnificentiam, in pretiosiores supellectilem, in vestium luxum, in ludos, in curiositatis lenocinia, in voluptates profundunt. (*Ibidem, Regula 9.*)

4. Proximus in peccatum lapsus & vulneratus, saluberrimis correptionis fraternae medicamentis curandus est; infundendum in vulnera ejus oleum & vinum, severitas lenitate temperanda est. *Alligavit vulnera ejus, infundens oleum & vinum.*

Quia

Qui ex zelo amaro & cum nimia acrimonia corripunt, solum vinum, imò potius acetum infundunt vulneribus, quo exacerbantur. Adulatores solum oleum, de quo dictum est:

Psal. 140. 5. Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Detractores subtiliores oleum in ore habent, sed vulneribus peccantium non infundunt: imo novas ipsis plagas imponunt.

Psal. 54. 22. Molliti sunt sermones ejus super oleum, & ipsi sunt jacula. De fraternæ correptionis officio ad caritatem proximi pertinente, vide (lib. 4. de Dec. Cap. 2. Art. 11. Regula 39. & 40.) Correptio fraterna cum humilitate, caritate & mansuetudine exercenda est. (Regula 59.) Tria necessaria illi qui proximum corripit: In animo, compassionis affectus; justitiæ zelus, discretionis spiritus: In lingua, modestia in increpando; copia in exhortando; efficacia in persuadendo. (Ibidem.)

1. Cor. 13. 5. Portandæ sunt & sustinendæ infirmitates proximi. Caritas enim patiens est, omnia suffert, omnia sustinet. Id significat Samaritanus, qui ægrotum in jumentum suum imposuit. Officium dilectionis erga proximum est, illius onera portare. (Ibidem, Regula 3.)

1. Sai. 18. 7. 6. Hospitalitas exercenda, & cura de proximo gerenda est in ejus necessitatibus. Duxit in stabulum, & curam ejus egit. Unde Propheta Evangelicus ait: Frange esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam: si videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris. Ubi verò Xenodochia sunt, cura saltem ut ad ea pauperes infirmi deferantur: ipsos commenda Xenodochii Præfectis & Ministris; ipse illis ministra ex tua substantia. Et altera die protulit duos denarios Samaritanus, & dedit stabulario, & ait: Curam illius habe. Peccatorem saluberrimis

admonitionibus, consiliis, bonis exemplis duc ad Pastores & Præpositos Ecclesiæ, qui de illo curam habeant.

Ne dicas cum Caino: *Num custos fratris mei sum ego?* Custos certè esse debes ex præcepto caritatis. Deus enim Mandavit unicuique de proximo suo. (Fraternæ dilectionis characteres explicantur Lib. 2. Cap. 2. Art. 11. Regula 2.)

III. Exemplar cui nos in exhibendis proximo dilectionis officiis conformare debemus, Christus est. Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. Verus ille Samaritanus est, qui fecit nobiscum misericordiam; Samaritanus enim custos interpretatur, & de Domino nostro dicitur: *Ecce non dormitabit, neque dormiet qui custodit Israel;* quia resurgens ex mortuis jam non moritur. Denique cum illi contumeliosè dixissent Judæi, *Samaritanus es tu, & demonium habes,* negavit se habere demonium, quia se noverat dæmonum expulsores; non se negavit Samaritanum, id est, infirmi custodem. Homo descendens ab illa cælesti Jerusalem civitate pacis, eamque deferens per peccatum, in latrones, diabolum scilicet ac Angelos ejus incidit, qui eum justitia & immortalitate spoliatum & plagis impositis ignorantia, infirmitatis, seu difficultatis & impotentia ad bonum omne supernaturale, semivivum reliquerunt. Qua enim parte Deum cognoscere & intelligere potest, vivit: qua parte peccatis contabescit & premitur, mortuus est, ideoque dicitur semivivus. Sacerdos & Levita viso eo præterierunt. Lex & Sacrificia Mosaica peccati malitiam expiare, vulnera sanare non poterant. Per legem cognitio peccati, non curatio. Lex jubere novit, cui succumbit infirmitas: Gratia juvare, qua infunditur caritas. Christus ve-

Genes. 4. 9.

Eccli. 17. 12.

Joan. 13. 34.

Psal. 120.

Rom. 6.

Joan. 8.

S. August. Serm. 171. aliàs 57. de verbis Domini.

& lib. 2. Quæst. Evang. c. 12.

S. August. lib. 1. Contr. duas Epist. Pelag. c. 8.

rus Samaritanus jacentem videns, misericordia motus est, quia nullum in eo meritum invenit quo curari dignus esset. Dei Filius humanam naturam assumpsit sola miseratione humanæ miseriæ & infirmitatis. *Vere languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit.* Oleum & vinum, pretiosum suum sanguinem plagis hominis peccatoris infudit, ut illum sanaret. Medicinalis gratiæ suæ virtute, *fortiter & suaviter* in corde illius operantis perfudit. Vulnere ejus mandatorum suorum salutaribus fasciis alligavit. In Ecclesiam denique suam deductum, commendavit Pastoribus, quibus duos denarios dedit, in Ministerium salutis animarum impendendos, veritatem nempe & caritatem. His verò in reditu suo, id est, in judicio, si fideliter ministerium suum adimplerint, mercedem reddet, vitam & gloriam sempiternam. Tunc enim plena & perfecta erit hominis sanitas, cum donata illi fuerit immortalitas. Christum imitemur, & sicut ille misericordiam in nos suam exercuit, & porro exercere non cessat, ita misericordiam in proximos exerceamus. *Vade, & tu fac similiter.* Alioqui de salute nostra actum est, quia *Judicium sine misericordia illi qui non fecit misericordiam.*

Jacobiz. 11.

DOMINICA XII. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè: & levaverunt vocem, dicentes: Jesu Præceptor, miserere nostri. Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos Sacerdotibus. Et factum est, dum irent, mundati sunt. Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est cum magna voce magnificans Deum. Et cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens. Luc. xvij. 12. 13.

I. **Q**Uàm fœda, quàm horrenda sit mortalis peccati lepra, quàm difficilis ejus curatio, solo fidei lumine cognosci potest. Ejus typi sunt ritus erga leprosos in Lege veteti præscripti. Lepre macula in peccati poenam aliquoties à Deo vindice inflicta, ut illius fœditate significaretur hominibus peccatum incomparabiliter fœdus & horribilius esse. Maria soror Moysis lepra percussa est ob peccatum invidiæ, murmurationis & detractionis contra fratrem suum Dei amicum & Israelitici populi Ducem. (Num. 12.) Jam medium carnis ejus devoratum erat à lepra, cum Moyses pro ea Deum oravit. Illam verò septem diebus extra castra separari jussit Dominus, quibus elapsis tandem sanata revocaretur. Lepra percussus est Rex Ozias propter superbiam & sacrilegium, quod apprehenso thuribulo thus adolere voluisset in Templo Domini super Altare thymiamatis, quod ministerii sacerdotalis erat. Leprosus fuit usque in diem mortis suæ, & è Templo expulsus, habitavit in domo separata, omni sacro civilique commercio privatus, Joathan filio ejus Regnum administrante. Quia
etiam

etiam extra sepulcra Regum in agro sepultus est, eò quòd leprosus esset. (2. Paralip. 26.) Giezi servus Elisæi Prophetæ lepra percussus est ob avaritiam & simoniam, quòd munera à Naaman Syro accepisset ob miraculum curationis ejus ab Elisæo editum. (4. Regula 5.) Quicumque lethali peccato maculati sunt, sacrilegi, impudici, superbi, avari, invidi, detractores, Deo, Ecclesiæ, Præpositivæ suis non obediens, coram Deo leprosi sunt, excommunicati, ab Ecclesia primitivorum, quæ in cælis est, exclusi, donec sanati fuerint. Hæc lepra voluntaria. Eam non incurris, si ab ea cavere velis.

Observa igitur diligenter ne incurras plagam lepræ, sed facies quæcumque docuerint te Sacerdotes Levitici generis, juxta id quod præcepi eis, & imple sollicitè. Mementote quæ fecerit Dominus vester Maria in via cum egrederemini de Ægypto. Vide ideam seu argumentum Sermonis. I. in Dominicam secundam post Octavas Epiphaniæ.

II. Qui secundum animam leprosus est, mortali peccato inquinatus, peccati deformitatem, sceditatem, horrorem, illud cum infinita Dei bonitate quam offendit, cum remedii magnitudine, scilicet passione, sanguine, ac morte Filii Dei, quibus abusus est, comparando, consideret. Indignum se agnoscat, qui ad Deum appropinquet. Humilietur sub potenti ejus manu, pudore suffusus stet à longè, ut Dei misericordia prope fiat in sanguine Christi. Occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt à longè.

Alta & vehementi voce, humili & fervente oratione Dei misericordiam per Jesum Christum imploret. Præceptorem invocet, qui gratiæ suæ lumine lepram ignorantiae dispellat. Salvatorem invocet, qui caritate per

Spiritum Sanctum suum in cor infusa, lepram cupiditatis misericorditer sanet. *Et levaverunt vocem, dicentes: Jesu Præceptor, miserere nostri.* Tum corde contrito & humiliato pergat ad Sacerdotes, lepram suam ostendat, peccata sua confiteatur, faciat quod præscripserint secundum divinæ animarum medicinæ regulas, ut Deo reconcilietur, ut peccati remissionem obtineat, ut animæ sanitatem per Christi gratiam recipiat. *Ite, ostendite vos Sacerdotibus.* Sic Deum laudare incipiunt poenitentes, & ejus faciem præveniunt in confessione, qui sua jam misericordia ipsos prævenit, dum contriti ad Sacerdotes irent peccatorum suorum confessionem edituri, lepram suam ostensuri. *Antequam veniat, nos confitendo damnum quod fecimus, ut ille quod coronet, non quod damnet inveniat.* Hoc maximè pertinet ad laudem Dei: *Quia tantò ampliùs laudatur Medicus, quantò plus desperabatur agrotus.* Confitere itaque peccata tua, quò magis desperabas de te propter iniquitates tuas. *Tantò enim major laus est ignoscentis, quantò major exaggeratio est peccata confitentis.*

III. Postquam mundati sunt leprosi, sive justificati & absoluti peccatores, statim ad Jesum redire debent, illi adhærere, humiliter gratias agere suo Salvatori ac liberatori pro accepto beneficio. *Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum, & cecidit ante faciem ejus gratias agens.* Pars præcipua divini cultus in gratiarum actione posita. (Lib. 5. de Oratione, Cap. 1. Art. 8.) Ipsa gratiarum actione Dei donum est (Ibid.) Multi importunè petunt quod sibi deest, pauci gratias agunt. *Nonne decem mundati sunt, & novem ubi sunt? Non est inventus qui rediret & daret gloriam*

S. August.
Enarrat. in
Ps. 94. n. 4.

Omnis tē-
pore quo
leprosus
est & im-
mundus,
solus ha-
bitabit ex-
tra castra.
Levit.
13. 46.
Deuter.
24. 8. 9.

Tibi, Do-
mine, ju-
stitia: No-
bis autem
confusio
faciei.
Dan. 9.
Tibi Do-
mine Deo
nostro mi-
sericordia
& propitia-
tio, quia
recessimus
à te, &
non audi-
vimus vo-
cem Domi-
ni Dei no-
stri, ut am-
bularemus
in lege
ejus.

*gloriam Deo, nisi hic alienigena. Locum in nobis facimus ampliori gratiae, si acceptae non sumus ingrati. Contra verò qui de magnis gratias non agit, & quod habet amittit. (Lib. 5. Cap. 1. Art. 8.) Sponsa caelestis priori gratiae adeo non ingrata est, ut secundam gratiarum actione praeveniret, de Sponso dicens: *Lava ejus sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me. Disce in referendo gratiam non esse tardus aut segnis, disce ad singula dona gratias agere. Diligenter considera quae tibi apponuntur, ut nulla videlicet Dei dona debita gratiarum actione frustrantur, non grandia, non mediocria, non pusilla. Denique jubemur colligere fragmenta ne pereant, id est, nec minima beneficia oblivisci. Numquid non perit quod donatur ingrato? Ingratitudo inimica est animae, exinanitio meritorum, virtutum dispersio, beneficiorum perditio. Ingratitudo ventus urens, siccans sibi fontem pietatis, rorem misericordiae, fluentia gratiae. Propter hoc Sponsa mox ut gratiam de lava sensit: gratias egit, non expectans plenitudinem quae in dextera est.**

DOMINICA XIII. POST FEST.
SS. TRINITATIS.

Nemo potest duobus dominis servire . . . Non potestis Deo servire & Mammonae. Matt. vj.

Scriptura sacra non damnat nisi cupiditatem, non praecipit nisi caritatem, atque ita informat mores hominum, ait praeclare S. Augustinus. Eò maximè collineat Evangelium. Christus cupiditatem expugnat, caritatem ubique commendat. Damnatur cupiditatem his verbis: *Non potestis Deo servire & Mammonae. Caritatem commendat hac sententia,*

Quarite primum Regnum Dei, & iustitiam ejus. Temporales periturasque divitias contemnendas docet Christus; spirituales aeternasque divitias diligendas & quaerendas.

I. Avaritia quàm grave sit peccatum. (*Lib. 3. Tractat. de Peccatis, Cap. 6. Artic. 1.*) Peccatum est in Deum (*Ibidem. n. 3.*) Peccatum est hominis in se ipsum (*Ibid. num. 4.*) Avarorum dura & pudenda servitus (*Ibidem.*) Avari daemoniacis similes. (*Ibid.*) Penè insanabile avaritiae malum. (*Ibidem.*) Non malae per se divitiae, sed perversus earum amor & pravus usus. (*Ibid.*) Avarus in se ipsum iniquus. (*Ibidem.*) Divitis avari egestas. (*Ibidem.*) Crudelitas avaritiae (*Ibidem.*) Avaritiae effigies à S. Cypriano adumbrata. (*Ibidem.*) Christianos ab avaritia detertere debet opum vanitas & fallacia, spiritualium excellentia bonorum, vitae Christianae conditio, quae via est ad meliorem & caelestem aeternamque patriam, Christi verba divites avaros damnantis, pauperes spiritu commendantis. (*Ibidem. Art. 2.*) Divitiarum cupiditas, & spes in divitiis mala. (*Art. 3. Regula 3.*)

Lethalis avaritiae rei sunt, quicumque plura concupiscunt, quàm huius vitae necessitas, statusque sui decentia & decorum exigant; & necessaria habentes, novas opes congregare non cessant. (*Ibidem. Regula 4.*) Non solum lethalis avaritiae reus est qui rapit aliena, sed & ille qui cupidè servat sua: si tanta sit cupiditas, ut illa non sit paratus amittere ne Deum lethaliter offendant. (*Ibidem. Regula 5.*) Gravis impatientia in rei familiaris amissione animum prodit lethalis avaritiae reum. (*Regula 6.*) Timor amittendarum opum, martyrii impedimentum est. (*Ibid.*) Avaritiae lethalis rei sunt, qui nullum congerendis filiorum gratia opibus modum

S. Bernard.
Serm. 51. in
Cant.

Prov. 21.

dum statuunt; eaque ratione ab erogandis eleemosynis se excusant urgente præcepto. (*Regula 7.*) Pater qui largas eleemosynas facit, melius filiis suis consulit. (*Ibidem.*) Uno filiorum amisso, pars ejus pauperibus eroganda. Trajectitium ex eleemosynis faciendum. Christus ad filiorum numerum addendus. (*Ibidem.*) Patres qui filiis ingentes opes congregant, peccatorum materiam illis cumulant. (*Ibidem.*) Pater avarus in sua filiorumque persona à Deo puniendus. (*Ibidem.*)

II. Veræ divitiæ, Regnum Dei & justitia ejus. Hæ primum quærendæ, hæ solæ amandæ sunt. *Querite primum Regnum Dei, & justitiam ejus.* Nusquam pauper, qui Deo dives est. Divitibus præcipitur *Non sublimè sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, benè agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam.* Bona opera veræ divitiæ sunt, in cælis, apud Deum depositæ, quò fur non appropriat, neque tinea corrumpit. Ibi cor habere licet; quia ibi thesaurus noster est. *Ubi est thesaurus tuus, ibi & cor tuum erit.* The-
saurus noster, Deus noster, *Sursum corda.* Si cor in terra manserit, divitias terrenas amans, terra fiet, computrescet: Si ad cælum erigatur, & in Deo defixum fuerit, Deus fiet. Deus totum hominis Christiani. *Deus meus & omnia.*

DOMINICA XIV. POST FESTUM
SS. TRINITATIS.

Ibat Jesus in civitatem quæ vocatur Naim: & ibant cum eo Discipuli ejus, & turba copiosa. Cum autem appropinquaret porta civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ: & hæc vidua erat, & turba civitatis multa cum illa. Luc. vij.

Christi Jesu miracula non solum facta sunt admirabilia, sed signa ad nostram instructionem ab ipso ordinata. Mortuus qui ad sepulcrum efferebatur, statum miserum peccatoris significat: Mortui suscitatio à Christo Domino significat conversionem & justificationem peccatoris. 1. Lugendus peccatoris status. 2. Laudanda Christi misericordia, qui peccatorem ad vitam revocat per gratiam suam.

I. Peccatum mors animæ. Quemadmodum corpus de anima vivit, sic anima de Deo vivit. Sicut ergo corpus moritur cum ab eo separatur anima; sic moritur anima cum ab ea separatur Deus, sive cum ipsa se separat à Deo. Anima non vivit de se: Melius est id quo vivit, quàm ipsa: Deus est qui ipsam creavit ad imaginem suam, ut ei adhærendo beata esset. Per peccatum mortale à Deo separatur: peccatum igitur mors est animæ. *Anima quæ peccaverit, ipsa morietur.* (*Vide Lib. 3. Tract. de Peccatis Cap. 3.*) Peccatoris statum cum statu hominis mortui compara. Nec motum, nec sensum ullum spiritualem in eo deprehendes: corrumpitur, ad sepulchrum effertur, mox putrescet, exhalabit odorem mortis, si peccatum publicum fuerit. Scandalum odor mortis est: Malæ conscientie verme corroderetur. In sepulchrum effertur per quatuor portitores, ignorantiam

rantiam, cupiditatem, timorem, superbiam. Mox sepulcro malæ consuetudinis includetur, nisi Christus per gratiam suam occurrat, ipsumque suscitet: Veniet in profundum malorum, contemnet, à Deo penitus deferetur, oblivioni tradetur, nomen ejus de libro vitæ delebitur, peribit: Morietur in peccatis, secundæ morti, absque ulla spe resurrectionis ad vitam gratiæ, & gloriæ, addicetur. *Sicut vulnerati dormientes in sepulcris, quorum non es memor amplius, & ipsi de manu tua repulsi sunt.* Tribus gradibus ad peccatum pervenitur, suggestionem, delectationem, consensione. Tres peccati differentia, in corde, in opere, in consuetudine, significatæ per tres mortuos à Christo Domino suscitatos. (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 1. Art. 9.*) Peccata ex pravo habitu & consuetudine commissa graviora sunt peccatis ex infirmitate commissis. Miserabilis status hominis peccandi consuetudine irretiti.... Gradus quibus ad pravam consuetudinem pervenit anima.... Ex prava consuetudine moralis quædam peccandi necessitas emergit, sed tamen voluntaria, quæ proinde peccatum aggravat, tantum abest ut excuset.... Peccandi consuetudo ad duritiem cordis sensim perducit. (*Lib. 3. Tractat. de Peccatis, Cap. 4. Ar. unico. Regula 82.*) Ad tam metuendum malum pertrahuntur juvenes qui adolescentiam & juventutem in peccatis transigunt. *Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.* Audiant igitur Christi vocem ipsos misericorditer ad vitam revocare volentis; *Adolescens tibi dico, surge.*

S. Cyprianus
Tract. de
Lapsis pag.
277.

II. Eò magis lugendus est peccator, quò se ipsum non lugeat. *Si quem de charis tuis mortalitatis exitu perdidisses, ingemisceres dolenter & fleres.... Animam tuam misera per-*

*didisti, spiritualiter mortua supervivere hic tibi, & ipsa ambulans funus tuum portare cœpisti; & non acriter plangis, non jugiter ingemiscis? Nonne vel pudore criminis, vel continuatione lamentationis abscondis? Ecce pejora adhuc peccandi vulnera, ecce majora delicta; peccasse, nec satisfacere; deliquisse, nec delicta deflere. Sed etsi non lugeat peccator miseriam suam ac mortem spiritua-*lem, pro ipso lugeat mater Ecclesia, per viduam typicè significata. Gemitus columbæ, lacrymas justorum pro peccatorum conversione gementium & orantium sæpe Deus exaudit, & misericordia motus, mortuum suscitatur. Flet jugiter Ecclesia, donec illi Christus occurrens post perfectam atque consummatam electorum omnium sanctificationem, lacrymas ejus absterget, & dicat illi: *Noli flere.* Lacrymas nostras cum Ecclesiæ lacrymis miscere, cum ipsa pro peccatoribus, & pro nobis ipsis, qui ex eo numero sumus, gemere & orare debemus. (*Lib. 5. de Oratione, Cap. 1. Art. 7. n. 7.*) Membra ejusdem corporis sumus. *Non potest corpus de unius membri vexatione latum agere: Condoleat universum, & ad remedium collaboret necesse est.*

Tertullianus
Lib. de For-
nit. c. 16.

Christus per gratiam suam ad mortuum accedit, (neque enim mortuus accedere ad Christum potest) tangit loculum animæ per peccatum mortuæ, cum corpus gravi aliquo morbo affligit, cum sensus illius aliquibus objectis, aures verbis salutaribus pulsatur, quæ illius conversioni operante gratia inserviunt.

Verum tactus loculi seu feretri non resuscitat peccatorem, nisi Christus cupiditates sistat, quæ mortuum efferunt ad sepulcrum, nisi victricis gratiæ imperio & efficacia mortuum vocet. *Et accessit, & tetigit loculum.* (*Hi autem qui portabant, steterunt.*)

steterunt) Et ait: Adolescens, tibi dico, surge. Cujus verò cor efficaciter tetigit Christus, ille paret vocantis imperio, absque mora è feretro vel ex tumulo surgit, peccatum & omnes peccandi occasiones proximas deserit. Et resedit qui erat mortuus. Surgit per contritionem cordis amore poenitente formatam. Deinde peccata sua confitetur Sacerdoti. Et coepit loqui. Tandem secundum ordinem Ecclesiasticæ Disciplinæ pro peccatis suis divinæ justitiæ satisfacit; & Ecclesiæ restitutus, cujus Capiti per caritatem non cohærebat, cujus exanime & putridum membrum erat, de Spiritu ejus vivit. Et dedit illum matri suæ. Mortem animæ vitemus, qua moritur nemo nisi volens. Si mortui sumus, Christo nobis misericorditer occurrenti & ad vitam revocanti pareamus & cooperemur. Nemo enim spiritualiter resurgit nisi velit. Qui creavit te sine te, non te justificat sine te. Surgamus è feretro seu tumulo peccati. Surge qui dormis, & exsurge à mortuis, & illuminabit te Christus. Peccata nostra confiteamur: Dixi, Confitebor iniquitatem meam Domino, & tu remisisti impietatem peccati mei. Oremus ut nobis à Deo dimittantur, justorum & Ecclesiæ Matris intercessionem apud Deum adhibeamus. Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno. Timeamus ne in mortem peccati rursus incidamus. Evasimus semel, hætenus periculosos nosmetipsos inferamus, etsi iterum evasuri videmur. Plerique naufragio liberati, exinde repudium & navi & mari dicunt; & Dei beneficium, salutem suam scilicet, memoria periculi honorant. Laudo timorem, diligo verecundiam; nolunt iterum divina misericordiæ oneri esse: formidant videri * inculcare quod consecuti sunt: bona certè sollicitudine iterum experiri vitant quod

Institut. Concion. Par. II.

semel didicerunt timere. Ita modus temeritatis testatio est timoris. Timor autem hominis, Dei honor est. A Christo denique spiritualiter suscitati, & à peccato liberati, misericordiam ipsius laudemus, eique gratias agamus. Accepit autem omnes timor, & magnificabant Deum dicentes: Quia Propheta magnus surrexit in nobis, & quia Deus visitavit plebem suam.

DOMINICA XV. POST FESTUM
SS. TRINITATIS.

Cum intraret Jesus in domum cujusdam Principis Phariseorum Sabbato manducare panem, & ipsi observabant eum. Et ecce homo hydropicus erat ante illum. Luc. xiv.

Superbia, spiritualis hydropisis, Cor humanum inflat, ex corrupti humoris redundantia oritur, sitim parit inordinatam honorum & vanæ gloriæ. Hunc morbum Christus sanare venit. Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. Hydropicum sanat in domo Pharisei, quia per alterius ægritudinem corporis, in altero significatur ægritudo cordis. Quam ut curaret cælestis Medicus, parabolam proposuit invitatis, qui superbia tumentes, primos accubitus eligebant. Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne fortè honoratior te sit invitatus ab illo: & veniens is qui te & illum invitavit, dicat tibi: Da huic locum: & tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. Sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco. Vera humilitas in exteriori conversatione sine ulla affectatione se prodit. Qui ratione dignitatis suæ, muneris, status aut antiquitatis primi sedent, quia

lege aut consuetudine præscriptum est, animi præparatione ultimum locum tenere debent, seque omnibus postponere. Nec humiliationis timor, nec humanæ gloriæ desiderium nos impellere debet ut ultimum locum amemus, superiorem non quæramus, sed nihili nostri cognitio, pœnitentiæ spiritus, odium superbiæ, sincera humilitatis affectio, studium nos conformandi Christo qui propter nos è sinu Patris, è solio magnitudinis, gloriæ ac Majestatis suæ, in terras pro nobis descendit. *Exinanivit semetipsum formam servi accipiens*: Studium denique obediendi ejus Evangelio quod humilitatem docet, Mundi Sapientibus incognitam virtutem. *Vade, recumbe in novissimo loco*. Nobis convenit postremus locus ob naturæ vilitatem, pulvis nempe & cinis sumus. *Quis ego sum, Domine Deus* (aiebat Rex David) & *quæ domus mea, quia adduxisti me huc usque?*

2. Ob peccata præterita, sive quorum nobis conscii sumus, sive occulta. Quàm humiliter sentire de se debet peccator, cùm Apostolus pristinæ suæ conversationis memor dicat: *Ego sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quia persecutus sum Ecclesiam Dei?* 3. Ob infirmitatem & impotentiam ad bonum agendum vel cogitandum, si nobis ipsis relinquamur. Nam *Sine me nihil potestis facere* (ait Christus) *Non quòd sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est* (inquit Apostolus.) 4. Ob fortis nostræ æternæ incertitudinem. *Multi enim vocati, pauci electi*: ex illo fortè electorum felici numero non sumus: sunt alii, super quos in præsentem nos extollimus. *Tu fide stas: noli altum sapere, sed time...* *Qui se existimat stare, videat ne cadat*. Ob eorum fortè, quibus præponi volumus, præclarior-

res dotes, & majora merita. 6. Ob eorum qui in præsentem peccatores sunt, futuram sanctitatem, majoremque gloriam in Regno Dei illis quam nobis destinatam, *Amen dico vobis, quia publicani & meretrices præcedent vos in Regnum Dei*. 7. Ob exemplum Christi. 8. Ob veræ æternæque gloriæ promissionem ab ipso factam humilibus: & abjectionis opprobriique æterni minas superbis non semel intentatas: *Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus: Quia omnis qui se exultat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur*. Superbia, proclivis ad præcipitium via. *Dejecisti eos dum allevarentur*. Superbis Angelis Deus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos. Humilitas, gradus ad gloriam. *Quicumque humiliaverit se sicut parvulus iste* (ait Christus) *hic est major in regno celorum*. Magnus esse vis, à minimo incipe. *Cogitas magnam fabricam construere celsitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis*. Et quantam quisque vult & disponit super imponere molem edificii, tantò erit majus edificium, tantò altius fodit fundamentum. Et fabrica quidem cùm construitur, in superna consurgit: qui autem fodit fundamentum ad ima deprimitur. Ergo & fabrica ante celsitudinem humiliatur, & fastigium post humiliationem erigitur. Quod est fastigium construendæ fabricæ, quam molimur? Quo perventurum est cacumen edificii? Usque ad conspectum Dei. Eo ut perveniamus, fundamentum humilitatis in nobis fodiamus: *Quia omnis qui se humiliat, exaltabitur*. (Vide Lib. 3. Tractatu de Peccatis, Cap. 1. ab Articulo 1. ad 14.)

E A D E M D O M I N I C A.

Respondens Jesus dixit ad Legisperitos & Phariseos: Si licet sabbatum curare? Luc. xiv.

PRæceptum de sanctificatione Sabbati, quod tertium est in prima Decalogi tabula, Christianæ plebi interdum exponere Pastores & Concionatores Evangelici debent, ut in Religionis officiis plenè sit instituta. Quod quidem hodierni Evangelii occasione opportunè fiet, quo Christus illud Legisperitis & Phariseis explicare dignatus est. Explicandum autem, 1. Quis sit istius præcepti divini sensus: *Memento ut diem Sabbati sanctifices*: Quomodo externi, litteralis & ceremonialis Sabbati observantia Judæos duntaxat spectaret, spirituale autem Sabbatum ad Christianos etiam pertineat, (*Lib. 4. Tract. De Decalogo, Cap. 5. Art. 1. & 2.*) explicandum. 2. Cur Sabbati celebritas in Dominicam diem ab Apostolis translata sit. (*Ibidem, Artic. 3.*) Explicandum 3. Quibus Religionis officiis observanda sit Dominica dies, necnon Dies Festi, quorum observantiam præcipit Ecclesia. Omne servilis operis genus Dominicæ Festorumque dierum violat sanctitatem. Quæ opera necessitas à peccato iis diebus excuset? Venationes, mercatus & nundinæ, comessationes, choreæ, ludi scenici, & cujuscunque generis spectacula, Dominicis præsertim Festisque diebus illicita. (*Artic. 6. Regulis 1. 2. & 3.*) Præceptum de sanctificatione spirituali sabbati magis violare censendi sunt, qui Dominicis Festisque diebus lethale peccatum committunt, quàm qui quodvis opus corporale alias bonum & licitum faciunt. (*Regula 5.*) Dominicis Festis-

que diebus Missa audienda integra, attentè & devotè, extra peccati mortalis affectum, id est, animo poenitente Qui Missæ adest absque interna animi devotione & attentione, non satisfacit Ecclesiæ præcepto, quamvis cum externa devotione intersit. (*Regulis 6. & 8.*) Graviter peccant, qui cum peccati lethali affectu Missæ sacrificio Dominicis & Festis diebus interfunt. Christiani qui sacrificio Missæ interfunt, illud suo modo offerre debent cum Sacerdote Christiani quotquot adsunt Missæ sacrificio, Deo in sacrificium offeruntur. Christianos qui Missæ sacrificio interfunt, in eo statu esse optat Ecclesia, in quo spiritualiter communicare possint. Affectus igitur peccati deponendus est, ut Missa, sicut oportet, audiat. (*Ibidem, Regula 9.*) Conveniens Dominicæ diei, Festorumque sanctificatio postulat ut Fideles verbum Dei audiant, Vespertinis Officiis interfunt, in piorum librorum lectione, aliisque pietatis operibus sacros dies transigant. (*Ibidem, Regula 9.*) Christus sæpius morbos curare Sabbatis consueverat, obloquentibus licet ac frementibus Phariseis. Sabbato curavit hydropicum (*a.*) Mulierem incurvam, quæ omnino sursum aspicere non poterat (*b.*) Hominem habentem manum aridam (*c.*) Cæcum natum (*d.*) Languidum ad piscinam (*e.*) Ut indicaret sacris diebus unicuique in curam Animæ suæ esse incumbendum. *Si licet Sabbato curare?* Anima ex puteo, ex abyssu peccati per poenitentiam extrahenda. *Cujus vestrum asinus aut bos in puteum cadet, & non continuo extrahet illum die Sabbati?* Ad Ecclesiam, ad Agni Nuptias accedendum in spiritu humilitatis & in animo contrito, quia *Cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.*

a. Luc. 14.

b. Luc. 14.

c. Luc. 6.

d. Joan. 9.

e. Joan. 9.

Luc. 14.

Reficiendi pauperes. Dicebat autem Jesus & ei qui se invitaverat: *Cum facis prandium, aut coenam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites: ne forte te & ipsi invitent, & fiat tibi retributio: sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, & cecos. Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione justorum.* Attende tibi ipsi; Animæ tuæ morbos considera, conscientiam excute: *Miserere animæ tuæ placens Deo.* Si hydropicus es, sana tumorem, avaritiæ & superbiæ pravas affectiones depone. Si cæcus, vade ad natatorium Siloe, in Ecclesiam conveni ad audiendas non solum Prophetarum voces quæ per omne Sabbatum leguntur, sed vocem Dei in Filio suo nobis loquentis: accede ut illumineris. Si curarum terrenarum & negotiorum sæcularium pondere gravatus, curvam habes in terras animam, erige te, & Sacerdotem audiens dicentem: *Sursum corda;* ne fallaciter, sed sincerè verèque respondeas: *Habemus ad Dominum.* Si languidus es ac debilis, jubente Christo surge, tolle lectum tuum, peccati occasiones remove, ambula in via mandatorum Dei. Manum habes aridam, extende eam ad pauperes, eleemosynas eroga. Quod fortè in ludos, in commestationes, in voluptates effunderes, pauperibus distribue. Sic anima tua die Sabbati sanabitur. Frustra enim oras, si pauperes videns ante te stantes, eorum miseriæ pro viribus tuis non subvenis. *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non exaudietur.* Ecclesiæ ingressu indigni sunt, qui necessitatibus pauperum non subveniunt. *Ammonites & Moabites, etiam post decimam generationem, non intrabunt Ecclesiam*

Domini in eternum, (inquit Deus Israelitis) *quia noluerunt vobis occurrere cum pane & aqua in via, quando egressi estis de Egypto.* Diebus maxime Dominicis & Festis Beneficentiæ & communionis nolite oblivisci; talibus enim hostiis promeretur Deus. Sic animarum salutem æternamque remunerationem à Christo impetrabitis. Non enim injustus Deus, ut obliviscatur operis vestri, & dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius, qui ministrastis sanctis & ministratis.

DOMINICA XVI. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mente tua. Hoc est maximum & primum mandatum. Matth. xxij. 37. 38.

Cum Sadducæis Christus imposuisset silentium, & turbæ doctrinam ejus admirarentur, Pharisei invidia perciti, & gloriam Domini impatienter ferentes, consilium inveniunt, unumque è Secta sua Legis Doctorem ad eum mittunt, qui malis artibus, & quæstionibus maligna intentione propositis illum tentet, ex ejus responsis ansam calumniæ, si fieri possit, arrepturus. Tantum verò abest ut Jesus illi malam voluntatem exprobraret, ut potius illum benignè excipiat, eaque opportunitate utatur ad præcipua duo Religionis capita tradenda & explicanda, quarum unum fidem spectat, mores alterum. Primum est divinitatis Christi cognitio. *Quid vobis videtur de Christo? cujus filius est?* Alterum est mandatum de Deo diligendo ex toto corde, in tota anima, & in tota mente. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Christum per fidem cognovistis, quæ magna Dei gratia est,

tia est, in ipsum creditis, confite-
mini illum non solum esse filium
David, sed Filium Dei, Dominum
David & omnium creaturarum, de
quo intelligitur Psalmus ille Davidis,
quem in Ecclesia cani frequenter au-
ditis: *Dixit Dominus Domino meo,
Sede à dextris meis, donec ponam
inimicos tuos scabellum pedum tuo-
rum*. Sed credere in Christum non
sufficit ad salutem, nisi ejus mandata
servetis. *Hoc autem est maximum &
primum mandatum: Diliges Domi-
num Deum tuum ex toto corde tuo*.
Hoc præsentis Sermone vobis expli-
candum. 1. Amor Dei omnibus af-
fectibus nostris dominari debet. 2.
Actus divini amoris frequenter exer-
cere tenemur. 3. Omnia Dei man-
data ex amore implere.

I. Præceptum est humano cordi,
quod sine amore esse non potest,
ut Deum diligat amore omnibus ejus
affectibus dominante. (*Lib. 4. de
Decalogo, Cap. 2. Art. 10. Regula
1.*) Dilectio Dei nullum à se rivulum
duci extra patitur, cujus derivatione
minuatur (*Ibidem*.) Secutio Dei est
batitudinis appetitus. Eum sequi-
mur diligendo. (*Ibid.*) Nihil aliud
nobis est optimum, ad quod, post-
positis cæteris festinare oporteat,
quàm Deus. (*Ibid.*) Nihil nos sepa-
rat ab amore Dei, quamdiu ipsum
diligere volumus (*Ibid.*) Totus amor
noster in Deum colligendus. *Deus
zelotes* totum cor jure suo sibi ven-
dicat: Dæmon illud dividi postulat
ut meretrix illa ad Tribunal Salomo-
nis: *Nec mihi, nec tibi, sed divide-
tur*. Adulteri sunt, qui cor sum di-
videre volunt mundum inter & Deum.
*Adulteri, nescitis quòd amicitia hu-
jus mundi inimica est Dei? Quicum-
que ergo voluerit amicus hujus sæculi
fieri, inimicus Dei constituitur*. Quid
Deo amabilius? Quid melius? Quid
beneficentius? Amandus ergo ex to-

to corde ob summam suam & infi-
nitam bonitatem; amandus ob be-
neficia nobis collata. *Causa diligen-
di Deum, Deus est: Modus, sine
modo diligere*. Deus propter se ip-
sum diligendus, sive quia *nihil ju-
stius*; sive quia *nihil fructuosius*. Et
suo merito, & nostro commodo dili-
gendus est. Si Dei meritum quæri-
tur, cum ipsum diligendi causa quæ-
ritur, illud est præcipuum, quia *Ip-
se prior dilexit nos*. Dignus planè
qui redametur, præsertim si adver-
tatur *Quis, quos, quantumque ama-
verit*. Quis enim? Nonne is cui
omnis spiritus confitetur: *Deus meus*
*es tu, quoniam bonorum meorum non
eges?* Vera hujus caritas Majestatis,
quippe non quærentis quæ sua sunt.
Quibus autem tanta caritas exhibe-
tur? *Cùm adhuc inimici essemus, re-
conciliati sumus Deo*. Dilexit ergo
Deus, & gratis, & inimicos? Sed
quantum? *Sic Deus dilexit mundum,
ut Filium suum unigenitum daret*.
Meretur amari propter se ipsum Deus
& ab infideli: qui etsi nesciat Chri-
stum, scit tamen se ipsum. Proin-
de inexcusabilis est omnis etiam in-
fidelis, si non diligit Dominum Deum
suum ex toto corde, tota anima,
tota virtute sua. *Clamat nempe in-
tus ei innata & non ignota rationi
justitia, quia ex toto se illum dilige-
re debeat, cui se totum debere non
ignorat*. Quantò magis fidelis qui
Deum suum tenet vitæ suæ non so-
lùm gratuitum largitorem, largissi-
mum administratorem, pium conso-
latorem, sollicitum gubernatorem:
sed insuper etiam copiosissimum re-
demptorem, æternum conservatorem,
ditatorem, glorificatorem? Quid re-
tribuam Domino pro omnibus his?
. . . Si totum me debeo pro me fa-
cto, quid addam jam pro refecto, &
refecto hoc modo? Nec enim tam fa-
cile refectus, quàm factus: siquidem
non

S. Bernard.
Lib. de dili-
gendo Deo.
Cap. 1. 2. 3.

Psalm. 136

Rom. 8

Joan. 13

100. 12.

Reg. 3.

Job. 4. 4.

non solum de me, sed de omni quoque quod factum est, scriptum est: Dixit, & facta sunt. At verò qui me tantum & semel dicendo fecit, in reficiendo profectò & dixit multa, & gessit mira, & pertulit dura, sed & indigna. Quid ergo retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? In primo opere me mihi dedit, in secundo se: & ubi se dedit, me mihi reddidit. Datus ergo & redditus, me pro me debeo, & bis debeo. Quid Deo retribuam pro se? Nam etiam si me millies rependere possem, quid sum ego ad Deum?

Quisquis se ipsum, non Deum amat, non verè se amat. (Lib. 4. De Decalogo, Cap. 2. Art. 10. Regula 1.) Deus amandus dulciter, prudenter, fortiter. (Ibidem.)

II. Ad salutem pervenire non potest, qui nullum divini amoris actum exercuerit. (Ibid. Reg. 2.) Sine affectu interno amoris verus & spiritualis cultus Deo exhiberi non potest. (Ibid.) Magna Dei bonitas, qui se amari jubet à creatura sua. (Ibid.) Dei amore nihil magis necessarium, nihil magis justum. (Ibid.) Divini amoris actum non semel tantum in vita, sed sæpius homo exercere tenetur; immò quàm frequentissimè potest. (Regula 4.) Amor Dei vacare non potest (Ibidem.) Amoris Dei & amoris proprii characteres. (Ibid.) Totis viribus eniti debemus ut in justitia Christiana crescamus, quod fit Deum amando. (Ibidem) Deum non amat, qui alia re frui vult præter Deum. (Regula 5.) Nobis igitur exprobrari potest, quod Elias exprobravit Hebræis alienorum Deorum cultum cum veri Dei cultu conjungere volentibus? Usquequo claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini eum: si autem Baal, sequimini illum. Totum cor exigit Deus, alia re frui non patitur hominem quàm

se ipso. Itaque Si in toto corde vestro revertimini ad Deum, auferce Deos alios de medio vestri: & preparate corda vestra Domino, & servite ei soli.

III. Amor Dei fidelem parit in cæteris mandatis servandis diligentiam. . . . In aliis mandatis non servatur mandatum de Deo Diligendo, nisi illorum observatio prodeat ex radice caritatis. (Lib. 4. de Decalogo, Cap. 2. Art. 10. Regula. 1.) Amor in Legislatorem, facilem & gratam facit legem. (Cap. 1. Art. 4.) Via salutis angusta laboranti, lata amanti. (Ibidem.) Sarcina Christi sublevar. (Ibid.) Justa vita, cum volumus, adest. (Ibidem) Non est grave quod diligendo fit, non timendo. (Ibidem.) Divina mandata ex dilectione Dei observanda (Artic. 7.) Omnia accuratè implenda sunt. Nam Quicumque totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus. . . . Plenitudo legis dilectio.

DOMINICA XVII. POST FESTUM

SS. TRINITATIS.

Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua. Matth. ix. 2.

Paralyticus in lecto jacens, figura peccatoris ad omne opus bonum ac supernaturale per se invalidi. Solus Christus illum sanare potest. Illi offertur & commendatur per Ecclesiæ fidem, caritatem, & orationes. *Ecce offerebant ei Paralyticum.* Gratia Salvatoris adjutus, credens vera esse quæ divinitus revelata & promissa sunt, atque illud in primis, à Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem quæ est in Christo Jesu, & peccatorem se intelligens, ad Dei misericordiam considerandam se convertendo, in spem erigit.

erigitur, fidens Deum sibi propter Christum propitium fore: illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipit; ac propterea movetur adversus peccata per odium ac detestationem sinceram; Sacerdotem adit, singula peccata sua illi confitetur; pro illis satisfacere spondet divinæ justitiæ, prout illi præscribit: Absolvitur, peccatorum veniam obtinet. *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua.* Plenè perfectèque à spirituali Paralyti sanatum esse, compertum & exploratum est, si surgat, stetque in pedes suos rectus, si terræ non adhæreat amplius, si peccandi proximas occasiones dimittat; & tollat ac removeat quicquid amabat perversè, renunciet creaturis, rebus omnibus, in quibus pravo quiescebat affectu.

Psalm. 40. 4. Universum stratum ejus versasti in infirmitate ejus. Cum paret gratiæ jubenti ut his sublati ac procul remotis; in via mandatorum Dei ambulet, in domum interiorum cordis sui se recipiat, ibique Deum inveniens in eo quiescat; tunc verè sanatus est. Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam. Et surrexit, & abiit in domum suam. Magnas igitur gratias Deo agere debemus, qui potestatem remittendi peccata Ecclesiæ suæ dedit, ac Sacerdotibus commisit. Videntes turbae timuerunt & glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.

Remissio peccatorum Dei propria... Quid complectatur? In die judicii perficienda & consummanda est, & in iis quidem solis quibus in hac vita poenitentiam agentibus in Ecclesia Catholica peccata remissa fuerint. De peccatorum remissione tria credenda sunt. *Quod peccatorum remissionem sola à Deo possit elicere cordis vera conversio. 2. Quòd non aliibi quàm in solo gremio Catholice Materis dimitti possint peccata conversis.*

3. *In presenti tantum seculo remissionem omnium peccatorum conversis posse concedi.* Hæc decimus Apostolici Symboli complectitur Articulus, quo Remissionem peccatorum nos credere profitemur. (*Lib. 1. Theolog. Dogm. & Moral. Quæst. 2. Art. 9.*) In hac vita de remissione peccatorum nostrorum securi esse nunquam debemus: sed semper timere, & poenitentiam continuam agendo Deum glorificare. *De propitiato peccato noli esse sine metu.* Gregoria nobilis femina Imperatricis Cubicularia scripserat ad S. Gregorium Magnum, se illi importunam fore, quoad usque scriberet sibi esse revelatum dimissa esse ejus peccata. Respondit Sanctus Pontifex: *Rem difficilem & inutilem postulasti. Difficilem quidem, quia ego indignus sum cui revelatio fieri debeat. Inutilem verò, quia secunda de peccatis tuis fieri non debes, nisi cum jam in die vite tue ultimo plangere eadem peccata minime valebis. Quæ dies quousque veniat, semper suspecta, semper trepida metuere culpas debes, atque eas quotidianis fletibus lavare. Certè Paulus Apostolus jam ad tertium cælum ascenderat, in Paradisum quoque ductus fuerat, arcana verba audierat, quæ homini loqui non liceret: & tamen adhuc trepidans dicebat: Castigo corpus meum, & servituti subjicio, ne forte aliis prædicans, ipse reprobus efficiar. Adhuc timet, qui jam ad cælum ducitur, & jam timere non vult qui adhuc in terra conversatur? Perpende, dulcissima filia, quia mater negligentia solet esse securitas. Habere ergo in hac vita non debes securitatem, per quam negligens reddaris. Scriptum est enim: Beatus vir qui semper est pavidus. Et rursus scriptum est: Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. In paucis ergo hujus vite tempore mentem vestram necesse est ut tremor*

Eccli. 1. 5.

Lib. 6. In
dia 15. E-
pist. 22.

Prov. 28.

Psalm. 2.

S. Fulgent.
Lib. 1. De
Remiss.
Peccato

mor teneat; quatenus per securitatis gaudium sine fine postmodum exultet. Ad extremum usque vitæ diem agenda pœnitentia est. Christiana vita perpetua pœnitentia esse debet (inquit Sacra Synodus Tridentina Sessione 14. in Doctrina de Sacramento Extremæ Uctionis.)

DOMINICA XVIII. POST FEST.

SS. TRINITATIS.

Simile factum est regnum calorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo. Matth. xxij. 2.

AB æterno Deus naturam humanam, Ecclesiam & Animas sanctas prædestinavit ut eas Filio suo copularet. Naturam humanam illi conjunxit velut sponsam in Incarnatione: Ecclesiam in cruce: Animam in justificatione. Ad spirituales illas nuptias Filii Dei omnes vocati estis, confidite: Pauci electi, timete. *Multum vocati: Ite ad nuptias, parate vos ut Sponsum recipere, ut ad convivium cæleste admitti valeatis. Parete gratiæ Dei multis modis vocanti, Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra.* Non solum servos misit, sed ipse in mundum venit Regis Filius, Christus Filius Dei, ut sponsam sibi quæreretur. *Exultavit ut gigas ad currendam viam: à summo celo egressio ejus ... Et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.* Clarificavit ignobilem, divinæ confortem faciens naturæ divina filiatione nobilitavit: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus.* Sordidam, fœdamque lavit, ægram curavit; *Lavit à peccatis, in sanguine suo, speciosam effecit, ornavit, ditavit pauperem, omnia bona sua cum illa communicans.* Cor suum ipsi dedit, mittendo Spiritum Sanctum, corpus & sanguinem

suum illi tradidit, instituendo Eucharistiæ Sacramentum. Arcana sua illi revelavit per fidem. Regnum æternum & delectationes in dextera sua usque in finem, seu absque fine ipsi promisit, qui fidelis est & verax. *Flores (inquit) apparuerunt in terra nostra.* Quid cælesti sponso cum terra? *Magnificavit Dominus facere nobiscum.* Multum illi cum terra, quia multum cum sponsa, quam de terris sibi adciscere placuit. *In terra nostra.* Non planè principatum sonat vox ista, sed consortium, sed familiaritatem. *Tanquam sponsus hoc dicit, non tanquam Dominus.* Conditor est, & consortem se reputat. *Amor loquitur, dominum nescit.* Amori cedit majestas: Neminem suspicit amor, sed ne despicit quidem. Omnes ex æquo intuetur qui perfectè se amat, & in se ipso cellos humilesque contemperat: Nec modò pares, sed unum eos facit. Ne Deus quidem ab hac amoris regula excipitur. Nam *Qui adheret Deo, unus Spiritus est.* Quid mirum? Ipse factus est tanquam unus ex nobis. Minus dixi, non tanquam unus, sed unus. Parum est parem esse hominibus, homo est. Inde terram nostram vendicat sibi, sed quasi patriam, non quasi possessionem. Quidni vendicet? Inde illi sponsa, inde substantia corporis. Inde sponsus ipse, inde duo in carne una. Si caro una, cur non & patria una. *Cælum celi Domino, terram autem dedit filiis hominum.* Ergo Ut filius hominis hereditat terram, ut Dominus subjicit, ut conditor administrat, ut sponsus communicat. Dicendo nempe, in terra nostra, *Proprietatem profecto abnuat, societatem non respuit.* Verùm non terram istam quam pedibus corporeis calcamus, sed meliorem patriam, terram viventium, regnum calorum sponsæ suæ servat Filius. Ibi nuptiæ Agni cum Animabus

S. Bernard.
Serm. 99. in
Ganticis

1. Cor. 6.

Psalm. 113.

lan-

sanctis consummabuntur. Ibi accipient coronam vitæ, coronam immarcescibilem, & incorruptam de manu Domini. Ibi Regem in decore suo videbunt, ab ubertate domus ejus inebriabuntur, & torrente voluptatis potabuntur, manna vitæ saturabuntur, æterna, quæ Angelorum cibus est, veritate. Exultabunt in gloria, lætabuntur in cubilibus suis. Ad cæleste illud nuptiarum convivium vocati sumus à Christo, qui animas nostras sibi desponsavit imméritas, *In misericordia, & miserationibus, in fide, & in sempiternum*, quantum ex parte sua est. Nuptiale vinculum non dirimit, nisi anima fornicetur, & post alios amatores vadat. *Tantum pignus dedit, non timeat sponsa ne deseratur a Sponso: Non dimittit pignus suum. Quod pignus dedit? Sanguinem suum fudit. Quod pignus dedit? Spiritum Sanctum misit. Talia pignora dimittet ille Sponsus? Si non amaret, talia pignora non daret.* Cur & nos non amamus, ingrati? Vocamur ad nuptias, Judæis substituti (nam ex Gentibus vocati sumus) & tamen imitamur Judæos, qui ad nuptias quas fecit Deus Filio suo, venire noluerunt; alius in villam suam abiit, sæculi voluptates, lenocinia sensuum & cupiditatum, vitam mollem, delicatam, otiosam agit: Alius vadit ad negotiationem suam, terrenis curis ac negotiis occupatus & immerfus, rerum ac bonorum temporalium amore illigatus, de vita æterna bonisque cælestibus non curat. Alii per Prædicatores & Pastores opportunè importunè vocati, significantes Dei nomine quia *Omnia parata sunt*, non solum servos ejus contumeliis afficiunt, sed Filium ipsum Dei rursus peccatis suis crucifigunt & Spiritui Dei intus per sanctas inspirationes illos vocanti resistendo contu-

meliam faciunt. Quid inde eveniet? Dei nostri, Regis nostri qui est in Sancto bonitas & misericordia in indignationem & furorem convertetur: Malos Christianos perdet, gravioribusque suppliciis afficiet quam Judæos, quorum civitatem & Rempubli- cam funditus evertit. *Rex autem eum audisset, iratus est: Et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos, & civitatem illorum succendit.*

Ne verò præsumamus ad æternum Sponsi convivium nos admissum iri, quia in Christum credimus: Nihil enim nobis proderit, nisi habuerimus vestem nuptialem, caritatem, opera bona; nisi exspolietur nos veterem hominem, & induamur novum. *Induimini Dominum Jesum Christum.* Hæc vestis est nuptialis. Hac induti sumus in Baptismo. *Quotquot enim baptizati estis, Christum induistis.* Sed pretiosam illam innocentiae vestem amiserunt, quicumque in mortale peccatum post baptismum lapsi sunt. Unum superest vestis nuptialis recuperandæ medium, pœnitentia, quæ mundat animam, & vestimenta alba illi restituit, quibus induta recipiatur à Sponso. *Qui viderit, sic vestietur vestimentis albis, & non delebo nomen ejus de libro vitæ, & confitebor nomen ejus coram Patre meo, & coram Angelis ejus.* Etsi à Sponso recesserit infidelis Anima, recipitur cum redit, quæritur, invitatur, prævenitur ut redeat. Animæ reditus, conversio ejus ad Verbum, reformandæ per ipsum, conformandæ ipsi. In quo? In caritate. *Talis conformitas maritat animam Verbo, cum cui similis est per naturam, similem ipsi se exhibet per voluntatem, diligens sicut dilecta est.* Ergo si perfecte diligit, nupsit. Multæ animæ Christo desponsatæ sunt in fide, multæ etiam in caritate, quæ tamen ipsi conjunctæ non erunt in æter-

num,

Osce 2.

S. August.
in Psal. 90.
Ser. 2. n. 12.

Rom. 13. 14.

Galat. 3. 27

Apocal. 3.

S. Bernardi
Serm 81 in
Cantica.

Ritual.

2. Petri I.
10. 21.

num, quia vocatae quidem sunt, sed non electae: Temporales sunt; sponsae Christi sunt secundum praesentem iustitiam, sed non secundum praedestinationem aeternam: Quia vestem nuptialem usque ad finem vitae non servant, in caritate non perseverant, non implent quod ipsis in baptismo praeceptum est: *Accipe vestem candidam, quam immaculatam perferas ante tribunal Domini nostri Jesu Christi.* Multi vocati, sperate. Pauci electi, timete ne ex felici illo numero non sitis, quod culpa sanè vestra continget. Praeparate vos ad nuptias Agni, vestem nuptialem semper habere curate; *Satagite ut per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis: Hac enim facientes, non peccabitis aliquando. Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in aeternum regnum Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi.*

DOMINICA XIX. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Erat quidam Regulus, cujus filius infirmabatur Capharnaum. Hic cum audisset quia Jesus adveniret à Judaea in Galileam, abiit ad eum, & rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium ejus. Incipiebat enim mori. Joan. iv. 46. 47.

Miraculum duplex à Christo Jesu editum hodiernae diei Evangelium nobis ponit ob oculos, unum in filio Reguli, qui lethali febre laborans, mortique proximus erat: Alterum in ipso Regulo, qui pro filii sanitate & incolumitate supplicaturus ad Salvatorem accessit. In illo sanavit infirmitatem corporis: In isto periculosiorem aegritudinem cordis, scilicet incredulitatem. Christum in curatione morborum corporis ali-

quid posse credebat Regulus, miracula ejus audiverat in Judaea, & in Galilaea edita: Prophetam, virum sanctum, mirabilium operum patratorem illum aestimabat: alioqui illum non rogasset ut sanaret filium suum: Sed illum esse Messiam à Deo promissum, verumque Deum non credebat, siquidem Christi praesentiam corporalem filio suo curando necessariam judicabat, nec ubique praesentem esse immensa & omnipotenti virtute. *Rogabat eum ut descenderet, & sanaret filium ejus.* O quantum distabat ab illo Centurione, qui Jesu in domum suam descendere volenti ut puerum paralyticum sanaret, respondit; *Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, & sanabitur puer meus.* Neque etiam credebat Jesum habere imperium vitae & mortis; siquidem ejus praesentiam & operam frustra fore aestimabat, si filius suus moreretur antequam in domum suam veniret. *Domine, descende prius quam moriatur filius meus.* Verisimile est hunc Judaeum fuisse, & filium Abrahæ secundum carnem: Sed Abrahæ filius non erat secundum fidem, à sancti illius Patriarchæ dispositione longè remotus, qui filium suum unigenitum ac dilectum offerre in holocaustum à Deo jussus, statim ad opus se accinxit, *Fide obtulit Abraham Isaac, arbitrans quia & à mortuis suscitare potens est Deus.* Quamobrem Christus qui Centurionis fidem miratus est & commendavit, dicens; *Non inveni tantam fidem in Israel;* incredulitatem Regulo exprobravit. *Nisi, inquit, signa, & prodigia videritis, non creditis.* Verumtamen ipsius incredulitati medetur, cum de filii incolumitate certiores ipsum facit, & solo verbo, absens licet, restituit illi subito sanitatem. *Dicit illi Jesus: Vade, filius tuus vivit.*

Matth. 28.

Hebr. 11.
18. 19.

vit. Credidit homo sermoni quem dixit ei Jesus, & ibat. Imperfecta tamen erat & infirma Reguli fides. Servis enim occurrentibus, & nuntiantibus quod filius ejus viveret ac benè valeret, adhuc dubitabat utrum vi naturæ, an Christi verbo sanatus esset; unde servos interrogavit, qua hora melius se habuisset. Qui cum horam indicassent qua illum dimisit febris; cognovit quia illa hora erat, qua dixit ei Jesus, *Filius tuus vivit. Et credidit ipse, & domus ejus rota...*

Ex Evangelio hodierno docemur. 1. Ad Deum accedendum esse per fidem, & quidem firmiorem fide Reguli. 2. Ab ipso petenda esse majora & excellentiora bona, quam sanitatem corporis, aliaque commoda temporalia. 3. Curam omnem adhibendam esse à patribus-familias, ut eorum familia Deo serviat, fidemque in Christum sanctis operibus comprobet.

Heb. 11. 6. I. *Sine fide impossibile est placere Deo. Accedentem enim ad Deum oportet credere quia est, & quia inquirentibus se remunerator sit. Credere oportet ubique præsentem, omnia scientem, omnia operantem, omnipotentem. Credere quod in ipso vivimus, movemur, & sumus: Quod Non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus: Omnia autem nuda sunt & aperta oculis ejus: Quod ipse operatur omnia in omnibus. Si Deum ubique præsentem credamus, & cogitemus, peccatum semper cavebimus, tanquam sub oculis summi Judicis positi. Quem times, major est omnibus. Ipse timendus est in publico, ipse in secreto. Procedis, videris; intras, videris: Lucerna ardet, videt te; lucerna extincta est, videt te: In cubiculum intras, videt te; in corde versaris, videt te. Ipsum time, illum cui cura est ut videat te:*

S. August. Serm. 131. aliàs 46. de Verb. Dom.

& vel timendo castus esto. Aut si peccare vis, quare ubi te non videat, & fac quod vis. Si præsentem ubique credas, & fidei oculis intuearis, illumque invoces ut fortitudinem tuam ac refugium tuum: si in Deo, non in te ipso confidas, ad illud Spiritus Sancti oraculum attendens: Qui confidit in cogitationibus suis, impiè agit, à febris cupiditatis & libidinis, Christi verbo & gratia sanaberis. Si credis, hoc donum Dei est, ne glorieris; si fides tua infirma est, ad Christum accede, qui ipsam augebit, modò ipsi obedias. Dic cum patre pueri à dæmonio muto vexati: Credo, Domine; adjuva incredulitatem meam. Et cum Apostolis: Adauge nobis fidem. Fons orationis fides. Quis enim orat quod non credit? Ergo ut oremus, credamus; & ut ipsa non deficiat fides, qua oramus, oremus. Fides fundit orationem, fusa oratio fidei impetrat firmitatem. Fidem, spem, caritatem, continentiam, humilitatem, victoriam tentationum, donum perseverantiæ, vitam æternam à Deo in oratione postulemus. Bona temporalia, ut sanitatem, absolutè non postulemus, sed quatenus ejus voluntati placet, quatenus ejus gloriæ, ac æternæ saluti nostræ conducibile est.

Prov. 12. 4.

Marc. 9. 24.

Luc. 17. 6.

S. August. Serm. 115. aliàs 36. de Verb. Dom.

II. Salus animæ præcipuè optanda & petenda. Dicendum Deo: *Salva animam meam, quia peccavi tibi.* Id verò negligunt homines, de corporis incolumitate pro se ac suis anxie solliciti: Cum tamen morbi plerumque sint ad salutem æternam utiliores, quàm florens & firma valetudo. Patres & matres, qui pro filiorum vestrorum valetudine ad Christum confugitis, & Sanctorum patrocinia quæritis, cum illi periculose ægrotant; pro illorum verò conversione vota facere negligitis: Feliciores æstimate cum egrotant, quàm cum prospera valetudine fruuntur, qua

Psal. 40. 5.

S. August.
Tract. 7. in
Joannem.

qua sæpius abutuntur ad Deum offendendum. *Quàm multi egrotant in le-
cto innocentes; & si sani fuerint, pro-
cedunt ad scelera committenda? Quàm
multis obest sanitas? Latro qui proce-
dit ad faucem occidere hominem, quan-
tò illi melius erat ut egrotaret? Qui
noctu surgit ad fodiendum parietem
alienum, quantò illi melius si febribus
jactaretur? Innocentiùs egrotaret,
sceleratè sanus est. Novit ergo Deus
quid nobis expediat: Id agamus tan-
tùm ut cor nostrum sanum sit à pecca-
tis. Infirmiorem corporis pari ma-
gis expedit fortè viro tuo, aut filio
tuo, quàm ab ea liberari. Nescis quan-
ta sit putredo interioris hominis, quam
secare vult cælestis Medicus. Nonne
novit modum quo id faciat, quò us-
que faciat? Numquid ululatus ejus qui
secatur, retrahit manus Medici arti-
ficiosè secantis? Ille clamat: Ille se-
cat. Crudelis qui non audit claman-
tem, an potius misericors, qui vulnus
persequitur ut sanet egrotum? Plurimum
ex Africa Christianorum fidem laudat
S. Augustinus quòd Evangelium ad ca-
put applicarent, cùm ipsis dolebat
caput, vel febribus laborabant; quam-
vis ad hoc non sit factum Evangelium.
Si ergo (inquit) ad caput ponitur ut
quiescat dolor capitis; quantò ma-
gis ad cor ponendum est ut sanetur à
peccatis? Ponatur ad cor, ut sanetur
cor. Cordis sanitas primò procuran-
da, & à Deo præcipuè petenda est.*

III. Curam omnem adhibere debent
patres familias, ut familia sua, ut fi-
lii & domestici in Christiana fide opti-
mè instituti sint, ipsos mittendo ad
Catecheses & ad Conciones; curan-
do ut pios libros legant, vel eorum
lectionem audiant, qua ad pietatem
informentur; cum illis sæpe collo-
quendo de Deo rebusque divinis, &
Christianæ vitæ officiis: satagendo ut
matutina vespertinaque oratio in fa-
milia fiat: ut Sacramenta frequen-

tent, ut sobrii sint, pudici, ad om-
ne bonum opus parati. *Credidit ipse,
& domus ejus tota.*

Vitiosi servi, qui emendari nolunt,
è familia ejiciendi. Illos ejicitis si
vobis fideles non fuerint: Non cura-
tis si Deo sint infideles. Davidis Re-
gis affectum induite: *Non adhesit mi-
hi cor pravum: declinantem à me ma-
lignum non cognoscebam. Detrahen-
tem secretò proximo suo hunc persequen-
bar. Superbo oculo, & insatiabili cor-
de, cum hoc non edebam. Oculi mei
ad fideles terræ, ut sedeant mecum:
Ambulans in via immaculata, hic mi-
hi ministrabat. Non habitabit in me-
dio dor us mee qui facit superbiam:
Qui loquitur iniqua, non direxit in
conspectu oculorum meorum.* Imitandum
Constantii patris magni Constantini
exemplum, qui explorata domestico-
rum suorum fide, eos omnes ejecit
ex Aula, quos ad idololatriam pro-
pensos; illos in obsequio suo retinuit,
quos in Christianæ Religionis profes-
sione constantes expertus est. *Nam
quomodo, inquit, fidem erga Princi-
pem suum servaturi sunt, qui erga
Deum perfidi esse deprehenduntur?* Il-
los verò quos Deo dignos esse con-
staret, eodem erga Principem animo
futuros esse affirmans, protectores at-
que imperii ipsius custodes constituit,
ejusmodi homines inter præcipuos ami-
corum & maximè necessarios haben-
dos esse dicens, multoque pluris æsti-
mandos quàm maximarum opum the-
sauros. Refert Eusebius libro 1. *De
Vita Constantini, Cap. 16.*

DOMINICA XX. POST FESTUM
SS. TRINITATIS.

Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: Nonne ergo oportuit & te misereri conserui tui, sicut & ego tui misertus sum? Et iratus Dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet univsum debitum. Sic & Pater meus celestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris. Mat. xviii. 32. 33. 34. 35.

PEccata nostra debita vocantur, quod illis tanquam ære alieno obstricti divinæ justitiæ teneamur. (Lib. 5. Theol. Dog. & Moral. Cap. 2. Art. 8.) Servus decem millia talenta Domino suo debens, omnium hominum figura est; Rex, Christi typus. Assimilatum est regnum calorum homini Regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis, & cum capisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. Quot peccata commisimus, tot talentorum debitores sumus. Nemo nostrum est qui dicere non debeat cum Davide: *Iniquitates meae supergressæ sunt caput meum: & sicut onus grave gravata sunt super me* (Isai. 37. 5.) *..... Circumdederunt me mala quorum non est numerus, comprehenderunt me iniquitates meae, & non potui ut viderem. Multiplicate sunt super capillos capitis mei: & cor meum dereliquit me.* Accuratam & severam omnium debitorum rationem à nobis exiget Christus, cum in generali, tum in privato judicio. Omnes nos manifestari oportet ante Tribunal Christi; ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. Non habemus unde solvamus quod debemus Deo
Institut. Concion. Pars II.

propter peccata nostra. Nos ipsos ut servos, ut vilia mancipia dæmoni vendidimus propter temporale commodum, propter momentaneam voluptatem. Deus propter peccata nostra nobis iratus, minatur se nobiscum acturum summo jure, nisi ejus divinæ Majestati faciamus satis. Una superest carcerem & supplicia inferni evadendi via, si coram Domino corde contrito & humiliato procidamus; Si misericordiam ejus oratione fervente imploremus: Si ad ejus patientiam cum spe firma confugiamus: Si voluntatem ac propositum sincerum habeamus ejus justitiæ satisfaciendi per poenitentiam: Non quasi ex nobis habentes unde solvamus, sed ex meritis & sanguine Christi, & ex gratia Dei qui dives est in misericordia. *Procidens autem servus ille, orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Hæc si facimus, miserebitur nostri Dominus noster, debitum omne dimittet; omnia peccata condonabit. *Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me, & peccatorum non recordabor.* Solus Deus, cui proprium est misereri & parcere, delet iniquitates nostras; non propter aliquam ex parte nostra rationem, sed propter solam bonitatem suam & magnam misericordiam: Delet non unum aut alterum peccatum, sed innumera, sed omnia: Et ita delet, ut eorum non recordetur. *Misertus autem Dominus servi illius, dimisit eum, & debitum dimisit ei.*

Verùm frustra speramus Deum nobis peccata remissurum, si adversus proximos conservosque nostros inhumani, duri, & immisericordes simus. *Judicium enim sine misericordia illi qui non fecit misericordiam.* Lethalis obdurationis contra misericordiam rei sunt, qui pauperibus peccuniam mutuam dare, nisi sub fœnoris sive

T usura-

1 Isai. 37. 5.

Isai. 39. 13.

2. Cor. 5. 10.

Isai. 43. 15.

Jacob. 2. 13.

usurarum conditione, renuunt: Vel in extrema necessitate constitutis dare mutuum nolunt, quod nulla spes recuperandæ sortis affulgeat. (*Lib. 3. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 6. Art. 9. Regula 1.*) Lethalis obdurationis adversus misericordiam reus est creditor, qui debitorem, quem solvendo non esse constat, urget, opprimitque ut solvat, nec inducias ipsi concedit. (*Regula 16.*) Lethalis obdurationis adversus misericordiam reus est, qui agrorum suorum aut vinearum colono sive conductori pensionem non remittit pro rata gravis incommodi sive damni ex sterilitate, aut alio casu fortuito, absque ipsius coloni seu conductoris culpa, aut vitio rei contingente. (*Reg. 18.*) Debitores nostri sunt, quicumque nobis injuriam aliquam irrogarunt. Et hoc debitum ex misericordia remittendum est; si debita nostra nobis à Domino remitti volumus. Injuriarum condonatio, conditio est adjecta postulacioni veniæ, ex institutione Christi. *Dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris.* Patrum cum Deo facimus in oratione. (*Lib. 5. de Oratione, Cap. 2. Art. 8.*) Vindicta aut vindictæ libido, semper malæ sunt: Proindeque inimicos ulcisci numquam licet: Injurias illatas condonare, semper & ubique necesse est. (*Lib. 3. De Peccatis, Cap. 11. Art. 2. Regula 7.*) Ad omne genus injuriarum perferendum & condonandum Christianus paratus esse debet. (*Ibidem.* Quandoque gravius illius qui injuriam ulciscitur, peccatum est, quàm illius qui injuriam intulit. (*Ibidem.*) Ad debita conservis & proximis nostris dimittenda nos excitare debet. 1. Exemplum Dei debita nostra nobis misericorditer condonantis. *Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: Nonne ergo oportuit*

& te misereri conservi tui, sicut & ego tui misertus sum? 2. Ecclesiæ offensio, mœror & gemitus, cum videt quædam è membris suis adversus alia insurgere, fratres à fratribus durè & inhumanè tractari; unum membrum alterius malis non compati. *Videntes autem conservi ejus quæ fiebant, contristati sunt valdè.* 3. Indignatio Domini, & pœnæ immisericordibus paratæ. *Et iratus Dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum.* Sic & Pater meus celestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

DOMINICA XXI. POST FESTUM SS. TRINITATIS.

Reddite quæ sunt Caesaris Caesari, & quæ sunt Dei Deo. Matt. xxij. 21.

Christiana Religio omnes vitæ humanæ status, omnium ordinum homines ad vitam æternam dirigit; omnibus sua præscribit officia, quid Deo, quid sibi, quid proximo debeant. *Sobriè & justè & pie vivamus in hoc sæculo;* ait Apostolus. Pietas omnia hominis erga Deum; sobrietas, omnia hominis erga seipsum; justitia, omnia hominis erga proximum officia complectitur. Superioribus præscribit quomodo subditos regere, subditis quomodo parere Superioribus debeant, ut Deus honoretur in omnibus & ab omnibus, Reique publicæ utiliùs consulatur Religione divina, quàm Politica humana. Quamobrem S. Augustinus egregiè refellit impios quosdam Politicos, qui Christianam Religionem Reipublicæ perniciosam esse contendebant. *Qui doctrinam Christi, inquit, adversam dicunt esse Reipublicæ, dent exercitum talem quales doctrina Christi esse milites jussit, dent tales provinciales, tales*

Tit. 2. 12

S. August.
Epist. 138.
alias 5. ad
Marcellin.

tales maritos, tales conjuges, tales parentes, tales filios, tales dominos, tales servos, tales Reges, tales Judices, tales denique debitorum ipsius fisci redditores & exactores, quales esse precipit doctrina Christiana, & audeant eam dicere adversam esse Reipublicæ: immo verò non dubitent eam confiteri magnam, si obtemperetur, salutem esse Reipublicæ. Præcipua duo homines officia Christus in hodierno Evangelio docet: Quid Regi, quid Deo debeant: Obedientiam Regi debitam non obesse cultui & obedientiæ Deo debitæ, cum Deus jubeat ut Reges vereamur, eisque pareamus: Sed nec obedientiæ ac reverentiæ officia Regibus exhibenda impedimento esse debere, quin Deum supremo cultu, amore, & obsequio honoremus. Reddite ergo quæ sunt Cæsaris Cæsari, ut cives Reipublicæ terrestris: & quæ sunt Dei Deo, ut cives Reipublicæ cælestis.

I. Honor & obedientia Principibus debentur. (*Lib. 4. Theolog. Dogmat. & Moral. de Decalogo, Cap. 6. §. 4*) Tributa Principibus debentur. (*Ibidem, & Cap. 9. Art. 3. Regula 15.*) Preces ad Deum pro Principibus fundendæ. (*Ibidem.*) Majori caritate diligendi sunt, propter Deum, ejus vice præsunt hominibus, non adulandi.

II. Reddere Deo debemus quicquid ab ipso habemus: ab illo habemus omnia, animam, corpus, vitam, bona interiora, exteriora. Totum cor ipsius est, totum illi reddere debemus, eum diligendo ex toto corde. Totum postulat, sibi que vendicat Deus zelotes. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Deum ne ex toto corde diligitis? Num de ipso frequenter cogitatis, dicentes cum

Psalm. 15. 8.

sum offendere timetis? Num ipsi coniungi desideratis, in hac vita velut in loco exiliigementes, & dicentes cum Propheta: *Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est?* Ipsiusne legem exquirimus & amamus præ rebus omnibus temporalibus, cum eodem Propheta dicentes: *Bonum mihi lex oris tui super millia auri & argenti: Quam dulcia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo! . . . Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam, & custodiam illam in toto corde meo.* Divites terræ, num divitias à Deo acceptas illi redditis per manus pauperum? *Reddite quæ sunt Dei Deo?* Eleemosyna debitum est, justitia est: rapinæ rei estis, nisi pauperibus erogetis. *Reddite.* Patres & matres, num filios à Deo acceptos illi redditis, ipsos ad pietatem instituendo? *Reddite quæ sunt Dei Deo.* An talenta, sanitatem, tempus, vitam, quæ omnia à Dei bonitate accepimus, ejus gloriæ consecramus? *Reddite.* Deo timorem, amorem, obsequium debemus. *Nobis timor Dei omnis in amore est: metum ejus dilectio perfecta consummat. Dilectionis autem nostræ in eum hoc proprium officium est, parere monitis, statutis obtemperare, pollicitis considerare. Audiamus ergo Scripturam dicentem: Et nunc, Israel, quid Dominus Deus tuus petit à te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, & ambules in viis ejus, & diligas eum, ac servias Domino Deo tuo in toto corde, & in tota anima tua: custodiasque mandata Domini, ut bene sit tibi.*

Psalm. 119. 7.

Psalm. 112. 8.

S. Hilarius Tract. in Psalm. 127.

Deut. 10. 12. & 13.

DOMINICA XXII. POST FEST.
SS. TRINITATIS.

Cum venisset Jesus in domum Principis, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem, dicebat: Recedite, non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cum ejecta esset turba, intravit: & tenuit manum ejus. Et surrexit puella. Matt. ix. 23. &c.

Mors justorum, somno similis est propter spem beatæ Resurrectionis, & consecutionem cœlestis beatitudinis statim post mortem, si nullum ipsis peccatum expiandum, aut peccati pœna luenda supersit.

Psal. 126. 3. Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hereditas Domini filii merces. Infideles & impii fidem & prædicationem resurrectionis irrident: Sed eam Christiani credunt, profitentur & sperant. *S. August. Propria fides Christianorum, Resurrectio mortuorum.* Ideo Christus mortuos suscitavit, ut fidem resurrectionis mortuorum, quam prædicabat, his miraculis confirmaret. Hanc veritatem quam in Symbolo Apostolico profiteamur, opportunè vobis explicandam suscipio, sumpto ex Sancti Evangelii hodierna lectione themate. I. Resurrectionis omnium hominum certissima est & inconculsa veritas, utpote à Deo revelata, rationique conveniens: Simpliciter igitur ac firmiter credenda est. II. Varia erit resurgentium conditio, quam sibi quisque bonis vel malis operibus procurat. Nam *procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vite: qui verò mala egerunt, in resurrectionem judicii.* III. Otiosa igitur & sterilis in nobis esse non debet Resurrectionis fides.

I. Resurrectionis futuræ veritas firmissimis argumentis probata. (*Lib.*

1. De Fide & Symbolo, Quæst. 5. Art. 12. §. 1.) Cur carnis potius, quam hominum resurrectionem in Symbolo confiteamur? (*Ibid. §. 2.)* Omnes & singulos homines cum eodem corpore, & quidem integro, resurrekturos fides Catholica docet, unumquemque in proprio sexu. (*Ibid. §. 3.)*

II. *Omnes resurgemus, sed non omnes immutabimur.* Resurgent omnium corpora immortalia, sed reproborum corpora in opprobrium, miseriam, & supplicium æternum: Electorum verò in vitam, gloriam, & felicitatem æternam... Corporum gloriosorum dotes, impassibilitas, claritas, agilitas, subtilitas, explicantur *eiusdem Articuli §. 4. n. 3. 4. 5. & 6.*

III. Fructus ex hoc fidei Articulo colligendi. 1. Deo gratiæ maximæ sunt agendæ, qui Mysterium istud Mundi Sapientibus absconditum nobis revelavit. 2. Fides resurrectionis consolari nos debet in morte propinquorum & amicorum, & in omnibus vitæ hujus ærumnis & calamitatibus. *Scio quòd Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum: & rursus circumdabor pelle mea, & in carne mea videbo Deum meum. Quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspiciunt, & non alius: reposita est hæc spes mea in sinu meo.* 3. Satagere debemus ut vitæ innocentia, bonisque operibus digni simus resurrectione vitæ. (*Ibid. §. 4. nu. 1. 2. 3. & 4.)* Illi soli ad vitam resurgent, qui iusti fuerint, & in iustitia ad finem usque perseveraverint. *Beatus & sanctus, qui habet partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem, sed erunt Sacerdotes Dei & Christi, & regnabunt cum illo.* Primam illam resurrectionem, quæ initium est ac pignus adoptionis perfectæ filiorum, gratia Christi Salvatoris operetur: Sed prius ejicienda turba.

1. Cor. 15. 51.

Iob. 19. 26. 27.

Apoc. 22. 6.

Ioan. n. 5.

turba est, ejiciendus creaturarum amor, compescendus cupiditatum tumultus, illusiones sæculi repellendæ, omnia spiritalis resurrectionis impedi-
menta removenda, ut solus intret Jesus in cor nostrum. *Et cum venisset Jesus, & vidisset tibicines & turbam tumultuantem, dicebat: Recedite.* Cum autem intraverit, necesse est ut voluntatem peccatoris velut mortuæ puellæ manum teneat, moveat, in eoque velle & facere misericorditer operetur. *Et cum ejecta esset turba, intravit: & tenuit manum ejus. Et surrexit puella.* Denique ubi spiritaliter resurrexerit peccatrix anima, bonum Christi odorem in Ecclesia diffundere sanctis operibus, misericordias Domini grato animo prædicare debet. *Et exiit fama hæc in universam terram illam.* Nihil nobis, totum Deo adscribendum & dandum.
Psalm. 118. Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam.

E A D E M D O M I N I C A.

Princeps unus accessit, & adorabat Jesum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, & vivet. Matth. ix. 18.

Vitam diuturnam omnes desiderant, citò mori pauci sunt qui non metuant. Vita nec in ærumna constitutis est odio. In turba falsorum Numinum Romanis unus fuit, quem *Viduum* dixere, quòd anima corpus viduaret. Hunc extra muros colebant, ne illius Mysteria homines conturbarent, qui summo vitæ desiderio capiuntur. De quo S. Cyprianus lib. De Idolorum vanitate: *In tantum, inquit, Deorum vocabula apud Romanos finguntur, ut sit apud illos & Viduus Deus, qui anima corpus viduet, qui quasi feralis & fune-*
Institut. Concion. Pars II.

bris intramuros non habetur, sed foris collocatur, & nihilominus quia extorris factus, damnatur potius Romana Religione, quàm colitur. Verumtamen sancta mors optanda magis est quàm vita.

1. Vivere est semper mori; & longior vita, diuturna mors est. Ipse quotidianus defectus corruptionis (inquit S. Greg. Mag.) *quid est aliud quàm quedam prolixitas mortis?* Misérias hujus vitæ lacrymæ nascentium augurantur. *Infans vagitu vitam salutat, & de prospectu lacrymabilis vitæ augurem incommodorum vocem illam flebilem emittit.* Mors sancta finis malorum est & calamitatum: *Absterget Deus omnem lacrymæ ab oculis eorum, & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra.* Vita laboriosa. *In laboribus à juventute mea, inquit Propheta, sive secundum vim Hebraici Textus, Expirans sum à juventute mea: QUID est diu vivere, nisi diu torqueri?* Sed mors sancta finis omnium laborum est: *Ut requiescant à laboribus suis.* (Apocal. 14. 13.)

2. Vita exilium & captivitas est, mors libertas. Hinc S. Ambrosius ex definitione mortis, quæ est solutio animæ & corporis, nos in hac vita vinculis alligatos teneri colligit, quæ cum soluta fuerint, tunc perfecta laus sacrificabitur, secundum illud Prophetæ oraculum: *Dirupisti vincula mea, tibi sacrificabo hostiam laudis.*

3. Vita mari tempestatibus agitato & scopulis pleno similis, ob varios errores, pericula, tentationes continuas. *In via hac qua ambulabam, absconderunt laqueum mihi.* Ideo Sanctus Simeon lætus de morte proxima, & de vicina accersitione securus, accepit in manus puerum Jesum, & benedicens Deum, exclamavit & dixit: *Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace, probans scilicet atque con-*
testans,

Hom. 17.

Tertull. lib. de Anima.

Apocal. 21. 4. sal. 87. 16.

S. August. Serm. 84. alias 111. De Tempore.

Lib. de bono Mortis cap. 1.

Psalm. 115. 17.

Psalm. 141. 4.

S. Cyprian. lib. de Moral.

testans, tunc esse servis Dei pacem, tunc liberam tranquillamque quietem, quando de istis mundi turbinibus extracti, sedis & securitatis aeternae portum petimus, quando expuncta hac morte ad immortalitatem venimus... Iterum videbo vos, & gaudebit cor vestrum, ait Christus Discipulis suis. Cum ergo Christum videre, gaudere sit: quæ cecitas animi, quæ dementia est, amare pressuras & poenas & lacrymas Mundi, & non festinare potius ad gaudium quod nunquam possit auferri? . . . Mori plane timeat, sed qui ex aqua & Spiritu non renatus, gehennæ ignibus mancipatur. Mori timeat, qui non Christi cruce & passione censetur. Mori timeat, cui hoc mora longiore confertur, ut cruciatus ejus & gemitus interim differatur.

4. Mors terminus est peccatorum, eoque nomine optanda magis quam vita diuturnior. Misericordia Dei factum est, inquit S. Ambrosius, ut homo post peccatum morti esset obnoxius, *Ne quò esset vita diuturnior, eò fieret culpa numerosior: passus est igitur Dominus subintrare mortem, ut culpa cessaret.* Bona incerta, peccata certa, saltem venialia, sine quibus justī non vivunt. Amara quidem est mors impio, sed tamen amarior vita quam mors. *Gravius est enim ad peccatum vivere, quam in peccato mori: quia impius quamdiu vivit, peccatum auget; moriatur, peccare desinit.* Plerique criminum suorum absolutione letantur: si emendaturi sunt, rectè: si perseveraturi in eis, stultè: quia longè illis plus damnatio profuisset, ne incrementa facerent peccatorum. Hinc de omnibus pronuntiat Sapiens: *Melior est dies mortis die natiuitatis.*

5. Vita præsens peregrinatio est: Mors justorum transitus est ad patriam. *Hæu mihi, quia incolatus meus*

prolongatus est! ait Propheta. Vel, secundum textum Hebræum: *Hæu mihi, quia peregrinor in exilio!* Vitam nihil aliud quam peregrinationem esse, suadere voluit sapientissimus ille Rechabitarum Pater Jonadab, qui filiis suis ac posteris interdixit ne commodas ac deliciosas domos inhabitarent, immò præcepit ut totam vitam in tabernaculis transigerent. *Domum non edificabitis, sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ, in qua vos peregrinamini.* Voluit Deus festum Tabernaculorum à Judæis quotannis celebrari, ut doceret nos hic mansionem permanentem non habere. *Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus.* Prima virtus, immò tota virtus, peregrinum esse & hospitem super terram (ait Sanctus Joannes Chrysostomus.) Hospes non capitur amore hospitii, quantumvis amœnum sit, quòd brevi tempore sit in eo mansurus: Sic amore hujus mundi capi non debemus. *Charissimi mi, nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, caritas Patris non est in eo.* Hospes sibi suppellectilem hospitii velut propriam non usurpat, utpote cujus usus ad breve tempus illi concessus est, non dominium. Sic rebus hujus mundi inhærere non debemus, quibus ad breve tempus nobis usus à Deo datus est, & quas non sumus nobiscum ablaturi, cum ex hoc sæculo migrabimus. *Et qui utuntur hoc mundo, quasi non utantur.* Nonne peregrinum se confessus est Jacob coram Pharaone? *Dies, inquit, peregrinationis meæ centum triginta annorum sunt, parvi & mali.* Nonne David Rex Propheta ait: *Advena ego sum apud te, & peregrinus?* Nonne S. Paulus Apostolus de antiquis Justis ait: *Juxta fidem defuncti sunt non acceptis repro-*

Lib. de libo.
no mortis

Eccles. 7. 2.

Jerem. 35.

Heb. 13. 14.

1. Joan. 2.

17.

1. Cor. 7. 31.

Genes. 47.

8.

Psal. 38. 13.

Heb. 11. 13.

repromissionibus, sed à longè eas aspi-
cientes & salutantes, confitentes quia
peregrini sunt, & hospites super ter-
ram? Nonne S. Petrus Christianorum
omnium officium esse prædicat, ut
se peregrinos super terram agnoscant?

2. Petri 2. *Obsecro vos tamquam advenas & pe-
regrinos, abstinere vos à carnalibus
desideriis.* Christianorum discipli-

na, via dicitur: *Ut ubicumque inve-
nisset hujus via viros.* Christus ipse
peregrinus fuit super terram. Cum
sit enim ab æterno *Sinus paterni in-
quilinus*, ut ait antiquus Auctor Ec-
clesiasticus, *A summo cælo egressus,*
exultavit ut gigas ad currendam
viam.

6. Per vitam prolixiorē beatitu-
do retardatur. *Fuerunt mihi lacrymæ
meæ panes die ac nocte* (inquit Pro-
pheta) *dum dicitur mihi per singulos
dies. Ubi est Deus tuus? Hæc recor-
datus sum, & effudi in me animam*

meam. Hinc Apostolus Sanctus Pau-
lus suspirabat: *Desiderium habens dis-
solvi & esse cum Christo.* . . . *Mi-
hi enim, inquit, vivere Christus est,*
& *mori lucrum.* Hoc desiderio suc-
census Sanctus Joannes, Apocalyp-
sym suam finivit: *Amen, veni, Do-
mine Jesu.* Christiani qui diu vivere
desiderant, orationis Dominicæ peti-
tioni, *Adveniat regnum tuum,* con-
tradiciunt. *Quid ergo oramus & peti-
mus ut adveniat regnum celorum, si
captivitas terrena delectat? Quid
precibus frequenter iteratis rogamus
ut acceleret dies regni, si majora de-
sideria & vota potiora sunt servire
istic diabolo, quam regnare cum Chri-
sto?* (inquit Sanctus Cyprianus.)
Ejus est in mundo velle remanere,
quem mundus oblectat. Porro cum
mundus oderit Christianum, quid a-
mas eum qui te odit, & non magis
sequeris Christum qui te redemit &
diligit? Quis non peregrè constitu-
tus properaret in patriam regredi?

S. Cyprian.
lib. de Mor-
talit.

Quis non ad suos navigare festinans,
ventum prosperum cupidius optaret,
ut velociter charos liceret amplecti?
Patriam nostram paradisum compu-
tamus, parentes Patriarchas habere
jam cœpimus, quid non properamus
& currimus ut patriam videre, ut
parentes salutare possimus? Refert
ibidem S. Cyprianus, cuidam Africa-
no Episcopo animam agenti, atque
commeatum poscenti, insigni specie
ac proceritate juvenem apparuisse,
eique voce terribili ac minaci dixit,
le: *Pati timetis, exire non vul-
tis, quid faciam vobis? Quæ ver-
ba, inquit S. Cyprianus, audivit
non sibi ille, sed nobis, ut dum
Sacerdotem Dei, qui commeatum
petebat, increpatum esse comperi-
mus, quid cunctis expediat, agno-
scamus.*

Tria sunt quæ mortem Sanctorum
pretiosam faciunt, *Quies à labore,*
gaudium de novitate, securitas de
aternitate. Justi morte nascuntur, fi-
ne inchoant, & in cœlis lucent qui
in terris putabantur extincti. Non
diu, sed bene vivere optandum est,
ut æternum ac beatè vivere possimus.
Diu vixit, qui innocenter & sanctè
vixit. *Consummatus in brevi exple-
vit tempora multa.* Qui malè vixit,
censendus est parum vixisse, quamvis
plurimos ætatis annos expleverit. *Viri
sanguinum & dolosi non dimidiabunt
dies suos.* Saul duobus annis regna-
se dicitur super Israel, licet multis
annis regnaverit. Illo quippe solum
tempore dicitur regnasse, quo justè
vixit. Illo ergo solum tempore nos
vixisse gaudeamus, quo innocenter &
humiliter viximus. Nam illa tempo-
ra quæ in sæculi vanitate & fluxa
carnis vita consumpsimus, quasi per-
dita minimè memorantur.

S. Bernard.
Serm. 64.
De Diver-
sis.

Sap. 4. 13.

Psalm. 54. 24.
1. Reg. 13.

Antiquus
Pater lib. 5.
Commen-
tat. in 1.
Regum, c.
3. Inter o-
pera S. Gre-
gorii.

Seneca, cujus sententiæ penè Chri-
stianæ, pudore suffundit diuturnæ
magis quam probæ vitæ amatores.

Seneca libi
de vitæ
Brevitate.

» Satis longa vita, inquit, & in maxi-
» marum rerum consummationem da-
» ta est, si tota bene collocaretur.
» Non accepimus brevem vitam, sed
» fecimus, nec inopes ejus, sed pro-
» digi sumus. Nemo invenitur qui
» pecuniam suam dividere velit: Vi-
» tam unusquisque permultis distri-
» buit. Adstricti sunt in continendo
» patrimonio: Simul ad temporis ja-
» cturam ventum est, profusissimi in
» eo, cujus unius honesta avaritia
» est..... Omnia tamquam mortales
» timetis: Omnia tamquam immor-
» tales concupiscitis. Audias pleros-
» que dicentes: A quinquagesimo in-
» otium secedam, sexagesimus annus
» me ab officiis dimittet.... Non
» pudet te reliquias vitæ tibi reser-
» vare, & id solum tempus bonæ
» menti destinare, quod in nullam
» rem conferri possit? Quam serum
» est tunc vivere incipere, cum desi-
» nendum est! Vivere tota vita dis-
» cendum est: & quod magis for-
» tasse miraberis, tota vita disce-
» dum est mori. Non est quod quem-
» quam propter canos aut rugas pu-
» tes diu vixisse: Non enim ille diu
» vixit, sed diu fuit. Quid enim si
» illum putes multum navigasse,
» quem sæva tempestas a portu ex-
» ceptum huc & illuc tulit, ac vi-
» ribus ventorum ex adverso furen-
» tium per eadem spatia in orbem e-
» git? Non ille multum navigavit,
» sed multum jactatus est. Nemo
» quam benè vivat, sed quamdiu, cu-
» rat: Cum omnibus possit contingere
» ut bene vivant; ut diu, nulli.

Epist. 22.

DOMINICA XXIII. ET ULTIMA

post Festum

SS. TRINITATIS.

*Cum videritis abominationem desola-
tionis stantem in loco sancto, qui
legit intelligat: Tunc qui in Judea
sunt, fugiant ad montes: Et qui in
tecto, non descendat tollere aliquid
de domo sua. Mat. xxiv. 15. &c.*

Signa funesta desolationis. Jerusalem
paucos movent, quia hæc omnia
transierunt. Desolatio Ecclesiæ in per-
secutione Antichristi paucos afficit,
quia proximè futura non videtur, sed
multum adhuc remota: Verum stu-
pendum est quod Animæ desolatio-
nem à peccato Christiani non timeant,
cujus tot exempla præ oculis habe-
mus, cujus principium in nobis est;
cujus abominationem Prophetæ, Scri-
pturæque omnes nobis repræsentant
& exponunt. Abominatio desolatio-
nis stat in loco sancto, in Anima Chri-
sti sanguine redempta, & per baptis-
mum sanctificata, in corpore conse-
crato ut Dei templum esset. Quam
multiplex in omnibus Ecclesiæ ordini-
bus & statibus abominatio! in statu
Ecclesiastico nundinationes beneficio-
rum, Ecclesiasticarum dignitatum am-
bitio, coacervatio beneficiorum con-
tra sacros canones, residentia con-
temptus & neglectus, bonorum Eccle-
siasticorum abusus, abominatio est de-
solationis. In omni statu, Commu-
niones indignæ, aliaque sacrilegia, abo-
minationes sunt desolationis; avaritia
quæ est idolorum servitus, impudici-
tia qua unusquisque propriæ libidinis
adorat simulacrum, abominatio est
desolationis. His abominationibus ple-
nus est mundus, propterea judican-
dus & damnandus à Deo. Quamo-
brem illis qui salvi esse volunt, fu-
giendum est. Societas peccatorum fu-
gienda.

Psalm. 1. 1. 2. gienda : *Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentiae non sedit: Sed in lege Domini voluntas ejus &c.* Mundo ejusque moribus, pompis ac vanitatibus renunciandum est. *Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea...* Cum viro innocente innocens eris, & cum perverso perverseris. Fugendum, quia *Mundus totus in maligno positus est.* Peccati occasiones deferendae, abrumpendae amicitiae quae nos à Deo separant & avocant, atque ad peccatum inducunt, *Tunc qui in Judaea sunt, fugiant ad montes.* Deo inhærendum per amorem, ad aeterna bona suspirandum est. Si bona terrena concupiscimus, eisque inhæremus, si honores saeculi, si voluptates consectamur, adhuc in Judaea, in terra maledicta & peritura sumus. *Quae sursum sunt querite; ubi Christus est ad dexteram Dei sedens: Quae sursum sunt sapite, non quae super terram.* Nostra conversatio sit in coelis.

Verum ubi fugerimus, cum in montem vel in tectum per amorem Dei, per virtutum Christianarum exercitia, per rerum caducatum & periturarum contemptum & fastidium fuerimus evecti, ne descendamus, quia in via virtutis non progredi, reverti est. In bono stabiles simus & immobiles. *Qui enim perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Plurimi sunt qui magnarum solemnitatum tempore in montem fugere, pravam saeculi conversationem deferere videntur, bona aliqua opera faciunt: sed citò descendunt, & pristinum fervorem remittunt; quibus Spiritus Sanctus per os S. Joannis in Apocalypsi ait: *Habeo adversum te, quod charitatem tuam primam reliquisti. Memor esto itaque unde excideris: Et age poenitentiam, & prima opera fac. Sin autem, venio tibi, & movebo canda-*

labrum tuum de loco suo, nisi poenitentiam egeris. Terrestri domui hujus habitationis, corpori nostro non inhærendum; veteris hominis indumenta quae exspoliavimus ut Christum indueremus, nusquam resumenda sunt. *Et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: Et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam.*

Miseri, quos carnalia desideria, & nimia rei familiaris cura mundum Deo inimicum fugere prohibet, ac de salute animae suae serio cogitare. *Vae autem pregnantibus & nutriendis in illis diebus.* Pregnantes sunt (inquit S. August.) qui spe intumescunt; nutriendes seu lactentes, qui jam adepti sunt quod concupiverant. Etenim mulier pragnans in spe tumet filii, nondum videt filium: Quae autem jam lactat, amplectitur quod sperabat. Concupisti villam proximi; sed iste proximus dives est, non indigens, habens honorem, habens etiam potentiam, à ejus fortè etiam potentia tibi metuendum sit, non de illius fundo aliquid sperandum: Nihil sperans non concipit, non est pragnans anima. Si verò juxta vicinus sit pauper, qui vel in necessitate positus est, ut possit vendere, vel premi potest, ut cogatur vendere, injicitur oculus, speratur villa: Imprægnata est anima, sperat se posse adipisci villulam & possessionem vicini pauperis. Et cum patitur iste pauper necessitatem, venit ad ditio-rem vicinum suum, cui fortè obsequi solet, cui deferre, cui venienti assurgere, quem inclinato capite salutare: Da mihi, rogo te, patior necessitatem, ungeor à creditore. Et ille, Non habeo modò. Si vellet vendere, haberet... Non speremus, non concupiscamus res alienas, & imprægnati tumeamus: nec perveniamus ad illas, & eas adipiscendo tamquam filios osculemur. *Vae enim pregnantibus & nutriendis in illis diebus.* Mutandum est cor,

S. August.
in Psalm. 39.

Matth. 10.
12.

Apocal. 2.
4. & 5.

Coloss. 3:2-3. est cor, levandum est cor, non hic habitandum corde: *Sursum corda ... Quae sursum sunt sapite, non quae super terram. Mortui enim estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Non enim apparet quod vobis promissum est, & jam paratum est, sed non videtis. Imprægnari vis, hinc imprægnare; ipsa sit spes tua: Certus erit partus tuus; non abortivus; non temporalis: amplecteris quod pepereris in æternum.

Nec magnæ solemnitates, nec occasiones extraordinariæ, nec languentis & pigræ senectutis tempus expectandum est, ut salutis nostræ impedimenta removeamus, & bonis operibus vacemus. Orationi jugiter ac ferventer incumbendum, implorandum gratiæ auxilium, ut qui nihil boni per nos ipsos operari possumus, omnia per ipsam possimus. *Ora te autem, ut non fiat fuga vestra in Hyeme vel Sabbato.* Ergo dum tempus habemus, operemur bonum. Ambulemus, dum lucem habemus, ne tenebræ nos comprehendant. Venit dies mortis, dies particularis iudicii, ad ipsam nos præparemus. *De die illa & hora nemo scit.* Ignoratur ultimus dies, ut observentur omnes dies. *1. Thessal. 2. &c.* *Dies Domini sicut fur in nocte, ita veniet. Cum enim dixerint, Pax, & securitas; tunc repentinus eis superveniet interitus sicut dolor in utero habenti, & non effugient. Vos autem, fratres, non estis in tenebris, ut vos dies illa tamquam fur comprehendat: Omnes enim vos filii lucis estis, & filii diei: Non sumus noctis, neque tenebrarum. Igitur non dormiamus, sicut & ceteri, sed vigilemus & sobrii simus. Si sciret pater familias qua hora fur veniret, vigilareret utique, & non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati, inquit Christus, quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet. Subitus erit, repentinus,*

inexpectatus, terribilis instar fulguris ejus adventus. *Sicut fulgur exit ab Oriente, & paret usque ad Occidentem, ita erit & adventus Filii hominis.* Matth. 24:27.

E A D E M D O M I N I C A.

Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio Mundi usque modo, neque fiet. Mat. 24: 21.

MUltiplex tribulatio in die furoris Domini. Prima, quæ iudicium præcedet: Secunda, quæ comitabitur: Tertia, quæ subsequetur. Iudicium præcedent signa terribilia, Antichristi persecutio omnium atrocissima. Hæc tribulatio Dei misericordia electis ad exercitationem & coronam; reprobis ad ruinam iusto Dei iudicio vertetur: *Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro, sed propter electos breviabuntur dies illi ... Surgent Pseudo-Christi & Pseudo-Prophetae: Et dabunt signa magna & prodigia, ita ut in errorem inducantur, (si fieri potest) etiam electi ... Sol obscurabitur, & Luna non dabit lumen suum, & stellæ cadent de celo, & Virtutes cælorum commovebuntur.* Tribulatio tremendum iudicii diem concomitans & solos reprobos oppressura, multiplex erit. 1. Ex præsentia, maiestate & potentia Iudicis severissimi, & tunc inflexibilis; & ejus crucis in cælo apparentis conspectu. *Et tunc parebit signum Filii hominis in cælo: Signum crucis, quam contempserint, & cujus inimici fuerint reprobi: Et videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa.* Matth. 24:22.

Reprobi videbunt Judicem potentissimum, supremum, quem nihil latere potest, qui Spirituum ponderator, & scrutator est cordium. Iudicem, de quo scriptum est: *Dilexisti iustitiam,* Prover. 16:21.

tiam, & odisti iniquitatem: Judicem, quem toties & tam graviter offenderunt, iterum crucifigentes. *Videbunt in quem transfixerunt.* Si fratres Josephi, qui eum vendiderant, voce dicentis, *Ego sum Joseph,* quasi fulmine percussi, non poterant respondere, *Nimio terrore correpti:* Quantum erit terror reproborum, cum vocem Christi exprobrantis, judicantis, & damnantis audient? *Quis poterit cogitare diem adventus ejus, & quis stabit ad videndum eum?* Si voce placida respondens, *Ego sum,* cohortem militum prostravit judicandus, quid faciet judicaturus? Tunc optabilius illis erit montium ruina opprimi, quam stare coram Jesu Christo summo Judice. Tunc dicent montibus & petris: *Cadite super nos, & abscondite nos à facie sedentis super thronum, & ab ira Agni: Quoniam venit dies magnus iræ ipsorum: & quis poterit stare?* Secunda tribulatio reproborum, erit in resurrectione corporum, quæ resumere horrebunt, refugient, & cogentur, deformia, horrida, tenebrosa, cum miseris illis animabus æterno igne torquenda. Tertia tribulatio erit confusio publica & opprobrium sempiternum ex omnium

Joan 19. 47.
Genes. 45.
Malach 3.
Apocal. 6.
16. 17.

criminum suorum manifestatione coram generali omnium hominum qui unquam vixerint conventu. *Omnes nos manifestari oportet ante tribunal Christi; qui Illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium.* Quarta tribulatio reproborum, erit ex electorum aspectu, quos videbunt rapi obviam Christo in æra, semper cum Domino futuros, Aquilarum instar, renovatis & gloriosis corporibus: *Ubicumque fuerit corpus, ibi congregabuntur & aquile.* Videbunt illos instar ficuum frugiferarum Vere novo renascentium, gratiæ & gloriæ virore ac decore nunquam defecturo conspicuos. *Ab arbore autem fici discite parabolam.* Ipsi verò reprobi erunt instar ficuum sterilius & maledictarum, ex quibus fructus non nascetur in sempiternum, *Excidentur, & in ignem æternum mittentur, à Deo separati, à consortio justorum sine spe exclusi.* *Ite maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis ejus.* Hæc postrema tribulatio reproborum nunquam finienda. Vide *Lib. 1. Theol. & Mor. Quæst. 2. Art. 8.* & Ideam Concionis in Dominica 1. Adventus.

2. Cor 5. 10.
1. Cor. 4. 5.
Matth. 24. 28.
Ibid. v. 31.
Matth. 24. 10.

FINIS PARTIS SECUNDÆ.

INSTITUTIONIS CONCIONATORUM PARS TERTIA.

S I V E

Concionum Ideæ pro Solemnitatibus Sanctorum.

IN FESTO S. ANDREÆ.

*Mihi absit gloriari nisi in Cruce
Domini nostri Jesu Christi
.... Galat. vj. 14.*

Mat. 4. 18.

Sanctus Andreas à Christo Jesu mirabiliter vocatus, vocationi fideliter obedivit; omnia reliquit, Dominum secutus est ad mortem us-

que Crucis. S. Joannis Baptistæ discipulus erat, à quo primam Christi cognitionem accepit, illum indigitante, & dicente: *Ecce Agnus Dei.*

Joan. 1. 36.

Quod cum audivisset, Jesum cum altero condiscipulo ex Joannis Schola secutus est. *Conversus Jesus, & videns eos sequentes se, dicit eis: Quid queritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, ubi habitas? Dicit eis: Venite, & videte. Venerunt, & viderunt ubi maneret, & apud eum manserunt die illo.* Sapientis consilium secutus est Andreas, di-

Eccli. 6. 36.

centis: *Si videris sensatum, evigila ad illum, & gradus ostiorum illius exterat pes tuus.* Quàm beatum diem duxerunt, quàm beatam noctem! Quis est qui nobis dicat quæ audie-

S. August.
Tract. 7. in
Joan.

rint illi à Domino? *Ædificemus & nosmetipsi in corde nostro, & faciamus domum quò veniat ille, & doceat nos, colloquatur nobis.*

A Christo didicit Andreas Mystrium Crucis, cujus Amator, Prædicator, & Martyr, per ipsius Christi gratiam effectus est. *Mihi absit gloriari, nisi in Cruce Domini mei Jesu Christi.* Crucem tulit in corde per amorem; in ore per prædicationem; in corpore per martyrium. Cor succensum habuit amore Crucis; linguam consecratam prædicatione Crucis; corpus consummatum Martyrio Crucis.

I. Christum velut Agnum qui peccatum Mundi sanguine suo expiaturus erat, à Joanne demonstratum, secutus, ab illo Crucem amare didicit, cujus amore Christus ipse è sinu Patris in terras descenderat, salutem nostram per Crucem operaturus. Amoris indicium, ardens desiderium est. Quàm ardens in Christo Jesu desiderium Crucis! *Baptismo (inquit) habeo baptizari, & quomodo coarctor donec perficiatur?* Hanc ob causam Petrum à Cruce subeunda ipsum deterere volentem dura increpatione correxit; *Vade post me Satana, inquit, scandalum mihi es; quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed quæ hominum.* Ideo proposito sibi gaudio sustinuit Crucem, quasi summam votorum suorum consecutus.

Luc. 12. 50.

Mat. 16. 23.

Hebr. 12. 2.

Christum Jesum imitatus Andreas, Crucem ardentissimè desideravit, illamque

S. Bernard.
Serm. 2. de
S. Andreæ

namque velut dilectam Sponsam con-
spiciens, amantissimis verbis salu-
tavit. *O Crux* (inquit) *diu deside-*
rata, & jam concupiscenti animo præ-
parata, securus & gaudens venio
ad te, ita & tu exultans suscipias
me, discipulum ejus qui pependit in
te, quia amator tuus semper fui, &
desideravi amplecti te. Ex abundan-
tia cordis os locutum est, & *Cari-*
tas quæ fervebat in corde, quasi scin-
tillas quasdam ardentissimas emitte-
bat in voce. Unde in homine nova
hæc exultatio & lætitia hætenus inau-
dita? A Spiritu Sancto, qui adju-
vabat infirmitatem ejus, per quem
diffundebatur in corde ipsius caritas
fortis ut mors, imò fortior morte,
Amator, inquit, tuus semper fui,
& desideravi amplecti te. Fratres,
Ignis vibrans est, non lingua loquens:
& si lingua, certè ignea est. O Si
Christi Spiritum haberemus, Cru-
cem cum Andrea desideraremus,
amaremus, cum gaudio amplecte-
remur, non fugeremus, non fastidi-
remus, non horreremus. *Quicumque*
Christi spiritum non habet, hic non
est ejus. Num dicere potestis, Chri-
stiani Auditores; *Nos autem non*
accepimus Spiritum hujus mundi, sed
Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus
quæ à Deo donata sunt nobis? Amor
Crucis, testimonium Spiritus inha-
bitantis. Hunc amorem, hunc Spi-
ritum saltem desiderate, sine inter-
missione petite. Nullum presentie
ejus certius testimonium est, quàm
desiderium gratie amplioris. Petite, &
accipietis. Deus non negabit peten-
tibus, qui etiam non petentes pro-
vocat & hortatur ut petant. *Si vos*
(inquit) cum sitis mali, nostis bona
data dare filiis vestris: Quantò magis
Pater vester de cælo dabit Spiritum
bonum petentibus se? Spiritus bonus
est, qui nos amare facit & deside-
rare quod Christus desideravit &

amavit, non terrenas opes, non sæ-
culi voluptates, mundique gaudia,
non vitam mollem & delicatam, non
honores & celsitudinem terrenam;
sed crucem, paupertatem, humilia-
tionem, pœnitentiam.

II. Beatus Andreas non solum cor
habuit succensum amore Crucis, sed
& linguam prædicatione Crucis con-
secratam. Omnes Apostoli *Christum*
Crucifixum, & verbum Crucis prædi-
carunt; quod pereuntibus quidem stul-
titia est, iis autem qui salvi fiunt,
Dei virtus est: Sed singulari quadam
& eximia ratione S. Andreas Prædi-
cator & Apostolus Crucis fuit. Hac
Prædicatione Sythiam & Achaiam
Christi subjecit Imperio. Urbem Je-
richo Sacerdotes Arcam fœderis fe-
rentes, tubisque clangentes septem
diebus circumviverunt, & muri ejus
ad Arcæ præsentiam & tubarum so-
nitus ceciderunt. S. Andreas, ex
quo Spiritum Sanctum cum cæteris
Apostolis accepit, Christi Crucem
velut arcam fœderis apud Gentes
Barbaras prædicatione sua circumtu-
lit, tubæ Evangelicæ clangore, septi-
formis Spiritus Sancti virtute edito,
mœnia superbæ infidelitatis disjecit.
Nec verò tempus expectavit quo
Christus consummatis salutis nostræ
Mysteriis Apostolos in orbem univer-
sum misisset Legem Evangelicam præ-
dicaturos, ut Apostolatium exerceret
suum. Ut primum vocatus est, Apo-
stolicum munus obire cœpit, Chri-
sto ad Apostolicum Collegium con-
gregandum ac formandum adiutor
fuit, à Domino electus est ut pri-
mum velut lapidem in Ecclesiæ ædi-
ficio collocaret; siquidem Petrum fra-
trem suum adduxit ad Jesum. *Invenit*
hic primum fratrem suum Simonem,
& dicit ei: Invenimus Messiam (quod
est interpretatum Christus.) Et ad-
duxit eum ad Jesum. Intuitus au-
tem eum Jesus, dixit: Tu es Si-
mon.

1. Cor. 1. 23.
& 18.

osus. 6. 20.

Joan. 1. 41.
42.

Rom. 8. 9.

1. Cor. 1. 12.

Matth. 7.
12.

B. Petrus
Damiani
Serm. 1. de
S. Andrea.

Apud Pho-
rium in Bi-
blioth.
Cod. 269.

Ephes. 3.
18, 19.
S. August.
Epist. ad
Honoratū,
& Enarr.
in Psal. 103.
Serm. 1. n.
14.

B. Petrus
Damiani,
Serm. 1. de
S. Andrea.

mon filius Jona : Tu vocaberis Ce-
phas, quod interpretatur Petrus. Ec-
ce Andreas inter ipsa novi tyrocinii
sui rudimenta fructificat, & Verita-
tis jam predicator efficitur, cujus ad-
huc vix erat auditor. Novus Disci-
pulus factus, non est propria salute
contentus, condiscipulos querit, ad
lucrandos alios fraternus se amor ex-
tendit. Thesaurum reperit, gaudet
aliis prodere; furtum putat illum sine
consortibus possidere. Hinc in Andrea
laudem Hesychius Hierosolymitanus.
Presbyter ait: Sacra illa tuba Andreas,
primus Apostolorum fœtus, prima Ec-
clesiæ columna, ante Petrum petra,
fundamenti fundamentum, initii pri-
mitiæ, vocans antequam vocaretur,
adducens antequam adduceretur, E-
vangelium cui nondum credebatur præ-
dicavit, & fratri, prius quam disce-
ret, vitam revelavit.

Prædicatio Crucis, doctrina est
humilitatis, caritatis, longanimitatis
seu perseverantiæ, spe Christiana &
bonorum æternorum expectatione ro-
boratæ, & gratiæ ex divinæ miseri-
cordiæ profunditate, non ex operi-
bus nostris provenientis. Hæc signi-
ficant Crucis dimensiones. In cari-
tate radicati & fundati, ut possitis
comprehendere cum omnibus Sanctis,
quæ sit latitudo, & longitudo, & sub-
limitas, & profundum: scire etiam su-
pereminentem scientiæ caritatem Chri-
sti, ut impleamini in omnem plenitu-
dinem Dei. Caritatem S. Andrea
demonstrat desiderium patiendi pro
Christo, studium adducendi proxi-
mos ad Christum. Humilitatis ejus
documentum accipite. Non moleste
tulit quod in fide primus, factus est
ordinis dignitate secundus: nec zelo
ductus est quod Petrus, qui ejus du-
catu posterior credidit, cujusque ad
Fidem ipse prævius fuit, Prioratus
tamen inter omnes Apostolos iura su-
scepit. Longanimitatis denique do-

cumentum addit, in prædicatione
Crucis ad mortem usque perseverans:
Ut de illo dici possit, quod de Do-
mino Jesu Christo ait S. Augustinus:
Tanquam lignum illud in quo fixa
fuerunt membra morientis, etiam ca-
thedra fuerit Magistri docentis. Bi-
duo vivens pendebat in Cruce, &
docebat populum S. Andreas.

III. In Cruce denique Martyrium
consummavit, in mortis genere Chri-
sto assimilatus, quæ certè maxima
est Discipuli gloria. Mihi absit glo-
riari, nisi in Cruce Domini nostri
Jesu Christi. Crux Altare fuit, in
quo suum consummavit sacrificium
Dominus Jesus: Crux Altare pariter
fuit, in quo suum consummavit sa-
crificium Andreas. Christo quotidie
sacrificium offerebat ut sacerdos, sicut
ipse respondit Aegæ Proconsuli: Ego
omnipotenti Deo, qui unus & verus est,
immolo quotidie, non taurorum car-
nes, nec hircorum sanguinem, sed im-
maculatum Agnum in Altari; cujus
carnem posteaquam omnis populus cre-
dentium manducaverit, Agnus qui
sacrificatus est integer perseverat &
vividus. Seipsum simul offerebat Deo
ut Hostiam viventem, sanctam, Deo
placentem: sed sacrificium vitæ suæ
in Cruce consummavit, ut se cum
Christo crucifixum modis omnibus
verè dicere posset: Christo confixus
sum Cruci.

Et nos cum S. Andrea, imò cum
Christo crucifigi debemus, complan-
tari similitudini mortis ejus, ut
compatientes etiam conregnemus.
Christianos omnes spectat hoc Sal-
vatoris Mandatum: Qui vult venire
post me, abneget semetipsum, & tol-
lat Crucem suam, & sequatur me.
Ac si dicat: Qui me desiderat, se
despiciat; qui vult facere voluntatem
meam, discat frangere suam. Tota vita
Christiani, si secundum Evangelium
vivat, crux est & martyrium. Cor-
pus,

S. August.
Tract. 119.
in Joan.

Sap. 18. 17.
Simili po-
na servus
cum Domi-
no afflictus
est: & po-
pularis ho-
mo simila.
Regi pal-
lus.

Acta S.
Andrea.

Rom. 12. 1.

Gal 2. 19.

Luc. 9. 23.

S. Aug.

pus Regenerati, caro est Crucifixi. Crux ferenda, non interdum & per vices, sed semper, & perseveranter.

Quotidie. Quatuor Crucis cornua, quibus cupiditates nostræ domandæ, quibus hostium salutis nostræ tela repellenda, sunt continentia, patientia, prudentia, humilitas (ait S. Bernardus.) Felix Anima, quæ in hac cruce gloriatur, in hac cruce triumphat, in ea perseverat! Oret quisquis in ea confixus est timore & amore Dei; oret cum S. Andrea Dominum & Magistrum suum, ne patiatur eum de cruce deponi. *Qui*

Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis.... In hac cruce, per totam istam vitam,

quæ in mediis tentationibus ducitur, perpetuò debet pendere Christianus. Non enim est in hac vita tempus evellendi clavos, de quibus in Psalmo dicitur: *Confige timore tuo carnes meas...* Carnes sunt carnales concupiscentie; clavi sunt præcepta justitiæ: his illas timor Domini configit, qui nos illi acceptabilem hostiam crucifigit.

IN FESTO S. NICOLAI

Episcopi & Confessoris.

Tanquam prodigium factus sum multis... Introibo in potentias Domini... Deus, docuisti me à juventute mea, & usque nunc pronuntiabo mirabilia tua. Psalm. LXX. 7. &c.

DEus qui mirabilis est in Sanctis suis, in Sancto Nicolao Myrensi Episcopo se maximè admirabilem præbuit, ut de ipso singulari quadam & præcipua ratione dicere possint Concionatores qui ejus Panegyrum adornant: *Scitote quia Dominus Sanctum suum mirificavit.*

Innocentia, vocatione, operibus & miraculis admirabilem fecit. Virtutibus, quibus eum à juventute instruxit. *Deus, docuisti me à juventute mea.* Vocatione, qua ipsum ad Episcopatum difficilissimis temporibus provexit, & ut dignè tanto munere fungeretur roboravit. *Tanquam prodigium factus sum multis, & tu adjutor fortis.* Miraculis, quibus vivus & mortuus clauit, & etiam nunc celebratur. *Introibo in potentias Domini, & usque nunc pronuntiabo mirabilia tua.*

I. S. Nicolaus eximiae sanctitati à Deo destinatus, parentum votis & precibus concessus, sub gratiæ manu ab infantia ad ultimum usque instans vitæ fuit. *In te confirmatus sum ex utero, de ventre matris meæ tu es protector meus.* A Spiritu Sancto institutus ad virtutem est, à Deo datus puer, ut *sobriè, justè, & piè* viveret in sæculo: *piè*, per orationis humilitatem, assiduitatem & fervorem; *sobriè*, per jejunii austeritatem; *justè* per caritatem, quæ tota est hominis Christiani justitia. Statim atque loqui cœpit Nicolaus, cœpit orare. Statim atque vivere cœpit Nicolaus, cœpit jejunare. Statim atque possidere bona temporalia cœpit Nicolaus, cœpit erogare. Mentem Deo consecravat assidua, humili & fervente oratione; corpus jejunii austeritate, divitias caritate & larga eleemosynarum erogatione. Effudit super eum Deus à teneris annis spiritum gratiæ & precum. Assidua, humili, & ferventi oratione gratiarum incrementum obtinuit. Orationis enim talis Dei gratia & misericordia semper comes est. *Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam & misericordiam suam à me.* Oratio justii clavis est cæli; ascendit oratio, & descendit miseratio. Sine intermissione orabat Nico-

Psalm. 63. 19.

Nico-

S. August.
Epist. 130.
alias 112.

Nicolaus: & quid rogabat? Misericordiam Dei, beatam vitam, non res temporales, non perituras divitias, non sæculi honores & dignitates, non terrenam felicitatem. *Sine intermissione orare, quid aliud est nisi beatam vitam, quæ nulla nisi æterna est, ab eo qui solus illam dare potest, desiderare?* Oratio Nicolai pro signo data est Episcopis Provinciae Lyciæ ad electionem Myrensis Episcopi in Domino congregatis, ut eum scilicet eligerent, quem summo mane orantem in Ecclesia, & Solem prævenientem ad benedictionem Dei invenirent. Idem signum electionis Pauli in Gentium Apostolorum olim Ananiæ à Christo datum. *Vade, & quære in domo Jude Saulum nomine Tarsensem; ecce enim orat Quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus & Regibus & filiis Israel.* Episcopus creatus, in oratione perseveravit & ferventior fuit, pro se, pro populo, pro Gentilium & Hæreticorum conversione, pro Catholicorum confirmatione & sanctificatione, Deo ad ejus Altare, & continuò in altari cordis orationem offerens de fide pura & anima innocente profectam. Præceptum enim Domini Episcopis datum, & ab Apostolo promulgatum noverat, & exequi satagebat: *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis quæ sunt ad Deum, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis: Qui condolere possit iis qui ignorant & errant; quoniam & ipse circumdatus est infirmitate: Et propterea debet quemadmodum pro populo, ita etiam & pro semetipso offerre pro peccatis.*

Act. 9. 11.

Hebr. 5. 1.

Orationi jejunium adjunxit, poenitentiam innocentiae, ut de bonis carnis acceptum Deo sacrificium adoleret. Cœpit autem jejunare, statim

atque cœpit vivere. Infans quarta & sexta feria semel dumtaxat, & vespere quidem lac sugebat, quam jejunii consuetudinem reliqua vita retinuit. Sic in Dei familiaritatem admissus est; sic ejus corpus angelificatum, (ut Tertulliani verbis utar) seu Angelicas dotes consecutum, ut Myræ existens, Constantino longè agenti vivens adhuc appareret, illumque ob tres Tribunos per calumniam damnatos increparet, ac insontes liberaret. *Tanta est circumscripti victus prerogativa, ut Deum præstet homini contubernalem, parem revera pari.*

Tertulla
lib. De je-
jun. c. 6.

Sciens denique quia *Bona est oratio cum jejunio & eleemosyna*, & Apostolicam illam sententiam revolvens animo: *Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum confitentium, nomini ejus. Beneficentia autem & communionis nolite oblivisci: Talibus enim hostiis promeretur Deus: Divitias cœpit erogare, ut primum cœpit possidere. Non modicas, sed copiosas; non parca sed larga manu eleemosynas erogavit; totum piè dilapidavit patrimonium. Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in seculum sæculi.* Se divitiarum dispensatorem existimavit, non Dominum; se debitum reddere, non largiri, cum pauperes juvaret. Divitias congregatas & avaro servatas animo, in malum Domini sui cedere, stercoris instar nonnisi foetorem & corruptionem animæ generare: Dispersas, uberrimam segetem meritorum, fructus justitiæ amplissimos atque suavissimos producere. *Omnia arbitror ut stercora, ut Christum lucrificiam ... Qui autem administrat semen seminanti, multiplicabit semen vestrum, & augebit incrementa frugum justitiæ vestre.*

Hebr. 11.
15. 16.

Psal. 111. 9.

Philip. 3. 8.

2 Cor. 9. 1.

Non copiosas solum, sed humiles fuerunt

fuerunt S. Nicolai eleemosynæ. Domum tribus puellis, quas noverca paupertas in peccati periculum conjiciebat, trinis noctibus furtim per fenestras immisit. Solis instar, aurum in terræ visceribus virtute sua producentis, beneficus sentitur, ubi non videtur. Delitescere amat, & ignorari, eleemosynam secundum præceptum Christi erogat in abscondito.

Matth. 6. *Attendite ne justitiam vestram faciat*
1. 7. & 4. *tis coram hominibus, ut videamini ab*
eis . . . Te autem faciente eleemosy-
nam, nesciat sinistra tua quid faciat
dextera tua, ut sit eleemosyna tua in
abscondito, & Pater tuus qui videt
Eccli. 29. *in abscondito, reddet tibi . . . Con-*
15. *clade (ait Sapiens) eleemosynam in*
corde pauperis.

De his argumentis multa supple-
ditabit Theologia nostra Dogmatica
& Moralis; de Oratione scilicet,
Lib. 5. Art. 9. Tom. 10. De Jejunio
Lib. 4. Cap. 5. Art. 5. §. 1. Tom. 9.
De Eleemosyna, Cap. 3. ejusdem Li-
bri Art. 11. Regulis 23. 27. 28. 29.
30. 31. & Lib. 3. Cap. 6. Art. 9. Re-
gulis 5. 6. 7. 8. & 9. Tom. 7.

II. Deus S. Nicolaum admirabilem
fecit vocatione qua illum ad Episco-
patum provexit. Dei est sibi sacer-
dotes eligere. Indignus est sacerdo-
tio qui absque Dei vocatione ad sa-
cri honoris apicem promovetur; in-
dignus qui illud ambit, qui propria
sponte, non Dei electione subit O-
nus Angelicis humeris formidandum.
Vide Tom. 5. Lib. 2. Tract. de Sa-
cram. Ordinis, Cap. 3. Art. 5. Regu-
la 18. & Tom. 7. Lib. 3. Cap. 5. Art.
25. Regulis 5. & 6. *Non sumpsit si-*
Hebr. 5. *bimet honorem Nicolaus, sed voca-*
tus à Deo tamquam Aaron, sicut
Christus non semetipsum clarificavit
ut Pontifex fieret, sed qui locutus est
ad eum, Filius meus es tu, ego hodie
genui te. Quemadmodum & in alio lo-
co dicit: Tu es sacerdos in æternum

Instit. Concion. Pars III.

secundum ordinem Melchisedech. Non
secundum ordinem Aaron, quam-
vis à Deo ut Aaron vocati esse de-
beant, instituti sunt Episcopi & Sa-
cerdotes novæ legis, quemadmodum
nec Christus secundum ordinem Aa-
ron, sed Melchisedech, summus &
æternus Sacerdos est, quia Cum hu-
jus divini sacerdotii Sacramentum
etiam ad humanas pervenit functio-
nes, non per generationum tramitem
curritur, nec quod caro & sanguis
creavit, eligitur: sed cessante privi-
legio patrum, & familiarum ordine
prætermisso, eos Rectores Ecclesia
accipit, quos Spiritus Sanctus præ-
paravit: Ut in populo adoptionis
Dei, cujus universitas Sacerdotalis
atque Regalis est, non prærogati-
va terrena originis obtineat unctio-
nem, sed dignatio celestis gratie gi-
gnat Antistitem. Sic ad Episcopa-
tum vocatus Nicolaus, dotes omnes
habuit tantæ Dignitati pares, quas
Apostolus exprimit. Irreprehensi-
bilem, sobrium, prudentem, orna-
tum, pudicum, hospitalem, doctorem,
benignum, justum, fecerat Spiritus
Sanctus, ut sanctè regere posset Ec-
clesiam Dei. Gregem sibi commis-
sam pascere sategit verbo prædicatio-
nis, exemplo conversationis, fructu
*orationis. * Erat forma gregis ex a-*
nimo, non formarum violentarum
instar, quæ subjectum destruunt, nec
in eo manent, sed naturalium, quæ
subjectum fovent ac tumentur, in eo
manentes & residentes. Ecclesiam
Myrensem purgavit ab idololatriæ
sordibus, ab Arianorum erroribus de-
fendit, pro Fide Christiana exilium
& carcerem passus est, Diocletiano
& Maximiano persecutionem mo-
ventibus; sed Verbum Dei non erat
alligatum. A Constantino Magno
Imperatore ab exilio revocatus,
Ecclesiæque redditus suæ, Nicæno
Concilio adfuit, Ariumque & ejus

S. Leo Ser-
mon. 2.

1. Tim. 3.

Ad Tit. 1. 8.

S. Bern.
Tract. 10
Evang.
Ecce nos
reliqui-
mus om-
nia.
* 1. Petr.
5. 3.

2. Tim. 2. 9.

V

Hæc-

Hæresim unus ipse ex trecentis decem & octo Patribus suffragio suo damnavit. Myram redux, Catholicam de Filii divinitate & consubstantialitate doctrinam liberè prædicavit, invictè defendit; ut meritò de illo dici possit, quod de S. Athanasio scribit S. Gregorius Nazianzenus: *Collapsam fidei doctrinam erigit, ac libere rursus Trinitas prædicatur super candelabrum posita, splendidoque unius Divinitatis lumine Animas collustrans.*

III. Sanctum Nicolaum viventem adhuc in mortali corpore, & post obitum, ad hanc usque diem, Deus miraculis celebrem ac gloriosum fecit. *Introibo in potentias Domini.* In Dei nomine imperat mari & fluctibus, tempestates sedat, Nautis ipsum invocantibus adest, ipsosque ex naufragii præsentis periculo ereptos ad portum deducit. *Qui descendunt mare in navibus, facientes operationem in aquis multis: ipsi viderunt opera Domini, & mirabilia ejus in profundo. Dixit, & stetit spiritus procelle, & siluerunt fluctus ejus, & letati sunt quia siluerunt, & deduxit eos in portum voluntatis eorum.*

Quis est hic, quia venti & mare obediunt ei? Ex ejus sepulchro manat oleum salutare, quod languidis omnibus cum fide utentibus perenne medicamentum est. Ille scilicet sicut oliva fructifera in domo Domini, vir misericordiæ, oleum fundere non desinit ad curandos morbos infirmorum. *Et oleum in habitaculo justi.*

IN FESTO CONCEPTIONIS Deiparæ Virginis Mariæ.

Jacob genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus. Matth. j.

HÆc omnium titulorum, honorum, privilegiorum Deiparæ Virginis summa, *De qua natus est Jesus.* Ob id gratia plena, & benedicta in mulieribus, ut Dei Mater esset. Huic dignitati in conceptione sua præparatur à Deo per gratiam uberriam qua feliciter eam divina Misericordia prævenit; ut in ipso instanti quo in sanctæ Annæ sinu concepta est, ipsi accommodari possint verba illa Sponsi cælestis ad Sponsam, quæ typus erat: *Tota pulchra es, amica mea, & macula non est in te.* Deiparæ Virginis summam post Deum puritas, Immaculata conceptio, Maria, Christo excepto, cunctis superior. Ejus elogia. (*Lib. 1. Quæst. 2. Art. 4. §. 7. & Lib. 5. Art. 8. n. 3.*)

B. Virgo immunis ab originali peccato, secundum pia maximæ partis Fidelium opinionem, cui favet Ecclesia (*Lib. 3. Capit. 1. Artic. 1. num. xi.*) B. Virgo Maria *Adytum & sacrarium impeccantiæ*, à Proclo Constantinopolitano Archiepiscopo appellatur, Oratione 6. *Primitiæ nostræ reformationis; finis promissionum nobis à Deo factarum, & prædictionum; prænuntiatum divine gloriæ sacrarium; gentium bene expectata salus;* à S. Germano Constantinopolitano Patriarcha: *Magnum Deitatis Templum*, à S. Petro Chrysologo Sermone 144. *Centrum & negotium omnium seculorum*, à S. Bernardo Sermone 2. de Pentecoste. Gratia qua in beata conceptione præventa est, & gratia quæ cæteris Sanctis collata discrimen, his Prophetæ verbis Psalmo 45. expressum videtur:

Orat. 11.

Psal. 106.
24. &c.

Matth. 8. 27.

Psal. 51. 10.

Prov. 21. 20.

Cant. 47.

detur: *Adjuvabit eam Deus mane diluculo ... Fluminis impetus latificat civitatem Dei: Sanctificavit Tabernaculum suum Altissimus ... Deus in medio ejus non commovebitur.* Aliorum enim Sanctorum quidam in utero gratiam sanctificantem receperunt, ut Jeremias & Joannes Baptista: alii in pueritia, alii in ipsa morte, ut S. Latro: At beata Virgo Maria in ipsa conceptione per Christi gratiam præventa est. Ceteri gratia Christi Redemptoris mundati sunt à peccato quod re ipsa contraxerant, vel commiserant; liberati sunt à captivitate diaboli, cui addicti fuerant: Virgo Maria per gratiam Christi Redemptoris præventa est, ne peccati originalis labem contraheret, cujus contrahendi debitum, ut Adami filia, & humano more genita, contraxerat; Gratia Christi medicinalis balsamum Animæ in ipsa creatione infusum, peccati originalis afflandam ex carnis conjunctione contagionem antevertit, & avertit. Christi sanguini, ex substantia purissimæ carnis suæ formando, redemptionem suam debuit. Ipsa Draconem vicit, contrivit caput serpentis, per Dominum nostrum Jesum Christum. Et quid mirum, cum de sanctis Angelis mellifluus Bernardus scripserit, Christum Jesum ipsis quodam modo fuisse redemptionem? *Qui enim erexit hominem lapsum, inquit, dedit stanti Angelo ne laberetur; sic illum de captivitate eruens, sicut hunc à captivitate defendens: solvens illud, & servans istum.* Quod & ante S. Bernardum scripsit S. Fulgentius: *Non alia Gratia (inquit) stantem Angelum à ruina potuit custodire, nisi illa quæ lapsum hominem post ruinam potuit reparare. Una est in utroque gratia operata: in hoc ut resurgeret, in illo ne caderet: in illo ne vulneraretur, in isto ut sanaretur:*

S. Bernard.
Serm. 22.
in Cant.

S. Fulgent.
Lib. 2. ad
Trafamūd.
c. 3.

ab hoc infirmitatem repulit, istum infirmari non sinit. Sic medicinalis Christi Redemptoris gratia ab aliis Sanctis infirmitatem depulit, Mariam infirmari non sivit: in aliis operata est ut sanarentur, in Maria ne vulneraretur: alios à captivitate eruit, Mariam à captivitate defendit. Vicit tamen Maria eadem virtute quæ Sancti omnes Draconem antiquum vicerunt, virtute scilicet sanguinis Jesu Christi; qui de illa natus est. *Et vicerunt eum propter sanguinem Agni.* In aliis natura gratiam antevertit: in Maria natura gratiam antevertere minimè ausa est. Id in nativitate duorum fratrum geminorum Phares & Zara adumbratum animadverto, qui in Genealogia Christi nominantur: *Judas autem genuit Pharez & Zaran da Thamar ... Instante partu apparuerunt gemini in utero: atque in ipsa effusione infantium unus protulit manum, in qua obstetrix ligavit coccinum, dicens: Iste egredietur prior. Illo verò retrahente manum, egressus est alter.* Id factum non esse vi naturæ, sed gratia dispensatione, S. Joannes Chrysostomus observat. *Non fit lege nascentium, inquit, sed ex Dei gratia, quæ tunc pueris aderat ista dispensans, & nobis quamdam imaginem futurorum in eorum nativitate depingens.*

Apoc. 11.

Matth. 1.

Genes. 28.
27. 28. 29.
Hom. 1. in
Matth.

Natura & gratia velut duæ sorores, seu potius ut duo principia ad conceptionem Immaculatæ Virginis in sinu S. Annæ concurrunt. Natura manum prior exerit, corpus admirabilis infantis producendo & organa disponendo: Gratia parata est ad præoccupandam, sanctificandam, & ornandam Animam. Humana ratio naturam primas habituram in Mariæ conceptione auguratur, videns ipsam insignem purpura Regum & Sacerdotum ex quibus originem ducit,

S. Joannes
Damasc.
Ora. I. de
Nat. iv. B.
Virg.

Ista, inquit, *Egredietur prior*. Sed falleris, infirma ratio, manum retrahet natura, gratiam reverebitur, primasque illi cedit in preparatione Tabernaculi quod sibi Verbum Divinum ab æterno elegit. *Natura Gratia cedit ac tremula stat, progredi non sustinens*. Est omnibus elementis sola aqua ab initio perfecta. Aer sine luce, terra sine cultu. Solus liquor semper materia perfecta, lata, simplex, de suo pura. Rationem affert Tertullianus: quia sedes erat Spiritus Sancti, qui ferebatur super aquas: *Dignum vectaculum Deo subiciebat*. Alii Sancti in conceptione sua terræ incompositæ, rudis, incultæ, inani, aeri caliginoso similes: Maria in conceptione sua aquæductui de paradiso exeunti. Templum scilicet sedesque Dei parabatur.

Eccli. 24.
41.

Isid. Vers.
12.

Dignum vectaculum Deo subiciebat. Quamobrem hæc illi verba Ecclesia accommodat: *Et qui creavit me, requievit in tabernaculo meo*. Primo igitur suæ vitæ momento in sinu Matris, à Deo præventa est in benedictionibus dulcedinis. *Adjuvabit eam Deus mane diluculo*. En primum gratiæ, quæ Deiparæ Virgini in conceptione sua collata est, discrimen ab ea quæ cæteris Sanctis collata fuit.

S. Petrus
Chrysol.
Serm. 143.

II. Discrimen alterum, est quod alii Sancti portionem gratiæ; Maria gratiæ plenitudinem receperit. *Fluminis impetus letificat civitatem Dei. Singulis se gratia largita est per partes; Maria vero simul se totam dedit gratiæ plenitudo*. Christo scilicet Gratia fonti & auctori propinquior fuit, ut ejus Mater: & ideo præ cæteris debuit à Christo gratiæ plenitudinem obtinere: *Ut eum qui est plenus omni gratia in se reciperet, & eum pariendo, quodammodo gratiam ad omnes derivaret*. Christus fons gratiæ; Maria aquæductus, qui plenitudinem fontis ipsius, de corde Pa-

S. Thomas
3. p. q. 27.
a. 5. S. Bernard.
Serm. in
Nativ. B.
M. de A.
quæductu.

tris accipiens, nobis edidit illum; si non prout est, saltem prout capere poteramus. Ipsi jam tunc dici potest: *Ave gratia plena. Deus caelesti rore aream rigaturus, totum vellus prius infudit. Redempturus humanum genus, pretium universum contulit in Mariam*. *Altius ergo intueamini quanto devotionis affectu à nobis eam voluerit honorari, qui totius boni plenitudinem posuit in Maria: ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiæ, si quid salutis, ab ea noverimus redundare*. Totis igitur præcordiorum affectibus, & votis omnibus Mariam veneremur, quia sic est voluntas ejus qui *Totum nos voluit habere per Mariam*. Ideo gratiæ plenitudinem recepit, cum alii stillicidia tantum receperint.

III. Tertium discrimen gratiæ, quæ Deiparæ Virgini in sua conceptione infusa, ab ea quæ cæteris Sanctis collata est, in eo consistit quod beatæ Virgini inamissibili quodam modo collata fuerit: cæteris modo amissibili. *Deus in medio ejus non commovebitur*. Scilicet omnis ad malum propensio, omnis difficultas in bono, ab ea singulari privilegio, & gratia uberiori sublata sunt: quod privilegium nemini Sanctorum præter ipsam à Deo concessum est. Nam, 3. p. q. 2. 7. ut præclare differit S. Thomas, 2. 4. los quos Deus ad aliquid eligit, ita preparat ac disponit, ut ad id ad quod eliguntur, inveniantur idonei, secundum illud Apostoli: *Idoneos nos fecit Ministros novi Testamenti*. Beata autem Virgo divinitus electa fuit ut esset Mater Dei: & ideo non est dubitandum quin Deus per suam gratiam ad hoc tam idoneam reddiderit, secundum quod Angelus ad eam dicit: *Invenisti gratiam apud Deum; ecce concipies, &c. Non autem fuisset idonea Mater Dei, si peccasset aliquando: cum quia honor paren-*

2. Cor. 1.

tum

Prover. 17. *tum redundat in prolem. Gratia filiorum, patres eorum. Unde a contrario, ignominia Matris in Filium redundasset. Tum etiam quia singularem affinitatem habuit ad Christum, qui ab ea carnem accepit. Dicitur autem 2. ad Corinthios 6. Quæ conventio Christi ad Belial? Tum etiam quia singulari modo Dei Filius, qui est æterna Sapientia, in ipsa habitavit, non solum in anima, sed etiam in utero. In malevolam autem animam non introibit Sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Et ideo simpliciter cum Ecclesia sentiendum est, quod beata Virgo per gratiæ suæ singulare privilegium consecretuta est ut nullum peccatum actuale committeret, nec mortale, nec veniale, ut sic in ea impleretur quod de Sponsa cælesti in Canticis dictum est: *Tota pulchra es, amica mea, & macula non est in te.* Hinc S. Augustinus: *Unde enim scimus quid ei plus gratiæ collatum fuerit ad vincendum omni ex parte peccatum, quæ concipere ac parere meruit, quem constat nullum habuisse peccatum.**

Cant. 4. *IV.* Beatissima Virgo Gratiae suæ fideliter cooperata est, statim atque ad rationis & liberi arbitrii usum pervenit. Hancne sumus imitati, fideliter conservando baptismalem gratiam? In ipso diluculo rationis, in vitæ moralis initio, an gratiæ nos ad Deum diligendum & ejus mandata servanda vocanti fideliter respondimus & cooperati sumus? Possumus ne absque mendacio cum Apostolo dicere, *Gratia Dei in me vacua non fuit?* Heu! quoties Spiritui Sancto restitimus? Quoties gratiam in vacuum recepimus? Quoties inspirationes sanctas extinximus? Quoties gratiam amissimus, quam poteramus conservare, quamvis thesaurum istum portantes in vasis fictilibus: cum Deus non faciat nobis occasum nisi ab ipso fecerimus casum, & Neminem deserat, nisi deseratur, ut pie semper justèque vivatur? Gratiae quidem plenitudinem non accepimus, quod Mariæ privilegium est; sed, quæ Dei misericordia est, sufficientiam & habuimus, & habemus nobis paratam. Demus operam, ut cum ejus adjutorio in gratia crescamus. *Crescite in gratia, & in cognitione Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi* Coronat in nobis Deus dona misericordiae suæ; sed si in ea gratia quam primam accepimus perseveranter ambulemus.

S. August. *2. Petr. 3. 18.* *S. August. Tract. 3. in Ioan.*

IN FESTO S. THOMÆ Apostoli.

Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus.
Psal. cxxxviii. 12.

IN Apostolo Thoma mysticè impletum est, quod Genesis initio legimus: *Tenebræ erant super faciem abyssi, & dixit Deus, Fiat lux: Et facta est lux. Et vidit lucem quod esset bona. Appellavitque Deus lucem diem.* Thomas, secundum nominis significationem, abyssus est. Cum Deus per Filii Unigeniti mortem & resurrectionem mundum à se mirabiliter conditum admirabilius repararet, *Tenebræ erant super faciem Abyssi.* Incredulitatis & dubitationis caligo quædam Thomæ mentem inumbrabat, quæ nec resurgente Christo, & Apostolis quibus se conspicuum præbuerat, ejus Resurrectionem testimonio suo confirman-
Joan. 10. 25. *tibus, depulsa est. Nisi videro in manibus ejus fixuram clavorum, & mittam digitum meum in locum clavorum, & mittam manum meam in latus ejus, non credam.* Verum ubi Christus illi etiam se conspicuum præbuit post dies octo, dicens: *Infer digitum tuum huc, & vi-*

de manus meas, & affer manum tuam, & mitte latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Mens ejus plena fidei luce illustrata est. *Et dixit Deus, Fiat lux, & facta est lux:* Fidei suæ plenitudine & firmitate diem exhibuit Ecclesiæ plenum, serenum, lætum. *Appellavitque Deus lucem diem.* Fidei suæ plenitudine, firmitate, fervore, humilitate, prioris dubitationis & incredulitatis maculam eluit. *Sicut tenebræ ejus, ita & lumen ejus.* Ex vulneribus sacratissimorum pedum Christi hausit humilitatem & firmitatem fidei. Ex vulnere lateris Christi & corde illius sacratissimo hausit fervorem fidei. Ex vulneribus manuum Christi hausit operationem fidei. Sit fides nostra, ut fides S. Apostoli Thomæ, humilis & firma; fervens & caritate succensa; operans & bonorum operum effectrix.

Fides humilis, curiositatem excludit. (*Lib. 1. Theolog. Dogm. & Moral. Cap. 1. Quest. 2. Art. 2. §. 1.*) Dei auctoritate, non humana ratione in rebus salutis duci debemus (*Ibidem.*) Intelligentia, merces fidei. (*Ibidem.*) Pœna curiositatis in rebus Religionis. (*Ibidem.*) Fides sine caritate & bonis operibus nihil prodest ad salutem. (*Quest. 1. Art. 5.*)

I. Deus qui jussit de tenebris lumen splendescere, ex Apostoli Thomæ incredulitate maximum ipsius, Ecclesiæque bonum elicuit, fidem scilicet Divinitatis, Incarnationis, ac Resurrectionis suæ plenissimam ac firmissimam. Egit namque miro modo divina clementia, ut Discipulus ille dubitans, dum in Magistro suo vulnera palparet carnis, in nobis vulnera sanaret infidelitatis. Plus enim nobis Thomæ infidelitas ad fidem, quam fides credentium Discipulorum profuit, quia dum ille ad fidem palpando reducitur, nostra mens o-

mnī dubitatione postposita in fide solidatur. Sic quippe Discipulum Dominus post Resurrectionem suam dubitare permisit, nec tamen in dubitatione deseruit, sicut ante nativitatem suam habere Mariam sponsum voluit, qui tamen ad ejus nuptias non pervenit. Nam ita factus est Discipulus dubitans & palrans, testis veræ Resurrectionis, sicut Sponsus Matris fuerat custos integerrimæ virginitatis. Quam oculata, quam humilis, quam firma fides ejus! *Dominus meus, & Deus meus!* Christum Jesum Deum simul & hominem confessus est. Tenebræ erant super faciem abyssi, in corde Thomæ, antequam ipsi illucesceret dies quam fecit Dominus. Venit caput hujus diei, & dixit: *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis.* Quasi diceret: Sciebam vulnera tua, servavi tibi cicatricem meam. Sed plane mittens manum suam, complevit fidem. Quæ est enim fidei plenitudo? Ut non credatur Christus tantum homo, nec credatur Christus tantummodo Deus, sed homo & Deus. Ipsa est fidei plenitudo, quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Thomas oblatis sibi cicatricibus & membris Salvatoris sui, ubi tetigit, exclamavit: *Dominus meus, & Deus meus.* Hominem tetigit, Deum cognovit: Tetigit carnem, respexit ad Verbum; quia Verbum caro factum est, & habitavit in nobis. Arii, Nestorii-que hæreses S. Thomæ confessio refellit ac destruit; Arii, qui Filium Dei verè Deum, Patrique Eterno consubstantialtem esse negabat; Nestorii, qui unam Dei hominique personam esse inficiabatur. *Dominus meus, & Deus meus! Veritatem Evangelici Sacramenti Thomas intelligens, Dominum suum & Deum suum esse*

Joan. 19. 13.

S. August.
Ser. 25. no-
vissimæ E-
dit. Paris.

Joan. 1. 14.

S. Greg. M.
Hom. 26. in
Evang.S. Hilarius
Lib. 7. de
Trinit.

esse confessus est. Non hic honoris est nomen, sed naturæ confessio est; rebus enim ipsis atque virtutibus Deum credidit. Resurrexisse enim per se ex mortuis in vitam, nisi Dei natura non potuit.

Psalm. 39. 1. Thomæ fides antea infirma & titubans, in Christi vulneribus fundata & confirmata est. Statuit supra petram pedes meos, & direxit gressus meos. Et immisit in os meum canticum novum, carmen Deo nostro.....

2 Cor. 10. 4. Cant. 1. 14. S. Bernard. Serm. 61. in Cant.

Petra autem erat Christus. De qua dicitur in Cantico Canticorum: Columba mea in foraminibus petra. Foramina petrae, vulnera Christi. Bona foramina, quæ fidem adstruunt Resurrectionis, & Christi Divinitatem. Dominus meus, & Deus meus! Unde hoc reportatum oraculum, nisi ex foraminibus petrae?

II. Fervens S. Thomæ fides, ex vulnere lateris Christi fervoris sui & amoris quo succensa erat, incrementum accepit. Ante Christi Passionem & Resurrectionem jam mirum in modum ardens erat cor ejus amore Christi. Ad ipsum ubique sequendum & commoriendum se paratissimum exhibebat. Christo ad Lazarum suscitandum Bethaniam eunte, quæ Hierosolymis vicina erat, ubi se brevi mortem passurum Discipulis prænuñciaverat, dicit Thomas condiscipulis: *Eamus & nos, ut moriamur cum eo.* Magnanimitatis Thomæ, non minus quàm dubitationis testimonia hæc verba sunt: *Nisi videro in manibus ejus &c. Pusilla fides* (ait S. Bernardus) *sed de magnitudine animi miro modo descendens.*

Joan. 11. 16.

III. Fides S. Thomæ otiosa & segnis non fuit, sed activa & per caritatem operans. Peregrinationes difficillimas suscipiens, labores immensos tolerans pro Christi gloria in prædicatione Evangelii Parthis, Medis, Bactris, Persis, Indis, ad finem us-

que vitæ, quam martyrio consummavit Calaminæ sagittis confossus, ut morte sua velut signo Christianæ Religionis, quam prædicaverat, veritatem confirmaret. *Posuit me quasi signum ad sagittam.* Christum esse Veritatem, cui credendum; Viam, per quam tendendum; Vitam ad quam perveniendum, prædicatione sua tot Gentes docuit, sanguine confirmavit. Id à Christo Jesu didicerat sanctus ille Apostolus. Cum enim Christus Discipulis suis dixisset: *Vado parare vobis locum: Et si abiero, & preparavero vobis locum, iterum venio, & accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego, & vos sitis. Et quò ego vado scitis, & viam scitis.* Dicit ei Thomas: *Domine, nescimus quò vadis, & quò modo possumus viam scire?* Dicit ei Jesus: *Ego sum via, & veritas & vita. Nemo venit ad Patrem nisi per me. Quasi diceret: Quà vis ire? Ego sum via. Quò vis ire? Ego sum veritas. Ubi vis permanere? Ego sum vita.* Via, Christus est humilis. Veritas & vita, Christus excelsus & Deus. Si ambules in humili, pervenies ad excelsum. Si infirmus humilem non asperneris, in excelso fortissimus permanebis. Quia non habebamus qua iremus ad veritatem, Filius Dei qui semper in Patre veritas & vita est, assumendo hominem factus est via. Ambula per hominem, & pervenis ad Deum: Per ipsum vadis, ad ipsum vadis. Noli quærere qua ad illum venias, præter ipsum. Si enim via esse ipse noluisset, semper erraremus. Factus ergo via est qua venias. Non tibi dico, Quære viam. Ipsa via ad te venit: Surge & ambula. Qui bene vivunt, & in Christum non credunt, bene currunt, sed in via non currunt. Quanto plus currunt, plus errant, quia à via recedunt.

Thren. 3. 21.

S. August. Serm. 142. alias 54. de Domini. Verb. Domini & Serm. 141. alias 55. de Verbis Domini.

„ Si autem ad Christi fidem conver-
 „ tantur, perveniunt ad vitam, tenent
 „ viam, bene ambulant, & non er-
 rant. Hanc viam cognovit & prædi-
 cavit S. Thomas Apostolus; hanc te-
 neamus, ut ad Christum ipsum, qua-
 tenus apud Patrem Veritas & Vita
 est, perveniamus.

IN FESTO S. STEPHANI Protomartyris.

*Stephanus plenus gratia, fortitudi-
 ne, & Spiritu Sancto. Act. vii.*

Plenitudo gratiæ Stephanum pri-
 mi Diaconi Ministerio dignum
 effecit. Plenitudo fortitudinis Stepha-
 num Protomartyris corona decora-
 vit. Plenitudo Spiritus Sancti Stepha-
 num primum ac nobilissimum post
 Christum Jesum caritatis exemplar
 mundo exhibuit.

I. De S. Stephani electione ad pri-
 mi Diaconi ministerium, vide *Act.
 Cap. 6.* Diaconi electi ad Altaris
 ministerium, ad divini etiam verbi,
 ubi opus esset prædicationem; ad
 Viduarum & pauperum curam. His
 functionibus obeundis fides plena, sa-
 pientia eximia, castitas Angelica, fi-
 delitas summa necessariæ erant. Fi-
 des Mysteriorum & Sacramentorum,
 quorum electi sunt Ministri per ora-
 tionem & manuum impositionem
 Apostolorum: Sapientia, ad Scriptu-
 rarum Sacram intelligentiam & ex-
 plicationem: Castitas ad curam &
 consolationem viduarum; fidelitas ad
 bonorum Ecclesiasticorum seu elee-
 mosynarum dispensationem. *Querit-
 ur enim inter dispensatores ut fidelis
 quis inveniat. His dotibus præ o-
 mnibus Christi Discipulis eminebat
 Stephanus. Et elegerunt Stephanum
 virum plenum fide & Spiritu San-
 cto. Fide faciebat prodigia & signa
 magna in populo, ut Christianæ*

Religioni conciliaret auctoritatem:
 Sapientia plenus erat ad Scripturam
 Sacram exponendam, & convincen-
 dos Judæos. *Surrexerunt autem qui-
 dam de Synagoga quæ appellatur Li-
 bertinorum, & Cyrenensium, & Alexan-
 drinorum, & eorum qui erant à Cili-
 cia & Asia disputantes cum Stephano:
 & non poterant resistere sapientiæ &
 Spiritui qui loquebatur. In Stephano
 scilicet impletum est illud Christi Do-
 mini promissum: Ego dabo vobis os &
 sapientiam, cui non poterunt resistere
 & contradicere omnes adversarii ve-
 stri. Eminebat castitate, quæ ipsum
 Angelis cœquabat. Virgines enim in
 terris non nubendo, de familia Ange-
 lica deputantur. Ideo Intuentes eum
 omnes qui sedebant in Concilio, viderunt
 faciem ejus tanquam faciem Angeli.*

II. Plenitudo fortitudinis Stepha-
 num Protomartyris corona decoravit.
 Fortitudo maximè elucet patiendo
 mortem, in testimonium fidei Chri-
 stiænæ. Stephani fortitudo admi-
 rabilis, qui mortem pro defensione
 Veritatis & Religionis Christianæ an-
 te Apostolos ipsos passus est, eamque
 primus omnium sanguine suo confir-
 mavit. Christus ad hoc venit in mun-
 dum ut testimonium perhiberet veri-
 tati, illamque non solum prædicatio-
 ne & miraculis, sed passione ac mor-
 te sua confirmaret. Stephanus Do-
 minum Jesum imitatus, testis exti-
 tit Evangelicæ Veritatis, non do-
 cendo solum, disputando, ac defen-
 dendo nascentem Religionem contra
 Judæos in Synagogis, in Concilio,
 coram Principe Sacerdotum, Scri-
 bis & Senatoribus Judæorum, sed
 pro ipsa primus omnium post Chri-
 stum moriendo. *Sanguis Martyrum,
 semen Christianorum. Stephani san-
 guis semen Martyrum, quibus exem-
 plum patiendi pro Christo, & pro
 veritate ac justitia usque ad mortem
 certandi præbuit. Quando Stepha-*

Act. 6. 9. 10.

Luc. 21. 36.

Tertull.
Act. 6.

Tertull.

nns.

S. August.
Serm. 314.
alias 95. de
Diversis.

nus pro Christo primus sanguinem fudit, quasi corona processit de caelo, ut eam sumerent sequentes in praelio, qui precedentis virtutem imitarentur in praelio. Impleverunt postmodum terram crebra martyria. Falsi testes adversus Christum insurrexerunt, falsi testes adversus Stephanum pariter fuscitati sunt. Dixerunt illi: Nos audivimus eum dicentem: Ego dissolvam Templum hoc manufactum, & per triduum aliud non manufactum edificabo. De Stephano dixerunt. Audivimus eum dicentem: Quoniam Jesus Nazarenus hic destruet locum istum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis Moyses. Christus ductus est extra civitatem ut crucifigeretur: Stephanus extra civitatem ejectus est ut lapidaretur. Christus proposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione contempta: Stephanus lapidum unidique ingruentium grandinem, quasi blasphemiae reus, pro Christo forti & alacri animo sustinuit. Unde verò tanta illi fortitudo, nisi à Christo quem in caelo ad dexteram Dei stantem intuebatur? Intendens in caelum vidit gloriam Dei, & Jesum stantem à dextris Dei. Et ait: Ecce video celos apertos, & Filium hominis stantem à dextris Dei. Animos addebant Stephano futura prae-
mia. Si enim sub imbre lapidum constitutus futura praeemia non cogitasset, quomodo illam grandinem pertulisset? Sed illius praeceptum gestabat in animo, cuius praesentiam cernebat in caelo; & ad eum flagrantissimo amore suspensus, carnem, quantocyus relinquere, & ad ipsum cupiebat advolare: nec mortem jam timebat, quia Christum, quem pro se occisum sciebat, viventem videbat; ac festinabat etiam mori pro illo, ut viveret cum illo. Jesum stantem videbat, ideo stabat, &

non cadebat, quia stans sursum, & deorsum certantem desuper spectans, invictas Militi suo vires, ne caderet, suggerebat. Vidit celos apertos, vidit, & ut bonus Miles Christi violenter invasit, sciens dixisse Dominum: Regnum calorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. In certamine autem Dominum invocabat Martyr sanctissimus, dicens: Domine Jesu, accipe spiritum meum. Ita stans orabat. Exigebat enim debitum quod Martyribus promissum erat, debitum de quo dicit Apostolus: Ego enim jam delibor, & tempus resolutionis meae instat. Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi: de reliquo reposita est mihi corona justitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die justus iudex. Protomartyri Stephano congruè accommodari potest illud Prophetæ oraculum: Iste in excelsis habitabit, corde scilicet fixus in caelis: quos videt apertos: Munimenta saxorum sublimitas ejus: lapides scilicet quibus obruitur, gradus sunt quibus ad caelum ascendit. Panis ei datus est, panis veritatis, sapientiae, panis vitae & intellectus: Aquae ejus fideles sunt; divinae gratiae, caelestium consolationum fontes ipsi non deficiunt in agone. Regem in decore suo videbunt oculi ejus. Jesum fortitudinem Martyrum, sui certaminis agonotheum, Stantem à dextris Dei. Quia verò Jesum in gloria sua intuenti, terrena omnia bona vilescunt, ideo oculi ejus cernent terram de longè. Quomodo enim de longè non cernet terram morientium, qui propius intuetur terram viventium? Deum timens simul & amans, lapides & mortem non timet; qui enim timet Dominum, nihil trepidabit. Cor tuum meditabitur timorem. Judaicae Gentis Legisperiti & Sapientes Stephani sermone convicti & confusi manent. Ubi

Math. 11.
12.

2.Tim. 4. 6.

Isai. 33. 16.

S. August.
Serm. 314.
alias 95. de
Diversis.

est lit.

est litteratus? Ubi Legis verba ponderans? Ubi doctor parvulorum? Superbi Doctores, cælesti sapientia vacui, linguam eruditam & disertam Stephani intelligere non possunt, quia nolunt. Populum impudentem non videbis, populum alti sermonis, ita ut non possit intelligere disertitudinem lingue ejus, in quo nulla est sapientia. *Aspides surdæ obturant aures suas, ut non exaudiant vocem incantantis sapienter. Exclamantes autem voce magna, continuerunt aures suas, & impetum fecerunt unanimiter in eum.*

III. Plenitudo Spiritus Sancti Stephanum primum ac nobilissimum, post Christum Jesum, caritatis exemplar mundo exhibuit. Pro inimicis oravit mortem sibi inferentibus: *Positis autem genibus clamavit voce magna, dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Pro se orans stabat, pro eis genua flegebat. Discrevit justum à peccatoribus: Pro justo stans petebat, quia mercedem exigebat: Pro peccatoribus genua fixit, quia sciebat quàm difficile pro tam sceleratis posset exaudiri. Quamvis justus, quamvis sub ipsa corona constitutus, non præsumpsit, sed genua fixit; non attendens quid ipse dignus esset petendo accipere, sed quid ipsi digni essent, à quibus volebat horrenda supplicia remove. Domine, ne statuas illis hoc peccatum. Christus sedebat in Cathedra Crucis, & docebat Stephanum regulam pietatis. Imitatur iste sublimem humilis, Creatorem creatura, Mediatorem victima, Deum & hominem homo: Deum Christum, sed in Cruce hominem, dicentem. Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Nemo dicat: Ille oravit pro inimicis suis, quia Christus, quia Deus, quia Unicus: Quis sum ego qui hoc faciam? Si mul-*

tum est ad te Dominus tuus, nescis quia Stephanus est conservus tuus? Ecce Stephanus fecit: de se? de suo fecit? Si autem de dono Dei fecit, numquid intravit & contra te clausit? Numquid pontem transivit, & præcidit? Multum est ad te? Pete & tu. Fons manat, non siccavit.... Simultum ad te putas imitari Dominum tuum; attende Stephanum conservum tuum. Dominus Christus unicus Dei Filius; numquid hoc Stephanus? Dominus Christus de incorrupta Virgine natus; numquid hoc Stephanus? Dominus Christus venit non in carne peccati, sed in similitudine carnis peccati; numquid hoc Stephanus? Sic natus est ut tu; inde natus est, unde & tu; ab eo renovatus est, à quo & tu; tanti valet, quanti vales. Unum instrumentum nobis factum est. Evangelium instrumentum est, ubi omnes empti sumus: Ubi tu, ibi ille. Quia servi sumus, instrumentum est: Quia filii sumus, testamentum est. Ipsum attende, conservum attende. Multum est ad te, quia infirmos oculos habes, intueri Solem: lucernam vide. Stephani oratio quam potens, quam efficax? Saulum Ecclesiæ peperit, qui lapidantibus consentiens, eorum vestimenta servabat. Si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet. Preceptum est nobis ad redundantiam benignitatis etiam pro inimicis Deum orare (inquit Tertullianus.) Si lapides in aquam injicias, quasi intumescit & redundat aqua. Quo majori impetu inimici Stephani & veritatis in ipsum lapides jaciunt, caritas ejus magis effervesceat, benignitas ejus ita redundat, ut Deum pro ipsis oret. Ad redundantiam benignitatis. Christus amare & acerbè arguit Judæos, sed amando. *Vae vobis Scribæ & Pharisei hypocrite.* Cum ista dicebat, quis non

S. August.
Serm. 317.
aliàs 92. de
Diversis.

S. August.
385. aliàs
93. de Di-
versis.

Apolog. 12

Matth. 23

Luc. 23. 34. non putaret quod illos oderat? Venit ad crucem, & ait: *Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt.* Ita Stephanus Judæos prius arguit & ob-
S. August. Serm. 315. jurgat dicens: *Dura cervice, & incircumcisi cordibus & auribus, vos semper Spiritui Sancto resistitis, sicut patres vestri, ita & vos.* Sævire videtur. *Lingua ferox, cor lene. Clamabat, & amabat. Sæviebat, & salvos fieri volebat.* Positis autem genibus clamavit voce magna dicens: *Domine, ne statuas illis hoc peccatum.*

Quod Martyres honoramus, nobis prodest, non illis. Solemnitates Martyrum, exhortationes sunt Marty-
S. August. Serm. 325. riorum. *Honorare, & non imitari, nihil est aliud quam mendaciter adulari.* Imitetur S. Stephani fidelitatem unusquisque in vocationis suæ statusque sui officiis fideliter adimplendis, cavens ne desit gratiæ Dei. S. Stephani fortitudinem imitetur in adversis patienter ferendis, ut nec deliciæ sæculi, nec damna, nec persecutiones ipsum à caritate Christi
Hebr. 12. 4. separent. *Nondum enim usque ad sanguinem restitistis, adversus peccatum repugnantes.* S. Stephani caritatem imitemur, inimicos diligendo, & pro illis orando. Id si difficile videatur, in cælum convertamus oculos; intueamur Jesum stantem ad dexteram Dei, nobis mercedem æternam, quæ Deus ipse est, parantem.

IN FESTO S. JOANNIS Apostoli & Evangelistæ.

Erat recumbens unus ex Discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus. Joan. xiiij. 23.

S. Hieron. lib. 1. cont. Jovinian. **M**agna S. Joannis dignitas & excellentia, quod Dilectus Jesu Discipulus appellari & esse meruerit. Omnes ejus prærogativæ hoc

uno nomine exprimuntur. Apostolum fuisse, Evangelistam, Prophetam, Virginem, & Martyrem, magnum est: sed hos omnes honorum titulos complectitur dilecti Jesu Discipuli nomen. *Quem diligebat Jesus.* Hoc se nomine ubique designat Joannes, proprio suo tacito nomine, quasi solum diligeret Jesus, ut hoc signo discernere à cæteris, quos utique omnes diligebat: *Quid ergo nisi amplius se dilectum, cum hoc diceret, volebat intelligi? Quod absit ut mendaciter diceret.* Quod autem majus dare potuit Jesus majoris erga eum suæ dilectionis indicium, quam, ut homo cum cæteris condiscipulis suis socius tantæ salutis, solus tamen discubuerit super pectus ipsius Salvatoris? Quæstio movetur, Utrum Joannes qui plus à Christo dilectus fuit, magis etiam Christum dilexerit, ac proinde melior fuerit Petro? Petrum enim magis dilexisse significare videntur hæc Domini verba: *Diligis me plus his?* Aliunde Joannem fuisse magis dilectum, certum est. Qui verò dixerit Christum magis dilexisse illum à quo minùs diligebatur, injuriam Christo facere videtur. *Quantum ipse sapio* (inquit S. Augustinus) *meliolem qui plus diligit Christum, feliciorẽ verò quem plus diligit Christus, facile responderem: si justitiam Liberatoris nostri minùs eum diligentis à quo plus diligitur, & eum plus à quo minùs diligitur, quemadmodum defenderem, perviderem.* In ambigua quæstione Sanctus ipse Augustinus ad Mysteriorum confugit, dicens, *Vitam activam quæ significatur per Petrum, plus diligere Deum quam vitam contemplativam, quæ significatur per Joannem, quia magis sentit presentis vitæ angustias, ab eisque liberari, & ad Deum ire vehementius desiderat.* „ Vitam verò contemplativam Deus „ plus

S. August. Tract. 114. in Joan.

S. Thomas 1. p. q. 29. a. 14. ad 3.

„ plus diligit, quia magis eam con-
 „ servat. Non enim cum vita corpo-
 „ ris finitur, sicut vita activa. Qui-
 „ dam verò dicunt quòd Petrus plus
 „ dilexit Christum in membris; &
 „ sic etiam a Christo plus fuit dile-
 „ ctus. Unde ei commendavit Ec-
 „ clesiam. Joannes verò plus dilexit
 „ Christum in se ipso: & sic etiam
 „ plus ab eo fuit dilectus. Unde ei
 „ commendavit Matrem. Alii verò
 „ dicunt, incertum esse quis illorum
 „ plus Christum dilexerit amore ca-
 „ ritatis: & similiter quem Deus plus
 „ dilexerit in ordine ad maiorem glo-
 „ riam vitæ æternæ. Sed Petrus di-
 „ citur plus dilexisse, si fervor amo-
 „ ris spectetur: Joannes verò plus
 „ dilectus, si ratio habeatur familia-
 „ ritatis, cujus majora quædam in-
 „ dicia illi Christus exhibuit ob ju-
 „ ventutem & castitatem. Alii verò
 „ dicunt, quòd Christus plus dilexit
 „ Petrum quantum ad excellentius
 „ donum caritatis: Joannem verò
 „ plus quantum ad donum intelle-
 „ ctus. Unde simpliciter Petrus fuit
 „ melior & magis dilectus, sed Jo-
 „ annes secundum quid. Præsum-
 „ ptuosum tamen videtur hoc diju-
 „ dicare, ut dicitur Proverb. xvi.
 „ *Spirituum ponderator est Domi-*
 „ *nus, & non alius.* Hac igitur quæ-
 „ stione, quæ plus habet curiositatis,
 „ quàm ædificationis, seposita, duo
 „ in hoc Sermone expendemus. 1.
 „ Quid major Christi dilectio S. Jo-
 „ anni præstiterit? 2. Quid Joannes
 „ Christi dilectioni rependerit?

S. Thomas
 1. 2. q. 10.
 a. 2.

I. Discrimen statuit Doctor Angeli-
 cus inter voluntatem Dei & nostram,
 quòd voluntas nostra non est causa
 bonitatis rerum, sed ab ea movetur
 sicut ab objecto: Unde amor noster
 quo bonum alicui volumus, non est
 causa bonitatis ipsius; imò bonitas
 ejus vera vel æstimata provocat amo-
 rem quo ei volumus & bonum con-

servari quod habet, & addi quod non
 habet, & ad hoc operamur: Sed
 amor Dei est infundens & creans bo-
 nitatem in rebus. Singularia igitur,
 magna & excellentia dona Joanni
 Apostolo præstitisse Jesum, qui ipsum
 præ cæteris Discipulis diligebat, mi-
 nimè dubium est. *Erat recumbens unus*
ex Discipulis ejus in sinu Jesu, quem
diligebat Jesus. Christus Jesus Joan-
 nem præ cæteris Discipulis consciunt
 fecit arcanorum suorum; participem
 bonorum suorum; consortem dolorum
 suorum. In sinu Jesu recumbens, con-
 sciunt effectus est arcanorum ejus; à
 Christo Virgini Mariæ in filium da-
 tus, particeps factus est bonorum ejus:
 Juxta Crucem Jesu morienti adstans,
 consors fuit dolorum ejus.

I. Sinus quid aliud est quàm se-
 cretum? Filius Dei in sinu Patris ar-
 cana ejus cognoscit, doctrinam ab
 eo acceptam hominibus revelat. *Deum* Joan. 1. 18.
nemo vidit unquam: Unigenitus Fi-
lius qui est in sinu Patris ipse enar-
ravit. Joannes in sinu Jesu recum-
 bens doctrinam suam, altissima-
 que Mysteria, ex illo divino fonte
 hausit. *De illo pectore in secreto bi-* S. August.
bebat; sed quod in secreto bibit, in Tract. 6. in
manifesto eructavit, ut perveniret Joan.
ad omnes Gentes non solum Incarna-
tio Filii Dei, & Passio, & Resur-
rectio, sed etiam quod erat ante In-
carnationem, Unicus Patri, Verbum
Patris, coæternus generanti, aqualis
ei à quo missus est, sed in ipsa missio-
ne minor factus, quò major esset Pa-
ter. Enarravit in Evangelio suo quod
nec oculus vidit, nec auris audivit,
nec in cor hominis ascendit ... Si in
cor hominis non ascendit, quomodo
ascendit in cor Joannis? An non erat
homo Joannes? An fortè nec in cor Jo-
annis ascendit, sed cor Joannis in il-
lam ascendit? Quod enim ascendit in
cor hominis, de imo est ad hominem;
Quò autem ascendit cor hominis, sur-
sum

1. Cor. 2. 9.

sum est ab homine. Etiam sic, Fratres, dici potest, quia si ascendunt in cor Joannis, si aliquo modo potest dici, *In tantum ascendit in cor Joannis, in quantum ipse Joannes non erat homo. Quid est, non erat homo?*

In quantum coeperat esse Angelus.

Erant Joannes de illis montibus de quibus dictum est; Suscipiant montes pacem populo, & colles justitiam.

Montes, excelsae animae sunt: Colles, parvae animae sunt. Sed ideo montes excipiunt pacem, ut colles possint excipere justitiam. Quae est justitia quam colles excipiunt?

Fides, quia Justus ex fide vivit.

Non autem exciperent minores animae fidem, nisi majores animae quae montes dictae sunt, ab ipsa Sapientia illustrarentur, ut possint populis trajicere quod possint parvuli capere, & vivere ex fide colles, quia montes pacem suscipiunt. De his ergo montibus & Joannes erat, qui dixit: In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Susceperat pacem Mons iste, contemplabatur Divinitatem Verbi. Qualis iste Mons erat, quam excelsus? Transcenderat omnia cacumina terrarum, omnes campos aeris, omnes altitudines fidrum, omnes Choros & legiones Angelorum. Nisi enim transcenderet ista omnia quae creata sunt, non perveniret ad eum per quem facta sunt

omnia. *Hinc Aquila comparatur, quia cum alii tres Evangelistae in his maxime occupati sint, quae Christus in carne operatus est, & quae praecepta mortalis vitae exercenda carnem portantibus tradidit; Joannes super nubila infirmitatis humanae velut Aquila volat, & lucem incommutabilis veritatis acutissimis atque firmissimis oculis cordis intuetur.* *Job. 39. 27. Numquid ad praeceptum tuum elevabitur Aquila, &*

in arduis ponet nidum suum? Ezechiel. 17. 3. Aquila grandis magnarum alarum venit ad Libanum, & tulit medullam Cedri. De Joanne Evangelista hic locus mystice explicari potest. Medullam Cedri intellige divinitatem Verbi.

S. Joannem divinorum arcanorum conscium factum cum supra pectus Jesu recumberet, probat & ejus Apocalypsis, de qua S. Hieronymus: *Apocalypsis Joannis (inquit) tot habet sacramenta, quot verba.*

S. Hieron.
Epist. ad
Paulinum.

2. S. Joannes particeps factus est bonorum Jesu, cum illi Virginem matrem Virgini commendavit. *Cum vidisset Jesus Matrem, & Discipulum stantem quem diligebat, dicit Matri suae: Mulier, ecce filius tuus. Deinde dicit Discipulo; Ecce Mater tua.* Testabatur de Cruce Christus (inquit Sanctus Ambrosius) & inter Matrem atque Discipulum pietatis officia dividebat. *Condebat Dominus non solum publicum, sed etiam domesticum Testamentum, & hoc ejus Testamentum signabat Joannes, dignus tanto Testatore testis. . . . Et ex illa hora accepit eam Discipulus*

Joann. 19.
26.

S. Ambros.
Epist. 63.

in sua. Quae sua habebat Joannes, qui mundana & secularia non habebat, qui & de mundo non erat? Quae habebat sua, nisi ea quae à Christo acceperat? Bonus verbi sapientiaeque Possessor, bonus receptor gratiae. Audite quae Apostoli à Christo acceperint: *Accipite, inquit, Spiritum Sanctum, &c. NEQUE enim Mater Domini Jesu nisi ad possessorem gratiae demigraret, ubi Christus habebat habitaculum. Et ex illa hora accepit eam Discipulus in sua. Cum quo Virgo habitare debebat, quam cum eo quem Filii haredem, integritatis sciret esse custodem? Non mirum ergo Joannem praeter ceteris locutum Mystera divina, cui praesto erat Aula caelestium Sacramentorum.*

S. Ambr.
in Exhort.
Virginis,
cap. 5.

Idem lib.
De Instit.
Virginis,
cap. 7.

Origen.
Præf. Com-
men. in Io-
an. Edit.
Huet.

mentorū. Minimè dubium est quin operatorio Christi verbo, per quem omnia facta sunt, Maria Virgo Joannis revera mater, Joannes Mariæ Virginis filius revera extiterit. Nam si nullus est Mariæ filius, iudicio eorum, qui de ipsa sanè senserunt, præter quàm JESUS; dicitque Jesus Matri: Mulier, ecce filius tuus, & non, Ecce etiam hic est filius tuus: perinde est ac si dixisset, Ecce hic est Jesus quem genuisti.

Joan. 19. 34.
35.

Proverba
17. 17.

3. Joannes juxta Crucem Jesu morienti adstans, particeps fuit dolorum ejus. Jam tunc bibit calicem Dominicæ passionis, Christo Jesu compatiendo, quem ad mortem usque secutus est, cujus Cruci cor ejus confixum erat, ne inde, etiam postquam Jesus mortuus est, poterat avelli. Unde cū latus Christi mucrone diro lanceæ confossum est, transfixa sunt corda Mariæ & Joannis: Unus militum lancea latus ejus aperuit; & continuo exivit sanguis, & aqua. Et qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium ejus. Verè amicus Jesu Joannes Apostolus, qui Dominum & Magistrum à quo diligebatur, in passione & morte non deseruit, nec se palam ejus Discipulum & amicum erubuit profiteri, cū in Cruce in medio latronum moreretur. *Omni tempore diligit qui amicus est: & frater in angustiis comprobatur.*

Homil. 15.
in Ezech.

II. Joannes dilectioni qua ipsum honoravit Christus amore ardentissimo & constantissimo respondit, omnia studia sua, laboresque consecrans ut ad ejus amorem omnes attraheret. Ideo Judæis, Parthis, Asiaticis Evangelium prædicavit. Ideo verbera, opprobria, carceres, exilium, olei ferventis supplicium passus est. Ideo Evangelium & Epistolas scripsit caritatem spirantes. De quibus S. Gregorius Magnus: *Succendi cor no-*

*strum igne caritatis querimus? Joannis verba pensamus, cujus omne quod loquitur, caritatis igne vaporatur? Quid ad divinum caritatis ignem accendendum potentius his S. Joannis sententiis? Qui non diligit, non novit Deum: quoniam Deus charitas est. In hoc apparuit charitas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc est charitas; non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos, & misit Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. Charissimi, si sic Deus dilexit nos, & nos debemus alterutrum diligere. Si diligamus invicem, Deus in nobis manet, & charitas ejus in nobis perfecta est. Deus charitas, & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Nos ergo diligamus Deum, quoniam Deus prior dilexit nos. Si quis dixerit, Quoniam diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non videt quomodo potest diligere? Et hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum. Quod scriptis tradiderat, viva voce identidem repetebat mandatum novum, mandatum caritatis. Cū enim senex admodum inter brachia Discipulorum ad Ecclesiam deferretur, nihil aliud per singulas Collectas seu Conventus Fidelium proferre solebat quàm hæc verba: *Filioli, diligite alterutrum... Præceptum Domini est, & si solum fiat, sufficit.**

1. Joan. 4. 1.
&c.

Euseb. lib.
3. Hist. Ec-
cles. c. 1.

Ferventissimam ac suavissimam sancti Joannis caritatem probat historia quam ex sancto Clemente Alexandrino refert Eusebius. Cū post obitum Domitiani ex Insula Patmo Ephesum rediisset Joannes, ad finitimas quoque Provincias rogatus se contulit, partim ut Episco-

pos.

pos constitueret, partim ut Eccle-
 sias integras disponderet ac forma-
 ret, partim etiam ut homines sibi
 à divino Spiritu indicatos in Cle-
 rum seponeret. Cum ergo ad quam-
 dam urbem venisset haud longè
 dissitam ad Epheso, cuius etiam
 nomen à nonnullis refertur, fra-
 tresque suis sermonibus consolatus
 fuisset, ad extremum viso juvene
 quodam statura corporis egregio,
 vultu non invenuto, & ferventi
 indole prædito, conversus ad eum
 quem ordinarat Episcopum: Hunc,
 inquit, coram universa Ecclesia,
 & sub testimonio Christi studiosè
 tibi commendo. Cum verò Epif-
 copus eum juvenem suscepisset,
 & curæ sibi in posterum fore pol-
 liceretur, iterum Joannes eadem
 quæ prius mandare & contestari
 non destitit. Post hæc, Joannes
 quidem Ephesum regressus est.
 Presbyter verò adolescentem sibi
 traditum in domum suam susci-
 piens educavit, fovit, atque con-
 tinuit: Tandemque Sacramentum
 Baptismi eidem tradidit. Dein-
 ceps Sacerdos de pristina cura at-
 que custodia paulatim remisit, quip-
 pe cum perfectissimo custode ap-
 posito, Christi videlicet signaculo,
 juvenem communiisset. Illum ergo
 præmatura potitum libertate, æ-
 quales quidam sibi adjungunt, de-
 lites ac dissoluti, & flagitiis om-
 nibus assuefacti. Ac primum qui-
 dem magnificis conviviis adole-
 scentem illiciunt; noctu deinde ad
 spoliandos obvios egressi, secum
 illum abducunt: Inde ad majorum
 scelerum societatem cohortantur.
 At ille sensim assuescebat pravita-
 ti, & tamquam generosus & ef-
 frenis equus à recto tramite ab-
 reptus ac frænum commordens,
 quantò majore animi indole præ-
 ditus erat, tantò acrius in præ-

ceps ferebatur. Postremò abjecta
 spe salutis quam in Deo posuerat,
 nihil jam mediocri animo designa-
 bat, sed grandi aliquo scelere per-
 petrato, quandoquidem jam de sa-
 lute sua penitus desperaverat, pa-
 rem cum cæteris pœnam subire
 dedignabatur. Assumptis igitur il-
 lis ipsis sodalibus, & instituto la-
 tronum collegio, ipse prompto
 animo dux eorum effectus, violen-
 tia, cædibus atque atrocitate cun-
 ctos superabat. Aliquanto post tem-
 pore, cum negotii cuiuspiam ne-
 cessitas incidisset, iterum in eam
 urbem accitus est Joannes. Qui
 cum venisset, & cuncta, quorum
 gratia advenerat, ordinasset: Age-
 dum, inquit, Episcopo, redde no-
 bis depositum, quod ego & Chri-
 stus tibi commendavimus sub te-
 stimonio Ecclesiæ cui præsides.
 Ad hæc Episcopus primò qui-
 dem mirari cum existimaret pe-
 cuniam, quam non accepisset,
 à se per calumniam repeti. Et si-
 cut adhibere fidem non poterat
 reposcenti ea quæ minimè habe-
 ret, ita nec Joanni diffidere au-
 debat. Sed ubi Joannes: Juve-
 nem, inquit, & animam fratris
 reposco: Tum Senex demisso vul-
 tu suspirans atque illacrymans; Is,
 ait, mortuus est. Quomodo, in-
 quit Joannes, & quonam mortis
 genere? Deo mortuus est, ait il-
 le. Malus quippe evasit & perdi-
 tus, & ad extremum latro. Ita-
 que nunc pro Ecclesia montem
 occupavit cum suis simillimis com-
 militonibus. His auditis, Aposto-
 lus scissa veste, & cum ingenti
 gemitu caput feriens: Bonum, in-
 quit, animæ fratris custodem re-
 liqui. Sed jam equus mihi præsto
 sit, & aliquis ductor itineris. In-
 de ab Ecclesia, ita ut erat, pro-
 fectus, conscenso equo propera-
 vit.

„ ravit. Cumque ad locum venif-
 „ set, ab iis qui excubias agebant
 „ latronibus capitur: Non ille fu-
 „ gam parans, nec veniam depre-
 „ cans, sed vociferans, Ad hoc ip-
 „ sum veni, deducite me ad Ducem
 „ vestrum. Is verò ut erat armatus,
 „ interim expectabat. Sed ubi acce-
 „ dentem propius agnovit Joannem,
 „ præ pudore in fugam se conver-
 „ tit. At Joannes concito cursu ho-
 „ minem persequi institit, oblitus
 „ ætatis suæ, identidem clamans:
 „ Quid me patrem tuum fugis, fi-
 „ li, inermem & senem? Miserere
 „ mei fili: Noli timere: Adhuc su-
 „ perest tibi spes salutis. Ego pro
 „ te satisfaciam Christo. Tua causa
 „ mortem libenter excipiam, quem-
 „ admodum Dominus pro nobis mo-
 „ ri sustinuit. Animam meam pro
 „ tua vicariam dabo. Sta modò &
 „ mihi crede. A Christo missus sum.
 „ His ille auditis, primum quidem
 „ vultu in terram demisso substitit:
 „ Deinde armis abjectis, tremens in
 „ lacrymas effusus est. Et acceden-
 „ tem senem complexus, gemitu ac
 „ lacrymis, quantum maximè pote-
 „ rat, veniam rogabat, & lacrymis
 „ quasi altero Baptismo expiabatur,
 „ solam dextram occultans. Tum
 „ Apostolus sperans ac dejerans se
 „ veniam ipsi à Servatore impetravif-
 „ se, oransque ac in genua provolu-
 „ tus, & dextram ipsam juvenis,
 „ utpote pœnitentia expurgatam deos-
 „ culans, ipsum in Ecclesiam redu-
 „ xit. Exinde partim crebris oratio-
 „ nibus Deum deprecans, partim
 „ continuatis una cum juvene jeju-
 „ niis simul decertans, omnibus de-
 „ nique verborum illecebris animum
 „ ejus demulcens, non prius abscef-
 „ sit quàm illum Ecclesiæ restituis-
 „ set, magnumque sinceræ pœniten-
 „ tiæ exemplum, & iteratæ regene-
 „ rationis ingens documentum, &

„ conspicuæ resurrectionis trophæum
 „ omnibus ostendisset.

Christum Jesum sequamur, ipsi
 nos devoveamus, illum diligamus,
 & ab ipso diligemur ut S. Joannes.
Qui habet mandata mea, inquit, & Joan. 14. 11
servat ea, ille est qui diligit me. Qui
autem diligit me, diligetur à Patre
meo: & ego diligam eum, & mani-
festabo ei meipsum. Sicut dilexit me
Pater, & ego dilexi vos. Ma-
nete in dilectione mea. Si praecepta
mea servaveritis, manebitis in dile-
ctione mea, sicut & ego Patris mei
praecepta servavi, & maneo in ejus
dilectione. . . Hoc est praeceptum meum, Joan. 1. 9
ut diligatis invicem, sicut dilexi vos
. . . Vos amici mei estis, si feceritis
quae ego precipio vobis: Vos dixi ami-
cos: quia omnia quaecumque audiivi à
Patre meo, nota feci vobis. Christum
Jesum amemus ut ipse nos amat,
sincerè, efficaciter, constanter. Si
Deum sincerè diligamus, non dili-
gemus mundum, quia Si quis dili-
git mundum, non est caritas Patris
in eo. Si Deum efficaciter diligamus,
mandata ejus servabimus: Hac est
enim caritas Dei, ut mandata ejus
custodiamus; & mandata ejus gravia
non sunt. . . Qui dicit se nosse eum,
& mandata ejus non custodit, men-
dax est, & in hoc veritas non est.
Qui autem servat verbum ejus, verè
in hoc caritas Dei perfecta est. Si
Deum constanter diligamus, mortale
peccatum summo studio, summaque
vigilantia vitabimus. Omnis enim
qui natus est ex Deo, peccatum non
facit, quoniam semen ipsius in eo ma-
net: & non potest peccare: quoniam
ex Deo natus est. Si Deum diliga-
mus, diligemus & proximum since-
rè: Nam si quis dixerit, Diligo Deum,
& fratrem suum oderit, mendax est.
Qui enim non diligit fratrem suum
quem videt, Deum, quem non videt,
quomodo potest diligere? Si Deum di-
 ligamus

1. Joann. 13. 17, 18. ligamus efficaciter, proximum etiam efficaciter diligemus. *Qui habuerit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo caritas Dei manet in eo? Filioli, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate.* Si Deum constanter diligamus, & proximum constanter amabimus, ad mortem usque, ut si necesse sit, pro ejus æterna salute vitam devoveamus. *In hoc cognovimus caritatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus animas ponere.* Hæc sanctus Joannes verbo & exemplo docuit: Hæc fide tenere, & operibus exercere debemus, ut Christus Jesus nobiscum bona sua communicet, arcana sua, unctionem suam quæ hic doceat nos de omnibus ad salutem nostram, & officia status nostri implenda necessariis; ut Virginem Matrem suam sanctissimam, nostram quoque Matrem esse concedat; ut nos passioni suæ ac doloribus compati tribuat, quia si socii simus dolorum ejus, socii etiam erimus gloriæ, & vitæ æternæ participes.

IN FESTO S. GENOVEFÆ Virginis, Parisiensium Patronæ.

Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. Si ignoras te, o pulcherrima inter mulieres, egredere & abi post vestigia gregum, & pasce hædos tuos juxta tabernacula Pastorum. Cant. j. 6. & 7.

1. Mai. 40. 51. **D**eus se ipsum Pastori comparat in Scriptura Sacra. *Sicut Pastor gregem suum pascet* (inquit Propheta) *in brachio suo congregabit agnos, & in sinu suo levabit, fœtas ipse portabit.* Christus seipsum Pa-

storem prædicat. *Ego sum* (inquit) *Pastor bonus: Et cognosco oves meas, & cognoscunt me mea ... Oves mea vocem meam audiunt; & ego cognosco eas, & sequuntur me: & ego vitam æternam do eis.* Non mirum igitur quod sponsa coelestem sponsum quærat sub typo Pastoris. *Indica mihi quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam &c.* Sponsus verò sponfam monet ut vestigia gregum sequatur, & pascat hædos suos juxta tabernacula Pastorum, si ad meridiem pervenire velit, ubi cubat sponus. His verbis, *Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie,* vita contemplativa designatur. His verbis: *Pasce hædos tuos, &c.* vita activa. Utriusque exemplum in Genovefa Virgine admirabiliter elucet. Christo summo Pastori cor suum consecrat ab adolescentia per amorem castissimum; corpus per virginitatem; ipsum desiderat & quærit continuo per ferventem orationem: Illo se dignam præstat per humilitatem: Sanctis exemplis, & misericordiarum operibus Parisiensem populum velut gregem pascit, Episcoporum præceptis religiosè obtemperat, & consilia sequitur.

1. Cor suum Christo consecrat amore casto. *Indica mihi, quem diligit anima mea.* Adverte quàm eleganter amorem spiritus à carnis discernat affectu, dum Dilectum expri-
mere magis ipsa affectione quàm nomine volens, non simpliciter quem diligo, sed inquit, quem diligit anima mea, spiritalem designans dilectionem. Illi cor consecrat absq; visione, totum dilectionis impetum ad eum refert, & *Nullum duci rivulum extra patitur cujus derivatione minnuatur.* In Sponsi disciplinam se tradit, ab eo doceri quærit viam qua ad ipsum perveniat, ornamenta quibus ipsi

S. Bernard. Sermon. 44. in Cant.

S. August.

ipsi placeat. *Indica mihi... Vias tuas,*
Domine, demonstra mihi, & semitas
tuas edoce me. Quænam illæ viæ? De-
duxit me, inquit, super semitas justi-
tiae. Ergo tria ista Anima Deum
 „ amans indefinenter inquit, *Justi-*
 „ *tiam & iudicium, & locum habita-*
 „ *tionis gloriæ Sponsi tamquam viam*
 „ *in qua ambulet, cautelam qua am-*
 „ *bulet, & ad quam ambulet mansio-*
 „ *nem.* De qua mansionem ait Prophe-
 ta: *Unam petii à Domino, hanc re-*
quiram, ut inhabitem in domo Domi-
ni omnibus diebus vitæ meæ. Et ite-
 rum: *Domine, dilexi decorem domus*
tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.
 Porro de reliquis duobus: *Justitia*
& iudicium (ait) *preparatio sedis*
tuæ. Merito tria ista mens devota,
 requirit, utpote sedem Dei, & sedis
 præparationem. Et pulchrè in Spon-
 sæ prærogativam concurrunt pariter
 ad consummationem virtutum, *Ut de*
forma justitiæ sit formosa, de iudicio-
rum notitia cauta, de desiderio præ-
sentiæ seu gloriæ Sponsi casta. Talem
 prorsus decet esse sponsam Domini,
 pulchram, eruditam & castam. Ta-
 lis fuit sancta Genovefa. Castitatem
 Deo vovet ab adolescentia, Christum
 Sponsum eligit, in medio mundi
 mundo renunciâns, & unicè cogitans
 quæ Domini sunt, *ut sit sancta cor-*
pore & spiritu. Corpus Genovefæ,
 Templum Domini est. *Hujus Templi*
æditua est virginitas, quæ nihil pro-
fanum inferri sinit. Hujus Templi
 custos abstinencia & jejunium auste-
 rum cum primis & perpetuum. *Jeju-*
nabat omnibus diebus vitæ suæ, cer-
 ta quòd aliter pudicitia tuta esse non
 posset. Mortificatis membris suis quæ
 sunt super terram, confidenter ait:
Vivo ego, jam non ego, vivit verò in
me Christus.

Sponsum desiderat & quærit Geno-
 vefa per ferventem & continuam ora-
 tionem. Non circumit civitatem,

non per vicos & plateas Sponsum
 quærit, falli timet, spoliari, percuti,
 vulnerari. Sponsum in plateis non in-
 veniri certa est: Multos dicere, *Ec-*
ce hic est Christus, ecce illic: Ideo à
 Sponso ipso quærit locum pascuorum
 ejus, & quietis in meridie, ne eva-
 getur & erret extra viam ipsum quæ-
 rens. *Indica mihi, quem diligit ani-*
ma mea, ubi pascas, ubi cubes in me-
ridie, ne vagari incipiam post greges
sodaliū tuorum. Beata æternitas me-
 ridies est, tota dies, absque fidei um-
 bris, absque ignorantia tenebris, dies
 nesciens occasum, ubi in lumine Dei
 videbimus lumen, ubi similes ei eri-
 mus, quia videbimus eum sicuti est.
 Ibi Sponsum in decore suo contem-
 plari desiderat sponsa pascentem ube-
 riùs, quiescentem securiùs. Nam &
 hic pascit, sed non in saturitate. Pa-
 scit in Lege, in Prophetis, in Evan-
 gelicis pascuis, in Apostolicis litteris.
 Sed non satiatur anima, quamdiu esu-
 rit & sitit justitiam: Reficitur de men-
 sa Domini. *Parasti,* (inquit) *in con-*
spectu meo mensam adversus eos qui tri-
bulant me: Sed non impletur nisi in
 pascuis æternis, de quibus ait Prophe-
 ta: *Replebimur in bonis domus tuæ*
 Et alibi: *Et justī epulentur & exul-*
tent in conspectu Dei, & delectentur
in letitia. Hic pascitur fidelis ani-
 ma, sed & patitur. *Fuerunt,* inquit,
mihi lacrymæ meæ panes die ac no-
cte, dum dicitur mihi quotidie, Ubi est
Deus tuus? Porro *Pasci ubi timeas*
pati, jucunditatem habet, sed non se-
curitatem. Pasci autem & pati simul,
nonne molesta jucunditas est? Ideo
 sponsa indicari sibi rogat à sponso ubi
 pascat, ubi cubet in meridie. Id unum
 cogitat, id unum optat, id unum
 quærit Genovefa. *Unam petii à Domi-*
no, hanc requiram, ut inhabitem in
domo Domini omnibus diebus vitæ meæ:
ut videam voluptatem Domini, & vi-
sitem Templum ejus. Sic ejus oratio
 perpe-

Marc. 11.
21.

S. Bernard.
Ser. 33. in
Cant.

Psal. 12. 5.

Psal. 64. 5.

Psal. 67. 4.

Psal. 41. 4.

Psal. 26. 4.

a. Theſſal. 17.
S. Auguſt.
Epist. 1. 2.
2a Prob. perpetua eſt; Quod enim ait Apo-
ſtolus, *Sine intermiſſione orate*,
QUID eſt aliud, quam beatam vi-
tam, qua nulla niſi æterna eſt, ab eo
qui eam ſolus dare poteſt, ſine inter-
miſſione deſiderare?

Cæleſti Sponſo dignam ſe præſtat
Genoveſa per humilitatem. Pulcher-
rima eſt omnium ornatu virtutum,
& tamen ſuam pulchritudinem, ſua
merita ignorat humilis Virgo: Si
S. Auguſt.
Lib. de ſa-
cra Virg. ignoras te, ò pulcherrima inter mulie-
res, &c. Dei quidem dona in ſe agno-
ſcit, ut gratias illi perpetuas referat,
ſed ignorat pulchritudinem ſuam in-
terioſiorem, ne ſuperbiat. Egreditur,
& abit poſt veſtigia gregum inno-
cens ovis. Timet ne cadat, ne Spon-
ſo diſpliceat, quia *Tentatio eſt vita
hominis ſuper terram*. A ſe ſibi non
eſſe cogitat quòd virgo eſt, ſed hoc
donum optimum deſcendere deſuper
à Patre luminum. Non putat modi-
cum ſibi eſſe diſmiſſum, ut modicum
diligat, ſed cautiùs & veriùs cogitat
*Omnia peccata ſic habenda tamquam
dimittantur, à quibus Deus cuſtodit ne
committantur*. Nemini non tantum
Virgini, ſed nec conjugatæ mulieri
ſe præponit, divinum illud præce-
ptum fideliter adimplens; *Quanto ma-
gnus es, humilia te in omnibus, &
coram Deo invenies gratiam*. Majo-
rem cæterarum charitatem, humili-
tatem, aliaque dona eſſe putat. Sic
Dei Spiritum ſervat, qui nonniſi ſu-
per humiles requieſcit. Cuſtos ſcilicet
S. Auguſt. virginittis caritas: *Locus autem hu-
jus cuſtodis humilitas*.

Sanctis exemplis & miſericordiæ
operibus Pariſienſem populum velut
gregem paſcit Genoveſa. Non ſo-
lùm virgines docet ac inſtituit, ſed
omnium ordinum & conditionum ho-
mines ſanctæ ſuæ converſationis exem-
plis ad pietatem informat, ad Dei
amorem accendit. Egredere, & abi
poſt veſtigia gregum, & paſce hæ-

dos tuos juxta tabernacula Paſtorum.
Non ſpiritualiter tantum, ſed corpo-
raliter Pariſienſes paſcit tempore fa-
mis. *Paſce hædos tuos*. In pago Nan-
nethodorenſi, in ſua illa ſolitudine
ubi Sponſus familiariter loquebatur
ad cor ejus, lubentiùs commoratur.
*Veni, inquit, dilectæ mi, egredia-
mur in agrum, commoremur in villis*. Cant. 7. 11.
Ibi nihilominus amore Sponſi ſuccen-
ſa, tum erga Virgines quas inſtitue-
bat, tum erga ruſticos homines, &
ruſticanas mulieres ſpiritualem exerce-
bat agriculturam, Chriſti gratia fre-
ta, qui bono ſemini quod in agro ſuo
ſeminavit ipſe dat incrementum per
occultam ſubminiſtrationem Spiritus
& virtutis. *Mane ſurgamus ad vine-
as, videamus ſi floruit vinea ſi flo-
res fructus parturiunt, ſi floruerunt
mala punica*. Sed à Sponſo monetur,
ut, (ſiquidem ſui oblivifcitur præ illius
amore, ejusque gloriam propriæ uti-
litati anteponit) egrediatur ex pago
Nannethodorenſi, Pariſios interdum
veniat, ut populum Pariſienſem ſan-
ctis exemplis, auxilioque paſcat ac
defendat. *Si ignoras te, ò pulcherri-
ma inter mulieres, egredere, & abi
poſt veſtigia gregum, & paſce hædos
tuos*. Sponſi voci obſecuta eſt, dicen-
tis: *Pone me ut ſignaculum ſuper bra-* Cant. 8. 6.
chium tuum; Ipſi omnes cogitatio-
nes ſuas, affectus omnes, motusque
cordis, amorem omnem conſecrans;
actiones omnes ad gloriam nomi-
nis ejus dirigens, & ad ejus amorem
omnes adducere ſatagit. *Fortis ut
mors dilectio, dura ſicut infernus amu-
latio*. Cor Genovefæ Dei amore ab-
ſorptum, ad terrena deſideria velut
inſenſibile redditur; mundo, ſibi que
ipſi mortua eſt; *Fortis ut mors dile-
ctio*. Soli Chriſto vivit, nullum a-
lium admittit amatorem, nullum alium
amorem. *Ego dilectio meo, & ad me
converſio ejus*. Oleum in ejus lam-
pade, caritas in ejus corde non defi-
cit, quia

cit, quia Virgo sapiens est & vigilans, sponso semper occurrere parata, *Lampades ejus, lampades ignis atque flammarum*. Lampades ignis sunt, quia in corde ardent per amorem: Lampades verò flammarum, quia exterius lucent per operationem. Ideo abit post vestigia gregum, & pascit hædos suos. Pavit in hoc mundo vivens; pascit, sanat, tuetur, in cælis cum Sponso regnans. Præsentissimum ejus experiuntur auxilium, quicumque ipsius implorant suffragium in Ecclesia Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, ubi corpus ejus colitur. *Et pascite hædos suos juxta Tabernacula Pastorum*.

Sanctæ Genovefæ virtutes imitemur, si patrocinium optamus. Castitatem & continentiam diligamus & servemus, cum animi, tum corporis, ut simus templum sanctum Domino. Membra nostra templum sunt Spiritus Sancti: Corpora nostra membra sunt Christi: Ne per immunditiam & libidinem ipsa polluamus. Ecclesiæ filii sumus, unum cum ipsa corpus, aqua baptismatis emundatum & consecratum, corpore & sanguine Christi partum & saginatum. Ecclesia porro et si in membris suis omnibus Virgo non sit carne, in omnibus tamen quæ viva membra sunt & Dei Spiritu animata, virgo est mente. *Despondi enim vos uni viro virginem castam exhibere Christo* (ait Apostolus.) In omnibus membris (ut dixi) viventibus casta est, in nonnullis virginali, in pluribus conjugali, in aliis viduali castitate. Putrida igitur membra sunt, & abscindi, refecari, projici digna ab Ecclesiæ corpore, Christiani impudici. Castitati humilitatem conjungamus exemplo Sanctæ Genovefæ; sequamur Christum per viam humilitatis, quam nos docuit, quia ad gloriam aliter pervenire non possumus. *Discite à me quia mitis sum & humi-*

lis corde. Sanctæ Genovefæ caritatem erga Deum & proximum imitemur. Nisi enim fides nostra per dilectionem operetur, lampades quidem habemus, sed oleum in vasis nostris non habemus, & lampades nostræ extinguuntur. *Quid proderit, fratres mei, si fides* Iacob. 2. 14. *dem quis dicat se habere, opera autem non habeat? Numquid poterit fides salvare eum? Si autem frater & soror nudi sunt, & indigeant victu quotidiano, dicat autem aliquis ex vobis illis, Ite in pace, calefacimini & saturamini; non dederitis autem ei quæ necessaria sunt corpori, quid proderit? Sic & fides; si non habeat opera, mortua est in semetipsa.*

IN FESTO PURIFICATIONIS Deiparæ Virginis Mariæ.

Postquam impleti sunt dies purificationis Mariæ secundum Legem Moysi, tulerunt Jesum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino, sicut scriptum est in Lege Domini. Luc. ij. 22.

Hanc Solemnitatem Græci *Hypapante*, hoc est, *Festum Occursus* appellant, quodd scilicet volente ac dirigente Deo, Simeon & Anna Christo Jesu, & parentibus ejus Templum introeuntibus ut eum Domino sisterent & offerrent, occurrerint, Deum laudantes & benedicentes. Occurramus & nos, obviamque eamus & attento animo consideremus Christum semetipsum in sacrificium offerentem æterno Patri; Mariam se purificantem ut pareat Legi: Simeonem desiderantem consolationem Israel & visionem Christi Domini. Discamus à Christo Jesu quid offerre & sacrificare Deo debeamus: à Deipara Virgine, quomodo nos purificare oporteat: à sancto Simeone, quod esse debeat nostrorum desideriorum objectum.

I. Christus Patri seipsum offert, in Templo, pignus velut oblationis, qua

qua seipsum pro omnium hominum redemptione oblaturus in Cruce est. Se offert in locum legalium victimarum, quarum sanguis peccata delere & purgare non poterat: se offert ad satisfaciendum Deo pro peccatis totius Mundi, Mediator Dei & hominum, Deus & homo, quod nullus facere poterat purus homo. Se offert ad Dei voluntatem implendam, in omnibus & sine mora, ad legem implendam

Galat. 4. 5. se offert Legis Dominus: *Factus ex muliere, factus sub Lege, ut eos qui sub Lege erant redimeret, ut adoptionem filiorum reciperemus.* Christus Pontifex futurorum bonorum, quorum solam umbram Lex habebat, se sistit in Templo, ut seipsum Deo offerat, idem Sacerdos & victima. *Impossibile est enim sanguine taurorum & hircorum auferri peccata. Ideo ingrediens mundum dicit: Hostiam & oblationem noluit: corpus autem aptastimih: holocausta pro peccato non tibi placuerunt. Tunc dixi, Ecce venio: in capite libri scriptum est de me: Ut faciam, Deus, voluntatem tuam...*

Hebr. 10. 5. *Deus meus, volui, & legem tuam in medio cordis mei.* Christus voluit sub lege fieri, ut eos qui sub lege erant, redimeret, & ut justificatio legis in suis membris spiritualiter impleretur, ait Sanctus Thomas. Quibus verbis Doctor Angelicus significat ejus oblationem, & impletionem legis esse pro cunctis hominibus, qui in divinorum adimplentione mandatorum oscitanter se gerere, & remissa religione officium suum implere solent. Pergit sanctus Doctor: *De prole autem nata duplex præceptum in Lege traditur.* Unum quidem generale quoad omnes: ut scilicet completis diebus purificationis matris offerretur sacrificium pro filio, sive pro filia. Et hoc quidem sacrificium erat ad expiationem peccati, in quo proles erat concepta & nata, & etiam ad

Levit. 12.

consecrationem quamdam ipsius: quia tunc primò præsentabatur in Templo: & ideo aliquid offerebatur in holocaustum, & aliquid pro peccato. Christo sancto sanctorum opus non erat sacrificio ad expiationem peccati: nec ei quem *Deus unxit oleo lætitiæ præ consortibus suis*, id est, Divinitatis plenitudine, nova consecratio necessaria erat. Hæc igitur pro se voluit offerri Christus, ut justificatio legis in suis membris impleretur, nobisque sacrificii Deo offerendi, & Legis ejus implendæ præberet exemplum. Addit S. Thomas: Aliud autem præceptum erat speciale in Lege de primogenitis, tam in hominibus quam in jumentis. Sibi enim Dominus deputaverat omne primogenitum filiorum Israel, pro eo quod ad liberationem populi Israel percussisset primogenita Ægypti, ab homine usque ad pecus, primogenitis filiorum Israel reservatis. In quo etiam præfigurabatur Christus, qui est *primogenitus in multis fratribus*. Quia igitur Christus ex muliere natus, erat quasi *primogenitus*, & voluit fieri *sub Lege*, hæc duo Evangelista Lucas circa eum fuisse observata ostendit. Primò quidem id quod pertinet ad primogenitos, cum dicit: *Tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino, sicut scriptum est in lege Domini.* Secundò, quod pertinet communiter ad omnes, cum dicit: *Ut darent hostiam, secundum quod dictum erat in lege Domini, par turturum, aut duos pullos columbarum.* Sicut ergo Filius Dei non propter seipsum factus est homo, & circumciscus in carne, sed ut nos per gratiam faceret Deos, & ut spiritualiter circumcidamur: sic propter nos sistitur Domino, ut discamus Deo præsentare nosmetipsos. Et hoc post Circumcisionem ejus factum est, ut

Exod. 13.
Rom. 8.

„ discamus, neminem nisi circumci-
 „ sum vitiis dignum esse divino con-
 „ spectu.

Discamus à Christo Jesu nos ipsos,
 ac nostra Deo in sacrificium offerre.
 (*Lib. 4. Cap. 3. Art. 1. §. 7. de sacri-
 ficio*) Quid sit sacrificium, & quotu-
 plex? Sacrificia veteris legis, novæ le-
 gis Sacrificium adumbrabant... Sacri-
 ficiū interius, & sacrificium exte-
 rius bonorum operum... Omne opus
 virtutis in Dei reverentiam factum,
 quodammodo sacrificium est. (*Ibid.*)
 Obtulit se Christus ut legem imple-
 ret. *Non veni, inquit, legem solve-
 re, sed adimplere.* Quanto obedi-
 tiæ studio, quanto caritatis ardore
 Evangelicæ Legis præcepta observare
 debemus? Præcepta legalia, quæ per
 servum dederat, ad amissim observa-
 re voluit Dominus, præcepta legis
que ad perfectum nihil adduxit: &
 nos servi abjectissimi observare negli-
 gemus præcepta legis à Domino Jesu
 datæ, & ad perfectum adducentis?
 Cor nostrum, velut primogenitum
 Deo offeramus. Cor mundum & sim-
 plex, per duos pullos columbarum;
 cor gemens, per turturum par desi-
 „ gnatum: *Sacrificium Deo spiritus*
 „ *contribulatus: cor contritum & hu-*
 „ *miliatum, Deus non despicias.* No-
 li extrinsecus pecus quærere quod
 mactes; habes in te quod occidas.
 Noli extrinsecus thura comparare,
 sed dic, *In me sunt, Deus, votatua,*
quæ reddam laudationes tibi. Nos
 ipsos velut holocaustum offeramus:
 Totos nos divinus ignis absumat. Pri-
 mogenitum cujuscumque operis nostri
 Deo offeramus, sanctam scilicet in-
 tentionem, qua divinæ ejus majestati
 consecratur, & ad gloriam refertur.
 (*Lib. 3. Tract. de Peccatis, Cap. 4.*
Art. unico, Regula 57.) Debemus
 nos statim offerre Deo, statim atque
 prima lux rationis affulget, seu quam-
 primùm ratione uti incipimus. De-

bent denique parentes filios offerre
 Deo singulari & eximio Religionis
 sacrificio, cùm ad statum Ecclesiasti-
 cum aut Religiosum verè sunt ab eo
 vocati, dotibusque necessariis instru-
 cti, eaque occasione sibi parentum Je-
 su exemplum proponere, qui *Tulerunt illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino.* Cæterum si à sancto il-
 lo statu sint aversi, aut ignavi, stu-
 pidi, indociles, non sunt Monasteriis
 tradendi, aut Ecclesiastico Ordini ad-
 dicendi. *Primogenitum asini mutabis* Exod. 13.
ove, (ait Lex.)

Apud Ethnicos olim tam Roma-
 nos quàm Græcos, Februario mense
 profana quædam & immania Sacrifi-
 cia Saturno offerebantur, Februa nun-
 cupata, & Saturnalia, ad expiatio-
 nem seu purificationem generalem. In
 illis immolabantur homines. Itali sa-
 crificiorum hujusmodi horrore, ma-
 ctationi hominum accensionem ce-
 reorum in Saturni honorem substitue-
 runt, (teste Macrobio.) Christum igi-
 tur *cum Domina nostra oblaturi, aut*
cum Simeone suscepturi, occurramus
cum cereis & hymnis, puritate men-
tis, atque lucidis operibus splendidi.
 Cerei quos fideles offerunt ad Altare,
 Christum Jesum indicant, *Lumen ad*
revelationem gentium, quem offerre
 quisque debet Deo, seque ipsum per
 illum, ut filium lucis; secundum il-
 lud Apostoli: *Ut filii lucis ambulate.* Ephes. 5. 8.
 Vide *Lib. 2. Tract. de baptismo, Cap.*
4. Art. 3. n. 3. Mysticas rationes cur
 cereus ardens recens baptizatis ab Ec-
 clesia tradatur.

II. Beatissima Virgo Maria Legi Pu-
 rificationis obnoxia non erat, latæ pro
 feminis immundis, cùm Jesum Chri-
 stum ex Spiritu Sancto concepisset,
 Virgo purissima & inviolata perpetuò
 manens, ante partum, in partu, &
 post partum. (*Lib. 1. Quest. 2. Art.*
4. §. 6.) Legi purificationis nihilomi-
 nus se subjecit, à Templi aditu per
 dies

Psal. 30.

S. August.
 in hunc
 Psalmum.

Lib. 1. Sa-
 turn. c. 7.
 S. Eligius
 Serm. 2. de
 Purif. B. V.

dies quadraginta abstinuit; cum immundis mulieribus permixta, sacrificium obtulit in Lege præscriptum pauperibus, par turturum, aut duos pullos columbarum, unum in holocaustum, & alterum pro peccato.

37. quæst. 4.

Rationem affert Sanctus Thomas, Sicut, inquit, plenitudo gratiæ à Christo derivatur in Matrem, ita decuit ut Mater humilitati Filii conformaretur: *Humilibus enim Deus dat gratiam.* Et ideo sicut Christus, licet non esset legi obnoxius, voluit tamen Circumcisionem & alia legis onera subire, ad demonstrandum humilitatis & obedientiæ exemplum, & ut approbaret legem, & ut calumniæ occasionem Judæis tolleretur: propter easdem rationes voluit & Matrem suam implere legis observantias, quibus non erat obnoxia. *Verè, o beata Virgo, verè non habes causam, nec tibi opus est purificatione. Sed numquid Filio tuo opus erat Circumcisione? Esto inter mulieres tanquam una earum; nam & Filius tuus sic est in numero puerorum. Circumcidi voluit, & non multo magis velit offerri?*

S. Bernard. Serm. 3. de Purific. B. Mariæ

Humilitatem à Christo & Maria ejus Matre discamus. Purissima Virgo non renuit immunda videri: peccatrices & immundas inter feminas in Templo se sistit, à cujus aditu ex humilitate abstinerat per quadraginta dies, quæ templum erat Spiritus Sancti, & Dominum templi pepererat. Nos verò miseri peccatores, superbi sumus, justi videri volumus, nec apud homines, nec apud Deum nos reos, & immundos confitemur. Discamus à beata Virgine modum purificationis nostræ. *Postquam impleti essent dies purificationis ejus.* Non unum aut alterum diem præscribit Deus ad purificationem, sed quadraginta, cum masculinum; octoginta, cum feminam mulier pepererit. Ne igitur existimemus

tam facile, aut una hora vel die nos à peccatis mortalibus esse purgatos; sed dies multos in purgatione immunditiæ nostræ per humillimam pœnitentiam & satisfactionis opera impendamus. Naaman leprosus venit ad Eliseum ut mundaretur à lepra: Sanctus autem Propheta illi præcepit ut septies in Jordane se lavaret ad lepræ purificationem. Nonne satis erat lavare semet? quorsum septies? quia purificationem post peccatum mortale, momento fieri, aut una hora vel uno die, quantum ex parte nostra est, existimare non debemus, sed multos humilis & severæ pœnitentiæ dies requirere. Statim igitur sancta contingere, ad mensam Domini accedere non debemus, sed expectare donec purificationis nostræ tempus à prudenti conscientiæ Moderatore secundum Dei legem & Ecclesiæ disciplinam præscriptum, completum fuerit. *Postquam impleti sunt dies purificationis ejus.* Constituto in corde judicio, adsit accusatrix cogitatio, testis conscientia, carnifex timor. Inde quidam sanguis animi confitentis per lacrymas profluat. Postremo ab ipsa mente talis sententia proferatur, se ut indignum homo judicet participatione corporis & sanguinis Domini: ut qui separari à regno celorum timet per ultimam sententiam summi Judicis, per Ecclesiasticam Disciplinam à Sacramento celestis panis interim separetur. *Qui enim noluit humiliari, ut exaltaretur; cum exaltari voluerit, dejicietur; & in æternum sejungetur ab æternis sanctis, quisquis hoc tempore per merita obedientiæ & per satisfactionem pœnitentiæ non sibi providit locum in corpore Sacerdotis.* Diuturna certè & operosa purgatione indiget mortalis peccati macula. *Vae civitati sanguinum,* ait Propheta, *olla cujus rubigo in ea est, & rubigo ejus non exivit de ea: per partes & per partes suas*

4. Reg. 6.

S. August. Serm. 35. aliàs 50 inter Homilias 50.

Ezech. 24.

Isai. 2. 16.

res suas ejice eam Pone eam super prunas vacuum, ut incalascas & liquefiat as ejus: & conflatur in medio ejus inquinamentum ejus, & consumatur rubigo ejus: Multo labore sudatum est, & non exivit de ea nimia rubigo ejus, neque per ignem. Immunditia tua execrabilis: Quia mundare te volui, & non es mundata à sordibus tuis. Multæ sunt purificationis nostræ partes, & officia, quæ Propheta describit alter. Lavamini, mundi estote, auferite malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: Quiescite agere perversè, discite benefacere, querite judicium, subvenite oppresso, judicate pupilla, defendite viduam Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur: & si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt.

III. Cum inducerent Jesum parentes ejus, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo; & ipse Simeon accepit eum in ulnas suas, & benedixit Deum, & dixit: Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum. A sancto illo Sene discamus quid desiderare debeamus. Solum Deum, Christumque desiderare debemus; non temporalia & peritura bona, nisi quatenus ad vitæ hujus sustentationem necessaria, & ad salutem æternam utilia esse possunt: Ut viaticum itineris, non ut illecebram mansionis, (ait S. Ambrosius.) Quod si sensibilia animum delectant, agere debemus ut non delectent, quod assequemur Consuetudine iis carendi, appetendique meliora. Nolite diligere mundum, sed in eo vos ut peregrinos & advenas considerate; sic vivite, ut emigrare ad cælestem patriam suspiretis & parati sitis, ut cupiatis dissolvi & esse cum Christo, Deumque benedicere cum hora mortis advenerit,

dicendo: Nunc dimittis Domine, servum tuum in pace. Sancta hæc dispositio non est nisi eorum qui justifunt & timorati, & in quibus est Spiritus Sanctus, qualis erat Simeon. Homo iste justus & timoratus. Recedite à malo, bonum facite, Deum time, non ut servi, sed filii: Non timore pœnæ, sed amore justitiæ à peccato abstinete. Sequimini ductum & impulsu Spiritus Sancti: Qui enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei; non propriam dumtaxat consolationem, etiam spirituales desiderate, quia Caritas non querit quæ sua sunt: Quasi succensus Simeon, non propriam tantum consolationem optabat, sed expectabat consolationem Israel. Templum frequentate in Spiritu pietatis & fervoris: Fidei & caritatis brachiis Jesum complectimini, Deum benedicite, gratias per ipsum Christum Jesum agentes; nec dimittite donec vobis benedixerit: Immo nusquam dimittite, sed dicite cum Sponsa: Tenui eum, nec dimittam ... Fasciculus mirrhæ dilectus meus mihi, inter ubera mea commorabitur.

Cant. 3. 4.
Cant. 1. 12.

INFESTO S. THOMÆ Aquinatis.

Sapiens es, sicut habet sapientiam Angelus Dei, ut intelligas omnia super terram. II. Reg. xiv. 20.

Verba Thecuitis mulieris Davidem Regem alloquentis & laudantis, usurpare possunt Oratores Christiani S. Thomæ Panegyricum Ecclesiæ nomine dicentes, quæ Doctoris Angelici gloriosum nomen illi dedit: Sapiens es, sicut habet sapientiam Angelus Dei, &c. Sive enim scientiæ ejus originem, sive extensionem & amplitudinem, sive sublimitatem consideremus, Angelica meritò prædicatur. Scientiam S. Thomæ casti-

tas pa-

S. August.
Epist. 3.
alias 151.

tas parit, humilitas sanctificat, caritas perficit; qua triplici ratione similis est sapientiæ Angelorum.

I. Ad rerum divinarum scientiam, nulla melior dispositio est mentis corporisque castitate, & morum innocentia. Eo perfectior est rerum intelligentium scientia, quò magis à materiæ concretione, corporisque commercio segregatæ sunt. Angeli perfectior cognitio est quàm hominis: superiores Angeli sapientia præminent Angelis inferiorum ordinum: scientia Dei infinita est, quia purus actus, purus & increatus Spiritus est. *Deus est in summo cognitionis, quia est in summo immaterialitatis*; ait S. Thomas. Vitæ innocentiam & castimoniam gradum esse ad cælestium cognitionem veritatum, & ad veram sapientiam, adeo certum est, ut dicere non dubitaverit S. Augustinus: *Errat, quisquis putat veritatem se posse cognoscere, cum adhuc nequiter vivat*. Quid mirum ergo si angelica fuerit scientia S. Thomæ, cujus castitas angelica fuit? Hanc virtutem dilexit ab infantia; eam ut illibatam conservaret, mundo renuntiavit, Vitam Religiosam amplexus est. Mundum fugienti bellum apertum indixit diabolus, domesticos hostes adjunxit, extraneos suicitavit ad Sancti Adolescentis expugnandam constantiam. Sorores, fratres, Mater nihil non egerant, ut blanditiis, minis, terroribus, artibus eum à Sancto proposito revocarent. Verùm gratiæ vocem audivit magis quàm vocem naturæ. *Rapit militem Christi tuba celestis ad prælium, & retinet Mater. Non planè talis, qualis Machabeorum, nec saltem similis Lacedæmoniis Matribus, de quibus memoria proditum est, quod filios suos, ut proterrena patria sanguinem funderent, multo amplius atque ardentius in*

certamina bellica, quàm signorum sonitus excitabant. Thomas Evam cavet in Matre, impietatis genus esse novit erga genitricem talia suadentem esse pium. Factis exprimit, quod Augustinus verbis & sententiis. *Quid interest utrum in uxore, an in matre, dum tamen Eva in qualibet muliere caveatur? Nam ista umbra pietatis de foliis illius arboris venit, quibus se primum parentes nostri in illa damnabili nuditate texerunt*.

Aliam matrem intuetur, scilicet Religionem, quæ cariora viscera, & cælestia ubera ostentat. Vocibus carnis cum Domino responderet. *Quæ est Mater mea? & qui sunt fratres mei? Quicumque fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis est; ipse meus frater, & soror, & mater est*. Maternis blanditiis succedit vis fratrum, qui Thomam comprehensum, cum Parisios à Dominicani Ordinis Generali Magistro missus iter ageret, in castro recluserunt, & captivitatis fastidio, tristi solitudine, variisque molestiis frangere conati sunt Sancti Adolescentis animum: sed frustra. Id enim carcer fuit Thomæ, quod cremus Prophetis. *Auferamus carceris nomen, secessum vocemus*. Ibi Spiritus ejus loquebatur cum carne de communi salute. Fratres Joseph cogitate, qui in cisternam illum detrudunt, & Ismaelitis vendunt ex invidia. Thomæ fratres illum in castro captivum detinent, & mundo vendere meditantur ex perversa benevolentia, quæ odio sæpe magis noxia est animæ saluti. Et ne quid de Joseph victoria illi desit, mulierem immittunt, quæ formæ elegantis lenociniis, omnibusque artibus, illius animum emollire & irretire conentur. Viris nobiles, Christianis, aliàs honestis & generosis, tam fœdum, tam indignum, tam impium consilium adversus fratrem Deo consecratum

S. Thomas
2. 2. q. 14. a.
1.

Lib. de A-
gone Chri-
stiano. c.
43.

S. August.
Epist. 243.
aliàs 38.

Matth. 12.

Tertull.

Genes. 37.

cratum venire in mentem potuisse, quis crederet? Quid agat his in angustis nobilis & religiosus adolescens? Fuga consulat saluti, quæ tentationes adeo periculosas vincendi securior est ratio? Josephum imitabitur, qui in simile discrimen *Libidinis effugit ansas, fuga usus pro armis*: & pallium dimisit, periculum judicans si diutius moraretur, *Ne per manus adulteræ libidinis incentiva transirent*? Sed clausi sunt omnes castri exitus. Quibus igitur armis utetur? Titione ardente, quo, velut Cherubim olim flammeo gladio, novam Evam ab aditu terrestri paradisi, & à contactu ligni vitæ arceat. Memor est Dei, quem ignem consumentem Scriptura sacra vocat, ne amoris impudici igne consumatur. *Castus adolescens mentem suam velut rore quodam recordationis Dei perfundebat, ne impii amoris igne ureretur.* Fugato dæmone femineo, seu femina dæmonis adjutrice, Thomas mundi, carnis & diaboli victor evadit, Angelos habet victoriæ suæ testes ac præcones, Angelorum candidatus. *Accesserunt Angeli & ministrabant ei.* Mystica zona præcingunt victorem, nullum ut deinceps patiatur libidinis sensum, Deo continentiae donum illi concedente, cuius zona symbolum est. Unde Christus ait: *Sint lumbi vestri præcincti.* Quæ verba S. Petrus Chrysologus expendens: *Constringenda est ergo caro continentiae cingulo (inquit) ne effusa vitiiis, & toto peccatorum gravata pondere, supernis insistere non possit incessibus.* Victrix castitas Thomæ animum purgat, evehit, contemplationi veritatis idoneum reddit, Deo docibilem efficit. Oratione magis proficit in doctrina sacra, quam studio: non loquentes, qui personant foris, eruditos viros, sed intus ipsi menti præfidentem consulit veritatem. Ille au-

tem qui consulitur, docet, qui in interiori homine habitat Christus. Doctrina S. Thomæ infusa magis, quam acquisita. *Catamum quasi ex Spiritu Sancti pixide movit*; quod de Basilio magno scripsit S. Gregorius Nazianzenus. Ideo absque omni prorsus errore scripsit: Clementis VIII. Pontificis Maximi oraculum est. Doctrina S. Thomæ sublimis, perspicua, firma, suavis, invicta; omnes vincens errores adversus dogmata fidei insurgentes; omnes corruptelas opinionum laxiorum adversus Moralitatem Christianæ puritatem serpentes; omne genus illusionum, tenebras offundentium cælesti Theologiæ Mysticæ lumini. *Manus ejus contra omnes, & manus omnium contra eum.* Doctrina S. Thomæ, characteres Scripturæ sacrae imitatur, quam ille animo imbiberat. *Dictis obscurioribus exercet fortes, & parvulis humili sermone blanditur.* ... *Usu fastidium tollit, & tanto amplius diligitur, quanto amplius mediatur.* Legentis animum humilibus verbis adjuvat, sublimibus sensibus levat. Aliquo modo cum legentibus crescit. A rudibus lectoribus quasi recognoscitur, & tamen doctis semper nova reperitur. ... *Unodemonque sermone dum narrat textum, prodit mysterium.* Quot Articuli, tot miracula: quot verba, tot sententiæ: quot sensus, tot victoriæ.

II. Scientia inflat, nisi comitem habeat, qua sanctificetur, humilitatem. Scientia cum humilitate, dos est Sanctorum Angelorum: sine humilitate, laqueus est dæmonum. Immo sine humilitate nullam esse veri nominis scientiam, confidenter dixerim. *Qui jam evigilavit in Deum, Spiritus Sancti calore excitatus, atque in ejus amore coram se viluit, ad eumque intrare volens, nec valens, eoque sibi lucente attendit in se, invenitque.*

S. Basil. Se-
leuc.

Genes. 3.
24.

S. Ephrem.
Lin. de re-
cta vivendi
ratione.

Serm. 24.

S. August.
Lib. de Ma-
gistro, c. 11.

S. Gregor.
Nazianz.
Orat. de
laudibus
Basilii.

Genes. 16.
21.

S. Greg. M.
Lib. ac. Mo-
ral. cap. 1.

1. Cor. 8.

S. August.
Lib. 4. de
Trinit. c. 1.

nitque se, suamque aegritudinem illius munditie contemperari non posse cognovit; flere dulce habet, eumque deprecari, ut etiam atque etiam misereatur, donec exuat totam miseriam, & precari cum fiducia, jam accepto gratuito pignore salutis per unicum Salvatorem hominis & illuminatorem. . . . Ita agentem scientia non inflat. Hanc apponendo scientiam, apposuit dolorem; dolorem peregrinationis sue ex desiderio patriæ sue, & conditoris ejus beati Dei sui. Qui non ita sunt affecti, scientiam Dei non habent. Satiat enim illos phantasma eorum, non veritas Dei, quam repellendo resiliunt, & in suam vanitatem cadunt. S. Thomas scientia sua non extollitur, sed humilior evadit; quia sui ipsius cognitioni continuò vacat, seque ipsum cum Deo comparans, se nihil esse proficitur. *Tametsi nihil sum*. Quantò major est, humiliat se in omnibus. Nec generis claritate, nec eruditionis suæ immensitate & profunditate, nec doctoralium insularum splendore, nec victoriis de erroribus reportatis, nec gratia qua valebat apud sanctissimum Regem Ludovicum Nonum, summosque Pontifices Urbanum IV. Clementem IV. Gregorium X. nec celebritas nominis, quam ipsi doctrina, librique admirabiles ab eo editi pepererant, non publici & universales applausus, non Dignitates Ecclesiasticæ illi oblatae, humilitatem in ejus animo altis defixam radicibus convellere, aut concurere potuerunt. Dignitates Ecclesiæ non solum non quaesivit, non optavit, sed declinavit, ac modestè recusavit, id à Deo perseveranter postulans, ut in statu Religiosæ humilitatis & vivere & mori sibi concederet. Veram scilicet ad obtinendam & capiendam veritatem viam esse intellexit eam, quæ munita est ab illo qui gressum nostro-

rum tamquam Deus vidit infirmitatem. Ea est autem prima humilitas, secunda humilitas, tertia humilitas, & quoties interrogares hoc dicerem; non quò alia non sint precepta, quæ dicantur, sed nisi humilitas omnia quaecumque bene facimus & precesserit & comitetur & consecuta fuerit, & proposita quam intuemur, apposita cui adhareamus, & imposita qua reprimamur, jam nobis de aliquo bono facto gaudentibus totum extorquet de manu superbia. Hanc, cæterasque virtutes excoluit exemplo sanctorum Ascetarum, quorum Collationes, tot licet studiis & laboribus pro Ecclesiæ utilitate occupatus, ad componendam vitam suam assidue legebat: hanc à Christo didicit, cujus Evangelium continuò meditabatur. *Discite à me* (inquit Salvator noster) *quia mitis sum & humilis corde*. Id præcipuum Thomæ studium. Nova doctrinæ systemata non excogitavit ut famam sibi pareret, gloriamque humanam aucuparetur: sed Sanctorum Patrum vestigiis insistere, eorum sententiam sequi, officii loco duxit; custodire depositum, vitare profanas vocum novitates, traditionem sectari. Ut spiritualis Tabernaculi Beseleel, pretiosas divini dogmatis gemmas exculpit, fideliter coaptavit, adornavit sapienter, adjecit splendorem, gratiam, venustatem. Intelligitur eo exponente illustrius, quod antea obscurius credebatur. Per illum posteritas intellectum gratulatur, quod ante vetustas non intellectum venerabatur: eadem tamen quæ didicit, docet: & cum dicat novè, non dicit nova. Ita sapientiam omnium antiquorum sapiens Thomas exquisivit. Et vox sermonum ejus ut vox multitudinis. Sancti Patres Thomæ ore loquuntur. Illorum sententiis confert evidentiam, lucem, distinctionem: sed eorum doctrina nova methodo à san-

S. Augu.
Epist. 118.
aliàs 96.

Viccentius
Lirin.

Daniel. 10.
6.

2. Cor. 11.

Vin cent.
Lixm.

2. Cor. 8.

S. August.
Epist. 55.
alijs 119.

Genes. 16.

Eccli. 50.

à sancto Thoma explicata, retinet plenitudinem, integritatem, proprietatem.

III. Scientia non solum inutilis, sed prorsus perniciosa est, quæ caritati non servit. *Scientia inflat, caritas edificat.* Sic itaque adhibeatur scientia, inquit S. Augustinus, *Tamquam machina quadam, per quam structura caritatis assurgat, quæ manet in æternum cum scientia destruetur, quæ ad finem caritatis adhibita multum est utilis, per se autem ipsa sine tali fine non modo superflua est, sed etiam perniciosa probata est.* S. Thomæ scientia uni servit caritati: uni Dei gloriæ, Ecclesiæ edificationi & utilitati, animarum salutis promovendæ studet. Docet, scribit, disputat, concionatur, propter solum finem caritatis. Religiosos Ordines ab Ecclesia nuper approbatos defendit contra eorum impugnatores, non privatis ductus commodis, sed ob unum Ecclesiæ bonum, cuius columnæ sunt; ob Christi gloriam, cuius gregis sunt illustrior portio. Philosophiam consecrat ad Ecclesiæ defensionem contra Philosophos Hæreticorum patriarchas, & contra omnium sæculorum Hæreticos. Angelus est, superbam ancillam humilians sub imperio dominæ, à qua expulsa fuerat. *Revertere ad dominam tuam, & humiliare sub manu illius.* Thomas in vita sua suffulcit domum, & corroboravit templum. Non sibi soli laboravit, sed omnibus exquirentibus veritatem. Sapientiam sine fictione didicit in divina Scriptura, in SS. Patrum operibus, in sacris Conciliis: *Sine invidia communicavit, gloriam suam non quærens: Et honestatem illius non abscondit, quia caritas non quærit quæ sua sunt.* Totum ejus animum occupat caritas, quia omnis abest ab ipso rerum terrenarum cupiditas. Nec sibi, nec

propinquis, nec fratribus aliud optat præter caritatem, Deique fruitionem. Scripta ejus approbat Christus è cruce pendens, quæ Thomæ laus est omni laude major. *Ille enim probatus est quem Deus commendat.* Optionem dat illi Dominus mercedis quam pro laboribus recipiat. *Thoma, bene scripsisti de me, quam recipies à me pro tuo labore mercedem?* Ille verò casto flagrans amore, illi simili quo Angeli sancti Deo adhæserunt, respondit: *Domine, non nisi te.* Hæc amoris casti perfectio, nihil aliud à Deo quærere nisi ipsum Deum. *Quid enim mihi est in celo, & à te quid volui super terram? Defecit caro mea, & cor meum, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* En casti cordis characterem. Gratis amatur Deus, cum ab illo non petitur aliud præmium. *Qui aliud præmium petit à Deo, & propterea vult servire Deo; carius facit quod vult accipere, quam ipsum à quo vult accipere.* Quid ergo? nullum præmium Dei? Nullum præter ipsum. *Præmium Dei, ipse Deus est.* Hoc amat, hoc diligit: si aliud dilexerit, non erit castus amor.

Deo gratias agamus, quòd Sancti Thomæ doctrina Ecclesiam suam illustraverit: & dum Concilia Oecumenica illam in quæstionibus controversis consulunt; dum celeberrimæ Academia illam commendant, dum Ordines Religiosi in Ecclesia florentissimi se illius esse Discipulos profitentur; dum sinceri quique veritatis amatores, ac Fidei Moralisque Christianæ vindices, *Habentes formam scientiæ & veritatis in lege,* S. Thomæ doctrinam sectantur; omnes quotquot Panegyricum ejus audituri, & memoriam ejus honoraturi conveniatis, sancti Doctoris castitatem, humilitatem, caritatem imitamini. Quicumque verò scientiæ talentum à Deo accepit-

2. Cor. 15.
18.

Psal. 71. 25.
26.

S. August.
in Psal. 71.

Rom. 1. 2.

S. August.
Tract. 2. in
Epist. 1. S.
Joan.

accepimus, id ad finem caritatis ordinemus. *Cognovimus, amemus: nam cognitio sine caritate non salvos facit.*

IN FESTO S. JOSEPH.

Cum esset desponsata Mater Jesu Maria Joseph, &c. Matth. j. 18.

Eccli. 40.
10.

DEUS qui dives est in misericordia, non solum gratias, virtutes, & dona communia Sanctis suis distribuit; sed quibusdam gratias ita singulares donaque ita peculiaria largitur, ut his velut characteribus à cæteris distincti in Regno cælorum, id est in Ecclesia, effulgeant, adeo ut de ipsis dicere liceat: *Non est inventus similis illi.* Id in S. Joseph perspicuum est, quem Deus elegit ut Incarnationis œconomiae serviret ut Mariæ Sponsus, Pater nutritivus Christi Jesu, & sacrae Familiae caput. Præter justitiam, prudentiam, fidem, spem, caritatem, paupertatis amorem, virginitatem, obedientiam, aliasque virtutes, quibus ut sydus splendidissimum coruscavit, gratiam singularem accepit à Deo, in qua nemo Sanctorum illi similis est. 1. Cæterorum gratia Sanctorum facit illos filios Dei, & Christi Jesu fratres per adoptionem: Gratia S. Joseph illum fecit Filii Dei patrem. 2. Cæterorum gratia sanctorum illos facit Deiparae Virginis Mariæ clientes: Gratia S. Joseph illum fecit Mariæ Virginis Matris Dei Sponsum. 3. Gratia reliquorum Sanctorum illos fecit Ecclesiae membra: Gratia S. Joseph illum fecit capitis Ecclesiae œconomicum caput.

I. Pater Aeternus, qui paternitatem suam cum divinis personis non communicat, eam cum Sancto Joseph communicavit per gratiam singularem, ut Filii sui unigeniti Pater vocaretur, non generatione quidem & natura, sed jure casti matrimonii, quatenus in Mariæ Virginis uxoris ejus

utero, Spiritus Sancti operante virtute, conceptus, & ex eadem inviolata Virgine natus est. *Sicut castè conjux illa, sic ille castè maritus; & sicut illa castè Mater, sic ille castè Pater.* Melius ille quod aliis carne implere desiderat, animo implebat. Nam & qui adoptant filios, castius eos corde gignunt, quos carne non possunt. Hinc auctore Spiritu Sancto series generationis Jesu Christi ad Joseph descendit virum Mariæ, de qua natus est. Nam *Quod Spiritus Sanctus operatus est, utrisque operatus est. Sanctus in amborum justitia Spiritus requiescens, ambobus Filium dedit, sed in eo sexu quem parere decebat, operatus est hoc, quod etiam marito nasceretur.* In Christi generatione nihil operatus est Joseph: sed ad ejus educationem concurrat cum Virgine Maria. Josephi laboribus & sudoribus illi ministrata sunt alimenta, quibus nutrire & cresceret secundum carnem. Aluit Joseph eum, qui dat escam omni carni; aluit Panem Angelorum factum panem hominum in Bethleem domo panis. Priscus ille Patriarcha Joseph frumenta servavit, non sibi, sed omni populo: *Iste panem vivum è celo servandum accepit, tam sibi, quam toti mundo.* Hunc solum Dominus elegit suæ Matris solatium, suæ carnis nutritium, solum in terris magni consilii coadjutorem fidelissimum.

Munus imponendi nomen Christo Domino à Deo demandatum est S. Joseph, qua in re paterna ejus auctoritas demonstrata est. *Pariet autem filium, & vocabis nomen ejus Jesum.* Deum cum Adamo creationis rerum omnium visibilium gloriam quodammodo communicasse ait Basilus Seleuciensis; quia etsi naturarum auctor esse non potuerit Adamus, nomen tamen artifex fuit. Sic enim Deum loquentem inducit antiquus ille Pater: *Esto Adam nomenum artifex,*

S. August.
Serm. 91. E.
dit. novi ff.
PP. Bened.

S. Bernard.
Hom. 2. in
Evang.
Missus
est.

Basil. Seleuc.
Orat. 3.

artifex, quando rerum esse non potes. Formetur à me, nominetur à te: partiamur fictricis hujus solertia gloriam: Me agnoscant artificem naturae lege, te Dominum intelligant appellationis nomine. Quidni dicere pari jure possimus, Spiritum Sanctum operationis suae circa Christum gloriam cum S. Joseph quadam ratione communicasse? Spiritus Sanctus virtute sua formavit Christi corpus ex purissimo Virginis Mariae sanguine; solus artifex fuit corporis à Filio Dei assumpti: sed nominis impositionem Josepho demandavit: Formetur à me, nominetur à te: partiamur fictricis hujus solertia gloriam.

II. Gratia singularis S. Joseph fecit Mariae Virginis Matris Dei Sponsum. *Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam. Verum fuit Joseph cum Maria Virgine Matrimonium, in quo omne nuptiarum bonum impletum est, Fides, Proles, Sacramentum. Prolem cognoscimus ipsum Dominum Jesum: Fidem, quia nullum adulterium: Sacramentum, quia nullum divorcium. Justitia, fide, virginitate par fuit tam sanctis nuptiis, dignus Mariae Sponsus, Ut ex virginali conjugio virgo Filius nasceretur. Maria palma est: Quasi palma exaltata sum: & Joseph palma est: Justus ut palma florebit. Quamvis se non contingant, eò majore quò castiore animorum inclinatione in se mutuò propendent: quae palmarum interfluentibus etiam aquarum rivis disjunctarum proprietates est. Oritur quidem in animo Josephi nondum scientis divinum Mysterium in Maria peractum, quaedam suspicionibus nebula, sed castum amorem erga Mariam conjugem non minuit, quia ex æmulatione sive zelotypia non oritur, sed ex justitia. Ab illa clam recedere cogitat, ne fortè fiat con-*

sciens peccati, si quod esset; quod viri justus est: Joseph autem vir ejus cum esset justus, &c. Ab accusatione Virginis temperat, ne caritatem violat, quae vera hominis justitia est. Suam ipsi suspicionem non aperit, ut ejus pudori parcat. Uni Deo suspicionem, perturbationemque suam exponit, judicium interim suspendens. Malevola non erat suspicio.

Malevolae sunt suspensiones calumniantium: benevolae sunt suspensiones gubernantium. Optat invenire bonum, qui benevolè suspicatur: cupit vinci, tunc enim latatur, quando falsum inventum fuerit quod malè suspicabatur. Sic affectus erat Joseph erga Mariam Virginem. Ideo suspicionem ab ejus animo dispulit Deus, facta illi per Angelum revelatione caelestis Mysterii. Joseph fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est. ipsi revelata est Mysterii à saeculis in Deo absconditi veritas, quia in illius corde regnabat caritas. Ablata suspicio est, quia inventa redemptio est.

III. S. Joseph gratia singulari factus est capitis Ecclesiae, scilicet Jesu Christi, æconomicum caput, rector, & tutor, sicut & Virginis matris custos. *Fidelis servus & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam. Illi, ut sacrae familiae capiti, Dei mandatum significat Angelus, ut accipiat Puerum, & Matrem ejus, & fugiat in Aegyptum, & defuncto Herode jubet Dei nomine ut in terram Israel revertatur. Salvatorem mundi servat à furore Herodis. Major ejus quam Abrahamæ fides, promptior obedientia. Magnificis promissis illum non consolatur Angelus; Christum enim possidet, in quo impleta sunt promissa Abrahamo facta, benedictionem bonorumque omnium fontem, mundi*

thelau.

S. August.
Serm. 51.

S. Hieron.
advers.
Helvid.
Eccli. 24.
16.
Psal. 91. 23.

S. August.
Serm. 340.
alias 2. in-
ter editos
ex Mss.
majoris
Carthulæ.

Matth. 24.
45.

thesaurum, desideratum cunctis gentibus. Pauper est Joseph, terrenis bonis destitutus, sed Deo dives. Patriam relinquit, sed fert secum melioris patriæ largitorem. *Accipe Puerum, & Matrem ejus.* Credit sine diffidentia & hæsitazione, obedit sine cunctatione: fidelique & prompta obedientia meretur subditum habere Christum Jesum. *Et erat subditus illis.*

Potentissimum apud Deum intercessorem habent fideles cujuscunque status & conditionis. S. Josephum, Virgines, conjugati, Ecclesiæ Ministri, adolescentes, & puellæ de vitæ statu eligendo deliberantes; quicumque res adversas patiuntur, quicumque Deo servientes interioribus perturbationibus, anxietatibus, difficultatibus affliguntur & probantur, ad Sancti Joseph patrocinium confugiant. *Ite ad Joseph, & quicquid vobis dixerit, facite.* Et ut ejus patrocinium obtineatis, virtutum ejus imitatores estote, fidei, castitatis, caritatis, obedientiæ, patientiæ, justitiæ, quæ virtutes omnes complectitur.

IN FESTO ANNUNCIATIONIS Beatæ Mariæ Virginis.

Ne timeas, Maria, invenisti gratiam apud Deum: ecce concipies in utero, & paries Filium: & vocabis nomen ejus Jesum. Hic erit Magnus, & Filius Altissimi vocabitur. Luc. j.

QUAMVIS Christus in omnibus Mysteriis suis Magnus sit, in Mysterio præsertim Incarnationis suæ Magnus vocatur: tum quia Incarnatio cæterorum hominis Dei Mysteriorum origo est; adeoque omnis ejus magnitudo in vita, morte, resurrectione, ascensione, & ultimo adventu ad judicandum vivos & mortuos,

ejus exinanitionem in Incarnatione supponit & consequitur: tum quia Verbi Incarnati magnitudo in ejus persona non sistit, sed & in ipsum, quod colimus, Mysterium hodie B. Virgini annunciatum derivatur; & in beatam Virginem, cui annunciatum: & in homines, propter quos annunciatum. 1. Magnum Mysterium est, in quo divinæ perfectiones splendidius elucescunt quàm in cæteris Incarnati Verbi Mysteriis: & Divinæ Personæ nova quodam modo sine sui mutatione attributa & denominationes acquirunt. 2. Magna Virgo cui Mysterium istud annunciatum, & in cujus utero consummatur, quia recipit gratiæ plenitudinem; *Ave gratia plena*: quia sine dispendio virginitatis obtinet fœcunditatem: *Benedicta tu in mulieribus ... Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi*: quia denique provehitur ad incomparabilem Matris Dei dignitatem. *Quod enim ex te nascetur sanctum, vocabitur Filius Dei.* 3. Sed & in homines propter quos annunciatum hoc Mysterium, magnitudinis suæ radios derivat Dei Filius, qui in utero Virginis fit homo, ut homines filios Dei faciat: *Dedit eis potestatem filios Dei fieri.* Servi formam assumit, ut faciat liberos. Similitudinem carnis peccati induit, ut faciat sanctos.

I. Divinæ perfectiones & attributa in mysterio incarnationis splendidius elucescunt: Divina in primis bonitas. Bonum est sui diffusivum. Summum bonum summo modo se communicare decet. Nobiliore verò seque digniore modo communicare se extra se ipsum Deus non poterat, quàm per mysterium incarnationis. Tribus modis bonitas divina se in creaturas diffudit: 1. In ordine naturæ. 2. In ordine gratiæ. 3. In ordine unionis hypostaticæ sive personalis.

nalis. Hæc verò postrema communicatio duabus prioribus longo antecellit intervallo. Prima enim communicatione creaturas ad imaginem suam Deus condidit: Altera Dei filios per adoptionem fecit: Tertiâ homini Dei Filium naturâ in Verbi incarnati persona esse dedit, omniumque divinarum perfectionum, modo ineffabili, & qui mysterii hujus proprius est, participem. In æternis emanationibus, solius essentia, non personarum communicationem credimus & adoramus. Pater æternus essentiam suam Filio communicat, non paternitatem, quæ personalis ipsius character est. Filius eadem essentiam Spiritui Sancto cum Patre communicat, non filiationem, quæ personalis ipsius proprietas est. In mysterio verò incarnationis Filius Dei & naturam suam & personam communicat humanæ naturæ. Hinc S. Augustinus ait: *Cum Filius sit & Deus & homo, alia substantia homo potius in Filio, quam Filius in Patre.* Nec verò homo solus ad unionem ineffabilem cum Verbo proventus est, sed omnes quodam modo creaturæ, si quidem omnis creatura est homo. *Naturam omnem interjecta humanitatis beneficio, Deus in melius commutavit.* Atque inde etiam magnum discrimen incarnationem & creationem inter apparet, quòd per istam creaturæ à Deo quodam modo exierint & separatæ sint: per illam verò ad Deum redierint, & in hominis natura personæ Verbi divini unitæ sint.

In hoc mysterio Dei sapientia maximè splendescit fallendo diabolum, qui peccatum suaserat primis parentibus ad incarnationem impediendam, ut scilicet Deus naturam peccato sordidam & contaminatam peccato fastidiret, averfaretur, nec ipsi dignaretur conjungi. At expectatio-

ne sua frustratus est inimicus: Ipsum enim peccatum Filium Dei quodam modo movit ut ad hominem liberandum incarnaretur, adeo ut *Si homo ad imaginem, & similitudinem Dei factus, in sue naturæ honore mansisset, nec diaboli fraude deceptus, à lege sibi posita per concupiscentiam deviasset, Creator mundi creatura non fieret.* Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere. *Non eum de celo ad terram merita nostra bona, sed peccata duxerunt. Venit Filius hominis querere & salvare quod perierat. Si homo non perierat, Filius hominis non venisset. Perierat homo, venit Deus homo, & inventus est homo. Fidelis sermo, & omni acceptione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere. Tolle morbos, tolle vulnera, & nulla est causa Medicina. Si venit de celo magnus Medicus, magnus per totum orbem terræ jacebat egrotus. Ipse egrotus genus humanum est.* Denique *Propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de calis, & incarnatus est.* Sic ars divinæ sapientiæ artem diaboli fefellit.

Omnipotentia Dei in hoc mysterio maximè splendescit. Quod enim infinitæ potentia majus argumentum, quàm rerum infinitè distantium, Dei & hominis personalis unio? Hinc Propheta Deum orans ut hoc mysterium adimpleret, ejus præsertim potentiam invocat: *Excita potentiam tuam, & veni, ut salvos facias nos.* Hinc Spiritus Sanctus qui celos opera digitorum Dei, & hominem opus manuum ejus vocat, mysterium incarnationis brachii ejus miraculum appellat: *Fecit potentiam in brachio suo.* Et revera *Nemo nisi artifex operis sui potens est; & figulo tantum in argillam suam jus est.* Ita Dominus omnium, qui omnes fecerat, dignatus est ad nostra descendere, nosque

S. Leo M.
Serm. 2. de
Pentec.

S. August.

Serm. 7. 8.
& 9 de Ver-
bis Apost.

Symbol.

Psal. 79. 1.

Luc. i. 51.

S. Paulinus
Epist. 2.

Lib. 1. de
Trinit. c.
104

S. Ioan. Da-
masc.

que suscipere in corpore suo, ut reficeret eadem arte vel potestate qua fecerat. In reparando, quàm in condendo homine divina potentia magis eluxit. Hic enim in creatæ naturæ angustias, ibi in se ipsum Deus vim suam quodam modo expertus est, seipsum humiliando ad nihilum nostrum. Quòd omnipotens natura potuerit descendere ad humilitatem humanitatis, id potestatem magis ostendit, quàm magna & quæ naturam superant miracula. Nam quod magnum quippiam & excelsum effectum sit à divina virtute, est quodammodo secundum naturam & consentaneum. Ad id autem quod est humile & abjectum descensus, est quedam insignis & redundans copia potestatis. Atque hæc est mens Ecclesiæ hunc in modum orantis: Deus, qui humane nature substantiam mirabiliter condidisti, & mirabilius reparasti.

Iustitia denique Dei maximè claruit in mysterio incarnationis; siquidem Filius Dei factus est homo, ut accuratam, copiosam, superabundantem satisfactionem ob infinitam peccati enormitatem & injuriam Deo præberet, quam exhibere non poterat nisi Deus, nec debebat nisi homo; quam proinde necesse erat ut pro nobis persolveret Deus homo. Frater non redimit, redimet homo; non dabit Deo placationem suam, & pretium redemptionis animæ suæ. Quamobrem Ex Virgine natus est Deus & Homo, non solum id pretium habens quod reorum multitudini ad iustitiam redimenda par esset, sed & quod multis partibus excelleret. Ita Creatura suæ pretium Deus extitit.

In hoc etiam mysterio divinæ Personæ nova quodammodo attributa sine sui mutatione, novasque denominationes acquirunt. Deus ab æterno Pater erat, sed Pater Filii sui Deus non erat. Nulla enim in sanctissima

Institut. Concion. Pars III.

Trinitate dependentia, nulla servitus est. Sed per incarnationem Pater æternus Filii sui, secundum naturam assumptam, Deus est & Dominus. De ventre Matris meæ Deus meus es tu; (ait per Prophetam) Nam ante sæcula Pater meus, ab uberibus Matris meæ Deus meus. Non de te Deus meus; nam de te Pater meus: Sed de ventre matris meæ Deus meus. Patres olim jus habebant in filiorum bona, libertatem, ac vitam: poterant ipsos exheredare & spoliare, servituti addicere, immolare, ut Abrahami & Jephthe exempla probant. Pater Æternus hæc jura in Filium suum ab æterno non habuit, sed per ejus incarnationem acquisivit. Jus in illius bona exercet in præsepi, illum ad extremam egestatem redigendo, ut illius inopia divites nos faciat. Jus in illius vitam exercebit in cruce, ipsum immolando ut victimam pro nostra expiatione. Interim verò jus exercet in ejus libertatem, statim atque homo factus est. Tunc dixi, Ecce venio (inquit) sacrificium & oblationem nolui: aures autem perfecisti mihi, ut mandata tua excipiam, illisque paream, seu (ut habet alia Versio) Aures autem perforasti mihi; in signum utique servitutis.

Filius Dei in sinu Patris per cognitionem generatur ut Verbum ejus & Sapiencia; non verò per voluntatem, quæ Spiritus Sancti origo est. In incarnatione verò per voluntatem Patris homo factus est. Intellectus Patris principium est Verbi increati, amor Patris principium est Verbi incarnati. Sic Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret. Principium & finis incarnationis amor est. Filius Dei homo factus est, quia nos diligebat, & ut à nobis diligeretur. Qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me. Igitur si amare pigebat, saltem nunc redamare non pigeat.

Psal. 21. 5.

S. August. in hunc Psalmum

S. Gregor. Nyss. Orat. Catechet. Cap. 24.

S. Anselm. Lib. Cur Deus hom.

Psal. 46. 8.

S. Proclus Episc. Constantinop. orat. 1. S. Avit. Vien. Episc. Episc. pist. 28.

Joan. 1. 16.

Galat. 2. 20.

Y

S. August.
Lib. de Ca-
techizandis
rudibus.
Cap. 4.

pigeat. *Nulla est enim major ad amorem invitatio, quam praevenire amando; & nimis durus est animus, qui dilectionem si nolebat impendere, noluit rependere.* Filius paternae dilectionis se ipsum naturae nostrae inserit, ut à nobis diligatur.

Spiritus Sanctus in aeternitate sterilis est; quamvis haec sterilitas imperfectionis non sit ac impotentiae. Divinarum scilicet emanationum terminus est: Exhaustis igitur divinae fecunditatis fontibus in Filii generatione, suiue Processione, aliam Personam divinam producere non potest. Verum in mysterio Incarnationis fecundus est, & novum esse dat Filio Dei in utero Virginis. *Qui conceptus est de Spiritu Sancto.* Spiritus Sanctus procedit à Patre & Filio per voluntatem: Filius in utero Mariae de Spiritu Sancto concipitur per ejusdem Virginis voluntatem, consensum & obedientiam. *Fiat mihi secundum verbum tuum.* Spiritus Sanctus ex Patre Filioque procedens non est eorum filius: Christus ex Spiritu Sancto conceptus, non est propterea filius Spiritus Sancti. Spiritus Sanctus ex Patre Filioque procedit ut nexus amborum: Christus de Spiritu Sancto in utero Virginis Mariae conceptus est, ut nexus Dei & hominum. *Qui fecit utraque unum.* Tota Trinitas mysterium incarnationis operata est.

Multiplex tamen ratio est cur Christi conceptio Spiritui Sancto tribuatur. (*Lib. 1. Quaest. 2. Art. 4. §. 2.*) Cur Spiritus Sanctus non sit Pater Christi, cum Christus ex Spiritu Sancto sit conceptus? (*Ibid. §. 3.*)

II. Non solum magnum est incarnationis mysterium, quod beatæ Virgini annuntiatur; sed & ipsa cui annuntiatur Virgo magna est. Ad tria porro capita omnis ejus celsitudo ac dignitas revocatur, quæ Angelus in salutatione sua exprimit. Primum est

plenitudo gratiae: *Ave gratia plena.* Alterum est dignitas Matris Dei, qua fit ut Dominus singulari & admirabili modo cum ipsa sit. *Dominus tecum.* Tertium est conjunctio fecunditatis cum virginitate, qua fit ut benedicta inter omnes mulieres prædicetur: *Benedicta tu in mulieribus.* Beata Virgo Maria verè proprièque Dei mater credenda est. . . . Cur Filius Dei ex muliere concipi & nasci voluerit. (*Lib. 1. Quaest. 2. Art. 4. §. 6.*) Præclare Tertullianus Lib. de Carne Christi, Cap. 17. *Deus (inquit) imaginem & similitudinem suam à diabolo captam amula operatione recuperavit. In virginem enim adhuc Evam irrepserat verbum edificatorium mortis. In Virginem aequè introducendum erat Dei Verbum exstructorium vitæ: Ut quod per ejusmodi sexum abierat in perditionem, per eundem sexum redigeretur in salutem. Crediderat Eva serpenti, credidit Maria Gabrieli. Quod illa credendo deliquit, hæc credendo delevit. Sed Eva nihil tunc concepit in utero ex diaboli verbo. Immo concepit. Nam exinde ut abjecta pareret, & in doloribus pareret, verbum diaboli illi semen fuit. Enixa est denique diabolum fratricidam. Contra, Maria eum edidit, qui carnalem fratrem Israel, interemptorem suum, salvum quandoque præstaret. In vulvam ergo Deus Verbum suum detulit bonum fratrem, ut memoriam mali fratris eraderet.*

Angelicæ Salutationis explicationem, ibique præclara ad hujus secundæ partis probationem, habes (*Lib. 5. Cap. 1. Art. 8. n. 3.*)

Spiritus Sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi. Non dixit simpliciter Angelus, *Veniet in te*, sed, *superveniet*, quia & prius quidem in ea fuit per multam gratiam, sed nunc supervenire nun-

Luc. 1.

Ephes. 2. 14.

S. Bernardus
Hom. 4. in
per Mattheum
est.

nunciatur, propter abundantioris gratiæ plenitudinem, quam effusus est super illam. Prior quidem gratia ejus tantum repleverat mentem, sequens verò etiam uterum perfudit, ut plenitudo divinitatis, quæ ante in illa, sicut in multis Sanctorum spiritualiter habitabat, etiam sicut in nullo Sanctorum corporaliter in ipsa habitare inciperet. *Spiritus Sanctus superveniet in te*, qui sua potentia fecundabit te. *Et virtus Altissimi obumbrabit tibi*: Hoc est, illum modum quo de Spiritu Sancto concipies, Dei virtus & Dei sapientia Christus, sic in suo secretissimo consilio obumbrando conteget & occultabit, quatenus sibi tantum notus habeatur & tibi. Quid à me requiris, quod in te mox experieris? Scies, & feliciter scies, sed illo doctore, quo & auctore. *Et virtus Altissimi obumbrabit tibi*. Triplicem, secundum nostrum concipiendi modum, in Patre æterno virtutem distinguere possumus, tamen si revera una sit virtus, unaque summa res. 1. Virtutem creatoris, illi communem cum Filio & Spiritu Sancto. Omnes enim creaturæ trium personarum divinarum opera sunt, quamvis creatio Patri singulatim tribuatur. 2. Virtutem principii, quæ ipsi cum Filio respectu Spiritus Sancti communis est. 3. Virtutem Patris, quæ ipsi ita propria est, ut eam nec Filio, nec Spiritui Sancto communicet. Hanc tamen communicat B. Virgini Mariæ. *Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei*.... Sic & quod natum est ex ipso Patre erit tuus; & quod nascetur ex te erit ejus: Ut tamen non sint duo Filii, sed unus. Divinæ virtutis obumbratio efficit ut Maria Filium Dei concipiat quodam modo simili ei quo à Patre Æterno in splendoribus Sanctorum generatur. Pater Æternus virgo est &

fecundus; Maria virgo fecunditate donatur inviolata virginitate; conchæ similis, quæ cæli rore fecundata, infiniti pretii gemmam respiciente sole concipit. *Cui distillantibus cælis, tota se infudit plenitudo divinitatis*. Pater Æternus magnitudinis suæ ac perfectionum suarum cognitione Filium generat: Maria Virgo humilitatis suæ ac vilitatis cognitione & confessione eundem concipit. *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*. Exinanivit semetipsum Dei Filius formam servi accipiens, & habitu inventus ut homo: Ad nihilum usque descendit Maria per humilitatem, ut centrum Filii Dei fiat, illumque humilitate concipiat. *Virginitate placuit, humilitate concepit*. Pater Æternus interior loquendo generat Filium: Virgo Maria eundem concipit, obedientiam suam, fidem, desiderium ac devotionem his verbis exprimendo: *Fiat mihi secundum verbum tuum*. Virgo sanctissima, *Responde verbum, & suscipe Verbum: Profer tuum, & concipe divinum: emitte transitorium, & amplectere sempiternum*.

III. Per incarnationis mysterium homines fiunt magni, cum ad dignitatem filiorum Dei per gratiam adoptionis promoveantur. *Dedit eis potestatem filios Dei fieri*.... Ut homines nascerentur ex Deo, primò ex ipsis natus est Deus. Natus ex Deo, per quem efficeremur; & natus ex femina, per quem reficeremur. Noli ergo mirari, o homo, quia efficeris filius per gratiam, quia nasceris ex Deo secundum Verbum ejus. Prius ipsum Verbum nasci voluit ex homine, ut tu securus nascereris ex Deo, & diceres tibi: Non sine causa Deus nasci ex homine voluit, nisi quia aliquis momenti me existimavit, ut immortalem me faceret, & pro me mortaliter nasceretur. Idè cum dixisset,

S. Bernard.

S. Bernard.

Joan. 1.

S. August. Tract. 2. in Joan.

S. Bernard.

xisset, *Ex Deo nati sunt*, quasi secutum te faciens, ait: *Et Verbum caro factum est, & habitavit in nobis... Quid ergo miraris, quia homines ex Deo nascuntur? Attende ipsum Deum natum ex hominibus. Agnosce, Christiane, dignitatem tuam, & divina consors factus naturæ, noli in veterem vilitatem degeneri conversatione redire.* Christus conceptus est de Spiritu Sancto in utero S. Virginis, ideòque semper motum atque ductum Spiritus Sancti secutus est: Sequamur & nos, siquidem eodem Spiritu regenerati sumus. *Omni Christiano aqua baptismatis instar est uteri virginis, eodem Spiritu replente fontem, qui replevit & Virginem.* Dei matrem honoremus, laudemus, imitemur. Virgo humilis erat, ideo Dei mater electa est. *Si non potes virginitatem humilis, imitare humilitatem Virginis. Laudabilis virtus virginitas, sed magis necessaria humilitas. Illa consulitur, ista præcipitur.* De illa dicitur: *Qui potest capere capiat:* De ista dicitur: *Nisi quis efficiatur sicut parvulus iste, non intrabit in Regnum celorum.* Illa ergo remuneratur, ista exigitur. *Potes sine virginitate salvari, sine humilitate non potes. Potest, inquam, placere humilitas, quæ virginitatem deplorat amissam: Sine humilitate autem nec virginitas Maria placuisset.... Non omnium quidem est virginitas: multò tamen pauciorum est cum virginitate humilitas. Si igitur virginitatem in Maria non potes nisi mirari, stude humilitatem imitari, & sufficit tibi. Quòd si & virgo, & humilis es: Quisquis es, magnus es.*

S. Leo.

S. Leo.

IN FESTO S. JOANNIS
Baptistæ.

Amen dico vobis, Non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista. Matt. xj. 11.

Christus Jesus omnium electorum suorum probatas virtutes & sancta opera in extremi judicii die laudabit, ut ait Apostolus: *Tunc laus erit unicuique à Deo.* Tempus illud non exspectat ut S. Joannis laudes prædicet: Illum in Evangelio passim commendat. Nunc *Eliam*, nunc *Prophetam & plus quàm Prophetam*, aliàs Angelum, aliàs *Lucernam ardentem & lucentem*, omnium tandem hominum ex muliere natorum maximum prædicat. Huic laudi quid addi potest? In hoc elogium nulla cadit falsitatis, adulationisve suspicio. Veritas affirmat, & quidem præmisso juramento, neminem inter natos mulierum extitisse Joanne majorem. *Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista.* Solus ille Joanne major, qui de Spiritu Sancto conceptus, ex Virgine natus est Filius Dei, Jesus Christus. Quod Concionatoribus vulgò imminet periculum ne Sanctos nimis extollant, quibus Panegyricum dicunt, Joannis laudatoribus minimè timendum est. Verè enim *Non est inventus similis illi.* Omnes superat ille homo, non enim illum vincit nisi Deus homo.

Inter natos mulierum Joannes Baptista maximus est 1. Nativitatis privilegiis. 2. Amplitudine Muneris. 3. Merito fidelitatis.

I. Nativitas S. Joannis Zachariæ ab Angelo nunciata, & eodem quidem quo Christi conceptio, imò in loco digniori, scilicet in Templo, tempore sacratori, scilicet sacrificii, cum thus adoleret Domino;

Aper.

B. Petrus
Damiani
Serm. de S.
Joan. Bapt.

Luc. I. 8.

Apertiore miraculo, non solum quia Patri seni, cuius corpus erat emortuum, ut quondam Abraham, matri sterili ac vetulae promissus, sed quia Zachariae lingua divinitus impedita & obmutescente, postea vero soluta, ejus conceptio ac nativitas celebrata est. Factum est cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis sue ante Deum, secundum consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in Templum Domini: & omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. Apparuit autem illi Angelus Domini stans a dextris Altaris incensi... Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: & uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, & erit gaudium tibi & exultatio, & multi in nativitate ejus gaudebunt: Erit enim Magnus coram Domino... Et dixit Zacharias ad Angelum: Unde hoc sciam? Ego enim sum senex, & uxor mea processit in diebus suis. Et respondens Angelus dixit ei: Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum: & missus sum loqui ad te, & hac tibi evangelizare. Et ecce eris tacens, & non poteris loqui usque in diem quo hac fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quae implebuntur tempore suo. Cum vero natus est puer, & nomen ejus declaravit, dicens, Joannes est nomen ejus, apertum est illico os ejus, & lingua ejus, & loquebatur benedicens Deum. Joannes fructus orationis, non voluptatis; gratiae magis quam naturae. Ecce exaudita est deprecatio tua, & uxor tua Elisabeth pariet tibi filium. Hinc praclare antiquus Pater: Contra impossibilitatem corporis, contra sterilitatem viscerum, Zachariae precibus Elisabeth uterus intumescit, & concepit Joannem non natura, sed gratia. Unde necesse erat sanctum nasci filium, qui

Inter Ser.
S. Ambrosii
adscriptos
I. in Nat.
S. Joann.
Bapt.

Institut. Concien. Pars III.

non tam complexibus quam orationibus gigneretur. Orationes autem fundebat sanctus Sacerdos non pro familiae suae privata prosperitate, aut pro fecunditate vetulae uxori impetranda, sed pro Messiae adventu, & totius humani generis salute: Ideo facta ipsi promissio Non Israelis dumtaxat, sed universi terrarum oribus donum ac pignus erat (ait antiquus Pater.) Dubitare permittitur, ut hac ipsa incredulitate ad fidem exerceatur. Idcirco enim praesens super sterili punitur incredulitas, ut neque futurum in Virgine miraculum in dubium revocetur (inquit S. Joannes Chrysostomus.) Eris tacens, & non poteris loqui, usque in diem quo hac fiant. Silentium expectat vocem nascituram, Zacharias Joannem, Senex puerum, Sacerdos Prophetam. Zacharias sacerdos obmutescit, ut legalium sacrificiorum proximè futura consummatio significetur. Omnes enim Prophetae & Lex usque ad Joannem prophetaverunt... Silentium Zachariae, Prophetia latens, quodammodo occulta & clausa. Hoc est apertio vocis Zachariae in nativitate Joannis, quod est discissio veli in cruce Christi.

Incerti Auctoris Encomium S. Joann. Bapt. ex Græco Reg. Christian. Cod. editum & Latine reditum à P. Combesis.

Mat. II. 13.

S. August. Serm. 293.

Luc. I. 16.
S. Petrus Damiani.

II. Alterum Nativitatis S. Joannis privilegium, est sanctificatio illius in utero Matris. Sanctificatus in matris utero creditur Jeremias, sed longè minor illius sanctificatio quam Joannis, de quo praedixit Angelus: *Et Spiritu Sancto replebitur adhuc, ex utero matris suae.* Multò sanè excellentius est Spiritu Sancto repleti, quam sanctificari. Sanctificatio enim emundationem ab originalis peccati labe significat, repletio Spiritus Sancti gratiae inundationem. Apostoli cum Spiritum Sanctum de Salvatoris redivivi accepissent afflatu, vix quinquagesimo à Resurrectione illius die ad illum gradum pervenerunt, ut de

Y 3

Ad. 2. 4. ut de illis diceretur: *Repleti sunt omnes Spiritu Sancto*. Joannes vero id consecutus est in utero matris. *Spiritus Sanctus Jeremiam sanctificat, replet Joannem, supervenit in Mariam.*

III. Accedit & aliud privilegium admirabile, exultatio pueri in utero Matris. *Et factum est ut audivit salutationem Maria Elisabeth, exultavit in gaudio infans in utero ejus.* Ex utero matris in utero Mariæ Virginis Christum agnoscit Infantem, Mundi Redemptorem. Quid mirum si exultat gaudio incredibili. *Quasi per experientia sensum sciebat quæ Israel ignorabat* (inquit Origenes) *Unde exilivit in gaudio. Senserat enim venisse Dominum suum, ut sanctificaret servum suum Ut Maria locuta est verbum quod Filius Dei in ventre Matris suggesserat, exultavit infans in gaudio, & tunc primum Præcurso-rem suum Prophetam fecit Jesus: Et propter ipsum Spiritu Sancto reple-*

Origenes
Hom. 7. in
Lucam.

Luc. 1. 41.

vit & matrem Elisabetham. Et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, nunc dulciori colloquio, nunc amplexu sceleriore Joannem consecrans, admoto gratiarum omnium Fonte Dei Filio in utero ejus incarnato, De cujus plenitudine omnes accepimus. Christi dono, Virginis præsentia ac patrocinio Joannes virginitatis gratiam accepit. Nec immerito (inquit S. Ambrosius) mansit integer corpore, quem tribus mensibus oleo quodam suæ præsentia & integritatis unguento Domini Mater exercuit.

S. Ambrosius
Lib. de In-
stit. Virg.
c. 7.

Luc. 1. 14.

IV. Quartum Nativitatis S. Joannis privilegium, gaudium est universale. *Et multi in Nativitate ejus gaudebunt.* Gaudium parentum, cognatorum, amicorum & vicinorum in sancti Præcursoris Nativitate Propheticum fuit, lætitiæ præfigurans ex Ecclesiæ fecunditate in Gentibus u-

niversalis proximè orituram, ut vaticinatus est Isaias: *Lauda sterilis quæ non paris: Decanta laudem & hinni quæ non pariebas: Quoniam multi filii deserta, magis quam ejus quæ habet virum.* Nullius Sancti nativitatem celebrat Ecclesia, nisi Sancti Sanctorum Christi Jesu Domini nostri, Dei paræ Virginis, & S. Joannis. Novit enim meliorem esse diem mortis die nativitatis. Ideo Martyrum mortes celebrat, atque Natalia vocat, quia morte nati sunt ad vitam sempiternam & gloriosam. At Joannis nativitas celebratur, ut impleatur quod de illa prænunciatum ab Angelo est: *Et in nativitate ejus multi gaudebunt.* Joannis nativitas Christum Dominum prophetavit, quem conceptum ex utero salutavit; ideo lætitiæ attulit Mundo: Hanc lætitiæ olim testatæ sunt quædam Ecclesiæ trium celebratione Missarum ab unoquoque sacerdote, ut in Natali Domini. Exultandum in hac festivitate, non gaudio sæculari, sed sancto, qui fructus est Spiritus Sancti, caritatis comes, bonæ conscientia indicium. Erat Joannes *lucerna ardens & lucens*. Lux gaudium parit, sed frigentibus cordibus modicum ac breve gaudium est. Gavisi sunt Judæi ad lucem Joannis, sed ejus ardore non sunt succensi, quia veritatem quam annunciabat, prædicabat, indigebat, Christum Jesum non dilexerunt. *Vos autem voluistis ad horam exultare in luce ejus.* Non ita Christiani gaudere debent, sed gaudio pleno & perpetuo, Deum amantes, & ipsum laudantes omnibus diebus vitæ suæ. *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum.*

Isai. 54.

Ecclesi. 7. 11.

Ordo Rom.
Alicui.
Amalar.

Joan. 1. 51.

Psalm. 84.

II. Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista amplitudine muneris. Christi scilicet Præcursor fuit, Propheta & plus quam Propheta, Elias alter, Baptizator Salvatoris,

Luc. 1. 15, 16, 17. vatoris, amicus sponsi, sponsæ par-
nymphus, primus Regni cœlorum
Prædicator. *Erit magnus coram Do-
mino* (ait Angelus) . . . & multos
filiorum Israel convertet ad Domi-
num Deum ipsorum: & ipse precedet
ante illum in spiritu & virtute Eliae:
Ut convertat corda patrum in filios,
& incredulos ad prudentiam justorum
parare Domino plebem perfectam.
Joan. 1. 29, 30, 31. Erit magnus coram Domino, officio
ac ministerio: Et efficacissima pœ-
nitentiæ, & Regni cœlorum jam
proximi prædicatione Judæorum plu-
rimos ad Christum convertet, ut il-
lum esse verum Deum, ut Domi-
num Jesum esse Messiam à Deo pro-
missum; ut hunc quem digito o-
stendit, à Prophetis prædictum Mun-
di Redemptorem credant, illum au-
diant, ejusque mandatis obediant.
Vidit Joannes Jesum venientem ad se,
& ait: *Ecce Agnus Dei, ecce qui*
tollit peccatum Mundi. Hic est de
quo dixi: Post me venit vir qui an-
te me factus est, quia prior me erat.
Et ego nesciebam eum, sed ut mani-
festeretur in Israel, propterea veni ego
in aqua baptizans. Et ipse ante il-
lum, ceu præco ante Regem mox ad-
futurum proximè præcurret, non mi-
nori zelo, fervore, efficacia prædicans
adventum Redemptoris, quàm Elias
adventum prædicaturus est Judicis.
Et ipse precedet ante illum in spi-
ritu & virtute Eliae. Quàm fer-
vens fuit Eliæ zelus, quàm invicta
virtus & animi fortitudo adversus
Achab, Jezabel, Pseudo-Prophetas
Baal, & quàm fervens erit, vehe-
mens, invictus adversus Antichristum
& ejus Ministros; tam fervens fuit ze-
lus Joannis, tam invicta fortitudo
animi in arguenda incredulitate, vi-
tiis, impœnitentia Phariseorum,
Herodis, Herodiadis. Dicebat enim
ad turbas quæ exhibant ut baptizaren-
tur ab ipso: *Genimina viperarum, quis*

ostendit vobis fugere à ventura ira?
Facite ergo fructus dignos pœnitentiæ, Mat. 3. 7. 8.
&c. Phariseis & Sadducæis ad ba-
ptismum suum venientibus id dixif-
se Joannem S. Matthæus refert. Di-
cebat Herodi: *Non licet tibi habere* Marc. 6. 18.
uxorem fratris tui. Joannem quidem
miracula non legimus edidisse ut E-
liam: Magnum enim erat ipse mira-
culum in nativitate, conversatione,
prædicatione. *Etenim manus Domi-* Luc. 1. 66.
ni erat cum illo. Ejus autem prædica-
tionis finis fuit ut corda patrum, id
est, amor Patriarcharum & Prophe-
tarum, converterentur in filios, il-
lius scilicet temporis Israelitas à patri-
bus degeneres. Cùm enim Patriarchæ
& Prophetæ, justique omnes qui sub
Lege Mosaica, vel Lege naturæ vixe-
rant, per fidem Christi venturi justi-
ficati fuissent, neque ex operibus
Legis, & sanguine legalium victima-
rum se justitiam, & salutem conse-
qui posse credidissent, sed sanguine
Christi; & moribus fidèi congruis
Deo placuissent, ita ut re ipsa, ta-
meti nondum nomine, essent Chri-
stiani (ut S. Augustinus loquitur) po-
steri ab eorum fide & moribus dege-
neres justitiam suam ex Lege, non
ex gratia & fide Christi derivari; &
remissionem peccatorum per sangui-
nem animalium se consequi posse
præsumebant, & justos se esse confide-
bant, qualibuscumque essent moribus,
modò ceremonias Legis observarent,
externaque opera facerent. Propter
istam fidèi & morum discrepan-
tiam, Patriarcharum animi a filiis
alieni erant. Unde Judæorum nomi-
ne ait Propheta: *Abraham nescivit*
nos, & Israel ignoravit nos. Joan-
nes verò Christum Agnum Dei de-
monstrando, verumque Deum ac ve-
rum hominem prædicando, qui san-
guine suo redempturus erat Israel, &
ad pœnitentiam ac morum sanctimo-
niam eos exhortando, convertit Pa-
triar-

triarchas & Prophetas ad amandos filios suos, quos antea non diligebant propter fidei ac morum dissimilitudinem. Incredulos sui temporis Judæos convertit ad prudentiam justorum: prædicatione scilicet sua effecit ut Patribus suis antiquis in fide, spe ac moribus concordarent. In id denique unum collineavit ministerium Joannis ut pararet Christo Domino plebem perfectam. Ideo Regni cælorum primus est Prædicator qui meminerit. O vocem novam, o verbum misericordiæ & gratiæ, vocem exultationis, quæ ante Joannem audita non fuerat: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim Regnum cælorum.* Verbum pœnitentiæ dulce & gloriosum, *Verbum regni cælorum latum & adorandum, illi soli primario conveniens, qui primus Novi Testamenti posuit fundamenta.*

Quanta verò dignitas ejus, cui divinum caput inclinare Christus Jesus dignatus est, ejusque manibus baptizari? Dominus virtutum, Rex gloriæ, portans omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, cui Cherubim & Seraphim Sanctus, Sanctus, Sanctus, concinunt, Filius Dei, splendor gloriæ, & figura substantiæ ejus, *Venit à Galilea in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo.* Joannes autem prohibebat eum, dicens: *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?* Respondens autem Jesus dixit ei: *Sine modo, sic enim decet nos implere omnem justitiam.* Uni datum est Joanni baptizare eum qui baptizat in Spiritu Sancto & igne, Virginemque Virginis Filium virgineis manibus irrorare. Joannis Ministerium cum Moyse, omniumque Prophetarum ministerio conferatur, tantum illud isti antecellere perspicuum erit, quantum cælum à terra distat. Joanne Christum baptizante Lex terminatur, finem acci-

pit Prophetia, & omnis illa sacrificiorum multitudo incipit antiquari, instituto vel designato novæ regenerationis Sacramento, Christi contactu sanctificatis aquis, & sanctificandivim ab eo haurientibus, & in unam baptismatis formam transeuntibus legalium rudimentis figurarum. Ideo Joannes *Quidam limes Testamentorum duorum, Veteris & Novi, à Patribus prædicatur.* Arcana cœlestia Joanni revelantur Christum baptizanti: Trinitatis Mysterium in Veteri Testamento obscurius expressum, sancto Præcuriori manifestius revelatur. *Pater auditur in voce, Filius baptizatur in flumine, Spiritus Sanctus in columba specie demonstratur.* Adest Joannes totius medius Trinitatis. Quamquam interius edoctus sit à Spiritu Sancto antequam sensibilibus signis adumbrata Mysteria Mundo revelarentur. Joannes in spiritu tanquam Angelus eruditur (ait S. Bernardus.) *Nimirum tantò propinquior Deo, quantò vox Verbo vicina: cui nulla voce alia media quod foris sonet oporteat intimari. Neque enim Joannem prædicatio, sed inspiratio docuit.*

III. Inter natos mulierum nemo major Joanne Baptista merito fidelitatis. Tanta erat ejus gratia, tanta virtus, tanta apud homines celebritas nominis ob pœnitentiæ austeritatem cum innocentia conjunctam; tanta auctoritas, ut Christus facile crederetur, si vellet abuti errore hominum. Laborandum non fuisset ut persuaderet se esse Christum, quia hoc jam illi qui eum audiebant & videbant, illo non dicente putaverant. Non erat ei opus seminare errorem, sed confirmare. At ille Sponsi amicus humilis, Sponso zelans, non se pro Sponso adulterum supponens, perhibet testimonium amico suo, & eum qui verè Sponsus erat, Sponsa

commen-

Matth. 3. 2.

R. Petrus
Damiani.

Matth. 3. 13.
14. 11.

S. August.
Serm. 294.
in Natali
S. Ioan. Ba-
pt. 7.
B. Petrus
Damiani.

S. Bernard.
Ser. in Na-
tali S. Ioan.
Bapt.

commendat. Interrogatus an esset Christus, an Elias, an Propheta, respondit: *Non sum*. Urgentibus Sacerdotibus & Levitis Judeorum Hierosolymitanorum Legatis, & interrogantibus, *Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?* respondit: *Ego baptizo in aqua: Medius autem vestrum stetit quem vos nescitis. Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est, cujus ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti*. Joannes tantus homo ideo se humiliat Christo, ut eum plus quam hominem esse ostendat. *Hic venit in testimonium, ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine*. Quomodo dicis, Evangelista sancte, *Non erat ille lux, de quo Christus ait, Erat lucerna ardens & lucens?* Joannes quidem lucerna erat, sed in comparatione veræ lucis quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, lux non erat. Ideo testimonium perhibuit de lumine, testimonium fidele, se lucernam esse agnoscens ne vento superbiæ extingueretur. Lucerna & accendi & extinguere potest. *Verbum Dei extinguere non potest, lucerna semper potest*. Sed & meram vocem se esse profiteatur. *Ego vox clamantis in deserto, Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias Propheta*. Vox sine verbo sonus inanis. Verbum corde conceptum prius est voce, cujus ministerio audientibus innotescit. Antequam sonet vox in ore meo, jam tenetur verbum in corde meo; sed ut intelligas, prior venit vox ad aurem tuam, ut verbum insinuetur menti tuæ. Nosse enim non posses quod in me fuerat ante vocem, nisi in te fuerit post vocem. Ergo si vox Joannes, Verbum Christus, ante Joannem Chri-

stus, sed apud Deum: post Joannem Christus, sed apud nos. *Ego vox clamantis in deserto*. Personam gerebat Joannes vocis in sacramento (inquit S. Augustinus) Non enim ipse solus vox erat, *Omnis homo annuntiator Verbi, vox Verbi est*. Quod enim est sonus oris nostri ad verbum quod mente concipimus, hoc omnis Anima pia prædicatrix ad illud Verbum de quo dictum est: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum*. Hoc erat in principio apud Deum. . . . Quanta verba immo quantas voces facit verbum corde conceptum! Quantos Prædicatores fecit Verbum apud Patrem manens! Misit Patriarchas, misit Prophetas, misit tot & tantos prænuntiatores suos. Verbum manens voces misit, & post multas præmissas voces, unum ipsum Verbum venit tanquam in vehiculo suo, in voce sua, in carne sua. Collige ergo tanquam in unum omnes voces quæ præcesserant Verbum, & eas omnes constitue in persona Joannis. Harum omnium sacramentum ille gestabat, harum omnium persona sacra & mystica ille unus erat. Ideo propriè dictus est vox, tanquam omnium vocum signaculum atque mysterium. *Ego vox clamantis in deserto*.

Præclarum illud ac fidele de Christo testimonium Joannes Baptista confirmat, cum orta Judæos inter & ejus discipulos quæstione de purificatione, hi ipsum convenissent æmulatione ducti, hisque verbis interpellassent: *Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum*. Hac enim occasione Christum Ecclesiæ Sponsum esse docuit, se amicum Sponsi; illum verum Deum esse, in quem credendum sit: Qui verò in ipsum non crediderint, vitam æternam non habituros,

ros,

Joan. 1. 16.
16.

Joan. 1. 7. 8.

S. August.
Ser. 188. in
Natali S.
Joan. Bapt.
3. Joan. 1.
23.

S. August.
Ser. 180. 6.

Ioan. 1. 27.
& seqq.

ros, sed æternum iræ Dei futuros objectum. Se quæcumque haberet spiritualis magnitudinis insignia, Dei dona esse cognoscere, sponsi munera collata amico: Christo verò Spiritum non ad mensuram datum, utpote qui Dei Filius sit, Patri consubstantialis, coæqualis, æternus. Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de cælo. Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: Non sum ego Christus, sed quia missus sum ante illum. Qui habet Sponsam, Sponsus est: Amicus autem Sponsi qui stat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem Sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est. Illum oportet crescere, me autem minui. Qui desursum venit, super omnes est. Qui est de terra, de terra est, & de terra loquitur. Qui de cælo venit, super omnes est. Et quod vidit, & audivit, hoc testatur: & testimonium ejus nemo accipit. Qui accepit ejus testimonium, signavit quia Deus verax est. Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ad mensuram dat Deus Spiritum. Pater diligit Filium, & omnia dedit in manus ejus. Qui credit in Filium, habet vitam æternam: Qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

S. August.
Serm. 218.
in Natali
S. Joann. 2.

Hæc verba, Illum oportet crescere, me autem minui, summam Joannis humilitatem ostendunt; nec mystica significatione vacant. Joannem vocem esse cogitate. Omnium vocum persona Joannes, Verbi persona Christus. Omnes voces necesse est minuantur, quando ad Christum videndum proficimus. Quanto enim proficis ad videndam sapientiam, tantò minùs tibi vox est necessaria. Vox in Prophetis, vox in Apostolis, vox in Psalmis, vox in Evangelio. Veniat illud, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus

erat Verbum. Cùm eum viderimus secuti est, numquid recitabitur Evangelium? Numquid Prophetias audituri sumus? Numquid Epistolas Apostolorum lecturi sumus? Quare? Quia deficiunt voces crescente verbo: quia illum crescere oportet, me autem minui. Et Verbum quidem per se ipsum nec crescit, nec deficit in se. In nobis autem crescere dicitur, cùm proficiendo in illum crescimus: sicut crescit in oculis lux, cùm acie convalescente videtur ampliùs, quæ acie languente minùs utique videbatur. Et minor erat oculis agris, major est oculis sanis: cùm ipsa per se ipsam nec ante imminuta sit, nec postmodum creverit. Minuitur ergo ministerium vocis, cùm sit mentis profectus ad Verbum. Ita oportet Christum crescere, Joannem autem minui. In homine minuamur, in Deo crescimus. In nobis humiliemur, ut in illa exaltemur. Omnis qui se humiliat, exaltabitur. Ad hoc missus est Joannes ut eum imitemur, & ad Verbum nos teneamus. Quantumcumque se jactet humana superbia, de quavis excellentia sanctitatis, quis erit quod Joannes? Quisquis es qui te magnum putas, non eris quod Joannes.

Joannis fidelitatem imitemur, gratiæ fideles simus, status nostri, conditionis, ministerii officia fideliter impleamus. Lucernæ simus ardentes & lucentes. Est enim tantum lucere, vanum; tantum ardere, parum; ardere, & lucere, perfectum. Joannis ardorem triplicem imitemur. Ardens enim erat in seipso vehementi austeritate conversationis: erga Christum intimo quodam & pleno fervore devotionis: erga peccantes proximis constantia libera increpationis. Ardebat sibi Joannes, nobis autem lucebat. Gaudeamus in fervore ejus ad imitationem; gaudeamus in lumine, non tamen ibi manente, sed

Idem Ser.
109. Luc.
14. 11.

S. Bernard.
Ser. in Na-
tali S. Jo-
an. Bapt.

ut in

ut in lumine ejus videamus lumen. S. Joannis pœnitentia sit nobis incentivum fervoris, & humilitatis.

I N F E S T O S. P E T R I
Principis Apostolorum.

Judicabit in nationibus, implebit ruinas: de torrente in via bibet, propterea exaltabit caput. Psalm. cix. 6. & 7.

1. Cor. 1. 27.

DEus qui infirma mundi elegit ut confunderet fortia, & quæ stulta sunt mundi, ut confunderet sapientes, & ignobilia mundi & contemptibilia, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret, ut non gloriatur omnis caro in conspectu ejus, ignobiles, rudes, pauperes piscatores elegit, ut novum Ecclesiæ suæ Imperium fundarent, ac per orbem universum propagarent: ut debellarent nominis sui ac Filii sui inimicos sine ullo armorum apparatu, sine ullis copiis, sine opibus, sine ullo humano præsidio: Illisque à Christo Jesu Filio dilectionis suæ electis ac missis per mundum universum ad prædicandum Evangelium Apostolis victoriam præstitit, triumphos decrevit, gloriam contulit immortalē, celebritatem nominis ac reverentiam tantam, ut ad memorias Piscatorum jam ipsi procidant Imperatores. Verè mirabilis Deus in omnibus Apostolis suis: Verumtamen in S. Petro admirabilior, cui dona contulit ampliora. Primus ille in donis, major imperio, Senatus Apostolici Princeps ac vertex, Ecclesiæ visibile caput, ac fundamentum, crepido fidei, Christi Jesu in terris Vicarius, cæli Janitor, omnium Christi ovium agnorumque Pastor, unitatis Ecclesiasticæ centrum & custos, Nationum Judex.

1. S. Petrus primatus dignitatem

supra cæteros Apostolos & universos Christi Fideles, seu regimen Ecclesiæ universos, promeritus est excellentia Fidei & fervore caritatis. *Judicabit in nationibus.* 2. S. Petrus Dei & Filii ejus inimicos debellavit, ejusque imperio subjecit prædicationis suæ & miraculorum virtute. *Implebit ruinas.* 3. S. Petrus præcipuam gloriam, reverentiam, cultumque in Ecclesia consecutus est ob labores pro Ecclesia toletaros, ob passionem ac martyrium. *De torrente in via bibet, propterea exaltabit caput.*

I. S. Petrus fide sua promeritus est primatum & principatum Ecclesiæ. Non alibi quæramus impræsentiarum Catholici hujus dogmatis probationem, quàm in hodiernæ Solemnitatis Evangelio. *Venit Jesus in partes Casarea Philippi, & interrogabat Discipulos suos: Quem dicunt homines esse Filium hominis? At illi dixerunt: Alii Joannem Baptistam, alii Eliam, alii verò Jeremiam, aut unum ex Prophetis. Vos vero, inquit Jesus, quem me esse dicitis? Respondens Petrus dixit: Tu es Christus Filius Dei vivi.* Christi Jesu Divinitatem primus omnium agnoscit & confitetur. Dixerant quidem qui in navi erant cum Jesu, sedatam ab illo tempestatem videntes: *Verè Dei Filius es.* Dixerat Nathanael, *Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel.* At Filium Dei professi non erant ut Petrus. Nondum plenè illuminati, Jesum unum è multis esse opinabantur, justitia quidem ac sanctitate eximium, Deo imprimis acceptum, non tamen Deum verum ex Dei substantia genitum, Patri in omnibus similem, æqualem, coæternum. Petrus verò Filium Dei verum, proprium, unigenitum, consubstantialē æterno Patri confitetur ac prædicat: Non eo modo ac eo sensu

Matth. 16. 23. &c.

Ioann. Chryl. Hom. 65. in Matth.

quo

quo Elias, Jeremias, Prophetæ cæteri, Joannes Baptista, cæterique eximie sanctitatis homines filii Dei appellari potuerunt: Qua ratione ut Jesus Dei Filius agnosceretur, singulari Patris cælestis revelatione opus non fuisset. Sic de Christo vulgus hominum loquebatur, sanctitatem, doctrinam, & miracula illius suspiciens. *Quem dicunt homines esse Filium hominis?* Melius, veriùs, sublimiùs sensit ac locutus est Petrus. *Ut non loquatur os meum opera hominum*, Christum Deum pariter & hominem confessus est. *Tu es Christus Filius Dei vivi*. Confessio ista hæreses omnes Christi Jesu Divinitatem, & Incarnationis Mysterium oppugnantes evertit, Cerinthi, Ebionis, Pauli Samosatani, Arii, Eunomii, Photini, Bonosi, Nestorii, Eutychetis. *Tu es Christus Filius Dei vivi*: Hoc est: „Tu qui verè Filius hominis, idem „verè es Filius Dei vivi. Tu verus „in Deitate, verus in carne & salva „geminæ proprietate naturæ utrimque unus. Petrus locutus est ut homo, & ex carnis infirmitate, cum Christum Jesum à passione & morte subeunda deterrere voluit: Humano & carnali affectu locutus est; ideo se verè à Domino reprehensus & Satan as appellatus. Verùm cum Christum Filium Dei vivi confiteretur, beatus appellatur. Hæc enim dixit non humano sensu aut affectu, ut amico, præceptor ac domino gratificareretur, sed ex Patris cælestis revelatione, *Beatus es, Simon Bar-Jona, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in calis est*. Confessionem tam egregiæ merces, Apostolici Collegii Principatus, & regendæ Ecclesiæ universæ demandata à Christo Jesu Provincia. *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adversus eam: & tibi*

dabo claves regni calorum. Et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum & in calis; & quodcumque solveris super terram, erit solutum & in calis. S. Petri fides, Ecclesiæ fundamentum est: & super ipsum merito fidei fundata & ædificata est à Christo Ecclesia. *Apostolicæ dignitatis beatissimo Apostolo Petro primatum fidei* sue remuneratione commisit, universalem Ecclesiam in fundamenti ipsius soliditate constituens. *TU ES Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*. O dignitatem incomparabilem! De toto mundo unus Petrus eligitur, qui & universarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis, cunctisque Ecclesiæ Patribus præponatur: Ut quamvis in populo Dei multi Sacerdotes sint, omnes tamen proprie regat Petrus, quos principaliter regit & Christus. Magnum huic viro consortium potentia sue tribuit divina dignatio: & si quid cum eo commune cæteris voluit esse Principibus, numquam nisi per ipsum dedit quidquid aliis non negavit. Et ego dico tibi: *Hoc est, sicut Pater meus tibi manifestavit divinitatem meam: ita & ego tibi notam facio excellentiam tuam*. Quia tu es Petrus, id est, cum ego sim inviolabilis Petra, ego lapis angularis qui facio utraque unum: ego fundamentum præter quod nemo potest aliud ponere: tamen tu quoque petra es, quia mea virtute solidaris, ut quæ mihi potestate sunt propria, sint tibi mecum „participatione communia. Et super „hanc petram ædificabo Ecclesiam „meam, & portæ inferi non prævallebunt adversus eam. Super hanc fortitudinem æternum extruam Templum; & Ecclesiæ meæ calo inferenda sublimitas, in hujus fidei firmitate consurget.

Et tibi dabo claves Regni calorum, &c. Supremam Ecclesiæ regendæ potestatem. In typum Primatus ipsi

S. Leo Epist.

Idem Ser.
3. in anni-
vers. die
Assump-
tionis lux.Ephes. 14.
& 12aS. Bernard
lib. 2. de
Consider.

uni

Apocal 17.
25. Ioan. 21.

uni datum est ambulare super aquas instar Domini, ut significaretur Petrum unicum esse Christi Vicarium, qui non uni populo, sed cunctis praefesse deberet. Nam Aqua, populi. Alias ceteris Discipulis in navicula venientibus ad Dominum qui in litore expectabat, Petrus se misit in mare, & natando venit. Scilicet Non navem unam, ut ceteri quisque suam, sed saeculum ipsum suscepit gubernandum. Mare enim saeculum est, na-
ves Ecclesia.

Ioan. 21. 15.
15. 16. 17.

Non solum fidei, sed amoris ferventioris merces fuit Apostolo Petro collatus à Christo Domino Apostolici Collegii & Ecclesiae Principatus. Jesus post Resurrectionem suam tertio se Discipulis conspicuum praebens, dixit Petro: Simon Joannis, diligis me plus his? Respondit Petrus: Etiam, Domine, tu scis quia amo te. Dixit ei Jesus: Pasce agnos meos. Ait iterum Jesus: Simon Joannes, diligis me? Respondit Petrus: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dixit ei Jesus: Pasce agnos meos. Ait tertio Jesus: Simon Joannis, amas me? Contristatus Petrus respondit: Domine, tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dixit ei Jesus: Pasce oves meas. Tertio interrogatur, Ut ter confiteretur amor, quod ter negaverat timor. Non aliud quam, Amas? interrogatur: Non aliud quam, Amo, respondetur. Et respondenti statim passionem Dominus praeannuntiat. Magis idoneo Pastori dubio procul commendat oves pretiosas, non auro, non argento, sed sanguine suo emptas. Si Dominus homo commendaret servo suo oves suas, cogitaret certe utrum peculium servi illius idoneum esset pretium ovium suarum, & diceret: Si perdiderit, si dissipaverit, si consumpserit, habet unde reddat. Commendaret ergo servo idoneo oves suas, & servi facul-

S. August.
Ser. 296 A.
lias De Di-
versis 106.

tates in pecunia quaereret, pro ovibus quas pecunia comparavit. Nunc vero Dominus Jesus Christus, quia fervo commendat oves quas sanguine comparavit, idoneitatem servi in passione sanguinis quaerit. Tanquam diceret: Pasce oves meas. Quas oves? Quas emi sanguine meo. Mortuus sum pro eis. Amas me? Morere pro eis. Igitur Hoc pertinet ad pascendas oves Domini, ut non recusetur mors pro ovibus Domini. Pastor servus hominis pecuniam redderet pro consumptis ovibus: Petrus sanguinem reddidit pro ovibus conservatis. Omnibus Ecclesiae Pastoribus Petri forma praepositur. Dominicis ovibus pascendis idoneus non est, qui pro ipsis mori non potest, aut effectu, aut affectu. Quid est aliud, Diligis me? Pasce oves meas: quam si diceretur, Si me diligis, non te pascere cogita: Sed oves meas sicut meas pasce, non sicut tuas; gloriam meam in eis quaere, non tuam; dominium meum, non tuum; lucra mea, non tua, ne sis ex eis de quibus dictum est, Erunt homines seipsos amantes, &c.

S. Petri Primatus reverendus & colendus, imitanda confessio & amor. Christum Jesum Filium Dei vivi non verbis solum confiteamur, sed operibus. Nam & Demones credunt, & contremiscunt, & illis clamantibus Jesum esse Filium Dei, silentium Dominus imposuit. Fide viva credamus ut Petrus, ne simus ex iis qui Deum & Christum Filium Dei vivi se nosse verbis confitentur, factis autem negant. Fidem bonis operibus ostendamus. Certa merces nos manet: Erimus Ecclesiae, non caput quidem (ut Petrus) sed membra viventia, filii Dei per adoptionem, fratres & cohaeredes Christi, cum S. Petro Regni caelorum compossessores. Ne igitur erubescamus Christum confiteri coram homi-

1 Tim 3. 2.

S. August.
Tract. 124.
in Joann.

hominibus, ut nos tanquam suos agnoscat & recipiat cum Patre suo, coram Angelis suis. Sed & S. Petri ferventissimam caritatem imitemur. Christo corda nostra interroganti frequentibus amoris actibus respondeamus: *Tu scis Domine, quia amo te.* Ne nos ipsos amemus præ Deo. Non ea quæ nostra sunt quæramus sed quæ Dei. *Nescio quo enim inexplorabili modo, quisquis se ipsum, non Deum amat, non se amat: & quisquis Deum, non se ipsum amat, ipse se amat. Qui enim non potest vivere de se, moritur utique amando se: non ergo se amat, qui ne vivat, se amat. Cum verò ille diligitur de quo vivitur, non se diligendo magis diligit, qui propterea non se diligit, ut eum diligat de quo vivit.* Si Christum amamus, oves ejus, id est pauperes ejus pascamus. Ter ait Petro; *pasce; bis, pasce agnos, semel, pasce oves,* ut ipsorum Apostolorum & Pastorum Pastor significetur: (Hi enim ovium nomine, quæ sunt matres agnorum intelligendi sunt) & fidelium omnium ex utroque populo, Judæo & Gentili in unum ovile Christi coeuntium. (Hi enim agnorum nomine repetito significantur) Vel ut incipientium, proficientium & perfectorum, ex quibus Ecclesia constat, Pastor & Rector S. Petrus agnoscat. Et nos omnes Christianos ad nostram pascendi curam pro modulo nostro pertinere intelligamus. *Unicuique enim mandavit Deus de proximo suo.* Omnes pascamus bonis exemplis, errantes & ignaros verbo instructionis & doctrinæ, peccantes verbo fraternæ correptionis, afflictos verbo consolationis. Pro fratribus nos animas ponere debere certi sumus, si Christum verè diligimus. An verò illi parati sunt ad vitam pro fratribus ponendam, qui pauperibus egentibus non erogant ter-

renam substantiam suam.

II. Sanctus Petrus Dei & Filii ejus Jesu Christi inimicos debellavit, ejusque imperio subjecit, prædicationis suæ & miraculorum virtute. Judæos primùm, deinde Gentiles. Primus omnium post descensum Spiritus Sancti, ipsa die Pentecostes Evangelium Judæis prædicat Petrus. Jam homines capit admirabilis piscator, & uno retis jactutria circiter millia concludit & ad Christum convertit. *Stans Petrus cum undecim levavit vocem suam, & locutus est eis: Viri Judæi, & qui habitatis Jerusalem universi, &c.* Stabant undecim Apostoli, unus Petrus loquebatur. *Petrus omnium erat os* (ait S. Joannes Chrysostomus) *sed adstant illi undecim, comprobantes suo testimonio quæ ab ipso dicebantur.* Annunciat Judæis Jesum colendum quem crucifixerunt: Ut ejus jam sanguinem bibant credentes, quem fuderunt sævientes. Annuntiato autem illis Domino nostro Jesu Christo, & agnoscentibus reatum suum, ut impleretur in eis quod Propheta ante prædixerat, *Conversus sum in arumna mea, dum configitur spina,* compuncti sunt. Nihil enim mali se fecisse putaverant, nondum infixæ erat spina. *Petro autem loquente, dixerunt ei & reliquis Apostolis: Quid faciemus?* Tum Petrus: *Pœnitentiam* (inquit) *agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum & accipietis donum Spiritus Sancti.* Amor „ Petri infirmus fuerat & angustus, „ donec eum roboraret & dilataret Spiritus Sanctus. Qui posteaquàm illi „ est abundantia gratiæ largioris infusus, sic ad perhibendum de Christo testimonium quondam ejus frigidum pectus accendit, atque illa „ prius trepida quæ veritatem suppresserant, ora reseravit, ut cùm „ omnes

Act. 2. 14

Hom. 4. in
Act. Apostol.

S. August.
Ser. 352. 8.

Psal. 31. 4.

S. August.
Tract. 92.
in Joann.

omnes in quos venerat Spiritus Sanctus, linguis omnium gentium loquerentur, Judæorum circumstantibus turbis, solus ad testimonium de Christo perhibendum præcæteris promptius emicaret, ejusque interfectores de illius resurrectione confunderet. Si quem delectat tam suaviter sanctum tale spectaculum intueri, Actus Apostolorum legat: Ibi beatum Petrum, quem negantem doluerat, stupeat prædicantem: ibi linguam illam videat ad fiduciam à diffidentia, & ad libertatem à servitute translatam, tot linguas inimicorum convertere ad Christi confessionem, quarum non valendo unam ferre, versa fuerat in negationem. Quid plura? Tantus in illo fulgor gratiæ, tanta Spiritus Sancti plenitudo apparebat, tanta de ore prædicantis pretiosissimæ veritatis pondera procedebant, ut ingentis multitudinis adversarios interfectores Christi Judæos faceret pro illo paratos mori, à quibus cum illo formidabat occidi.

Act. 3. & 4.

Prædicationem confirmat miraculis. Claudum ex utero matris ad speciosam portam Templi eleemosynam petentem sanat, in nomine Jesu Christi surgere & ambulare præcipit; stupentem populum & ad porticum Salomonis concurrentem alloquitur, Jesum prædicat, verumque Messiam esse docet, injustè ab ipsis interfectum, à Deo suscitatum, cujus nominis virtute tam insigne miraculum operatus est. Prophetias in Christo impletas probat, ad poenitentiam illos hortatus. Quinque milia virorum Christo nomen dedere. A Principibus, Senatoribus & Scribis in judicium vocatus cum Apostolis reliquis, Jesum Christum intrepide prædicat: *Principes populi, & Seniores, audite. Si nos hodie di-*

*judicamur in beneficio hominis infirmi, in quo iste salvus factus est, notum sit omnibus vobis, & omni plebi Israel, quia in nomine Domini nostri Jesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit à mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est à vobis ædificantibus, qui factus est in caput anguli, & non est in alio aliquo salus: Nec enim aliud nomen est sub celo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri. Petro frustra prohibent Principes Sacerdotum & Senatores ne doceat in nomine Jesu: nec minis, nec carcere, nec contumeliis & flagellis deterreri potest. Obediendum Deo magis quam hominibus contestatur. Petri prædicatione infidelitas in mentibus Judæorum, cupiditas radix vitiorum in cordibus destruitur. Multitudinis credentium erat cor unum & anima una: nec quisquam eorum, quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia ... Neque quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis prout cuique opus erat. Interim Petrus Ecclesiasticam Disciplinam justâ severitate sancit, Ananiam & Saphiram voti infractores, Spiritui Sancto mentientes, avaritiæ sacrilegæ reos, ut qui pecuniæ Deo dicatæ partem retinuisent, morte mulctat ad exemplum. *Judicabit in nationibus, implebit ruinas. Samariam, Lyddam, Joppem, aliasque civitates, in quibus dispersi Fideles habitant, lustrat sanctus Petrus, Ducis instar, ut illos in fide confirmet, Christique imperium augeat. Impetrato & dato novis Samariæ Fidelibus per manus impositionem & orationem Spiritus Sancto, Simonem**

AA. c. 8. nem Magum dandi Spiritus Sancti potestatem pecunia emere volentem, durè corripit, ut par erat his verbis: *Pecunia tua tecum sit in perditionem: Quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri.* &c. Lyddæ Aneam paralyticum sanat, Ioppe Tabitam suscitavit; Jerosolymis omnis generis infirmos in lectulis ac grabatis expositos in plateis per quastransibat, umbra corporis sui in pristinam ac perfectam restituit sanitatem. Quo miraculo illud Salvatoris promissum impletur: *Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet, & majora horum faciet.* Quid mirum si prædicatione tot ac tantis prodigiis confirmata Judæorum incredulitatem ac duritiam vincebat, ac tantam populi, necnon sacerdotum multitudinem Christi Jesu subiciebat imperio?

AA. 10. Nec vero Judæos tantum sed & Gentiles in fidei congregat unitatem. Divina visione admonitus, & Cæsaream à Cornelio Centurione accersitus, Cornelium, ejusque familiam, cognatos & amicos fide Christi Jesu imbuunt, & Spiritu Sancto, dum adhuc loqueretur, super eos visibiliter effuso donatos baptizavit. Hæ Gentium primitiæ Christo Jesu à sancto Petro dedicatæ & oblatae. Antiochenam exinde fundat Ecclesiam, in qua primum cognominati sunt Discipuli Christiani; dispersis in Ponto, Galatia, Bithynia, Cappadocia & Asia Judæis Christum prædicat, Romam tandem se confert secundo Claudii Imperatoris anno, quæ civitas cum penè omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium serviebat erroribus; & magnam sibi videbatur assumpsisse Religionem, quia nullam
 „ respuebat falsitatem. Petrus ad ar-
 „ cem Romani destinatur Imperii, ut
 „ lux veritatis, quæ in omnium gen-
 „ tium revelabatur salutem, effica-

„ ciùs se ab ipso capite per totum
 „ mundi corpus effunderet. Quot
 „ ibi labores Petro subeundi? Quot
 „ certamina? Quot errorum monstra
 „ debellanda? Quot eradicandæ super-
 „ stitiones? Hic colluctantes Philo-
 „ sophiæ opiniones, hinc dissolvendæ
 „ erant terrenæ sapientiæ vanitates,
 „ hinc confutandus dæmonum cultus,
 „ hinc omnium sacrificiorum impie-
 „ tas destruenda, ubi diligentissima
 „ superstitione habebatur collectum,
 „ quicquid usquam fuerat variis er-
 „ roribus institutum. In hac Urbe
 „ trophæum Crucis Christi S. Petrus
 „ erigit super idololatriæ ruinis; Simo-
 „ nem Magum falsis prodigiis & præ-
 „ stigiis Romanos seducen-tem & ad-
 „ versus Christi nomen fidemque bel-
 „ lum gerentem vincit, ex aere quo
 „ sublimis efferebatur à familiaribus dæ-
 „ monibus, in terram Dei omnipoten-
 „ tis virtute deturbat, collisique
 „ membris interficit. *Judicabit in na-
 „ tionibus, implebit ruinas, conquas-
 „ sabit capita in terra multorum.*

Ut Christi inimicos prædicatione nominis ejus debelletis, Ecclesiamque fundetis, vobis non est datum, Auditores, hac in re S. Petrum ut imitemini, si vos adhortaremur, insipientes essemus; sed hortamur ut vivatis secundum Evangelium quod Petrus prædicavit, ut pareatis Ecclesiæ quam fundavit: ut mores vestros conformetis moribus primorum Christianorum quos convertit. Nonne eodem Christi sanguine redempti estis? Nonne eodem Baptismo regenerati, eodem Spiritu sanctificati? An aliud Evangelium cui creditis? Multitudinis credentium erat cor unum & anima una: Nunc, heu! inter Christianos dissensiones, discordiæ, invidiæ, odia pertinaciæ. Eorum quæ possidebat nemo aliquid suum esse dicebat, sed erant omnia communia, sic regnabat in illis caritas.

Hist. Ec-
cles. SS. E-
piphani.
Philast.
August. de
Hæres.
Theodor.
Lib. 1. Hæ-
ret. Fab. &
alii.

ritas. Apud vos plures aliena malis artibus, injustis lucris & fraudibus acquirere & retinere non metuunt. Sic vobis dominatur cupiditas. Nullus egens erat inter illos, qui divitum abundantia pauperum supplebat inopiam, egere non patiebantur quos ut fratres diligebant. Pauperum innumera est apud nos multitudo, & illos non solum egere, & esurire, sed fame perire patimini, immisericordes & crudeles! Agrorum pretia vendebant, & ponebant ad pedes Apostolorum, divitias contemnentes: Vos nec decimam bonorum vestrorum pauperibus erogare vultis, quod divitibus præceptum est, non merum perfectionis consilium. Quotidie perdurabant in Templo & in oratione perseverabant: Vix Christiani Dominicis Festisque diebus Ecclesiam frequentant, verbum Dei fastidiunt, Sacramenta negligunt.

III. S. Petrus præcipuam gloriam, reverentiam, cultumque in Ecclesia consecutus est, ob labores pro Ecclesia toleratos, ob passionem ac martyrium. *De torrente in via bibit, propterea exaltabit caput.* Persecutiones sustinuit, carcerum molestiam & squalorem toleravit, contumelias, opprobria, flagella, varia & gravia pericula Evangelii causa pertulit, ac demum à Nerone comprehensus, & affixus cruci, martyrii coronam adeptus est. Verso ad terram capite ut crucifigeretur, à tortoribus obrinuit, cum ut acerbius supplicium esset, tum ne eodem corporis habitu quo Christus crucifixus, Domino similis in morte videretur. Quam in Apostolicæ dignitatis apice semper exercuit humilitatem, cujus specimen dederat, à Paulo inferiore suo reprehendi & emendari non ægrè ferens, in morte consummavit, ad exemplum Domini Jesu, qui *semetipsum humiliavit usque ad mortem Crucis*. Martyrium ipsi præ-

Institut. Concion. Pars III.

dixerat Dominus, postquam trinam amoris professionem ab illo exegisset. *Amen, amen dico tibi, quia cum es ses junior, cingebas te, & ambulabas ubi volebas: cum autem senueris, extends manus tuas, & alius te cinget, & ducet quò tu non vis. Hoc autem dicebat, significans qua morte clarificaturus esset Deum.* Quid significant hæc verba, *Alius te cinget, & ducet quò tu non vis?* Nonne volens crucem & mortem pertulit Petrus, Volens utique si devotionem & amorem Christi in eo spectemus: Nolens, si naturam consideremus. Natura mortem refugit. Amari mors non potest, tolerari potest. Si enim amaretur, non magna fuisset opus fortitudine & patientia Martyribus ad eam tolerandam. Ideo magni Martyres, quia quod valde durum est & amarum pro Regno cælorum fortiter subierunt ac sustinuerunt. *Majorem hac dilectionem nemo habet* (inquit Christus) *ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Si hoc durum non esset, quid magnum faceret caritas pro Christo delicias amans? Propter verba labiorum tuorum, ergo custodi vias duras; Id est, propter monita & promissa tua. Martyrum vox est. Ergo quantum ad naturæ modum & vitæ consuetudinis recusatur mors, sed dum amatur quod erit post mortem, suscipitur quod nolumus, ut perveniatur quò volumus. Hinc Petro dixit Jesus: *Alius te cinget, & ducet quò tu non vis.* Naturam expressit, non devotionem. Hanc nostræ infirmitatis, naturam in se ipse Dominus transfiguravit, cum passurus ait Patri, *Pater, si fieri potest, transeat à me calix iste.* Mors nostra de peccata est. A radice hanc accepimus. Adam primus hanc peccando meruit. Inde culpam contraximus, & poenam. In nostra igitur natura, & culpa & poena: In Jesu carne,

Z

, poena

Joan. 21. 18. 19.

S. August. Sermon. 297. & 297. 6.

Joan. 15. 13.

Mat. 26. 29.

Euseb.
S. Aster.
S. Chrys.
S. Ambros.

„ pœna sine culpa, ut & culpa sana-
 „ retur & pœna. *Alius te cinget, &*
 „ *ducet quò tu non vis.* Pœna est hæc,
 „ sed per pœnam tenditur ad coro-
 „ nam. S. Paulus Apostolus, cujus
 „ etiam glorioso triumpho hæc dies con-
 „ secrata est, contemnebat pœnam, at-
 „ tendens ad coronam. *Ego enim jam*
 „ *delibor, inquit, & tempus resolutionis*
 „ *mee instat. Bonum certamen cer-*
 „ *tavi, cursum consummavi, fidem ser-*
 „ *vavi: in reliquo reposita est mihi co-*
 „ *rona justitiæ.* Durum est qua transitur,
 „ sed magnum est quò transitur. Et
 „ Petrus noverat quo tendebat: Ideo
 „ & ipse passionem plena devotione su-
 „ scipit, sed toleravit, non amavit
 „ passionem. Toleravit passionem,
 „ quod sequebatur amavit: quò ibat
 „ amavit, & qua ibat toleravit. Pau-
 „ lus, si fieri posset, nolisset mortem.
 „ *Ingemiscimus gravati, inquit, eo*
 „ *quòd nolumus exspoliari, sed super-*
 „ *vestiri.* O vocem naturæ, confes-
 „ sionem pœnæ! exclamat S. Augusti-
 „ nus. Sic & Petrus ductus est quò
 „ nolebat. Mori nolebat etiam senex,
 „ sed Christum sequi malebat, quàm
 „ non mori. Si via lata esset, qua sine
 „ morte Christum sequeretur, quis
 „ dubitet quòd hanc arriperet, hanc
 „ eligeret? Sed non erat qua sequi
 „ Christum quò ire volebat, nisi per
 „ viam quam pati nolebat. Non igitur
 „ crucifixus, sed crucifigendus quò nol-
 „ let ductus est S. Petrus: Nam cruci-
 „ fixus non quò nolebat, sed potius
 „ quò volebat. Solutus quippe à cor-
 „ pore volebat esse cum Christo, sed
 „ si fieri posset, præter mortis mole-
 „ stiam vitam concupiscebatur æternam:
 „ Ad quam molestiam nolens ductus
 „ est, sed ab ea volens eductus est:
 „ Nolens ad eam venit, sed volens
 „ eam vicit. *Molestia quantacumque*
 „ *sit mortis, debet eam vincere vis amo-*
 „ *ris, quo amatur ille qui cum sit vita no-*
 „ *stra, etiam mortem voluit perferre pro*

nobis. Sic mortem vicit Apostolus Pe-
 trus. *De torrente in via bibit, pro-*
 „ *pterea exaltabit caput.* Per illam
 „ mortis asperitatem arietibus trans-
 „ untibus, secutæ sunt oves. Arietes
 „ ovium sancti Apostoli. Aspera via
 „ mortis, spinis plena: Sed illæ spi-
 „ næ Petra & Petro transeunte, pe-
 „ treis pedibus tritæ sunt.

Vitam amate, Auditores, per me
 licet: Sic tamen vita ista ametur, ne
 in ejus amore peccetur. Ametur vita,
 sed eligatur vita. *Quis est homo qui*
 „ *vult vitam, diligit dies videre bo-*
 „ *nos?* Ecce merces. *Prohibe linguam*
 „ *tuam à malo, & labia tua ne loquan-*
 „ *tur dolum. Declina à malo, & fac*
 „ *bonum.* Ecce opus quo ad mercedem
 „ pervenitur. Eligamus vitam, primò
 „ hanc bonam, post hanc æternam. Pri-
 „ mò hanc bonam, sed nondum beatam.
 „ Bona modò agatur, cui postea beata
 „ servetur. Bona vita opus est, beata
 „ vita merces. Ordinis perversio est
 „ velle hanc beatam. Per multas tribu-
 „ lationes ad regnum Dei pervenitur.
 „ De torrente tribulationis in via biben-
 „ dum, ut caput exaltemus in gloria.
 „ Adversa omnia & mala constanter
 „ perferenda sunt, potius quàm justitia
 „ deseratur, quàm caritas amittatur.
 „ Id exemplo suo docuit S. Apostolus Pe-
 „ trus, quod & scriptis commenda-
 „ tum ad memoriam sempiternam reli-
 „ quit. *Charissimi, nolite peregrinari*
 „ *in fervore, qui ad tentationem vobis*
 „ *fit, quasi novi aliquid vobis contingat:*
 „ *Sed communicantes Christi passionibus*
 „ *gaudete, ut & in revelatione gloriæ*
 „ *ejus gaudeatis exultantes Hæc est*
 „ *gratia, si propter Dei conscientiam*
 „ *sustinet quis tristitias, patiens inju-*
 „ *stè. Quæ enim est gloria, si peccan-*
 „ *tes suffertis? Sed si bene facientes pa-*
 „ *tienter sustinetis, hæc est gratia apud*
 „ *Deum. In hoc enim vocati estis: quia*
 „ *& Christus passus est pro nobis, vo-*
 „ *bis relinquens exemplum Si ex-*
 „ *probra-*

S. August.
 Tract. 23.
 in Joan.

1 Petr. 4.12

& cap. 1. 9
& c.

probramini in nomine Christi, beati eritis: quoniam quod est honoris, gloria & virtutis Dei, & qui est ejus Spiritus, super vos requiescet. Nemo autem vestrum patiatur ut homicida aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. Si autem ut Christianus, non erubescat: glorificet autem Deum in isto nomine.

IN FESTO S. MARIÆ
Magdalenæ.

Dilexit multum. Lucæ vii 47.

Veteris novique Testamenti Sancti, quos in Scripturis sacris commendat Spiritus Sanctus, dispari longè modo commendantur. Laudationis illorum fundamentum timor; istorum amor. Discriminis hujus radix est ipsa utriusque Testamenti differentia. Vetus nempe Testamentum lex timoris est: novum Testamentum lex amoris. *Hæc brevissima & apertissima differentia duorum Testamentorum, timor & amor* (inquit S. Augustinus) Timor itaque character erat Sanctorum veteris Testamenti. Job & Tobiae elogium his verbis conceptum legimus: *Vir rectus & timens Deum.* Sancti Petri elogium in amore fundatur: *Simon, diligis me plus his?* Prophetæ timorem prædicant, Apostoli caritatem. Illa plenitudo est Legis scriptæ quæ data est hominibus in poena timoris: Hæc plenitudo Legis Evangelicæ, quæ data est in plenitudine amoris. Quid mirum igitur si Christus Mariæ Magdalenæ elogium his verbis complexus est, *Dilexit multum?*

Totus homo ad cor reduci potest: *Absconditus cordis homo*: cor totum ad amorem revocari. Omnes enim cordis affectus variæ sunt amoris ad objectum amatum habitudines. *Amor inhians habere quod amatur, cupiditas*

est: id autem habens eoque fruens, letitia: fugiens quod ei adversatur, timor est; idque si acciderit sentiens, tristitia est. (ait S. Augustinus) Quod de animi affectionibus hæc ait, de virtutibus alibi docet. *Virtus* (inquit) *est caritas, qua id quod diligendum est diligitur.* Et alibi: *Nihil omnino esse virtutem affirmaverim, nisi summum amorem Dei.* Namque illud quod quadripartita dicitur virtus, ex ipsius amoris vario quodam affectu dicitur Ut *Temperantia sit amor integrum se præbens ei quod amatur; Fortitudo, amor facile tolerans omnia propter quod amatur: Justitia, amor soli amato serviens, & propterea rectè dominans: Prudentia, amor ea quibus adjuvatur, ab eis quibus impeditur, sagaciter seligens.* Summa Religionis amor Dei est. *Hæc vera Religio, hæc recta pietas, hæc tantum Deo debita servitus* *Non colitur ille nisi amando.*

Denique *Recta voluntas est bonus amor, & voluntas perversa malus amor.* Magdalena igitur peccatrix fuit in civitate, quia *Dilexit.* Magdalena sancta est, quia *Dilexit.* Amoris inordinatio, quæ seipsam, mundum, peccatumque suum dilexit, ipsam coram Deo & hominibus peccatricem fecit. Ordo & elevatio amoris, quo à se ipsa, à creaturis, & à peccato separata est, & Christo Jesu tota, ubique, & perseveranter adhæsit, illam sanctam effecit. Mariæ Magdalenæ amor omnes vitæ illius status complectitur; 1. Statum peccati; *Mulier erat in civitate peccatrix.* 2. Statum poenitentiae: *Lacrymis rigavit pedes ejus, &c.* 3. Statum contemplationis: *Maria optimam partem elegit.* Peccatrix in civitate, poenitens in domo Simonis Pharisei, contemplatrix reliquo vitæ tempore, præsertim in solitudine. 1. Maria Magdalena divini quondam Amoris ini-

Epist. 167.

Idem lib. De Moribus Eccles. Cath. c. 15.

Lib. 14. de Civit. Dei, c. 4.

S. August. contra A-
dimantium
cap. 17.

S. August. in Psal. 90.

S. August. lib. 14. de
Civit. Dei
c. 7.

ris inimica. 2. Maria Magdalena ab Amore divino debellata. 3. Maria Magdalena divini Amoris Discipula. Divini Amoris inimica in civitate: Ab Amore divino debellata in domo Simonis: Divini Amoris discipula in contemplatione & solitudine.

1. Amor nusquam sine armis, nunquam sine hostibus. Sponsa caelestis à Sponso dicitur *Terribilis ut castrorum acies ordinata*. De amore profano cecinit Poeta: *Militat omnis amans, & habet sua castra cupido*. Divini amoris hostis juratus est creaturarum amor. Hic cupiditas, ille S. August. caritas appellatur. *Duo amores duas fecerunt civitates*: Amor Dei usque ad contemptum sui, civitatem Ierusalem: Amor sui usque ad contemptum Dei, civitatem Babylonis. Magdalena peccatrix, serva est amoris profani; consequenter divini Amoris inimica. Hunc armis fortissimis impugnat. Cum omnibus ejus hostibus foedus init, commercium habet. Victorix videtur & fortunata in hoc bello, innumeros illi subditos eripiens.

Arma sua habet justitia, sua pariter habet iniquitas, Justitia armata est scuto fidei, galea spei, caritatis lorica. Iniquitas passionibus & sensibus hominis carnalis velut gladiis & sagittis armata est, excusationibus ut clypeo defensa, obstinatione velut lorica munita, quæ cor hominis peccatoris adversus gratiæ tela impetrabile efficiunt. Omnes Magdalene affectus, sensus omnes, arma sunt quibus contra divinum Amorem præliatur, superbia, vitæ delicatæ & otiosæ amor, propensio in voluptatem ac delicias. Sibi complacebat in se ipsa superba mulier, suæ pulchritudinis, ingenii sui, aliorumque donorum naturalium admiratrix. *Se autem in se diligere, & sibi placere, non est justitiæ caritas, sed superbiæ vanitas.* (ait S. Augustinus.) Hæc vanitas amo-

rem profanum in corde illius parit, divinoque amoris opponit. Quod ut intelligatur, observandum est, nulum nos opus facere, cujus exercendi consilium seu decretum ante non ediderimus, quod quidem consilium seu decretum interiori verbo, quod vocatur verbum cordis, exprimitur & continetur. *Verbum illud interius amore concipitur, sive creatura, sive Creatoris; id est, naturæ mutabilis, aut incommutabilis veritatis: ergo aut cupiditate, aut caritate.* Magdalena sui ipsius plena verbum vanitatis producit: amoris proprii partum, & omnium illius vitiorum fontem. *Testimonium formæ putat, si rogetur.* Profanum amorem fovet vita mollis & otiosa. Hominem in paradiso otiosum esse noluit Deus, sed operari, ne ab amore Creatoris deficeret, ac creaturæ amore corrumpere. *Posuit hominem in Paradiso voluptatis, ut operaretur & custodiret illum.* Caritas semper operatur, nunquam inveniri potest otiosa. *Da mihi vacantem amorem* (ait S. Augustinus.) Quid ergo mirum si Magdalena mollis & otiosæ vitæ amans, inimica sancti Amoris fuerit? Occupabant illam nugæ nugarum, mundus muliebris, capillorum compositio, pigmenta vultus, cura carnis, variæ vestimentorum formæ, gemmarum fulgor, auri & argenti ornatus, *studium placendi per decorem quem naturaliter invitorem libidinis scimus.* Amor denique voluptatis & deliciarum Magdalenam divini Amoris inimicam reddidit. Non amatur nisi quod delectat. Gratiæ suavitas & victrix delectatio facit ut justitiam amemus. *Inspirata gratiæ suavitate per Spiritum Sanctum, facit plus delectare quod præcipit, quam delectat quod impedit.* Contra verò amatur peccatum, quia temporalis voluptas præponitur delectationibus quæ in dextera Dei

S. August.

Tertull.

Genes. 2. 15.

Tertull. de cultu Femina.

S. August. ib. de Spir. & Lit. 6. 28.

Idem Lib.
cōt. Faust.
cap. 18.

S. Hieron.
Epist. 47.

Psalm. 18. 3.
S. August.

Sap. 2. 8.

Dei sunt usque in finem. *Si enim nihil delectaret illicitum, nemo peccaret.* Contrariæ illæ delectationes in corde hominis sæpe decertant: At in corde Magdalenæ peccatricis nullum certamen est, siquidem sæculi delectationibus, ludis, spectaculis, choræis, pompis totam se tradit ac devovet, amatorum adulatoriis sermonibus delectatur, quemadmodum Eva serpentis allocutione; fructus vetiti suavitatem incredibilem esse sibi fingit, nec lethiferam esse cogitat. *Dulcius putat omne quod nescit.* Cum omnibus divini Amoris hostibus fœderata est, præsertim cum mundo, de quo S. Joannes ait: *Si quis diligit mundum, caritas Patris non est in eo.* Tota huic sæculo conformata est, ejusque legibus, moribus, vanitati; nec Dei Legem, nec Lazari fratris, & Marthæ sororis salutare monitiones & correptiones audit, nec ad Judithæ, Estheris, aliarumque sanctarum mulierum proposita in Scripturis attendit exempla. Hæc spiritua-lem Magdalenam movere potuissent: *Dies diei eructat verbum, id est, Spirituales Spiritualibus.* Sed Magdalenam sæcularem non movent nisi sæculi blandimenta, lenocinia, pompæ, sæcularium ejusdem cum ipsa nobilitatis, ætatis, opum: speciei, mulierum verba & exempla. *Nox nocti indicat scientiam; id est, carnales carnalibus.* Venite, inquiunt, fruamur bonis quæ sunt, & utamur creatura tantquam in juventute celeriter. *Coronemus nos rosas antequam marcescant.* Pulchra est & superba ut Angelus rebellis, qui adversus Deum elatus, & in sua pulchritudine sibi complacens, à Dei amore defecit, cælum evacuans, trahens secum tertiam partem stellarum, inferos implens. Peccatrix erat in civitate, imò civitatis ipsa peccatum videbatur; quia plurimis causa erat ruinæ. Dei Israelis æ-

Institut. Concion. Pars III.

mulam esse gessit, adoratores innumeros ad se trahens, qui corda illi offerant, qui salutem suam illi immolent. Sed Amor divinus illam tandem gladio Spiritus ex ore Christi procedente aggreditur, vincit, debellat, ad ejus pedes prosternit, & arma quibus ad illum impugnandum usa est, in suum obsequium convertere compellit. Prophetæ oraculum in domo Pharisæi impletum est: *In spiritu vehementi conteres naves Tharsis.* Magdalena navis est in sæculo nequam velut in mari fluctuans, affectuum suorum fluctibus agitata, Tharsim versus expansis velis navigans, mundi gaudia & delectationes exquirens. Tharsis nempe significat *explorationem gaudii*, ut S. Gregorius Magnus observat: Sed Spiritus Dei, Spiritus vehemens superbam illam navim confringit, Amor divinus cor Magdalenæ conterit, *In spiritu vehementi conteres naves Tharsis.* Ad Christi pedes prostrata pœnitentiam suam auspiciatur, non clam ac secretò, sed publicè, ut scandalum tollat. *Stans retrò secus pedes ejus, lacrymis cœpit rigare pedes ejus, &c.*

Tertullianus Apostoli verba explicans de Christo dicentis: *De peccato damnavit peccatum*, ait hoc esse divinæ omnipotentiae argumentum, quòd opus salutis nostræ Dei Filius consummaverit humana carne indutus, quæ lapsus nostri & perditionis causa fuit. *Hæc est* (inquit) *Dei vir-*

tus, in substantia pari perficere salutem. Oculis, capillis, ore, osculis, unguentis pretiosis, ad pœnitentiam utitur Magdalena, hæc omnia convertit ad amoris divini obsequium, quibus ad eum impugnandum usa fuerat. Sicut exhibuit membra sua *arma iniquitatis peccato*, sic exhibet membra sua *arma justitiæ Deo.* De Magdalena igitur dicere liceat: *Hæc est Magdalene virtus, in substantia*

Psalm. 47. 9.

Rom. 8. 3.

Rom. 6. 19.

S. Greg. M.
Hom. 33. in
Evāg.

pari perficere salutem. Ab amore divino debellata, arma omnia quibus adversus illum pugnaverāt, victori ac triumphatori suo consecrat. *Quot in se habuit oblectamenta, tot de se invenit holocausta. Convertit ad virtutum numerum, numerum criminum, ut totum serviret Deo in poenitentia, quicquid ex se Deum contempserat in culpa.*

Psal. 67. 21.

Divini Amoris triumphos in corde Magdalene descripsisse videtur Prophetā his verbis: *Deus noster Deus salvos faciendi, & Domini, Domini exitus mortis.* Id operibus suis demonstravit & comprobavit Christus Jesus, Lazarum à morte corporis suscitans in Bethania, Magdalenam à morte peccati in Jerusalem, hunc ad vitam naturalem, istam ad vitam gratiæ revocans. *Verumtamen confringet capita inimicorum suorum, verticem capilli perambulantium in delictis suis.* Divinus amor Magdalene debellatæ caput humiliat ad pedes Jesu, capillos ejus sacris pedibus extergendis devoveret. *Dixit Dominus, Ex Basan convertam, convertam in profundum maris.* Basan siccitatem significat, ut observat S. Augustinus. Anima peccatrix Magdalene sicca prius & arida erat respectu Dei, ita ut nec lacrymulam pro ipso fundere valeret. *Anima mea sicut terra sine aqua tibi:* Sed statim atque per amorem poenitentem ad Deum conversa est, non fontes tantum lacrymarum fundit, sed mare. *Ex Basan convertam, convertam in profundum maris.* Lacrymarum ejus initium legimus: *Lacrymis cepit rigare pedes ejus:* Finem non legimus. Non defecerunt, donec ipsa in terris defecit, ac in cœlum recepta est, ubi Deus abstergit omnem lacrymam ab oculis sanctorum suorum. Ex Magdalene oculis fulgurum instar olim coruscantibus & penetrantibus corda in-

Psal. 142. 6.

felicium amatorum, divinus amor lacrymarum imbres elicit. *Fulgura in pluviam fecit:* Pluviam quæ cœlum rigat, non terram. *Mutatur ordo rerum. Cœlum terra dat pluviam semper, nunc terra cœlum rigat.* Instar sunt diluvii Magdalene poenitentis lacrymæ. Ex cœlo, id est, ex gratia sanctum amorem inspirante, & ex corde illius velut ex abyſso magna derivantur. *Rupti sunt fontes abyſsi magnæ, & cataractæ celi apertæ sunt.* Quis tandem mystici illius diluvii finis? Carnalium & sæcularium omnium affectionum extinctio, & cordis velut arcæ elevatio ad sublimem divini amoris gradum. *Arca ferebatur super aquas, consumptaque est omnis caro.*

S. Petrus
Chrysol.

Genes 7. 11.

Divini Amoris de corde suo absolutissimam victoriam osculis etiam restatur, quæ Christi pedibus libat. *Et osculabatur pedes ejus.* Hac enim actione demonstrat ex divini Amoris inimica se subditam fidelem, & Christi sponsam evasisse. *Osculum enim quasi pignus est nuptiarum, & prærogativa conjugii.* Romanas Matronas oscula consanguineis suis libare salutando mos erat in legem conversus, ut sobrietas illarum ex halitu cognosci posset. *Osculum offerre necessitas erat, ut spiritu indicarentur* (ait Tertullianus.) Magdalena Domini Jesu pedes osculatur, ut conversionem suam divini Amoris à quo debellata est spiritu indicet, ut se profani amoris voluptate inebriatam jam non esse testetur: *Osculum offerre necessitas erat, ut spiritu indicaretur.* Domini Jesu pedes osculando, institutionem Eucharistiæ suorum fervore desideriorum prævenit. Corpus Christi tangit & osculatur antequam velatum sit sub Sacramento, sanguinem quodam modo prælibat antequam sit in calice oblatus & Apostolis distributus. *Vivificum illum panem* (inquit

S. Ambros.

Tertul. A-
polog.

§ Paulin. (inquit S. Paulinus.) *manibus & ore præsumpsit: Et sanguinem calicis, antequam calix fieret, fulgentibus oculis pralibavit.* Prævenit & Christi sepulturam unguenti effusione super ejus pedes. *Prævenit corpus meum ungere in sepulturam.* Cum corpus Jesu in sepulchro ungere voluit, pium amoris ejus officium prævenit Dominus resurgendo prius quam ad sepulchrum venisset: Sed sepulturam Jesu pretiosi unguenti effusione prævenit. Quodammodo sepelit illum in corde suo: Cum enim Jesus moriens Vita sit, & ex amore moriatur, in sepulchro vivente, in sepulchro amoris condi debuit. *Prævenit corpus meum ungere in sepulturam.*

III. Maria Magdalena in contemplatione sua & solitudine Discipula fuit Amoris divini. Vitæ contemplativæ figura fuit, ut Martha activæ. *Verbum caro factum est, ecce cui Martha ministrabat.* In principio erat Verbum, ecce quod Maria audiebat. Sanctorum beata Dei visione fruuentium delicias quodam modo prægustat, Deum contemplando & amando, quem illi videndo & amando, beati sunt. Unum ejus negotium, Amor Dei est. *Dilexit multum.* Amorem Magdalenæ antiquum esse hæc verba significare videntur, tametsi diligere Deum inciperet, cum hæc verba in ejus gratiam pronuntiavit Jesus. Pia sanè Cardinalis Berulli meditatio, qui Dei Amorem in quo creati fuerant Angeli rebelles, & à quo defecerunt peccando, justitiæ divinæ confiscatione, (si ita loqui fas est) Magdalenæ fuisse adjudicatum ait. Deum amat, ut Angeli, nihil amat nisi in ipsa Dei summa bonitate & amabilitate. Deum amat sine interruptione, quantum creaturæ mortali possibile est. Dilexisse dicitur, cum diligere incipit, ob fervorem amoris. Incipientium, proficientium, & perfectio-

rum status in aliis sanctis distinguuntur, velut variæ vitæ spiritualis ætates: In Magdalena perfectio amoris in ipso vitæ spiritualis exordio commendatur. *Dilexit multum.* Amoris ejus constantiam & fervorem quis dignè commendare possit? Stat juxta crucem cum Maria Matre Jesu. Tenebræ super terram effusæ Christi Jesu intuitum illi eripere non possunt. Sol cujus lumen obscuratum est, non est sol Magdalenæ, sed Christus Jesus, cujus lumen & amor in ejus corde non deficit. *Fortis est ut mors dilectio.* De Christo Jesu triumphat amor in Cruce mortem illi pro salute nostra inferendo: De Magdalena triumphat amor juxta crucem, dolores mortis cum vita in ejus corde conjungendo; ut verè dicere possit: *Amor meus crucifixus est.* Jesus crucifixus multos alloquitur, Magdalenæ ipsum tam ardentem & tam constanter amanti ne verbum quidem dicit. Amantium sermo secretus est; non voce, sed cordibus loquuntur. Magdalena in silentio lacrymas & unguentum effuderat super pedes Jesu: Jesus in silentio sanguinem suum fundit super cor Magdalenæ. Amorem ejus remunerat prima Resurrectionis ac gloriæ suæ manifestatione. *Surgens autem manè prima Sabati, apparuit primò Mariæ Magdalene.* A sepulchro Domini Discipulis recedentibus non recedebat, Angelos videbat, nec alloquebatur, unum cogitans, quem quærebat Dominum, sui amoris unicum objectum. Osculari vult pedes Jesu & post gloriosam Resurrectionem. Id ipsi tunc negat Dominus. *Noli me tangere* (inquit) *nondum enim ascendi ad Patrem meum.* Id est, hunc quem impresentiarum nego favorem, uberius ac liberalius compensabo. Ampliores favores, suaviores delicias toto vitæ tuæ decursu in sublimi & continua contemplatione, quæ pars optima est à te ele-

Marci 16.
Joann. 10.
11. 12. 13. 14.

S. Leo Ser.
73.

sta, tibi præparavi & servavi. *Noli me tangere.* Hoc est, *Nolo ut ad me corporaliter venias, nec ut me sensu carnis agnoscas. Ad sublimiora te differo, majora tibi præparo: Cum ad Patrem ascendero, tunc me perfectius veriusque palpabis, apprehensura quod non tangis, & creditura quod non cernis.*

9. August.

Mariæ Magdalene pœnitentem & sanctum amorem imitemur. Mundum ne diligamus, cujus amor inimicus Deus est. Destruendæ in nobis cupiditati, augendæ caritati, cum

Dei gratia operam demus. *Quanto magis in unoquoque regnat caritas, tantò minus ei dominatur iniquitas. Caritas nascatur in te, si nondum nata est; & si nata est, alatur, nutriatur, crescat. Illa verò cupiditas, & si in hac vita extinguere penitus non potest; quia Si dixerimus quod peccatum non habemus, ipsi nos seducimus & veritas in nobis non est: In quantum autem est in nobis cupiditas, in tantum sine peccato non sumus: Caritas crescat, cupiditas decreseat: Ut aliquando illa perficiatur, hoc est caritas; cupiditas consumatur. Deus noster Deus zelotes, absque rivali vult diligere. Nullum à se rivulum duci extra patitur, cujus derivatione minuitur. Mundo rebusque terrenis ne inhæreamus. Qui utuntur hoc mundo, tanquam non utantur (ait Apostolus). Amor rerum terrenarum, spiritualium viscum pennarum (ait S. August.) Nihil extra Deum innoxie amari potest. Mansoria dilectione; sed tantum Transitoria dilectione, tanquam viæ, & vehiculorum, ut illa propter Deum ad quem tendimus, diligamus. Creaturis frui, id est, ipsis propter ipsas inhærere, corruptio est, crimen est. Non adjuvat utentem, sed corrumpit fruentem. Qui mundum amat, anathema sit. Si quis non amat Dominum Jesum, sit anathema. Lacrymis, quæ sunt vulnerati sanguis cordis, pe-*

S. August.

des Domini rigemus. Appende peccata tua (inquit S. Joannes Chrysost.) Si est leve peccatum, paucae sufficiunt lacrymæ: Si peccasti peccatum grande, major sit lacrymarum torrens. Capillis terge Christi pedes. Capilli, corporis superflua sunt. Pauperibus superflua tua eroga, & Domini pedes teristi. Tibi superflua sunt, sed Domini pedibus necessaria. Vix aliquid superflui invenit cupiditas; multum invenit caritas. Unguentum effunde, sis bonus odor Christi in omni loco, sanctorum operum exemplis Ecclesiam ædifica. Unum Deum desidera & quere; de ipso cogita frequentius, ad illud suspires ardentius. In meditatione tua exardescat ignis divini Amoris. Dilige, & Dei legem implebis. Dilige, non parum; sed multum, Deum cui totum debes quod es, quod habes, quod speras.

1. Cor. 16.
22.

des Domini rigemus. Appende peccata tua (inquit S. Joannes Chrysost.) Si est leve peccatum, paucae sufficiunt lacrymæ: Si peccasti peccatum grande, major sit lacrymarum torrens. Capillis terge Christi pedes. Capilli, corporis superflua sunt. Pauperibus superflua tua eroga, & Domini pedes teristi. Tibi superflua sunt, sed Domini pedibus necessaria. Vix aliquid superflui invenit cupiditas; multum invenit caritas. Unguentum effunde, sis bonus odor Christi in omni loco, sanctorum operum exemplis Ecclesiam ædifica. Unum Deum desidera & quere; de ipso cogita frequentius, ad illud suspires ardentius. In meditatione tua exardescat ignis divini Amoris. Dilige, & Dei legem implebis. Dilige, non parum; sed multum, Deum cui totum debes quod es, quod habes, quod speras.

IN FESTO S. DOMINICI.

Misit Dominus manum suam, & tetigit os meum & dixit: Ecce dedi verba mea in ore tuo; ecce constitui te hodie super gentes & super regna, ut evellas, & destruas, & disperdas, & ædifices, & plantes. Jer. j. 9. 10.

Sancti Dominici Prædicatoris Evangelici, & Prædicatorum parentis character his verbis delineatus videtur. 1. Manu Domini formatus est & verbis ejus eruditus ad prædicationis ministerium. 2. Sacrum illud ministerium summa fidelitate & zelo indefesso obivit & implevit, evellendo & destruendo, edificando & plantando; destruendo errorem; ædificando fidem; evellendo pravas cupiditates & vitia, inferendo & plantando caritatem, ceterasque virtutes in animis fidelium; idque non in una tantum gente, sed in omnibus Gentibus, in Hispaniis, in Galliis, in Ita-

in Italia; &, per Ordinem Prædicatorum, quem Deo inspirante instituit, apud remotissimas & barbaras etiam nationes. 1. S. Dominicus Prædicator à Deo electus, formatus, eruditus. 2. S. Dominicus Prædicator fidelis, Ecclesiæ fructuosus, admirabilis. 3. S. Dominicus in Ordine suo Prædicator universalis & perpetuus.

Gratia Dei Sanctum Dominicum ad sacrum prædicationis ministerium formavit & instituit, omnibus ipsum adornans virtutibus & donis Apostolico muneri necessariis: morum innocentia & sanctimonia, decore virginitatis illibatae: studio paupertatis arctissimæ; severæ mortificationis; profundissimæ humilitatis; ardentissimæ caritatis; assiduæ orationis & altissimæ contemplationis. Fecit, & docuit; fecit primum, docuit postea & prædicavit, Domini secutus exemplum, qui cæpit facere, & docere; & quod monstravit exemplo, asseruit verbo: *Qui fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in regno calorum.* Nuntium remittit terrenis opibus, voluptati, & mundi gloriæ, ut ad sanctæ prædicationis munus expeditus esset, & ad Albigenium hæresim debellandam totus de Apostolo armatus. Gedeonis milites imitatus est, qui contra Madianitas dimicaturus, ex Dei mandato quoscunque flexis genibus aquam haurire conspexit ad bibendum, ab exercitu repulit: eos verò qui stantes aquam manibus quasi canes lambebant, tubis, & lampadibus, & lagenis armatos, contra hostes duxit, quos insolito illo apparatu profligarunt. *Aquis doctrina sapientie: stante genu recta operatio designatur.* Qui ergo dum aquas bibunt, genu flexisse perhibentur, à bellorum certamine prohibiti recesserunt: quia cum illis Christus contra hostes fidei pergit ad prælium, qui cum doctri-

na fluente hauriunt, rectitudinem operum non inflectunt. . . . Hi ergo Christo duce ad bellum procedunt, qui quod ore annuntiant, opere ostendunt; qui fluente doctrina spiritaliter hauriunt, nec tamen in pravis operibus inflectuntur carnaliter: quia, sicut scriptum est: *Non est speciosa laus in ore peccatoris.* Itum est ego ad prælium cum tubis, cum lampadibus, cum lagenis. Inusitatus ordo præliandi. Cecinerunt tubis, & sinistris lagenæ tenebantur. Intra lagenas autem missæ sunt lampades; confractis verò lagenis lampades ostensa sunt, quarum coruscante luce hostes territi in fugam vertuntur. Designatur itaque in tubis clamor prædicantium: in lampadibus claritas miraculorum: in lagenis fragilitas corporum. Tales quippe secum Dux noster ad prædicationis prælium duxit, qui despecta salute corporum, hostes suos moriendo prosternerent, eorumque gladios non armis, non gladiis, sed patientia superarent. Armati enim venerunt sub Duce suo ad prælium Martyres nostri, sed tubis, sed lagenis, sed lampadibus. Sonnerunt tubis, dum prædicant: confregerunt lagenas, dum solvenda in passione sua corpora hostilibus gladiis supponunt: Resplenduerunt lampadibus, dum post solutionem corporum, miraculis coruscaverunt.

S. Dominicus adversus Albigenium Hæresim præliatur. 1. Tuba prædicationis. *Quasi tuba exalta vocem tuam.* 2. Carnis mortificatione per lagenæ confractæ fragilitatem designata. *Mortificationem Christi in corpore nostro semper circumferentes.* 3. Miraculorum claritate per lampadum lucem significata. *Sermo meus & prædicatio mea non in persuasibilibus humane sapientie verbis, sed in ostensione Spiritus & virtutis.* Miraculo insigni confirmat Deus

Eccli. 19

Isai. 48. 3.

2. Cor. 4. 10.

2. Cor. 2. 4.

Tertull.

S. Greg. M.
lib. 30. Moral.
c. 17.

Deus Catholicam veritatem à S. Dominico defensam. Libellus in quo Albigenſium errores deſcripti erant, in ignem conjeſtus dum conſumitur & in cineres redigitur, libellus in quo Dominicus fidei ſumma capita Hæreticorum erroribus contraria deſcripſerat, ter in flammâs conjeſtus, ter illæſus exivit, ſapiente igne eloquia Domini reverito. *Eloquia Domini eloquia caſta, argentum igne examinatum, probatum, purgatum ſeptuplum. . . Eloquia Domini igne examinata: Et, Uniuſcujuſque opus quale ſit, ignis probabit. Si cuius opus inſerit, mercedem accipiet: ſi cuius opus arſerit, detrimentum patietur.* Pertinaces Hæretici convinci poſſunt, perſuaderi non poſſunt. Eorum contumacia Principum armis protecta, Cruce ſignati Exercitus armis frangenda eſt. Comes Monfortius velut alter Joſue Eccleſiæ hoſtes in planitie aggreditur, fundit, proſternit, debellat; dum in monte S. Dominicus velut alter Moyſes expaſis ad Deum manibus victoriam precibus ferventiſſimis impetrat. Sed & per medias acies volitat Dominicus, hinc Duces & Milites Catholicos ad bellum Domini fortiter gerendum confirmans, hinc Hæreticos urgens ut ejuratis erroribus ad Eccleſiæ caſtra revertantur. Huc illuc diſcurrit, non ferro armatus, ſed verbo: Non virga Domini, ſed Cruce & Roſario munitus, in his ſignis vincit Hæreſim, Hæreticoſque perduelles.

Sacram poſt expeditionem, prædicare pergit ad fidem confirmandam, ad Chriſtianam morum Diſciplinam reſtaurandam, quæ hiſce temporibus fœde collapſa erat. Sermo Dominici vivus & efficax, convertens animas, eloquium ignitum, quia non verbum hominum prædicat, ſed Dei. *Ecce dedi verba mea in ore tuo.* Spiritum ſcientiæ exſuſcitatur

in Eccleſia, inſtituto FF. Prædicatorum Ordine ad docendum & prædicandum verbum Dei. Spiritum virginitatis & caſtitaſis, Sacrarum Virginum Ordine inſtituto: In quem primum collegit magnum numerum nobilium puellarum ex Albigenſium Hæreſi converſarum, quas Chriſto deſponſavit, ut eſſent ſanctæ corpore & ſpiritu: Quibus in Prulliacenſi Monafterio congregatiſ ampliſſimas ad ſuſtentationes facultates, prædia, Caſtella, naſcenti Prædicatorum Ordini à Simone Comite Monfortio ex Albigenſium ſpoliis donata attribuit: Chriſti paupertatem unum ſibi, Fratribusque patrimonium ſervans. Excitavit Spiritum pœnitentiæ, tertio Ordine Fratrum & Sororum de Pœnitentia inſtituto: Ut ea ratione ſexum omnem, omniumque Ordinum homines ſanctificaret. *Super muros tuos Jeruſalem, conſtitui cuſtodes, tota die & nocte in perpetuum non tacebunt.* Cor unum, os unum ipſi non ſufficit ad impugnandum & ſubvertendum errorem, ad aſſerendam & defendendam veritatem, ad nutriendam caritatem, ad Chriſti Jeſu Regnum propagandum: Ordinem novum FF. Prædicatorum inſtituit, ut filiorum ſuorum ore, doctrina, exemplis, *opere & ſermone potens*, ad conſummationem uſque ſæculi per omnes gentes promoveret opus ſacri Miniſterii & ædificationem corporis Chriſti: Utque Evangelii prædicatio per ipſum & filios ejus impleretur. *Dominus autem mihi adſtitit, & confortavit me, ut per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes.* Hoc pacto S. Dominicus Prædicator univerſalis & perpetuus eſt Evangelii æterni, & Regni Dei. *Spiritus meus qui eſt in te (ait Dominus) & verba mea, quæ poſui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore ſeminiſ tui amodo & uſque*

Pſal. 11. 7.

Pſal. 17. 31.

1. Cor. 3. 13.

Exod. 17.

Iſai. 61. 6.

2. Tim. 4. 17.

Iſai. 55.

usque in sempiternum. Munus ergo veritatis docendæ, prædicandæ, contra quosvis ejus adversarios, sine ullo personarum respectu propugnandæ, ob solam Dei gloriam, pars est filiorum S. Dominici. *Et destinavit illis sortem veritatis.*

IN FESTO ASSUMPTIONIS
Beatæ Virginis Mariæ.

Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum? Cantic. viij. 5.

DEipara Virgo Maria novitas est admiranda: *Creavit Dominus novum super terram*. Novitas in Conceptione sua & Nativitate, quia licet via ordinaria concepta & nata sit ut cæteræ puellæ, in peccato tamen concepta non est & nata ut reliquæ, sed innocens, & gratia plena. Novitas est in partu, siquidem Virgo perpetua & mater est Unigeniti Filii Dei. Novitas est in Purificatione, cujus se legi submittit, quamvis nullam maculam purgandam habeat ex præcepto legis, utpote Virgo purissima. Novitas est in Morte, in Assumptione & Coronatione sua, quæ tria hac una Solemnitate celebrat Ecclesia. Cum igitur novitas sit objectum admirationis, ipsam homines, & Angeli hodie merito admirantur. *Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum?* Homines admirantur obitum sanctissimæ Virginis ceu prodigium in ordine naturæ. Angeli admirantur ejus Assumptionem ceu miraculum in ordine gratiæ. Deus in ejus coronatione sibi complacet ceu in magnificentissimo suorum operum in ordine gloriæ.

I. Mors hominum, commiserationis nostræ objectum est magis quam admirationis. Tria namque ipsam

deformem reddunt ac terribilem: quia filia peccati, pœna peccati, & imago peccati est. Ipsam quatenus peccati filiam, præcedit timor: ipsam quatenus pœna est peccati, comitatur dolor: Illam denique quatenus est imago peccati, sequitur corruptio. Sanctissimæ ergo Virginis Mariæ mors admirabilis est ut prodigium in ordine naturæ: Si quidem eam non timor, sed vehemens desiderium præcessit: non dolor, sed delectatio incredibilis comitata est: non corruptio, sed immortalitas consecuta est. *Quæ est ista quæ ascendit? &c.*

Omnium terribilium terribilissimum est mors: Sed Beatissimæ Virgini desiderabilis fuit. Quò enim ardentior est amor, eo vehementius desiderium est. Nemo Deum ardentius unquam amavit quam Virgo Maria: Nemo igitur vehementius desideravit Deo uniri. Si Apostolus cupiebat dissolvi & esse cum Christo; quantò magis Christi Mater? In hac lacrymarum valle gemebat instar turturis à compare suo separata. *Vox turturis audita est in terra nostra*. Sponsa est amore castissimo sponsum diligens, & ejus osculum desiderans. *Osculetur me osculo oris sui*. Triplex osculum est Animæ respectu Dei: Osculum pedum, osculum manus, & osculum oris. Primum pœnitentibus convenit, secundum proficientibus, tertium perfectis. Nemo autem post Christum Dominum ejus Matre Sanctissima perfectior. Variæ sunt Animarum affectiones: *Si servus est, timet à facie Domini: Si mercenarius, sperat de manu Domini: Si discipulus, aurem parat magistro: Si filius, honorat patrem: Quæ verò osculum postulat, amat. Non petit libertatem, non mercedem, non hereditatem, non denique vel doctrinam, sed osculum: More planè castissimæ Sponsæ ac sacrum spirantis amorem,*

nec

Cantic. 2. 12.

S. Bernard.
Ser. 3. & 4.
in Cant.

Serm. 7.

nec omnino valentis flammam dissimulare quam patitur ... Amat profecto castè, quæ ipsum amat quem quærit; Amat sanctè, amat ardentè. In hoc mundo velut in terra aliena suspirat ad Sponsum & Filium: Trabe me post te: Me post Ascensionem tuam remanere in terris voluisti ad Ecclesiæ tuæ utilitatem, ad gloriæ tuæ promotionem. Jam Christiani in fide mysteriorum tuorum, in amore tuo confirmati sunt: Adolescentulæ dilexerunt te Trabe me post te Indica mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie. Sacrum quoddam desideriorum commercium fit Jesum inter & Mariam. Veni, dilecte mi. (inquit Mater) Surge, prope amica mea (ait Filius) veni, coronaberis.

II. Beatissimæ Virginis mortem delectatio comitata est: mortua siquidem est ex amore. In amore Dei mori, commune est Sanctis omnibus; quia in gratia moriuntur, cujus socia est caritas. Pro amore Dei mori, proprium est Martyrum, qui vitam suam pro nominis Christi confessione, pro defensione fidei aut virtutis devoverunt. *Majorem hac dilectionem nemo habet, &c.* Ex amore Dei mori, sanctissimæ Virginis Mariæ privilegium est. *Nuntietis ei, quia amore langueo ... Fortis ut mors dilectio.* Amor Dei in corde Mariæ ignis est velut in fornace conclusus, quam dirumpit ut in sphæram suam erumpat. Similis est balsamo Libani, quod solis radiis calefactum, suum circumquaque odorem exhalat. *Quasi Libanus non incisus vaporavi habitationem meam, & quasi balsamum non mixtum odor meus.* Sanctissima Virgo Maria manna mysticum est, quod Solis radiis liquefiebat. *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est.*

III. B. Virginis mortem incorru-

ptio & immortalitas secuta est. Israelitæ annos quadraginta per desertum ambularunt sani & vegeti, ne vestibibus quidem detritis: Hanc velut incorruptionem in manna Tertullianus refundit. *In eremo (inquit) manna cibus quadraginta annis, ad instar eternitatis est redactus.* Quanto magis B. Virginis Mariæ caro à corruptione servata est virtute Christi panis vivi, cujus corpus per manna adumbratum, in ejus conceptum utero, & ex ea natum est? *Sicut non fuit corruptus parientis uterus (ait B. Andreas Cretensis) ita mortua caro non interiit.* Ut enim immunis fuit ab omni peccato, ita immunis fuit à maledictione peccatum consequente. Hinc antiqui Ecclesiæ Patres mortem ejus *dormitionem* appellarunt. Corpus ejus virgineum ita spiritus qualitates induerat, ut spiritus esse videretur. Unde ipsa ait apud Elizabetham cognatam suam: *Magnificat anima mea Dominum: Luc. 1. & exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.* Non ait cum atavo suo Davide: *Cor meum & caro mea exultaverunt in Deum vivum:* Animæ tantum & spiritus meminit, quia caro ejus in spiritum quodammodo transformata per summam puritatem videbatur. Ideo incorruptione à Deo donata est. *Ita mortua caro non interiit.* Id & S. Joannes Damascenus confirmat. *Cujus (inquit) in partu incolumis virginitas permansit, eadem è vita migrante corpus ita conservatum est, ut non dissolutum, sed ad præstantiorem & diviniorem vitam translatum sit Quoniam pacto corruptio corpus illud, quo Vita suscepta est, aggredietur? ... Ipsius aspectum mors ipsa pertimuit.*

Ad mortem Christiane obeundam nos præparemus. Moriamur mundo, vivamus Deo: Dominetur cordibus nostris Amor Dei; Amor separationis,

Orat. 1. de
Dormitione B. Mariæ Idem.
Orat. 2.

nis, qui nos à rerum terrenarum amore, à vitiis & cupiditatibus, ab occasionibus peccandi, à sæculo nequam, à nobis ipsis avellat: Amor unionis, qui nos Deo tamarète conjungat, ut *Neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia; non tribulatio, non angustia, non fames, non nuditas, non periculum, non persecutio, non gladius, non prosperitas & voluptas possit nos separare à caritate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro.* Amore denique languoris ardeat & liquefiat cor nostrum præ desiderio Dei, qui summum bonum nostrum est, finis ultimus & beatitudo nostra. Moriamur morte justorum, de quibus Apostolus ait: *Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.* Ita fiet ut vita spectetur à nobis ut objectum patientiæ nostræ, mors ut objectum desiderii: Ut patienter vivamus, & delectabiliter moriamur, cupientes dissolvi, & esse cum Christo. *Sunt homines qui cum patientia moriuntur: Sunt autem quidam perfecti, qui cum patientia vivunt. Qui desiderat, sicut dicit Apostolus, dissolvi & esse cum Christo, non patienter moritur, sed patienter vivit, & delectabiliter moritur.*

II. Tria sunt quæ in Sanctissimæ Virginis Assumptione Angeli admirantur; modum quo assumpta est; gloriam ad quam assumpta; munus quod exercet in gloria. 1. Alii Sancti assumuntur ad gloriam inchoatam: Virgo Maria assumpta est ad gloriam consummatam. 2. Alii Sancti evehuntur ad æqualitatem Angelorum: Virgo Maria exaltata est super omnes choros Angelorum. Alii Sancti Mediatores nostri apud Deum via meræ intercessionis & supplicationis:

Maria Mediatrix nostra est via quodammodo auctoritatis, propter intercessionis majorem potentiam & efficaciam, tametsi auctoritas illa mediationis ejus donum gratiæ sit, Christi que meritis sit innixa, & mediationi illius supremæ subordinata. *Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum?*

Justorum animas beata Dei visione frui, statim atque è corporibus migraverunt, fides docet contra Milenariorum hæresim: Verum earum beatitudinem consummatam non fore, donec redivivis & gloriosis corporibus, quæ socia fuerunt & instrumenta meritorum, in Resurrectione generali conjunctæ fuerint, eadem fides docet. *Hi omnes testimonio fidei probati, non acceperunt repromissionem, Deo pro nobis melius aliquid providente, ut non sine nobis consummarentur.* Hinc S. Bernardus: *Anima sanctæ (inquit) quas propria Deus insignivit imagine, te, caro, desiderant: Quas redemit proprio sanguine, te expectant: & ipsarum sine te compleri lætitia, perfici gloria, cumsummari beatitudo non potest.* At Virgo Maria assumpta est ad beatitudinem & gloriam consummatam Resurrectionis anticipatæ privilegio, ut Ecclesiæ sanctæ pietas æstimat, Liturgicis precibus ab initio sæculi octavi consignata. *Rectè (inquit Liturgia vetus Gallicana) à Christo suscepta es in Assumptione feliciter, quem piè suscepisti conceptura per fidem: Ut quæ terra non eras conscia, non teneret rupes inclusa. Vere diversis insulis anima redempta: Cui Apostoli sacrum reddunt obsequium, Angeli cantum, Christus amplexum, nubis vehiculum, Assumptio paradysum, ante choros virginum gloria principatum, per Christum Dominum nostrum.* Sanctorum corpora ad gloriam immortalem resurgent ob-

Hebr. 11.
30. 40.

Serm. 1. in
Festo om-
nium San-
ctorum.

tripli-

triplicem rationem: Primò quia fue-
re membra Christi: Secundò quia
fuere templa Spiritus Sancti: Ter-
tiò quia fuere divinæ omnipotentiae
organa & instrumenta. Resurrectio-
nem igitur beatissimæ Virginis anti-
cipatam esse decuit, quia Christi mem-
brum nobilissimum ac sanctissimum
est: Quia templum Spiritus Sancti
augustissimum: Quia omnipotentiae
Patris Aeterni gloriosissimum orga-
num.

I. Sancti omnes membra Christi
sunt, quia Ecclesia unum corpus est
cujus Christus est caput. *Vos estis cor-
pus Christi, & membra de membro.*
At beata Virgo longè nobiliori &
excellentiore modo Christi membrum
est, utpote quæ illi dederit ut caput
nostrum esset. Christus namque ca-
put est omnium hominum, & secun-
dum animam, & secundum corpus,
quia *Reformabit corpus humilitatis
nostræ configuratum corpori claritatis
sue.* Caput porro nostrum non fuisset
secundum corpus, nisi verum corpus
nostris consubstantiale in B. Virginis
utero sumpisset. Caro Christi est ca-
ro Mariæ. *Non solum spiritu, verum
etiam corpore, & mater est & virgo.*
*Et mater quidem spiritu non capitis
nostræ, quod est ipse Salvator, ex quo
magis illa spiritaliter nata est; sed
planè mater membrorum ejus quod nos
sumus; quia cooperata est caritate,
ut fideles in Ecclesia nascerentur,
quæ illius capitis membra sunt: Cor-
pore verò ipsius capitis mater. Opor-
tebat enim caput nostrum propter in-
signe miraculum secundum carnem na-
sci de Virgine, quo significaret mem-
bra sua de Virgine Ecclesia secundum
spiritum nascitura.*

II. Beatam Virginem anticipatæ
Resurrectionis privilegio donari de-
cuit, non solum quia nobiliori modo
quàm ceteri Sancti membrum Chri-
sti fuit; sed etiam quia excellentiori

ratione templum fuit Spiritus Sancti.
Sanctorum namque cæterorum cor-
pora templa Spiritus Sancti non sunt
nisi ratione gratiæ sanctificantis, &
caritatis in eorum cordibus per Spi-
ritum Sanctum diffusæ; cujus quidem
gratiæ ab eorum animis emanatio
quædam fit in corpora, qua Deo
consecrantur. At verò plenitudo gra-
tiarum Deiparæ Virginis concessa ex
benedicto illius corpore quodam sen-
su originem sumpsit. Illi enim à Deo
collatæ sunt ut Filii ejus mater esset,
ut dispositiones ad divinam illam ma-
ternitatem, velut ejus appendices.
Dei porro mater est ratione corpo-
ris.

III. Beatitudinem augustæ Virginis
statim ab ejus migratione ex hoc
mundo consummatam esse decuit,
quia gloriosissimum erat divinæ o-
mnipotentiae organum, siquidem il-
li ad maximi executionem mysterii,
& ad humani generis reparationem
quodammodo cooperata est. Unde
SS. Patres ipsam *Reparatricem sæculi*
appellare non dubitarunt. Christus
lacrymis suis, laboribus, passione,
sanguine pro peccatis nostris cumu-
latè & superabundanter satisfecit: Sed
lacrymas suas, corpus in quo passus
est, sanguinem nostræ pretium re-
demptionis, matri suæ Sanctissimæ
Virginis debuit. *Placcine non resurget
toties Dei?* Verba sunt Tertulliani,
alia occasione scripta.

IV. Sancti ceteri evehuntur ad
Angelicam gloriam: *Erunt sicut An-
geli Dei:* Sed beata Virgo assumpta
est super omnes choros Angelorum.
Gloria enim verò mensura, meri-
ta sunt: Caritas & gratia meritorum
mensura est: Major fuit gratia & ca-
ritas Deiparæ Virginis gratia omnium
hominum & Angelorum, quia magis
ipsam amavit Christus. Illam nempe
dilexit ut matrem, Angelos ut mini-
stros. Gloria igitur Deiparæ Virginis
major

mibi quod
homosum:
Commu-
nicabo tibi
quoddam
sum: Nec
satis glori-
ficatus vi-
debor mi-
hi, donec
tu glorifi-
ceris.

S. Bern.

Congruum
ut adesset
reparatio-
ni nostræ
sexus uter-
que quo-
rum cor-
ruptioni
neuter de-
fuisset.

S. Bern.

Ser. 1. in
Assump.

B. V.

Quantum
gratiæ in
terris ade-
pta est præ
cæteris:
tantum &
in cælis ob-
tinet glo-
riæ singu-
laris.

Tertull.
lib. de
Resurr.
carnis.

1. Cor. 12
27.

Philipp. 3.

S. August.
lib. de San-
cta Virgi-
nitate, c. 6.

Christum
his verbis
B. Virginē
cōpellan-
tem indu-
cit pius
Abb. Guer-
nicus. Cō-
municasti

Matth. 22
30.

major est gloria omnium Angelorum. Illis igitur comitantibus & triumpho ejus applaudentibus in cœlum assumpta, omnes eorum Ordines prætergressa est, & in solio sublimiori ut cœli Regina collocata. *Cum pertransissem eos, inveni quem diligit anima mea. Tenui eum, nec dimittam.* Merito igitur S. Bernardus ait: *Nec in terris locus dignior uteri virginalis templo, in quo Filium Dei Maria suscepit: Nec in cœlis regali solio, in quo Mariam hodie Maria Filius sublimavit.*

V. Denique cum alii Sancti Mediatores nostri sint apud Deum viam intercessionis & supplicationis: Beatissima Virgo Mediatrix nostra est via quodammodo auctoritatis, quia ejus efficacior intercessio pro majori gratia qua valet apud Deum. Salomonem cogitate, quanto honore ab illo suscepta mater ejus, quantum apud eum potuerit. *Surrexit Rex in occursum ejus, adoravitque eam, & sedit super thronum suum: Positusque est thronus matri Regis, quæ sedit ad dextram ejus: Dixitque ei: Petitionem unam parvulam ego deprecor à te, ne confundas faciem meam. Et dixit ei Rex: Pete, Mater mea; neque enim fas est ut avertam faciem tuam.* Reginam Esther cogitate, quam gratiosa fuerit apud Regem Assuerum sponsum suum, quanta apud illum auctoritate valuerit, ut Judæos ab insidiis Aman, & ab internecione liberaret. Longè major est Deiparæ Virginis apud Deum gratia & auctoritas. Hinc B. Petrus Damiani ipsam ita compellat: *Accedis ante illud aureum humane reconciliationis Altare, non solum rogans, sed imperans; Domina, non ancilla.* Immo Regina cœlorum à Deo inaugurata, quia se ancillam professa est cum Dei mater salutaretur: & omnibus vitæ suæ diebus gratias agens pro tanto benefi-

cio, animo repetebat quod semel ore protulerat apud cognatam suam Elisabeth: *Magnificat anima mea Dominum* Luc. 1. . . . *Quia respexit humilitatem ancille sue: Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes, quia fecit mihi magna qui potens est.* Deo & nos gratias agamus pro beatæ Virginis gloria; ad Christum Dei & hominum Mediatorem per Mariam mediatricem potentissimam confugiamus, nobis ab eo datam, quæ innixa super dilectum suum, misericordias ejus in æternum cantabit dicens: *Tenuisti manum dexteram meam, & in voluntate tua deduxisti me; & cum gloria suscepisti me.* Illam invocemus, quæ omnibus misericordiæ sinum aperit, ut de plenitudine ejus accipiant universi, captivus redemptionem, æger curationem, tristis consolationem, peccator veniam, justus gratiam, Angelus lætitiā. Ascendamus in cœlum cum Maria. *Deponentes omne pondus, & circumstantes nos peccatum,* curramus ad gloriam cœlestem, ad bona semper eterna, quæ promisit Deus diligentibus se. *Optimam partem eligamus cum Maria.* Christum cum illa audiamus: Illum apud nos excipiamus ut Martha; pietatis operibus illi ministremus: Purgemus oculum mentis fide per dilectionem operante, ut videre aliquando mereamur Deum in Sion. Ne turbemur erga plurima: Nulla de re solliciti simus, nisi ut Deum colamus, ipsique religiosè & fideliter serviamus: *Porro unum est necessarium.* Suspiremus ad partem illam optimam, quam plenè & perfectè in hac vita consequi non possumus. Ascensionum in cœlum gradus disponamus in cordibus nostris. Sanctissima Virgo Maria ad tantam gloriam ascendit gradibus fidei, spei, caritatis, obedientiæ, castitatis, humilitatis, patientiæ & mortificationis, orationis, devotionis & fervoris, solitudi-

Psal. 72. 24.

Hebr. 2. 1.

Luc. 10.

Cant. 4. 4.

Serm. 1. in Assumptione B. V. Mariæ.

3. Reg. 2.

Esther. 5. 7. 8. 9.

Serm. 44.

litudinis; zeli ardentissimi pro Dei gloria. Iisdem gradibus ascendere sagamus & studeamus. *Hac est via, ambulate in ea.*

IN FESTO S. HYACINTHI

Confessoris, Ordinis

Prædicatorum.

Fili, tu semper mecum es, & omnia mea tua sunt. Luc. xv. 31.

DEi Filius triplicem societatem sive affinitatem Incarnatione sua contraxit. 1. Cum Maria Virgine sanctissima, quam Matrem suam fecit. 2. Cum Ecclesia, quam sibi sponsam elegit. 3. Cum fidelibus, quibus dedit ut membra sua sint, fratres, & cohæredes. Triplicis illius affinitatis honorem cum S. Hyacintho Christus communicavit. 1. Scilicet cum ipse sit Mariæ Virginis filius, Hyacinthum fecit amicum Mariæ carissimum. 2. Cum ipse sit Ecclesiæ sponsus & fundator, Hyacinthum ejus propagatorem studiosissimum fecit. 3. Cum ipse sit fidelium omnium caput, Hyacinthum eorum protectorem potentissimum constituit. Fervor devotionis Hyacinthi erga Deiparam Virginem Mariam, sanctissimæ Virgini carissimum fecit. Zelus prædicationis Hyacinthi, illum Ecclesiæ propagatorem illustrissimum fecit. Hyacinthi miracula in favorem fidelium, illum potentissimum fidelium protectorem esse declarant. Hyacinthus Mariæ Virginis Deiparæ carissimus in Ordine S. Dominici amicus. Hyacinthus Ecclesiæ propagator in Septemtrione potentissimus. Hyacinthus miraculorum patrator in gratiam Christianorum ipsum invocantium per totum orbem potentissimus.

1. Principes amicorum suorum carissimis tria communicant. 1. Arcana sua. 2. Thesauros. 3. Potentiam.

Maria Virgo Sanctissima Hyacinthum sibi devotissimum servum & amicum, fecit 1. Conscium arcanorum suorum. 2. Participem thesauri sui. 3. Participem potentiae suæ. Conscium illum fecit arcanorum gloriæ suæ: Participem thesauri virginitatis suæ: Participem auctoritatis & gratiæ suæ apud Filium suum Jesum Christum.

Virginis Deiparæ gloria humanam intelligentiam excedit, siquidem super Choros Angelorum exaltata, & à dextris Filii sui sedens, lucem inaccessibilem & ipsa habitare quodam sensu, licet multum dispari, dici possit, ut ait Sanctus Ephrem. *Reliquis supernis Spiritibus gloriosior, ob immensum fulgorem atque splendorem inaccessa.* Hinc ad ejus conspectum exclamant: *Quæ est ista?* Hoc arcanum cum Hyacintho communicat Maria. Videt ille in fervore contemplationis suæ, in extasi amoris, gloriosæ illius Assumptionis triumphum: Quomodo suscipitur à Patre, à Filio coronatur, à Spiritu Sancto in gloriam introducit, ab Angelis applaudentibus & jubilantibus comitatur. Optabas olim, Augustine, videre gloriam & magnificentiam Romæ triumphantis: Felicior est sors Hyacinthi quàm tua fuisset si optatis potitus esses; siquidem cœlestem Jerusalem, civitatem Dei in gloria sua, in magnificentia sua, in Festis suis & gaudiis contemplatur. S. Paulus in tertium cœlum raptus est: Favor similis Hyacintho conceditur, cum hoc discrimine quòd ille vidit gloriam Filii Dei, cujus electus erat Apostolus: Hyacinthus verò gloriam Matris Dei, cujus devotionis Prædicator erat designatus. *Vidit pulchritudinem Paradisi, & Sanctorum qui in cœlo sunt choreas, & modulatissimam hymnorum cantus vocem.*

Beatissima Virgo Maria virginitatis suæ thesaurum cum S. Hyacintho

com-

Assistit Regina à dextris tuis.

Theodor.

S. Petrus
Chrysol.

communicat. Excellentissimam illam virtutem illi à Deo obtinuit, quæ Angelis parem effecit. *Angelicam gloriam acquirere majus est, quam habere. Angelum esse felicitatis est, virginem esse virtutis.* Non mirum quod Beata Virgo Hyacinthum Angelum fecerit. Amor enim ejus creaturarum amoris similis non est, sed Dei amorem imitatur, qui non supponit, sed infundit bonitatem in rebus; cum hoc discrimine quod Deus per se ipsum & propria potestate id faciat ut supremus omnis boni auctor; Maria verò à Filio suo impetret: Fons ille sit, ipsa aqueductus. Hyacinthum puerum à Sole dilectum olim in florem ab illo conversum Poetæ fabulantur. Hyacinthum Deipara Virgo, quæ est *electa ut Sol*, in florem pulcherrimum convertit, communicando cum illo thesaurum pretiosum virginitatis suæ. Flos ille in Ecclesiæ horto suavissimum odorem effundens nunquam emarcuit. Nec juvenilis ætatis ardor, nec educatio delicata, nec opum abundantia, nec venti tentationum, Hyacinthi virginitatem impediverunt. Ad obitum usque castus permansit instar infantis, ut sententiæ illius ab antiquo Patre prolata veritas in illo probaretur: *Virginitas est perseverans infantia.* Quod super aquas incesse, ac flumina siccis vestigiis trajecerit, castitatis privilegium fuit. Initio mundi *Spiritus Domini ferebatur super aquas.* Quid eo nomine intelligatur, Patres & antiqui Scripturæ interpretes non conveniunt. Multi Spiritum Sanctum, quidam ventum, alii Angelum interpretantur. *Spiritus Domini, id est, Angelus Domini* (ait Hugo Cardinalis.) Super aquas igitur incedere privilegium est angelificatæ carnis, seu virginitatis Angelis cognatæ: Quod tamen nec virginibus omnibus, nec so-

Institut. Concion. Pars III.

lis concessum est. Dei semitas in aquis esse Propheta cecinit; sed ejus tamen vestigia in hoc elemento percipi sensibus non posse. *Semita tuæ in aquis multis, & vestigia tua non cognoscentur.* Hyacinthi vestigia in flumine impressa Deus conservavit ad miraculi memoriam sempiternam.

Deipara Virgo S. Hyacinthum auctoritatis & gratiæ suæ apud Christum Jesum Filium suum participem fecit. Non nostri, sed Christi sumus, quia pretio sanguinis ejus redempti. *Non estis vestri, empti enim estis pretio magno.* Dicere mihi liceat, Salvator optime, te totum esse Hyacinthi: Si quidem à Barbarorum incursum & profanationibus te redemit & servavit. Cum (inquam) Tartari in urbem Chiovam populabundi irruerent, Hyacinthus dextera manu corpus Christi, altera Beatæ Virginis imaginem accepit, ut Christum & matrem ejus ab eorum sacrilegis insultibus liberaret. Interiori gratiæ inspirationi, ut olim S. Joseph Angeli monito obsecutus est dicentis: *Accipe puerum & matrem ejus: & fuge.* Deum ex Ægypto cum populo tuo liberatum sacer Textus habet, quia cum populus Israel Deo sacrificare ibi non posset, in illo & cum illo captivus Deus videbatur; Unde Moyses & gentis, & Dei ejus redemptor prædicatur. *Redemisti gentem, & Deum ejus.* Christus in Eucharistia revera præsens Tartarorum sacrilegiis inhonoratus fuisset: Illum dextera sua velut in Altari vivente fert Hyacinthus, & ferendo sine intermissione adorat. Deiparæ Virginis imaginem sinistro brachio accipit & portat, ne à Barbaris frangatur & conculcetur. Quidni igitur de ipso aliquo sensu dici possit, *Redemisti Deum, & Matrem ejus?* Æneam patrem suum, ac Deos Penates ex Troiæ incendio liberasse, & per medios ignes

Psalm. 76. 10.

1. Cor. 6. 20.

Matt. 2. 13.

2. Reg. 7. 21.

A a hume-

Virgil Se-
nec. lib. de
Benef.

kumeris portasse, Poetae narrant, & eo nomine religionem ejus ac pietatem maximè commendant, quod & Seneca Philosophus facit. *Tulit Aeneas Patrem* (inquit) *per media hostium agmina, tulit illum per ignes: & quid non pietas potest?* Hyacinthus per media Tartarorum agmina sanctissimum Eucharistiae Sacramentum, & ingentis ponderis imaginem Deiparae Virginis portat, & ab eorum profanationibus eripit: *Et quid non pietas potest?* Quid verò mirum, si tantæ molis & ponderis imago inter Hyacinthi brachia levis sit, & facilè feratur? *Gravia in centro non gravitant* (inquiunt Philosophi.) Brachia castissimi Hyacinthi sunt Mariæ Virginis sanctissimæ centrum; siquidem amicus illius est, & servus devotissimus. Agilitas tam admirabilis Hyacinthi nostri ex Christi corpore quod dextera gestat, primitus derivatur. *Ubi fuerit corpus, illic congregabuntur & aquilæ.* Christi corpus in Sacramento Eucharistiae intellige. *Circa hoc corpus vera aquilæ sunt, quæ alis circumvolant spiritualibus.* Ne miremini igitur, Auditores, si Hyacinthus sacro illo deposito Eucharistiae, & imaginis Virginis Deiparae oneratus tanta celeritate fugiat, iterumque super aquas ambulet: Aquila enim spiritalis, imò Angelus est. Denique sacra illa pignora, corpus scilicet Domini, & imago matris ejus, non sunt onera, sed ornamenta. Nam *Gestare hunc, cui servire regnare est, non est onerari, sed ornari.* Levitas Arcam fœderis portasse, & ab ea vicissim fuisse portatos, quia Deus in ea residens eos roborabat, agilesque & alacres efficiebat, tam piè quàm ingeniosè commentatur Hugo Cardinalis. *Ferebant Arcam, & ab ea vicissim ferebantur.* Hyacinthus dextera manu non Arcam tantum sed Deum Arcæ

portat, sinistra imaginem Deiparae Virginis, quam Ecclesia *Fœderis Arcam* salutat. Hinc tam admirabili agilitate per medios barbarorum cuneos fugit, & super aquas incedit: *Ferebat Arcam, & ab ea ferebatur.*

II. S. Hyacinthus Ecclesiæ propagator egregius in Septentrionalibus plagis. S. Joannes inter fundamenta cœlestis Jerusalem Hyacinthum vidit: *Fundamentum undecimum Hyacinthus.* Inter fundamenta militantis Ecclesiæ, inter Evangelicos Prædicatores Hyacinthus eminet, cui nihil defuit ut tam sancto ministerio gloriosè fungeretur. Tres præsertim dotes Concionatori Evangelico sunt necessariae, scientia, zelus, vita exemplaris & sancta. Tres illas dotes in Hyacintho Polonia, imò omnes regiones Septentrionales susceperunt. In Theologia & Jure Canonico ita eruditus evasit, ut sæculi sui prodigium haberetur. Qua verò methodo usum putas ut scientias acquireret? Quo ordine? Quo studio? Quo fine; S. Bernardi Regulam in studiis secutus est. Dedit enim operam *Ut id prius sciret, quod maturius ad salutem: Ut id ardentius, quod vehementius ad amorem: Ut denique non ad inanem gloriam aut curiositatem, sed ad edificationem.* Prophetas, Evangelium, Apostolos, prius legit quàm Philosophos: Libros spirituales legit, relictis Oratoribus & Poetis. *Id prius quod maturius ad salutem.* Cum incredibili diligentia & ardore animum ad ea studia adjungit, quæ illum magis ad Deum evehere possunt, & divini flammæ amoris in corde ejus accendere. *Id ardentius, quod vehementius ad amorem.* Curiositate non ducitur in studiis, non doctus esse cupit ac satagit ut novis opinionibus nomen sibi faciat, ut sectæ alicujus Philosophorum vel Theologorum Autor

Apoc. 11.
20.

Mat. 24. 28.

S. Ambros.

S. Bernard.

S. Bernard.

etor sit ac Magister, ut ad Ecclesiasticas Dignitates iter sibi aperiat, sed ut Christi propaget imperium, ut Animarum saluti cooperetur; ut in gelidis Septentrionis plagis ignem illum accendat, quem Christus venit mittere in terram, & quem in omnium cordibus vult ardere. *Non ad inanem gloriam, aut curiositatem, sed ad adificationem.* Non se ipsum prædicat, sed *Jesum, & hunc crucifixum.* Conciones ejus non delectant solum Auditores ut *carmen musicum*, sed commovent ad prælium contra pravas cupiditates, adversus carnem, mundum & diabolum, *Quasi tuba* vocem exaltans. Non ex iis concionatoribus est, qui *Adulterant verbum Dei*, quærentes *voluptatem, non prolem*, loqui studentes placentia, prurientes auribus, & ad fabulas conversi. Christum in cordibus auditorum formare studet: Sermones ejus flammei sunt: Verbum ejus Verbum æternum imitatur, quod spirat amorem. Scientia ejus machina est, per quam structura caritatis ascendit. Luci ac splendori scientiæ, zelum addit & ardorem, persuasum habens quod *Lucere tantum, vanum; ardere tantum, parum; lucere & ardere, perfectum.* Fidei & Evangelii lucem per omnes Septentrionis regiones circumfert, caritatis flammam circumquaque diffundit, in Dania, Norvegia, Suecia, Scotia, Moscovia, Tartaria, Lituania, Polonia, Livonia, Russia, Bohemia, Vvalachia, Moldavia, Transylvania. *Lampades ejus lampades ignis atque flammarum:* Vel, ut habet alia Versio, *Ala ejus ala ignis atque flammarum.* Constanti-

rum. Illius zelo totus erat angustus orbis. Quam ardens, quam indefessus fuit Hyacinthi zelus in revocandis ad Romanæ Ecclesiæ unitatem, communionem & obedientiam Chioviæ schismaticis, fremente licet ac extrema quæque minante Vvaldomiro Rege. De ipso itaque dicamus, quod de sancto quodam Episcopo S. Bernardus ad Innocentium II. Romanum Pontificem scribens: *Regia indignatio prohibere non potuit Spiritum libertatis accensum adversus carnem & sanguinem.*

Exemplo denique non minus efficaciter Evangelium Christi prædicat Hyacinthus, quam verbo, Dominum Jesum imitatus, qui *cæpit facere, & docere:* Regulam sibi proponens quam Timotheo suo tradidit Apostolus: *Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate.* Hyacinthi vita, Scripturæ Sacræ commentarius est, Evangelii breviarium, lectio vivens, animata prædicatio, quæ vitii horrorem, amorem virtutis inspirat. Quam benè illi convenit contra avaros declamare, qui relictis nobilis & opulentæ familiæ opibus Evangelicam paupertatem in Ordine Mendicante professus est dicens: *Meum ergo paupertas Christi patrimonium est.* Quam bene illi convenit contra ambitiosos invehi, qui insignis Ecclesiæ Cracoviensis Canonatu abdicato, Religiosum habitum induit, Dignitatibus Ecclesiasticis renuncians, quas natalium splendor, amplitudo meritorum, auctoritas avunculi Cracoviensis Episcopi ipsi polliceri videbantur. Senem avunculum in Episcopali ministerio pro viribus juvabat concionando, visitando Diocesim, doctrina, & exemplis Cleri populique mores reformando, ut de illo jure merito dici possit, quod de Venerabili Thoma S. Victoris ad

Ezech. 31.
32.

Isai. 58. 1.

2. Cor. 12. 17.
S. Greg. M.

S. Bernard.

1. Tim. 4.
12.

S. Ambros.

Epist. 192

ris ad muros Parisienses Priore scribit ad Innocentium II. Pontificem Maximum Parisiensis Episcopi nomine S. Bernardus: *Episcopi nomen non gerebat, sed exercebat opus; honore spreto, onus totis viribus supportabat. Quam bene Christi mortificationem persuadebat Hyacinthus, eam in corpore suo circumferens, quod non modò regulari mensium septem jejuniò, & perpetua à carnibus abstinencia macerabat, sed solo pane & aqua sustentabat sextis quibuslibet feriis, nec non Vigiliis Deiparæ Virginis & Apostolorum, singulisque noctibus acerbis flagellis usque ad sanguinis effusionem in servitutem redigebat, se ipsum exhibens hostiam vivam, sanctam, Deo placentem.*

III. S. Hyacinthus miraculorum parator in gratiam Christianorum illum invocantium per totum orbem potentissimus. Nec sanctis omnibus miraculorum donum Deus contulit; *Non in omnibus Memoriis Martyrum Deus miracula fieri voluit* (inquit S. Augustinus) nec iis quibus contulit, æqualiter dedit. Sunt qui in locis dumtaxat ubi sepulta sunt eorum corpora, aut sacræ Reliquiæ coluntur, miracula faciunt; alii in Templis aut Altaribus Deo in eorum memoriam dicatis: Alii in Provinciis aut civitatibus quarum sunt singulares patroni. Sanctus verò Hyacinthus per orbem universum succurrit omnibus qui illum invocant in corporis & animæ morbis, in periculis, in angustiis. Brachia ejus armamentarium sunt Ecclesiæ, ubi arma defensionis nostræ, Christus & Maria deposita sunt. Miles quidam Gedeonis vidit in somnis panem qui in castra Madianitarum volvebatur, & descendebat: Cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud atque subvertit, & terræ funditus

coæquavit. Quod somnium cum uni ex commilitonibus suis narraret, respondit ille: *Non est hoc aliud nisi Judic. 7. 4*
si gladius Gedeonis: Tradidit enim Dominus in manu ejus Madian, & omnia castra ejus. Sacrosanctam Eucharistiam dextera portas, Hyacinthe, panem vivum qui de cœlo descendit: Patrocinium tuum imploramus in tentationibus. Panis iste gladius erit, quo victoriam adversus nostræ salutis hostes nobis procurabis: *Non est hic aliud nisi gladius Gedeonis.* Imaginem Deiparæ Virginis altera manu gestas: Virginis igitur sanctissimæ intercessione, quæ *Terribilis est dæmonibus ut castrorum acies* ordinata, victoriam de tentationibus & infestationibus dæmonum nobis obtinebis. Sed & corporis sanitatem, & morborum curationem gravissimorum nobis impetrabis. *Numquid resina non est in Galaad, aut Medicus non est ibi?* *Jerem. 8. 22.* Benignissimum utique & optimum habemus Medicum S. Hyacinthum, cui non solum ægros curare, sed & mortuos aliquando suscitare à Deo datum est. *Numquid Medici suscitabunt, & confitebuntur tibi?* *Psal. 87. 18.* Medici terreni nec omnis generis morbos, nec sine remediorum naturalium applicatione, phlebotomia, pharmacis, unguentis, nec subito curare possunt. Hyacinthus gravissimas, diuturnas & inveteratas, extremas, desperatas ægrotudines sola intercessione sua apud Deum, sine mora curare perfectè potest, quia suæ participem potestatis fecit illum Dominus qui solo verbo, solo imperio, plenam & integram sanitatem quibus vult ægrotis subito restituit. *Introibo in potentias Domini.* Scitote igitur quia *Mirificavit Dominus sanctum suum: Et quem sui sæculi miraculum fecit, eundem fecit secutis & futuris sæculis miraculorum toto orbe patra-*

patratorem in gratiam omnium qui illum invocant. *Fidelis Deus, se ipsum negare non potest.* Fidelis Maria Virgo Veritatis incarnatae Mater. In ejus promissis fiduciam habere debemus. Promisit porro Hyacintho, quicquid à Christo Jesu peteret illum impetraturum. *Gaude, fili Hyacinthe, quia tuæ à Filio meo exaudiuntur preces, & quicquid petendum duxeris, me interveniente consequeris.* Advocatum habemus apud Patrem Jesum Christum Filium ejus. Advocatam habemus apud Filium Mariam matrem ejus. Advocatum habemus & patronum apud Filium & Matrem S. Hyacinthum utriusque amicum. *Filius ostendit Patri latus & vulnera... Mater ostendit Filio pectus & ubera....* Addiderim Hyacinthum Filio & Matri ostendere linguam & brachia, linguam quæ Filii Evangelium, Matris devotionem zelo tam ardenti prædicavit; brachia quæ sacrosanctam Eucharistiam, & venerandam beatissimæ Virginis imaginem à Barbarorum injuriis, insultibus & sacrilegiis liberarunt.

Verum ut exaudiri à Deo mereamur S. Hyacinthi intercessione, coram divina ejus Majestate sistere nos debemus, ut Mardocheus olim coram Assuero Rege, fulgentes *vestibus Hyacinthinis*; id est, S. Hyacinthi virtutes imitari, castitatem, orationis assiduitatem, mortificationem, mundi contemptum, devotionem erga Deiparam Virginem, zelum pro animarum salute. Christianus quilibet sanctis exemplis Evangelium prædicare tenetur, proximos suos ædificare, Septentrionales animas, frigida corda ad Dei amorem excitare. Nemo enim sibi solummodo vivit. *Unicuique Deus mandavit de proximo suo, quem sicut se ipsum diligere, & ad Deum diligendum pro viribus ducere & excitare sanctis e-*

Institut. Concion. Pars III.

xemplis & vita secundum Evangelium instituta debet. Igitur, Auditores, *Quaecumque vera, quaecumque pudica, quaecumque justa, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonæ fame, si qua virtus si qua laus disciplina, hæc cogitate.* Quæ didicistis, & accepistis, & audistis de Sancto Hyacintho, hæc agite, & Deus pacis erit vobiscum. Philipp. 4. 8.

IN FESTO S. LUDOVICI REGIS, & Confessoris.

Similis illi non fuit ante eum Rex, neque post eum surrexit similis illi. iv. Reg. 23. 25.

QUOD de Josia dictum est *IV. Regum Cap. xx i i i.* S. Ludovico Regi optimo jure applicari potest. Ante Josiam nullus fuit Rex Juda aut Israel similis illi, *Qui reverteretur ad Deum in toto corde suo, & in tota anima sua, & in universa virtute, juxta omnem legem Moysi; neque post eum surrexit similis illi.* Ante S. Ludovicum non fuit similis Rex Francorum in pietate, justitia, magnanimitate Christiana, Dei & Ecclesiæ amore, nec post eum surrexit similis illi. Josias tulit abministrationes impietatis, S. Ludovicus blasphemias, duella, usuras, ludos aleatorios, spectacula eradicavit, Albigenium hæresim exterminavit. De Josia scriptum est: *Gubernavit ad Dominum cor ipsius.* S. Ludovicus secundum Legem Dei, magis quam secundum humanæ politicæ regulas Regnum suum moderatus est: Et sive de legibus ferendis, sive de gerendo bello, sive de facienda pace ageretur, sive de jure subditis suis reddendo, cor & voluntatem Dei ceu normam omnium motuum actionumque suarum consulebat. Josias in diebus peccatorum corroboravit pietatem.

tatem. S. Ludovicus in Regia familia & Aula sua, in omnibus Regni ordinibus, in universo Regno pietatem pro viribus promovit, & legibus, monitis, exemplis sanctissimis roboravit. Similis non fuit ante S. Ludovicum Rex, nec post eum surrexit similis in Regni interioris ordinatione, in Regni inferioris administratione, in Regni superioris protectione. Regnum interius, Anima ipsius & corpus erat, in quo passiones ordinandæ & coercendæ. Regnum exterius Gallia, in qua populus regendus & defendendus. Regnum superius Ecclesia, quæ adjuvanda & protegenda Regia auctoritate. 1. Nemo Regum similis fuit S. Ludovico in Regni interioris, id est, passionum suarum ordinatione & coercitione. 2. Nemo Regum similis S. Ludovico in Regni inferioris, id est, Francorum justo regimine. 3. Nemo Regum S. Ludovico similis in Regni superioris, id est, Ecclesiæ protectione.

I. Regnum quod intra hominem est benè regitur, cum omnia benè sunt in eo ordinata, cum scilicet corpus animæ, appetitus inferior rationi, anima Deo, ratio divinæ legi subdita est; cum animi cupiditates seu passiones coercentur, ac refrenantur, ne regnet peccatum in mortali nostro corpore; & in id omnia studia omnesque conatus incumbunt, ut Regnum Dei sit intra nos, & nobis dominetur Christus Jesus Rex & Salvator noster. Hæc prima fuit & præcipua S. Ludovici cura.

Plura in Principibus inveniri solent gratiæ impedimenta: intus passiones eò vehementiores, quò impunitæ; exterius mundi & aulæ aura pestilens: Intus falsæ ideæ humanæ celsitudinis & independentiæ; exterius adulatorum circumstantium turba; paucitas Prophetarum qui dicere illis audeant, *Non licet*. Hinc divitiæ *satellites vo-*

luptatis. Hinc potestas, gloria, dominatio, irritamenta superbiæ. Hinc voluptates & deliciæ sponte se ingerentes, & Regiæ Majestatis velut inseparabiles comites. Ideo Tertullianus scitè scripsit: *Cæsares credidissent super Christo, si aut Cæsares non essent seculo necessarii, aut si Christiani potuissent esse Cæsares.*

S. Ludovicus passiones suas ordinavit, divinæque Legis & gratiæ imperio perfectè subiecit. Dominandi libidinem humilitate; naturæ propensionem ad voluptates ac delicias penitentia & mortificatione, divitiarum amorem earum contemptu & profusione in pietatis opera & in pauperes moderatus est, coercuit, extinxit. Probationes subministrat Vitæ ejus Historia. Verè de S. Ludovico dici potest: *Tu Domine Rex, sicut Angelus Dei es.* Humilitas S. Ludovici in titulis, in habitu, in conversatione cum pauperibus eluxit. Ludovici Pissiacensis nomine magis gloriabatur, quàm Francorum Regis, quòd Pissiaci sacro baptismo renatus esset; pluris faciens Christiani characterem ac nomen, quàm Regiæ dignitatis celsitudinem; gloriosius existimans esse Christi servum, Dei filium, quàm florentissimi Regni Dominum. Vulgari veste utebatur, ut luxum, fastum, delicias exemplo suo ex Aula eliminaret. *Qui mollibus vestiuntur, in domibus Regum sunt*, Regum qui mundi leges ac mores sequuntur, non in domo Ludovici, qui Christi humilitatem profitetur. Christianæ justitiæ & sanctitatis indumentum magnificis, auroq; & gemmis contextis & radiantibus vestibus præponit, ut verè dicere possit: *Justitia indutus sum, & indui me sicut diademate, iudicio meo.* Flexis genibus pauperibus ministrat, ad Leprosi pedes procumbit, Confessario suo summa animi demissione obedit,

2. Reg. 19.
27.

S. August.

Job. 29. 14.

bedit, militum in Damiatæ obsidione occisorum corpora tabo fluentia propriis manibus sepeliebat. *Humiliavit semetipsum, factus obediens.* Quis enim hominum Regem potentissimum humiliare potuisset? Solus Deus Reges magnos humiliare potest, & hanc ab illis vel invitis extorquere confessionem: *Justum est subditum esse Deo.* At sponte coram Deo & hominibus se humiliat Ludovicus, de Regia nihil remittens magnanimitate. *Incurvati sunt colles mundi ab itineribus eternitatis ejus.* Filium Dei à cœlis de sede magnitudinis suæ, ut homines salvos faceret, descendisse; habitu inventum ut hominem, assimilatum per omnia hominibus, excepto peccato, considerans S. Ludovicus, sub Dei Majestate se incurvat & humiliat. *Incurvati sunt colles mundi.* Gloriosam humilitatem si aliqui contemnant insipientes, heroico dicet animo quod olim David superbæ Michol respondit illum irridenti quod nudo capite, Ephod lineo accinctus, & tripudians Arcam Domini comitatus esset: *Ante Dominum qui elegit me, & præcepit ut essem dux super populum Domini in Israel, vi- lior fiam plus quam factus sum, & ero humilis in oculis meis, & gloriosior apparebo.* Cum eodem Davide dicet: *Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei: neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me.* Mirum est, ait S. Gregorius Magnus, cum in cordibus sublimium regnat humilitas morum. Potentes quippe cum humiliter sapiunt, culmen extraneæ quasi virtutis attingunt. Hac virtute Dominum quantocyus placant, quia illud ei sacrificium offerunt, quod Potentes vix invenire possunt. S. Ludovici humilitas cum incredibili magnanimitate conjuncta, quæ Sara-

cenis ipsis admirationi fuit, cum ab ipsis captivus in Palæstina cum exercitu suo detineretur.

S. Ludovicus naturæ propensionem ad delicias & voluptates pœnitentia & Christiana mortificatione coer- cet ac refranat. Jejunia, cilicii as- peritatem, humiliationes, vigiliæ & longas in oratione prostrationes, innocentis corporis flagellationem & disciplinam, continentiam ab om- nibus voluptatibus, cogitate. Ita ca- stigat corpus suum, & in servitutem redigit. Nulla major illi voluptas, quàm fastidium totius voluptatis, quàm sæculi totius contemptus. A- maræ sunt illi mundi deliciæ, qui fide, spe, caritate, oratione assidua & ferventi Deo conjunctus, gustat quàm suavis est Dominus. Quas possidet opes & Regios thesauros non ostentat, ut olim Ezechias, sed con- temnit, & in opera caritatis profun- dit, in pauperum sustentationem, Xenodochiorum foundationem, Eccle- siarum erectionem, Monasteriorum exstructionem & dotationem. *Bea-*

Eccli. 31. 8.

S. Bernard.

II. Nemo Regum S. Ludovico si-

A a 4 milis

1. Machab. 9. 10.

Habac. 1. 6.

2. Reg. 6. 11.

Psal. 130. 1.

milis in Regni inferioris sive subditorum populorum justo regimine, nemo prudentior, nemo justior, nemo clementior. Nec Carolo fratri Andegaviae Comiti, nec Regni Proceribus aliquid usquam contra justitiam permittere voluit. Proprias injurias facile condonabat, Dei injurias severe vindicabat. Blasphemias, duella, usuras, ludos aleatorios Editis suis prohibuit & à Regno eliminavit. Consuetudines iniquas & pravas, quantumcumque longævas, si commodè poterant, aboleri, & exactiones indebitas amoveri jubebat: Præposituras suas aliquo pecuniae vel reddituum detrimento committi maluit bonis & fide dignis personis, quam vendi cum augmento suo vel lucro; nullum emolumentum suum aut lucrum reputans cum detrimento justitiæ vel populi nocumento, ut Vitæ ejus Historia testatur. Misericordia & clementia, ad quam erat propensissimus, justitiæ rigorem temperabat, gravioribus criminibus exceptis, in quibus nullus ipsi gratiæ & remissioni locus videbatur, ut sacri illius oraculi veritatem in sui Regni administratione ostenderet. *Misericordia & veritas custodiunt Regem, & roboratur clementia thronus ejus.* Coram ipso erubescabant improbi, illumque judicem verebantur. *Rex qui sedet in solio judicii intuitu suo dissipat omne malum.* Causas pauperum bis in hebdomada audiebat, jusque ipsis reddebat absque personarum acceptatione, sacri illius oraculi memor: *Beati qui custodiunt judicium, & faciunt justitiam in omni tempore.* Pietati & clementiæ modum adhibebat incomparabilis ejus prudentia, ne remissionum & gratiarum facilitate ac spe impunitatis crimina grassarentur. Domesticorum & familiarium crimina severius puniebat quam ex-

traneorum, certum ac perspectum habens, quod *Enervato vigore justitiæ, status evertitur disciplina. Inordinata pietas nutrit impietatem, & timida manus Medici vulnus augeat egroti.*

In bellis quæ gerere adversus Christianos aliquos Principes rerum necessitas, & justa Regni, vel fœderatorum suorum defensio compulerunt, in quibus fortitudinis & magnanimitatis Heroicæ specimen dedit, divinæ prope moderationis præbuit exemplum, victis pacem æquis conditionibus concedens, Harfacidarum Regem Vetulum de Montanis, qui missis ad eum interficiendum hominibus, mutato divinitus animo impium & crudele mandatum retractaverat, non modò pace donavit, sed amicitiae testimoniis prosecutus est. Omnes denique victorias & prosperos eventus Deo tribuit, se tunc maximè Christi pietate victum ostendens, cum hostium victor erat. *In hoc est perfecta victoria, si is cui victoria Christo donante tribuitur, à sola Christi pietate vincatur.*

III. Nemo Regum S. Ludovico similis fuit in Ecclesiæ protectione. Sacræ expeditiones pro Ecclesiæ finibus propagandis susceptæ; missa ad Magnum Cham & Principem Tartarorum Legatio ut eos Christiana fide à paucis annis imbutos & baptismo initiatos in vera Religione confirmaret, atque ad Romanæ Ecclesiæ omnium Ecclesiarum Matris, eique præsentis Jesu Christi Vicarii reverentiam & obedientiam adduceret: Labores in bello sacro exantlati, captivitas æquo animo tolerata, morbi gravissimi, mors quam in extrema expeditione passus est pestilentia correptus; Leges pro Ecclesiæ bono latæ, illius pro Ecclesiæ promovendis utilitatibus zelum testantur. *Et*

B. Petrus
Damiani.

B. Petrus
Damiani
Epist. ad
Henricum
II. Imp.

Ps. 2. 10. 18.

qui

Prov. 12.
20.

Prov. 20. 9.

Psal. 105. 3.

S. August.
Epist. ad
Bonifac.
Comit.

qui judicatis terram. Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore . . . Quomodo Reges serviunt Domino in timore, nisi ea quæ contra Domini iussa fiunt religiosa severitate prohibendo atque plectendo? Aliter enim servit quæ homo est, aliter quæ Rex est. Quæ homo est, ei servit vivendo fideliter; quæ Rex est, servit Leges iusta præcipientes & contraria prohibentes convenienti vigore sanciendo. In hoc itaque Domino serviunt Reges in quantum sunt Reges, cum ea faciunt ad serviendum illi, quæ non possunt facere nisi Reges.

Lugdunum adiit S. Ludovicus, ut Innocentium II. qui Generale Concilium in ea Urbe contra Fredericum II. Imperatorem, & pro aliis Ecclesiæ negotiis celebraverat, veneretur, & cum ejus Sanctitate de sanctæ Matris Ecclesiæ rebus, & urgentibus necessitatibus conferret. Cum autem Regni sui Prælatos Romanam à Gregorio IX. ad Concilium vocatos, à Frederici filio captos in itinere, & in carcere detentos audivisset, rogavit primum Imperatorem ut eos libertate donaret: Tum moras neccentem gravissimis literis, & Christianam magnanimitatem Regis Ecclesiæ devotissimi spirantibus ad eos dimittendos compulit. Præ-

Gesta S. Ludovici, à Guillelmo de Nangia-
co scripta.

latos, inquit, Regni nostri ad Sedem Apostolicam accedentes, cui tam ex fide, quam ex obedientia tenebantur, nec ejus poterant recusare mandata, in Mari, quod molestè ferimus, capi fecistis, & ipsos sub gravi custodia detinetis Decet Altitudinem nostram dictos Prælatos Regni nostri debitæ restituere libertati. Provideat igitur Imperialis providentia, & ponat in statera judicii quæ mandamus, ne velit trahere locum à potentia vel voluntate. Nam Regnum Franciæ non est adeo debi-

litatum, quod se permittat vestris calcaribus perurgeri.

Philippo filio suo Ecclesiæ protectionem, devotionem ac filialem reverentiam & obedientiam Sedi Apostolicæ & Romano Pontifici, supremis Mandatis commendavit. Modestissimæ ac religiosissimo Principe dignæ responsionis à Philippo Augusto datæ cuidam ex Consiliariis suis, admonenti jura ipsius ab Ecclesiasticis viris usurpari, multa damna ejus Majestati inferri, mirum esse quod ita toleraret, filium suum memorem esse jussit S. Ludovicus: Quando (inquit) cogito beneficia quæ mihi Dominus contulit, melius volo pati, quam inter me & Ecclesiam scandalum suscitare.

Ecclesiasticam Disciplinam & pacem auctoritate sua semper munivit ac promovit. Ad Ecclesiastica beneficia summo delectu, & de Virorum Religiosorum consilio nominabat Clericos Litteratos & pios, nullum aliud beneficium possidentes; ne sacris Canonibus fieret injuria; & ambitio cupiditasque foverentur. Animo enim penitus inditam habebat præclaram illam S. Isidori sententiam: Principes sæculi, intra Ecclesiam potestatis adeptæ culmina tenent, ut per eandem potestatem Disciplinam Ecclesiasticam muniant Sæpe per Regnum terrenum Regnum cæleste proficit . . . Cognoscant Principes sæculi Deo debere se reddere rationem pro Ecclesia sua quam à Christo tuendam suscipiunt. Nam sive augeatur pax & Disciplina Ecclesiæ per fideles Principes, sive solvatur; ille ab eis rationem exiget, qui eorum potestati suam Ecclesiam credidit.

S. Isidor.
Lib. de
Summo
Bono.

Sancti Regis exemplis nos conformemus, Auditores, cupiditatibus nostris dominemur, illas ordinemus & subjiciamus Dei legi & gratiæ, ne peccatum nobis dominetur.
S. Ludo-

S. Ludovici humilitatem imitemur. Si Rex maximus & potentissimus adeo se humiliavit, ut Regnum sublimius, cœleste, & æternum consequeretur, ad quod sine humilitate non pervenitur, aliquamne excusationem afferre possunt cujusvis ordinis & conditionis Christiani, Principes, subditi, nobiles, plebei, quominus sanctam humilitatem exerceant? Humiliamini igitur sub potenti manu Dei: Humiliamini de vobismet ipsis modeste sentiendo: Omnium postremos & indignissimos peccatores coram Deo vos existimantes. Non tantum verbis, sed habitu & conversatione Christianam humilitatem demonstrate. A S. Ludovico discant divites & potentes, *Non sublimē sapere, nec sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo, bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam.* Discant uti hoc mundo, tanquam non utantur. Præterit enim figura hujus mundi. A S. Ludovico discant homines qui voluptatum magis sunt amatores quam Dei, *Carnis curam non facere in desideriis, mortificare membra sua, orationibus assiduis, jejuniis, continentia corpus suum Deo consecrare, pœnitentia expiare peccata sua.* Rex innocens austeram pœnitentiam egit toto vitæ suæ tempore: Et nos omnium notarum peccatores pœnitentiam agere recusabimus? Discant Patres familias à S. Ludovico sanctam filiorum educationem. Discant Magistratus rectam administrationem justitiæ absque negligentia, absque personarum acceptatione. Discant quicumque aliis præsumt, officio consulendi præesse, propter eorum, quos regunt, salutem; non libidine dominandi. Si non mover eos S. Ludovici exemplum, ter-

reat saltem Dei judicium. *Audite ergo Reges & intelligite, discite Judices finium terræ. Præbete aures vos qui continetis multitudines, & placetis vobis in turbis nationum; quoniam data est Domine potestas vobis, & virtus ab Altissimo, qui interrogabit opera vestra, & cogitationes scrutabitur: quoniam cum essetis Ministri regni illius, non recte judicastis: nec custodistis Legem justitiæ, neque secundum voluntatem Dei ambulastis. Horrendè & citò apparebit vobis: Quoniam judicium durissimum his, qui præsumt, fiet. Exiguo enim conceditur misericordia: Potentes autem potenter tormenta patientur. Non enim subtrahet personam cujusquam Deus, nec verebitur magnitudinem cujusquam: Quoniam pusillum & magnum ipse fecit, & equaliter cura est illi de omnibus. Fortioribus autem fortior instat cruciatio. Discant omnes à S. Ludovico, diligere justitiam, odisse iniquitatem, discant sobriè, piè, justè, vivere in hoc seculo expectantes beatam spem, & adventum gloriæ Magni Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi. Discant omnes Ecclesiam revereri & amare, Prælatos & viros Ecclesiasticos venerari, tueri Ecclesiam, si potentes in terra sint; si minores, pro ejus protectoribus, & maxime pro Rege Christianissimo Deum orare, ut det illi vitam prolixam, imperium securum, domum tutam, exercitus fortes, Senatum fidelem, populum probum, orbem quietum, & quaecumque hominis & Caesaris vota sunt.*

1. Timoth. 6. 17, 18.

2. Corin. 7. 31.

Roma. 13. 14.

Tit. 2. 11.

Tertull. Apolog. c. 30.

IN FESTO NATIVITATIS
Beatae Mariae Virginis.

Liber generationis Jesu Christi... Jacob genuit Joseph virum Mariae, de qua natus est Jesus, qui vocatur Christus. Matth. i.

DEUS scientiarum Dominus, qui librum æternum habet, in quo sunt conscripti quos ad vitam æternam prædestinavit; alios edidit ad extra libros admirabiles, scilicet mundum, Scripturam Sacram Veteris & Novi Testamenti, & Virginem Mariam. Liber æternus est ipsa Dei notitia, quæ dicitur *Liber vitæ*: De quo Christus Discipulos suos alloquens: *Gaudete, inquit, quia nomina vestra scripta sunt in calis*, Et Apocalypsis 3. Dominus ait Joanni: *Qui vicerit sic, vestietur vestimentis albis, & non delebo nomen ejus de libro vitæ*. In hujus libri capite Christi nomen scriptum est, omnium prædestinatorum primi, primogeniti in multis fratribus. Secundum hunc scriptum in illo est Mariae nomen, *De qua natus est Jesus qui vocatur Christus*. Unde ipsi hæc Sapientiae verba accommodat Ecclesia: Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis antequam terra fieret. Nondum erat abyssi, & ego jam concepta eram: necdum fontes aquarum eruperant, necdum montes gravi mole constiterant: ante colles ego parturiebar. Mundum velut librum grandem in tempore Deus edidit, in quo omnipotentiae suæ, sapientiae, aliarumque divinarum perfectionum descripsit characteres, qui ad ejus cognitionem homines perducunt. *Invisibilia enim ipsius, à creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intel-*

Luc. 16. 10.
Proverb 8. 22. 23 24.
Rom. 1. 20.

lecta, conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus & divinitas: ita ut sint inexcusabiles. Librum alterum edidit Deus, Scripturam Sacram Veteris Novique Testamenti in quo Mysteria sua, ac mandata, omnemque veritatem ad sanctificationem & salutem hominum necessariam, Spiritu Sancto suo inspirante ac dictante per sanctos homines descripsit; Librum sanctum, Librum legis Domini, librum foederis, librum mandatorum Dei. Tertium denique Librum edidit, Virginem Mariam. *Liber generationis Jesu Christi*. Quo de libro Dominus ait: *Sume tibi librum grandem, & scribe in eo stylo hominis*. Septuaginta Interpretum Versio habet: *Sume tibi segmentum chartæ novæ & magnæ*. Libri nomine maternus Mariae Virginis uterus indicatur, S. Epiphanio interprete. Charta nova & magna vocatur: *Nova*, ob recentem inviolatumque castitatis in Virgine florem. Magna, ob gratiae plenitudinem, ac Matris Dei dignitatem. Magna quippe coram Deo pariter & hominibus Maria Virgo extitit. Quis enim non eam magnam prædicet, quæ illum, qui capi nullo modo potest, ceperrit? Ergo magnum illud volumen est ac recens. Magnum, ob miraculum; recens, quia Virgo fuit. Liber ab æterno in Dei mente conceptus, longo sæculorum tractu elaboratus: *Negotium sæculorum* (ait S. Bernardus.)

Isai. 8. 6.
S. Epiphanius Hæres. 40. num. 31.

Eo in libro Verbum æternum, Dei Filius, ut ab hominibus videri posset, eisque scientiam salutis dare, *Digito Dei vivi*, Spiritus Sancti operatione scriptum est. *Ecce Virgo concipiet & pariet Filium, & vocabitur nomen ejus Emmanuel*. Scriptum est stylo hominis, quia *In similitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo*. Maria Virgo liber est scriptus

Apocal. 5. 1.

S. August.
lib. de san-
cta Virgini
nit. c. 3.
Apocal. 5.
Hom. 3.

scriptus *intus & foris*; quia Verbum
æternum & mente & corpore conce-
pit. Immo felicius mente quam cor-
pore. Nam *Materna propinquitas*
nihil Mariæ profuisset, nisi felicius
Christum corde quam carne gestasset.

Liber clausus perpetuæ virginitatis si-
gillo, quem nemo potuit aperire,
nisi *Leo de tribu Juda, radix Da-*
vid. Liber ex quo Sanctissima Trini-
tas cognoscitur. Unde sic Virginem
Sanctissimam compellat S. Gregorius
Næocesariensis: *Tu in summis spi-*
ritalis Regiæ axibus lucis splendore
coruscas, ubi æternus clarificatus Pa-
ter, cujus nacta es obumbrantem vir-
tutem; adoratur Filius, quem carne
peperisti; laudum canticis celebratur
Spiritus Sanctus, qui Magni Regis
ortum tuo in utero operatus est. Tua
opera, o gratia plena, Trinitas san-
cta & consubstantialis in mundo co-
gnoscitur. Liber est per quem Jesus
Christus innotuit, in quo reconditi
sunt omnes thesauri sapientiæ & scien-

S. Ioanni.
Damat. O-
rat. 1. de B.
Mariæ
Dormit.

tiæ Dei. *Novus liber, in quo ine-*
narrabili modo Deus Verbum citra
omnem manus operam inscriptus est.
Liber est per quem Evangelistæ, Lucas
præsertim & Joannes Mysteria pluri-
ma didicerunt. Liber est præclaris

a Genes. 2.
b Exod. 3.
c Iudic. 6.
d Exod. 25.
& 26. Deu-
teron. 10.
e 3. Reg. 6.
f Isai. 19.1.

figuris ornatus & illuminatus. *a Pa-*
radisus terrestris, b Rubus ardens,
c Vellus Gedeonis, d Arca fœderis,
e Templum Salomonis, f Nubes le-
vis, Sara, Rebecca, Rachel, Deb-
bora, mulier sapiens de Abela, Ju-
dith, Esther, egregiæ Beatæ Virginis
Mariæ figuræ. Hæc spiritalis secundi
Adami Paradisus . . . Animatus
naturæ rubus, quem divini partus
ignis non combussit . . . Vere levis
illa nubes, quæ super Cherubim se-
dentem in corpore suo gestavit. Vellus
mundissimum cœlesti pluvia madens,
ex quo Pastor ovem induit . . . Arca,
non quæ Legem portaverit, sed quæ
Legislatores pepererit.

S. Proclus
Hom. habi-
ta Cōstan-
tinopoli
ante Con-
cil. Ephes.
& Orat. 5.

Liber est per quem Evangelistæ, Lucas
præsertim & Joannes Mysteria pluri-
ma didicerunt. Liber est præclaris

Liber est Beata Virgo, in quo vir-
tutum omnium characteres sunt ex-
pressi, fidei, spei, caritatis, virgini-
tatis, humilitatis, obedientiæ, pa-
tientiae, modestiæ. *Talis fuit Ma-*
ria, ut ejus unius vita omnium sit di-
sciplina. Si igitur auctor non displi-
cet, opus probemus, ut quacumque sibi
ejus exoptat premium, imitetur exem-
plum. Quanta in una Virgine spe-
cies virtutum emicant? Secretum ve-
recundiæ, vexillum fidei, devotionis
obsequium . . . Sic omnia implebat vir-
tutis officia, ut non tam disceret,
quam doceret. Verus Deoque ma-
ximè gratus Beatæ Virginis cultus,
ejus imitatio. Sancta nascitur: Nos
peccatores nati sumus; sed in Christo
renati per Baptismum, *eodem Spiri-*
tu replente fontem, qui replevit &
Virginem, fideles esse debuimus gra-
tiæ, acceptam in Baptismo sanctita-
tem summo studio custodire. Quis
nostrum id fecit? Quis est hic, &
laudabimus eum? Unum nobis supe-
rest pœnitentiæ refugium, ut sancti-
tatem & gratiam amissam recupere-
mus. Pœnitentes igitur confugiamus
ad Christum per Mariam, quam no-
bis Mediatrix apud se potentis-
simam dedit. Mariam veneremur, quia
Sic est voluntas ejus qui totum nos
habere voluit per Mariam. Hæc,
inquam, voluntas ejus est, sed pro
nobis. In omnibus siquidem & per
omnia providens miseris, trepida-
tionem nostram solatur, fidem ex-
citât, spem roborat, diffidentiam
abigit, erigit pusillanimitatem. Ad
Patrem verebaris accedere, solo
auditu territus, ad folia fugiebas:
Jesum tibi dedit Mediatorem. Quid
non apud talem Patrem talis Filius
obtineat? Exaudietur utique pro
reverentia sua; Pater enim diligit
Filius. An verò trepidas & ad ip-
sum? Frater tuus est & caro tua,
tentatus per omnia absque pecca-

S. Ambros.
Lib. 2. de
Virginibus

S. Leo Mi

S. Bernard.

to, ut

Luc. 1.

„ to, ut misericors fieret. Hunc ti-
 „ bi fratrem Maria dedit. Sed for-
 „ sitan & in ipso Majestatem vereae-
 „ re divinam, quod licet factus sit
 „ homo, manserit tamen Deus. Ad-
 „ vocatum habere vis & ad ipsum?
 „ Ad Mariam recurre. Pura siquidem
 „ humanitas in Maria, non modò pu-
 „ ra ab omni contaminatione, sed &
 „ pura singularitate naturæ. Nec du-
 „ bius dixerim, exaudietur & ipsa pro
 „ reverentia sua. Exaudiet utique
 „ Matrem Filius, & exaudiet Filium
 „ Pater. Hæc peccatorum scala, hæc
 „ mea maxima fiducia est, hæc tota
 „ ratio spei meæ. *Invenisti*, ait Ange-
 „ lus, *gratiam apud Deum*. Semper in-
 „ veniet gratiam, & sola est gratia qua
 „ egemus, sola gratia qua salvamur.
 „ Quid nos alia concupiscimus? Quæ-
 „ ramus gratiam, & per Mariam
 „ quæramus, quia quod quærit in-
 „ venit, & frustrari non potest.

IN EODEM FESTO.

*Quæ est ista, quæ progreditur quasi
 aurora consurgens, pulchra ut lu-
 na, electa, ut sol, terribilis ut castro-
 rum acies ordinata?* Cantic. vj. 7.

IN tenebris, quas peccatum inve-
 xerat, sedebat humanum genus,
 ante ortum Christi Solis justitiæ.
 Quale igitur gaudium hominibus esse
 poterat? Verum cum advenit pleni-
 tudo temporis quo Deus Filium suum
 ad illuminationem & redemptionem
 hominum missurus erat, Mariam
 Virginem præmisit velut auroram So-
 li. Hinc ejus ortus gaudium univer-
 so mundo nuntiavit, ut gratulabunda
 canit Ecclesia. Progreditur ex Annæ
 matris utero, cujus nomen gratiam
 significat in mundum tenebris igno-
 rantiae & peccati circumfusum. Pro-
 greditur ex Regia & Sacerdotali stir-
 pe, sanctitate & gratia illustrior quam

nobilitate. Progreditur de terra nihil
 terrenæ habens corruptelæ, nihil de
 contagione peccati. *Quæ est ista quæ
 progreditur?* Non est illi similis nata
 in mundo inter mulieres. Progre-
 ditur ut *Aurora consurgens*, veri So-
 lis ortum prænuntiat. Ab ea initium
 ducit dies salutis, dies propitiatio-
 nis, *Dies quem fecit Dominus*. Sol
 justitiæ de Maria processurus, ortum
 suum matutina quadam irradiatione
 præveniens, in eam lucis suæ radios
 copiosè transfudit, quibus potestates
 tenebrarum, quas Eva induxerat, in
 fugam convertit, & desideratum cun-
 ctis gentibus Solem mundo invexit.
*Quæ est ista quæ progreditur quasi au-
 rora consurgens?* Aurora vocata est
 quasi roris hora; Mariæ Virginis na-
 tivitas brevi Dei Filium roris instar è
 cælo descensurum prænuntiat. *Rorate* Isai. 45. 8.
cæli desuper, & nubes pluant justum.

Maria Virgo jam à sua nativitate
pulchra ut Luna. Cæteris post So-
 lem fulgentior sideribus, & transfuso
 in se solari lumine noctem nostram
 illuminans. Qui enim vias ejus con-
 sectatus fuerit, non ambulabit in te-
 nebris; sed lumen vitæ inveniet. Imò
 Luna pulchrior Maria: Nam in Lu-
 na maculæ sunt, nullæ in Sanctissima
 Virgine. *Tota pulchra es, & macu-
 la non est in te*. Luna crescit, de-
 crescit, deficit. In Maria nulla est
 vicissitudinis obumbratio. Crescit qui-
 dem gratia & meritis; sed tamen ple-
 na est & perfecta, nusquam obscura-
 tur aut deficit. *Et sicut Luna per-
 fecta in æternum.*

S. Bernard.
 in Ser. Pa-
 negyrico
 B. Virgi-
 nis.

Cant. 4. 7.

Psal. 89. 48.

Maria Virgo in sua nativitate *ele-
 cta ut sol*, quia Soli justitiæ per gra-
 tiarum & donorum copiam adeo simi-
 lis, ut quasi sol alter videatur. Chri-
 stus scilicet Dei Virginisque Filius *ele-
 ctus est ex millibus virorum*: Maria
electa ex millibus fœminarum. Ille
 electus ex omnibus quæ sunt: Il-
 la electa ex omnibus quæ per illum
 sunt.

S. Epiphanius.
Orat. de
laudibus
Virginis.

sunt. Sol à Deo conditus & luce prius in aere diffusa ornatus est ut mundum illuminaret universum: Maria luce ac splendore gratiae & virtutum in cæteris Sanctis promicantium à Deo donata est, ut omnes Christianos illuminet. *Mariae beatum nomen interpreteris illustratam, utpote quae illustrata sit à Filio Dei, & cunctos usque ad terminos terrae credentes Trinitati illuminaverit.*

Lib. 3. c. 33.

Maria denique Principibus tenebrarum terribilis ut castrorum acies ordinata. Quemadmodum per feminam genus humanum suae tyrannidi subiecit & captivum fecit diabolus: ita per feminam generis humani hostem vicit Deus, quatenus Filium Dei peperit, qui dissolvit opera diaboli, & Principatus ac Potestates exspoliavit, palam triumphans in semetipso. Ipsa contrivit caput antiqui serpentis, secundum Dei verbum: *Ipsa conteret caput tuum:* Hinc S. Irenaeus: *Sicut Eva, inquit, inobediens & sibi & universo generi humano causa facta est mortis: sic Maria Virgo, obediens & sibi & universo generi humano causa facta est salutis. Quod alligavit virgo Eva per incredulitatem, hoc Virgo Maria solvit per fidem.* Turris est David, ex qua mille clypei pendent, omnis armatura fortium. Illustres Mariae Virginis figurae fuerunt Debhora Prophetissa, *Mater in Israel*, quae Sisaram Principem exercitus Jabin, & omnes ejus copias debellavit; & Jael *benedicta inter mulieres*, quae clavo tempora ejus validè perforans illum ante pedes suos prostravit, extinxit. *Nova bella elegit Dominus, & portas hostium ipse subvertit.* Insignis etiam Mariae figura fuit Judith, cujus manu Deus percussit Holofernem Ducem exercitus Assyriorum. Diabolum percussit ac vicit Maria Virgo, omnis peccati expers, pura semper &

Cant. 4. 4.

Judicium
c. 4. & 5.

Judith. 13.

sancta, quae jure optimo dicere possit: *Non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari, sed sine pollutione peccati revocavit me vobis, gaudentem in victoria sua, in evasione mea, & liberatione vestra.* Gratulemur igitur nascenti Virgini, Deumque in illa laudemus, dicentes: *Benedixit te Dominus in virtute sua, quia per te ad nihilum redegit inimicos nostros...* *Benedicta es tu à Domino Deo excelso, pra omnibus mulieribus super terram. Benedictus Dominus, qui te direxit in vulnera capitis Principis inimicorum nostrorum: Quia hodie nomen tuum ita magnificavit, ut non recedat laus tua de ore hominum...* *Benedicta tu à Deo tuo in omni tabernaculo Jacob, quoniam in omni gente, quae audierit nomen tuum, magnificabitur super te Deus Israel.* Quoties à dæmone impugnamur, Mariae Virginis patrocinium imploremus... Sancta Maria stella maris, in periculis & tentationibus respicienda & invocanda. (Libro 1. Cap. 2. Art. 4. §. 7.) Ut impetremus orationis ejus suffragium, non deseramus conversationis exemplum. (Ibidem.)

IN FESTO S. FRANCISCI Assisi Confessoris.

Sapientiam loquimur inter perfectos, sapientiam verò non hujus saeculi, neque Principum hujus saeculi, sed sapientiam Dei in Mysterio, quae est abscondita. I. Cor. ij. 6.

Quemadmodum Spiritus Dei & spiritus saeculi contrarii sunt, ita sapientia mundi sive sapientia carnis inimica est Deo, Legi enim Dei non est subiecta; nec enim potest. Quamobrem qui secundum Deum sapientes sunt, secundum mundum, id est, iudicio hominum qui diligunt

diligunt mundum, stulti sunt: contra verò qui secundum opinionem mundi stulti propterea censentur quòd legibus moribusque illius non se conforment, sed secundum Evangelium vitam suam instituant, apud Deum

1. Cor. 3. sapientes habentur. Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat ut sit sapiens. Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud Deum. Scriptum est enim. Com-

Job. 3.prehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientium, quoniam vane sunt. Secundum Deum porro sapiens est, qui Dei lumine illustratus, & Spiritu ejus plenus, ab eo agitur & motum ejus sequitur, de rebus senti-

Psalm. 95. tiens ut Christus Jesus, & verè cum Apostolo dicens: Nos autem sensum Christi habemus. Spiritualis sit necesse, qui de rebus spiritualibus rectè judicet; in Deum transformatus, qui de rebus divinis ferat judicium. Ani-

1. Cor. 2. 10. malis homo non percipit quæ sunt Spiritus Dei: stultitia enim est illi, & non potest intelligere, quia spiritualiter examinatur; spiritualis autem judicat omnia. Judiciorum nostrorum regula debet esse nobilior objectis de quibus judicamus. Itaque si rationalis

1. Cor. 10. 14. 1. 15. vita secundum seipsam judicat, nulla jam est natura præstantior. Secundum legem immutabilem quæ Deus est, secundum æternam veritatem de rebus inferioribus est judicandum. Ideo Spiritualis homo omnia judicat, quia super omnia est, quando cum Deo est. Cum illo autem est, quando purissimè intelligit, & tota caritate quod intelligit diligit. Ita etiam quantum potest Lex ipsa etiam ipse fit, secundum quam judicat omnia, & de qua judicare nullus potest. Sublime illud S. Augustini principium quod veri Sapientis characterem explicat, Seraphici Patriarchæ S. Francisci characterem una describit, cui

S. August. Lib. de vera Religione, c. 30 & 31.

Spiritus Dei revelavit quæ abscondit sapientibus & prudentibus sæculi, & quem charitas super res omnes terrenas evehens, in ipsam (si ita loqui fas est) æternam Dei legem mutavit.

Quantum potest lex ipsa & ipse fit, secundum quam judicat omnia. Ideo sapientiam, quàm à Christo didicit, loquitur inter perfectos, sapientiam verò non hujus sæculi, neque Principum hujus sæculi, sed sapientiam Dei, in mysterio Incarnationis & crucis Christi absconditam. Sapientes hujus sæculi judicant illos verè divites esse, qui cæteris abundantius bona possident, quæ fortunæ vocantur. Illos magnos esse, gloriosos & illustres judicant, qui ad majores honores & dignitates sunt provecti. Illos felices judicant, qui voluptatibus, quas honestas & legitimas vocant, perfruuntur. Verùm S. Franciscus vanas esse sapientiam sæculi cogitationes ostendit, siquidem exemplis suis docet. 1. Veras divitias in paupertate Christi inveniri. 2. Veram gloriam, solidamque celsitudinem inveniri in humiliationibus & opprobriis Christi. 3. Veram voluptatem inveniri in passionibus, cruce, & vulneribus Christi.

I. Affatim dives est, qui cum Christo pauper est, (inquit S. Hieronymus) Deum siquidem possidet, quem illi nemo potest eripere. Hæc S. Francisci laus, cujus sapientia cælestis elucescit in electione & amore paupertatis præ bonis temporalibus quæ sapientes mundi ardore tanto concupiscunt, & tantis curis conservant. Opere & exemplo suo comprobabat sanctus Franciscus, quod præclare dixit S. Augustinus: Amor sapientie purgat à sordibus avaritie. Proprius character caritatis, est imminutio vel destructio cupiditatis. Quantum regnum cupiditatis minuitur, tantum regnum caritatis augetur. Sapientia

Epist. 1.

S. August. Lib. 7. de Civit. Dei cap. 12.

Idem. Epist. 140. Omnimoda caritas, c.

est ca-

est charitas Dei, secundum S. Augustinum. Charitas non querit quae sua sunt. Qui ergo à bonorum temporalium cupiditate alienus est, perfectam caritatem habet, adeoque ad summum pervenit sapientiae gradum. Ea est S. Francisci gloria. Terrenas opes quasi lutum despexit, ut Christum lucrifaceret, considerans quod
Ipse Dominus in nullis divitiis invenitur, pauperes semper justificat, divites perdamnat. Propterea paupertati ab incunabulis destinatur. Singulari divinae providentiae dispositione in praeseptio nascitur, ut Christus. Paupertatem amavit à juventute sua, & quaesivit eam sibi sponsam assumere, & amator factus est formae illius. Amor paupertatis ipsum pauperem fecit. Paternorum bonorum pie prodigus, paratus est ad relinquendum parentes ut sponsae dilectae, scilicet paupertati, adhæreat. Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhærebit uxori suae. Molestissime fert Francisci pater quod amicos sibi faciat de mammona iniquitatis; quod pecunias deponat in manibus pauperum, quæ sunt ærarium Christi, ut ex iis Deo foeneretur, centuplum accepturus. Exhereditat sanctum juvenem, cogitque ut coram Episcopo bonis cedat paternis. Naturæ cupiditatis, terrenæ sapientiae voces Franciscus non audit, sed divinae Sapientiae ipsum interiùs vocantis, & dicentis. Omnis qui reliquerit domum, aut patrem aut matrem, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit... Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus... Omnis ex vobis qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus... Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: Tu autem vade & annuntia regnum Dei... Honorandus est pater, sed

1. Cor. 13. 4.
 Te. cull.
 Matt. 23. 29.
 Matth. 10. 37.
 Luc. 14. 33.
 Luc. 9. 60.
 S. August

obediendum est Deo: Amandus est generator, sed preponendus est Creator... Ego ad Evangelium te voco, ad aliud opus mihi necessarius es... Per calcatum perge patrem, siccis oculis ad vexillum crucis evola. Solum pietatis genus est hac in re esse crudelem. Cogit ipsum pater ad cedendum hereditate coram Episcopo: Non reluctatur Franciscus, rejectis etiam vestibibus, omnia concedit patri, ut sanctam paupertatem in facie Ecclesiae sponsam ducat. Unde sufficiamus ad enarrandam felicitatem ejus matrimonii, quod Ecclesia conciliat, & confirmat oblatio, & obsignat benedictio, Angeli renunciant, Pater (coelestis) ratio habet? Matrimonium æqualitatem inter contrahentes postulat. Amor æquales invenit, aut facit. Franciscus ut dilectæ paupertati tanquam sponsae jungatur, fieri vult æquè pauper ac ipsa paupertas. Nullum aliud patrimonium desiderat quàm Christi paupertatem, cum S. Ambrosio dicens: Meum ergo paupertas illius patrimonium est: Et cum Jeremia in persona Christi: Reliqui domum meam, dimisi hereditatem meam. Elias igneo curru raptus sensim ferebatur, donec pallium Elisæo discipulo dimisit: Statim verò atque terreno hoc impedimento exoneratus est, subito ab ejus oculis evanuit. Elias ad cælorum regna festinans, ire non potest cum pallio, sed mundi in mundo vestimenta dimisit. S. Franciscus, Elias ille novæ Legis, ad perfectionis viam vocatur, imò rapitur ardoribus divinae charitatis. Verùm considerans terrena bona suæ elevationis impedimenta esse, illis solemniter renunciat, ipsasque vestes patri dimittit: Franciscus ad cælorum regna festinans ire non potest cum pallio, sed mundi in mundo vestimenta dimisit. Hunc omnibus mundi rebus exuit charitas,

Serm. 100.
 alias 7. De
 Verbis
 Domin.

S. Hieron.
 Epist. 1.

Tertull.
 lib. 2. Ad
 Uxor. cult.

Jerem. 11. 7.

S. Hieron.
 Epist. 2.

charitas, ut solum Christum sit indutus, ut sit solo Deo dives. *Deus meus, & omnia.* Non ait, ut Apostoli: *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* Nullam aliam vult mercedem præter Deum suum. *Quid enim mihi est in cælo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Hic est amor castus & purus.

Psal. 72, 25.

S. August. in Psal. 72.

Factum est cor castum. Gratis jam amatur Deus. Non ab illo petitur aliud premium ... Quid ergo? Nullum premium Dei? Nullum præter ipsum. Premium Dei, ipse Deus est. Hoc amat, hoc diligit, si aliud dilexerit, non erit castus amor. Cum paupertate societatem ita individuat inquit Franciscus, ut una cum ipsa paupertate res factus esse videatur, sicut sponsus & sponsa sunt una secundum jus persona. Hinc Angeli ipsi Senas eunti occurrentes, his verbis illum salutarunt: *Bene veniat Domina paupertas.* De S. Francisco idem dixerim, quod de S. Basilio Gregorius Nazianzenus: *Divitie illi erant nihil habere, & Crux cum qua sola ipsius vita versabatur.* Nihil habens, omnia habet, quia Deo plenus est, & Christo similis, qui *Intus dives, foris pauper; latens Deus in divitiis, apparens homo in paupertate.*

Orat. 28.

S. August.

S. August. lib. contr. Academ. cap. 8.

II. *Sapiens eo beatus, cum ab omnibus involucribus corporis mentem, quantum potest, evolvit, & seipsum in semetipsum colligit, & in se atque in Deum semper tranquillus intendit* (ait S. Augustinus.) Hoc principium probat perfectam humilitatem veræ sapientiæ semper esse comitem. Siquidem ex Dei & sui ipsius cognitione oritur humilitas. Hanc exemplo suo docet sanctus Franciscus: *Cara ipsius virtus est. Humiliavit semetipsum.* Christus Jesus sacrificium gloriæ suæ obtulit Patri per humilitatem, quam ab Incarnatione sua usque ad crucem

Institut. Concion. Pars III.

docuit: Vitæ suæ sacrificium obtulit per mortem, quem in cruce subiit. Sed hoc inter utrumque sacrificium discrimen est, quod auctor ipse non fuit mortis suæ, tametsi liberrimè, & proposito gaudio eam passus sit; non enim occidit se ipsum: sed auctor fuit humiliationum suarum. *Humiliavit semetipsum.* Salvatorem nostrum imitatur Franciscus: Non solum contemptum patitur & contumelias, sed amat, quærit, & sibi procurat. Non vult agnosci ut sanctus, ut poenitentiae & mortificationis exemplar, sed seipsum peccatorem miserimum, & omnium peccatorum maximum profitetur, ad patibularem locum congregato populo se trahi iubens, & fune de collo pendente se publicè accusans quasi voluptarium hominem & nimiam carnis suæ curam gerentem, quod febris quartana vexatus & extenuatus, aliquid de consuetæ abstinentiæ & jejuniorum austeritate remisisset. *Adultus non gestit agnosci, sed contumeliosus insuper sibi est.* Quod de Christo dixit Tertulianus, de Francisco Christi imitatore dicere liceat. Summam Ordinis sui Præfecturam administrare compulsus à Summo Pontifice, auctoritate sua utitur ut subditos suos cogat sibi imperare ut inferiori, ut Novitio. Filium Dei imitatur, qui Joseph & Mariæ subdi voluit, ut humilitatis & obedientiæ exemplum nobis præberet. *Et erat subditus illis.* Pusillanimitati & infirmitati illa humilitatis Francisci portenta potius quàm exempla qui tribuerint, impii sunt. *Non utique infirmitatis, sed pietatis ista subiectio est.* Sacerdotio se indignum existimat, in Diaconorum ordine toto vitæ decursu manet, ad quem nec se promoveri consensisset, nisi ad prædicandum Evangelium sacra illa ordinatione fuisset opus. Quia humilitas illum ad mortem usque victimam fecit,

Tertull. lib. de Patientia.

S. Ambros. in Luc.

B b ideo

ideo ad Sacerdotii dignitatem promoveri non patitur. Unum offerre vult Domino *sacrificium humilitatis & laudis, in ara cordis, igne fervida charitatis*. Humilitas ab ejus animo ad nomen ipsum & habitum diffunditur. Minor omnibus, & discipulos suos Fratres Minores vult appellari. Humilitatem prædicat, superbiam damnat ejus habitus. *Et si eloquium conticescat, ipse habitus sonat. Sic denique auditur, dum videtur: De occursum suo vitia suffundit.*

Tertull.
lib. de Pal-
lio.

Ezech. 28.
12.

III. Felicitatem suam in Christi cruce ac vulneribus collocat S. Franciscus, cum Apostolo dicens: *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus.... Ego stigmata Domini Jesu in corpore meo porto*. Sacrorum impressione stigmatum fit imago Christi Jesu crucifixi, sicut primus Angelus erat imago Creatoris. *Tu signaculum similitudinis, perfectus decore, plenus sapientia, in deliciis paradisi Dei fuisti*. Franciscus, inquam, Christi crucifixi spirans imago est: *Tu signaculum similitudinis*. Pulchritudinem hominis Dei in roseo passionis ejus colore positam participat; *Perfectus decore*: Sapientiæ ejus luminibus coruscet: *Plenus sapientia*. Passionis ejus sensum, & vulnerum dolores pro deliciis habet: *In deliciis paradisi Dei fuisti*. Ejus anima virtutibus omnibus, velut lapidibus pretiosis ornata est: *Omnis lapis pretiosus operimentum tuum*. Caritas ejus ut aurum purissimum præ cæteris splendescit: *Aurum opus decoris tui*. Vulnera Christi Francisco præparata sunt ut amoris ipsius præmium: *Foramina tua præparata in die conditionis tue*. Cherubim denique in cruce extensus est in monte sancto, & ad Fidelium protectionem paratus: *Tu Cherub extensus & protegens in monte sancto Dei*. Patitur in corpore suo, quod defuit passioni Christi, Ferro

lanceæ confossum & apertum est Christi crucifixi latus, sed dolorem vulneris illius non pertulit, cum jam mortuus esset. Dolorem simul cum vulnere per biennium passus est Franciscus, ut verè dicere possit: *Gaudeo in passionibus, & adimpleo quæ defuncti passionum Christi in carne mea.* Non clavis, non malleis, non lancea, non tortoribus, non ulla vi externa opus est ut Christi vulnera corpori Francisci imprimantur, sed solo caritatis igne sicut solo igne opus est ut cera liquefiat, & sigilli characteres recipiat. *Factum est cor meum tanquam cera liquefscens.* In meditatione ferventi passionis Christi divinitus ille exardescit ignis. De beata Virgine Christo crucifixo compatiens ait S. Bonaventura; *Aspicio, o Domina, cor tuum, & id non est cor; sed myrrham, absynthium, & fel video. Quæro matrem, & invenio sputa, flagella, vulnera, quia tota conversa es in ista*. De Seraphico Patriarcha dicamus: Quæro Franciscum, & intueor crucifixum & vulnera, quia per caritatem perfectissimam totus conversus est in ista. De illo dicamus, quod de Gnostico suo, id est, perfecto & sapiente Christiano S. Clemens Alexandrinus ait: *Cum Domino cohabitans, eoque familiariter utens, in Spiritu permanet... Mundus corde, mundus carne, sanctificatus sermone... Is crucem Domini circumferens, Domini sequitur vestigia, tanquam Deus, effectus sanctus sanctorum*. Ex una parte Christum crucifixum, ex altera parte S. Franciscum Christi crucifixi stigmatibus insignitum, intuentibus falli proclive esset, unumque pro altero accipere, adeo similes sunt, nisi Francisci humilitas adorare fortè volentes eisdem verbis prohiberet, quibus olim S. Joannem Angelus: *Vide ne feceris, con-*

Coloss. 1.
14

Psalm. 121.

Lib. 2. Ser. 5.
P. 296.

Apoc. 22. 3.

Sapientiam inter perfectos docuit
S. Fran-

S. Franciscus: Illum non solum audire & admirari debemus docentem, sed ejus exempla imitari. Christiani omnes rebus temporalibus in præparatione animi renuntiare debent, pauperes esse spiritu, quærere primum regnum Dei & justitiam ejus, non inhærere temporalibus bonis, illis uti secundum Deum, ut instrumentis bonorum operum, non frui; apum instar mellis supervolitantium, ne hærentes nectantur, terrenis rebus supervolitare; æquo animo ferre bonorum temporalium jacturam, potius quàm à caritate Christi excidant. Humiles esse debemus, ut Sanctus Franciscus, non solum humilitate cognitionis, sed affectionis; non solum humilitatem ore tenus profiteri, sed humiliatones, contemptum, contumelias æquo, immò & læto animo pati; nos ipsos abnegare, Christum sequi, crucem nostram ferendo. Aliter enim

Tertull.

salvi esse non possumus. *Quod crux fuit Christo, hoc est Baptisma Christiano.* Per Baptismum complantati sumus similitudini mortis Christi, consepulti Christo in Baptismo: Per Baptismum contraximus obligationem patiendi, sicut Christus in cruce passus est: Et sicut vita ejus in cruce erat vita patiens, & vita moriens, sic rota vita Christiani debet esse vita pœnitens, vita patiens, vita mortificata, vita ejus cui mundus Crucifixus sit, & ille mundo.

IN FESTO OMNIUM Sanctorum.

Vos estis cives Sanctorum & domestici Dei. Ephes. ij. 19.

UNa est Sanctorum in cœlis cum Christo regnantium, in Purgatorio patientium, & in terris militantium civitas: Jerusalem quæ edificatur ut civitas, cujus parti-

Psal. 121 3.

cipatio ejus in idipsum. Civitas sancta, Jerusalem nova, sedes Religionis æternæ, cujus templum sinus Patris, Sacerdos & victima Filius Dei omnium membrorum suorum unione perfectus, ignis æternum illud holocaustum consummans & consecrans, Spiritus Sanctus. Civitas hæc *aurum mundum simile vitro mundo; & fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata.* Dominus Deus omnipotens templum illius est. Et civitas non eget sole neque luna, ut luceant in ea, nam claritas Dei illuminavit eam, & lucerna ejus est Agnus. Sol civitatis cœlestis Deus ipse, quem Sancti videbunt ut in se est, similes ei effecti. *Cum apparuerit, similes ei erimus,* 1. Ioan. 3. 2. *quia videbimus eum sicuti est.* Visio humanitatis sanctissimæ Christi solis justitiæ, in quo inhabitat omnis plenitudo divinitatis, sanctos æternum lætificabit. Hæc lucerna est adoranda, in qua lucet increata lumen Veritatis, qua Sancti illuminantur, pascuntur, & vident thesauros omnes sapientiæ & scientiæ Dei absconditos in Christo Jesu. Cœlestis illa civitas, æternum est Tabernaculum Dei cum hominibus, & habitabit cum eis. Et ipsi populus ejus erunt: Et ipse Deus cum eis erit eorum Deus. Quod bonum iis deesse potest, in quibus Deus habitabit ea familiaritate qua pater convivit filiis; ea sapientia, potentia, bonitate, quæ Rex optimus subditos regit; ea majestate, liberalitate, magnificentia, qua Deus qui se creaturæ suæ totum quantus est communicat, eamque in divina sua unitate consummat. In hac civitate nullum erit quod timeatur malum. *Absterget Deus omnem lacrymam ab oculis eorum; & mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt.* Nullæ veteris

1. Ioan. 3. 2.

Apo. 21.

Apo. 21.

Adami reliquiae in Sanctis supersunt, in adoptionem perfectam filiorum Dei quoad animam immutatis, & secundum corpus in beata resurrectione immutandis. *Et dixit qui sedebat in throno: Ecce nova facio omnia.* Nul-
 lum bonum Sanctis in coelesti illa ci-
 vitate deerit: *Ego sitienti dabo de fonte aquae vitae, gratis.* Inebriabun-
 tur ab ubertate domus Dei, & tor-
 rente voluptatis suae potabit eos, quo-
 niam apud illum est fons vitae, & in lumine ejus videbunt lumen. Om-
 ne bonum possidebunt, qui Deo fru-
 entur. *Qui vicerit, possidebit hac, & ero illi Deus, & ille erit mihi fi-
 lius.* Nec exprimi, neque cogitatio-
 ne comprehendere potest Sanctorum fe-
 licitas, ex Dei visione, amore, frui-
 tione, gaudio, adoratione, ac laude
 sempiterna. *Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quae preparavit Deus iis qui diligunt illum.* Ut filii Dei erunt, cujus Regni non erit finis, cum illo
 Regnabunt in saecula saeculorum.

II. Siquidem Sanctorum cives su-
 mus, vocati in partem sortis Sancto-
 rum, & à sancta civitate Sion, in qua videtur Deus, peregrinamur in hac vita & exules sumus, eam desiderare debemus, ad eam suspirare, ad eam continuò tendere, omnia studia ope-
 raque nostra ad eam referre, tempo-
 ralibus rebus non inhærere; beato-
 rum actiones in hac vita praecupa-
 re debemus, Deum semper praesentem fide intuendo, laudando, amando.
 (Lib. I. Th. Dogm. & Mor. Quest. 2. Art. 13. §. 9. n. 3. 4. 5. & 6.)

III. Ut ad sanctam illam civita-
 tem, ad gloriam Sanctorum aliquan-
 do perveniamus, media eligenda sunt quae Christus praescripsit, via sequenda est quam monstravit. Amplectenda est cordis paupertas & humilitas, temporalibus opibus & honoribus af-
 fectu saltem renunciandum est. Ne-

mo Regnum caelorum possidebit, nisi hoc saltem modo pauper fuerit. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Sint divites Christiani: *Si Christiani sunt, pauperes sunt.* In comparatione divitiarum coelestium, quas sperant, omne aurum arenam putant; non extolluntur, liberaliter tribuunt pauperibus, student divites fieri operibus bonis ut apprehendant veram vitam. Exer-
 cenda est mansuetudo, ira cohiben-
 da, omnis odii amaritudo ejicien-
 da ex corde, affabilitas & humani-
 tas erga omnes exercenda, infirmo-
 rum defectus tolerandi, nulli malum pro malo reddendum, non convi-
 tium pro convitio; sed benedictio pro maledicto, pro injuria benefi-
 cium, ut vincamus in bono malum. *Terra viventium, in qua speramus bona Domini videre & videndo pos-
 siedere, nemo haeres erit, nisi qui Christianam mansuetudinem in hoc mundo exercuerit.* *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Mor-
 talis haec vita in luctu & tristitia secundum Deum agenda est, in poe-
 nitentia, in lacrymis pro peccatis nostris & aliorum, in fastidio gau-
 diorum mundi, & voluptatum sae-
 culi. Solatium enim aeternum nemo recipiet, nemo in gaudium Domi-
 ni intrabit, qui cum mundo gavisus fuerit, *Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur;* Luctus temporalis est, momentaneus est: gaudium aeternum erit. *Et gaudium vestrum nemo tol-
 let à vobis.*

Esurire & sitire justitiam oportet, ut satiatur Anima nostra, quam non implebit quicquid Deo minus est: Justitiae opera studio & ardore ve-
 hementi exercere: Majorem semper justitiam desiderare, seu incremen-
 tum caritatis in nobis; ut *Qui ju-
 stus est, justificetur adhuc.* Qua fa-
 me & siti languens Isaias ita Deum
 com.

Psal. 35. 9.

Apoc. 21. 7.

1. Cor. 13. 9.

Apoc. 22. 5.

1. Coloss. 1.

Matth. 5.

S. August.
in Psal. 68.

Psal. 26. 15

Apoc. ult.

Psalm. 16. 10. compellat: *Anima mea desideravit te in nocte: sed & spiritu meo in precordiis meis de mane vigilabo ad te.* Qui sic esuriunt & sitiunt; vel etiam qui famem & sitim, aliaque incommoda propter Deum patiuntur, edent de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei, & bibent de fonte vitæ: Eorum desiderium bonis replebitur, satiabuntur cum apparuerit gloria Domini, *Satiabor cum apparuerit gloria tua.* Qui verò bonis temporalibus, deliciis & voluptatibus sæculi saturantur, justitiæ & mandatorum Dei immemores, æternum esurient. *Beati qui esuriunt & sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur.* Misericordias Domini illi soli æternum cantabunt, qui misericordes fuerint, miseriis & calamitatibus proximi compatiendo, subveniendo fratrum necessitatibus cum spiritualibus, tum corporalibus; elemosynas erogando, & injurias condonando. *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Et quis salvaretur, sine Dei misericordia? *Vae enim etiam laudabili hominum vitæ, si remota misericordia discutias eam, Domine.* Novæ Jerusalem cives esse non possumus, nisi cor mundum à peccatis, & rerum terrenarum affectione inordinata habuerimus. *Non intrabit in eam aliquod coinquinatum Quis ascendet in montem Domini, aut quis stabit in loco sancto ejus? Innocens manibus, & mundo corde.* Nulla opera Deum promerentur, nisi ex mundi cordis radice oriantur. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Vitam æternam non possidebunt in superna Jerusalem, nisi hæredes Dei & cohæredes Christi. Nulli hæredes, nisi filii. Nemo filius Dei, nisi pacificus. Illi verò sunt pacifici, qui omnes animi sui motus componentes & subjicientes

Psalm. 16. 23. rationi sunt regnum Dei; qui cum omnibus hominibus, si fieri potest, pacem habent & foveant, nemini dantes ullam offensionem, qui dissensiones, odia, contentiones, lites extinguere student pro viribus; qui homines peccatores verbis & exemplis urgent ut Deo reconcilientur. *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur.* Patientiæ denique in tribulationibus præmium est Regnum cælorum. Ad illud per crucem pervenitur: Ad illud nos perducunt persecutiones propter justitiam nobis illatæ, si illas patienti & hilari animo propter Christum toleremus, ad vitam etiam nostram devovendam parati, ne ab ejus caritate separemur. *Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam, quoniam ipsorum est Regnum cælorum.* (Vide Lib. 1. Theolog. Dogm. & Moral. Quæst. 2. Art. 13. §. 9. n. 1. & 2.)

S. August. in Confes. IV. Qui civitatis alicujus municipes esse volunt, colere debent ac revereri cives nobiliores, honoratiores, & gratiores Principi; potentiorum benevolentiam ac patrocinium sibi conciliare; sapientum proborumque mores imitari. Si igitur Sanctorum cives esse velimus, debemus illos colere ac venerari ob excellentiam; invocare ob potentiam & gratiam qua valent apud Deum; & caritatem qua erga nos afficiuntur: Imitari denique eorum sanctimoniam ac virtutes. (De cultu religioso Sanctorum vide sis Lib. 4. Theolog. Dogmat. & Moral, Capit. 3. Artic. 2.) Sancti caritate, non servitute colendi. (Ibidem.) Sanctorum memoriam triplici ratione colimus. (Ibidem.) Sanctorum invocatio pia atque utilis, (Artic. 4. ejusdem Capituli) Sancti cum Christo regnantes pro nobis orant, *De sua sorte securi, de nostra salute solliciti.* (Ibidem) Sanctorum invocatio Christi mediatoris

Institut. Concion. Pars III.

Rom. 12. 17. digni.

S. Cyprian. Lib. de Mortal.

dignitatem & gloriam non imminuit (*Ibidem.*) Debemus Sanctos imitari; hic præcipuus eorum cultus, Deoque maximè gratus; sic præsertim Deum in sanctis ejus laudamus, cum *intuentes exitum conversationis eorum, imitamur fidem, caritatem, humilitatem, castitatem, patientiam, mortificationem.* Sancti nostris festivitibus non egent, quia in cœlis cum Angelis gaudent: Congaudent autem nobis, si eos imitemur, nam *Honorare, & non imitari, nihil est aliud quàm mendaciter adulari.* Ad hoc istæ festivitates in Ecclesia constitutæ sunt, ut per eas congregatio membrorum Christi admoneatur imitari Sanctos ejus. Hæc est omnino festivitatis hujus utilitas, alia non est. Si enim nobis proponatur imitandus Deus, respondet humana fragilitas, multùm esse ad se imitari eum, cui non potest comparari. Si deinde ipsius Domini nostri Jesu Christi ad imitationem nobis proponatur exemplum, qui propterea cùm Deus esset, mortali carne vestitus est, ut hominibus mortalem carnem gerentibus insinquaret præceptum & demonstraret exemplum: de quo etiam scriptum est, *Christus pro nobis passus est, relinquens nobis exemplum, ut sequamur vestigia ejus:* tamen & hîc adhuc respondet humana fragilitas, Quid simile ego & Christus? Ad tollendas igitur omnes excusationes infidelis infirmitatis, Sanctorum exempla nobis proposita sunt. Quis est, quem pudeat dicere, Impar sum Deo? Planè impar. Impar sum Christo? Etiam mortali Christo impar. Petrus hoc erat quod tu, Paulus hoc erat quod tu, Apostoli & Prophetæ hoc erant quod tu. Si piger imitari Dominum, imitare conseruum. *Præcessit agmen servorum, sublata est excusatio pigrorum.* Postremò adhuc dicit, Impar sum Petro,

impar sum Paulo. Impar es rusticitati? *Coronatur rusticitas, non excusatur vanitas.* Postremò impar es pueris, impar es puellis?

V. *Vos estis cives Sanctorum, & domestici Dei.* Inter cives societas, amor, communio esse debet. Inter Sanctos in cœlis regnantes, & justos in terris militantes suavissima societas, mutuus amor, sacrum commercium, & communio bonorum intercedit, De communione Sanctorum lege *Lib. 1. Theolog. Dogmat. & Moral. Quest. 2. Art. 10. §. 11.*

IN COMMEMORATIONE Fidelium Defunctorum.

Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. ij. Macab. 12.

Fidelium omnium Defunctorum commemorationem instituit Sancta Mater Ecclesia, 1. Ad fidem nostram de Purgatorio confirmandam; 2. Ad caritatem nostram erga Animas Purgatorii pœnis cruciatas accendendam, 3. Ad vigilantiam nostram excitandam, ut peccata, etiam venialia, summo studio vitemus, & divinæ justitiæ in hac vita satisfaciamus, ut à pœnis Purgatorii liberemur, vel ut non ita diu in Purgatorio detineamur.

I. Necessaria est satisfactio pœnitentibus ad Deum placandum, & pœnam temporariam redimendam, cujus debitum post remissionem culpæ sæpe manet. (*Lib. 2. Theolog. Dogmat. & Moral. Tract. de Sacram. Pœnitent. Cap. 6. Artic. 2.*) Pœna temporalis peccato veniali debita, vel hîc, vel in Purgatorio luenda. (*Lib. 3. De Peccatis, Cap. 3. num. 5.*) Quæ Purgatorii pœnæ? (*Ibidem.*) Eucharistiæ sacrificium pro fidelibus in Domino mortuis, nondum tamen

Hebr. 13.

S. August.
Serm. 326
alias 30. ex
Sermōdia-
nis.

1. Petr. 2. 21.

tamen plenè expiatis, sed in Purgatorio detentis, ritè juxta traditionem Apostolicam offertur. (*Lib. 2. Tract. De Sacramento Eucharistiæ Cap. 6. Art. 3. Propositione 4.*)

II. Quæ rationes movere nos debent ut pro Animabus Purgatorii oremus? (*Libro 5. De Oratione, Cap. 1. Artic. 7. num. 8.*) Inanes pompæ funebris sumptus, qui defunctis nihil prosunt, vitandi: Altaris sacrificio, precibus, eleemosynis, succurrendum illis est. Superfluum exequiarum apparatus negligamus, quem non instruit *Misericordia*, sed *inanis gloria*. Cessamus ab hac *insana diligentia*, sed *eam morientium curam habeamus*, quæ & nobis & illis conferat ad gloriam Dei. *Largas pro eis eleemosynas faciamus, mittamus eis pulcherrima viatica....* Hæc sunt funera pulcherrima, hæc & remanentibus, & obeuntibus proficiunt. Si ita sepeliatur, in resurrectione clari apparebimus: quod si curato corpore animam neglexerimus, multa illic gravia perpetiemur, & multum ridebimur. Non enim parva est ignominia nudum & inopem virtutum hinc migrare: neque corpus insepultum projectum adeo ignominiosum videtur, ut anima tunc carens virtutibus: hanc vestiamus vestibus semper duraturis. Hæc S. Hieronymus confirmat ad Pammachium scribens de morte Paulinæ uxoris. Ceteri, inquit, *mariti super tumulos conjugum spargunt violas, rosas, lilia, floresque purpureos, & dolorem pectoris his officiis consolantur.* Pammachius noster *sanctam favillam ossaque veneranda eleemosynæ balsamis rigat: his pigmentis atque odoribus fovet cineres quiescentes, sciens scriptum: Sicut aqua extinguunt ignem, ita eleemosyna extinguunt peccatum.* Sanctæ Matris Augustini Monicæ fidem & pietatem imitemur,

S. Chrysof.
Hom 84. in
Ioan.

S. Hieron.
Epist. 26.

quæ imminente die obitus sui non iussit corpus suum sumptuosè contegi, non condiri aromatibus, non monumentum electum concupivit, aut curavit sepulcrum patrum, *Sed tantummodo memoriam sui ad Altare fieri desideravit, unde sciret dispensari victimam sanctam, qua deletum est chirographum quod erat contrarium nobis.* Imitemur Augustini pietatem, qui pro illa offerri curavit Deo sacrificium pretii nostri, & ferventissimas ad eum preces fudit ut illi peccata dimitteret post regenerationem contracta; & amicorum Sanctorum preces parentibus suis defunctis pia sollicitudine procuravit. *Et inspira, Domine meus, Deus meus, inspira servis tuis fratribus meis, filiis tuis Dominis meis, quibus & voce & corde, & literis servio, ut quotquot hæc legerint, meminerint ad Altare tuum Monica famula tuæ cum Patricio quondam ejus conjuge, per quorum carnem introduxisti me in hanc vitam &c.* Preces pro defunctis parentibus, consanguineis, benefactoribus, amicis, debita sunt pietatis, grati animi, Christianæ amicitiae officia: maxime cum causæ fortè simus cur in Purgatorio crucientur, & nostra occasione peccata contraxerint, propter quæ à Dei fruitione retardantur, & gravissimas pœnas luunt. Audiamus igitur animi compatiens affectu quasi voces illorum de Purgatoriis divinæ justitiæ carceribus, & lustralibus flammis ad nos clamantium: *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.* Eisque sacrosancto Altaris sacrificio orationibus, & eleemosynis succurramus.

S. August.
lib. 9. Conf.
cap. 12. &
13.

Job. 19.

III. Peccata venialia, etsi levia, non tamen negligenda. Nam & acervus frumenti minutissimis granis colligitur, & tamen onerantur inde navæ: & si ampliùs querentur, demer-

S. August.
Serm. 277.
aliàs de Div.
versis 102.
n. 12. & 13.

guntur. Unum fulmen dejicit aliquem, & occidit: sed & si pluvia sit nimia, minutissimis guttis tamen multos interficit. Illud uno ictu perimit, illa ex multitudine extinguit. Magnæ bestiae uno morfu occidunt hominem: minutæ autem cùm fuerint multæ congregatæ, plerumque interimunt, & talem perniciem inferunt, ut pœnis hujusmodi gens superba Pharaonis judicari meruerit. Navis in pelago fluctuans aquam admittit per rimas compaginis suæ: paulatim tamen adhibendo tenuem liquorem, facit multam collectionem, ita ut si non exhaustur, navem opprimat. Sic & in ista vita habemus quasdam mortalitatis fragilitatisq; nostræ rimulas, per quas intrat peccatum de fluctibus hujus sæculi. Arripiamus sitellam ut sentinemus, ne demergamur. Sitella qua sentinam exhaustimus, oratio est, jejunium, eleemosyna, injuriarum condonatio. Sed cautus esto: Adhuc enim in mari es. Nam cùm hoc semel feceris, non sufficit, nisi perveneris trajecto isto mari ad illam patriæ soliditatem, & firmitatem, ubi nullis fluctibus quatiaris. Tota vita pœnitentiam agamus, qui quotidie peccamus. Hic peccata nostra purgemus & puniamus, ne Deus illa in futuro sæculo puniat. *Peccatum impunitum esse non potest: si peccatum impunitum remaneat, injustum est: ergo sine dubitatione puniendum.* Hoc tibi dicit Deus tuus: Punendum est peccatum aut à te, aut à me. *Punitur ergo peccatum, aut ab homine pœnitente, aut à Deo judicante. Punitur ergo aut à te sine te, aut à Deo tecum. Quid est enim pœnitentia, nisi sua in se ipsum iracundia?*

S. August.
Serm. 19. a-
lias 4. ex e-
ditia à Six.
mondo.

IN FESTO S. CATHARINÆ Virginis & Martyris.

Veni de Libano, sponsa; veni de Libano; veni, coronaberis. Cantic. iv. 8.

IN terrena militia prudenter ac fortiter pugnare sufficit ad gloriam promerendam, vicisse non semper necesse est. Infelix enim esse potest, qui omnes strenui Ducis partes impleverit, qui prudenter prælium commiserit, fortiter sustinuerit. In militia verò Christiana vincere necesse est ad coronam promerendam: Semper enim vincit qui prudenter, fortiter, & perseveranter ad mortem usque dimicat. Hinc Deus de electis suis: *Electi mei non laborabunt frustra.* Isai. 56. 1. Hinc S. Joannes Dei Spiritu afflatus ait: *Omne quod natum est ex Deo vincit mundum.* Quot strenui milites, tot victores; quot certamina, tot trophæa. Tres hostes in mundo vincendi, errores, terrores, voluptates. *Vivis in mundo,* (inquit S. Augustinus) *tot impuris voluptatibus illecebroso, tot nefandis crudelitatibus furioso, tot erroribus & terroribus inimico.* Catharinæ mentem erroribus idololatriæ seducere conatur mundus, argumentis & falsis ratiociniis Philosophorum: Catharinæ constantiam expugnare conatur mundus atrocitate tormentorum: Catharinæ puritatem inficere nixitur mundus illecebris voluptatum. Verùm triplicem victoriam refert sancta Heroïna, triplicemque coronam promeretur. 1. Fidei & Christianæ Philosophiæ virtute mundum vincit cum suis erroribus. 2. Christiana fortitudine vincit mundum cum suis terroribus. 3. Incorrupta virginitate vincit mundum cum suis voluptatibus.

L. Scientiæ & sapientiæ magna vis est.

S. August.
Lib. 7. de
Civ. Dei
cap. 27.

est : *Melior est sapientia quam vires, & vir prudens quam fortis.* Fides & Philosophia Christiana Catharinæ, victrix est secularis sapientiae, ethnicaeque Philosophiae. Philosophos convincit puella; grandævos homines Christo parturit virgo. Numinum falsitatem, totius cultus ethnici stultam superstitionem, Dei unitatem, Christi divinitatem, Christianæ Religionis, mysteriorum fidei nostræ credibilitatem evidentem adeo firmis demonstrat argumentis; Philosophorum sophismata tanta fidei luce, tam solidis tamque sapientibus responsis dissolvit, ut se debellatos fateantur superbi Philosophi, & ad obsignandam sanguine suo Christianæ Religionis veritatem paratos. Idolum Dagon coram Arca fœderis stare olim non potuit, sed ea præfente dejectum, contractum & contritum est. *Sponsa Christi, Arca testamenti:* Fidei illius virtute, verbi divini gladio mundus cum suis erroribus, idololatria in mentibus Philosophorum velut præsidio firmissimo vallata, expugnatur, dejicitur, frangitur. *Hæc est victoria quæ vincit mundum, fides nostra.* Verè hæc Davidis verba usurpare Catharina potest: *Super senes intellexi.* Philosophos in novam parturit vitam verbo & doctrina. *Doctrina est enim disciplina Dei.* Nascentem in iis fidem fovet, donec formetur in illis Christus, illique occurrant ut viri perfecti, mortem pro ejus nominis confessione fortiter subeuntes. Filios suos Christo immolat Catharina ut morte renascantur, occisione foelicius ac gloriosius vivant. *Sapientia filiis suis vitam inspirat* (inquit Sapiens.) Tertullianus legit: *Sophia jugulavit filios suos:* Sic Catharina virgo sapiens debellatis Philosophis vitam inspirat, eos ad Martyrium pro Christo suscipiendum disponens. Sa-

pienter utique jugulavit, dum in vitam, & rationabiliter dum in gloriam . . . O parricidii ingenium! o sceleris artificium, quæ idcirco occidit, ne moriatur quem occiderit . . . Solum autem jugulat filios suos, an & torquet divina Sapiencia? Uram eos (inquit) sicut uritur argentum, & probabo eos sicut probatur aurum; Utique per tormenta ignium & suppliciorum, per martyria fidei examinatoria. Dei felicibus illis Philosophis à Catharina debellatis, & ad Martyrii coronam perductis ac roboratis dici jure optimo potest quod antiquus Pater de sanctis aliis Catechumenis dixit, qui proprio sanguine baptizati sunt: *Nondum baptismum consecuti, sed inter Religionis principia consummati, & nondum manifestatis legibus Dei pleni, perventura usque ad cælos turris prius elevarunt fastigium, quam disponderent fundamentum: Nondum Sacramentorum conscii, & in sacrificium jam praelecti.*

II. Catharina Christiana fortitudine vincit mundum cum suis terribus. Carcer, fames, verbera, rota gladiis acutissimis armata, quod supplicii genus exquisitior Maximini crudelitas invenerat ad dilacerandum innocentis virginis corpus, frangere constantiam ejus non potuerunt. Immò fracta est orante virgine feralis machina, ejusque fragmenta in Maximini Ministros Dei impulsu ruentia, alios vulnerarunt, alios occiderunt, ut hoc omine significaretur illos rotas esse, quas prosperitas & favor Principis extollit, & Dei justitia vindex deprimit ac in infernum dejicit, ut in illis impleatur Prophetica illa imprecatio; *Deus meus, pone illos ut rotam.* Vis comparisonis in eo est posita, quod Rota ex his quæ retro sunt extollitur, ex his quæ ante sunt depicitur: Sic sunt omnes inimici

Zach. 13.9.

Apud S. Ambros. Ser. in laudem S. Nazarii & Sociorum.

Psal. 82.14.

S. August. in hunc Psalm.

S. Hieron.

2. Joan. 5.4.

Eccli. 4.11.

Tertull.

mici populi Dei. Cum homines adversus feras pugnatu-
ros Romani in Amphitheatrum producebant, rota in loco certaminis posita erat, de qua scribit Cassiodorus: *Hac machina ad infimi mundi formata qualitate, istos spe effert, illos timore discruciat.* Rota Catharinæ cruciandæ parata timore discruciat spectatores, invictæ verò virginis spem erigit & confirmat animum ad ictum gladii, quo Martyrium ejus consummandum est, fortiter patiendum. Sacrum caput offert intrepida lictori, vitamque profundit cum sanguine, immò cum lacte, quod ex ejus vulnere loco sanguinis admirabiliter manat, in victoriæ ipsius & fecunditatis testimonium.

ndic. 4.

Jahel fortem illam feminam cogitate, quæ Sisaram ducem exercitus Regis Jabin lacte potum & soporatum percussit & occidit clavo in cerebrum ejus defixo. Lac ex Catharinæ vulnere manans, eloquentiæ illius symbolum est, cujus vi suavissima poti Philosophi Ethnici, qui ad eam convincendam & seducendam à Maximino vocati fuerant, & clavo timoris Dei confixi, ceciderunt ad pedes eruditæ & sanctæ virginis, Christumque publicè confessi, mortem gloriosam pro ejus nomine pertulerunt. *Aperuit utrem lactis, & dedit eis bibere.*

1. Petr. 2.

Non modò Philosophos, sed & alios innumeros martyrii sui exemplo Christo parturivit Catharina, ideo pro sanguine lac fundit, quo eorum teneram nutriat infantiam. *Sicut modò geniti infantes lac concupiscite.*

Simile prodigium lactis pro sanguine manantis in S. Pauli martyrio accidisse fertur. Cujus quidem prodigii duas affert rationes antiquus Pater. Prima petitur ex baptismi gratia in eo perseverante, cujus in-

dicium est lactis candor & puritas. Secunda ex officio Patris & Doctoris Ecclesiæ. *De Pauli cervice, cum eam persecutor gladio percussisset, dicitur fluxisse magis lactis unda quàm sanguinis, & mirum in modum sanctum Apostolum baptismi gratia in ipsa cede extitisse splendidum potius quàm cruentum. Quæ quidem res in Sancto Paulo stupenda non est. Quid enim mirum si abundat lacte nutritor Ecclesiæ? De Catharina virgine idem jure optimo dici potest. Mirum in modum baptismi gratia in ipsa cede extitit splendida potius quàm cruenta. . . . Quid mirum si abundat lacte nutritrix Ecclesiæ?*

III. Dux sunt janux peccati, voluptas & dolor: *Voluptas illicit, dolor impellit. Contra voluptates, necessaria est continentia: contra dolores, patientia. Hoc enim modo suggeritur humanæ menti, ut peccet: Aliquando dicitur, Fac, & hoc habebis: Aliquando autem: Fac, ne hoc patiaris. Voluptatem præcedit promissio, dolorem comminatio. Ut ergo habeant homines voluptatem, vel non patiantur dolorem, peccant. Ideo Deus contra ista duo, quorum est unum in blanda promissione, alterum in terribili comminatione, & promittere dignatus est, & terrere; promittere regnum cælorum, terrere de suppliciis inferorum. Dulcis est voluptas, sed dulcior Deus. Malus est dolor temporalis, sed peior est ignis eternus. Habes quod ames pro mundi amoribus, immò pro immundis amoribus. Habes quod timeas, pro mundi terroribus. Non solum mundi terrores Christiana fortitudine, sed etiam voluptates & amores incorrupta virginitate Catharina vicit. Ideo Angeli, quorum ad familiam seu ordinem virgines pertinere Tertullianus ait: *In terris non nubendo, de familia Angelica deputantur:* funus illius*

Inter Ser.
S. August.
olim de
Sanctis 26
nunc in
App. 201.

S. August.
Ser. 283 a.
lias de Di-
versis 41.

lius curant, & castissimum ejus corpus in Sinai montem efferunt ac sepeliunt, ut de sacris ejus Reliquiis dicere liceat, quod de justorum precibus ait S. Hilarius: *Ambitioso Angelorum famulatu ac ministerio perveniuntur*. Cœlum & terra inter se disceptare videntur de S. Catharinæ corpore. Carnem virginitate consecratam, & (si dicere fas est) angelificatam (ut loquitur Tertullianus de carne virginum,) *Angelificata caro*, cœlum sibi vindicat. Carnem in terris natam & nutritam terra pro jure suo repetit, ut quæ virtutum ejus academia fuerit, & certaminum theatrum. Deus litem componit, non diviso terram inter & cœlum corpore, sed per Angelos elato & deposito in monte Sina, qui medius est inter cœlum terramque locus. Ibi Deus legem suam per Angelos Moyfi dedit: Ibi Catharina *Doctrina disciplinæ Dei* ab Angelis sepulta quiescit. Septem in monte Sina miracula edita sunt. Primum est visio Dei à Moyse in rubo ardente. Secundum, aquarum emanatio ex saxo quod Moyse virga sua percussit. Tertium, victoriæ de Amalecitis impetratio, cum Moyse ibi manibus in cœlum extensis Deum oraret, Josue in planitie pugnante. Quartum, Legis datio. Quintum, jejunium & familiaris collocutio Moyse cum Deo per dies quadraginta. Sextum, Eliæ Deum in spiritu auræ tenuis loquentem audientis felicitas. Septimum, Mausolæum, immodò potius trophæum Catharinæ Virgini ac Martyri sanctissimæ ab Angelis erectum.

Cum Catharina pugnandum, ut cum ipsa triumphare possimus. Mundum cum suis erroribus vincamus, ne seducantur sensus nostri & mentes nostræ, sicut serpens Evam seduxit astutia sua. Evangelii lumen falsis mundi principiis opponamus,

quibus morum disciplina corrumpitur. Mundum cum suis terroribus vincamus Christiana fortitudine, nullius nos adversitatis, incommodi, damni, aut mali cujusvis temporalis metus à divinæ legis observantia deterreat. Mundum vincamus cum suis amoribus & voluptatibus: Concupiscentias malas Christiana continentia vincamus: *Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediat concupiscentiis ejus. Sed neque exhibeatis membra vestra arma iniquitatis peccato: Sed exhibete vos Deo tanquam ex mortuis viventes, & membra vestra arma justitiæ Deo. Peccatum enim vobis non dominabitur. Non enim estis sub Lege, sed sub Gratia.* Id ergo nunc agitur, quamdiu est mortalis hæc vita nostra sub gratia, ne peccatum, id est, concupiscentia peccati regnet in nostro mortali corpore. Tunc autem regnare ostenditur, si desideriis ejus obeditur. Est ergo in nobis peccati concupiscentia, quæ non est permittenda regnare: Sunt ejus desideria, quibus non est obediendum, ne obedientibus regnet. Propter quod membra nostra non sibi usurpet concupiscentia, sed sibi vindicet continentia; ut sint arma justitiæ Deo, ne sint iniquitatis arma peccato: Sic enim nobis peccatum non dominabitur. Non enim sumus sub lege, bonum quidem jubente, non tamen dante: Sed sumus sub gratia, quæ id quod lex jubet faciens nos amare, potest liberis imperare. *Ergo fratres, debitores sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.* Tuba canit divinus Apostolus, bellum in quo versamur ostendit, & ut acriter dimicemus, & hostes nostros mortificemus, ne ab eis victi spiritualiter moriamur, accendit.

Rom. 6. 12.

R. m. 8. 18.

cendit. Qui sint verò isti hostes, satis evidenter expressit. Quos enim à nobis voluit mortificari, ipsi sunt, scilicet opera carnis. *Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis.*

IN FESTO DEDICATIONIS Ecclesiae.

Hodie salus domui huic facta est. Luc. XIX. 9.

Fructus ex
Ecclesiae
Dedicatio-
ne referen-
di.

1. Deo gra-
tias agen-
das esse ad-
monemur,
qui nos in
Ecclesiam
suam vo-
cavit.

1. Petri 2. 5.

1. Cor. 3.

S. August.
Ser. 337. a-
liàs 16. in-
ter additos
à Parisien-
sibus.

Solemne Ecclesiae Dedicatio, ejusque annua commemoratio nos docet, triplicem esse domum Deo consecratam: Nostorumque erga illum officiorum pro triplicis hujus Domus Dedicatione admonemur. Prima domus est Ecclesia Sancta Catholica à Christo fundata, & ex omnibus gentibus congregata, in quam vocati sumus. Constructa illa est ex lapidibus vivis, qui lapides sunt omnes Christiani Catholici. *Et ipsi tanquam lapides vivi superaedificamini, domus spiritualis.* Fundamentum ejus idem est, qui fundator. *Fundamentum aliud nemo potest ponere, prater id quod positum est, quod est Christus Jesus.* Fundamentum istud sursum est in caelis ad Patris dexteram, cum terrenarum domorum fundamenta in terra sint. *Ideo Christus fundamentum nostrum ibi positus est, ut sursum verus aedificemur.* Sicut enim terrenis molibus construendis, quarum gravia corpora non utique nisi ad ima de-
vergant, in imo ponitur fundamen-
tum: Sic nobis è contrario sursum est positus lapis ille fundamentalis, ut sursum nos rapiat etiam pondere caritatis. Ecclesiae Christianae fundationem indicant sacrae caeremoniae in Dedicatione Templi materialis ab Episcopo usurpatae. Duodecim cruces in parietibus Ecclesiae intrinsecus depinguntur per circuitum, & cande-

lae duodecim cereae ad caput cujuslibet crucis accenduntur. Quo ritu significatur idololatriae destructio per Christum *Episcopum animarum nostrarum*, & crucis Christi erectio super idololatriae ruinis in toto orbe, Fideique lumen in cordibus hominum accensum per duodecim Apostolorum predicationem, quibus ipse dixi: *Christus Vos estis lux mundi.* Templum ter circumcivit & aspergit Episcopus, foresque pulsant, impressoque signo crucis cum Baculo Pastoralis super liminare in ostio, intrat, & pacem Domui adprecatur. Quo ritu significatur Christum per tres annos Judaeam circuivisse, ut Synagogam in Ecclesiam mutaret, pulsasse ad ostium praedicatione sua & miraculis: Ipsam demum aspersisse sanguine suo. Postquam verò à mortuis resurrexit, in Ecclesiam congregatam in cenaculo solus ingressus est, dans pacem Discipulis: *Pax vobis.* Misit deinde Apostolos ut mundum universum circuissent, praedicando Evangelium & verbum crucis, aspergendo sancto Baptismate, pulsando frequentibus signis, pacem aeternam annuntiando filiis pacis. *Gratia vobis & pax.* Postea Episcopus describit Alphabetum Graecum & Latinum in cinere sparsa super pavimentum Templi in modum crucis. Quo Ritu significatur Evangelium per universum mundum ab Oriente in Occidentem his praesertim linguis praedicatum. Reliquiae Sanctorum per Ecclesiae circuitum solempni Processione circumferuntur, & in Altari reconduntur. Quo ritu significatur Ecclesiam sanguine Martyrum crevisse, fidem eorum passionibus & morte confirmatam: Pace demum Ecclesiae post atrocissimas persecutiones reddita, Altaria super eorum sepulchra erecta fuisse, & Tempia in eorum memoriam Deo consecrata; ut cognoscant omnes quod *Pretiosa in conspectu Domini mors*

Psalm. 114.
15.

mors Sanctorum ejus. Episcopus Cruces sancto chrismate inungit, tum in Altari, tum in parietibus Templi. Quo ritu significat crucem suavem factam esse vocatis in Ecclesiam Judæis ac Gentilibus per gratiam Spiritus Sancti in eorum cordibus diffusam. Hujus Ecclesiæ Dedicatio perficietur in fine sæculi. In ædificatione labor est, in dedicatione lætitia.

S. August.
Ser. supra
laudato.

Dum caduntur de montibus lapides, & ligna de sylvis, dum formantur, dolantur, coaptantur, labor & cura est: Cum autem perfecti ædificii dedicatio celebratur, gaudium & securitas laboribus curisque succedunt. Sic etiam ædificatio spiritualis, cujus habitator Deus, non ad tempus, sed in æternum erit; dum ex infideli vita homines segregantur ad fidem; dum quicquid in eis non bonum atque perversum est, amputatur & ceditur; dum fiunt aptæ, pacificæ, piæque juncturæ; quanta tentationes timentur, quanta tribulationes sustinentur? Cum verò advenerit dies dedicationis domus æternæ, cum dicetur nobis. Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi: Quæ illa exsultatio, quæ securitas erit? Cantabit claritas, nec compungetur infirmitas. Tunc adimplebitur Propheticum illud oraculum: Convertisti planctum meum in gaudium mihi: Conscidisti saccum meum, & circumdediti me lætitia: Ut cante tibi gloria mea, & non compungar. Gratia Deo agenda sunt in Festo Dedicationis materialis Templi in quod congregamur ad recipienda Sacramenta, ad verbum Dei audiendum, ad Sacrosanctum Sacrificium, laudesque divinas, quod nos ad Ecclesiam Catholicam vocaverit, ejusque membra per baptismum nos effecerit. En primum fructum, quem ex Dedicationis Ecclesiæ ce-

Matth. 25.
34.

Psal. 29. 12.

lebratione referre debemus.

Secundò, Ecclesiæ Dedicatio, annuaque ejus celebratio nos admonet reverentiæ quam Templis debemus, quæ sunt *Domus orationis*.

2. Admonet
nos Eccle-
siæ Dedicatio
reverentiæ
Templis
debitæ.

Unde in Dedicationis Officio repetitur illud Jacob Patriarchæ: *Verè Dominus est in loco isto . . . Quàm terribilis est locus iste! Non est hic aliud nisi domus Dei, & porta cali.* De Reverentia Templis debita lege Lib. 5. Theolog. Dogmat. & Moral. Cap. 1. Art. 9. §. 6. 7. & 8. Si quis cadaver putridum circumferens per civitatem vagaretur, nonne omnes eum fugerent? Hoc de te cogita, qui animam peccatis obrutam atque mortuam circumducis, quod quidem multò gravius est. Quomodo cum tantis sordibus refertus malè intus oleas, in Ecclesiam & Templum sancta venire audes? Nam si quis mortuum in Regia obruerit, is ultima supplicia luet: Cogita tu quàm acerba poena vexaberis, qui atria hæc adire sancta, & obscæno fœtore implere non erubescis. Imitare mulierem peccatricem, quæ pretioso Christi pedes unxit unguento, & bono totam domum replevit odore: Cujus tu contrarium in hac domo facis. Quid enim refert, si tu fœtorem non sentis? Hoc enim incurabilis maximè morbi signum esse videtur, & eò difficilioris quo humana corpora corroduntur & fœtent: Illa enim agritudo saltem aliquo sensu à laborantibus percipitur, nec culpatur, sed misericordia digna videtur: Hæc verò sensum tuum fugit, & odio atque punitione digna est. Audi quod Ecclesia canit; Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo.

Genes. 18.
16.

S. Ioann.
Chrysostr.
Hom. 74. in
Matth.

Psal. 140. 2.

Quod si non incensum, sed grave olens fumus abs te ascendat, quibus suppliciis dignus eris? Quis autem iste fumus est tam gravis, tam molestus? Multi ad formas mulierum

rum aspiciendas in Ecclesiam veniunt: Quomodo non undique fulmina vibrantur, quomodo cuncta funditus non everuntur? Hæc enim non fulminibus solum, sed gehenna supplicio dignissima sunt. Mulierum speciem curiosius in Ecclesia perscrutaris, nec horrescis tanta templum Dei afficiens contumelia? Prostibulum-ne tibi videtur Ecclesia, & foro ignobilior? Nam in foro erubescis, etiam times ne quis te videat mulierem sectari: In Ecclesia verò Dei, cum ipse Deus te alloquatur, & ab istis deterreat, eo ipso tempore maxime fornicationi ac adulterio vacas, quò tibi magna voce intonatur ut ab his fugias: Nec horrescis, nec stupes.... Sanè melius esset cacos aut aliter agrotos esse, quàm sic oculis abuti.

S. Ioann.
Chrysost.
Hom. 36. in
2. ad Co-
rinth.

Primi Christianismi sæculis privata domus erant Ecclesiæ, ob sanctimoniam & modestiam inhabitantium: Nunc autem Ecclesia domus instar privatae & profanae Christianis est: Imò deteriore loco habetur: Cum tamen sit *Locus Angelorum, regnum Dei, ipsum cælum*. Quomodo ergo si cælum huc demissum esset, etiamsi patrem videres, etiamsi fratrem, ne auderes quidem alloqui: Ita hic ne aliud quidem loqui oportet præter spiritualia. Christum in Sacramento Eucharistiæ præsertim fide respice, circumstantes & adorantes Angelorum Choros... An non habetis domos ad comedendum & bibendum (aiebat S. Paulus.) An Ecclesiam Dei contemnitis? Dixerim ego, An non habetis domos ad nugandum & confabulandum? An Ecclesiam Dei despicitis, & eos etiam corrumpitis, qui volunt esse modesti & quieti?

Admonet
Ecclesiæ
Dedicatio,
nos esse
Temp. a
Dei.

Tertio, Ecclesiæ Dedicatio, ejusque annua celebritas nos admonet nos esse Tempa Dei vivi in baptismo Deo consecrata. Cavendum igitur ne Templum Dei in nobis mor-

ali peccato polluamus. *Nescitis quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis? Si quis autem templum Dei violaverit, disperdat illum Deus. Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos..... An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri? Empti enim estis pretio magno. Glorificate & portate Deum in corpore vestro. In nobis spiritualiter impleri necesse est, quod in templi materialis parietibus visibiliter factum ab Episcopo. Christus assistens Pontifex futurorum bonorum aspergit nos hyssopo ut mundemur, & dealbemur. Baptismate ablutos lavat iterum in Confessione, lacrymarum imbre, sudore poenitentiae, aqua pretiosissima, quæ de fonte pietatis, id est, ab ejus latere emanavit. Aspergit nos hyssopo, quæ humilis herba est, & pectoris purgativa: Aqua sapientiæ salutaris, quæ est timor Domini, initium sapientiæ, & fons vitæ: Etiam condimentum salis admiscens, ne sit insipidus timor sine spe & devotione. Secundò, Christus legem suam in cordibus nostris inscribit Spiritu suo Sancto. Beatus homo quem tu erudieris, Domine, & de lege tua docueris eum. Tertiò, unctione spirituali gratiæ suæ adjuvat infirmitatem nostram, ut crucem nostram ferentes ipsum alacriter sequamur. Nam sine unctione crucis asperitatem quis ferre posset? Hinc est quòd multi abominantur & fugiunt poenitentiam, Crucem quidem videntes, sed non unctionem. Quartò per gratiam adjuvantem efficit Christus ut luceat lux nostra coram hominibus, & videant opera nostra bona, & glorificent Patrem nostrum qui in cœlis est. Benedictionem verò, quæ sollemnis Dedicationis complementum est, expectamus in fine, quando in Dominum.*

1. Cor. 3. 16.
17.

& c. 6. 19.
20.

S. Bernard.
Ser. 1. in De-
dicatione.

Psalm. 95.

Matt. 5. 16.

num transibimus non manu factam, sed æternam in cœlis. Sic Dedicationis (ut ita loquar) Sacramenta seu mysticæ ceremoniæ implebuntur: *Aspersio, Inscriptio, Inunctio, illuminatio, Benedictio.*

S. Bernard.
Serm. 2. in
Dedicatio-
ne.

Domum Deo præparemus in nobis, quia *Non capit eum nisi imago sua*. Demus operam illum diligendo, & mandata ejus servando, ut ad nos veniat, & mansionem apud nos faciat. Si Deum in nobis per fidem & caritatem habitare desideramus, studeamus ne animæ nostræ facultates, velut domus spiritualis partes, à se ipsis dissideant, ratio nempe, voluntas & memoria. Sit *Ratio sine errore, Voluntas sine iniquitate, Memoria sine sorde*. Sed & aliis spiritalis ædificii lapidibus caritate cohæreamus & conglutinemur, quæ est *vinculum perfectionis*.

Zachæus
imitandus.

Luc. 19. 1.

Denique ut Templum simus Deo dignum, ac de nobis Christus Dominus dicat, quod de Zachæi domo: *Hodie huic domui salus à Deo facta est*: Zachæum ipsum imitari debemus. Zachæus quærebat Jesum videre quis esset, & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Christum nosse desideremus, non sterili cognitione, sed fide per dilectionem operante. Æterna bona ab ipso promissa desideremus, & per media ab illo proposita ad ea tendamus. Pusilli quidem sumus & infirmi, fortè & turbæ prementis tumultu, mundique periculosis negotiis impediti. Sed vincenda sunt per Christi gratiam impedimenta: A mundo iniquo, & Christi inimico,

affectu saltem secedendum est: In crucem Christi ascendendum per sycomorum adumbratam: *Et præcurrens ascendit in arborem sycomorum, ut videret eum, quia inde erat transiturus*. Descendamus in nihilum nostrum per humilitatem, ut Christum suscipere mereamur in cordibus nostris. Moras non injiciamus conversioni nostræ, sed citò ac ferventer obediamus Christo interiùs vocanti. Non ægrè, sed alacriter impedimenta salutis removeamus, ad Christum properemus. *Et festinans descendit, & excepit illum gaudens*. Deo & hominibus satisfaciendum, ut à Christo benedictionem consequamur & salutem. Hominibus per restitutionem faciendum satis: Quia *Non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum, cum restitui potest*. Deo satisfaciendum per eleemosynam uberem, quæ *Resistit peccatis, sicut aqua extingit ignem*. Stans autem Zachæus dixit ad Dominum: *Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: & si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum*.

Luc. 19. 6.

S. August.
Epist. 154.
aliàs 54.
Eccli. 3. 13.

Luc. 19. 8.

Cæca Mundi judicia, murmurationes, oblocutiones ne timeamus: peccatores censerì & dici, atque ut tales contemni, ne impatienter feramus, modò esse desierimus, & Christo cœlesti Medico adhæreamus per cognitionem, amorem, obedientiam, ut filii non solùm Abrahæ, sed Dei. Cum his dispositionibus accedentes ad Deum, & Christum suscipientes, audiemus: *Hodie salus domui huic facta est. Venit enim Filius hominis querere & salvum facere quod perierat*.

FINIS TERTIÆ ET ULTIMÆ PARTIS.

NOI REFORMATORI

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, e Approbazione del P. Fra Tommaso Maria Gennari Inquisitore, nel Libro intitolato: *Natalis Alexandri &c. Præcepta, & Regulæ ad Prædicatores Verbi Divini informandos*, non v'esser cos'alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo Licenza a Lorenzo Baseggio, Stampatore, che possi esser stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Data 6. Settembre 1730.

(Carlo Ruzzini Kav. Proc. Reform.

(Andrea Soranzo Proc. Reform.

(

Agostino Gadaldini Segretario.

Adi 8. Ottobre 1730.

Registrato nel Magistrato degl'Illustrissimi ed Eccellentissimi Signori Esecutori contro la Bestemmia.

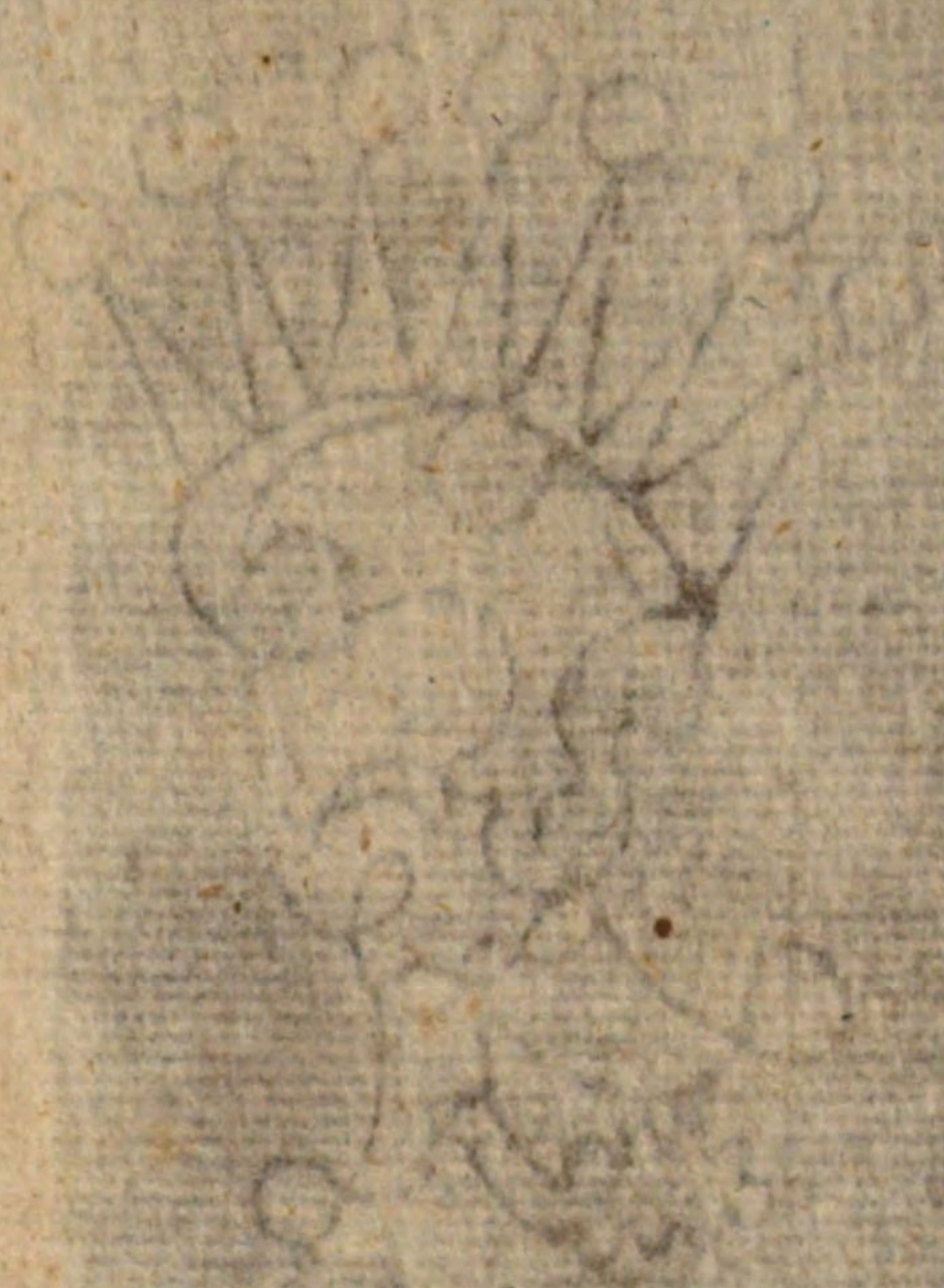
Girolamo Valier Nodaro.

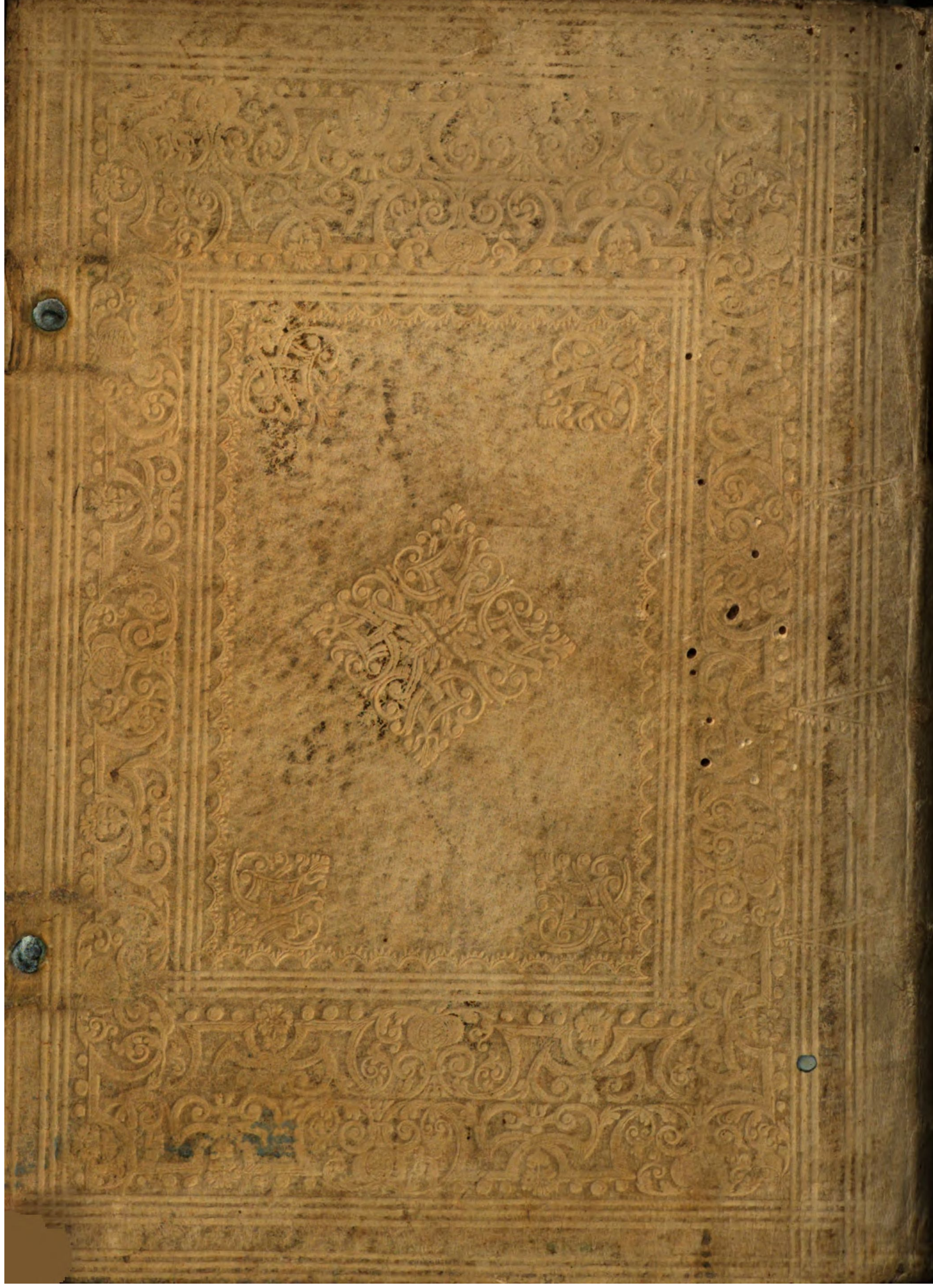
Approbatio Theologorum Ordinis.

NOs infra scripti in Sacra Facultate Parisiensi Doctores, & Ordinis F.F. Prædicatorum Professores, legimus *Institutionem Concionatorum tripartitam*, Auctore R. P. F. Natali Alexandro; quam publica luce dignam censemus, ut Fidei, Christianæque morum Disciplinæ omni ex parte consonam. Datum Parisiis in Majori Conventu & Collegio nostro S. Jacobi, die 26. Aprilis 1701.

F. JOANNES BAPTISTA PAJOT,
Provincialis.

F. GAERIEL DESLONDES.

Alexandre, Noël,

R. P. Natalis Alexandri In Sacra Facultate Parisiensi Doctoris Theologi &
emeriti Professoris, Ordinis F.F. Praedicatorum Praecepta et Regulae Ad
Praedicatores verbi divini informandos Cum Ideis Concionum per totum annum

Venetiis 1731

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- 4 Th Pr 34
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11228917-9